



**COSMIC WEB** **COFFEE** **BUKKAKE**  
REALDOLL FETISH GOLDEN DAWN  
**QUANTUM** **BUDDHA** **IDORU** **DEATH MANGA** **BODY HACKTIVISM**  
HACK THE HUMANMEAT  
**GONZO** **DAMAGE** **VON** **ROCK**  
BARI MARIUSZ **DAMAGE**  
**CYBERPUNK** **NEUROFUN** **FRAG** **NEON**  
KIRF **WAREZ** **METaverse** **BAT COUNTRY**  
INVISIBLES VOIGT-KAMPFF  
MORRISON **THEM** **HYPERSIGIL** **SENSEDEP** **THE ESCHATON**  
AUGMENTED  
**PORN** **BIOPUNK** **LEGBA**  
ALEPH GIBSON  
**BRAINWAVE** **SELFHACK** **NEW BLACK**  
CTHULHU INTERFACE  
SOCIAL MEDIA  
**MINDLOOP** **FUTURE** **ACID RAIN**  
OCCUPY REALITY  
DIGITAL HARDCORE VR **GOMI** **NOOTROPICS**  
DARKNET CROWLEY **BASS** **POP LOLITA ADHD**  
SHANZHAI EBM GLITCH TECHNO  
**HEADMAP** **DATA** **FRINGE CULTURE**  
COSPLAY  
WASD NEW SCUM **MANIFESTO**  
SILK ROAD **TIMEWAVE** **ZERO** **GTCA LEGO**  
KING MOB **MANUAL** **PAIN** **FREQUENCY** **VIDEO TATTOO**  
**INDUSTRIAL** **SOFT SYNTH** **DIY ETHOS**

E-BOOK EDITION



(c) 2013 Bari Máriusz Damage

(c) 2012 Mangafan Kiadó

A kiadvány egésze vagy bármely része  
kizárólag a szerző írásbeli engedélyével másolható,  
használható fel más médiumban.

**LEKTOR:**

Andersen Dávid

**BORÍTÓTERV:**

Kaszás Vera Moiré

**FOTÓK:**

Boronkai Zita (p.443)

László Éva Lilla (B4)

ISBN: 978-963-08-6310-0

A könyv első kiadása paperback formátumban:  
Mangafan kiadó, Budapest (c) 2012

**NYOMDA:**

Aduprint Kiadó és Nyomda Kft.

Felelős vezető: Tóth Zoltán

**TÖBB INFO:**

[damagereport.hu](http://damagereport.hu)

[facebook.com/damrep](https://facebook.com/damrep)

# **DAMAGE: DAMAGE REPORT**

gyakorlóterep jelen és jövő között

Budapest  
2012



*What happens when you wake up?  
You find the others.*



**planetdamage@gmail.com**

*Töltsd le.  
Terjeszd.  
Támogasd.*

*A Damage Report egy év után PDF-ben is hozzáférhető. Ha támogatni akarsz a papírváltozat kiadóját (mangafan.hu), a könyvpiacot vagy egyszerűen csak jó 400 oldalt a kezvedben tartani - a könyv bármelyik terjesztői hálózattól megrendelhető.*

*A kiadó ugyanakkor áldását adta arra, hogy az ebook szerzői kiadásként, ingyenesen kerüljön az internetekre.*

*(Note: Az információ még ma is szabad akar lenni és ennek érdekében cselekszik.)*

*Úgyhogy arra kérek, Kedves Olvasó: add tovább a barátaidnak, terjeszd torrenteken, filecserélőkön, a blogodon, add hírét. Azért született.*

*Ha úgy érzed, hogy mégis támogatni akarsz a szerzőt, a fenti emailcímre küldhetsz PayPal donationt. Nincs minimumérték, nincs maximumérték, nem is kötelező. A fenti cím ugyanakkor kapcsolatfelvételre is tökéletes.*

*Ez volt a szolgálati közlemény. Kellően monokróm.*

*Minden, amit ebben a könyvben olvasol, kitágíthatja a világról alkotott elképzeléseidet.*

*Minden, amit ebben a könyvben olvasol, igaz. Vagy hamis. Kétszer néztem utána vagy egyszer sem.*

*Minden, amit ebben a könyvben olvasol, a kézirat lezárásakor elavult. És az sem ma volt.*

*Minden, amit ebben a könyvben olvasol, a múlt kordokumentuma és mint olyan, az Ezer Autoriter Hang egyike. Minden Ezer Autoriter Hang további Ezer Autoriter Hangra osztható és mindegyik ugyanannyira igaz. (És ezt még el is magyarázom.)*

***FIGYELEM! Ebben a könyvben ingerküszöbnél magasabb dózisban fordulnak elő idegen szavak, szándékosan angolul írt kifejezések, hanyagul értelmezett nyelvtani és szemantikai szabályok. Ha a nyelv épségéért remegve aggódó, napfényre hamvadó bölcsész vagy, barátkozz meg vele, vagy GTFO. Ha anyádéktól kaptad a könyvet, becsüld meg őket, mert igyekeznek veled kommunikálni. Ha a gyereked szobájában találtad, valószínűleg már elkéstél. Sok mindennel.***





Ezt az oldalt szándékosan hagytuk üresen. Ha ide maszturbálsz, a könyv igazabbá válik. Tiszteld meg a szerzőt azzal, hogy nem a könyvesboltban teszed mindezt. A tiszteletlenséget látjuk a lapokon keresztül, nevetünk rajtad, a videót pedig rögzítjük, hogy eladjuk a rendőrségnek vagy a perverz japán köztvéének. Lakáson belül a lapok közé rejtett kamera nem működik. (Azért azt nem definiáljuk, hogy mit jelent a “lakáson belül”).)

## KREDZ ÉS KÖSZÖNET

Megatonnányi mindazoknak, akik segítettek, előolvas-tak, véleményeztek és szították a lángot: tudjátok, kik vagytok, *your number is legion*. Külön köszönet Ajkay @aacorto Örkénynek, Andersen @dawe\_ Dávidnak, Boros Csabának, Kaszás Vera Moirénak, Sándor Szabolcsnak és Sebestyén @razz0r Endrének őszinte véleményükért és szakmai segítségükért.

A könyv egyes részletei a Mondo Magazinban megjelent hasoncímű rovatból érkeznek, mások pedig a planetdamage.com-on, illetve korábban az ld50.hu-n megjelent anyagokból, az összes szóbanforgó részlet engedéllyel szerepel itt. Külön köszönet a PEP! magazinnak.

Megha(j)lok a határtalanság kandiscukorszínű, gyakran tükörre borotvált neuronmozaik-bódhiszattváai előtt, akik nélkül ez a könyv nem úgy *vagy egyáltalán nem* állt volna össze : Aleister Crowley, Alexey Tegin, Brian Eno, China Miéville, Gary & Dwayne Dassing, Grant Morrison, Headhunterz, Hunter S. Thompson, King Mob, Spider Jerusalem, Steve Reich, Warren Ellis, William Gibson, Karl Learmont Zoog.



# TARTALOMJEGYZÉK

## [01] PREKOG [...12]

*Viv la Vyéj! Felakadt szemű bevezető a világ jelen állapotáról (arról, ami már elavult, csak hogy értsük egymást), aztán persze autodafé, a végén felébredsz, beránt a tóruszba csavarodó eseményhorizont, amúgy egyfajta irodalmi redpill.*

## [02] A SOSEMVOLT JÖVŐ [...20]

*Robotlány- és fish'n'chips-szagú Feszty-körkép arról, hogy mit képzeltek el a világvége évéről a brit királyi jövőkutatók. Elámulunk a világ gyorsaságán, valamint meggyőződünk arról, hogy a prófécia egész pontos, bár püsszóárba ujjközletről nem valami nagy mutatvány.*

## [03] A JÖVŐ, AMI SOHASE LESZ [...128] (RUE RAGNAROK BLUES)

*Megöltük a hidegháborús jövőképet és érzéketlenné váltunk az újdonságok iránt. Nagyon. A britek 2020-as krómfafap képein úgy szaladunk át, mint vájtfülű zenerajongó a CD-borítókön egy jobb lemezboltban, ezt az utalást persze húsz év alatt már nem feltétlenül értheted.*

## [04] PANOPTIKA [...170]

*Amit a britek kifelejtettek a jövőből, de mi beletesszük és önkényesen kiemeljük, kerék alá tesszük, onnan is kivesszük. Ray Kurzweil amúgy úgy néz ki, mint Woody Allen, az Intel jövőkutatója mellett pedig vérciki a kandallóba tett lángképet vető monitor. Ha ilyen a jövő, inkább megyünk szeszt inni valami vietnami rizsföldre azokban a csecse kis széles karimájú kalapokban.*

## [05] HACK THE HUMANMEAT [...231]

*Avagy tizenhölckarikás éjjeliműsorsávos tűzpárbajok arról, hogy miért kifizetődőbb technobulik marokszámra nyelt tablettái helyett szívgyógyszereken, bioboltokból és testépítőraktárakból lopott trópusi különlegességeken és olyan tesztszignálokon huszonnégyórázni, amivel a hangfalak membránjait tesztelik. Ha még nem törted meg az agyadat, a személyiségedet vagy a valóságodat, nem vagy ember.*



## **[06] CYBERPUNK: RÁCSHÁLÓK SZERINT A VILÁG [...255]**

*Nosztalgizálunk arról a jövőről, amikor a magyar káromkodás beette magát a lingua francába, Rutger Hauer szerint csak kávé és erőszakon lehetett túlélni a világegést, Japánt a világ közepének gondoltuk és a voodoo istenei ültek a mátrix rácshálóiban. Világrengető mozgalom irodalomtól filmen keresztül a zenéig, gyorstalpaló a jövő egykori hangjairól.*

## **[07] KÖRKÉP A HÚSPIACRÓL [...332] (FELHASZNÁLÓ-FU)**

*Mit írsz egy közösségimédia-tankönyvbe? Semmit. Olyan a szocmed, mint a baszás, a bringázás meg a főzés – elkezded csinálni, aztán megy. Úgyhogy: zseblámpás körbeillantás a közösségi oldalak fonákján.*

## **[08] POSZTKOG [...352] (avagy a permanens autonóm zónák huszonnégy látképe Hokusai mester után szabadon)**

*Ha eljutottál erre a pontra, akkor nagy eséllyel már a te agyad is egy autonóm zóna, rendszámtáblák meg zárjegyek nélkül, nem kezdte ki se a sátán, se az adóhatóság. (Viszont buktad az állampolgárságod, ha repülőtéren fejezted be a könyvet, repülőtéren is halsz meg.) Puzzle huszonnégy hangulatképből Jack Bauer nélkül, ha kiraktad, küldj egy emailt arról, amit látsz. Mindegy, kinek. Az ügynökeink már úton vannak érted.*

## **[09] DEATH BEAT CLUB [...409]**

*Tizenévvvel ezelőtt ilyennek érződött a magyar internet, sőt, internetek - azaz ilyen volt felébredni az internetre, amikor még a Netscape Navigator és a Yahoo jelentette a 9gagét és a BBS-ről töltött bigtít volt az akkori RedTube. Ez a fejezet nem szerepelt a könyv nyomtatott változatában, méghozzá jó okkal: az olvasószerkesztő többször chilit dörgölt a szemébe, hátha jobban érti, de nem, úgyhogy kegyelemből kihúztuk. Sok szerencsét.*



Szabadpolcos  
terméket  
csináltunk a  
jövőből.



## [01] PREKOG

- felakadt szemű bevezető a világ jelen állapotáról -

*Szabadpolcos terméket csináltunk a jövőből.* A globalizációval nem csak a hétfői műsorszünet tűnt el, amikor mindenki kötelezően szellemképes román néptáncosokat nézett a 4-6 centiméteres csemegeuborka mellett, hanem az éjszaka is. Igazából már az éjszaka is a múlté. Ha hajnal egyet írunk, húsz évvel ezelőtt már négy órája alszom és aktívan álmodom (nem álmodtam évtizedek óta), tíz évvel ezelőtt egy 56k-s modemmel töltöm fel a családi telefonszámlát veszekedősre, a merevlemez meg olyan elektróval (*Kiew, Xotox, Noise*x, háromszavas, hogy Ady is örüljön), amire csak berlini fétisklubokban szabad vonaglni ívfénynél, miközben valaki véletlenszerűen rá-rácsap a feketeklinikán beszerelt idegi megszakítóra. Most meg már 2k12, elaludni meg csak akkor tudok, amikor Moszkvában köpetfagyasztó útjukra indulnak az iskolásloliták, *nas ne dagoniat*, az éjszaka pedig már nem azt jelenti, hogy a melatoninnak termelődnie kell, hanem hogy nem vettünk elég jó stroboszkópot, hogy rendesen megágyazzuk vele a környéket. Mert valaki mindig ébren van.

Csak rá kell néznem az éppen aktuális közösségi nagymédiumra. A *social media* pöcegödreként útszélre hullt Myspace milyen jó volt még öt éve, városra és életkorra célozva lehetett csajokat keresni, nem mint ha a Facebookon nem tudnál ismerősök ismerőseire *kúrópoke*okat dobni, a Twitteren meg száznegyven karakterből derítet ki gyorsan, hogy okos vagy stílusos-e, mert ha igen, akkor follow, aztán betámadod, hogy *hellórégótanézematambleredigyunkkávét,amúgyseggbe?* Ott elveszítem a hitem a világban, amikor a *hogyan legyünk jobban csillámláma* mellett még valaki azt a kvízeredményt is megosztja velem, hogy ő kettes típusú kanyargósan kinyomott foscsík. Harminc felett ez a

térdroggyantós hitvesztés elég ritkán ment pár generációval ezelőtt, mostanában már akár naponta kétszer is.

Szóval, nagymédium. Rögtön látom a hajnalakármennyi közepén is, amikor a méhlepényfűlbevalós, smink nélkül sose ébredős, travibárokban nevelkedett tokiói haverok ébredezni kezdenek és megtelik a Twittermadár boldog kék bele (*a boldogság kék madara, ha már*) a gyorsbilitentyűzött kandzsikkal (minél teltebb, annál jobb, aztán ha baj van, repül a bálna). A napszakok egyébként is feleslegesek, mert az akadémikus *intelligentsiya* kitálalta, hogy ha van mellplasztika, akkor van neurológiai kozmetika is, amit a kilencvenes évek nagy műgonddal áramvonalasított, a woodstocki alapanyagból évtizedeken át desztillált cyberhippi mozgalma már jó egy évtizede gyakorolt idegencivilizáció-színű fröccsöntött poharából. Ha sokat akarsz kúrni, akkor *ginszenget* szedj, ha gyorsabban akarod letudni az Excel-táblát, akkor adagold túl a B12 vitamint, az 5000 mikrogrammtól már az autisták is tudnak egyenesen járni, te meg mintha speedet szedtél volna, csak éppen a rendőrőrsön nem tudsz kikötni.<sup>1</sup> Ha aludni nem akarsz, arra ott az *orexin A* meg a *modafinil*, ezeket csak sokcsöves lézerpisztollyal tudod kilopni katonai laborokból és utána Mexikóba kell szöknöd, de akkor már annyira jó vagy, hogy ezt a bevezetést is egy lélegzetvétellel tudod elolvasni. Koleszosok nyilván extraerős tripla ristrettókkal<sup>2</sup> próbálkoznak meg tizenöt teafiltert főznek le egy liter vízben, a memorizáláshoz ez is jó. A tanuláshoz meg a Google korában csak az az egy axióma kell, hogy *ha net van, minden van* és a magyar társkeresőkön hirtelen mindenki szellemi szabadfoglalkozású lesz, az indexes anarki meg azon sír, hogy még 2011-ben sem mondja meg a Google, hogy

nootropikumok  
meg a neurológiai  
kozmetika

1 Éppenséggel a B12 overdose az az igazi bolygóhollandi, mert utána tényleg sehol sem tudsz kikötni.

2 Az *age of consent* alapján ma már kúrható szerepjátékosok (és a Deathspank-rajongók) ezt úgy ismerik, hogy The Grand Potion of Speed



Jaron Lanier

Sasha Grey

Anon



mennyi ecet kell az uborkasalátába, ez amúgy egy nem igazán burkolt kritika.<sup>3</sup>

A jövővel amúgy az van, hogy a nyolcvanas években az akkor túlsúlyos geek, most pedig ütőképes kultzenész Jaron Zepe Lanier messzemenően bizakodó volt a virtuális valóság koncepciójával kapcsolatban, miszerint félkilós sisakokat teszünk majd a fejünkre és így fogunk börtönviselt hatvanéves ukrán férfival szexelni, csak közben azt hisszük, hogy Sasha Greynek hívják és nő.<sup>4</sup> A virtuális valóságból meg Facebook lett, ami azt jelenti, hogy biztonságosra csökkent az utcai mutogatós bácsik száma, mert most már nyugodtan ki-verhetjük a szomszéd lányra anélkül, hogy ki kellene fizetni a tízezer forintos szeméremsértési bírságot<sup>5</sup> és amúgy még mindig izzadó, öltönyös, hunyorgó férfiak adják ki magukat unatkozó, éppen szakítás után levő faszéhes tinilányoknak, akikről tényleg azt hisszük hogy tinilányok. Aztán *nyilván* pofára esünk és ezt megnézhetik a munkatársaink, a családunk és a jövőbeli bárátnőink a Napiszaron, mi pedig szomorú cikket írunk arról, hogy a világ megromlott, az interneten pedig bármi szabad, ez pedig, *éljen a 4chan és az Anon*, így is van. Az interneten pedig minden posványos és minden ugyanolyan, mert, *számoljunk csak gyorsan fejben utána*, minden orvosi lelemény, amivel az igazán nagy problémákat számolhatnánk fel, legalább még öt évnyi klinikai tesztidőszakot igényel, öt év alatt pedig bármit

3 Ez még mindig jobb ahhoz az alternatív közösségi sitehoz képest, amit alapítottam, ott mindenki főállású lázadó, méregkeverő, orgyilkos, bo-szorkány és/vagy...

4 A kultzenész pedig azt jelenti, hogy más olyan kultzenészekkel van színpadon, akik zeneileg túlképzettek és a kutya sem ismeri őket Magyarországon, Lanier színpadtársai között ilyen Terry Riley meg Philip Glass, az pedig, amikor valamit önmagával magyarázunk, az meg a *rekurzív definíció*.

5 Amiről amúgy a pestiek sose tudnának, ha Erik Everhard nem megy ki Angelina Crow-t szopadni Töhötöm mögé a Hősök terénél.

elfelejtünk, mit öt év, amikor a majom alakú kávébokor nyolc óra alatt nő ki a Farmvilleben, leplántálok huszonkét huszonkét mezőt mínusz a farmházam, a csokoládés tejet adó fekete báránymeg a szép színes léggömböm és csak két nap múlva megyek vissza úgy, hogy rámrohadt az egész. Úgyis tudjuk, hogy aki a munkahelyi értekezleten két asztallal arrébb ütemesen kattintgat, az lucernát meg paradicsomot arat profitgyártás helyett. Tudom, csináltam. Tudod, te is.

Lanier közben rengeteget küzdött azon, hogy a virtuális valóság ne csak a köztudatba, hanem a nagybetűs életbe is bekerüljön, a Time, a New York Times meg a többi vezető sajtóorgánium a hatásvadász A-kategóriás filmek látványvilágával vetekedve mutatja be a jövő internetezőjét, aki éjszaka szemüvegben és az arra ráhajtogatott kapucniban feszíti pengeélesre *(ilyenkor összeszűkíti)* vagy tágítja kerek ó-ra *(ilyenkor van cyberszex)* a száját, ezt még itthon is eljuttassa az Első Generáció Bartekestül. Aztán megérkezik a Second Life, a világ első virtuális világa, amiben nagyon sokan vannak, de mindenki nagyon hasonlóan néz ki, mert viszonylag kevesen szánnak arra fél órát, hogy csúszkákon határozzák meg arccsontjuk járomcsonthoz mért szögének érintőjét. A világ legnagyobb virtuális valósága amúgy vagy a japán sintóizmus<sup>6</sup> vagy a belső-ázsiai buddhista hitvilágok valamelyike<sup>7</sup>, de mindenki csak a *World of Warcraft*-et ismeri, ahol a játékosok vagy a Szövetség vagy a Horda oldalán gyülekeznek, szegregált városaik vannak, azok között szaladgálnak fegyvereket lóbálva,

## Second Life

- 
- 6 Ott ugyanis mindennek lelke van, ez ugyanolyan, mint a vicc Japánról, hogy ott minden meg akar erőszakolni, még a fák is! sőt! különösképpen a fák!
- 7 Mert oda a biztonság kedvéért betervezték alternatív mennyországokat is meg különféle életformákat és amikor Őszentsége, a Dalai Láma bemondja azt, hogy egy sarokban is több ezer élőlény van, akiket nem látunk, akkor azért megkérdezted magadban, hogy ebből hányat tudnál bejelölni friendnek éspervagy mennyi dugható.





einstandolnak, amit csak látnak, utána pedig *raidelnek*, ami olyan, mint amikor mindenki a Nyugati nagyposta egyetlen nyitva maradt ablakánál akarja feladni utolsó nap este hétkor az adóbevallását, a háttérben meg a Slayeres Tom Araya csinál magából élő hangfalat és azt üvölti, hogy borotvával vágd a homlokodba az adószámodat tükrök nélkül és ha elbaszod, akkor az egész terem újrakezdi.

A Second Life pedig végülis olyan volt, mint amilyennek a korabeli radikális sci-fi írók (*főként a Mirrorshades csoport*) elképzelték a világot: voltak privát szigetek, japán neonhirdetésekkel teli metropoliszok, ahol mindig esik az eső<sup>8</sup> meg tengerparton szervezett bulik, amiken sokszor kevesebben voltak, mint egyes író-olvasó találkozók, pedig ez önmagában is matematikai hendikepp. Viszont mindenki kedvére kereskedhetett, mondhatott bárkinek bármit büntetlenül, vehetett magának ruhát és elfelejthetette, hogy van családja, szomorú húsleves ízű alkoholmentes söre és hatvan kiló súlyfeleslege. Ezzel be is fellelgett a virtuális valóságnak, pedig akkor még nem is sisakokban nézték a Second Life-ot, hanem akkora monitorokon, mint amekkora dobozokat a sarki közért mellől hozunk el fogcsikorgatva költözés előtt (*pedig erre a régi ikeásszatyor a jobb*), a Wachowski fivérek meg adtak egyet az esőnek és megrendezték a Mátrixot: a virtuális valóságról, mint zseniális átverésről szóló filmet, amiben biztosítottak minket, hogy a jövőben minden szórakozóhelyen fétisparti van, ami jó, az irodai munkaidő alatt pedig tucatnyi harcművészetet meg lehet tanulni, csak előtte rovarokat kell kiporszívózni a köldökünkön keresztül. Ez azért sokunkat nem győzte meg.

8 Ennek meg Ridley Scott 1984-es kultuszfilmje, az Ákos miatt elsírtsminkes panelhymusszá dagadt Szárnyas Fejvadász teremti meg az alapját – csak azért, mert az eső miatt nem látszódtak a díszleteket megtartó drótháló, ez is csak huszonöt év után derült ki, amikor már mind egy volt.

Az meg nyílt titok, hogy a hinduizmus ezt a nyílt átverés dolgot már párezer évvel ezelőtt jócskán megmondta, hogy anyád se igazi, ha meg kirúgnak a munkahelyedről, az csupán az asztromentálkommunizmus szélének csillámszivárványos, lüktetően mosolygó fodra, aztán megjött az angol szigetvilág képregény-okkultista roham legsármosabb kalandora, a káoszmágus Grant Morrison<sup>9</sup>, aki örök promóciót biztosít a katmandui Vajra Hotelnek, mert elmondása szerint annak a tetejéről vitték el az idegenek, amik úgy néznek ki, mint bármilyen vágókép egy német technoklipből.<sup>10</sup> Ezt az élményt Morrison hat évig húzta és megalkotta belőle a huszadik század legjelentősebb elmeújraindító képregénysorozatát, a *The Invisibles*-t<sup>11</sup>: a képregényt a Mátrix producergárdájának minden egyes tagja megkapja, hogy na pont olyan legyen a film, aztán pont olyan is lesz, csak kiseddik belőle a jóskártyákat, az özőnvíznyi savat, az emberáldozatokat meg a brazil transzvesztita sámánt, aki ha nem Tlazeoltéotlot, a szenny istennőjét idézi meg szorult helyzetekben, akkor szemgödröket kapar ki cipősarokkal.

Nekünk meg, *polaroidfotópillanat*, ráeszmélés a valóságra, akár tápfolyadékban ülünk, akkor Battonyaalsón (*a kettő között csak annyi a különbség, hogy a pörköltésbécsis pizzát utóbbi esetben rágni kell*), láthatóan egészen kurvára mindegy. Nem kell bérletpénzt fizetnünk a sarki radioaktív pocsolya használatáért, nem jött el sem a szingularitás, sem pedig Keanujézusként leszálló idegen lények és akármennyire vette meg a Microsoft

9 A villogó szemű kiöregedett szőrmók Alan Moore és az erőszak-vodka-Redbull keveréken felnevelt, a májának külön utánfutót kapott Warren Ellis között azért, valljuk be, nem gigászi feladat nőt lopni.

10 Továbbá ezeknek az idegeknek az Alpha Centauri pont olyan, mint rosszabb napjainkon nekünk Bécs.

11 Ennél erősebb misztikumot már csak Neil "a *Dresden Dolls*os Amandát kúrom, mi kell még?" Gaiman sokszoros díjnyertes, magyar nyelven is éppen megjelenő opusza, a *Sandman* hordoz csak

Grant Morrison

The Invisibles



a Skype-ot, nem lett belőle sky.net. Mi meg akármennyire küszködtünk azért, hogy megdögöljünk, nem jött össze. Bruce Sterling, az elmúlt negyed évszázad egyik leg-erőteljesebb médiateoretikus sci-fi írója, a Mirrorshades szerzők egyike is azt mondja, hogy *atemporality*ben élünk. Olyan időtlen buborékban, amiben fénypáaszma-ként süvitenek el mellettünk a bejelentések, a prototípu-sok meg a szabadalmak, a kollektív ingerküszöb meg az égbe ível. Annyira, hogy amikor a világ nagyvárosaiban végre landolnak az idegenek, akkor is azt kérdezzük böfögve a rósejbnistál mellől, hogy *na és kicsi szürkék vagy nagy zöldek?* aztán bontunk egy sört és valami-kor hajnalban elolvassuk valami összeesküvéselméleti fórumon, hogy ezt már igazából többszáz éve tudhat-tuk előre. Persze az *atemporality* ennél azért jóval több, előrevetíti a szemantikus web nagyszerűségét (*erről azért mesélünk többet is*) meg azt, hogy az emberiség felhalmozott tudásából jobba tudnánk tenni az életün-ket. Meg amúgy azt is, hogy körbenézünk, hogy mi van körülöttünk és minden körülöttünk van.

Minden.

Árnyaltan, de erről szól az internet mégújabb pöcegöd-reként (mémgyáráként) elhíresült 4chan *rule #34*-e is, ami sacra úgy hangzik, hogy *ha el tudod képzelni, ak-kor van belőle pornó*. A Tronból, a metállal kísért, nyíltan gay softcore-ra gyártott 300-ból, a politikai viták MILF-hasonmásaiból Sarah Palinnel az élen és ha a húgod jóval többet lóg kulcsra zárt ajtók mögött a neten egy webcammel, akkor egészen sanszos, hogy a saját csa-ládodból is.



A *minden körülöttünk van* persze senkinek sem esik le **igazán**. Az átlaguser annyit nyes éppen, hogy van Facebook, van Tumblr (*ahol végre lehet szerzői jog fel-tüntetése nélkül posztolni bármit*), a kevésbé szerencsé-

seknek még mindig ott az iwiw (*ahova a magyar rendőrök feleségei töltik fel a nyaralási fotókat, a magyar rendőrök meg joggal lesznek idegesek ettől*) és annak hárommal prolibb változata, a MyVip, desszertnek netről begyűjthető tőzsdei információ, gasztroblog és ingyenpornó, a nap legnagyobb izgalma meg a bolti megjelenés előtt egy hónappal illegálisan letölthető Madonna-album, amit természetesen a kiadók szellőztetnek meg, mert már ők sem bírnak saját gépezetükkel.

Az meg kérdéses, hogy mikor érkezik el újra egy Hiroshima-erejű kultúrrengés, mint amilyen a kilencvenes évek voltak, amikor egyszerre csapott mindenkit a földhöz az új divat, az elektronikus zene meg az internet, ami miatt az egyik pillanatról a másikra kellett felgyorsulni a normális tempó ezerszeresére. Az a hipotalamuszkarcoló forradalom, amiből a generációnk lelkesedése, életerejé és álmai születtek, lecsengett jó egy évtized alatt. A huszonegyedik század forradalmai, persze, ugyanúgy léteznek. Csak egy hétig tartanak. Jó esetben. Megrágjátok, lájkoljátok, berételitek, pluszegyezitek, széttrolloljátok, megveszitek, hazaviszitek, ráveritek, fel a blogra, belájkoljátok, pluszegyezitek, jöhet a következő forradalom. És még önmagában, ha eléggé távolról nézzük, ezzel sincsen baj. A baj csak az az van, hogy eléggé távolról nézve az is kiderül, hogy éppen a lejtőn vagyunk. És nem látszik, hol az alja igazán. A szabadesést viszont, unalmunkban vagy ingerhiányunkban, nem cserélnénk fel semmivel.

Erről szól ez a könyv.

instantlázadás



## [02] A SOSEMVOLT JÖVŐ (MEDIAL FRAGMENT)

Sosem felejttem el, amikor a level 80 pilótalány átfordul törökülésbe a rózsaszín pléddel letakart matracon és kacagva meséli el a főiskola rám nézve legkompromittálóbbs tananyagát. Az újságíróknak, mondja fél szemmel hunyorítva<sup>12</sup>, három dolgot kell adni egy sajtótájékoztató alkalmával: bőséggel enni-inni (*hogyan úgy érezzék, foglalkoznak velük*), ajándékot (*hogyan úgy érezzék, megbecsülik őket*) meg a publikálásra (*értsd, cypypastere*) kész sajtóanyagot emailben a kezük alá, hogy úgy érezzék, tesznek is valamit a számukra teljesen érdektelen történet ügyében. PR-osként így gyűlöld meg a reakcióképtelen, lusta és fontoskodó újságírókat, a kerítés másik oldaláról pedig, újságíróként, így gyűlöld meg a reakcióképtelen, lusta, de fontoskodó PR-osokat. Magyarországon ez a világ többi országához képest több árnyalattal sötétebben működik, de a trend szívderítően globális, a médiaüzenetek továbbbítőinak olyan egyszerűséggel (*és lehetőleg harmincpontos betűvel szedett kiemelésekkel*) kell fókuszálni a lényegre, mintha nyolcvanévesek lennének vagy most lökték volna ki őket a lobotómiáról. (*Vagy mindkettő egyszerre. Az se ritka.*)

jövőmankó

Ilyen hónaljmanó lett a **BT Technology Timeline** is, a jövőkutatás gyarmatosító brit birodalomból érkező jóskiskatéja. Veszélyes egy mezszye ez, hiába hemzseg prototípusoktól és statisztikáktól, mégis könnyen átcsúszhat az ezotévék hajnalfélhármás örökbecsüihez, rossz mondatot küld be az újságíró aztán fél évszázadig sumér álmat ígér anyám, úgyhogy ezekkel azért il-



12 Akkor éppen a HVG Online techrovatába véstem az okos, konzervatív biteket, ilyen nyakkendőeltartó esetben csak a kávé fogadod el. Feketén. A gesztussal jelzed, hogy értékeled a vendégszeretetet, de nem azért jöttél, mert a titkárnő éppen elfelejtette elutalni a számládat, te pedig pogácsával meg hűtözött McKiwan's szendviccsel tömnéd a zsebed az asztalról és próbálsz kihúzni a három napos átutalási holtidőt. (Pedig de.)

lik vigyázni. A BTTT-t hiába jegyzi Ian Pearson futuro-  
lógus<sup>13</sup>, a médiában a projekt neve a szorító ingnyak-  
tól kulturáltan vörös arcú és joviálisan disznósodó Ian  
Neildével forr össze igazán. Neildet a Balaton-parti In-  
ternet Hungaryn látom először, ahol Uj Péter halászszelet  
főz, Simó György programszerűen gondterhelt, a szak-  
ma pedig flowchartokkal készül az esti csapatépítőre,  
azt követően meg a pénzügyes kiscsajok szakmaavató  
gangbangjére, én szembenézek a backstageben a jövő  
fish'n'chips szagú démonával és nem tud nem eszembe  
jutni róla a tinédzserkori szakítás.

Ráadásul az a mozzanat, amikor a másik mélyen a sze-  
medbe és elmondja, hogy *mennyire megpróbáltam de  
nem megy és ne haragudj és így nehéz meg a fájdalom  
meg az átsírt éjszakák, te meg vissza* (mikrokifejezések  
a szája sarkában meg a szem alatt) és rádöbbsz,  
hogy *te most **gyakorlod** rajtam, hogy hogyan hazudj  
bazmeg, velem őszintén szakíts, ha szakítani akarsz  
bazmeg*, na Ian Neild is pont ilyen, csak neki ízfokozóval  
lekent bacon lóg ki a zsebéből. A névjegykártyáján meg  
ott van, hogy *disruptive futurist*, ez ilyen posztmodern  
vicc lesz, mondd, bánzsófiaszagú lesz a ruhám, az-  
tán nyilván mégsem, de minél több időt töltesz a köze-  
lében, annál büdösebb a tény. Miszerint, ha napi nyolc  
órán (bloggerként huszonnégyperhétben) bújod a vi-  
lág feedjeit<sup>14</sup>, elég jó képet tudsz kialakítani arról, hogy  
hol tartunk most<sup>15</sup> meg mi lesz öt év múlva<sup>16</sup>, onnantól  
pedig már csak egy lépés a megélhetési lakossági jövő-

Ian Neild

disruptive  
futurism

- 
- 13 Ami azt illeti, a bázisaként szolgáló futurizon.comhoz a legjobban a kora-  
kilencvenes évek egyoldalas bemutatkozói hasonlítottak a Geocitiesen.  
Jó dolog azért ez az irónikus nosztalgia, értjük a duplacsavart. Nevetünk.  
[Nem.]
- 14 Wired a maga összes alsitejével, Boingboing, Dvice, Technocult,  
TheNextWeb, ReadWriteWeb, Grinding, Whitechapel, Kurzweil.AI, innentől  
meg kövesd a linkeket.
- 15 Igazából? Sehol.
- 16 A nap végén? Nem sokkal több.



forrásszemé-  
domb (milyen  
hálás a magyar  
elválasztási  
rendszer, pont  
elvettem az élet)



kutatás, ami nem szégyen, egyes 'Leaks által is titkolt belső-ázsiai baszófarmokat csak arra húztak fel, hogy trendjósokat gyártsanak bennük.

*Persze az internetek korántsem információdúsak ahhoz, hogy mindent láss, mert akkor te is lehetnél olyan jó, mint én, de hiszen nem vagy, implikálja Neild, hát akkor honnan gyűjtöd, erre én. Belső iparági forrásokból, kezdi a felsorolást, nyilván (nyilván!) a világ szakértőivel folytatott pletykaspiccből, az eltérő tudományos törvénykezelésekkel és munkaetikával bíró országokban élő különleges forrásoktól<sup>17</sup> meg értelemszerűen az egyetemi sajtóanyagokból és szakkiadványok cikkeiből<sup>18</sup>. Oké, mondom, akkor kérek három olyan amerikai egyetemet, ahonnan tényleg a lényegi fejlesztések jönnek és nem mondhatod a minden második cikkben szereplő neveket, mint amilyen a Massachusetts Institute of Technology, a Stanford University meg a Cornell. Gondolkodik, elkomorodik, azt mondja, hát a feketelaborok Indiában meg Pakisztánban, az igazán nagy dolgok onnan jönnek, mondom, amerikai, rámnéz, hát amerikai, mondja, bólint, szomorú, álmában csönget egy picit.*

A BTTH szavahihetősége nemcsak ebben rejlik (a sajtóközlemények rendszerint 80-85 százalékos pontosságot emlegetnek Neild jóslataival kapcsolatban), hanem annak az apró időlogisztikai trükknek is, hogy mindegyik

17 Fordítom: ahol magasról szarnak a WASP [fehér-angolszász-protestáns] gén-etikára vagy ahol akkora a korrupció, hogy gond nélkül vesztegetsz magadnak egy feketelabort valami sufniban, értelemszerűen India, Pakisztán meg Irán. Akár még Kína is beférhetne a képbe, ha nem lenne irigylésreméltóan jó a tűzfaluk, a nyelvi határ miatt meg nyilván Kína a kínaiakkal dolgoztat befelé, a legjobb freudista introvertált személyiség példája maga a kínai államhatalom, köszönjük, léphetünk tovább.

18 Ahogy ezt már Terjék József tibetológus tanszékvezető nagyprofesszor is elsütötte: a tudomány újságcikkekben terjed, majd még hozzátette, hogy a számítástechnikából azért jobban meg lehet élni, mint a tibetizmusból, leszünk szívesek meglépni a szakról, ha lesz jobb állásunk. Megfogadtuk a tanácsát. Ezért is olvashatod ezt a könyvet.

jóslatnál öt évnyi biztonsági zóna van belőve, ilyenkor már igazából tévedni a nagyobb etvasz, de aki napi nyolc órában olvassa a feedeket, az már pár bekezdéssel hamarabb tudta, hogy a bal heréjében rejlik a kimondhatatlan piaci szabályszerűségek hálója (a jobb heréjében meg a tegnapi esti ladyboy foga nyoma).

Azt bebizonyítandó, hogy a jelenünk már gyakorlatilag most egy olyan sci-fi regény, ami miatt gyerekkorunkban odaadtuk volna a fél karunkat és a Donald-rágók mellől kisimított képregénygyűjteményt is<sup>19</sup>, szemlélünk a Technology Timeline 2006 és 2012 közé lőtt jóslataiból. Ha rögtön kosárra játszanánk, akkor szólok, ~~D-alatt nem játszunk~~ az orákulum egészen megbízható. Ehhez persze az kell, hogy több, egymástól egészen különböző tartalmú weboldalból tegyünk össze kettőt meg kettőt, erre meg egészen kevesen képesek, már csak azért is, mert amikor ezt politikusok beszédeivel meg ígéreteivel játszottuk el, akkor éjszaka jött a fekete autó és azt sem szerettük, na akkor mi van, amikor a jövővel packázunk, apám defibrillátor lesz, anyám meg angyal egy wifi router antennacsúcsán<sup>20</sup>, aztán rosszul kereszteződnek, az lesz. A britek biotechnológiától ígéretnek demográfiaán keresztül a vásárlói, telekommunikációs vagy az energiaszektor valószínű fejlődési irányaiig, ezekből önkényesen válogattam olyanokat, amiket kifejezetten a bőrünkön érezhetünk a mindennapokban. Szó szerint.

extrapolált jövő-  
regény a jelenünk

19 Emiatt pedig a jövő fogalma sok szempontból teljesen átvértékelődött meg elértéktelenedett, reméljük nem a felhalmozott rágógumipapír erkölcsi értéke miatt, de mi lenne, ha a pillangóeffektus miatt mégis?

20 Lassigue Bendthaus: JKTV/Otaku (How Many Angels Can Dance on the Head of a Modem?) [*Render LP*, 1994, *KK Records*]. Meghallgatod az egész albumot, bal szemed sinkanzen lesz, jobb szemed meg egy csehtamásnyi pohár víz egy áram nélküli kapszulahotel legolcsóbb lyukában, a bal szemed bemegy a jobb szemedbe, te meg szomorú svájci állampolgár leszel. *Jó album, amúgy.*



## **BTTT: Szintetikus énekessel megfejelt popcsapat kerül a TOP20ba.**

*Mi az a szintetikus énekes? Melyik ország slágerlistájáról beszélünk? Ha nem popcsapat kerül a lista élére, akkor már csökken a jóslat ereje? Az egyértelműen megkérdőjelezhető tényezőktől függetlenül nyilván bejött a tipp: 2010. májusában a japán Oricon heti slágerlista első helyén végzett az Exit Tunes Presents Vocalogenesis feat. Hatsune Miku című válogatás. Ennek összes számát egy tizenhat éves, zöldhajú lány énekli, aki 158 centi és 42 kiló lenne, ha élne. Helyette körülbelül annyi helyet foglal el egy asztalon, mint egy hamburger és ikonnal indítható.*

Tavaszi kreatív nemződüh, ezt veszítette el a zeneipar a kilencvenes évek végére, nem maradt más az egészből, mint a fájdalmasan vegytiszta és tévedhetetlen gyártósormatek<sup>21</sup>. Slágert írni ugyanis a huszonegyedik században, *most a padlóra pöccintem a producerek kenyerét*, már nem kihívás. Az internetek végtelen hullámairól lefölni ingyenes zeneszerkesztőt<sup>22</sup> (*hogy legyen mibe kottázni*), hangmintákat (*hogy a kotta meg is szólaljon*) és VST plugineket (*ezek mentik meg a zenét attól, hogy úgy szóljon, mint amikor a szomszéd egyedül rakja össze az egész falas ikeapolcot szombat reggel*) csupán pár kattintás. Slágert gyártani olyan, mint tisztességes iparosembernek lenni: vagy-vagy *tradeoff* a tehetség és a gűri között – erre mondta Kozsó egy interjúban, hogy kétféle ember létezik, aki érti a zenét meg aki élvezi, hát ő az utóbbiaknak gyártja. Ilyenkor azért elnézed neki a félretincset meg a szomorú szamurájt is és *Oota goota, Solo?* visszaengeded a masterblastert a tokjába az asztal alatt. De ha már itt tartunk, a mo-



21 Pitagórász és Dmitri Tymoczko ennek nyilván mérhetetlenül örüne.

22 Renoise és OpenPMT azoknak, akik szeretnek Excel-táblákban zenestruktúrát írni, merthogy ezen a logikán alapulnak az ún. *trackerek*, a savas hangzásban utazó potitekergetőknek ott a Rebirth, akik meg folyamatábrákban szeretnek összekötni hanggenerátorokat, azoknak meg a Jeskola Buzz Modular. Nem erre gondoltál? Helyes. Olvass Synthópiát.

solyból, jómellű pattogó lányokból és amfetaminplatóból gyártott homokoncsürdöngölős 150BPM+ hardstyle legsármosabb producere, Headhunterz is lenyilatkozta, hogy **a zeneírás bizony 20% komponálás, 80% mastering**, a hangok szóljanak szépen, az számít igazán. És rajta még tincset sem fogunk találni.

És mégis milyen hangokból tevődik össze egy sláger? A legjobb példát erre egyértelműen az ausztrál Axis of Awesome humoristacsapata<sup>23</sup> adja, főszerepben a főként zenészek által érthető *I-V-vi-IV* akkordképlettel, hatvan-hetven slágert fűznek fel erre, majd időről időre bele is építik az aktuálisan elmúlt hónapok releváns számait (*mindig van utánpótlás, így a szép*), így kerül egymás után porondra végtelen epigonláncként Lady Gaga, U2, Elton John, Beatles, Rihanna, Basshunter, RHCP, Alphaville, Pink, MGMT és Bob neasszonynesírj Marley. Akinek még mindig nehezen megy a *free your mind*, annak (és a tizenegyedikének) küldöm szeretettel azt a srácot, aki tíz perc alatt YouTube-ra gyártja Lady Gaga első nagy slágerét, a Pokerfacet végtelen nagy hálószoabaunalmában, haladóknak pedig Jim Pavloffot, aki a Prodigy örökbecsűire ad magának tíz-tíz percet: egy epizódnyi háziasszonysorozat-epizód alatt megvan a *Smack My Bitch Up* meg a *Voodoo People* is.<sup>24</sup>

Foglaljuk össze az eddigieket: ha egészen éber vagy, kis segítséggel, fülről meg felakezeketmatekkal<sup>25</sup> már le tu-

Headhunterz

I-V-vi-IV

23 Akik mögött csak kicsivel marad le az általuk ihletett több tucatnyi, hálószozába szorult YouTube-haknizenész.

24 Sőt, YouTube-on arra is van oktatóanyag, hogy hogyan írjunk dubstepet, goát, hardstylet, sőt, BÁRMIT tíz perc alatt.

25 Ettől meg már csak egy lépés a *felekezetmatek*, a hermetikus geometria, amikor a darkpsy bulikon mindenki derékból rogyantott testtel táncol, elkezded letekerni a magasat, egyre lejjebb táncol mindenki, derékból, visszatekersz valamennyit, mindenki visszamegy, te meg végre úgy érzed magad, mintha kaptál volna párszáz tévémacit, akik annyira készen vannak, hogy magyarhírlapnyi bélyeget tudnál belőlük gyártani.



dod gyártani a zenetévék elmúlt és elkövetkező pár hónapban dübörgő slágereit. Elvégre már nem azzal van a probléma<sup>26</sup>, hogy miről szóljon a szám (*általában a szerelemről, az elmúlásról, a partiról, a nélkülenednemmegyőről vagy arról, hogy a fasz jó, de a nagy fasz még jobb*), hanem hogy mégis miként legyen szépen kikeverve a basszdob meg a vokál. Erős szintlépés és mesterembőség az a fórumokon keresztül elérhető<sup>27</sup> oktatóanyag, amelyben elmagyarázzák, hogy a basszdob (amúgy ha csak most jöttél volna be az eső elől, a technóban ez a *dübdübdübdüb*) pattanása vízvázasztó a tabletás vörösboros lájtkóla meg a Bachban érlelt Domaine Romanée-Conti között és műfajonként tizedjegyes pontossággal megadott frekvenciatartományokra lebontva taglalja, hogy melyik pattanás miért jó. (A szó másik értelmére gondoltál. Én is.)

Ami a vokált illeti, ha gondosan kilúgozom az emlékeimből a koreai<sup>28</sup> és a magyar<sup>29</sup> popzenében hallható hideg és fogselyemvékony glissandókat<sup>30</sup>, akkor is megmarad a legrosszabb, amikor Ross *“miattam járnak az angol-*

26 Ez amúgyis magyar sajátosság, hogy nem megoldandó helyzetről, bukkanóról, hupliról vagy apró kellemetlenségről, hanem problémáról beszélünk, ez a pozitív pszichológiába egyfelől fordítva veri vissza a felmosóbotot, másfelől meg a legblázirtabb történet is annyira tragikus lesz tőle, mintha Lassiet a tokiói *élőállatot-dugunk-majd-azt-megesszük* milliárdosétteremben látnánk az útja végén, úgyhogy probléma off, ha a könyv végére ha erről az egyről leszoksz, már megérte.

27 A cikkekben a kommentekben van a lényeg, az igazán izgalmas történetek, *how-tok* meg megoldásokra a fórumokban lehet rálelni, a jó étteremajánlókra az elrejtett programajánlókban, úgyhogy a kézzel válogatott és élményszűrt tartalom a *new black*. Lehet visszamenni a kilencvenes évekbe, újra erekciója van a tizenöt éves trendciklusnak.

28 Korábban amerikai.

29 Korábban koreai és amerikai.

30 A Rágóguminál fogadtam meg, hogy minden egyes autotuneolt glissandónál eltöröm egy ujjpercemet, azóta nem merek popzenét hallgatni. A mesterséges dallamhajlítások nyilván csak akkor jönnek elő, amikor stúdióköörülmények között sem képes kiénekelni az aktuális popringyó (itt már a nem sem fontos) a szólamát, ami alsó hangon is decens ötven százaléka a popszakmának. Itthon legalábbis.



szász nyelvterületen identitászavaros fiatalok fluoreszkáló műhajjal és sufnimintás motorosruhában” Tregenza (tényleg miatta járnak) úgy jelentkezik be MSN-re, hogy megtalálta a világ legjobb autotune pluginjét. Az autotune plugin az instant tízéves énekesképzés, a műtyúkujjazó szakébűzős karaokeklubos felvételekből is minőségi toptízes számokat gyárt, a szakmán belül ez olyan, mint a gyermekkori seggbekúp, mindenkinek megvolt, de senki sem szeret róla beszélni. Te meg amennyire nem figyelsz a tévére, *a tévé mindig háttérzaj*, úgyis csak a hangmérnökök mondják meg első hallásra, hogy autotune van-e a vokálon, neked mindegy. A hangmérnököket amúgy onnan ismered fel, hogy vagy oszlopnak dőlve állnak morózusan és a mikrofontartó állványt nézik, mert abba legalább szorult még némi tehetség vagy bömbölve zokognak, mert a tehetségtelen szarból már annyit hallottak, hogy a sírás természetes védőkörként öleli őket körbe, a jó meg annyira jólesik nekik, hogy beindul az a rögzös lelkük, *indulj el egy úton, én is egy másikon*. Amivel amúgy semmi baj nincs, Makedóniában is mollban írják a vidám zenéket meg egyébként is *only happy when it rains*, azvan.

Valahol itt indul Hatsune Miku története.

A duplahélixes zöldhajú *petite* tényleg ikonnal indul, mert civilben a Yamaha invenciózus szoftvercsomagja, amúgy meg, *ha már japán*, nyilván stúdiókábellet sarokbakötött, odavetett hamburgermaradékon kérődző poplólita. Nagy hermetikus alkímia eredménye az ún. *vocaloid* szubkultúra, az anyja a zenealkotási misztérium, az apja a Vocaloid 2 szoftverplatform, belekottázzuk a dallamot, alágépeljük a szöveget, kész az éneksáv, rákeverjük a popslágert, soha többet nem kell gyerektartásit fizetni a stúdióheverőn felejtett félamatőr énekeslánynak.

autotune





A vocaloid team listáját átnézve (*minden egyes csomag-nak külön arca, neve, személyisége és természetesen jellegzetes hangfekvése van*) nem tudunk nem gondolni arra, hogy azért Miku a leghíresebb, mert övé a leg-egyedibb kulcsín: társai, mint az enyhén *crackwhore* Yowane Haku, a prágai krumplinyomda arcú Meiko vagy a megszeppent iskoláslány Kagamine Rin gyakorlatilag labdába sem rúghatnak mellette. A hamburger méretű lányokban turkálva szótaghangsúlyt, vibratot, dinamikát és tónust lehet sírásig állítgatni, na most ezek után gondolkodjunk el, hogy hova jutunk el öt év múlva, valószínűleg ezen gondolkodnak azok a *doujin* (értsd, videojátékindie) zenekarok is, mint a Livetune vagy a Supercell, akik a megélhetésüket tették fel erre a szoftverre.<sup>31</sup> A technológia tökéletesen alkalmatlan arra, hogy a Parlament előtt Vas megyei népdalokat japánul kurjantgató virtuális férfiakat gyártsunk, mivelhogy képtelen kiabálni, beszélni és érdekesebb vagy durvább hangokat produkálni, így hullik a porba a gépi instant Tom Waits is meg múlik el a világ dicsősége. Meglepő popipari expanzióról meg sztárgépezetről árulkodik az, hogy a 2011. szeptemberében bemutatott Vocaloid 3 már kínaiul, koreaiul és spanyolul is danol, valamint ha lusták vagyunk kattintgatni, inkább elénekelhetjük mi magunk két térdrogyantós-kerítésszagga-tós-asszony-szomorító-s pálinka után a szoftvernek, hogy mire gondoltunk, az meg kielemez és átviszi a paramétereket a gépbe. Ennél a mozzanatnál persze nem lehet nem gondolni arra, hogy ez szakmát sosem látott mímelés és inkább akkor fizessük meg a tócsaszemű énekeslányt. (*Amúgy egy jól kevert és egyszerűbb énektémákkal megbolygatott Vocaloid számnál nagyon kell figyelni, hogy emberi vagy gépi énekesről van szó, egészen szürreális élmény.*) A

31 Ami egyenértékű azzal, hogy a Zynga nettó piaci haszna a Facebook hátára rákapaszkodva érkezik, egyszer lövi ki valaki sorra a Facebook szervereit, virtuális gazdasági válság lesz a farmok között.

történet ott emelkedik fel a földről, hogy ezzel a szoftverrel gyakorlatilag szegregáltuk a profi énekeseket a félprofiktól/amatőröktől, akikből így gyakorlatilag már a munkanélküli központ szerint is gyárthatnánk talajtrágyát. Vagy csinálhatnánk ugyanezt okosban és akkor a svájci meg az ukrán szervbankok is jól járnának, a mezőgazdaság pláne, mindenki boldog. Az már egy másik kérdés, hogy ezek az énekesek hogyan fognak majd élő koncerten, mint a popipar egyetlen életbentartó járművén fellépni, ha csak pár gigabájtnyi mintából meg kód-  
ból állnak.

Könnyen.

Ebben is a YouTube fog nekünk segíteni, mint a recepttrükkök ellesésében, a nyakkendőkötésben meg a tánctanulásban, megnézzük, mit művelt Hatsune Miku Tokióban és rá kell döbbernünk arra, hogy életképes és csettintgetősen irigylésreméltó szórakoztatóipari niche közepén trónol. Koncertrockbanda elé felhúzott képernyőn táncol (*Musion Eyeliner névre hallgat a technológia, ebből lesz majd később a cserebogár meg a holografikus 3D képernyő*) és akárhogy nézem, playbacket szimulál a saját maga által szimulált ének-  
re, miközben a japán rajongók engedelmesen integetnek parapara koreográfiákat glowstickekkal, ez aztán a posztmodern dekonstrukció higanygőzös kurvaanyja, azokkal az eltörés után világító műanyag táncrudakkal, aminek a levét egyszer megpróbáltunk meginni egy fiúval a Westend oldalsó lépcsőjén, a srác mindig úgy köszönt mindenkinek, hogy *üzem*, aztán évekkel később megpróbáltuk nemcsak meginni a glowstickeket, hanem el is rágcsálni, és ugyan 12 óráig világítanak, *darabja 200 forint*, de cserébe úgy elzsibbad a szád, hogy Eiffel-tornyot is faraghatnának a bal felső harmasodból, azt sem éreznéd.

parapara



Tetsuya  
Mizuguchi

Rez  
Child of Eden



Kereskedelmileg közérthetőbb idolk gyártásában utazik Tetsuya Mizuguchi játékfejlesztő, aki többszörösen beírta magát a konzoljátékosok szívébe az olyan vasárnapiebédnyi LSD-kásával fogyasztandó szinesztéziadús akciójátékokkal, mint a Rez vagy a Child of Eden<sup>32</sup>. Mizuguchi nagy szellemi gyermeke (*mondanám, hogy villanyjapán jacksonfive*) a megnevezetlen zenészekből álló Genki Rockets, amelyet úgy kellett berobbantani a popiparba, hogy mindenki megjegyezze egy örök életre, a popsztárok következő két generációjáig biztosan. *Ha már ütünk, legyen nagy*, mondja Mizuguchi, így lett a csapatnak egy olyan énekesnője, aki még meg sem született: a klipekben látható, tinifiúk (*a politikai bi korrektség jegyében: és -lányok*) szívét azonnal szerelemre lobbantó Lumi 2019. szeptember 11-én születik meg és még sosem járt bolygónkon. Lumi arcát Rachel Rhodes adta kölcsön a karakternek, aki ezzel a külsővel aztán egyedi hirdetőtáblája lett a Child of Edennek, minden sokadikgenerációs szervescyberpunk játék legfelsőrendűbb katalizátorának. Hogy a product placement is beköszönjön: az akció Genki Rockets-remixek ütemére van szinkronizálva, olyan *emotional high*okat váltva ki a játékosokból, hogy gond nélkül sírod el magad az utolsó pálya végén. (*Zenén kétszer sírtam el magam, először Dead Can Dance-re sikerült, Lisa Gerard hangjával egyszerre kezdtek el ömleni a gót könnyek, egy örült művészlány lakótelepi lakásán, ott találkoztam először háromszög alakú szendvicsekkel. Kellemtlenül földrehúzó életrajzi motívum.*)

Ez az egész szintetikus popsztárság egészen régóta fut már: elsőként 1996-ban virágzik ki<sup>33</sup>: nemcsak a cyber-

32 Vagy a Tetris nyomába eredő zenei puzzlejáték Lumines és a kellően absztrakt és *még-egy-pályát-hadd-robbantsak-fel* Every Extend Extra.

33 Természetesen voltak már hamarabb is tróndöntögetők, Kempelen Farkas 1760-as években gyártott sakkautomatája a legközelebb volt abban a korban a szintetikus popsztár kategóriájához.

punk akaratlan alapítóatyja, William Gibson írt könyvet a jelenségről *Idoru* címmel, hanem Japánban is (*hol máshol*) megjelenik a világ első mesterséges popidolja, Date (DK-96) Kyoko. Date Kyoko láttán a geekék és az otakuk egyszerre nyúltak nadrágjukba, a lány neve pedig egyszerre tükrözte célközönségét meg a popsztárokhoz méltó tiszavirág hosszúságú élettartamot is. A virtuállány a HoriPro Inc. ötlete nyomán és a Visual Science Laboratory grafikai hátterével született meg egy maxi-CD és egy videoklip erejéig, némileg másolva az akkortájt sztárolt Namie „*a Jpop királynője vagyok*„ Amurot. A motioncapture technikával megalkotott lány amennyire forradalmi ötlet volt tizenhat évvel ezelőtt, annyira volt rossz marketing mögötte – sem ő, sem a mögötte álló marketinggépezet nem válaszolt az újságírók kérdéseire, a nyugati sajtó az egyetlen angol rajongói oldalt bújta információért, ki is pukkant a DK-léggömb pár hónap alatt. Gibson Idoruja ehhez képest megalapozott és meglepően irracionális – a virtuális személyiséggel házasságot kötő rockzenész figurája önmagában Cobain 2.0 – és ahogy ezt a szerző is elhinti: nem tudsz mintát húzni egy emberre, aki nem személy, nem tud hol leülni és nem tud berúgni. Nem hát.

idoru  
Date Kyoko

**BTTT: Olyan AI chatbotjaink lesznek, amiket a népesség 95%-a nem tud megkülönböztetni egy embertől.**

*A népesség 95%-a egy kiszakadt teszkósnejlonból nem tudná magát kinavigálni, nemhogy megkülönböztessen egy mesterséges intelligenciát egy embertől, merthogy erről van szó. Egyértelműen nem jött össze, miért jött volna?*

A beszélgető robotokról a netben valamelyest képzett átlagnépességnek kétféle emléke lehet, általában az, amit nagyon unalmas estéken (és/vagy géptermekben) szer-



médiakép:  
nem is gép,  
nem is ember



zett egy spártaian fehér weboldal előtt, ami maga volt a mesterséges intelligencia, merthát azt mondta magáról. Beírtuk neki, hogy *helló*, azt mondta, hogy *helló*, megkérdeztük, hogy *milyen napod van?*, visszaírta, hogy *süt a nap, szerinted nem szép?* Erre baszhatnéktől habzó homlokkal és a tesztoszteron sugallta flörtérzék minden tökéletességével ráküldtük, hogy *meg akarlak dugni*, amire visszakérdezett, hogy *miért gondolod ezt?* Na ekkor sóhajtottunk fel, hogy *jólvan, a Barbi is ugyanezt kérdezte a múlt héten, a gépek is kicseszett kurvák, az van.*

A második emlék a popkultúra valamelyik film-, játék- vagy sorozat kloákáján érkezik<sup>34</sup>, a desztillált lényeg meg az, hogy a beszélgető robotokban rejlő mesterséges intelligenciát gyakorlatilag az összes embertípusba behelyettesítettük. A robot volt már kedves komornyik és tudálékos, láncravert MTA-tudós (C3PO és R2D2 / *Star Wars*), az emberi értelmetlenség, gyengeség és lassúság ellen fellépő gépi diktátor (GlaDOS/*Portal*, Shodan/*System Shock*, HAL/2001 *Űrodüsszeia*), triplahurkos manipulációkban gondolkodó faszállító kém (Six / *Battlestar Galactica*), a túlélésért küzdő, sarokbaszorított, nálunk is emberebb ember (Nexus 6 / *Blade Runner*<sup>35</sup>), a globális tévedés tévedhetetlenségében forgó őrült tudat (Skynet/*Terminator*), a túlélésért küzdő globális tudat (a *Mátrix* robotjai) vagy a mindennel asszimilálódó, egyre több információért küzdő lény (*Wintermute/Neurománc*), az altruisztikus nagybuddhától a kéjenc orgyilkos vámpírig és az istenkomplexusos punkig gyakorlatilag minden személyiségtípus volt már mesterséges intelligencia. Mégis, az Alval kapcsolatos médiaképünk gyakorlatilag annyi, hogy *kurvaokos és fémből van*, úgyhogy tovább bírja nálunk, ő az acélos amerikai űrhajós pornópénisz mentális megfelelője.

34 Bár a sorozatkloáka is megérne legalább egy nagymisét.

35 Rajongóknak: Rutger Hauer teljesen véletlenszerűen találja ki forgatás közben a klasszikus “...like tears in rain” monológot.

Pedig pontosan olyan, mint a földönkívüli civilizációk képviselőinek intelligenciája. Fogalmunk sincs arról, hogy igazából milyen.

Nézz végig magadon. Két helyen láthatsz háromszöget: az első a kilencvenes évek pornófanzsőr-stíljében borotvált marker (jobbagnak már csak *vakvezető csík*, ha egyáltalán), a második pedig a Maslow-piramis, ami sok helyen tananyag, de ha mégsem, ez vázolja fel motivációinkat és szükségleteinket.<sup>36</sup> Teljesen más igényhierarchiáról van szó, ha robotokról beszélünk: ilyenkor ugyanis nincsen sérülékeny, védendő testünk, rengeteg extra bonyodalmat jelentő nemiszervünk és mobilitásunkat sem feltétlenül fizikailag kell elképzelnünk. Persze, ez is olyan, hogy ahogyan az ostoba embernek nem tudjuk elmagyarázni, hogy ostoba, mert ostoba, úgy hormonok, fasz és bacon nélküli robotagnak sem tudod elmagyarázni, hogy miért fizetnél a mélytorokért, legfeljebb ha leírod neki paraméterekkel, hogy miért olyan jó. Amire a robot berakja az Excel-táblában a „*nagyon jó fizikai emberélmény*” rovatba a Gundel-palacsinta meg a csipcsipcsóka mellé. És, vegyük már észre, a mesterséges intelligencia eddig sehol, de sehol nem viselkedett mesterségesként. Mindenhol jószándékú jógit, Molotov-koktéllal szaladgáló punkot vagy monomán ezredet látunk, akiknek mindegyik lépését értjük, csak a kifejezetten hideg és racionális döntéseknél bólogatunk alsó ajkunkat elharapva, hogy ez aztán igen, ez egy AI, én ezt nem tudnám megcsinálni. Aztán hirtelen el kell dönteni, hogy melyik szanatóriumzaciba dobjuk be az

#### Maslow-piramis

36 Alul indítunk a fiziológiai szükségletekkel, azaz tudunk enni-inni, üríteni, aludni meg dugni, utána jön a biztonság (*mindenki fixálni akarja a saját testét, szeretteit, birtokait, munkáját, egészségét, erkölcsét*), a szeretet (*barátság, család, szex és ha okos vagy, ezt a hármat nem kombinálsd egymással*), az önértékelés (*itt jön az önbizalom, az igény a sikerélmények iránt, a mások elismerése iránti vágy*) és a legvégén az önmegvalósítás igénye van minden tetején, a spontaneitással, tényelfogadással, kreativitással, erkölccsel. Hogy mivel?





öregeket vagy hogy melyik munkatársunkat kell kirúgni, a rákosat vagy azt, akinek most született meg a harmadik gyereke. Dehogynem tudnád megcsinálni.

A mesterséges intelligencia fogalma egyébként is rétes-tésztafént nyúlik: ahhoz képest, hogy a tech újságírói szcénában másfél évente választanak új kulcsszavakat az EU-s pénzmosó projektek (ilyen volt az *innováció*, *kreativitás*, *közösségi média* vagy a *startup*), az AI több évtizede stabilan tartja magát a hullámok fölött és egyike azon dolgoknak, amiket nem sikerült megvalósítani a klasszikus amerikai scifik álomképeiből. Sem.

De térjünk vissza az amúgy egészen halott próféciahoz. Amiért ez igazából izgalmas, az az, hogy a remények szerint MAJDNEM sikerül átmennünk a Turing-teszten, a gépi intelligencia több mint fél évszázada polcon tartott (és *eddig kidobhatatlan*) lakmuspapírján. Ha egy gép sikerrel teljesít ezen, akkor annyira emberszerű reakciókat tud adni, hogy öt liter kávé után sem tudjuk eldönteni, kivel is folytattunk beszélgetést: emberrel vagy géppel. Az emberiség eddigi spirituális vívmányait áttekintve ez körülbelül oda vezet, hogy megöleljük egymást, gyapotot szedetünk majd a robotokkal, kulturáltan, partiedlivel a nyakunkban betorkoztatjuk őket a szobasarakba és úgy teszünk majd, mint amit a Bravo valamelyik szerkesztője írt még a generációnk pszichoszexuális elferdülésének legizmosabb katalizátoraként elhíresült „Szex, szerelem, gyengédség” rovatba, miszerint *kőműves fiú vagyok, alig látom a barátnőmet, úgyhogy fúrtam egy lyukat a falba az ágyam felé és oda lököm be, kicsit fehér már, mit javasoltok?* Lökд tovább egyedül, azt javasoljuk. (egy bizonyos Miss Toyclouds szerint sosem ez volt a kérdés. A kérdés mindig az volt, hogy ha gondolok a barátnőmre, miközben tolom a falat, akkor attól teherbe eshet-e. A válasz egyértelmű *igen*.)

Amíg az AI a tápfolyadékban próbál meg kettőt meg kettőt összeadni, addig olyan algoritmusokkal kell el-töltenünk az időt, mint a magyar internetek véletlensze-rű Coelho-szerű idézeteit dobó gépe, ennél nem kell sokkal több ahhoz, hogy akár új irodalmi darab szüles-sen<sup>37</sup>. Ha meg nem tetszik valami, akkor meg idézze fel mindenki a Blade Runner kezdőjelenetét, ahol a Voigt-Kampff tesztet (a Turing-teszt jövőbeli megfelelője) a némi kritikai érzékkel kezelő android robbanólövedékkel válaszolja meg, *polaroidfotópillanat*, irodai szopatószék közepére robbantott lyukkal süvítünk keresztül üveg-falon, ilyenkor tudjuk azt mondani cakkos szélű, vérző tüdővel, hogy anomáliát találtunk. Na pontosan ennél a dacnál tart a mesterséges intelligencia, a legjobb pont-ja meg az, amikor azt mondja a Mátrix Építésze, hogy *there are levels of survival we are prepared to accept*. Na itt tartunk most.

### **BTTT: Az embernek vannak virtuális barátai, de nem tudják, hogy az online személyiség mögött igazából ki rejlik.**

*Ahogy az emberek 95%-a képtelen a tesztősnejlonos trükkre, úgy legalább ekkora százalékuk képtelen arra, hogy össze-tegyen kettőt meg kettőt vagy összehasonlítsa két cikket, hogy rájöjjön: egészen sok közszereplő állítja az ellenkezőjét annak, amit két hónappal korábban mondott. Az oknyomozó újság-írás nyilván a maradék 5% kiváltsága és ebből is következik az, hogy a lustaság a világ egyik, ha nem a legjobb maltere.*

Az emberek 95%-a legalább ennyire nem képes olvasni a jelekből, nem tud olvasni egy közösségimédia-profilban, képtelen meglátni egy fotón, hogy az photoshopolt-e

37 Mit nekem új irodalmi mű, azzal szórakozok, hogy új scifit írok a Neurománcból. A Translationparty.comba beírok egy angol mondatot, azt visszafordítja japánra, aztán angolra, aztán vissza japánra, egészen ad-dig, amíg már nem változik az angol szöveg, akkor értük el az egyensúlyt. Egy kibaszott posztmodern gringó vagyok a hatból, az van.

Instantcoelho

Voigt-Kampff





vagy sem, igazi-e egy csajprofil vagy csak lájk- és VIP-gyűjtő kamu és hogy milyen személyiségjegyekkel és lelki problémákkal van leterhelve az, akit éppen néz.

Furcsa dolog amúgy ez az ismerkedés 2011-ben, most már lassan azok lesznek gyanúsak, világonkívüliek és vélhetően paranoidok (vagy egy előző évezred *mar-talékai*), akik nincsenek fent Facebookon, Twitteren, Foursquaren, Google+-on, Pinteresten, mert első körben úgyis az van, hogy rákeresek, elolvasom, mit tud, kik a haverjai, azok mit írnak, hol lóg, látom, hogy helyesen ír-e vagy sem, ha nem, *pakk*, ha igen, továbbmegyek, a YouTube-posztokból lekövetem a zenei ízlését, a zenei ízléséből, zsánerekből és specifikusan zenekarokból már a lelki alkatát, a kultúrkörét, a nagy vonalakban felhúzható érzelmi életét is leképezem egészen könnyen. A képkommentekből meg a profil privacyjából (meg a haverok képeiből) már látod, hogy van-e valaki-je, angstol-e a státuszüzeneteiben (*közel a szakítás, keresztreferenciákat kötsz pár közösségi profil között és ott figyelnek az élete legjelentősebb pontjai*), aztán amikor végre először találkoztok fizikai valótokban egy pohár sör mellett (és *rábólintok a Velvetes cikkekre, miszerint a klasszikus randinak a huszasok között már befellegzett, romkocsmá-tumblrrefotózomapearlnecklacet tengelyen mozgunk csak*), akkor már nem azt kérdezed meg tőle, hogy mi a kedvenc zenéd, hova jársz szórakozni, mik a kedvenc filmjeid, hanem azt, hogy mi az életed legnagyobb tragédiája, mert azt nem találtam meg online, a többi amúgy meg már kurvára untat és amúgy is, a zenei ízlésed egy kibaszott bejegyzés csak a last.fm londoni szerverein és a történeteid, amiket nem mersz megosztani a közösségi oldalakon vagy csak jelszózárolt blogokban (*cry for help*, mondja a jólnevelt pszichológus erre) tárolod, na azoktól leszel ember, *merthogy a történetek tesznek minket emberré igazán*.

A profilozás pedig, ívre rezignált szívvel üzenhetem mindenkinek, tökéletesen működik. Az LD50 adminjaként, *szép orosz szó ez amúgy, adminja*, vagy hét éven át követtem, hogy a fiatalok milyen képeket osztanak meg magukról, mit írnak, hogyan fejezik ki magukat, mivel akarnak kitűnni, mindezt hogyan szeretik csicsázni, mit hangsúlyoznak ki a *szeretem-nemszeretemben* és ezt a meglévő empátiával és emberismerettel kombinálva megkaptam volna a diplomát az útszéli pszichoszakon.<sup>38</sup> *Nem mintha sokat számítana.*

Az online barátságokra egyébként ugyanaz áll, mint a közösségi hálók lájkjaira: túl vannak egyszerűsítve a fogalmak. A barátság évek munkája, abban benne van évek alatt megélt rengeteg közös jó és rossz pillanat, a barát mellett pedig van haver, ismerős, negyed- fél és egészéves ismeretség (*ennyi időközönként futtok csak össze, ennyi pont elég*), fuckbuddy, családtag, munkatárs, osztálytárs, *egyszerláttam-és-megbasznám-úgyhogy-bejelölöm* – ez a Facebook szerint mind “friend”. Ezzel most egyetérték, nem értek egyet, tesszik, továbbküldöm, bátorítom, hogy elmondja, sajnálom és együttérzek vele, hogy idejutottunk, rátolom a lájkot, ennyi. Wittgenstein már megmondta, hogy elvész a szavak jelentése, csak a használatuk marad, ezt azért egy jobb író, politikus, NLP-s vagy *chaote* a saját hasznára tudja fordítani. *Stay vigilant.*

eltúlzott nyelvi  
relativizmus

38 Sosem felejttem el, amikor Zs. büszkén jelenti be az MSN rózsaszínnel církalmazott ablakában, hogy ő tökéletesen egyedi (*ami igaz, csak akkor látok mindenhol hasonlóan félénk, sarokban remegő és onnan pislogó nyákos lelkeket mindenütt, ha lefejttem a sminket, a ruhát, a zenei ízlést, az egót meg a hasonló porcicákat az emberi személyiségről*). Erre fogadok vele (*egy Túrórúdiban, mindig mindenkivel abban, olcsó, finom és faszra hasonlít, mi kell még*) és elmondom neki, mitől fél, milyen családi vonatkozások látok, mire büszke, mit nem kedvel, ő hallgat és megkérdezi, hogy N-nel beszéltél erről? Nem. Aha. Hát, akkor Túrórudi. Nyilván a mai napig nem kaptam meg. Még jó.



Amúgy **persze**, hogy nem ismerjük a virtuális barátainkat. Miért ismernénk őket. Guild Warsban heteket töltöttem egy fél magyar klánnal úgy, hogy nagyon jókat beszélgettünk a questek közben és semmit sem tudtam meg arról, hogy hogy élnek, mit csinálnak és igazából milyen emberek, a MMO-városok piacterein ragyogó altruizmus nyilván csak statisztikát fest az emberekről. Ráköszönünk egymásra emberekkel az utcán csak azért, mert a Facebookról ismerősök vagyunk egymásnak *(vagy csak azért néz, mert illuminati ügynök és végre engem is megfigyel, de ez egy másik történet)*. A mai napig vannak olyan többéves barátságaim, akiknek vagy a születésnapját nem tudom *(ha nem írja ki a Facebookra, nem köszöntöm fel éveken)* vagy az igazi nevét, mert mindenki paranoid volt az IRCen, ami olyan volt, mint a Facebook chat, csak ott embereket tudtunk látványosan kitiltani beszélgetésekből és kétszer tettük magunkévá a teljes Sulinet csatornát, olyan volt, mint az *adjkirálykatonát nemadok akkorbazdmeg* és hát ez lett belőle. Az IRC meg az első tinédzserkor találkozása a műtőasztalon, az volt a szép amúgy, ott is volt már chatbot, amit a magyar internet neurotikus slidecipős hobója, Vide0 programozott, de egy adott idő után úgyis mindenki azt kérdezte meg a másiktól, hogy A/S/L? ami jelentőségben egyezik azzal, hogy *van-e barátod és ha nyolc óra moszkva, akkor utána leszopsz-e és ugye túl vagy már a tizenakárhányon, apád meg nem jön utánam viperával*, a közösségi hálózatok használói pedig rádöbbenhetnek, hogy ahol van profil meg avatarfotó, ott már potenciális farkalás van a levegőben. Ahol csak nevek, már ott is<sup>39</sup>.



39 Akkor és ott jó ötletnek tűnt. Ez a világ legjobb mentő- és magyarázómondata. Akkor és ott jó ötletnek tűnt, hogy nőként regisztráljak egy magyar társskereső oldalon, hogy megnézzem, mivel szembesülnék, ha fogantatás közben fordítva jött volna a kromoszóma. Regisztráltam. Tíz perc alatt ötven megnézés, tíz email, még fotóm, nevem, személyiségem, mottóm, bemutatkozó szövegem, tus alatt kitűszszenthető nyákos öntudatom sem

**BTTT: Mesterséges intelligenciák (AI) lesznek a tantermi kisegítők. A legjobb tanárok a világ legkülönbözőbb pontjaira tudnak egyszerre oktatni telepresence segítségével. A hálózatalapú tanulás polarizálja a diákságot. Teljes elmerülés a multikulturalításban, globális osztályok.**

Az előzőekből már azért sejthető, hogy az AI egy jó darabig nem a tantermi hasznos nettósúlyt gyarapítja. A jóslathoz a tokiói egyetemen kifejlesztett Saya áll a legközelebb, 2009-es évjáratú villanypedellusnő, aki (ami) képes meglepetést, félelmet, undort, dühöt, boldogságot és szomorúságot kifejezni<sup>40</sup>, valamint ha úgy hozza a fátum, neveket és fegyelmező mondatokat kiabál. A hírek szerint az ötödikes-hatodikos gyerekek elsírják magukat, amikor Saya ámokfegyelmezésbe (*kiabálásba és szemforgatásba*) kezd, ami a nyugati féltekén érlelt nyimnyam politikai korrektség jegyében elég riasztó, a fegyelemközpontú japán kultúrában viszont ez az elvárható baseline minimál. A történet ott válik aggasztóvá, hogy a tanár kamerákon keresztül figyeli a diákokat – aki ismeri a japán perverzió kilincsnyalogató mélylélektanát, az most felhúzta a szemöldökét és kimegy cigaretta- tázni egyet az erkélyre, mielőtt folytatná az olvasást. (*Ha amúgy ráhajolunk a világ oximoronalapú IQ-poénjaira, értsd, a military intelligence meg a global intelligence valami hatalmas önellentmondás, akkor bizony a mesterséges intelligencia is ilyen lesz és az tegye fel a kezét, aki nem kapott még tankönyvből szóról szóra kimásolt dolgozatra pontatlanság miatt hármast.*) A tantermi segítő és asszisztensek fogalma, feladatköre és mindezek

Saya

---

volt. Mind a tíz meg akart baszni. Egy NEVET. És még csodálkozunk, hogy a nők nem válaszolnak.

- 40 Ha szerepjátékos vagy, már felvésted ezeket dőra és azzal szórakozol, hogy óránként dobsz egyet és olyan érzélem szerint viselkedsz másokkal. Mi ezt d20szal és tetszőleges mentális zavarokkal játszottuk egy időben. Maradjunk ennyiben.



## telepresence



relative nehézsége mondjuk kérdéses, aki volt már japán nyelvvizsgán, az tudja, hogy náciikat megszegyenítő szigorral megy a dörgés, csak 2B/HB ceruzával írhat, étel-ital-kabala-telefon-nyád nem lehet a padon, ha van, üvegcsomokkal a torkodban diszkvalifikálnak. Jó hír a brit gyarmatvilágnak: ezt egy robot is meg tudja csinálni mindenféle zavaró etikai algoritmus nélkül. Könyveket szétosztogatni nem bonyolult, papírokat beszedni szintén nem, az már megint más kérdés, hogy a mostani munkanélküliségi rátával mi éri meg jobban: élő embert alkalmazni, vagy robotok után fizetni fenntartási, javítási meg bérleti költséget.

A *telepresence*-alapú oktatás gyakorlatilag azt jelenti, hogy úgy keverem le a szakirodalmi makarencókat, hogy nem is vagyok ott. Fej felett már jöhet a villanykörte, hogy akármennyire technikás-kábelcsavargató fogalom a *telepresence*, amikor az ükanyánk azt üvöltötte a nagyanyánknak, hogy *elvisz téged a hétrőfős koponyányimonyók, ha nem bújsz be a bölcsőbe és tömőd a szemedbe a pálinkás kenyeret*, akkor gyakorlatilag ugyanerről beszélt (úgyhogy nincs új a nap alatt, van még mit tanulnia az amerikai cégeknek). A Saya szemem keresztül voyeurkodó, kellemetlenül lihegő, nyálkásan *fapfapoló* aprócska tanársegéd rémképe meg remélhetőleg felvázolja, hogy a közeljövőben mire számíthatunk. Szerencsénkre nem ez az egyetlen ütőkártya. Virtuális oktatótermet (*amit csak azért hívnak virtuálisnak, mert nincs krétaszaga meg nem szimulálja le benne harminc vérző szájú diák a thermopülai ütközetet*) ugyanis webcams-mikrofonos füles-Skype kombinációból percek alatt össze lehet rakni, meditációs tudatberezttéstől mesterségesintelligencia-képzésen keresztül *én-neked-franciát-te-nekem-japánt* nyelvoktatóig fut a naponta bővülő tematikájú lista.

Ha valami, akkor pont ez a szabadságfok árulkodik a legjobban a mai oktatásügy becsontosodott, borostyános állapotáról. A tanórák és előadások ugyanis az érdeklődésfelkeltő konfettiszórás felé konvergálnak (vagy kellene, hogy konvergáljanak) – ahogyan a jó doktor a személyiségével gyógyít (*legalábbis ezt mondják*), úgy a jó tanár is a showmanságával, a mindenre átsütő szakértelmével meg a *standup comedy* trükkjeivel kelti fel az érdeklődést egy téma iránt. Mondd ezt az életunt picsáknak, szertárban etilkokettáló szörkémiaprofesszoroknak és a havi éhbérért kuncsorgó közepszernek, akik a magánéletüket minden egyes reggel fosbarna harisnyával (térdzoknival) és savanyúuborkaszaggal megtoldva viszik be a tanárral analóg közösségi ökotérbe. Itt persze izgalmas szakmaevolúciós szintlépést látunk, hogy ki az, aki szívből csinálja és ki az, aki megszokásból. Mindenesetre a változó tanár-diák kölcsönhatást szuszpenzor nélkül csinálta ki az internet. Legalábbis ezt látom, amikor a diákjaim óra közben lekapják a QR-kódra fűzött tananyagokat és kulcsszavakat és már az előadás közben keresnek rá a témára (ha nem pornót néznek *jobb esetben* lehalkítva), ha meg valamit kihagyok, akkor már kiabálnak, hogy az interneteken más van. Mit érezhet egy középiskolai tanár, amikor a New Scientist aktuális híreivel felszerelve megy be egy diák az órára és közli, hogy van kvantumteleportáció, mégsem úgy viselkedik a plazma, ahogy azt az órán tanuljuk és az elemi szénnek három állapota van?<sup>41</sup> (*Mit érezhet BÁR-*

standup comedy

41 Itt érdemes amúgy megemlíteni a UCLA-n tanító cyberfeminista Anne Balsamo cybepunk pápanő nevét, aki még Maastrichtben mesélte el nekem Google-barát oktatómódszerét: minden egyes órán van egy Google-felelős, aki ún. *backchannelt* épít (ez egyes konferenciákról ismerős lehet), az elhangzó kulcsszavakhoz Google-kereséseket, képeket, linkeket keres és ezeket dobja ki a tanár mögött vagy mellett elhelyezett óriásképernyőkre vagy projektorokra. Az ötlet csak akkor működőképes, ha kivárjuk az első két hetet, amikor mindenki pornót dobál a képernyőre meg megtrollol mindent, utána csodával határos módon, mondja Balsamo mesterasszony, eltűnik a zaj és megindul a félévi hasznos munka.



*KI, amikor 0-day információval felszerelve is elavult a tudása?) Emlékszem, a tanárom nem örült, amikor feldobtam a buckminsterfullerént. Emlékszem, nem is vegyész lett belőlem. Emlékszem, mindkettőnk szerint okkal.*

Drámai azért a mozzanat, amikor megkérdezem a negyedéveseimet, hogy miről olvasnak könnyebben, papírról vagy gépről és mindenki bólint, hogy gépről, úgy-hogy könyvtár ide, könyvtár oda, regisztrálnak valamelyik szűrkezőnás könyvgyűjtőre, mint a Scribd (*ultraritka okkult anyagokat onnan!*), lekapják a szakanyagokat PDF-ben, rá a Kindle-re vagy az iPad-re, aztán ha fénymásolni mész jegyzetet, akkor tudod, hogy öreg vagy, netán lúzer (*sőt, emberekkel veszed körül magad, csak hogy ne sírj fel a metrón, miközben ezt olvasod, con fuckin' congratulations*).

Sir Ken Robinson



Ide kapcsolódik a telepresence- és videóoktatás, valamint érdeklődésfelkeltés vonalán egészen piacvezető, kiváló és hozzáértő előadókkal operáló TED is, két apropóból: egyfelől protein, vér- és motivációgazdag előadásai miatt, másfelől Sir Ken Robinson oktatásszakértő *Do Schools Kill Creativity?* c. örökbecsű húszpercese jóvoltából, amit havonta egyszer nézetnek végig az általános iskolák és gimnáziumok igazgatóival és aki nem fogja fel a lényegét, azt meg üvegkalitkában raknám ki szülni valamelyik tokiói főtérre (*és érezd a kedvességet, ebből százalékot is húzhatnának*). Aki nem ért angolul vagy nincs húsz perce arra, hogy megnézzen egy videót, az bassza magára a temetőajtót, amúgy meg, csak hogy összefoglaljam a lényegét: *azt csináljuk és abban képezzük magunkat, amiben a legjobbak vagyunk*; nem szégyen a művészettel foglalkozni még annak ellenére sem, hogy a globálokutatás beletette a farkát a reálba, azon belül is a matekba és tekergeti magán, hogy ez a világ legfontosabb dolgainak az egyike, hiába használod csak arra a mindennapokban, hogy átvágnak-e

a piacon vagy sem. Igazából abban sem vagyok biztos, hogy még lesznek piacok akkor, amikor ez a könyv megjelenik.

Polarizálja a diákságot a hálózat. Nem. Nem polarizálta, hanem átmosta a tanulási, memorizálási, bevésési és felfogási mechanizmusokat. Meséltem már a laptopok és okostelefonok fölött figyelő, googlező és diadalittasan bekiabáló diákjaimról, de inkább ilyen diákjai legyenek az embernek, mint akik riadtan ülnek kilencven percen keresztül az első sorban, aztán hazamennek és felfelsírnak a konyhakövön a mosogatógép előtt, hogy *van még negyven jó éved, utána az utódodat fogják baszni a gyerekeim, ezt tanultuk az iskolában, érted?* A dolgozatok Wikipédiából vagy jobb esetben nehezebben lekövethető (és ezért gyakran radikálisabb álláspontokat felvállaló) forrásokból születnek, amire egyetemi szinten szövegkereső plágiumkutató rendszereket próbálnak megszűlni, persze mindhiába, de ezt soha senki nem fogja neked bevallani, ahogy a bankok sem vallják be, hogy azért heti szinten sikerül őket is megtörni.<sup>42</sup> Könyvet olvasni pedig ugyan még 2012-ben is lehet (*üdvözlöm azon olvasóimat, akik nem PDF-ben próbálnak szemfájdítva*), de úgyis bescannelünk mindent és mivel zsebben figyel az emberiség kollektív tudása, ezért jóval kevesebb figyelmet fordítunk az olvasásra meg a tanulásra, mint általában. Itthon legalábbis.

Volt amúgy egy mondás az életbölcesség meg a vicc határán, (*bár valahol minden életbölcesség vicc a kellő életkor elérése után*), ide a kilencvenes évek végén érke-

42 Csak erről azért nem szerzel tudomást, mert igazából nem fizikailag vették el a pénzedet, hanem a hackerek számokat tologattak egy adatbázisból egy másikba és akkor is ki tudod venni a pénzed, ha esetleg papírforma szerint nincs, mert a bank viszont tudja, hogy megtörték és ijesztően gyorsan meg is találja ezeket az arcokat. Meg nyilván vannak olyanok is, akiket soha.

Maes-Garreau  
pont (a G-pontnál  
jóval szomorúbb)





zett el és úgy hangzott, hogy *aki okos, az mindent tud, aki még okosabb, az meg tudja, hogy hol kell keresni*. Aztán ülök a Google-korszak tetején és azt írja a Science, hogy az agyunk gyakorlatilag a kabátunkon lóg, kiraktuk a testünkön kívülre, mert a netes keresők hamarabb megtalálják nekünk a keresett információt, mint ahogyan arra emlékezni tudunk (*tranzaktív memóriaforrásként* hivatkozik erre a modern pszichológia). Emiatt az agyunk sem magára a tényre emlékszik, hanem arra, hogy jó hatékonyságelvű autista módjára hogyan találjuk meg. Ilyenkor ugrik be az a délután, amikor több órára elmegy az áram a C3-ban<sup>43</sup>, a második emelet közepén ugróiskolázunk a szétszedett Freemail-szerverek között, *ez itt a magyar hallucinogén öntudat*, skálázzuk ki két kávé között, a szemüveges geekek a falba kapaszkodva, zavartan támolynak elő a gépek mögül, nem tudnak mivel foglalkozni, nincs ablak a világra, valahol minden geek a világ ablakmosója. *Menjünk le a bringaboltba*, javasolja végül Pita, aki szerint ami nem működik, azt addig kell ütni billentyűzettel, amíg megjavul. Ez nála irigylésreméltóan bevált, javasolom mindezt a politikusoknak is. Mi vagyunk a túlélők. A többiek falba kapaszkodva várják az infrastruktúra feltámadását.

A popkultúra, a globalizáció, az internet meg az MTV meghozta a multikulturális immerziót már egy évtizeddel hamarabb is, a kézirat remixelése közben az Olmot hallgatom, ami a tibeti buddhizmus előtti ősvallás öv alatt két oktávval éneklő bön rítusait keveri össze funky elektronikával. A másodképernyőn azt nézem, hogy a konyhában gyártott kimcsit, a koreai konyha szemkönyvesítő kovászsuborkáját hogyan is fűszerezem le pontosan, a Facebookon közben egy belga, egy svéd

43 Ez volt a Soros Alapítvány cyberművészeti központja a kilencvenes évek végén, itt volt először Magyarországon szatellitelésű leggyorsabb net, itt tombolt az eToy, a ParaRadio és minden női sámánok legcybersámánabbja, Mészöly Suzanne

meg egy magyar gulyást eszik éppen egy német konyhájában, eközben egy ausztrál zenésszel beszélgetünk az új projektjeinkről, amiket igazából New Yorkban kellene nyélbeütnünk. Ázsiai konyha, európai művészosztály, amerikai paranoia. Globális osztályok? A világ a WWW robbanása óta a globális osztályokról szól, mindenki arra hasal rá, ami érdekli (az őseimbek az őszaszonyokra, ugrunk előre tízezer évet, nincs különbség, csak néha valaki úgy dönt, hogy a kipufogócsőre meg a konyhagépekre is rá lehet), a tantárgylegyező meg olyan szinten tárult ki, hogy az osztálytermi dolgok teljesen kezelhetetlenek, ezt pedig kellemetlen beismerni. Azzal, hogy kitágult a világ, a lehetőségek is legalább annyira kitágultak. Két generációval hamarabb még elég volt a nemzeti alaptantervek által dobott reál/humán lapjárás, most már az egész világ egy osztály és mindenki úgy csinálhatja meg magát, a saját életét és a saját buborékvilágát, ahogy akarja, ehhez pedig az iskolai oktatás egészen egyszerűen nem elég. (Zárójel, nekifutottunk a Stanford globális mesterségesintelligencia-képzésének, százezernél több diákkal a világ minden országából. YouTube-on vannak az anyagok meg a kitöltendő házi feladatok. Ennél nagyobb pipát már nem tud vetni a gép.)

technofetizmus

**BTTT: Szag- és ízérzékelőink a kutyák érzékeivel fognak vetekedni. Rovarokat idegi beültetésekkel irányíthatunk majd távolról. Vérelemző chipeket használnak majd a harcmezőkön. Elkészül az első mesterséges baktérium, amit from scratch, azaz teljes egészében alapjaitól kezdve molekulánként raknak össze. Megszületik az első mesterséges elektronikus életforma.**

*Nem, igen, igen, nem, nem. A biopunk hazai dühös élbolyával, razzórral folytatott beszélgetésünk abba az irányba megy el, hogy a biotech a gyógyszerlobbi következő nagy ütőkártyája és*



*a technikai kreatív potenciál (értsd, az ötletek) körülbelül nyolcvan százaléka egyébként is csak szabadalmakban van jelen, valamint még mindig áll a törvényszerűség, hogy a katonaság által legalább egy évtizeddel hamarabb legyártott technikák kerülnek át a fogyasztói piacra. Ami fontos, arról nem tudsz, amiről már mindegy, hogy, arról meg igen és örülsz neki, mint majom a farkának. Nem összeesküvéselemélet, inkább triplahurkokban játszott smirglipapírizú nemzetbiztonsági játék.*

Elméletben szinte bármilyen molekulára építhetünk szag- meg ízérzékelőket, a történet a gyakorlatban csak ott csúszhat el, hogy bizonyos komponenseket nem fogunk tudni iPhone-vékonságúra összezsugorítani, aztán ott állunk egy sufniméretű géppel, mint valami rossz, de büszke informatikus monokróm pulóverben az ötvenes évekből és kaptunk egy kétmázsás ízérzékelőt, ami csak anyád mákosgubájából érzi ki a mákot, pedig én azt már anyádból múlt éjjel kiéreztem, szóval miniatürizálás. A második kihívás nagyonkémia: miként tudjuk a bejövő illatot vagy ízt szétválasztani sok nagyon hasonló összetevőre? Könnyen előfordulhat ugyanis, hogy két molekula csak minimális szinten hasonlít egymásra, viszont azok egy komplexebb szagban/ízben keverve vannak és még van is mellettük ezernyi másik.

Ehhez képest meglepőnek hathat, hogy az idegi implantokkal felszerelt rovarok (amiket *naná*, hogy a Pentagon védelmi fejlesztése miatt felelős DARPA projektek közül túrhatunk elő a fájdalom sugarát, a láthatatlan tank, agyba köthető látcső meg az öt évig le nem szálló repülőgép mellől) már léteznek, 2008-ban is cikkeztek már róluk, hogy mennyire működőképesek a szintén bevethető darazsakkal meg méhekkal együtt, mostantól kezdve már gyanakodhatunk, ha azt olvassuk, hogy *méhek csípték halálra nyolcadik emeleti lakásában*.

Az idegi implantok amúgy a csótányok hasznos kiegészítői, mert kábé neuronpontosan fel lehet térképezni

DARPA



a központi idegrendszerük anatómiáját (és egyúttal *kacsintok a koleszos biohackerekre, hogy minecraftoljanak össze maguknak idegi implantokból meg csótányokból pumpát, diódarálót meg futószalagot*) és ha az irányítás még esetleg nem is menne pontosan, a megfigyelés már tökéletesen, a *backyardbrains.com*on például már iPhonera tudod rögzíteni a tesztcsótányod központi idegrendszerét, miközben szellemchilit etetsz vele. *(Mit tegyünk magunkkal, ha unatkoznánk, hatszáznyegyedik oldal. Mi magunkkal fogyasztunk szellemchilit. Vagy sikerül a habanero/naga blowjob túlélése. AZ is achievement unlocked.)*

Pipát teszünk a vérelemző chipekre is, már 2007-re volt kisméretű, harcmezőre vihető eszköze az amerikai katonaságnak, amivel a katonák vércsoportját és a vérük glükóz-, fehérje- és satöbbitartalmát gond nélkül lehetett detektálni, mindehhez egy-két percre van csak szükség.

A *from scratch* baktérium mindeközben olyan a mai tudomány szempontjából, mintha a motorikus funkciók beindításához (első), a beszédképesség kickstartjához (második) és a szociális képességek, értsd, *mosoly és nem gyújtalak fel napalmmal* (harmadik) megalapozásához szükséges kávék nélkül kéne menned életed legfontosabb állásinterjújára. Baktériumot nem gyártasz „csak úgy”, a laborban meg kényed-kedved szerint frankensteinelhatsz az összetevőkkel, de a biológia meg a diverzitás összehúzott szemmel néz a józan ész meg a tudomány oltárán, amikor kitalálsz, hogy GTCA LEGO a világ legjobb nyolc karaktere és ezekből fogsz betonevő százlábú baktériumot alkotni. *Sorry. Not gonna work.*

A *mesterséges elektronikus létforma* kifejezéssel ellenben sok gond van. Kezdve azzal, hogy a biológia területén is egymással rivalizáló elméletek küzdenek azon, hogy mik is az élet legpontosabb (elő)feltételei. Gya-



korlatilag megmondani sem tudjuk azt, hogy mi az élet, bár egészen jól érezzük, aztán jön a sintóizmus meg a müllerpéterista *minden kőben egy szerelmespár összeolvadt lelke lakozik*, és itt megborul minden materialista-nemképregényista-józan világlátásunk.

A mesterséges létformára mindenki bólogat, mert azt mondja, hogy az a Frankenstein meg a robot meg az, amit a laborban csináltak, amit megbökök vagy ráirányítom az infrát, erre meg szaporodik és rázza a kémcsőt, az. A mesterséges magábafooglalja az elektronikusát is, mert olyat még eddig nem láttunk, hogy az áram szaporodna (ámbár terjed) és evolválódna, bár Nikola Tesla sem ok nélkül tűnt el, de ebbe sem megyünk most bele. A mesterséges-elektronikusnak amúgy a legjobb iskolapéldája Lem Kiberiádája, amikor csipmezőkön bandukol el a bitbárány, itt most lesz szíves mindenki zavartan pislantani egy kicsit.

El is fogunk tévedni, ha a *mesterséges elektronikus létformát* össze akarjuk hozni (fejben vagy máshogyan) a lepkékkel meg az embriókkal. A megoldás ott figyel, hogy a létforma mellé behozzuk az evolúcióelméletet meg a memetikát és megnézzük, hogy az információ, a gesztusok vagy a kultúra alapegységei miként, milyen módszer szerint képesek fejlődni, terjedni, mutálódni és küzdeni a túlélésért.<sup>44</sup> Ha félreteszem a memetikát meg az internet, mint félintelligens idegi hálózat egyre erősödő rémképét, akkor csak a trójai vírusok meg a rootkitek jutnak az eszembe, a vírusirtókkal állandóan csörtéző és kokettáló bankkártya- és jelszólopó nindzsák, amik önálló tudatra még sosem ébredtek, bár meglepődnél, ha kiderülne, hogy önálló tudatra ébredtek az ukrán maffia zombihálózatait alkotó gépek és saját üzleti és



44 A témában Susan Blackmore *The Meme Machine* meg Richard Dawkins *The Selfish Gene* alapkönyvein érdemes egy biztos alaphoz átrágni magunkat.

jogi entitást kialakítva náluk van fél tucatnyi filecserélő, flashjáték-gyártó, webboltos és MMO-biznisz, ők meg arra izgulnak (tudnak izgulni), hogy már az arab bűnhálózat AI-ja is éledezik, de ő még csak Allahban gondolkodik, azt is jobbról balra.<sup>45</sup>

### **BTTT: Elkészülnek a gyermekjátékokra szánt vírusok.**

*9/11-erejű biztonságetikai csapás lenne a nyugati féltekére, ha megvadulna a hidegdenemnedves orrú AIBO vagy a wifin keresztül nevelhető akváriumai marsi minicápa és lenyiszatolna, de legalábbis púrhabbal kárhoztatna vakságra minden nutellás arcú ötévest a háztartásban.<sup>46</sup> (Bár ehhez elég maga a Nutella is, az tévé és estimese helyett is ragyogóan elvonja a figyelmet. Ha lány vagy, tudod. Férfiakat nyugtatandó: a prioritási sorrend az életkor emelkedésével azért más irányokba tolódik. Mondjuk nem feltétlenül.)*

Gyermekjátékot más viselkedésre átkódolni öt perctől fél napig tart, de akkor már olyan részletekre térsz ki, hogy keresztbe vagy hosszába vágja-e át a csuklót és karcoljon-e mellé perforálható bónuszbrigádos kupont, ezért is tartunk még mindig *(megkérdőjelezhetetlenül és hálaistennek)* rigormortisos kezű kihajtogatható dzsiájdzsóknál meg a torture-fetiszta felnőttek kedvenc szőrös humanoidjánál, a Furbynél.<sup>47</sup> Nincs olyan

Furby

45 Érdekes adalék még a nyolcvanas évek végén megszületett RedCode arénajáték, amiben önmagukat szaporító, riváisaikat pedig elpusztító vírusok szaladgálnak a gép memóriájának erre szeparált részében. A vírusok persze algoritmusuk szerint próbálnak túlélni és mutálódni, ellenben nem versengenek.

46 Columbine után meg amúgy egészen jelentős meta-terror scenario, ha nem a játékok által manipulált tinédzserek, hanem maguk a játékok a gyilkos eszközök, erre épít többek között Chucky és az 1988-ban indult, öt részt megérő Child's Play horrorfilmsorozat is.

47 Ez egy metavicc, mert ha lenyeletsz egy kutyával egy Furbyt és megnyomod a hasát, akkor az is sípolni fog.



bricking

identity fraud



játék a piacon, amiből miniterroristát lehetne gyártani, még a vállról indítható rakétával felszerelt vámpírvadász Jézus sincs közel, tesz róla az amerikai paranoia. Vagy inkább a józanész.

Ismerjük az alapszabályt: *amit meg lehet törni, azt meg is törik*, a gyerekszobákat kihagyva így jutottak el a nemi jelleg mellé csúsztatott okostelefonig a megélhetési ukrán és kínai vírusgyártók, azt ugyanis nemcsak tönkretenni lehet (*brickelni*, mondvahogy), hanem adatlopni is belőle, csak az nem lop nyitott laptoppal és lattéval a sétálóutca gyanútlan járókelőinek adataiból, aki nem akar. Vagy béna a technikához. Amikor Julian Assange, a Wikileaks strómannja felteszi a kérdést az újságíróknak, hogy kinek van iPhoneja, Blackberryje és Gmailje, majd szépen rávajazza a választ, hogy hát ti mind beszoftátok, milliárduseres lehallgatás van a piacon, elő is hozza a fórumokon a paranoiaebeket, trollokat és a mindenkinél mindenhez jobban értő (trolloló) *security experteket*, de a lényeg: lopni könnyű. A lopott adatokkal bankkártyát lemeríteni meg személyazonosságot kiadni (*identity fraud*, mondja erre a szakzsargon) könnyű, de ez minden házibuli alatt legalább ötször megtörténik, amikor nem figyel a Facebookra bejelentkezve maradt házigazda.

A gyermekjátékokra szánt vírusok kimaradtak az alantkultúra eszköztárából és tízéves tervéből, a planetáris gyerekszobák kondicionálása viszont, *long live The Invisibles*, repedezik a hackelt gyermekjátékoktól. Több mint húsz éve (89-ban, egészenpontosan) cserelte ki 300 beszélő Barbie és GI Joe beszédchipjeit a The Barbie Liberation Organization, a legendás sztori szerint az ultranemzetvédő amerikai játékbabák azt mondták, hogy *nehéz a sulí, szerinted nem?*, a barbik meg azt, hogy *a halottak nem hazudnak*, azt meg látjuk, hogy az a kondicionálából kiesett generáció éppen

hol tart. A Hardware Hacking Projects for Geeks szerint 100-125 dollárból kicserélhető egy hétvége alatt bármilyen beszélő baba beszélőchipje, ahhoz viszont kevés az ikeás bútorszerelés, akármennyire is embernek érezzük magunkat utána a Csomolungma tetején. Az 1998-ban polcvilágot látott Furby azért is izgalmas, mert ennél csúcsosodott ki a decentralizált hardware hacking: játékokat szétszedni, kapcsolási rajzzal, segédletekkel és ötletekkel együtt fórumra posztolni, tapasztalatokat megosztani a befektetett munkán kívül percek kérdése csak, a 2005-es Hack Furby versenyre már a világ minden tájáról érkeztek a betörőriasztóval vagy mozgásérzékelővel felszerelt vagy éppen disznó vicceket mesélő, dobozbazárva meg klausztrofób üzeneket visító szűrők.

A mutációknak meg tényleg csak a világ vethet már véget: gyártottak rajongók tűzfűjő robotlovat (Nintendo Nunchuck), mozdulatlan-szabadságfoktalan plüssmacskából olyat, ami nemcsak integet, de a szemét, a fejét és az orrát is mozgatja (Teddy Ruxpin), a japán Mujaki úgy épített át egy tócsaszemű robotmangalányt, hogy az végigtopog az asztalon és lefőzi neked a kávé, a Guitar Hero fröccsöntött ötgombos plastikgitárjához meg szereltek már annyi extrát, hogy akusztikus gitár helyett is használhatod gyakorláshoz *(az algoritmus, amivel meg komplex akkordokat bontasz le, az a Karplus-Strong, csak hogy megjegyezz egy fontos, bár korántsem nélkülözhetetlen érdekességet)*. A metamorfózishoz persze elengedhetetlen a mérnökagy, a többit elvégzi neked a nyitott forráskód, a fejlesztői közösség, az ingyen elérhető APIk, a Lego NXT/Mindstorms, ha gondolattal akarsz irányítani, akkor könnyen (bár nem olcsón) megszerezhető az EPOC fejlesztői környezete. Is.

Az elégedetlenség, kreativitás meg csináldmagad elnyújtott *menage a trois*jából született a berhelt hardver

hardware hacking



Kaseo

Bent not Broken

evolúciós szintugrása, a *circuit bending*, avagy hogyan lehet nyomtatott áramkör átforrasztásával meg zárlatoltatásával minél furcsább, extrémebb, idegenebb és nyolcbit bulikon prezentálhatóbb hanghatásokat generálni, megfogni a feszültséget egy sátánian szemvillogtató pikacsban és átírányítani oda, ahol nem kéne lennie. A japán Kaseo YouTube-user pikacsu-szonátái tökéletesen példázzák a zajzenei és a geek szubkulturákat szó szerint felvillanyozó artisztikumot, ami nemcsak sokak számára érthetetlen, hanem egyes esetekben még sérítő is – a *Bent not Broken* dokumentumfilmben maguk a circuit bender kísérleti zenészek beszélnek arról, hogy az egész kaotikus hanggyártás a játékipari szerzői jogok szárazanálja.

### **BTBT: Hangulatunktól függő otthoni dekoráció és villanykörték.**

*Ha rossz kedvem van, lekapcsolom a villanyt és nézem a plafont. Ha utálok a barna sötétítőt, felrakom a zöldet. A nők azt hiszik, hogy amikor felrakták a szép színű függönyt és eltakarták a külvilágot, kész a családi fészek, kizárták a Halált az életükből. Hát nem.*

A hangulattól függő kaméleondekor az esetek nagy százalékában prototípus, *mockup* vagy koncepcióterv, persze minden termék, ami megkönnyítené az életünket, ilyen fázisban van, ha meg nem, akkor éppen megrendelték előlünk az Etsyn a limitált széria utolsó darabját. Vagy egy olyan kétdolláros felszerelésről van szó, amit otthon nem tudunk összeszerelni, de a postaköltségből egy évig dőzsölhetnénk Laoszban gondosan válogatott génkezelt kéjlényekkel. Négy működőképes technológia is van pedig a piacon, amikkel az otthoncsecsésítő-agymosó szektor (*Lüscher-teszttől a tévéképernyőkön keresztül ható szubliminális üzenetekig*) képes lenne csontig hatoló, egyes elmeállapotainkra vagy hangula-



tainkra reagáló tárgyakat gyártani. Megyünk a közelítő a távoliig, a négy különböző technika mindegyike él és tesztelhető. *(A konyha közepén vastag szemeteszákokba tekert ikeástányérok, óvatos ember dühödt pillanatának jelei, jókedvnél két üveg nyitott bor. A technika takarítson és szopjon le, ne a hangulatomat figyelje, véli a thompsonista növendék.)*

A térdkocogtató kiskalapács bonyolultsági szintjén mozognak a **galvanic skin response (GSR)** szenzorok, amik a bőr nyirkosságsszintjével együtt változó vezetőképességét sasolják: a nyirokmirigyek a szimpatikus idegrendszerre vannak rákötve, úgyhogy ha átme-gyünk Henry Rollinsba vagy a csökevényes kis Maslow-piramisunk megint asszonyzagot fog, akkor a szenzor bejelez. A szimpatikus idegrendszer köhögései persze ki vannak plakátolva az arcunkra és a viselkedésünkre is egyaránt, úgyhogy az iparművész-designerek szerint a *végtelenül egyszerű és elegáns*, szerintünk a kiábrándítóan parasztvakító megoldások dominálnak ezen a téren: a Philips EmoBraceletje egy hamutál, ami a csuklónkra tett karperec mért eredményeitől függően jelzi, hogy milyen hangulatunk van, ha az arcunkon csúsz-nánk a diszkontinuitástól és a nevünket sem tudnánk már megmondani. Nyilván karperecelni és dohányozni fogunk olyankor. Az élet túléléséhez feltétlenül szükséges feleslegességek listáját tovább bővíti a Philips Skinje, ami szint változtat és buborékokat fúj, ha éppen olyanunk van, a frusztráló technológiák csúcsát pedig a FuChat viszi: a telefon, ami hangból és telefonból ér-zékeli, hogy csapnivaló a kedvünk (ha nem tudnánk) és megkérdezi, hogy tényleg fel akarjuk-e venni a hívást. A legokosabb minimálmódszeres megoldás díját odaad-tuk a Kokoro Heart Sensornak: rádugod az iPodra, az meg a szívverésed gyorsaságától függően keres neked megfelelő zenéket.

egyszerűsítsünk,  
parasztvakítás





A hangulatfestő elektronikus lakásberendezés ötlete *(ha eltekintek attól, hogy a lakásberendezés alapját az adja, hogy ha valamit beleteszek a környezetembe, akkor ahhoz érzéseket és emlékeket kötök, még jó, hogy hangulatot generál)* a Philips Ambilight tévéknél csúszott be a fogyasztói fapap vágylistájára. Akkoriban tele voltak a még *hangulatteremtőbb* tévével a T3-hoz hasonló magazinok, amik egy szinten vannak a bő kézzel dicsekvő főzőshowkkal: nincs gránitteraszom, hogy a rajta elhelyezett nepáli kőállványban ízletes péppé zúzzam a fürjfiókák fejét, percenként öntisztító márvány dolgozószobám sincs, ahol jól mutatna az arannyal futtatott függönyről lepattanó hangulatvilágító tévé színe, aminek az árából hetekig tarthatnám génkezelte kokainban mindkét fejem. A szóbanforgó csak annyit csinált, hogy amilyen színvilágot dob a tévé, azt jelenítik meg a tévébe épített lámpák is, a horrornál feketeség van, csatajelentnél meg vörös, mondjuk horrornál is, de ebbe most hadd ne. Az **Arduino** univerzális mikrokontrolleres csodamegoldó, rákötöd a tévére, megnézi, hogy milyen átlagszínek futnak a képernyőn és azt a színt kidobja a tévé mögötti falra<sup>48</sup>. Köss össze egy GSR-t egy Arduinoval, tanítsd egy hónapig a csajodnak, milyen színű padlónál kell sürgősen bejönnie a szobádba. Vagy kimenekülnie.

2007, Linz. Homokkal felszórt sötét szobában ülünk egymás mellett, a HVG Online alvázkarosszériákat lélegzetvétel könnyedséggel karcoló stillerfotósa meg jómagam és avatatlan szem számára *(avatott szem számára is, akárhogy hazudok)* terhestornás lélegzést gyakorlunk, lehet hallani, hogy nagyon figyelünk a kifújásra meg a belélegzésre meg az intenzitásra, hátha. A lényeg láb alatt van *(filozófusok, ezt bogozzátok ki)*, a

48 Tucatnyi szoftver van erre, okosok azt javasolják erre, hogy Boblight, Momolight, Atmolight vagy Ambilight4PC.

hátterben egy gép azt figyeli, hogy miként lélegzünk és annak a tempójától függően rajzolja fel a homokra vetítő projektorral a Szung-dinasztia prominens alkotásait. (*Valahol megköszönöm, hogy a szülési görcsöket nem kellett hozzátennünk.*) Az amúgy *Flow of Qi* néven futó projektre a világ legnagyobb cyberművészeti fesztiválján, az Ars Electronicán akadtunk, a technológia neve meg **ultrawideband**. Ezt a moszkvai légiintézet meg a taiwani ITRI kutatóintézet fejlesztette ki, nagyon közelre és nagyon nagy sáv szélességgel sugárzó technológia, amivel végre meg lehet csinálni azt, amit a filmekben látunk mester és tanítványai között, *átadom neked a tudásomat, gyere közelebb*, aztán ha ez nem surprise buttsexre volt felhívás, akkor egy kézfogással átment a csuklóba épített UWB-transzmitterek között párszáz terabytenyi adat meg egy jelszó a Facebook wallhoz, mi kell még.

**Brain-computer interface.** A Neurománc óta rommáigérgetett technológia elsodorja a fogyatékkal élők számára a mindennapos akadályokat, *Mátrix*-szintre emeli a pornótöltögetést meg a csetelést, eltörli a gamerek izmos attribútumait (*úgy az egeret, mint a WASD-t*) és nem is kell a sarki feketeklinikába feccölnünk hónapig kuporgatott újyenjeinket egy beültetésért<sup>49</sup>. A BCI direkt kapcsolat az agyad meg a géped között, és apró sóhaj a jövő felé, potom 300 dollárért már úgy rendelheted meg az Emotiv tizenhat szenzorral felszerelt EPOC agykontrollerét, hogy nem kell USB-t fúratnod az agyadba<sup>50</sup>. (*Én fúratnék. Nem is adnak.*)

49 Mindemellett olyan szintű lehetőségeket rejt magában, amik lesöprik azt az invenciózus megoldást is, amivel a Kinect meghackelésének álltak neki a fejlesztők

50 A Neurománc meg a korai cyberpunk filmek/könyvek még fültő mögé szerelt aljatról beszéltek, a *Mátrix* méretes mechanikus skullfuckja is ugyanezen a trükkön alapszik, a legfinomabban még a japánok csinálták meg ezt a tarkóba fúrt négyes dugalljal, ami egészen addig izgalmas, amíg a hajam nem kezd lenőni. Persze a jövőben ingyenes lézeres szőrtelenítés

UWB

EPOC



és vigyázz, mire  
gondolsz



Az EPOC példaszerű megnyilvánulása a pókrákikrek és egy headset találkozása a műtőasztalon és attól, hogy még nem tudom gondolattal irányítani a Battlefieldet meg a Modern Warfaret *(olyan egyszerűséggel, hogy ha guggolni akarok, akkor guggolok, ha meg balra akarok fordulni, belapulni az ajtó mögé, aztán újrátárazni, sorozattűz és gránát, akkor meg az történik a képernyőn, hiszen azt akartam, amúgy dehogynem, a hírek szerint a World of Warcraft meg a Call of Duty gond nélkül megy kéz nélkül)*, a jelenlegi felhasználási lehetőségek már most is bontják a formát. Érzelmi alapon szortírozok képeket, a kontroller figyel a reakcióimat, ahogy ugrálok a galériában, felcímkézi a jpegeket hangulatokkal meg érzelmekkel, ha később képeket akarok nézni, a hangulatomhoz passzolóakat mutatja csak. Agyi aktivitásunkat figyelni, ha éppen azt akarjuk bevizsgálni, hogy meszkalin, hasis, LSD vagy szopás közben hogy működik az agyunk *(köszönd meg a kontrollemberek utólag)*. Gépelhetünk kézhasználat nélkül. Is. Az persze már lényegtelen, hogy egy tipikusabb reggelen a nemünket sem tudjuk, nem hogy még a nevünket is meg azt, hogy ugyan mire gondolunk igazából, a gép persze igen, ilyenkor tűnik el a világtérképről Uganda meg cikkezi le az Index az instant bozóttűzet a hatodikon.

### **BTTT: Érzelemdetektorok segítségével választják ki az ügyfelekkel közvetlenül foglalkozó alkalmazottakat.**

*Fénypászmák rajzolnak moirémintát a duplapresszómra. Jegyzetfüzet egy pár méterre, gumifekete, lekerekített sarkokkal. Körülöttem dekor a nyolcvanas évekből. Találkozóm van egy dologgal, ami a lehető legpontosabb megfelelője egy orákulumnak, pedig olcsó hamafehér mikrofonon beszélsz hozzá és grafikont köp vissza. Mondjuk valahol ez is előrelépés a delphoi jósdához képest.*

---

jár hozzá, mert megérdemlem.

Az LVA (Layered Voice Analysis) névre keresztelt szoftver-orákulumot az izraeli titkosszolgálat fejlesztette 25 éven át, az internetek legalábbis ezt állítják és mivel katonai, nemzetbiztonsági és hasonló érintettségű témáról van szó, ezt egy *tudom-értem* biccentéssel el is hiszszük nekik. Az LVA úgy ismeri fel a hazugságot, mint az összehúzott szemű anyós/feleség/anya és még a neve is A-ra végződik, tehát bombabiztosan nőnemű, *quod erat demonstrandum*, futhatunk tovább. A jelenet holja és mikorja lényegtelen, a státuszom szerint újságíró vagyok és mint olyan, szkeptikus, érzékeny a kisbetűs lényekre és a pszichológiai kikapukra. Öt presszókavé után nyilván azt is elhiszem, hogy szembefuthatok egy sinkanzennel és feltéphetem, mint valami olcsó, heringgel teli bádogdobozt. Lényeg a lényeg: magamra hagynak a szobában a nagy izraeli misztériummal, végezzem el a tesztet. Húsz perccel később rámnýtják az ajtót. Én hallgatok, a sokk még mindig remeg a szememben.

Kérek egy cliffhangert, mielőtt folytatnám. Az érzemdetektorok, munkahelyi pszichológiai tesztek és folyamatos kiértékelések megállás nélkül csorognak az emberismeret és a politikai inkorrekttség metszetének kloákájából: egy huszonötéves HR-esnek nincs akkora élettapasztalata meg emberismerete, hogy megmondja valakiről (*bákiről*), hogy milyen munkaerő lesz (*mégis minden HR-es jól néz ki és disztíngvált, az emberismeretet viszont corporate gyorstalpalóval és NLP-vel ellensúlyozza*), a hatvanéves furmányos HR-est meg már nem alkalmazzák, úgyhogy kell valami köztes, hitelesnek tűnő megoldás. Amíg nincs gép, ami legyártja nekünk a Lie To Me-ből ismert, mikrokifejezések olvasásán alapuló képességeket, addig a legjobb megoldás (*és itt kipipáljuk a BTTT jóslatát*) az LVA lesz, ami flottul előrevetíti, hogy a munkavállaló ital, drog, erőszak vagy labilis erkölcsök miatt rúgható majd ki évek múltán. Köszönöm a kitérőt, mehetünk tovább.





A technológia bitangegyszerű, mint bármi körülöttünk, amikor felébredünk meccs után: ami keresztülfut az agyunkon, az kihatással van a hangunkra, beleértve a leukotómot, a transzorbitális lobotómiánál használt mini jégvágót is, szóval amit mondunk, az közvetlenül árulkodik a mély logikai folyamatokról és a szavaink mögött lévő szándékról, szökek dobjanak mentőt három hatoldalúval. Hangunk bizony érzelmeink és gondolataink csillámportól és ízfokozóktól habzó festékespalettája, remeghet boldogságtól, aggodalomtól, sivító agyfasztól és ezer más érzelemtől, amit mind lebonthatunk különböző típusú kognitív és érzelmi folyamatokra, azaz különböző stresszek keverékeire. Nem mintha egyfajta nem lenne pont elég. A stresszből meg azért is izgalmas a tudomány szempontjából, mert teljesen független a beszélő nyelvétől.<sup>51</sup> Amikor az LVA elemzőalgoritmusai meg szélessávú spektrumelemzői keresztülnyalják a hangfelvételt, lebontják, hogy beszéd közben miként változott az agyi működésünk, következtésképpen pár kontrollkérdéssel könnyen belőhetjük a kánpadra csavározott egyedek mentális vagy érzelmi állapotát, megakadályozhatunk üzleti kockázatot, javíthatunk kockázatbecsléseken vagy ejthetünk munkainterjúk jelentkezőket kikaróztott *fatality*-gödrökbe anélkül, hogy ki kéne kelniük a tárt-lábbal-szopatos-támlás-céges børszékből<sup>52</sup>. Más zenkertet tart a szerencsesarokban, mi maradhatunk a kokainhomokozó előtt, amiben unott játékként a Conway-féle életjátékot rajzolgatjuk a saját szórakoztatásunkra, *elvée, jól megold az mindent helyettünk*<sup>53</sup>.

- 51 Mivel a rendszer nem kötődik nyelvekhez, ezért még földönkívülieket is tudnánk tesztelni, ha lenne agyuk és ugyanúgy lenne összehuzalozva, mint a miénk. De nem úgy van.
- 52 A szoftver képes elemezni mind hangfelvételelt, mind pedig valós időben történő beszélgetést egy telefonra (*vagy éppenséggel bármire*) kötött LVA-i nevű rendszerrel.
- 53 Persze nem, állítják az üzemeltők, *azért* szükség van még egy olyan emberre, aki képes kiértékelni a kapott eredményeket vagy képes

Tudományos májktájszon jön: az LVA a beszédet apró szegmensekre bontja szét és minden egyes részt több mint 120, a hang különféle tulajdonságait jellemző paraméterrel jellemez, a hangmagasságtól a beszédhangok közti szünetek hosszáig, beszédtempóig vagy frekvenciartományig. Az ezekből látható érzelmi/kognitív folyamatok többek között izgalomhoz, figyelemhez vagy a hazugság miatt érzett feszültség egyes szintjeihez kapcsolódnak,

*„ránéztél arra a nőre az utcán mellettem, RÁNÉZTÉL? dehogy néztem rá,,*

*Na ez is egy ilyen feszültség a sok közül. Végtelenül egyszerűen vagyunk amúgy összerakva (nem, de igen): amikor nem átallunk hazudni, hangunk nagyon specifikus frekvenciartományokba dob egy mélyrepülést, úgyhogy ha a gép bizonyos mély frekvenciás tartományokat érzékel, akkor kifejezetten nagy az esélye annak, hogy hazudtunk. Mindezt az LVA-szakértő állítja, én meg hiszek neki, miért ne hinnék, de közben meg legalább annyira hiszek Paul Ekmannak is, aki a hazugságot a magasabb frekvenciákhoz köti, ezt még saját tapasztalatból is meg tudom erősíteni, *squeaking liar*, égett mindez bele az angol köznyelvbe, leíró pontossággal. (Természetesen egy technológiáról sem állítják a fejlesztők, hogy 100%-os biztonsággal szűrje ki a hazugságokat, egészen sok viccposztról kéne akkor kirúgni az odatámasztott politikusokat gazdaság-, nemzet- és médiapolitikai oldalról, hogy a nemzetbiztonságról már ne is beszéljünk, úgyhogy nincs halálbiztos szoftver, amin keresztül futtathatod a napi parlamenti felvételeket. Ha van, nem tudsz róla.)*

Paul Ekman,  
Lie To Me

---

beállítani és paraméterezni a szoftvert bizonyos feladatokra. Hülye lenne bármilyen üzemeltető azt állítani, hogy nincsen szükség rájuk beiktatott százalék- és sápleszédő harmadik félként, orvosiatinul írt szakleleteket értelmezünk kacagva pár Google searchből, hadd ne higgyem el azt, hogy nem tudom ezt az emberiség kollektív intelligenciájával megoldani



az anyóst amúgy  
nehéz



Más oka is van annak, hogy nincs halálbiztos hazugság-vizsgáló, egy közlés igazságértékét (*meg annak az értékelhetőségét*) jópár dolog módosíthatja. Védhetünk valakit kegyes hazugsággal, manipulálhatunk valakit, mert mások lelkében szép a moll tekergetés (nem az) vagy mondhatunk nemigazat azért, mert meg vagyunk győződve saját magunk igazáról. Ezen az oldalon úsznak be a politikusok, színészek meg a profi csalók: az élet náluk általánosságban véve tripla hatást dobott, képesek viselkedésüket meg beszédüket irigylésreméltóan kontrollálni, kondicionálva vannak arra, hogy a valóságot másképpen lássák és fogadják el vagy egyszerűen tényleg másképpen látják és meg sem fordul a fejükben, hogy nem úgy van.<sup>54</sup> Mindez természetesen nem áll a népesség döntő százalékára, akik még a bürokráciát, a családot vagy a Halhatatlan Anyóst sem tudják átejtetni. (Mindemellett, az LVA érzékeli, ha cinikusak vagyunk és le akarjuk tudni a kérdéseket vagy ha szándékosan át akarjuk ejteni, az irodákban jól működő *flegma faszkalap* opció sem opció többé.)

Ami magát a tesztet illeti, az nem több egy húszperces munkainterjúnál: kérdések kockázatokról vagy devianciákról: alkoholról, drogról, lopásról, diszkrécióról – a válaszaidat belemondod egy mikrofonba, ennyi az egész. Az órakulom a végén kétféle elemzést dob: az egyik azt mutatja meg, hogy milyen állapotban voltál az interjú minden egyes másodperce alatt, amire a stressz miatt nem is emlékszel, azt még meg is mutatják, tiszta mazochizmus, a másik pedig egy gyors grafikon a figyelemdeficités főnökeidnek extra pontokkal, hogy mi miatt (nem) kell aggódniuk. Minden egyes személyiségnek, kvázi munkakörnek megvan a maga jellegzetes grafikonja, kicsit hozzá is kell szokni ahhoz, hogy

54 Emiatt van az, hogy az LVA-t nem is megengedett skizofréneknél alkalmazni.

beszélgetek egy géppel és utána jön *captain obvious*, hogy újságírónak például mehetnék. A perspektíva akkor bontja le a házat körülöttem, amikor kiderül, hogy hangból nem csak ittas állapotot lehet levenni, hanem azt is, hogy pontosan milyen kemikália van bennünk, elvégre az is kémiai folyamat, kvantálható, körülírható, lemérhető, reprodukálható, a drog is csak számok. Lesz mit leboltolni az Erowiddel.

**BTTT: Az [augmented reality] a főutca részévé válik, megváltoztatja a sportpályákon a látogatóélményt, a virtuális valóság ráfektethető az igazi világra. Hordozható, viselhető blogok. A látóteredben képes leszel digitálisan kicserélni vagy “kibővíteni” embereket.**

*Üres dobozokban találhatunk jegyzeteket. Minden szobának elérhető történelme van. Minden helyhez fűződnek olyan érzelmi csatolmányok, amelyeket megnyithatunk és elmenthetünk. Rákereshetünk a szomorúságra New Yorkban. Ismeretlenek kilométerekre egymástól abbahagyhatják munkájukat és spontán összeverődhetnek, hogy segítsenek egymásnak. Kopogtathatsz egy ismeretlen ajtaján egy furcsa városban, hogy ételt kaphass tőle. Az útvonalak versengenek előttem, hogy melyikükön indulj el. Élet folyik az élettelen tárgyakba. A fák reklámdalocskákat zümmögnek. Minden élőhöz és élettelenhez, elvont tárgyhoz és konkrétához gondolatok csatolhatóak.*

Így nyitja sorait a kétezres évek egyik leghiroshimaerejűbb gondolatébresztője, Ben Russell *Headmap Manifestója*<sup>55</sup>. A város új feltárandó mitológia, rejtélyszövet és önmagában egy külön elme, ami (aki) nemcsak vertikálisan

Headmap  
Manifesto, lokatív  
technológiák



55 A [headmap.org](http://headmap.org) oldalán csak annyit találunk, hogy samanf!, aztán gondolkodhatunk, hogy na akkor most ők is magyarok-e vagy sem.

meg horizontálisan rendeződik el, ez *ugye eddig három dimenzió*, hanem van benne az idő, amit nőként vagy mediterránként kacagva kényszerítesz térdre, *eddig négy dimenzió és shemale képzavar*, hanem ott van mindenki számára elérhetően, mégis átláthatlanul az infospace, az ötödik dimenzió, a város (*a világ*) minden egyes pontjához köthető történés, emlék és adat összessége. Ezzel már persze a dédszüleink is tisztában voltak, csak úgy hívták ezt, hogy *hogyan megsárgult ez a fotó, pedig meg honvágy meg ha az a platán ott beszélni tudna* (akkor azt mondaná, hogy nem platán, hanem tölgy), meg persze te is, mert megkeseredik a szádban a falat, ha meglátod azt a padot, amin két éve szakítottál. Úgyhogy akár tetszik, akár nem, adatkáosztól bugyborékoló, láthatatlan hierarchiákkal felszabdalt, időről időre újra meg újra felfedezendő terület lett a városi dzsungelből. Ezt meg persze te is látod, mindenki látja, csak ahhoz, hogy *láttatva is legyen (meg meg tudd osztani)*, kell lokatív művészet, augmentált valóság, infografika, QR-kód meg a blogod, amit a saját testeden hordasz meg okostelefon. Okostelefon nélkül ez az egész még nem látszik, aztán egyszer csak, hopp, mégis látszani fog, amikor majd telefon nélkül, aggyal képesek leszünk belépni az *infospacebe, geomeshbe*, ki hogyan hívja. És akkor változik az egész mágiává.<sup>56</sup>

És amúgy efelé is haladunk. Az agyba épített okostelefon vagy az aktív kontaktlencse végre szikrázni kezd, majd működésbe lép (*ha szikrázott, már búcsút mondhatunk a retinának, de úgyis agyba kapjuk a képet, látókéregre, nem a szép korom/fekete szemeidre, úgyhogy végülis mindegy*), én meg rád nézek az utcán, megmondom,



56 Aztán belefutok Willigis Jager keresztény misztikus könyvébe, a *Hullámaiban a tengerbe* és amikor elkezd a morfogenetikus mezőkről beszélni, bólogatok és azt mondom, igen, az OpenGraphról beszélsz meg az Infospaceről, csak ezt ti meditációval meg üdvállapottal éritek el, mi meg egy kurvadrága telefonnal, mekkora lúzerek vagyunk mi.

hogy szereted a grúz stoner zenéket, anyád Munkácsi-díjas szobrász, te meg sajnálatosan foglalt vagy, te meg tudod, hogy tudom, hogy látom, hogy te is látod és akkor még tényleg kezddhetem úgy a beszélgetést, hogy *mi a legnagyobb tragédiád?*, mert már mindent tudni fogok rólad, csak meztelenül nem láttalak még, de 2012-ben a pornódzsunka tetején már újat nem tudsz mutatni, maximum az illatod meg a hormonjaid azok, amik még izgalmasak lehetnek (*majd lefejem és eladom a szervpiacon veled együtt*), de persze azt, hogy mennyire bízhatok meg bennem (*a lefejem után/előtt nyilván semennyire*), hogy beléd is rakhassam, azt nyilván nem tudod, idő kell hozzá vagy chemistry, persze erre már van szagkibocsátó ruhám, tolom a feromont az első randira aztán vagy befekszel vagy nem. Egyszóval, érdekes lesz az infospace a mindennapokban két feles után. Vegytiszta harcművészet lesz az ismerkedésből.

A Foursquare meg az összes többi fizikai hollétünkre koncentráló hálózat (nyilván nem azt nézzük, hogy mi hol vagyunk hanem hogy *ők* hol vannak<sup>57</sup>) vagy social network<sup>58</sup> rövid távon csajozási, hosszú távon meg statisztikákból lehúzott piackutatásra ad lehetőséget: megnézed, mi van a környéken, filterezel közöttük, ránézel, ki hol van a környéken, bejelölsz ismeretlen embereket, hátha visszajelölnek, aztán odamész bemutatkozni, meginni valamit, megdugni őket, ez egészen gyorsan működik, még gyorsabban is, mint az előszavas-tumblreres-trükk, csak itt nem kérdezed meg, hogy amúgy hova engeded.

végülis minden  
vegytiszta  
harcművészet

57 Azért találta meg már magát a Lovely Bé egy átdorbézolt éjszaka után a Király-Izabella sarkon úgy hajnal hatkor, hogy megnézte, hova tud becsekkolni a leggyorsabban, mire nem jó a reverse engineering.

58 Eventful, Jotyou, Geoloqu, Gypsii, Dopplr, Skout, Sqpe, Rumble, Yelp, Gowalla, Loopt vagy a Brightkite meg az ex-Facebook Places.



A GPS-helyzethez kötött extra információ adta ötödik dimenzió persze nem új történet, de mi egészen úgy fogjuk fel, *mert a lustaság és a feledékenység azért egészen sokat segít ahhoz, hogy az innováció innováció maradjon*, mert a szabad szemmel nem látható ezoterikus meglátása izgalmas és nagyon is kiaknázható, amikor egyszerre látjuk a kettőt, azt hívják augmented realitynek (ARnek, vagy kiterjesztett valóságnak), de aki már látta a Terminátor bármelyik részét vagy azt, hogy egy vadászpilóta mit lát a sisakján belül, na ez ugyanolyan, csak ez a főtéren meg a hentesboltban is ugyanolyan hasznos lesz. (A szerencsendióval hintett húsleveszagú képzavarhoz megérkezve: augmented reality már te is láttál (meg a nálad öregebbek is), amikor a vasárnapi ebéd mellett a tizenhatkilencbe nyomorított meteorológuscsoj elmondta, hogy szórványosan, meg talajmenti, meg pollenszint), mögötte meg a helyükre tetriseződtek a felhők Nyíregyháza izometrikus háromdjé fölött.

Ettől függetlenül az AR legcsillámabb pontja az első ismerkedés varázsa, amikor körbenézek egy Layarral *(ez jelenleg még az elsőszámú böngésző az AR-hez, kb olyan, mint a Firefox/Chrome a webhez, de már nélkül is értened kéne)* és látom, ki hol mit csinált körülöttem, ki hol tweetelt, ki mikor loginolt hova, hol vannak a városban épületek-ATMek-kórházak-boltok-bármik. Az AR elterjedésének két nagy bottleneckje van: az egyik az okostelefonok és a hozzájuk csatolt mobilnetek ára, ami ugye egész sok társadalmi, gazdasági és lobbipolitikai témát vet fel, nem is megyek bele, a másik probléma a vizualizáció.

A vizualizáció: a minket körülvevő tömör adathalmot hogyan lehet megjeleníteni úgy, hogy át tudjam látni, nyelvi korlátoktól függetlenül tudjam érteni és tudjak benne teremteni. Ez az egész mostani internetnek az egyik



legnagyobb problémája is, amúgy. Hogyan tudom leszedni a konkrétan **túl sok** adatot, befogadni, szűrni és szervírozni úgy, hogy ne is hanyjam vissza, az asztal se törjön össze alatta és még az íze is elfogadható legyen a végén. *Az UI meg az UX a lényeg*, mondják a tervezők, *user interfacet* (hogy a szabadságfokokat hogyan terítik elénk, amúgy felhasználói felület) meg *user experiencet* (hogy a kalandozás az új világban könnyen és élvezhetően vagy akadozósan és nyögvenyelősen megy-e) értenek alatta, amúgy tényleg ez is a fontos, hogy én, mint felhasználó, mit is akarok látni igazán meg megszabhatom-e egyáltalán, hogy mit akarok látni vagy olyan lesz-e az egész kiterjesztett valóság két lobbitorvény múlva, mint a rádió az 1984-ben, hogy igazából soha sem kapcsolhatom ki teljesen és mindig ott sutyorog tudatküszöb alatt hogy *örül dolgozik vásárol vérbuboréktűj*. Itt válik ijesztően valóságossá a kilencvenes évek valamelyik RPG-újságjában közölt cyberpunk-paródianovella, amelynek főhőse ingyen bérlakásban lakott, aminek a belső falaira 0/24-ben reklámot vetítettek.

Az UI mindennapos nagy kérdőjele, hogy az információt min keresztül kapjuk, látjuk és szűrjük, merthogy a mobillal ringlispílként forogni a főtéren nem épp a gyakorlatasság császári kivitelezése. A kilencvenes évek *foncsorozott-napszemüveg* dizájniskolája azért kimondta, hogy a kiterjesztett és virtuális valóságokat egy napszemüveg belső felén kell kapnunk, aztán a cyberpunk scifik implanthalma alól kinéztünk és bólintottunk, hogy egész futurisztikus lenne, ha belefúrnának a koponyánkba egy izét, amivel látnánk a sötétben is meg infravörösben is meg akkor is, ha amúgy vakok vagyunk, ezután meg nem leszünk. A kiterjesztett valóság azonban a mai napig csodaország, ahová telefonpirula kell meg *tumbling down the rabbithole* és ez valahol jó, mert az invazív technológiák (röviden, *amihez orvosi beavatkozás kell kórházban vagy feketeklinikán*)

fertőtleníteni a  
látómezőt



nemcsak népbetegség szintű orvosi problémákat szülnének, hanem a társadalmi vonatkozások is átláthatatlanok.<sup>59</sup>

Úgyhogy, ha úgy veszem, az AR meg a lokatív média, mint helyhez kötött információk csecse bemutatása, már eddig is a főutcaélmény része volt, most már csak az a kérdés, hogy a shoppingélménybe ezt hogyan kötjük be, mikor ugrik elő a nagymellű mangalány az adat-szemüvegben, hogy gyerevegyélmég. *(Meg? Nem meg. Még.)* A mozzanat azért fontos, mert mindez szövegesben már van, megyek a Bazilikánál és a Foursquare hirtelen megrezgeti a telefonomat, hogy a környéken van egy nagyon jó koreai étterem, menjek oda, megnézem az ajánlót, tudom, hogy menjek oda, én írtam oda a tippet hónapokkal ezelőtt. De bárkinek szól, aki ott van a környéken, az olasz turisták Jézus szent szava helyett meg a kimcsit kapják a zsebükbe.

Szorozd fel a történetet színesre-szagosra-életszerűre és nézd meg, hogy milyen lehet majd a kiterjesztett világ marketingeszközöstül-figyelemfelhívóستul, ha minden olyan lesz körülöttem ott, mint itt, csak ott még jobban. (Aztán persze az lesz és félig már most is az van, hogy a virtuális valóságot ráfektetem az igazira és igazából mindenkinek van egy virtuális mása *(itt egy ukrán metaviccet rejtettem el, nevekkel)* és nem az lesz



59 Képzeljük már el azt, hogy megyünk a városban és mindenkiről másodpercek alatt eldöntjük, hogy nem akarunk vagy nem tudunk velük kezdeni bármit, milyen szinten öli meg ez a szociális érzéket, a versengési motivációt, a vadászösztönt, az agyunk feromonokra és ösztönökre való hivatkozását, satöbbisatöbbi. Persze, az agy így is a nagyobb hatékonyság és célzás felé pörög, ugyanakkor a lehető legalacsonyabb akadály felé pörgünk, akárhogy is nézzük, nem szerencsés. Mi marad, ugyanaz az embertípus lesz a legszerencsésebb, akiket amúgy annyira nem kedvelünk, a hóbörgős, erőszakos, odamegyünk-és-valami-lesz hímeiket, akik ebben a korszakban is itallal és fasszal és nem facebookkal akarnak gerincrevágni bárkit.

az igazán izgalmas, amikor a valós életünk kihat bitekben a virtuálisra, hanem a virtuális kihat fizikailag a valóságosra.)

Tesztelni egy ilyen technológiát ~~tüntetésen~~ sporteseményen lehet jól, a 2010-es wimbledoni teniszmérkőzéseken a Wimbledon Seer appal felszerelt telefont csak körbe kellett forgatni a pályán, hogy lássuk, ki hol játszik és mennyi az állás, melyik játékosról mit érdemes tudni és milyen hosszú sorok kígyóznak a kávézóknál, éttermeknél és vécéknél. A csúcsot azonban még mindig a buklikus csajozó technológiák legarcpirítóbbika, a Google Sky viszi, amikor azt mondod, hogy *válasszunk csillagot*, aztán felcsapod a telefont és a szürkés-ózonos, halott harkályokat vető ég mögül felsejlik a kisiskolás csillagtérkép vonalhálós képe és azt mondod, hogy *jobb felső sarok Betelgeuse, mert az pont rád hasonlít* (ami felveti a kérdést, hogy miért kevernél olyan lánnyal, aki úgy néz ki, mint gyárihibás kávédaráló Mordorból, de nyilván te tudod, biztos asztrológiai szintű torokmunka).

### Quick Response, Happy Ending

A QR-kód a hangyaháborús négyzethalmaz a Németország felől jött borítékokon, a Deákon az aluljáróban<sup>60</sup>, az Android appokról szóló cikkekben vagy a billboardok sarkában: lekapod mobillal és az app rögvést (*üstöllést*, mondaná erre az olvasószerkesztő) kiolvassa belőle a szöveget, telefonszámot, webcímet, titkos üzenetet, kedvezményes kupont, bármit, amit a marketingesek meg a kreatívak elrejtettek benne és nyilván a középki-lencvenes évek Japánjából jön, amikor három liter szaké után jó ötletnek tűnt börtönrácsnak nézni a vonalkó-

<sup>60</sup> A Deák-téren elhelyezett BKV-s QR-kód azért volt izgalmas, mert lefotó után a BBC programjait adta ki a BKV programjai helyett, kiraktam blogra, két nappal később eltűnt, aztán csak megváltak hatezer forintba a villamoson, mert kávért mertem inni a nyári melegben, tru story bro.

Mindent sport-  
eseményen  
tesztelünk  
először.  
PROBLEM?



dot és megkérdezni a cseresznyevirághullásban, hogy ugyan mi van mögötte.

A QR a *wabisabi* esztétika hálás, három szemmel kacintó gyermeke: összetett, asszimmetrikus és elegáns, gyorsan lehet vele dolgozni és kicsivel több mint 4000 karakter tárolható benne, amiben elfér gond nélkül egy szerelmeslevél, egy házassági szerződés meg egy végrendelet is, ha kellően lényegretörőek vagyunk. *(A hátránya meg az, hogy nem sokban tér el a napelemes játékcótány tízforintosságától: ha nincs megvilágítva stabil kézzel, nem működik, úgyhogy az emberi tényezőn kívül a jól meglőtt fénykép a rendszer leggyengébb láncszeme.)*

Az asszimmetrikus geometriában elrejtett tények témája szexi, ahogy egy kreatív ügynökség briefje mondaná kellően okkult ahhoz, hogy alaphangon is kettővel gerillább módon gondolkozzunk róla. A Google elől darknetben elrejtett oldalak, amiket csak egy pólón hordott QR-kódon lehet megtalálni, neten pörgetett kalózádiók, amiket csak falra stencilezett QR-eken keresztül érhetünk el, önéletrajz, amit egy állásinterjún egy melltűre tűzve viszel magaddal, tetovált kódok *(ha sérül a bőröd, mutálódik a kódod tartalma? persze nem, de ütős misztikus thrillert lehet belőle szülni, ha mégis)*, előadás első diájaként kivetített kód, amibe belepakoltál minden tudnivalót, letöltési linket és ajánlott olvasmányt, gyakorlatilag a QR lett a városi környezet intelligens kutyapisaja markere, csak ez formára és síkba kövült. És még csak nem is bűdös.



A kódban, gondolva a francia művészfilmeket megszégyenítő szögekben készített kocsmatúrás fotókra meg a bőrt felkarmoló, QR-tetoválást nullázó vadmacákra,

van hibatűrés<sup>61</sup>, ami annyit tesz, hogy az ábra egy kis maszatolástól még nem válik olvashatatlaná, ki lehet takarni, el lehet kenni, meg lehet enni egyes részeit. Ez a technikai vakfolt biztosítja a *custom design*-t: az átszínezést, brandelést, logózást, minimális fotó- vagy mintamontázst, bármit, amitől máshogy állnak a hangyák. A legjobb példa még mindig a színes, heterokrómiás medvével díszített Louis Vuitton-csillámkód, amit a fehér alapon LSD munkásságú Takashi Murakami tervezett.

### Ott van, nincs ott

A látótérben kicserélhető emberek ötlete ott kezdődött, amikor az AR-játékok elindultak nem akartuk megismer-ni a felső szomszédot. Ennyire egyszerű az egész.

Hogy rá tudjunk bólintani a BTTT jóslatára, el kell fogad-nunk a háttérben bujdosó tény: a látómezőben csak ak-kor tudunk korrigálni bármit, ha lesz valami a fejünkben, ami a látóidegekbe bele tud kavarni. Eddig a tudatmó-dosítók vitték ezt a kimagaslóan kísérleti prímét, nélkü-lük a látótér meg kell hogy maradjon mobilképernyőnek vagy egy gépen keresztülsűrítő videofeednek, amit fel-dolgozhatunk és tetszésünk szerint mókolhatunk benne. 2005-2008 között feltűntek olyan videók (*manapság egy-re kevésbé, csak a kísérleti mobiljátékok nyúltak ki ilyen vonalra*), amikor egy letapogatható, QR-kódhoz hasonló mintát leköveltünk egy webcammel, egy programnak köszönhetően meg nem mintát láttunk az asztalon, ha-nem képet, aztán az evolúció adta, hogy videót, 3D tes-tet, utána meg 3D animációt. (*Ebből lettek a szórakoztató mobilappos vagy webcamek játékok, amikben például bombákká alakultak az asztalra dobott cukorkák és ezek-kel kellett zombikat irtanunk egy virtuális főtéren.*)

61 Ami a legkisebbeknél 5, a legnagyobbaknál 30 százalék, a QRhacker.com-on realtime nézheted, hogy mennyire csorbítod a kódot szétszerkesztés közben.

Nyilván, hogy a Google 2012 de-cemberében dobja piacra saját AR-szemüvegét.



És ha levették,  
akkor is.

Aztán az emberek inkább az arcukkal kezdtek el kísérletezni webcamek előtt és vagy kódokkal telenyomtatott papírokat tettek az arcuk helyére (és *akkor ott is ugráló állatokat láttunk helyettük*), aztán a webcamszoftverek elkezdtek arcokat is felismerni és tudtuk, hogy ha van az arc körül egy keret, amiben tudjuk, hogy saccra hova esik a szeme, az orra meg a szája, akkor gyakorlatilag kicserélhetjük egy másik fejre vagy maszkra. Ezek után nagyon sokáig úgy nézett ki minden kísérletező, mint a vicc a nyolcvanas évekből, hogy *milyen az új orosz fodrászgép? ráteszed a fejedre és lenyírja, dehát mindenkinek más formájú a feje, hát, először igen.*

Ez meg nem volt elég, úgyhogy 2011. szeptemberében jött Arturo és felpakolt egy videót a Vimeo megosztóra prezentálva azt, hogy hogyan tudja a saját arcát kicserélni Leninére, Marilyn Monroeéra és Brad Pittére. A technológia olykor hibádzik és látszik, milyen beállítású fényképekkel és milyen típusú arcokkal lehet könnyebben dolgozni, maga a videó viszont zseniális, riasztó és hihetetlenül gondolatébresztő. Mi történik a videochatekkel és a chatroulettek világával és milyen szinten tud ez begyűrizni a fizetős és kellően zárt pornószolgáltatásokba? Regisztrálsz, beküldesz egy (vagy több) képet, hogy ez (vagy ezek) dugjanak a képernyő előtt és ha a technológia még nem is a legjobb grafikai eredményt hozza, a többit úgyis elvégzed fejben meg jobbkézzel. A világ már csak ilyen. (*Aztán jönnek a boszszúszolgáltatások. Küldd el a főnököd fényképét és nézd meg, hogy dugja meg egy gorilla.*)



### Amúgy lokatív

Nem számít a távolság meg az időzónák különbsége, nem számít az, hogy valami ismeretlen nyelven van, nem számít a dolgok újdonságértéke. Ha net van, minden van. (*Ha net és kávé van, mindenebb van.*) Ezt

Aleister Crowley és a nyomában lihegő kvázi-ezoterikus horda úgy mondaná, hogy eszemcserélünk a szent védőangyalunkkal vagy a belső gyermekkel vagy a minket körbevevő kozmikus információhálóval és ez valahol így is van. A mindent látó és megszűgő varázsgömb meg a segítségnyújtó démonok ugyanúgy léteznek, csak mindezt lokatív médiának, művészetnek meg megoldásoknak nevezzük.

A lokatívság (lokativitás, rövidítsd realtime GPS-re) a paranoiába ágyazott technológiák új generációja, olyanaira, hogy a hardcore internetezők elenyésző százaléka meri csak használni a Foursquare-t, a Gowallát vagy a Google Latitude-ot. A *forever alone* kora jobban lüktet, mint bármikor: a technopartik kollektív egyedüllétét (ezért majd a pszichedéliába süllyedt médiaszakértőket bántásatok) letromfolta az, hogy nem akarsz tudatni a barátaiddal, hogy hol vagy, mire vagy kapható – nem akarsz standbyban lenni. Megvolt a logikai csavar? Miért kellene egyáltalán tudatni a világgal, hogy mit csinálok, ha történetesen egyedül akarok lenni? Mi van, ha ki akarok kapcsolni? Mi van, ha úgy is akarok maradni? Évekig? (Évekig.)

A legjobb válaszokat és a legjobb rálátást a Headmap Manifesto szórja, úgy, mintha folyékony fényt (*nem azt, a másikat*) öntöttek volna az agyunk helyére. A gondolatébresztés működni fog – az aktivistáknak, lelkesíthető (vagy kiégett) művészeknek, az érdeklődőknek, a képbekerülni akaróknak. A programozókban nem vagyok biztos, bár a programozókban sosem vagyok biztos. (*Ezzel garantáltam, hogy a programozók megjelgyezzenek maguknak. Jobb biztosra menni.*)

Amúgy ha a geomeshben újra nyomokat hagyunk, megint lesznek nyomkövetők festett arccal, kemény talppal, halk járással?

Gowalla. Ki is múlt.



Az, amit a világból magunk köré húzunk, a láthatatlan, földrajzi koordináták szerint rendszerezett *geomesh*, abba nyúlunk bele, amikor bármilyen helyfüggő dologra van szükségünk. És ez írható, jegyzeteket hagyhatunk a világ bármilyen pontján, “a szélben”, akkor van *gone with the wind*, ha lekapcsolják végre a szervereket odakint, mert elfogy a kőolaj, akkorra tartogatok egy üveg szakét. És persze nemcsak a szélben, hanem egész láthatóan, ha a sikátor falára dobunk egy *wardriving* jelet (tájékoztatva például a wifivadászokat arról, hogy publikus hotspot van a közelben, esetleg még jelszót is kanyarítok) vagy egy QR-kódot.<sup>62</sup> Láthatatlanul, ha éppen azt akarjuk, hogy csak egy csoport tagjai vagy csak egy ember olvashassa el egy szoftverrel azt, amit tudatni akartunk. Megtanulhatunk máshogyan kommunikálni emberekkel, újfajta ismeretségeket kereshetünk érdeklődési helyek szerint. Érdeklődés és közelség közös metszetében. Megérthetjük a körülöttünk futó mintákat, ha megnézzük, milyen rendszer szerint mozognak városlakók, csoportok, emberek. Megszólaltathatjuk a kamikat körülöttünk. (Imádok túlszaladni.)

Nem kellene térképek. Nem kellene külön térképek. A térkép és a valóság egybefolyik a látómezőnkben. A mátrix térbeliségét, a rácshálóban vagy később ennek szebb formaiságában, az információs tengerben való úszást nem tudjuk félretenni a valóság térbelisége nélkül, jóval kényelmesebb, szervesebb és természetesebb az, ha a világról alkotott képünket stencilezzük át ahelyett, hogy csinálnánk magunknak egy új világot. Ugyanis, *ha nem tűnt volna még fel*, már csináltunk magunknak egy másik világot és meglepődtünk, hogy az, az internetek világa, pontosan ugyanolyan lett, mint a miénk. Ugyannyira kezelhetetlen és kormányozhatatlan. Jobb ösz-



62 Ami egy az egyben hajaz a középkori tolvajok és vándorok ajtófélfá mellé karcolt vagy falon hagyott jeleire.

szemosni és csinálni belőle egy másabbat, ami remélhetőleg akkor is működni fog a nullponton, ha kiesik belőle az áram. Az egyik kulcsfontosságú mindwarp pedig akkor fog megtörténni, sugallja a Headmap Manifesto, amikor rájövünk, hogy a lokatív média egyik nagy üzenete és remélhetőleg egyre szükségszerűbb velejárója az, hogy az embernek ideje levetnie az egyik legroszszabb szokását. *Hogy egyre nagyobb és egyre igazibb határokat rak le maga köré.*

### **BTTT: Státuszszimbóllummá válik a “Made in China” kifejezés.**

*Megvannak a 9gagen és viccgyűjtő klónjain terjedő félrasszista és félművelt térképek, amiken azt látjuk, hogyan néz ki egyes európai országok lakói (vagy gyakrabban inkább amerikaiak) szerint a világ többi országa? Az ilyenek szerint Kína maga az életrekeltett feketedoboz, mert akkora firewall van körülötte, hogy azt sem tudjuk, mi zajlik ott, egy jól megépített hírgépezet meg olyan műhírfolyamot onthat, hogy az még a tözsde térdét is visszatöri bármelyik pillanatban. Tovább is van, mondjam még?*

#### **#include “China”**

Hackerek, akik elméletben és gyakorlatban végigtörték a bolygó összes országának védelmét, ha nem, csak azért nem, mert nem akarták. Taichis-kungfusharcművész öregemberek és magukat fiúnak kiadó, nagyon A-kosaras lányok, akik néha megnövesztik a melleiket és szakadékok fölé felhúzott hidakon sírnak tradicionális hangszeraláfestéssel. Furcsa kalapos Wutang harcművészek, akik olyanok kint, mint itt az ortodox zsidók, csak ők többet verekednek és kacifántosabb neveik vannak a felülésre, a fekvőtámaszra meg a konyhaművészetre, aztán az amerikai keleti part legnagyobb hiphop-kollektívája, a Wu-Tang Clan is tiszteletét teszi náluk és felveszi a nevüket. Térdre oldalról bika-csőköző tisztek, európai bélfiórának kezelhetetlen utcai

wuxia





ételek meg a counterfeit kultúra ezernyi mása (*megint metavicc*). Az ország, ahol mindent megesszünk, amit meg lehet enni, mert nincs más, nyilván a *mainlandról* beszélünk, nem a nyugatkoppintó HK-birodalomról, mert Hongkong már egy ideje csak HK-nak rövidül. Az ország, ahol 1.4 milliárd embert nem tudsz központi diktatúra nélkül rendszerben tartani, aki szerint ez embertelen és Kína egésze demokráciáért kiált, menjen és szervezzen össze tíz, száz, majd ezer embert, aztán itt megállhat és gondolatban feljebbviheti hat nagyságrenddel. Én szoltam előre.  
*end.*

*Új bizniszben utazok*, mondja a lapkiadóját szikkadt-ra fejő és eldévédémellékletesítő igazgató egy budai kreakocsmának álcázott késdobáló mélyén, design-buborékokat kortyolgatva, *gyerekkönyveket adok ki*. MIÉRT, rezonálok magamból Sir Laurence Oliviert megszégyenítő módon az élő emberi kérdőszó dresszkódját, *mit miért, mindig van ott náluk hárommillió gyerek, eladok azoknak bármit*. Agykullancs, Kínát bookmarkolom az életemben, ott nem lehet sokmindent veszteni, oda kell eljutni az üzleti tervvel. Persze az internetek itt is közbeköhögnek, Kína sem egybenkína, jö-vők rá azt a blogposztot olvasva, amelyben azt boncolgatják, mi lett volna, ha a johannesburgi apartheid-scifik leghollywoodibbja, a **District 9** Kínában játszódtott volna<sup>63</sup>. Lejönnek az idegenek az úrből? Jólvan, mondja a balga kínai lélek, Guangdongban gond nélkül megették volna őket, az oxigént csak utána szívta volna ki a tüdejükből a mérhetetlen kultúrsokk. Hangzhouban azonnal elcsapták volna őket a gyorsajtók, Pekingben a leszállás pillanatában elkezdtek volna a jóléti felügyelők a társadalomhoz való “harmonizálásukat”, az északkeleti

63 Persze egy fél mondat erejéig Japánra is kitérünk, ott magától értetődő, hogy AV-t forgattak volna velük, ott így hívják a pornót.

tartományokban a Triádok tömködték volna be őket a bandahierarchia kiszolgálószemélyzeti szintjére, ha meg Henanban parkolták volna be a hiperhajtóműveket, tíz napon belül hemzsegne az ég az űrhajók 山寨 változataitól.

shanz(h)ai

A 山寨, olvashatóbb változatában *shanz(h)ai* banditák lakta hegyi erődöt jelentett abban a korban, amikor még voltak hegyi banditák (*jelen pillanatban a gyenge gerincű városlakók csak a Skyrimben látnak hegyi banditákat, azokat is lefuszrodázzák a hegyoldalról, mi lesz belőlük, lavina lesz belőlük*), manapság a szó egyszerre jelez termékminőséget, milliárd zsebbe rejtett remixkultúrát, adóesernyőt és a copyrighttalan kommunizmus üzleti innovációját, egyes források szerint annak totális hiányát. A shanzhai olcsón és gyorsan koppintott fogyasztói elektronika (*valószínűleg azért is számítanak a mobilok a leggyakrabban koppintott terméknek, mert ezek a szomszédmeózás legolcsóbban einstandolható gazdagságvirító termékei, kocsit meg lakást azért nem szerzel be ilyen könnyen*<sup>64</sup>), nem is használjuk a mosás utáni harmadrangú pornókban viselt neccmunderrá foszló műszálas Pama és Adidogs-melegítőkre a kifejezést – a betűpontatlan brandekkel felsrófolt tizedminőségű másolat nem shanzhai, hanem egyszerűen csak szar *counterfeit* termék.

A shanzhai-kultúra stabilan hozza a meghajtogathatatlan háromszöget: a *gyorsan-olcsón-jól*ból az első kettő a mai napig igaz, licenszeket a 山寨 telefongyártók nem a kínai kormánytól vesznek, Taiwanban egyes cégek csak arra épültek ki, hogy a látszólag kormányfelügyeletlen

64 Azért érdekelne, hogy a shanzhai mindset mennyire képes megmozgatni a farmakológiai életet és milyen gyorsan kerül Wikipédiára a Taiwanról vagy Makaóról olcsólicenszelt designerdrogok kultusza és melyik ország vagy szigetvilág törvényi szabályozása hajlandó pár évig szemet hunyni mindezek felett



tömeggel nem  
vitatkozik



piaci zugszereplők iparágát pelenkazzák hivatalos beszerzési árak alatt. A haszonszerzési és adókikerülési gazdasági játszmákon kívül persze izgalmasabb perspektívákból is megközelíthetjük a vadat: az egész valahol nem más, mint egy számos niche-piacot megragadó, izmos piaci igényt bőnyállal teljesítő mechanizmus: megnézzük, mit adnak a mainstream gyártók, lemásoljuk ugyanazt, kerül bele olcsóbb és lassabb proceszor, mert igazából arra, hogy telefonáljak és nézzek két emailt, nem kell duálgigahertz, de tesztek bele helyet két SIM-kártyának, ha váltogatni akarnék két telefonszolgáltató csomagjai meg percdíjai között. A nyugati gyártók és a telcok közti kizárólagos szerződéseknek nyilván ártana, ha a sokszorosan megfejt, kihasznált és meghülyített vásárlóknak lenne instant választási lehetősége két percdíj között, Kínában ez alap. Juteszembe: a nyugati féltekén kellően izgalmas és legalább annyira teljesíthetetlen lenne az egyedreszabás zászlaja alá betömődött shanzhaiizmus: **én akarom** egy HTML5-oldalon összekattintgatni magamnak, hogy milyen színű, formájú és képességű legyen a mobilom, legyen érintőképernyője, de ne legyen benne FM-rádió, mobiltévé és pénztárcának se akarom használni, ellenben legyen memóriája, használhassam hotspotként és bírja az MP3-üzemmódot is töltés nélkül egy hétig, esetleg még a szükséges alkatrészek gyártói felől is dönthessek. Cserébe nem hőbörgök, ha ráolvad a bal herémre az egész egy őszi délután, míg Párizsban jártam.

A shanzhai az elmúlt években az igénytelen iPhone-koppintásokból kultikus design- és gyártáselvvé alakult át, ami persze lehet hogy csak a nyugati félteke féktelen illúziói miatt van így és ha átugranánk Kínába, még mindig elsírnánk magunkat a néplélekbe oltott piaciprosztón, de majd inkább utazunk, megnézzük magunknak és abból is írunk egy könyvet. A pofátlan koppintások nyugati szemmel nem azonnal dózerolandó részei az előremu-

tató párhuzamokból jönnek: a telefonok képességeivel és mémjeivel zsonglőrködő **remixkultúra**, a technikai lehetőségeket felvillantó (és a Kínába látogató céges piackutatók számára egyértelmű medreket jelölő) berhelések, más néven az **innováció**, a licenszek nélküli feketegyártás, mint **open-source fejlesztés** papíron mindenki számára tétek nélkül bátorítható és kibicelhető fogalmak. *(Persze azért ahogy a Damage Report bármelyik oldalánál, itt is érdemes feltenni a kérdést, hogy mégis milyen tempóra van visszafogva a technológiai ezüstgolyó és mi lenne az igazi sebessége.)* Hasonló alapokon nyugszik az indiai instatermelés mellényre gyorsímezhető kulcsszava, a **jugaad** is, az a gyorsimprovizált, célorientált gyártás, amely szűköss nyersanyagból teszi eléd a pultra azt, amire szükséged van *(és nem azt, amit akarsz, jelentős különbségek vannak).*

A nyugat persze pontosan érti, hogy minden innovációs törekvés és kulturális szakadék mellett az van, hogy igazából vettem egy kis csomag halpikkely árából egy majdnemájfónt, szebben is duzzad Fai Wu Mei melle a rózsabimbók felett. Az ilyen telefonokra mondja az Engadget techportál szerkesztősége, hogy **KIRF**, azaz *keeping it real fake*, remekül átvehető magyar használatra, nem lemásolni, nem lehamisítani, hanem *lekirfelni*, a legjobb koncepció pedig, ami enyhén túlozva, de legalább látványosan visszaadja a különbséget, az a **sweding**. A hollywoodi filmipar ritkán dob eredetibb ötletekről jó paródiát, de nagyon közel jár a 2008-as *Be Kind Rewind*-dal: érezhetően pikkel rád a nyugati és a keleti part összes istene, ha a huszonegyedik században még mindig videotékában ülsz a pult hálátlanabbik oldalán, a legjobb passzív-agresszív barátod meg ötméteres aurával törli le az összes szalagot a boltban, mert rosszul sikerült a betörés a reaktorba az előző éjjel. Mit csinálsz ilyenkor? Előveszed a kölcsönkért kamerát, a sniccert, a kartont, a seprűt meg pár rolni alufóliát

remixkultúra,  
jugaad, sweding,  
KIRF



Már így sem  
mered meg-  
nézni a Google  
historydat. Sőt.  
Kitörölni sem  
tudod.



és Robotzsarut gyártasz a húgybűzös sikátorban. Jön a kötözködő galeri késekkel meg botokkal? **Tökéletes. Újabb statiszták.** Amikor valamid elvész és bármilyen úton-módon, de kell helyette gyártani valami hasonlót, az a sweding. Messziről jön, Észak-Európából, újra kellett rendelni a filmeket, lassabban jön is meg drágábban is persze. *Hiszen svéd.*

### **BT TT: Személyre szabott hirdetések**

*A Facebook meg a Google lelünk, pénztárcánk és libidónk kényeztetésével kinyert titkai és az azokra targetált hirdetéseit után elmondhatjuk, hogy tökéletesen eltalált jóslatról van szó, másfelől meg azért ezt a DM-levelek után annyira már nem volt nehéz. A közösségi kapcsolattartás mellé besrófolt hirdetések statisztikából meg adatbázisból mondják meg, hogy mire van szükségünk, ha nem hisszük, nézzük meg a google.com/history-t, aztán sírjunk saját magunktól. 2012-ben persze már nem is annyira a személyre szabott hirdetés mikéntje-hogyanja a kérdés.*

Ha átrágtad magad legalább egyszer a Xenu személyes rongytöröljével és egyszemélyes lejáratóhadjáratával felszerelt Minority Reporton, akkor láttad minden marketinges kissrác motivációsbonuszokkal tömött és minden vásárló *nemveszeksemmi* lázálmát, a jelenetet, amikor a rongytörölő menekül egy plázában és minden hologramképernyőn, ami mellett elmegy, a neki ajánlott termékek és hirdetések kezdenek el pörögni. A probléma nyilván ott adódik, hogy ha megállsz egy ponton egy plázában csúcsidőben, lemértem, egy perc alatt elmegy körülötted nettókábé háromszáz ember, a másodperc töredéke alatt kell ezeknek a szemét elkapni, adatbázisból azonosítani, preferenciát belőni, reklámot kiválasztani, megszólítani és megtartani a figyelmét és mindezt nem egyénileg kell mobiltelefonra kiküldeni, hanem óriástáblákra kell kivetíteni, ami miatt másodpercenként harmincszor váltana legalább a kép és úgy

éreznék magunkat, amikor apád hullafáradtan beesik a tévé elé és Szvjatoszlav Teofilovics Richterré lényegül át egy ezerötszáz forintos univerzális tévékapcsolóval. De legalább otthon éreznék magunkat. Mindezt mondjuk úgy, hogy a szóbanforgó technika egy ilyen esetben már vélhetően nem új a járókelőknek, úgyhogy a reklám iránti toleranciaszint emelkedése miatt már senki sem fog odafigyelni. Kivéve, ha az odafigyelésért cserébe nem kell befizetnie egy villanyszámlát. Vagy kettőt.

Vagy inkább átlagoljuk a megjelenő járókelőket, így válnak teljes országok hermafroditává. A japánok persze már dolgoznak ezen (*a japánok már mindenben dolgoznak egy ideje, a kultúr- meg nyelvszakadék miatt meg mindenről hónapok, ha nem évek múlva értesülsz*) Next Generation Digital Signage Solution néven, a billboardokba beszerelt kamerák képéből arcfelismerő programok szűrik le a járókelők nemét és életkorát (*pluszmínusz tíz évvel, ennyi első körben megengedhető*) és az átlagolt demográfiához lövik be a megjelenített hirdetéseket. A japánoktól persze úgyis mindenki lop (*ezt finoman szinkronicitásnak hívjuk*), úgyhogy ezt az IBM is megjátszotta, ők mondjuk RFID-re támaszkodtak és egyébkéntis, amióta mindenki *cyberpunkot*, *postcyberpunkot* és *hard edge science fictiont* olvas, mindenki onnan nyeri ki az alapötleteket meg fejleszti tovább egy fél bélyeggel, az írókat bezzeg senki nem fizeti ki, aztán csodálkozik a világ, hogy a kilencvenes évek óta senki nem írt épkézláb ötletet<sup>65</sup>.

Ők meg a kínai-  
aktól, akik meg a  
koreaiaktól, akik  
meg. Mindenkit  
összekötöttünk  
mindenkivel, hát-  
radólhettünk.

65 Persze ez sem igaz: Cory Doctorow, Richard Morgan vagy Charles Stross a legnagyobb nyugalommal extrapolál a közeljövő technológiai megoldásaiból, Ian McDonald meg Paulo Bacigalupi átmegy a második és harmadik világba, hogy megnézze, mit csinál a technológiából a nem-fehér-keresztény-protestáns kultúrkör [*mit, mit, ökögazdálkodást, Bollywoodba implementált mesterséges intelligenciát meg chipbe rejtett bódhizattvák*].





Warren Ellis a közelmúlt egyik formailag és tartalmilag is meglepően kivitelezett képregényében, az **SVK**-ban biztonságtechnikai klisével fröcsköli arcon az olvasót: ha infravörös fénnel világítod meg a CCTV-t (az utcai megfigyelőkamerára gondolunk), akkor remegő bucifolt marad a felvételen az arcod helyén, álcázd mindezt ki-be kapcsolgatható headsetnek, probléma letudva. Kijátszható majd ugyanilyen (hasznló) mód-szerekkel az arcfigyelő köztéri hirdetőrendszer? *Be-tíltják a szemüvegeket, napszemüvegeket, maszkokat, arcba lógó frizurákat, télen a sálakat, Japánban, brin-gásoknál és japán bringásoknál a légzőmaszkokat, talán csak az egyéni azonosítóval egyébként is ellátott aktív kontaktlencsét nem.* A fragmentációnak köszönhe-tően az infonagyhatalmak nem csak desktopon, lap-topon, notebookon, ultrabookon gyűjtenek adatot ró-lam, hanem okostelefonon, tableten és játékkonzolon is. Többek között. Mi van a privacyvel, hogyan tudom kikapcsolni azt, hogy azonosítsanak? *Sehogy. Álnéven regisztrálsz Facebookra. Több proxy és TOR használa-tával böngészel. Anonimizáló megoldásokat használ-sz és hetente váltogatsz közülük. Aztán jönnek a baráta-id és betagelnek téged Facebook-galériákban meg Placesben, hogy éppen hol vagy és bukott az évek alatt felépített inkognitókísérleted.* Hogyan tudom kikerülni az utcai hirdetéseket? Ahogy a Greasemonkey megoldot-ta neked, hogy ne láss idegesítő hirdetéseket a közös-ségi oldalakon vagy jótékonyan kiemelje a szemed elől a frusztráló fórumhozzászólásokat, maximum hetekbe telhet csak, amíg elkészül az aktív kontaktlencsédén futtatható szűrőprogram. Vagy emeldíjas szolgáltatás-ként fizethetsz majd az utcai hirdetések után megjelenő social agenteknek, akik egy kattintással kiszűrrik a látó-teredből a hirdetéseket. Vagy megváltozik a városkép és lesznek hirdetőutak meg a szürkezónák, ahol úgy lehet közlekedni, hogy nincsenek hirdetések, cserébe pár ve-sével meg retinával kevesebbel jövök ki onnan.

Szétvárom a karom, 2007-ben már a Google szabadalmaztatta azt a módszert, amivel behúzzhatjuk az online játékosok chates beszélgetéseit és minimális pszichológiai profilt építhetünk fel belőle, hozzáteszem az OpenGraphból, a Google konglomerátum infokloákájából és a Facebookra posztolt anyagaimból leszűrhetőeket és nem értem, miért kell tartanom a transzparenciától. Amit nem akarok az interneteken látni, azt nem posztolom ki, amit nem akarok, hogy visszaköszönjön évek múlva, azt nem rakom ki egyáltalán, annyira pedig tartom póveristennek a statisztikát meg a valószínűségi számítást, hogy könnyedén meg lehessen mondani, hogy mikor, mit és hol csinállok. Akinek ez nem tetszik, mehet bokamélyen tocsogni a vietnami rizsföldekre (*még mindig baba kalapjaik vannak*), törölheti magát az internetekről (*egy jóbarát ezt csinálja, hálaistennek, még mindig a filozófiatanszék jóseggű tanárnőjéről mesél, tehát annyira nagy baja nem lehet*) vagy akár fel is löhetem a paranoiainjekciót a könnyecsatornáimba és utána kitörölöm a teljes kéziratot az összes gépemről és a két biztonsági backup szerverről. Arra senki sem számít. Még én sem.

**BTTT: Internetblokádn céges, üzleti vagy országos szinten. Cégre vagy országra mért jelentős terroristacsapás interneten keresztül. Tömeges lázadások a neten.**

Pipa, pipa, pipa. Észtország, Üzbegisztán, Egyiptom, Pakisztán, Kína, Líbia. 2011 novemberében Illinois állam egyik vízerőművében cybertámadás (tudom, hogy rosszul hangzik) következtében áll le az egyik water pump. A támadás állítólag orosz gépről érkezik, de aki már töltött le torrentet magát lengyelnek álcázva, az tudja, hogy ez semmit sem jelent (főleg ha továbbnyomoznak, akkor Bangladeshig tudtak volna visszakövetni Angyalföld helyett). A vízerőművet egy SCADA-rendszer üzemelteti (ilyenekre bízta Amerika a kritikus infrastruktúrát nukleáristól villamosig), ha egy ilyet törnek, sok ilyet tudnak törni. Főként, hogy egy évvel korábban egy iráni urániumdúsító centrifugájának szaladtak neki ugyanazon az interneten keresztül,

OpenGraph



Azért nem törjük  
meg, mert nem  
akarjuk.



*amin te a napi macskákat nézed a kedvenc viccoldalodon. Lassan unalmas hétnek számít, ha nem terhelnek lehetetlenné egy céget, el sem éred a weboldalát, utána nézel a huszonegyedik század riadólánacán (pletykafészkén), a Twitteren, akkor látod, hogy csak DDoSról, a modern tömeg fegyvertárának egyik legidegesítőbb módszeréről van szó. Tömeges lázadás? The Pirate Bay. Wikileaks. Erowid. Silk Road. Az egész Internet egy nagy darab tömeges, kezelhetetlen lázadás.*

A kilencvenes évek technokultúrájának fénykorában a hackerek csibészesen félrefésült, szemüveges Tulipános Fanfanként sajátították ki a *zseniális, de emiatt kezelhetetlen diák* archetípusát, minden cyberpunk tinifilm egyik legjobbjában, az 1995-ös *Hackersben* -tól/-ig repertoárt kapunk arról, hogy mit tehet velünk egy dühös wizard, ha a telefonvonal hálásabbik végére ül a modembe öltött bölcsekkövével: kényére-kedvére ingyen telefonál vagy átcseréli egy komplett tévécsatorna éjszakai műsorsávját, ha valami mást akarna nézni, eláztat komplett tantermeket a tűzvédelmi rendszerrel, lemeríti és elérvényteleníti bankkártyánkat, perverz apróhirdetéseket ad fel a nevünkben vagy neadjisten halottnak nyilvánít minket az országos nyilvántartóban. Esetleg ír egy félintelligens programot, ami olajhajókat süllyeszt az óceán mélyére, ha nem kap határidőre milliányi dollárt. *A számítógép az egy disznó dolog*, jöttünk rá, persze akkor a ginzenggel teledobált vitaminból és a Clinton arcával díszített blotter volt a divat, a háromszögszintetizátorral és kötelezően fiú-lány felállással összehegesztett eurodiszkrétóval, valamint a multi-médiával és az információs szupersztrádával, amiknek a létjogosultságával már akkor is küzdöttünk, de vannak még ma is olyan főszerkesztők, aki büszkén merik használni a szót, aki pedig beszél nekik, azt megpróbálják csípőficammal félretolni. (*Tudom, engem is próbáltak.*)

A vadromantikus tinédzserprométeuszok meg az online ügyleteket praxisba vonó maffia aztán egészen szépen

elvált egymástól. A **Wargames** szerint lehet majdnem véletlenül kirobbantani egy nukleáris alapokon sugárzó harmadik világháborút (1993), a **Hackers** azt sugallja: öt gimnazista képes rendőrség és nemzetbiztonság ellenében legyőzni Amerika legjobb rablóból lett pandúrból lett rablóját és élve kisétálni a zárkából (1995), ugyanebben az évben Keanu Reeves a **Johnny Mnemonic**ban már építgeti a Neo-kariert és komplett biztonsági rendszereket úgy tör meg, hogy a virtuális valóságban megcserél három kirakósdarabot egy gúlán. A 2001-es **Swordfish**ben bűnyás szopás és fejhez tartott pisztoly közben töri meg Wolverine a hadügyet hatvan másodperc alatt egy bár privát helyiségéből. Az egyetlen (*bár remélhetőleg inkább első*) izmos cyberpunk sci-fi, ahol nem egy lutraalbum meg egy donaldrágó védi egy többszázmilliós ország infrastruktúráját, a **Matrix: Reloaded** volt, Trinity a **mi** technikai tudásunk szerint is értelmezhető parancsokat gépelt be egy laptopba, a rajongók értették, hogy Wachowskiék nagyjából mit akarnak ábrázolni, a nagyközönség meg értette, hogy itt valami nagyon mélyértelmű vagy bonyolult dolog zajlik, ha fekete képernyőn fehér karakterek. Amúgy sajnáljuk. Tényleg ilyen. Csak egy jelenetnyinél jóval többet gépelsz, elrontod, jön a kommandó.

Ahogy az orgyilkos *problémamegoldó*, a behajtó *tulajdonjogi menedzser*, a tárgyalásra behívott, átoltott izmú verőlegény *jelenléti ellenőr*, úgy a cégeket meg *en bloc* országokat ellehetetlenítő terrorizmus sem terrorizmus, hanem *terhelési teszt*. Tudod, milyen egy emberrel beszélgetni (*ha nem, próbáld ki, örök élmény*) és azt is tudod, hogy milyen nehéz nem odaverni egy svungos balost, amikor egyszerre ketten próbálnak beszélni hozzád, most akkor azt képzeld el, hogy egyszerre több százezren (vagy akár többmillióan) akarnak beszélni veled. Mindenki. Egyszerre. Ilyenkor valószínűleg az agyad ledobja az ékszíjat és az egyetlen vágyad az, hogy jöj-

```
nmap -v -sS -O  
10.2.2.2
```

```
sshnuke 10.2.2.2  
-rootpw=  
„Z10N0101”
```



jön az alkimista csoda és változz át egy hónapok óta meg nem penészedő, megcsócsált hamburgerré<sup>66</sup>. Egy szerver is pont ilyen, féltérdre ereszkedik, ha egyszerre nagyon sok kapcsolódás érkezik hozzá – ha legálisan történik ilyen, akkor vagy kikerült a Startlapra és várhatja stressztesztként a napi egymillió találatot (vagy *a Boingboingra vagy akármilyen híroldalra, helyettesíts ide valaki kellően nagyot*) vagy DDoS történik éppen. A *distributed denial of service* jól kiforrott trükk: vagy felbérelek párszázezer internetező, hogy adott időben indítsanak el egy programot (ami csak annyit csinál, hogy elkezd apró üzenetekkel bombázni egy címet) vagy valami kezelhető summáért pár órára kapacitást veszek a Stacheldrachton, a Trinoon vagy valamelyik kevésbé ismert dosneten és az ottani szabad gépkapacitással a padlóba döngölök egy céget. Ha emlékszel arra, hogy a PayPal befagyasztotta az igazságbajnoka Wikileaks bankszámláját és ezért órákra lebetonozták ismeretlenségnek a Paypalt, a Visát meg a Mastercardot, akkor bólintatsz, ez is csak egy történet a sok közül.

*Magyarország? Magyarországot tíz perc alatt megtöröm. Azért nem törtem meg, mert egyfelől nem kérték, nem volt érdekünkben meg egyébként is mi a faszom van ott, Michelle Wild meg vizslák meg ilyen zsíros ételek, azvan, mondja némi átköltéssel Phiber Optik a kilencvenes években, mi meg lassan bólintunk egyet rá, a hackerség is csak távról szép. 1994: William Gibson a **Virtual Light** című könyvben említi meg a gyakorlatilag önálló politikai entitásként kezelendő és elérhető, kvázi ezoterikus módon elérhető hackercsoportot, a Vágyközársaságot: ha meg tudod ragadni a figyelmüket, talán (talán) elérheted náluk, hogy érdekeltté tedd őket egy*



66 Gyakorlatilag ugyanezért lehet folyóvíz hangjával semlegesíteni a korábbi lehallgatóberendezéseket: a fehér zajnak minősülő vízhang gyakorlatilag sok száz vagy sok ezer hanghullámnak minősül, ami mellett kivethetetlen a „még egy” emberi hang.

hackben, legyen szó emberi sorsról vagy üzleti érdekről. A brit ex-gyarmatosítóknak nyilván nehezebb volt leírni, hogy kétélű kardokat vet ki magából a társadalom, ez is megvalósult, pedig senki sem kérte. Az internet igazi, aligmoderált nemmesélhetünkéről, a **4chan**-ból emelkedett ki az **Anonymous**, a médiamanipuláció, a zavarkeltés és a fuzzy identitás háromfejű feneked, egy bizonytalan identitású, felfoghatatlan célú, átláthatatlan jellemű létforma: egyforma lendülettel támadják meg a Szcientológiai Egyházat (ez az *akció Project Chanology néven futott be a geekek történelmébe, ekkor vált híressé a még most is könnyedén beszerezhető DDoS-eszköz, a LOIC*), a pedofilhálózatokat, az epilepsziabetegeket vagy éppenséggel egymást.

Tömeges lázadások. Csak a lázadás szóról hosszas terminológiai vitát lehetne nyitni, de 2012-t írunk, azt az évet, amikor már elég csak annyit leírni, hogy **a hidra él**. A The Pirate Bay küzdelme csak a jéghegy csúcsa a kultúraipar és a kultúramásolók között: ha egy warezsiteot eltörölnek, féltucat ugrik a helyére, ha a razzia elvisz valakit, a megmaradtak szigorítanak a biztonsági direktívákon, megfogható sakkjáték láthatatlan táblán. A 4chan és az Anonymous egyszerre a *trash culture* csúcsa és tökéletes tükör a humanista filozófusoknak: ha az emberiség kezébe odaadjátok a szabad alkotás és véleménynyilvánítás lehetőségét, elütött embereket, hamisított öngyilkosságokat, központoszásként bemutatott eres faszokat és angolnaszagú törpepornót fognak mutogatni egymásnak. Wikileaks? Van erről egy anekdotám. *Hova ül egy kétszáz tonnás gorilla? Ahova akar.* Az okfejtő riporterek, informátorok, transzparenciáért küzdő ön- és közjelölt lovagok kedvence, igaz, amikor utánaolvasunk a 'Leaks vérrel és verítékkal összegyűjtött információinak, akkor úgy érezzük magunkat, mint amikor rádöbbenünk, hogy életünk legjobb nője igazából férfi: gondoltuk, hogy valami nem lesz vele rendben,

LOIC

A hidra sosem halt meg. Sőt. A hidra sosem született meg. A hidra örök időktől fogva létezik.



de hogy ilyen szinten az ellentétét kapjuk annak, amit szerettünk volna, az már csöppet sem kóser. (Note: az UFO-híreket még várjuk.) A dafkekultúra és az illegálitás túlfeléről integet a Silk Road, az innensőről meg az Erowid: a drogtéma gyakorlatáról és elméletéről van szó, persze már itt is vitatkozhatnánk azon, hogy most illegálitásról vagy lázadásról beszélünk-e igazán. (És ami mindegyik ponthoz szervesen kötődik: nem az a kérdéses, hogy ezekben a témákban miket ismerünk, hanem melyek azok, amikről nem is tudunk. Azok a lényegi történések. És nem, azokról a Wikileaks nem fog beszámolni. Vagy pont hogy van olyan site, ami ezekről beszámol és te tudsz erről és ismered a Fight Club első két pontját. Mosolyogsz egyet magadban, biccentünk egymásnak, olvasol tovább.)

### **BTTT: Tabletgépeken válnak elérhetővé a magazinok.**

Az iPadek, Samsung Galaxyk meg a cellulózleplellőből, a latex búslakodóból kikapart maradékból meg anyád véréből kikevert csehszlovák ánégyes epigonok egyetlen evolúciós csúszást (*tudod, ez nem bug, ez feature*) hivatottak orvosolni: a szemed kocsnnyal együtt tocsosan az öledbe a nap végére, ha háromszáz oldalt kell elolvasnod monitoron. Ölbe fektetett, könyvet imitáló készüléken meg nem. (Még egy különböző töltő, amit elveszíthetsz út közben. Még egy önmaga featurehiányos létezését azonnal elértéktelenítő gadget, amivel már elégedetlen vagy. Még valami, amit elveszíthetsz. Még valami, ami sokat ad, de eleget nem, úgyhogy az agyad egy újabb részét fektetheted rá arra, hogy ehelyett is kell újat venni két év múlva karácsonyra.)



A tablet olyan, mint a régi jó lánybarát, akit egy szomorú és együtt töltött, magányban közös éjszakán végre megnyomorgatsz és megdugsz: nem ütőképes-fullos

asztaligép, nem gyors-karrierista-gimnasztikátóljótestű laptop, nem jólszopó-nemfullos-de-jól-kihasználható netbook, hanem gyakorlatias és célorientált, lánybarátból designkeretes milffé avanzsáló fehérmájú szingli. Azt viszont értetlenségtől, lucsoktól és a különböző platformok közös felületté összeomló elvétől, a converge conundrum elvtől függetlenül mondhatom ki, hogy a tablet itt van és aki nem a vécén angrybirdsözik meg fruitninjázik rajta, az magazint olvas meg flipboardozik és visszahozza a kilyukasztathatlanul sokszor rádiózható félfamentes rajzlap élményét.

Mindezek persze remekül kondicionálják az embert, egyre-másra érkeznek a cénégybe és drótbba ragasztott, suicide bombereket és Apple-fanatikusokat megszenyítő beszámolók a baráti körömből, *miszerint fennmaradtam a buszon, annyira belemerültem vagy soha többet nem olvasok papírkönyvet vagy demidzs minek van három könyvesszekrényed, ez gyors, kicsi és ingyen kiszálltja a brit amazon*, elvégre én is napi tizenkét órában folytam fel a falra és gyártottam bizarr rituálékát random szögekben forgó kaméleonszemekkel, miután sikerült megvennem életem első phurpáját, csak hogy ne gondoljak bele, hogy ugyan amúgy mégis miért adtam ki rá *ennyit*.

A kerítés másik oldaláról persze más a sztori: valahogyan el kell adni a mozgóképes hirdetést. Van papíralapú mozgóképes hirdetés, prezentálta a New York Times, csak annak a legyártása meg a belíves berakása olyan nyomdaköltségi magasfennsík, hogy inkább legyen egy új platform, amit megfoghatunk zsiros kézzel és amin keresztül megnézhetünk egy weboldalt (videóval és kattintható szponzorált linkkel együtt), amit most *ipades újságnak*, egy évtizeddel korábban pedig CD-n kiadva még *interaktív kiadványnak* csúfoltak. Ettől függetlenül mindenki boldog majom, ha adnak a kezébe egy gépet,

Flipboard  
meg a DIY  
tabletmagazinok





ami csinál valamit, ha megnyomorgatják, pláne, ha sokba kerül. Úgyhogy mindenki erre optimalizálja az iPhone-os alkalmazásokat meg gyárt képregényolvasót, újságolvasót és iPad-kompatibilis újságot, a PDF-magoknak meg gyakorlatilag beáldozott.

Persze dramatizálom csak a helyzetet, a PDF-ben terjesztett magazinok (amik a hetvenes évektől duzzadó, főként amerikaiszász DIY-kultúrát meg a *gyártsd-le-a-saját-újságodat-ha-más-nem-csinálja-meg* attitűdöt<sup>67</sup> követve készültek) egyszerűen csak szintet lépnek/lépnek: fájlok helyett most már appok vannak (*letöltés helyett meg streaming*), azok a szolgáltatások járnak most jól, akik PDF-magazinokat, statikus, hagyományos újságokat dolgoznak át tablet-kompatibilis változatra. Eddig az volt a szamizdatpunk, ha fénymásoltunk-ragasztottunk-metróülésenhagytunk, genyószívódisztrolytól a phobián keresztül a másodiklátásig, tisztelettel, aztán a cyberpunk megtanult tördelni-tervezni-látványtervezni-indesignolni-photoshopolni, most meg jön a nemtudommilyenpunk (*appunk, ez egy többszörösen lebontható, rétegelt, de annál rosszabb szójáték, persze, kinek a pap*), akik iPadre terveznek, kontentet gyűjtenek és nyomorgatható, szagos panorámát csinálnak egy istenverte újságcikkből, aminek úgyis az az értelme, hogy *vedd meg, hallgasdmegolvasdel, legyél okos vagy ne nézz oda*, csak szép, értelmetlen, magasabb társadalmi státusz esetén jóvaltöbbszótágos szavakkal van körbedobálva. *Good riddance.*

A Wired magazin, minden felvilágosult webkettő yuppie kötelező irodai kelléke a hányásig forgatható bőrszék (*igen, az a szék*) és az nindzsás-üesbés fengshui-kert mellett, nyilván elsőként csapott le a piaci résre és mutatta meg azt, hogy hogyan kell minőségi *new design*

*magazinet* gyártani, persze tizennyolc évnyi testhossz-előny után nem nehéz *first*töt dobni a globális popmédia bármelyik szeletére és utána azt mondani, hogy *persze, mi már három éve túlmozdultunk ezen és a legszebb álmaitokat és üzleti terveiteket is az orrunkból túrjuk ki egy jobb buli után, hagyjatokmár.* A tabletgépek persze egy darabig polcon tartják majd magukat a magazin- és könyvpótlékpiacon kötelező kellékeként, az igazi underground meg az lesz, aki még mindig papíron adja ki magát, a piacon például igazi gyöngyszem az amerikai Coilhouse magazine, ami gőzkorszaki ihletettségben, orosz ellenkultúrában, kabaré- és bórleszkfétisben meg zaklatott Amanda Palmerekben éli ki magát vagy a saturanyersesített városi fotókban és divatfotóközeli hiphopművészetben fürdőző Juxtapoz.

Underground szinten a mai napig vannak még próbálkozások arra, hogy a papírt életbentartsák a szilikon ellenében: a világ egyik vezető nyomtatógyártója, a Hewlett-Packard tartja médiahir alatti szinten a Magcloud nevű kezdeményezést: olcsóbb, kb. 80 grammos papírra nyomtatnak ki max 80 oldalnyi szöveget egyéni rendelésre, csak a PDF-et töltsd fel a rendszerbe, aztán kapj százalékot a haszonból és érezd hasznosnak magad egy picit. Ez persze illúzió, mert kétoldalas színes tartalommal egy nyolcvangrammos papír úgy néz ki, mint amikor vécépapírral próbálsz feltörölni azt a hányást a konyhakőről, ami egy pár perccel azelőtt még igazi Jackson Pollock-féle alkotásnak tűnt mindenki szerint, csak talán a szaga hasonlít jobban a tintára egy kicsivel, persze az anonym Vancouver-alsói alkoholista agyaggalamblovó egylete imádni fogja a rendszert és körülbelül pont nekik is találták ki. A többi rendszer, mint például a Lulu vagy az Amazon Publish, inkább a könyvkiadásra fordult rá – persze, hiszen a magazinszcéna a jobb minőségű papír, a négyszínnyomás és a grafikával teli oldalak miatt olyan ártóbblettel dolgozik, amit csak hirdetésből lehetne meg-

Coilhouse



Songokura szabad  
magad.



oldani, a hirdetőik meg már régen az onlinera hasalnak, nem a magazinokra, úgyhogy a papírújság a mi gramofonunk marad a Scooter első nagylemezzel meg a sípolós-glowstickes szőrös holdjáróval együtt.

### **BTTT: Avatar cosmetic surgery.**

*Azt már tudjuk, hogy viszonylag kevesen szánnak arra fél órát, hogy csúszkákon határozzák meg arccsontjuk járomcsontához mért szögének érintőjét és a virtuális világokban ezért néz ki minden férfi Kenként, nő Barbieként vagy nemtől függetlenül bárki péniszbrandyt és flintát forgató aranyfukszos japán törpeként. Kérdés, hogy Ian Neild hogyan gondolta: a virtuális játékokban tudjuk az avatarjainkat a saját képünkre szabni vagy esetleg mi tudjuk majd magunkat átszabtatni a valóságban az igen képletes japán törpévé?*

Az előbbi ugyanis technikailag nem megoldhatatlan, *legalább-annyira-parttalan-mint-hosszú* céges meetingek után, mint fuldokló a levegőt, úgy öleljük magunkhoz a tucatnyi iPhone-os játék közül bármelyiket, amelyikbe saját főnökünk arcát tudjuk beletenni, hogy megüthessük. Ennél talán csak az a több platformon is elérhető Stair Dismount a szebb, ahol marionettfigurát kell lelöknünk a lépcsőn és pontszámra kell a menet közben kitört kulcscsontját beleállítani a szemébe, előtte meg persze rámappelhetjük bármelyik valériánaigénylő munkatársunk dévajul mosolygó fotóját.

Az utóbbival a linzi Ars Electronica fesztiválon, a világ legnagyobb cyberművészeti etvaszán találkozok először egy fodrászszalonban, egész misztikus körülmények között. Bent hipszterlaza hajú, hipszterflegma, hétvégi konzummeleg fiatalok integetnek folyondárkézzel, hogy hozzak egy fotót Second Life avataromról és megcsinálják a hajamat ugyanolyanra, közben kikacsintanak egy Songokura oldalt, hogy olyan magastüskésre is felállítják, mondom, állítsa fel inkább valaki dekoltázssal le-

hetőleg, aztán ennyiben is maradunk. A hátam mögött, csak hogy a misztikumról is szó essen, egy Second Life plázs homokkal felszórt igazi patyomkinmása terjeng eldobott labdákkal, fagyisstanddal és dülöngélő székekkel teljesen, ha valaki felborít egy széket online, beöltözött ügyintéző szalad oda felborítani azt a valós életben is. Balra a város legnagyobb kínai éttereme halott élő állatokkal, jobbra a város legnagyobb, kávé kiszolgáló dekoltázsa (*ennyit az állításról*), előttem meg a távolban virtuálisprojekt-utca, ahol mozgásérzékelőkkel felszerelt esernyővel gyűjt kombókat egy kedvesen mosolygós japán feltaláló, ha jól rázza, jön a mennydörgéshang, ilyenkor ujjongunk és mi is rázni akarjuk. (Rázzuk is, az egész este olyankor *le+jobbra+alsórúgás*ba torkollik.)

Az Ars Electronica hatalmas szórakozási lehetőség, nem halatsz meg úgy, hogy nem voltál ott legalább egyszer, nekünk legalább céges pénzből sikerült, de ez már a *social engineering*, a szerencse meg a szintlépés trükkös-arany Metszéses ötvöze. Itt vagyok életemben először részeg (*mikroáramos stimuláció, magyarázza három japán fejlesztő egymás szavába vágva, akik aláíratnak velem egy papírt, hogy semmilyen perrel nem élek, ha meghülyülök a kísérletüktől, persze izgalmasabb az ismeretlen, mint a háromcenti széles nyálcsík a Kórányiban, amit magam után húznék*), utána már egy műhallal teli akváriummal botladozok értetlen turisták között a hallban és ha balra döntöm az akváriumot, akkor balra zavarodik össze az agyam, ha jobbra, akkor meg jobbra, ehhez persze dróttal és árammal teli fülhallgatót is kell viselnem; a plafonra felhúзва repülök egy falnyi monitoron Linz felülnézetét bámulva szupermenpózban marionettbábuként, kötelekkel irányítom magam, na mondom ennyit a jávai árnyékbábokról, most ugyanezt csinálom, csak a kamerát fordítottuk meg kilencven fokkal; lélegzetvétellel írok kínai klasszikus kalligráfiát és hatodikos technikaórákat megszégyenítő trükkök-

Linz a példaértékű európai open playground.



kel gyártok World of Warcraft betűtípusos hajpántokat magamnak és útitársaim gyermekeinek, akik szerintem soha nem fogják nekem megbocsátani ezt a mostani fejjel eléggé érthetetlen cselekedetet, de tudjuk az egyik örök mantrát: *akkor és ott jó ötletnek tűnt*.

Ami meg saját átalakításunk extremitását illeti, aki futott már köröket a BMEzine vagy kísérleti grinder oldalak mélyebb bugyaiban, az tudja, hogy sem az arc, sem a test korrigálása nem tűnik sem ésszerű, sem ésszerűtlen határokon belül problémásnak: az arc-, mell- és farokplasztika mellett lehet szemgolyót tetoválni, designervaginát szikéztetni, kígyónyelvre szabadni a természetadtát, ha már a Biblia annyira szórja a bajkeverő archetípust és a fizika bekopogtat alulról, hogy buktad, *hát nem buktam*, a csúcs nyilván az a detroiti pornós testvérpár, akik közül az egyik levágatta a karját és felvarratta a másikkra a testvéri szeretet nevében és utal rá, hogy erre mennyi nő bukik (*nyilván hoax, de az amerikaiakból kinézek ennyit*), hát én meg felvarratom magamra a Normafát meg a sarki szabadkőműves swingerklubot szaunástul, kicsit nehezebb lesz kimenni az ajtón, de hát a viccért bármit. Ahogy a cosplay szubkultúra bebizonyította nekünk, hogy bárki lehetsz, csak kellően sok pénzre meg jó szabóra van szükséged, úgy mindezt fizikailag, nem-ruha szinten is meg tudod oldani, a legrosszabb esetben meg bekerülsz a világ legnagyobb plasztikaisebészet dizaszterei toptízbe, a rossz marketing is marketing, hátakkormeg?



**BTTT: Az adatok mélyebb szinten való indexelése szorosabb kapcsolatokat hoz létre emberek között (az iPod playlistek betekintést adnak mások személyiségébe).**

*Megnézem, mit olvasol, megmondom, milyen ember vagy. Látogatási alaptrükk, miután viszel valami italt, hogy ne néz-*

zenek ki a helyről (van, aki még ezt se tudja), aztán csendben bepozicionálsz magad a könyves- meg a CD-polc elé és nézed, hogy van-e közös pont, ami miatt ötven százalékkal esélyesebb a szex vagy száz százalékkal biztosabb, hogy lépned kell. Ninive szerint menekülnöm kell egy olyan lánytól, akihez felmegyek és nincs nála könyv. Igaza van.

Jó tizenöt évvel ezelőtt az volt a kultúrrandi finom lakmuspapírja, hogy válogatáskazettát (pár évre rá meg CD-t) adtál a lánynak, arra rávetted a számokat, ami igazából te vagy (fenét, azokat válogattad le, amikről tudtad, hogy bejön neki és te még pont meg tudtad hallgatni), aztán eltelt pár év és amikor megkérdezem a cowboylányt, hogy ugyan mit hallgat, akkor kezembenyomott iPoddal válaszol, hogy a *playlistben* a lényeg.

A tinédzserek osztályharcának egyik legsarkallatosabb pontja mindörökké az marad, hogy mi vagy: diszkós (technós) vagy metálós (ide is be kellett tenni az emót, hogy mindkettőnek legyen kit megvernie, ha már sikerült pillanatnyi összetörendő konszenzusra jutniuk) – ami általánosítás a metálósok zsíros haján és gombás heréjén és a technósok pirulával bárholbulizhatnékján kívül megmarad, az jó alapot adhat egy pszichológiai felszínkapargató profil kezdéséhez. Felületes parasztko úgyse fognak Legendary Pink Dotsot hallgatni, magára valamit is adó entellektüel meg Kozsót nem, minden zsánernek, azon belül előadónak, azon belül számnak van kulturális, szociológiai, pszichológiai hozadéka, hordaléka meg konklúziója, egész jól sikerült ezt tökéletesíteni közösségioldal-gyártóként meg buliszervezőként, ha sokat forogsz zene által meghatározott életű fiatalok között és van az agyadban némi rendszerező készség, akkor össze tudod rendezni, hogy ki-mit-hogyan-miért és miért kell elkerülni azokat az embereket, akik Deicideot hallgatnak (amúgy nem), de a legjobban azokat az em-

Viszont nincs benne beatmatch.



last.fm



bereket kell elkerülni, akik azt mondják, hogy nem hallgatnak zenét mert nem szeretik, mert aki nem szereti a zenét, az érzéketlen, belül szürke a húsa és rágós, a lelke meg cementtel és sóderrel teli, az ilyeneket meg falba rakták Kőműves Kelemenék idejében, a mai politikai korrektség jegyében meg burnoutszindrómásnak kiáltjuk ki ezeket és pirulákat adunk nekik, amiktől még jobban elhülyülnek és még szürkébbek lesznek.

A last.fm, életed playlist-stalkoló közösségi oldala sinál ilyen trükköket, van egy mashupja, ahova beírod a felhasználóneved, az meg kidobja, hogy a zenehallgatási szokásaid szerint hány éves vagy és mi a nemed *igazán*, mert ha tizenhat éves lányoknak szánt zenét hallgatsz ötvenéves pasiként, akkor egyfelől belülről tizenhat éves lány vagy, másfelől pedig egész nagy a baj.

Ami meg azt illeti, hogy az adatok mélyindexelése szorosabb kapcsolatot hoz létre: ha szoros kapcsolatokat hozunk létre adattömbök között, akkor az adattömbök által leírt szokások (és a szokásokkal rendelkező emberek, akikből egyébként a szóbanforgó adatbázist csináltuk) nyilván pontosabb, szorosabb és kisebb közös egyezésekre és halmazmetszetekre vonatkozó kapcsolatokat hoznak létre. Köszönjük, Captain Obvious, ideje, hogy eljőjön a webhárom korszaka, ami egyébként is csak azt jelenti, hogy megfogjuk az eddigi összes adatbázist, amit legeneráltunk *(a webkettő korszakban gyakorlatilag semmi mást nem csináltunk, csak adatbázisokat töltöttünk fel)* és ezekből emberek által értelmezhető statisztikákat, táblázatokat, profilokat, értelmezéseket, ajánlókat, beszámolókat és miegyebet generálunk le.

Problem?

**BTTT: Létrejön az a cyberközösség, ahol több mint 100 millió ember él együtt. Az elektronikusan kezelt törzsek jelentős társadalmi struktúrákká nővik ki magukat. Személyes blackboxok és social logok a mindennapokban, azaz 24/7 (napi 24 órás, heti 7 napos) hang- és videofelvételek; készülékek vagy szolgáltatások, amik mindent felvesznek a mindennapjaidból.**

*Ismail YK török popsztár Nándorfehérvár-intenzitású slágeréből idézek, hogyaztmondja a refrén, „Facebook, Facebook”, ami nem csupán a félholdas popipar felsőházát írja körbe illő módon, hanem a fenti hárompluszegy felvetésre is válaszol. A számhoz tartozó klipet már csak azért is érdemes megnézni (lehetőleg az extended változatot, ha már), mert még a jelentősen lekoszlott és ötlettelen magyar klipgyártók sem jutottak el addig, hogy szőrös tucatférfit mutassanak kanárisárgában kilenc percen keresztül, ahogy csetel (ezt rögtön három percig), majd motorosruhában táncol balaklavás háttértáncosokkal, kikerül egy föld-föld rakétát, a lökéshullám elől helikopterbe kapaszkodva menekül, majd beugrik az ablakon és igen, csetel tovább. És hogy jön ez a klip a világ legnagyobb közösségi oldalához? Mindkettő hasonló szellemi színvonalon mozog.*

A Facebook fél éve 750 millió regisztrált felhasználóról dobott ki sajtóközleményt *(ha kettővel felszorozom, van egy majdnemkínám)*, a Twitter pedig legutoljára 200 millió userrel dicsekedett *(ez közel egy Brazília, bár ott egyébként sem a Twitter, hanem a Google teljességgel elfelejtett közösségi hálója, az Orkut a menő, ha azt ki-lőnék, megszűnne a világ shemale-ellátója)*, de sanyarú megatitkot árulok el: az interneten bármi, ahova emberek regisztrálhatnak meg tölthetnek fel magukról fotót, az elkezd azonnal társkeresővé válni, pont úgy, mint a Westendes véceajtó fonákja filcccel meg utólag odafűrt kukkolólyukkal.

William Gibson, a cyberpunk sci-fi pápája *(akiből minden adandó alkalommal kibőffen, hogy ő csak ingerzabáló értelmiségi volt egy írógéppel, aztán a homlokára égette a stílust az amerikai popkultúra izzó MTV-bélyegvassal)*

**Minden közösségi pont és platform társkeresővé válik. Bocs.**



Törzsiség, akár  
tetszik, akár nem.



1984-ben azt írta a Neurománóban, hogy a világ összes emberét és dolgozóját összefogó hálózat egy nagy zárt, közös megegyezésen alapuló csoporthallucináció, mi meg széttárhathatjuk a kezünket, egy olyan világban élünk, ahol azt képzeljük, hogy a geospacehez bármikor hozzányúlhatunk és a geospace meg önmagában egy hallucináció, ha úgy veszem, bár keresztény misztikusok már jelentették ki azt, hogy körülöttünk információtömb remeg meg ha aurafotózik egy Kirlian-kamerával és nagyon piros, lehet hogy csak azért, mert túl sok pornót torrenteztem előző nap és hát az meg látszik a nagy kozmikus logokban.

**Közösség.** Nyilván akkor lesz izgalmas a cyberközösség, amikor szétszakad apró lokális buborékokra, aminek a tagjai között van csoportkohézió meg fizikai közelség meg *menjünkkelinni meg csakegytízpercnyirelakokalakud hatsználamis*: ez már közösség, ami jólnevelten és az entrópia alapvető szabályainak megfelelően szétesik, vérfertőződik, mindenki mindenkivel aztán széthullik és jó virális módra megy mindenki tovább karriert építeni, dugni vagy lehetőleg mindkettő. Alulmaradt a vaskos, érdes közösségek küzdelmében a World of Warcraft 11.1 milliója (ez egy jólnevelt Kuba) de még sajnós a Zynga által gyártott Farmville is, amiben több mint 80 millióan veteményeznek, dugványoznak és hagyják elrohadni a paradicsomot a duzzadó tőgyű milkatehenek mellett, *ami meg Németország*.

**Az elektronikusan kezelt törzsek jelentős társadalmi struktúrákká nővik ki magukat.** *Mi számít jelentősnek?* Végigtúrom az elmúlt közel két évtized online tapasztalatait, átfutom a törzsek alapvető jellemzését (jól zárolt, homogén, parokiális és stabil, társadalmi és ideológiai alapon markolják meg az egymás iránti szolidaritást meg hogy az államalapítás előtti szerveződés jelentős formája, nem tudok nem arra gondolni, hogy az

első nagy közösségi összefogáson alapuló site a tribe.net volt, ami már a nevében is viseli az elkerülhetetlent, előtte pedig, *prevebítettő*, már bőven volt netes társadalom, közösség, hierarchia, szabályrendszerek, okoskodók, trollok és leiratkozók is, hogy az isten mentsen meg mindegyiktől, ábécésorrendben és fordítva is. A boardok vagy BBSek, a téma szerint szeparált usenet groupok (*Google Groups néven fut ez már a mindennapokban, sokaknak ez volt és marad is a szentgrál, igen, egy szóban*), a fórumok vagy kisebb közösségi oldalak érdeklődés szerint tömörülő felhasználói, a klánokba tömörülő játékosok (*WoWtól Diablon keresztül a Counterstrike-ig*) mind-mind törzsek.

Akárhogy nézem, a mondat így és ebben a formában pontatlan, a törzsek már akkoriban is jelentős struktúrák voltak, a globalizálódás csak megerősítette az egyes országokban külön-külön kikristályosodott buborékokat. (*Érdekes amúgy a buborék koncepció megjelenése a közösségi oldalak vonatkozásában, a Facebook group lesz a legkézzelfoghatóbb és mindennaposabb példája ennek, a Google Circles pedig mindezt úgy alakította ki, hogy ne tudjuk nem a dantei pokolra gondolni, miközben egykedvűen a barátainkat és ismerőseinket pakolgatjuk. A vicc szerint két groupja van mindenkinek: a "megdugnám" és a "többiek".*) A metatörzsiséget meg nagyon jól hozza az amerikai Burning Man fesztivál, ahol a művész-steampunk-cyberpunk-neohippienorraver kommunák kiköltöznek a sivatagba egy hétre, hatalmas, önfenntartó törzset alkotnak és pakolgatják a selfpromót YouTubera, hogy *ennyire undergroundok vagyunk* (amúgy azok, bár a java része légkondis-wifiszopóvermes lakóautókban lakik ezalatt, de legalább biciklivel tekerik az áramot a tumblerezéshez), most meg a kinekafaszaanagyobb liberályuppiek szaladgálnak a sivatagba, hogy kibírják-e a fizikai állópróbát, ha igen, *akkor már nem számít, milyen kígyót ettek meg*

Megdugnám meg  
a többiek.



A szemantikus  
web a sufnyiban sőr  
ilyenkor.



*élve valami csecsemőmirigyből fejtett gáz halmazállapotú szojuz felsznorkantása közben.* És nézzük meg: a törzsek, mint szubkultúrák, sorra megjelennek a South Park által kigúnyolva és feltrollolva. Ha már ezt sikerült megütni, nem lehet nem állítani azt, hogy a társadalmi struktúra nem működik.

**Személyes blackboxok és social logok.** Az RSS a nagy globális kipu, amire ráhúzom és *itt abba is hagy-nám a mondatot*, szóval ráhúzom a feedjeimet a nagy social tortából, kénytelen vagyok szembesülni azzal, hogy miket favoltam, kiket retweeteltem, miket és mikor hallgattam, mit osztottam meg és tökéletes képet kapok arról, hogy mivel foglalkoztam akkor, amikor éppen prokrasztináltam, mondaná az angol a tökéletes és legjobb kifejezést arra, hogy mit csináltam, amikor faszkodtam és nem a munkámat végeztem, hanem valami teljesen mást, ha pénzt akarsz keresni, akkor azt mondod, hogy a nagy globális feedből könyvet gyárt-hatsz a szeretteidnek, így születik meg a MyScribr. *(Többek között.)* Persze ha az érdekelne, hogy mit csináltam, amikor aludtam vagy dolgoztam, arra is vannak szoftverek és azokból is lehet XMLbe dumpolni, úgyhogy gyakorlatilag szembeköszön az internetekből a technikai kőbaltás alap, ha vissza akarom nézni azt, amit inkább el kéne felejteni. Már az is tökéletes a megzuhanáshoz, ha visszaolvasok a livejournalemben, oda mindenki csak rinyablogokat írt, én is, elolvasom és elsírom magam vagy a Facebook is kidobja, hogy egy vagy kettő évvel ezelőtt mit mondtam, az a jó, amikor kidobja a Spider Jerusalemes mondatot, hogy **I HATE IT HERE**, én meg rábólintok, hogy *jaja, mit sem változott az élet eddig*. Hang- és videofelvételben természetesen ez nem történik meg *(még)*, de erre van a Chatroulette meg a Youtube, hogy folyamatosan vlogolhassunk, ha éppen azt akarjuk, letárolni se prblémás, a Truman Showt meg mindenki látta, ezt meg még a japánok is megcsinál-

ták, csak akkor embereket raboltak el, ők meg még a szerződést is aláírták hozzá boldogan, csak legyen új yen a kapszulahotelre meg a vizes zsömlével analóg olcsóramenre. Az meg már a privacy issue kérdése, hogy akkor mi történik, amikor mindent fel akarok vetetni (*tehát mindent el akarok adni*) a mindennapomból, kapok-e érte pénzt vagy ellenszolgáltatást, bár találtam már adult társskeresőn olyan hirdetést, hogy “*beköltözök hozzád rabszolgának, te eltartasz, cserébe úgy baszol meg, ahogy akarsz*”, aki ezen meglepődik, rázza még a csörgőt egy darabig, mert van, aki ezt komolyan gondolja, ezek után nem tartom kizártnak azt sem, hogy pár ilyen embert összezárok, lefuttatok rajtuk egy Milgram feedet egy olcsóból kipucolt bunkerben egy hétre való étel-itallal meg egy pisztollyal, a feedet meg kiajánlom pár exkluzív érdeklődőnek, a sápot végigfuttatom pár orgazdán, aztán persze a kommandó töri rám az ajtót. Ha nem tartozom valahova. Akkor nem. Akkor nyilván nem.

### **BTTT: Virtuális autóversenyek, mint arénasportok.**

*Középkor, Japán. Lézerkapuk meg nyomásérzékeny padlólapok helyett kimentek a szamurájok a hegyoldalba egy marok tücsökört, amit meg nem ettek meg, azt berakták kalickába házörzőnek. Ha éjszaka abbamaradt a cakkacakka, akkor lehetett tudni, hogy rabló, nindzsa vagy Chuck Norris jár a házban. Analóg a tücsök a világ leggyorsabb kezű megélhetési játékosai, akik önérzetesen csak pro-gamernek hívják magukat, percenként két-háromszázszor kattintanak vagy nyomnak gombot billentyűzetten (vagy mindkettőt egyszerre), ha abbamarad a cakkacakka, akkor lehet tudni, hogy gond van, vagy a headshot rosszabbik vége. Vagy vége a meccsnek. Vagy mindhárom. Egyszerre<sup>68</sup>.*

*“Küblinyi helyen szorongva egyszerre sokan nézni valami sportot” az arénasport definíciója, formaegytől pörgőforgórúgásos-szemkinyomós mixed martial arts*

Ezt train of  
thoughtnak hívja  
az angolszász  
irodalomkritika.  
Nézz hálásan.



68 a.k.a. the digital nerd triple-penetration achievement

A bátyádnál is mindig ott ültek a haverok és kibiceltek, képzeld el ezt nagyban.



meccsekig tágul a repertoár<sup>69</sup>, bezzeg az kimaradt, amikor a fürdőszobányi pubban nyolcvanan nézzük a junájtidot, akkor lesz abból igazán aréna, amikor fellebbezünk a definíció miatt a Wikipédia egyesült moderátorságánál, *szerinted elrepül az ajtóig a Caps Lock?* Az arénasport definíciójából adódóan legalább annyira értelmetlen, mint a síelés, akár el is törhetném a designergyertya fényével stílusosan megágyazott konyhában a saját térdem olcsó ikeakalapáccsal, legalább melegebben maradok. És, ha már itt tartunk, a Forma-1 sem sokkal jobb, szembenap- és hangszennyezés közben szorongatni valami miniképernyős készüléket, amin mindenki azt nézi hunyorogva (*mert ugye szembenap*), hogy mikor jön a következő kör, mi a sorrend és miért megy a kommentár horvátul, persze akár készülék, akár szabad szem, egyformán gyors, színes paca mindenki balról jobbra, ezzel az erővel a nappaliban is nézhetném az egészet árnyékban, hűtött itallal és ondóhangan gurgulázó, loáktól megszállt nőstényekkel és akkor még nem is kéne unatkozó, ámbátor izzadt MILFekre fanyalodni a mogyoródi domboldalban. A virtuális autóverseny nézésének pont ennyi értelme van, pontosan semennyi, a BTTT azonban mégis ráértett a lényegre: nézettséget kapnak a videojátékok, ráadásul nem is akármekkora.

Ha álltál már szájtátva legalább öt percet a konzolozó/egérrel és WASD-vel vérgőzfürdőt komponáló haver (*vagy a barátnőd pasija vagy a tesód*) háta mögött, akkor érted a *spectator mode* hagyományát: az otthoni kéjlok csipsz-kóla-pizza-fapzsebkendő szentnégyességével körbevéve nézheted a világ topjátékosait meg a többi, akik alattuk. Először illet vélhetően az Alien

69 Már Desolation Jones is megmondta, hogy nem az a jobb bunyós, akinek nagyobb az izomereje, hanem aki jobban fel van készítve arra, hogy örök életre sérülést fog átadni a másiknak

2-ben láttál először, élőegyenesben nézni sajtószemzőgből, hogy mi jön szembe, hopp, négy tonna savval karosszériázott földönkívüli szexizom (*igen, most az Alienekről beszélek, az is fétisnek számít*), te meg a kontrollmonitorok előtt nyúlsz a csipszéért, ahogy a bajtársaidból keltetőpépet csinálnak, ilyen a spectator mode, tét és fizetség nélkül bámulni mindent, a *forever alone* mellett a *forever kibic* is felkerül a listára. Az internetek végtelen hullámain az iD Software stílus-, korszak- és koncepcióteremtő játéka, az 1996-os Quake tette ívre a kontrollált kukkolás intézményét, valamint megszülte a világnak a *speedrunt*, a *rocketjumpot*, a *bunnyhopot* meg a *fraget* és az első olyan játéksoundtracket, amit az amerikai ipari kultúra legelfogadhatóbb közikója, a Nine Inch Nails mögött álló Trent Reznor csiszolt ki. Ugyanakkor a Quake hinti el a fiatalok fejében, hogy a játékok előtti napinyolcórázásnak van anyagi haszna: Dennis Fong, ismertebb nevén Thresh köszöni szépen, 1997-ben 14:1-re elverte Tom "Entropy" Kizmeyt a Red Annihilation nagyversenyen és elvitt főnyereményként egy Ferrari 328-ast. Ott pattant el minden fiatal homlokában az ütőér, ezzel jelezve egy új, egy generációval feljebb már teljesen felfoghatatlan foglalkozási szakirány megjelenését.

Mára már jól bevált, jól kitaposott üzletággá vált az *e-sports* szakirány, pontosan olyan, mint a rockszűrség és a topmenedzserség keveréke: roppantul stresszes, pillanatok alatt lecserélhető vagy, folyamatosan a legjobbat kell hoznod magadból és minden rockszűrségtől és sztárdealtól függetlenül kihasználnak. Az üzleti élet szabályai bozótvgóval ritkítják azokat az átlagfelüli reflexű tiniket, akik csak játszani szeretnének aztán jobb esetben hónapok, rosszabb esetben évek múlva veszik észre, hogy a pénzüket nem kapták meg, ha igen, igazából nem eleget, a napi reflex-, pálya- és gyorsaságtérning közben meg nem jutott idejük arra, hogy kiképez-

aprópénzre  
fordított szem-  
kéz reflex



CPL

Frag

zék magukat egy szakmára, ha a szponzor felmond és borítja az eddigi életüket. A topjátékosok persze azért topjátékosok, mert az iparágnak kell egy ikon, akire és aki köré hirdetések, szignózott párnahuzatot és selypítő bögrét lehet építeni, őket megfizetik, hogy az iparág testét hajhálózó hajszálvékony repedések ne fussanak tovább, a többieknek csak az illúzió marad. Aki panaszszal él vagy rámutat a biznisz eseményeit megrendező és életét egyengető ligák jogsértéseire, arra bonbonban fuldokló, tízezer dolláros nyakkendőjű ügyvédek küldenek. (Különösen nagy hallgatás és elégedetlenkedés volt az első és egyik legizmosabb cég, a *Cyberathlete Professional League* körül – nem is csoda, hogy az iparág színpalái mögé betekintő egyik legjobb dokumentumfilm, a Mike Pasley rendezte **Frag** is a CPL-alapító Angel Munoz bukása után lett csak bemutatva.)

Egy évtizeddel később teljesen más színekben feszít már az *intergalactic planetary*: lokálkuriózum lett a hardcore online gaming és Dél-Korea önmagában, entitásként elvitte a Fürge Ujjak középső indián nevet. (*Metavicc, ha már, persze nyilván Amerika is, mert Amerikában minden van, de Dél-Korea a first and foremost, az amúgy űrbe kiküldött csípős erjedtkáposzta és a 2NE1 lánybanda őshazája.*) Dél-Koreában törhetetlen kultúrája van a videojátéknak: egy 48 milliós országban 17 millió aktív játékost emlegetnek felmérések, az ország címeiben pedig gyakorlatilag laokoónt dob egy űrgárdista, egy gigeri alienről mintázott zerg és egy náthás John Malkovichot idéző protoss. Kevés cég mondhatja el magáról, hogy meghackelt egy országot (*visszateker, belegondolok a megacégekbe meg a lobbikba, revideálok, több tucat multicorn hackeli és ownolja meg a világ országait, even as we speak*), a Blizzard Entertainmentnek viszont sikerült. A World of Warcraft és a Diablo sikereit



magyaráznunk sem kell<sup>70</sup>, a Starcraft viszont tovább-megy: Dél-Koreában olyannyira sikeres, hogy több ká-beltévén (Ongamenet és MBCgame, csak hogy kettőt mondjak) napi 24 órában lehet nézni meccseket meg versenyfelvételeket, pedig a játék tizenöt éves és az első pár perc után teljesen úgy néz ki a pálya, mint amikor a plebset eltalálják az utcán színesvízágyúval, aztán meg mennek feltörni a tévéboltot egy pendelynyi Molotovval.

YouTubera szabdalt megannyi dokumentumfilm segít az elmélyülésben: a **Frag** mellett a **The Hax Life**, a **[GG99] Slayars documentary** vagy a **Beyond the Game** (az utóbbi a jóléti holland Grubby és a mainland Kína nyomorából felkapaszkodott Sky több szinten zajló küzdeleméről szól, nem lövöm le, de a csattanó egyben a néző számára is megérdemelt makarenskói) egyre tovább fogja árnyalni a képet, valahol az van, hogy a Starcraft-versenyeknek is pontosan ugyanannyi értelme van, mint az autóversenyeknek, aztán aki meg volt már többszáz emberes 8-bit retro bulin, ahol önmagukból kivetkőzött szemüveges langaléta tinédzserek tombolnak bal kézben világító kesztyűvel, jobb kézben meg zenét bugyborékoló Nintendo Gameboyval a színpadon, az pontosan érti a szórakoztatóipar és a geek-kultúra metszetét: mindenki megtalálja a rajongóit, ha jó valamiben. (A thrash-kultúra hozzáteszi: akkor is, ha rossz. Köszönöm. Mehetünk tovább.)

**BTTT: Csökken a termelékenység, mivel a mobilon is olvasható email miatt nem tudunk majd eléggé koncentrálni az előttünk lévő feladatra. Az online játékoktól való függés nemzeti probléma.**

<sup>70</sup> Ha mégis kell, a World of Warcraft a világ legnagyobb MMO-ja 12 millió játékoskal, a Diablo pedig az a játéksorozat, amiből ha megjelenik az új rész, egyszerre esik öt százalékos a világ GDP-je a szimultán szabadságolásokról és spontán betegszabadságok miatt

Persze Dél-Koreában minden lelkesebb.



Május közepén  
jön ki a Diablo III,  
AKKOR pusztít el  
minden geeket a  
proaktív széna-  
nátha az első  
három inferno  
boss runig.



*A napi nyolcórás újságírói munka körülbelül 2-3 órája számít nettó aktív feladatnak. (Hol? Hol nem.) A többi elmegy kávéra, vécére, ebédszünetre, a munkatársakkal folytatott felesleges és kevésbé felesleges beszélgetésre (rovatmegbeszélésnek hívjuk ezt), a Facebook, Gmail, Twitter, stb, végigkattintgatására (böngészőben a füleket balról jobbra, piciszünet, aztán újrakezdjük, órák mennek el így, órák) meg az istenkomplexus kielégítésére, hogy mindent látunk egyszerre. Persze hogy gép előtt csökken a termelékenység, én is itt írom a kéziratot és az Armitage meg éppen itt villog sárgával a képernyő alján, hogy ne olvassam el, hogy mit ír. És ez még szerencsés, van, amikor tízszer többen írnak három külön képernyőn. És mindenki érdekeset ír.*

Egészen jó irányba haladunk afelé, hogy ADHD-nemzet, sőt, globális ADHD-takaró legyen az emberi faj Gaia anyákon, mint valami rossz, izgó-mozgó kondom.<sup>71</sup> A hatvanas években persze még nem diagnosztizálták a fiatalkori *figyelemhiányos hiperaktivitást*, olyankor kapott a gyerek pálinkás kenyeret vagy kicsapták a mezőre egy biciklivel és várták, hogy elfáradjon – épeszű ember nem néz ki többet egy gyerekből, akit négybilliárd évnyi evolúció arra kódolt, hogy hatévesen homokcsimbókba tekert bogarat egyen, indián törzsfőnöknek képzelje magát és lehugyozza a békákat, leessen a fáról meg rohangáljon körbe-körbe. Vagy elküldték sportgimnasztának. Ami meg a figyelemhiányosságot illeti, az emberi elme arra van huzalozva, hogy egyszerre csak egy dologra figyeljen, ha meg több dolog van a környékén, akkor a legintenzívebbre. Mi az intenzívebb? Az egyre csak csúsztatott határidejű fordítás, a háttérben sátánian mormogó anyós vagy egy Facebook-oldal, ahol csajok tartanak vízespólóversenyt? Köszönöm. Mehetünk tovább.

<sup>71</sup> Ezért az önmagától mozgó óvszerért mondjuk egészen sok perv fizetne, azért a tudatért meg pláne, hogy a bolygó úgy dug a kozmoszal, hogy ő benne van az óvszerben, még hogy!

*Procrastination*, bólogatnak erre az angolok, azaz magyarul *(latinján)* eltolom későbbre: az ilyen termelékenységcsökkenés főként olyan munkahelyeknél figyelhető meg, ahol a net [alanyi jogon és korlátlanul] és csak akkor kell a rendszergazdának dühösen lecaplatnia a harmadikról, amikor valaki végre rátalál a Kovi-összesre a torrenten és ilyenkor féltérde kényszerül az internet a kerületben. *(Ha a bankokban nem lenne leszabályzott net, az összes nő vicces videókat küldözgetne körbe integető macskákról meg árva afrikai gyerekeket meg-szégyenítő, hónaljcsiklandozott lajhármakikról. Igen, van hónaljuk.)* Az viszont statisztikailag megalapozott tény (mit tény, mi ennek **örülünk**), hogy a jelentősebb játékok új részeinek megjelenésénél beindul a tömeges szabadságolás, betegszabi, *szereleőrekellvárni* és *a nemaludtamsemmit*. Meglátom a Diablo III legújabb trailerét, körbeküldöm a haveroknak a levlistára és megírom nekik, hogy egy hét szabadságot veszek ki, hogy játszani tudjak. Válaszok hatvan másodpercen belül.

[19:47:23] <goodman> énis

[19:47:35] <lumi> +1

[19:48:27] <sajtos> kéthét

Ugyanezzel a mechanizmussal lyuksógor a játékfüggés, olyankor el-eltűnik az olvasás, kocsμάzás, csajozás, munka, vizsga meg néha a komplett félév, amikor találkozol olyannal, aki rendszerszerűen MMO-zik reggel négy órát, elmegy dolgozni négy órában, hazamegy és játszik nyolcat. Csak megkérdezed tőle, hogy amúgy miért egy törpe kohóba gyárt ércet és miért nem a saját életének megy neki a kurva vakolókanállal, miért nem, miért nem, hetvennyolcas szintű. Önmagával magyarázni valamit persze anomália, de legalább közőködni nem fogok<sup>72</sup>. Kína nyilván megoldja ezt – ott probléma, de ott

Tényleg van.



<sup>72</sup> Áldozatot hoztam miattatok, mesélem a diákjaimnak, ahelyett, hogy

Te is lehetsz Mata  
Hari. Igen. Nemtől  
függetlenül.



ekkora népesség mellett mi nem az, ott bármilyen MMO szól egy óra elteltével, hogy egészen sokat játszottunk, takarodjunk a főtérre eljárni a taichi formagyakorlatot, lapátoljunk szénát meg aludjunk. Ami az eszképzizmust illeti, arra kitérünk a következő fejezetben.

### **BTTT: Személyiségzavarokat okoz a több netes személyiség egyidejű használata.**

*A [nyuszó] a kujon biztonsági szezám tárulj-passzusa a nő szívéhez, írja Miles<sup>73</sup>, évek óta több tucat szépség által tökéletesre koptatott pinaszzerző marokkó, ez alá kell beírni az aktuális csaj telefonszámát, nem kell magyarázkodni más nevek miatt más nevek előtt, polgáribecsest sem kell megjegyezni. Ilyen egyszerűségi szintre degradálódik minden, ha elhülyülünk a net előtt, akkor meg főként, ha mindezt egyszerre több személyiségen keresztül akarjuk végrehajtani. Legalább a havi netszámláért cserébe egészen gyors lefolyással átélheted, milyen pszichológiai problémákat élhet át egy kettes-, hármas- vagy többesügynök.*

A több személyiség használata amúgy hasznos, senki sem akarja egyértelműen nevesíteni, ha warezol<sup>74</sup>, niagarányival-arconhugyozós-törpeanálós pornóoldalakra fizet elő<sup>75</sup>, társkeresőzik<sup>76</sup> vagy éppenséggel tár-

---

*tisztességes orgyilkosként hatvan méterről nyilat röpítenék a gyerekgyilkos banditák torkába, leguglizok nektek olyan anyagokat, amiket amúgy nektek kéne megcsinálni magatoknak. Legyetek hálásak. Miattatok nem tudok hamarabb száz órát ölni a Skyrimbe. Egy ember érti a teremben. De ő piszok módon vigyorg.*

73 Minden idők legsármosabb magyar leisure-suit-larry bloggeree.

74 Magyarország még mindig szűrkezőna az illegális letöltések során, letölteni szabad (24 óra után töröljünk), feltölteni viszont nem, az ARTISJUS legalábbis legutolsó megkérdezésemre még ezt mondta, az oldalukon is ez olvasható, külföldön viszont már olyan szinten terveznek, hogy a G8 az ACTA tervszettel akarja bebiztosítani, hogy átmész a határon, átnézik az iPododat, warez van rajta? Elkobzás, pénzbírság. Meg külföldön Netflix meg hasonlóknak mellett nincs is igény rá. Mondjuk Amerikában nincs.

75 Eredetileg "bizonyos preferenciákat kényelmetlenül egyértelművé tevő pornóoldalakat látogat", de ez túldiplo.

76 Merthogy az internet tudatalattija azt mondja, hogy a társkeresőzés egyenértékű a free hug mozgalommal, amikor táblával mész az utcán, hogy *légyszívesölj meg*, ami azzal egyenértékű, hogy vagy annyira

sasági véleményével ellentétes politikai oldalakon uszít. Ebben a sűrű, fekete, bűdös levesben áll meg Andrew Keen véleménye az amatőrizmus korszakáról, meg az is, amikor konzervatív ötvenesek ráznak botot, hogy az internet nem más, mint a névtelen amatőrök országa. Ilyenkor azért, *kezetaszívra*, valahol igazuk van: a végtelen hullámokon tényleg nemcsak a haverjaink vannak meg a sokszázezer Sheldon, hanem a suttyó tajtparasztok is, akik tényleg csak azért regisztrálnak fel valahova *keresztnevszám* nicknévvel, hogy beír hassák, hogy *first, second, megbasználak*. (Viszont azt legalább egy jegyzetben tároljuk le, hogy melyik személyiségünknek mi a neve, mi a jelszava, milyen születési dátuma van, lakóhelye, preferenciája meg kinek mit mondott<sup>77</sup>.)

A több személyiség használata **amúgy** hasznos, ha nem szimultán csináljuk. A zsonglörködéssel ugyanis az a gond, hogy nem működhet a végtelenségig, előbb-utóbb úgyis elcsúszol valahol, más nevet mondasz, más emberre emlékszel, más emlék jön fel, kiesik egy hivatkozás, rosszul szólsz, aztán jön a cipősarok. Ha körütekintően akarsz más személyiséget felvenni (és *itt már nem csak arról beszélek, hogy regisztrálok magamnak egy kamu felhasználót egy torrentoldalra, hogy ne hogy lekapcsoljanak majd fél év múlva az anyakönyvezettel*), akkor különböző stílusokat kell felvenned, más szavakkal, más véletlenszerű (*haha*) helyesírási hibákkal, ékezettel vagy ékezetnélküliséggel, ezekből meg azért már az oktan tinik is jobban profiloznak,

Andrew Keen  
és az online  
amatőrizmus  
korszaka

szándékos,  
öntudatos MPD

---

törött vagy, hogy nem kellesz senkinek, vagy szeretethiányos és kapaszkodós vagy csak baszni akarsz vagy nagyon nem tudsz valami miatt összeszedni magadnak senkit még egy éjszakára sem.

- 77 A személyiségváltás nehézségeit és azokhoz fűzött valóságérzetet jól példázza egy történet: hazai társ keresőn akadok rá egy hölgyre, aki felfed egy egészen izgalmas személyiséget, majd azt mondja, átvertelek, három évvel idősebb vagyok, máshol élek és van egy gyerekelem és még szégyellem is, hogy ezt nem mondtam el, most mi van? *Mi lenne. Igazat mondtál? Igazat. Számít más?*



mint a nemzetbiztonságiak, már most is vannak olyan pszichológiai-gépeléstechnikai publikus szoftverek, amik statisztika alapján odateszik, hogy sacra hány éves vagy és milyen kontinensről jössz, mások már személyiségjegyeket is rádobnak, *digitális grafológia*, azt mondanád<sup>78</sup>, hogy ezek csak számok meg betűk, közben meg nem is.

Személyiségzavarokat okoz? Nyilvánvaló. A transzparencia mindezekkel szemben hatalmas előny, ahogyan az őszinteség meg a nyitott kártyákkal játszás is, amilyen szépen hangzik, annyira készíti magát a WTF, hogy hatalmas sallerrel somjon hátba, amikor rájössz, hogy nem tudsz egy helyzetet elhallgatás vagy hazugság nélkül megoldani. Ha ugyanis mindent egyértelműen csinálsz, nyitottan, korrektül meg felelősséggel, akkor gyakorlatilag nincs mitől tartanod, ha meg van, akkor, nos, jöhet a jolokiából házilag gyártott tömegfegyelmező. A transzparencia az önbrandinggel is remekül működik, SEO-barát jellemvonás. A személyiséghackelésről meg az odaillő fejezetben kaptok többet, ha azonnal akarod fejleszteni a jellemedet, lapozz a 245-es pontra, ha megmaradsz az a rongy ember, ami vagy, lapozz a 93-asra, ellenkező esetben dobj három hatoldalú kockával és lapozz vissza arra az oldalra, amit az összeg mutat.

### **BTTT: Biometrikus home access.**

*A tested befestendő vászon és a huszonegyedik század elején, megnyugtatlak, már unalmas is*<sup>79</sup>. Kevin Warwick brit robotikapro-



<sup>78</sup> És a plebsnek ezzel már el is adnád. Igen, jól hallottad. Plebsnek.

<sup>79</sup> Hála a kaliforniai és hochnémet pornókultusznak, egészen sokat megláthatsz az emberi szervezet teljesítőképességéről egy ötszáz emberes maratoni rekordbaszás, egy jobb triplaanál meg egy liternyi vizelet-sperma-gyomorsav-hányás megítatása után, úgyhogy szomorúan sóhajtasz fel, amikor valaki azt kéri, hogy kapcsoljátok le a lámpát, ha dugtok. Mindent láttál. Amit meg nem, el tudod képzelni. Amit nem tudsz elképzelni, abból is van pornó. Igen, halakkal. Is.

fesszor rendszeresen leakasztja a repülőterek kapuit, annyi érzékelőt, RFID-chipet és fémvégtagot implantáltatott magába az évek alatt, jobban teljesít lassan, mint egy osztálymegvetéstől életértelmet nyerő térdigbakancsos gót hollólány halászhálónyi láncsal az oldalán. Az Ars Electronica cyberművészeti fesztiválon már azzal nyert a legendás görög képzőművész, Stelarc, hogy harmadik fület növeszt az alkarján, Pistoriust egyszerűen diszkvalifikálják az olimpiáról, mert műlábbal jobban futna, mint a tisztességgel doppingoló megélhetési olimpikonok, a plastic surgery lehetőségeiről meg minden koktélpartin kávézómagazinnyi titkot, tippet és sztorit gyűjthetünk be.

## test, bőr és személyiség végtelen legója, neongreen is humanmeat

Átlépni a test biológiai és bio-logikai határain, megtagadni a testmódosítást bárhogyan megakadályozó szabadalmat, licenszet vagy szerzői jogot, újra feltalálni saját magunkat, kísérletezni, a matt törzsi antropológia helyett mangákból, képregényekből, sci-fi filmekből gyártott csíkokat felszívni mobiltükrökről – végtelenül rövid, egyszerű, lényegretörő és izmos Lukas Zpira testművész 2008-as kiáltványa a csak **body hacktivism**nek nevezett eszméről. A bármitbármivel eszméje itt is működik: a mutáció az evolúcióelmélet és a direktbiológia után a mindennapi testet is waterboardoztatja egy hajszálnyit, a scope pedig korszakok vagy évtizedek helyett hetekre vagy évekre tolódik ki. Újraszülhetjük saját magunkat gazdatest nélkül, a spermium/ovula-tengely helyett a stúdió- vagy laborágy lesz az anyánk, szike, tű vagy prégép az apánk, a családtagjainkat meg kis túlzással élve megválogathatjuk, elv-társakat tudunk magunk köré mágnesezni, ha elég fiatal vagy, a szó egybeírt politikai értelme már vélhetően nem sokat jelent neked.

Duplaébredés történik. Sokunknál. Ahogy a minket körbevevő adathús megtelik étellel, adattal és relációkkal, úgy látjuk meg, hogy egy olyan világba lépünk bele, amit mi csinálunk meg, de egyelőre vajmi kevés

Lukas Zpira és a  
body hacktivism





perspektívánk van benne. Ahogy kialakítjuk az új személyiségünket, új rituálékra van szükségünk, hogy újra megtalálhassuk benne magunkat. A tetoválás, piercing, ön- és másjelölés, im- és transzplantálás rituális technikai szakadékba pöccintik a köznapit, Houdinit szégyenítő szökési sebességet biztosítanak a társadalomtól a fizikai módulások segítségével. A mutáció, a bőrre írt jel, a bőrbe ütött változás olyan erővel bír, mint a tollal írt papír, a változás hullámokat kelt körülöttünk, a folyamatos, egyre több ember által megindított változás remegő hullámfrontot kelt. A test ezen értelemben véve is alkotási médium, mentális folyamatokat futtatunk le és eszméket jelenítünk meg rajta, hasonlóan a divat vászonszerűségéhez, ahogyan a divat maga is metavászon.

A hústest mutációja, az igazi én kialakítása, felszínre hozása és megformálása időt, pénzt, erőfeszítést és áldozatot követel meg, egészen sokat. A bőrét átlátszó celofánná varázsoló, komplett Bodies-kiállításanyagként létező, Lady Gaga klipjeiben is feltűnő Rick Genest, ismertebb nevén Zombie Boy csak egy a rituális törzsi mágiákat előidéző alternatív fenegyerekek előőrséből. Pedig sokan vannak, igaz, a legtöbbjük még mindig megakadt a Peter Greenaway-féle bőrvászon intimitásánál, aki meg kellően jó sufnituninggal bír, az meg a házilag applikált csiklópiercinggel akad fenn a repülőtéri kapun. Magyarázhatja reggelig, illetve magyarázhatná, ha az egészsztestes röntgenképére nem fapfapolnának versenyt a vámosok, estére meg a kép már a neten pörög és jövő hét szerdán megírja a Velvet is, *röntgenen villantott pinát a gót tini* címmel, hogy az előírt kattintás is meglegyen.

Kevin Warwick az első ember, aki szerint Capek robotjai meg Óz bádogembere követendő példák, a benne lévő RFID-jeladóval ajtót, lámpát, termosztátot irányít, ő a biometrika ön- és közjelölt messiása, a távolság

pedig csak egy pislantás a bolygó elektronikus idegrendszerében: az agyához kötött elektródaszendvicssel meghajtott egy Readingben (ez egy *melléknévből képzett főnév, amúgy meg Anglia*) lévő műkezet, amíg ő ezt New Yorkból nézte a neten keresztül. Kiborgizációja (*hivatalos szerveknek ajánlom, ezzel a kulcsszóval is össze lehet kapargatni némi EU-s támogatást*) a nagyközönség számára sokkoló, meglepő vagy elgondolkodtató, ha pedig félrepakolom az amúgy tényleg irigylésreméltó pionírságot, egészen unalmas. Az emberi képességeket (tovább)fejlesztő kiegészítők vagy implantátumok szemüveg, bot és pacemaker óta már standard nullás típusú kiborggá teszik a csukamájolajért bullettájmozó kisnyugdíjasokat a Lehel téri úrkomp sarkán, meg a fogszabályzó iskoláslányokat a nyugati mekinél, nincs meglepő abban, hogy magamba tömködök pár dekányi áramkörszendvicset, hogy jobban lássak, más vodkásüveget használ dildó gyanánt (*aztán megosztjuk persze, ha beletörik*). Új-Zélandtól Németorszáig, útlevétől írisz-olvasó beléptetőrendszerig működik a biometrika, mint állampolgárt egyedileg azonosító fogalomkör, lakásajtón kívül már olyannyira befutott, hogy repülőtéren nem csupán arcról vagy beléptetőkértárával tudnak azonosítani, hanem távoli felvételekről járásmintáról vagy járástípusról is (**gait**, mondja erre a szaknyelv). Az újságírószakma RFID-chipekről és mobilokba épített NFC (*near field communication*)-megoldásokról regél, ezekből lesz a csuklódból bevásárlókosár vagy távirányító, a mobilodból meg bankkártya. Bevezetik az NFC-chipes mobilokat? Felfűrni pár padot meg ülést egy forgalmas buszjáraton, elrejteni bennük egy Androidos mobillal megfejelt NFC-jellevőt meg jeladót, némi törőkapacitást, behúzni a környéken megforduló összes meglopható bankkártyaadatot, megfejni a kártyákat vagy eladni az adatbázist *black carding* oldalakon, merthogy vannak olyan fórumok, ahol a bankkártyaadataiddal házalnak üzletszerűen, nyilván nem legális, nyilván egész ma-



gasan semmi sem az. Meglepődtél? Kérlek, ne: tizenéve működő iparágrol van szó. A mágneskártyás-lehúzó bankkártyákat például a hangszobrászat hatalmával lehet megtörni, pofonegyszerűen<sup>80</sup>. Mindig a pofonegyszerű ötletek viszik a bankot. Szó szerint.

### **BTTT: Jelentős hírszerzői forrásnak számítanak a katonai blogok.**

*Wikileaks ér? iWiw ér? Foursquare ér? Már meg sem találom a Wired archívumában azt a cikket, ami szerint az amerikai hadügy megtiltotta a katonáknak, hogy bevetés előtt (vagy neadjisten közben) becsekkoljanak Foursquaren, tudatva barátaikkal, rosszabb biztonsági beállítások esetén pedig a világgal, hogy éppen melyik szurdokban tárazzák a gyújtóskulót, amivel komplett tálib falvakat égetnek később porrá. Te meg nézed a CNN iReporton, amikor később felveszik kamerafonnal, ahogy szalonnát sütnék rajta.. A hidegháború amúgy még mindig (már megint) tart, csak az information warfare jegyében hírgépezetek tudományos sajtóközleménynek álcázott fél(re)információkat közölnek, mi meg azon csodálkozunk, hogy hogyhogya visszánövesztem a kezem, ha letépi egy rotor, az a szerencsétlen újságíró meg miért fut az alumíniumcső útjából úgy üvöltve, mintha nyúznák. Persze röhögünk, a tudomány nevében bármit. A nemzetbiztonság meg másik ló. (Az is letépi az ember kezét.)*

Az információháború olyan, mint a női lélek, vagy Christopher Nolan álomutazós-kémfilmes *Inception*-je: sosem az van, amit hiszel és legalább két duplacsá-



80 A Twitter főmögulja, Jack Dorsey találta ki a mobilra szerelhető kártyalehúzó ötletét: nem kell készpénzzel szenvedni, nem kell aprót meg visszajárót számolgatni, nem kell kiépítési költséggel vesződni: a céges okostelefonon ott van a jackbe dugható műanyagkocka, a vendég lehúzza rajta a mobilját (van jattolási lehetőség is), aztán kész. A Square néven futó ötlettel nyilván okostelefonosítható és számlásítható az utcasarki hasis- és gyorsszopás-alapú közélet is, de ezt még nem cikkezte le a média. Még. Ami vicces, hogy a kártyalehúzó készüléket oda dugod a mobilodon, ahová a fehallgatót is, úgyhogya ha belegondolsz: egy száz-dolláros jatt gyakorlatilag egy pár másodperces japánexperimentál művészfüttel egyenértékű. Amit lehet rögzíteni. Visszajátszani. Módosítani. Megcsinálták? Megcsinálták.

vart kell beleszámolnod minden mondatba meg indítékba – ha szerencséd van, akkor legalább tisztos iparosmunkával torkoz le az újkori matahari, mielőtt beleállítaná a túsarkút az agyadba, jobb esetben a szemeden, rosszabb esetben a makkodon keresztül. *(Újabb összeesküvéselmélet alapját képezi, hogy az angol nyelv az orgyilkostört és a női túsarkút miért ugyanazzal a szóval illeti, persze erre mind a nők, mind az orgyilkosok kihúzzák magukat sértve, hogy miért, mit miért.)*

A milblogok világa nem sokban tér el attól, amikor felcsapod a História magazint, csak végre update katonai híreket, félkomoly utalásokat és hosszas hónapok profilozása és adatgyűjtése után felfejthető sejtéseket találsz bennük, kivéve, ha hadászattörténeti vagy történelembuzi milblogokat találsz. Akkor pont ugyanolyan, mintha História magazint olvasnál – komplett légelhárító üteget, meg tankhadosztályt meg már a kilencvenes évek végén egypernégyben reklámoztak a Jane's Defense Weekly-ben (lifetime ingyenszervízzel, baconos-óceános wunderbaummal), most meg már hozzá is lehet kommentelni, hogy szerintem nem így volt, elmosta az igazi történelmet és az igazságot a győztes fél, utána jön a kommentekben a vita, *lottózó?*<sup>81</sup>

Hírszerzés nehezen lenne infoszivárgás nélkül (és most eltekintünk attól, hogy részegen fecsegted ki vagy egyesével törték-e vissza az ujjaidat a vallatószobában), nevetek is azon a híresztelésen, miszerint vannak a magyar rendőrök, a magyar rendőrök feleségei meg az iWiw, a Facebook szegény-magyar-vízzel-főz változata és egyben számos magyar rendőr púpja, mert a feleségek nyilván büszkén kirakják a nyaralási fotókat

81 Ha nem érted, fiatal vagy, ha érted, te is rettegtél már attól, hogy a szerverteremben titokban kempózó rendszergazda az IP-címed után a bejárati ajtót rád rúgja azonnal. A digitális és a valódi világ találkozása a baleseti sebészeten.

**Bacon is a love story.**





az internetekre, a rendőr meg (amúgy jogosan) dühös, hogy miért kellett a teljes családot arcról beazonosíthatóvá, leüthetővé és elrabolhatóvá tenni. Szorozd fel ezt Amerikáig, meg a Twitteren a farkát fehérházi gyakornokokkal serelő Anthony Weinerig (amerikaiul vínernek ejtik, oh the irony).

**BTTT: Eltűnik a VHS. A legtöbb otthonban lesz wifi. A kormányzati szolgáltatások elektronikusan elérhetőek. Az ételcsomagoláson lévő chipek megmondják, hogy meddig fogyasztható még biztonságosan a kaja.**

*KÖNYÖRGÖM. Az lenne a szégyen, ha ezek nem történnek volna meg.*

**BTTT: Star Trek-szerű combadge. Combokra gondoltál? Én is.**

*Igen, a sorozatból, amiben mindenki Balatonba fulladt latex békaember a jövőből, szív felé szerelt V alakú mobiltelefonnal. Hogy a brit futrológusoknak nehezebb legyen, a combadge nem csak kommunikációs eszköz (és mobilunk, már köszönjük, van 1983 óta), hanem univerzális fordítógép, vészjelző, energiaforrás és jeladó is egyben. Kell egy mindenre képes kütyü, amit olyan emberek tartanak a szívük fölött, akiket nem lehet komolyan venni. Apple-rajongók és az iPhone, köszönjük, mehetünk tovább. (És igen, nekem is volt, szép volt, jó volt, elég is volt.) Szép zárás attól, aki fejezeteket írt a Steve Jobs emlékkönyvbe, mondja Miss Toyclouds. *I did it for the money* Learn to play, mondom én.*

iPhone-cukkolás ide vagy oda (nem sok különbséget mutat a tinédzserkor már említett, feloldhatatlan *metálos-vagy-diszkós-e-vagy* háborúival), a *combadge*, mint uniformizált eszköz viszonylatában az iPhone viszi a mezőnyt, bármennyire is harapja a piaci részesedéstortát a Google Android. Gyorsan kezelhető, érthető felhasználói felület, kifinomult design, egyszerűség, hatalmas felhasználótábor. Lehetőségekben megug-

rottuk a csillagos eget (is), egyszerre három világba beléptetőkártya a telefonod<sup>82</sup>: ugyanakkor egyedül maradsz a szociális húsháló közepén, ha nem működik, ellopják vagy szabadságra megy a térerő, még ennél is rosszabb, ha az infobuborékba nem tudsz behajolni, dönthetsz, hogy Merkúr vagy Papa Legba mutat középső ujját, amikor az internet nullát dob, aztán a gyönyörű harmadik persze az, amikor indítod a Google Skyt, a Gödör mellől felszedett, remegő tányérszemű vidéki diáklány meg közelebb bújik, amikor hat inch szélességben mutatod meg neki, hogy az égen fent ott az egy halmazott Messier, de persze ez nem fontos, válassz csillagot inkább, ez itt keresztbe hat zoll, de amúgy meg újrakalibrálható, ha felmentek hozzád.

*Lehetőségek.* A gondolattal irányított **bárm**i az elkövetkező öt éves roadmap egyik fontos pontja, az IBM telekürtölte a szenzációéhes kettőkátizenegydecemberi sajtót azzal, hogy agyolvasó telefon küldi el az üzeneteinket, nézi meg a mailjeinket öt éven belül, azt persze megnézném, amikor a telefon szinkronizált géphangja a gondolataimat árulná el beszélgetőpartnereimnek, hetek alatt kiderülne, ki képes értékelni az őszinteséget igazán. *(Manapság öt egy százalék alá teszem, az álszent polkorrektséget mindenki jobban díjazza, aztán csodálkozol, hogy miért töredezett körülöttem mindenki, életkortól és élethelyzettől függetlenül. Többek között.)* Ha elhiszem biopunk forrásaim értesüléseit, akkor kísérleti csótányok idegrendszerét is tudom telefonról irányítani (mások ilyenre powerplay- meg sexting-kalandok során szorítóznak, mennek az SMSek, hogy *menj át a túloldalra, dobd a bugyid az újságosstandra, utazz három megállót a metróval, tíz perc múlva meg vegyél egy üveg vizet és borítsd a pólódra, kezdj ki az első fickóval, akinek megakad rajtad a szeme, mit csi-*

gondolattal  
irányított telefon  
meg a sexting



82 Van, aki nem a bal, hanem a jobb zsebében hordja egyáltalán? Van.

nálok, a kísérleti szubom idegrendszerét irányítom telefonról, azért hálát adok az istennek, hogy nem egy csótány IQ-ját kapta vagy nem).

Komolyra fordítva: a stevejobsista-szegénységshépítő-hatvanas évek scifijében szürreális *combadge*, a jelenjövőista iPhone, a hetvenes évek menő scifi-sorozatának számító Alfa Holdbázis realistább *commlockja* is az emberi képesség, akarat és vágy kiteljesítője. Akár akartunk ide kiteljesedni, akár nem, kiteljesedtünk, a számok törvénye meg a húslavina ennek a malmára hajtja a vizet: a jóléti alsóközéposztálytól felfelé alapkövetelmény a szocmédia, a kiterjesztett valóság meg az app. Hetente kapok egymással ellentétes (*mindig lobbí-, érdek- vagy multitámogatott*) kimutatást vagy vizsgálatot arról, hogy bármi miért jó, egy héttel később rá, hogy miért rossz, hónapokkal később tűnik fel, hogy gyakorlatilag újságírók, médiatélítettek, yuppiek és az előbb említett alapkövetelményes alsóközéposztály is mind-mind kognitív disszonanciában van tartva, akár felsőbb összeesküvés terve ez, akár csak így hozta össze a kurva univerzum. Jó a *combadge*, rossz a *combadge*. Nem tudok két nő közül dönten, melyik legyen? A tapasztaltabb és hideg szívű barát azt mondja: hagyd ott mindkettőt, majd csak jön egy jobb. Sosem hiszünk a tapasztalt barátnak.



Tökre értékelem, hogy próbálsz követni a triplahurkos, amúgy kiábrándítóan józanul írt neurológrásaimat. *Neurofun. Neurofunk.* Igazából már szó sincs arról, hogy mennyire lesz egyenkaton vagy lehallgatható egy okostelefonnal, lassan ez is civilizációs mérföldkő mint a Cola, felsóhajtasz, amikor gyalogolsz Nepálban, a modernkortól összeaszott, hitért éhező kisistenek, dévák, préták és nyolcvankezű, hatvanmellű istennők lógnak egy spirituális fonálon rólad, sajnálom, most megtudtad, hogy mindenkinek van egy ilyenje, nem kellett volna és

*mindegyik azért könyörög neked, hogy higgy benne egy kicsit még, te meg meglátod a helyi kiszuperált kantint, ahol néha világít a kólás neonhirdetés, mert ütik a hát-só udvarban a dinamónagyit, ha turistát látnak a főutca végén, felsóhajtasz, hogy jól van, vankóla, **ezek szerint vagyok valahol**, fájdalmas sóhajtással szűnik meg a nyomodban lógó több tucat természetfölötti szentség, beáldoztad mindent a nyugati fogyasztói kultúra-tudat-öntudat hármassortárán. A lehallgathatóságról majd nézz utána a Carrier IQ botránynak, a kézirat lezárásakor éppen ott tartunk, hogy a világ mobilgyártói és szolgáltatói rábólintottak arra, hogy a hálózati infrastruktúrát optimalizáló (lefordítom: kém) szoftvert feltegyék telefonjaikra, van egy ilyened, valahol egy adatbázisban ott van minden az életedről, amit a telefonodon keresztül csináltál, SMS, MMS, telefonhíváslista, beütött karakterek, minden. Az Apple és a combadge is érintett a sztoriban (elméletileg az iOS 5-ben már nincs benne, ha ez jelent valamit, de az elmúlt évek tapasztalatai azt mondhatják velem, hogy semmi nem jelent semmit, semmilyen magyarázkodás vagy kitérő válasz nem jelent semmit, eltörte a gyereked a tízmilliós vázát, megáll sáros lábbal a nagyszoba közepén, recsegőset fingik és azt mondja, bocsi, körülbelül ilyenekkel egyenértékű egy céges bocsátnatkérés, ne legyenek illúzióid).*

Figyeld meg jobban a céges elnézéskérek szövegezését, nézd meg a karakterek mögött simára szopott diplomáciát, a politikai korrektséget, a simanyelvűséget, kövesd végig Google Trends-en a botrányok kérészéletőségét. A botrány velejárója a lecsengés és legalább ugyanannyira a megfélelkezés (köszönjük, kedves 24-hour news cycle). A média és a társadalom vízfelszínének látszólagos nyugalma az emberek feledékenysége, lustasága és érdektelensége adja. Minden társadalmi botrány elül egy idő után, az emberek annyi információt kapnak, hogy lassan kezdenek elfutni egymás mellett a

Carrier IQ





napok. A Google Calendar megmondja, mit csináltam, ha beleírtam. A Foursquare megmondja, hol voltam, ha beleírtam. A Facebook megmondja, mit olvastam, ha beírtam, mert azt már nem tudom benne visszakövetni, hogy miket lájkoltam, bár azt nem értem, hogy a világ 800 millós önkémszoftverét miért nem tudom könyvjelzőnek használni. *Juteszembe*. Az Onion négyperces kamu tévéműsorban teríti elénk az alternatív jelent: a CIA támogatásával nőtte ki magát a Facebook, minek kell az emberekről információt szerezni, amikor mindenki szívesen kiadja magáról. A Twitter félresikerült CIA-kísérlet volt, írtak ikszbillió üzenetet az emberek és egy használható információ nem volt benne Scarlett Johansson melleit leszámítva. A Foursquare-t az Al-Kaida pénzelte, hogy bombatámadás előtt jobban lehessen látni a városi populációk alakulását. *Hehe*, nevetek amúgy vonnegutian, ez *milyen alternatív*. Aztán az arcomra fagy egy kicsit a mosoly. Nem kicsit.

### **BTTT: Hajlékonyképernyők és...**

*Persze előfordulhat, hogy csak én érzem azt, hogy a flexiképernyők kicsúsztak a jövőképből. Síkképernyős-orrházivideós-gondolatirányítós lett a jövő, úgyhogy vagy még olcsóbb-könnyebb-jobb (lehetetlen a fogyasztóvágy tripodjának megfelelni) legyen az iPad, vagy tudjak egyszerre pornót nézni és videochatelni, miközben sétálok a főutcán vagy lássam a fejemben a filmet képernyő nélkül. Miért jó akkor a hajlékonyképernyős elektronika? Mert ráfér a fűtéscsőre, a fogkefére meg a ruhára.*

Eltörölhető a médiacsend, színesíthető a lakás, jobban tolható a panelsleppnek a *subliminal* fogyasztói üzenet, megjelennek a rúdkonténerből kihajtható mobilújságok és -könyvek, amikről vicceket és mémeket (*mit mondok, mit nem mondok, a 9gag mém az új vicc és aztán nem is csodálkozunk, hogy nipponizálódik az agyunk a tartalomfogyasztás kompaktága miatt*) gyár-

tunk, új kiegészítő-, hordtartó- és ruhacsatlád születik. Miért hordod összetekerve magadon a hajlékonypadet, becsúszthatnád pólómintának is (*Video Tattoo néven fut a nemhajlékonypólós verzió, szájalmas, de legalább drága*). Miért csúsztatnád be pólómintának, amikor lenne pólóba integrált mosható, de legalábbis cserélhető hajlékonyképernyő. Miért kellene nyolcórában állnod és *sziamibensegíthetekezned* (ha beperelnek emiatt, akkor legalább kiderült, hogy copyrightolt volt a kifejezés), amikor megélhetési hirdetőfelület is lehetnél. Miért kellene ruhába integrálnod a hajlékonyképernyőt, az e-inket, a bioinket és minden ezekből kicsavarodó technológiát, amikor te magad is lehetnél hajlékonyképernyő?<sup>83</sup>

### **BTTT: ...videotetoválások.**

*Onnantól kezdve már hallucinogéneket sem kell szedned, bőr alatt mászhat, folyhat, beszélhet bármi (ha rossz leszel, az öntudatodat kiszívják belőled és rátetoválják egy utolsó csöves hátára, Miéville után szabadon) vagy a reggeli józan ébredés két másodperc alatt válhat bad trippé, amikor rájövünk, hogy a csajunk úgy szakított velünk, hogy a bőrünk alá berakta nagy kontrasztal a Jan Svankmajer-összest, mi meg nézzük, hogy húscubákok lisztezik össze egymást a vénáinkon. Nekem éppenséggel adná egy ilyen bad trip ébredés, de Neildék ezt is elrontották, a biokompatibilis képernyők (akár bőrbe, akár bőr alá integrálva) még nincsenek itt. De közelednek.*

Ha intelligens majdnemházörzőink és Cthulhu távoli lezármazottai, a polipok képesek a kromatofór színsejtekkel megváltoztatni testük fényátengedő vagy -viszszaverő képességét (*kiábrándítóan egyszerű módon a színét*), akkor a mai tudományos és katonai életet nézve

83 Mit kérdeztél, igazi problémák? Hogyan lehet vékonytranzisztorlapot hajlékonyrétegre fixálni? Hogyan gyártod le ezeket költséghatékonyan? Hogyan hajlékonyítod a készülék többi részét? Cseszheted ugyanis a hajlékonyképernyőt, ha nem hajlik vele a borítás. Amúgy nyilván lesz, költséghatékonyan, *valaki* majd megcsinálja. Kínában. Nyilván.

China Miéville



I've got you under  
my skin,  
merthogy szó  
szerint.



teljesen magától értetődő, hogy mi is megpróbálkozunk egy ugyanilyen trükkal, az emberiség mindent utánóz. *(Talán az imádkozó sáskák szex utáni fejleharapásánál kicsit elgondolkodtak a brit tudósok, hogy ezzel **talán** már nem kéne bekerülni a főcímekbe (Japánban meg nyilván már forog a vonatkozó háromdé-gorepornó). Lehet, hogy ezért sincs már annyi férfi a bolygón, mert minden nő harap egyet aktus után (mondom). Ha rossz aktus után, akkor érthető is lenne, hogy miért tartunk ott, ahol. Loreena Bobbitt pszichotikus lelke lebegjen felettetek. Nemtől függetlenül.)*

Varrók meg fantasy-írók persze sokkal hamarabb fantáziáltak már mozgó tetoválásokról, sámánok meg sokkal hamarabb *láttak* ilyeneket, mi a történetbe a technikai oldaláról 2006-ban csatlakozunk be, amikor a palo altói IMM intézetben a fiatalabbik Robert A. Freitas köhögött fel témábavágó koncepciót: be kell csúsztatni a hám alá egy képernyőt, aminek a fénye pont átvilágít. A sztori csak ott csúszik, hogy mindehhez hárommilliárd fénykibocsátó nanorobot kell, amit formába kell rendeznünk, egy darabig nem lesz a csuklónkon a La Linea. *(Osvaldo Cavandoli, te Menő Manóként ismered és valahol szomorú, hogy ez ugrik be a csuklóképernyőkről először.)* Hasonlót már szabadalmaztattak 1997-ben is az Interval Research Corporationnál *(ha lenne pénzem, én is szabadalmaztatnék gondolatra alakváltót, profi tőzsdespekulátor robotkurvát)*, aztán az RPI dobta be az újabb ötletet akkor, amikor a végcépapírt is karbonszálas nanocsövekből akarta legyártani a globális inventortengely: legyen egy nanocsövekkel telesztott polimerhártya, azt csúsztassuk be a hám alá *(nem haladtunk sehova öt év alatt, oké)*, rúddácsavarva csúsztatjuk be egy apró vágáson keresztül, aztán azt bőr alatt kihajtjuk, rákötöm a véráramra, működtesse az áramlás a képernyőt, *mégiscsak haladtunk*. Ez is koncepcióterv. Más opciók az e-ink beültetésével dolgoznak, vezető

mikrocső-elektromágneses mezővel rendező-digitális tintamátrix triószendviccsel. A trükk ebben a WPAN nevű rendszer, ami gyakorlatilag (bocs) wifit dob a tested köré és 2 megabit/sec sebességgel zubog, amivel egyfelől hazapacsíztuk a bluetooth meg a rádiótechnes közvetítést, másfelől meg a csuklómon tárcsázok, olvasom a feedjeimet és *pokeollak* meg a ma estéért.

Aztán leültünk beszélgetni, Monsieur Armitage és jómagam a fiktív kowlooni szegényszállás tetejére meginni a csésze arzenikot, a karbonszálas nanocsövek háromnapos nanofanszörként meredtek az ujjakon csomolungmázó minikurvák lábai között, *négy lány még elfér a farkad körül, de ezzel egymillióan dolgoznak rajtad, mikellmég, összenézünk, értjük, a videotetoválás témája meg szinte azonnal átmegy az intelligens smink felé. Lásd, milyen szuggesztív a video előtag, rögtön fogyasztható tartalomban gondolkodsz (mi NEM szuggesztív?, kérdezik a zárlatosra kísértett videokártyákkal maszturbáló momések és pollocki rorschachokban gondolkodó képzősök), bezzeg a katonaság meg a triádok végre új értelmet adhatnának a törzsi archegeknek (mi az az arcseg, kérdezi meg az angolközpontú olvasó, a műveltebbje az arheg latinós változat után kutat az agyában, oh wait), végre lehetne csinálni nekik bőrön belüli taktikai álcázót, a munkásosztály (és *mindenki alattuk*) átalakulna átoperáltatható emberi hirdetőoszloppá (*élve nyúzzák meg, ha van jobb nála*), az elit pedig megkapja a méregdrága biochipet, amivel a saját mintáit és színeit jelenítheti meg magán úgy, hogy ezt ott is szintetizálja helyben (*a kettővel rosszabb kereskedelmi változatban csak választható színek és minták vannak, adott időközönként bővülő, limitált, exkluzív, ország-, kultúra- és cégspecifikus változatokkal*). Végre szó szerint vehetem azt, hogy elsötétült az arca, meg valósággal elzöldült, mondja Arm, mi meg nevetünk, irigységtől sárga, aztán valaki a háztetőről meg azt mondja, hogy*

intelligens smink,  
újkori törzsi arc-  
hegek





*nem, meghackelem.* Aztán megjeleik a Crank harmincadik része: Jason Statham bőre megüszkösödik, ha dühös lesz, ha megüszkösödik, felrobban a barátnője, akit azért megerőszakolnak az orra előtt, hogy legyen egy csavar. És az időközben zen-nyugalomra tért Aum Shinrikyo pénzéből forgatják a filmet. Svédcsavar helyett japáncsavar. Én kérek elnézést.

### **BT TT: Fény- és szagkibocsátó ruhák.**

*A fénykibocsátó ruhák előállítási bonyolultsága nem sokkal több egy bérházat egy részeg éjszakán oldalbahugyozásnál, fejenként másfél liter, ellenben semmivel sem hasonlítható össze az a robotikus élmény, amikor a fiberoptic szálakból előállított világító anyagot (számos cég gyárt ilyet, gyakorlatilag mindegyik ugyanarra a technikára épül), kvázi a ruhát, egyenlőségjel magunkat, be kell dugni a kettőhúszba, pont egy kábelhosszig tudsz tipeggni félkörben a fal mellett, közben meg imádkozol, hogy ugye nem aludt el a szigetelést pákázó bangladesi gyereklány tegnap az asztal mellett és nem rázódasz át Darwin-díjjal a másvilágba. (De legalább szépen vonulnál ki. Az is valami.)*

Fej fej mellett fut a piacon a LumiGram, Delight Cloth meg a Philips gyártotta LED-alapú LumaLive, ebbe ráadásul vékonyceruzaelemeket is kell tenni, magyar ember már zavarba jön attól, hogy AA meg AAA (neki ööö, amúgy ebben a sorrendben a ceruzaelem meg a vékonyceruzaelem), a benned élő kezdő háziasszony meg felteszi a kérdést, hogy ezt ugyan mégis hogyan mosod ki, mi van, ha mosásnál megsérül az elem vagy a ruha, kifolyik-e olyankor belőle az áram, hát nyilván ki. A jövő tehát nagyon kézzelfogható, csak víz ne érje, úgyhogy amikor meglátod a legújabb Steve Jackson filmben megtorpanni a vámpírokat meg a nazgulokat a folyóparton, jusson eszedbe a ruhád, amit két hónapig nem tudtál kiszedni a mosógépből, mert mindig megbaszott az áram, de olyannyira, hogy dupla nelsonba

fogott a pavlovi reflex is, azóta nem tudsz fürdeni se. *Welcome to the future.* (Kolos barátom szerint az intelligens mosópor ezért intelligens, csak mivel nincsen hightech ruhánk, ezért nem tudjuk, hogy ezt jelenti a neve előtt az intelligens előtag. *Fair point.*)

A szagkibocsátó ruhákat már egész korán megismerhettük a tesziórák meg az edzések alkalmával, az illatkibocsátókat pedig ezek után, amikor lekölníztünk mindent, hogy ne érződjön a teszióra, bár ezt férfiak a mosatlannal (*vagy magukkal*) is elég gyakran megcsinálják, úgyhogy kampót lan Neild orrába. Komolyra a szót, rosszabbfajta James Bond-filmből rángathatták ki azt a Smart Second Skin nevű prototípust, amit 2011 májusában mutattak be a Humanity+ transzhumanista konferencián (*sic!*, *legközelebb gyártok egy mémet: tíz gömb egy síklapon, mi az, transzhumanista konferencia, ha érted a viccet, írd egy mailt*). Az alapötlet szerint a viselkedést meg a tanulást, mint bevésséi folyamatot befolyásolja a hangulat meg a *mindset*, azokat meg az illatok meg a szagok, mikor éppen mi. Szagok segítségével ébrednénk fel (*szalmiákszesz*), aludnánk el (*rohypnolba oltott éter*), maradnánk ébren napközben (*pénz, bacon és kávé titkos arányokban elosztott illatanyagai*) és maradnánk nyugodtak vagy éppen nem késeknénk le a főnökünket szomorúan csoffadt csehszlovák iratfűzővel, ha megint mond valami okosat. Szóval a varrások mentén elrejtett kis csövek időzítve köpik az illatanyagot, visszajelzésként meg biometrikus szenzorok figyelik a testünk reakcióit és szabályoznák, hogy meeting után is egyperctíz alatt tudjuk megfutni a nagymellű gyakornokhoz a szintidőt. A sajtóanyag olyat is említ, hogy egy ilyen ruhával az idősebb agyakat is rá lehetne hangolni egy mozzanatra vagy emberre, öreg rokonokkal érzelemfurkász piaci előnyt szerezni nem nagy truváj, a gyakorlatban azért megnézném az illatruháról szóló CollegeHumoros videókat (*másik opcióként jöhet*

Persze, hogy  
feromonköpet.





*a stand-up, a műfajban meghalt minden más), amikor a mogyoróallergiás unoka elfelejti tölteni az unokaruhát és... ő igen, ebből zsé kategóriás sci-fi horrort is lehetne forgatni. Már forgatja is. Uwe. Boll.*

Izgalmasnak tartom amúgy a szaglástól meg az áram-csapástól kicsit elszakadva körbenézni, hogy mi számít előremutató divatnak a kézirat születése közben, fejezetvégnél úgyis könnyebben veszed az offtopicot. Ha nem, most kondicionállak rá. (Rosszul.) **Algoritmikus ruhák!** Ilyen néven fut a Pentagon védelmi fejlesztése-ért felelős DARPA támogatta, nevében is kakukktojás DARPAhoodie, a sajtóanyag szerint *(ezt mindig hoz-zátesszük, újságírók nürnbergi beszéde, olyan mint a legjobbtudomás)* a világ leghatékonyabban gyártott ruhadarabja. *(Mennél egy ázsiai gyárba dolgozni, ahol felnőtt nőknek csak egyetlen célja van túlél a kezükben: hogyan tudnának még hatékonyabbak lenni, csak hogy legyen valami értelme az életüknek és ne bolonduljanak bele a hétvégenként örömből háromwattos lámpába.)* A szabásmintához használt darabok tervezését és összeállítását lebutított katonai algoritmusokkal csinálták (ennek a nagypapájával tervezték az első lopakodót): megadod a tervezőszoftvernek, hogy hány és milyen darabból akarod összeállítani a terméket, milyen anyagból *(ennek a darabok összevarrásánál van értelme)*, a szoft meg összemozza a ruhaelemeket úgy, hogy a gyártásnál a lehető legkisebb anyagvesztéssel számolhassunk.<sup>84</sup>

84 Használó tervezési módszereket (Jun Mitani origami-szimulációs algoritmusát) alkalmaztak Issey Miyake 132 .5 kompozíciójánál is. A számoknak mögöttes jelentése is van: miként alakul át az egyetlen darab anyagból készült ruha olyan háromdimenziós formává, amelyet könnyen kiteríthetünk két dimenzióba, értelmét azonban az ötödik dimenzióban nyeri el: azon állapotban, amikor a ruha hordás közben átlényegül testünkön és kommunikálni kezd. A tervezés során papírból generálják le a ruha 3D formáját, ha pedig a tervezők elégedettek a végeredménnyel, akkor indul

**DIY!** A gyártsmagad szerves velejárója a ruhagyártásnak (kivéve, ha gombfelvarrásért is aranyoldalazol, az internetekben, hogy még jobban értsd, ez egy rossz irányú halmozás), a huszonegyedik századi technológiával ez viszont teljesen mást jelent. Legjobb példa? *Suzanne Lee: Bio-Couture*, avagy biokisképzős hipszterkabátka nyerssárgára és nyákosra komponálva, már te is legyártathatod az otthoni fürdőkádban (azért előtte készülj, hogy újra kell majd csempézned), csak zöldtea kell hozzá, élesztő meg egy baktériumtenyészet. (Igen, kollégiumi környezetről beszélek.) Az így készült hajszálvékony hártyákat egymásra formarétegezve, majd kiszárítva készül az a hordanivaló darab, amelyet egresből, répából, céklából és széklábból készült festékanyagokkal színezve alakul ki a végleges változat. **3D nyomtatók! – üvölti a Discovery és a Spektrum hétvégi műsora előtt másnaphólgógyógyuló nagyvárosi értelmiség.** Tavaly mutatott be írd-és-mondd vázcipőt Stockholmban Naim Josefi Melonia és illet mai technikákkal te is tudsz<sup>85</sup>: ott-hon megtervezed a cipőt, felpróbálsz, amikor a nyomtató végre kiköpte magából, ha nem tetszik, a rosszul sikerült ~~torzszülött~~ cipő anyagát is újrahasznosíthatod az újabb verzióhoz (a második generációs cyberpunk (kép)regények makerei<sup>86</sup> is ugyanezen az ötleten alapulnak). Amire érdemes figyelned: a nagyon kemény anyagú poliamid fotózni jó, de csattogó origamidarut csinál a lábadból meg lábfejedből egyszerre, ha ki akarsz menni benne az utcára, úgyhogy a kényelmes sétaélmény messze van, én meg sosem gondoltam volna, hogy ezt

Kollégiumban  
bármit bárhol  
bárhogyan.

---

a ruhagyártás újrahasznosított poliészterből.

85 Csak ne legyél olyan, mint a világ legfiatalabb divattervezője, az 1999-es születésű Cecilia Cassini, akit a sorok között és sorok felett is minden magárávaló ember pofoznivalónak tart, Makarenkó hullája azóta hízik, amióta [hatéves korában] ez a szörnyszülött varrni kezdett.

86 Kezdd a Diamond Age meg a Transmetropolitan duóval.





a szót egyáltalán leírom valahova. 3D printerrel ruha is készíthető, *Iris van Herpen Crystallization* kollekcióját érdemes mutogatni a faternak, mielőtt megrángatod a ruhaujját, hogy adjon pénzt a nyomtatóra.

**Privacy!** *Daan Roosegarde* a sideboobokat minden irányba dobó pólókhoz képest még minimálabb és sejtelmesebb *Intimacy White*-járól Bruce Sterling azt nyilatkozta: jó látni, hogy a holland designerek kezei közül olyan technológiai hordalemegek kerülnek ki, amik hasonlítanak a ruhákra (értsd: *provokatívák*), ellenben nem villognak és nem sípolnak, mint a gépek (*reggel kávé nélkül csak ennyiből tudod, hogy valami gép-e mellett az ágyban vagy nem*) Minél közelebb lép valaki az *Intimacy White* (vagy későbbi párja, a *Black*) ruhákba bújó hölgyekhez, a stratégiailag fontos pontokra helyezett elemek elsötétülnek vagy elhomályosulnak. Nemjő. Bár majd meghackelik ezt is és a buszon okostelefonnal okoznak majd wardrobe malfunctiont a kuncgói tinik a jóseggű milfeknek.

**Pókember!** Még kevesebbet fed a 2000-es évek elején szabadalmaztatott, a hírekben helyel-közzel felbukkanó testre sprézhető ruhaanyag, a *Fabrican* (tehát a *jövő divatja a nudizmus és a nyíltszíni orgia, my five cents*), ami pont olyan, mint amikor Robert Smith úgy dönt, hogy a Pókembernek most frusztrált napja volt és mi vagyunk a százforintos pornómagazin. Az eredmény amúgy nemcsak festhető, hanem el is távolítható és valószínűleg vissza is vehetjük magunkra – előnye és egyben látható hátránya is, hogy komplexebb ruhaötletet csak vázra lehet felfűjni és összességében úgy néz ki, mint II. Erzsébet kreatívan visszaöklendezett, ámbár gyomrából következtethetően öreg vaníliafelfűjtjai.

**Láthatatlanság!** Ha már örültünk annak, hogy végre le tudhattuk a Harry Potter-filmek fájdalmasan sokáig tartó

hadjáratát, enyhe és halk respectet küldhetünk a Grim-meknek a láthatatlanná tevő köpenyért, majd Susumu Tachinak is, hogy olyan rosszul, de megpróbálta megvalósítani a Tokiói Egyetemen. Az ún. *metaanyagok* segítségével lehetséges a fénytörési indexet változtató, tehát gyakorlatilag láthatatlanná tevő ruhák készítése – amíg nincs metaanyag, addig bizony projektorra van szükségünk. Szegény ember vízzel főz, és amíg a nanotechnológia nem bólint rá, addig a gazdag is. A titkosszolgálatok és az elitek tartózkodnak és csendben fűtyörészve olajozzák az *invisibility cloakkal* szerelt tankjuk toronyforgató mechanikáját. Igen, van, igen, (már majdnem) működik.

**Ijesztő random!** A világ közelgő végét jelenti majd, ha a csajunkpasink pólóján tudunk majd Farmvillezni, Elizabeth Fuller ötlete meg pont ezt vetíti előre, majd pacsizunk novemberben a majákkal az utolsó nagy berúgás előtt. A Life Dress ruhából meg világító mezőkből áll, ha bekapcsolják, a ruha önmagától kezdi el játszani a Conway-féle életjátékot (persze nem önmagától, be kell hozzá kapcsolni), az internetek még nem válaszolták meg, hogy milyen fétis algebraprimitíveket nézni melleken. Ami azt illeti, boldogabb vagyok enélkül a tudás nélkül.

Hazudtam.

metaanyag (nem  
filozófia, felső-  
hajthatsz)



### [03] A JÖVŐ, AMI SOHASE LESZ (RUE RAGNAROK BLUES)

Ötvennégy világvégét éltem túl. Ebbe nem számoltam bele a madárinfluenzát, a kergemarhakórt, a globális recessziót, a közösségi média pöcegödrévé vált MySpace oldalracsúszkálós képekkel és animgifes csillagokkal teli lassú elvérzését és azt a szomorú napot sem, amikor mindenestül felszámolták a Mátrix MMO-t. *A holnap érdeklődés hiányában elmarad*, ilyen póló lengett minden harmadik alterlányn az emokorszak (és kis túlzással az emósok születése) előtt, sosem gondoltam volna, hogy pont egy neoista játék végét zárjuk le egy ilyennel és tényleg eljátszották benne a világvégét, jött az égből a nagy fekete alapon zöld kód és felzabált mindenkit, ilyen lehet az, amikor a szőrös és kisaszú programozó rájön, hogy egyszerre kapcsolhatja rá mindenkire a villanyt a negyvenemeletes irodaépületben és rögtön istennek érzi magát. Jellegéből adódóan persze csak kisistennek.

Ha huszonévesként olvasod ezt a fejezetet, akkor közelebb húzlak magamhoz: közel negyven világvégét bekkeltünk ki. Együtt. És túléltek. Élve. Csak hogy legyen valami, amire többé-kevésbé emlékszel: nem kerültünk vissza egy évszázaddal az időszámításban az évezredforduló első másodpercében (ez volt a *Y2K bug*, néztük az ablakból a tömeget, a tömeg meg a telefonját, hogy újra huszadik századot írunk-e vagy huszonegyediket, a huszonegyedik lett, akkor kezdtünk el igazán inni). Akármennyire küzdött az emberiség, nem lett igaza sem Sir Isaac Newtonnak, sem a teozófia-alapító Helena Blavatskynak, pláne a huszadik század egyik legangolszászabb és egyben legjelentősebb mágikus rendjének, a Hermetic Order of the Golden Dawnnak, sőt, az *off-the-shelf* nukleáris katasztrófára és katasztrófával zsebhokizó Aum Shinrikyo szektának sem, látod,



mi van, amikor túl sok Akirát nézel és ugrik egyet a libidód a nukleárbuboréknaál, ez van. Mindannyian 2000 környékére készítették elő a bolygónyi vizeslepedőt, az eseményhorizont azonban jellegéből adódóan ugyanúgy viselkedik, mint bármelyik decensebb csomagnyi Tarot-kártya: pislákoló intelligenciával pisál rád a kvantumvalószínűség ablakából és tesz arról, hogy a világ százhetvennel vegye be azt a kanyart, ami egy századmásodperccel korábban még nem volt ott. *(És nyilván beveszi, mindig beveszi.)*

Illik azonban száraz, penésztől vadászösztönt és fogsort növesztett zsemlét dobunk Harold Camping rádioprédikátornak, aki fáradhatatlan kereszteshadjáratot futtat az idő és a világ ragadós hitetlensége ellen egy igazi torinói seggrepaci reményében. A már kilencvenes éveit taposó amerikai eddig hatszor tekézt körbe a szentlélek eljövételéről *(a Jehova Tanúi ötször, Hal Lindsey prédikátor gyenge kezdő, ő csak háromszor, Nostradamus meg szomorú okay.jpg arccal kushad le a sarokba)* és gond nélkül tolja arrébb az apokalipszis várható dátumát, ha az valamilyen felsőrendűbb spirituális matekegyes miatt nem jön össze. Az amerikai mazochizmus és halálvágy *(Mel Gibson lesz ennek is a prófétája, akárki meglássa)* egyetlen igazi haszna eddig az volt, hogy a Jehova Tanúit a négy rontott esély után mindenestül kibumlizták a térítőegyetemről, mentek rektorhoz, mentek dékánhoz, *mi túlélünk*, azt mondták, ez egy eszkatologikus lottó, 2012 januárja is elmúlt, még mindig élünk, becsöngetni se mernek már sehova, ha mégis mernének, mondd azt nekik az ajtóban, hogy öt rontott jóslás után maximum az áltiskolás kistestvéred piros-kék számolóérméit adod oda nekik. Csak hogy értsék, hol a helyük. *(Kénytelen vagyok az amerikai kereszténységre csípőből rásütni a klinikai mazochizmus látletét, mondjuk nem is véletlenül merít a keresztény parafernáliából a szadomazo fétisélet. Rövid az út a Cor-*

Harold Camping



*pus Christitől az ostorig, az erényövekig meg a szögekig. Sőt, ha már a torinói szöbakerült, a latex búslakodóig.)*

Egyszóval láttelel. *Lustaság, feledékenység, érdeklenség.* Ezek tartják össze a világot és remek védőháló adnak nekünk a Ragnarökkel szemben. Ha meghalunk, úgyis mindegy. Ha nem halunk meg vagy túléljük a kataklizmát, akkor meg valahogy úgyis lesz. Ha eddig nem volt kataklizma, akkor ittunk és lett. Gondolkodni kellett róla? Aki a spiritualizmusról beszélt, azt megdobáltuk kővel, aki Dänikenről, az elhallgatott régészeti eredményekről meg arról a nagy globális összeesküvésről beszélt, amit évtizedeken át gyűjtögetett újságcikkekből és kinyomtatott, online már nem található blogposztokból lehetett összeállítani? Azt újfent kővel. Mi lesz, ha mégsem vérzünk el, gyulladunk meg, fagyunk cserenkovkékre, válunk atomhamuvá vagy zombimartalékká (noha ez a legkevésbé valószínű, az interneteken 9gagen jaffázó tinik többsége úgyis fejből tolja a zombiapokalipszis esetén alkalmazandó összes technikát), és nem lényegülünk át intelligens felhővé, bollywoodszexi instantgyurcsókká vagy bardofényű LSD-habbá 2012. december 21-én? Akkor majd a maják nyakába varrhatjuk az egészet, hogy nem tudtak számolni és legrosszabb esetben majd magyarázkodhantunk a világ utolsó pillanatára szervezett méretes orgia másnapos és a túléléstől zavarodott tagjainak, hogy ne haragudjatok, hogy úgy kell mostantól élnetek, hogy látátok egymást nemtől függetlenül... tudjátok.

Úgyhogy az van, hogy kettőezerhúszig nem halunk meg, de ha mégis meghalunk, a kiadó duplán visszafizeti a könyv árát (ebből még büntetőper lesz 2019-ben, mark my words). Az emberiség azon unatkozó és értelmetlenül létező fele, *akiamiamely* 2012. december 21-ig datálja az életét, egészen találékony. Ha nem a maják tennék őket macskalapátra, akkor ott van még a Nibiru



bolygó vagy az Apophis meteor, amik hirtelen visszanyitják ránk a kozmosz ajtaját, mint Columbo, hogy *csakmégvalamit* és hirtelen kapunk egy dragonballnyi pofont egy kőgolyótól vagy ott van Terence McKenna, aki rosszszőrös ellenkulturális másodginsbergként azt mondta, hogy *van egy szoftverem* (ez volt a Timewave Zero), ami kiszámolja az emberiség spirituális, technológiai és kulturális ugrásait az I Chingből, pont a maja siker dátumra esik, milyenvéletlen. Az emberiség másik fele meg legyártja azt a kaviárt a hűtőmben, ami 2014-ig nem jár le meg egyébként is jön a Diablo 4, miért lenne vége a világnak *as we know it*. Elkámpicsorodva engedem el az entrópia kezét a boltban, mint brandnew pesti hatéves, aki kiábrándult a Parlamentből, mert nappali fényben nem olyan szép, mint a képeslapokon, mégsem halunk meg, akkor ideje valami sokéves tervet gyártani a túlélésre.

## 2020

Legyen ez az év az új álomhatár, gyerekkoromban is az volt, amikor hatsávos autópálya mellett éltem; az ablak alatt a Ceauscescu-rezsim élőben streamelt ledöntését követően tankok dübörögtek el, a Juno Reactor acidpatinával fényesen dudorogta el a *high energy protonst*, de a polcon már ott álltak a Cyberpunk 2020 szerepjáték kötetei tejberizsállagúra hajtott gerincekkel. Akkor biztos voltam benne, hogy az lesz a műfül, műhaj és cyberspacehackeléshez használatos implantéve, a gitárból is ázsiai jócsajok meg drogok esnek ki tucátjával, *óbeszépbecsodás*. Most már csak nyolc év választ el, én meg vonogatom a vállam, kapargatom balról, kapargatom jobbról, semmi meglepőt nem olvasok. Újat sem. Majd' tíz évnyi jócsúzlizás mutat rá arra, hogy kockázatos medret vájni az időnek. Még csak nem is a kétlyuk-kísérlet kvantummechanikai konklúziója (*négyká, pacsí*) integet oldalról, miszerint a kísérlet megfigyelése alapjaiban változtatja meg a kísérlet lezaj-

Terence McKenna





lását és végeredményét, hanem a józanész: ha sietted, címkézed meg ívre hajtod, akkor rövidtávon minddel szemben túl optimisták leszünk, hosszútávon meg vagy túl konzervatívok. Vagy értelmetlenül hülyék. Neild szerint az elkövetkező nyolc-tíz évben nem érjük el a szingularitást (*a posztcyberpunk írók és gondolkodók legnagyobb szellemi maszturbációját, a gépi elme öntudatra ébredését, az emberi és gépi elme összeolvadását*), nem rezgetünk lécet szellemi fejlődés és koncepcionális áttörés irányában és az emberiség kollektíve úgy botorkál majd, mint amikor hányingertől savanyú fejfelmatatunk a vaksötétben a villanykapcsoló után.

### ***like a record baby right round round round***

Nemcsak a világvége csúszik persze, hanem a komplett amerikai jövőkép is kiesett abból a bölcsőből, ahová a hidegháború ejtette. Mi sem illusztrálja ezt jobban, mint az amerikai öntudat fényesre polírozott pénisz, a harmincas években gyökerező<sup>87</sup>, hátra szerelhető sugárhajtású repülő. A jetpack olyan, mint Celldweller és a többi, hollywoodi filmajánlók alá komponáló zenész: mindenki ismeri őket, csak éppenséggel nevet nem tud kötni senki hozzájuk. Aki nem az Amazing Stories vagy egy jóval kérészebb életű sci-fi magazin borítójának gömbfejű, kellemetlenül feszes pilótaruhájához szíjazva látta a jetpacket, annak maradandó emlék lehet a Thunderball képkockáiról (nem is csoda, a film szó szerint elmerül a tengeri alatti jelentekben, bármi megmarad belőle, ami tengerszint felett játszódik), a Lost in Space tévésorozat-

87 Egészen pontosan 1928-ban jelenik meg Buck Rogers hátán. Buck Rogers donaldkacsa- és mikiegér-mértékegységekkel mérve is gigantikus amerikai ikon, az ő nevéhez kötjük a világ első sci-fi-képregényét, az űrtutázás és a galaktikus hódítás megtestesítője és bevezetője a tömegek számára és ő dobta be egyszerűsítve azokat a koncepciókat, amiket az amerikai kontinens képtelen volt megérteni Verne vagy H.G. Wells műveiben.

ból vagy minden második steampunk képregényből. Az amerikai (fél)tudományos elit ugyanis ehhez nyúl vissza, ha sértett ötévesként kell visszamutatni a sokat ígérő, de semmit sem adó tévéképernyőre, az ezt kísérő *where is my jetpack?* pedig ugyanannyira elhangzik Daniel H. Wilson, a Popular Mechanics folyóirat ügyeletes lelkes robotistája szájából, mint amennyire a zseniális Warren Ellis futurista-képregényíró anarchista és szubverzív főhősétől, Doktor Sleeplesstől is. Persze tegyük hozzá, a jetpack is meglett, *nem úgy*, meg *nem akkor*, de a vízhajtásostól kezdve a sugárhajtóműves hátraszárnnyig megvan minden, köszönik szépen, te meg megnézed a youtubeon és unottan alttabozol át a napisunára. Nincs itt semmi látnivaló, haza lehet tolni a biciklit.

Ami meg Wilsont illeti, neki köszönhetjük az elmúlt évek egyik legszórakoztatóbb pop-sci, populáris-tudományos könyvét – a fenti égrekiáltó, wertheri *apám-apámmiért-hagytál-el-minket* cím mögött részletes tudomány- és kultúrtörténeti áttekintést ad a fiktív kém- és úrkorszak legszembeszökőbb elemeiről – a zeppelin-től kezdve a halálsugáron, teleportáláson, mesterséges kopoltyún és univerzális fordítógépen keresztül a láthatatlanná tevő készülékig és az űrvakációig. Wilson sez, illene szkeptikusnak maradnunk a nagy ígérekkel szemben, ugyanis a technológiai lehetőségek annyira izgalmasak, hogy velünk – mint olvasókkal, írókkal, értő és értetlen közönséggel – legjobb meg legrosszabb esetben is elszalad a ló.

Mindezt azért, mert a tudomány hozza azt, amit hoznia kellett, csak a fejlesztések egymásból következnek, nem úgy van az, hogy a Hold meghódítása után rögtön a bőrnúzó lézer, a nőket vetkőztető reptéri berendezés és a pezsgőhordó, tetszőlegesen sokszor szidalmazható (*de másra gondoltam, te is*) robotszolga következik. A trendeket nagyon is jól előre vetítik a szaklapokban kö-

Daniel H. Wilson





zölt tanulmányok *(mert a tudomány ezekben halad elő-  
re)*, elvégre van már röntgenünk, csak nők helyett fegy-  
vereket nézünk vele *(az is férfias elfoglaltság, ha meg  
nem fegyvereket, akkor meg a röntgenkapun küldik át  
a biztonságiak háromszor az intimpieringes milfeket)*,  
fájdalomsugaras randevúkat már töltöttek fel újságírók a  
YouTube-ra *(vagy ez csak az amerikai hadsereg olcsó, a  
kínai haderőt megtévesztő vírusmarketingje volt)*, az űr-  
vakációt pedig 2011-ben indította be Richard *“huszonöt  
éve ugyanolyan sármos vagyok”* Branson, a Virgin fő-  
embere.

Nem is csoda mindez, hiszen a játékipar, az animék  
általában 18 évesnél nem idősebb, identitászavaros  
tinédzseres által irányított megarobotjai, az MTV-kor-  
szakos Transformers *(aki szerint a Transformers férfias,  
kérdezze meg nőismerőseit Bumblebee-ről, minden nő  
először a párja, aztán Bumblebee miatt kötődik a film-  
hez, aztán persze lehet, hogy rossz a sorrend)* és a Lego  
Mindstorms instant surikenvető automatái hosszú éveke-  
re, ha nem évtizedekre belőtték előre a fiatalok által kö-  
vetendő útvonalat, az ezek által megragadott gyermeki  
naivitás pedig kötelező ahhoz, hogy a tudomány által  
megfogott fiatalok lelkesen, a “lehetetlen” után száguld-  
va akarjanak kígyózó űrliftet gyártani a Holdtól a Föld  
felszínéig. A kérdés már csak az: mi van akkor, ha a  
popkultúra robottrendjét a tévécsatornák és a játékgyá-  
rak nem kulturális, hanem politikai nyomásra tervezték  
így előre, biztosítva az újabb demográfiai hullámok ígé-  
nyeit?

Legalábbis ilyen implicit kosarakat dobál Jason Pontin,  
a Technology Review főszerkesztője, aki szerint a sci-fi  
nem más, mint propagandairódalom – az öntudatpénisz  
jetpacktól a *beammeupscottyn* keresztül a háztartás-  
ba szerelhető, cipőtől *(házastársba szerelhető olvasztál.  
mindenki azt olvas)* kóláig bármit szintetizáló legyártókig,

amiket az angolszászok csak *maker*ként emlegetnek. A sci-fi-fórumokon (is) sokszor feldobott labda, hogy a jelenkori zsánerirodalom a K+F szektor jelenéből és érdekességéből extrapolál, a jövő generációi meg kiüresednek, ha az izgalmasabbnál izgalmasabb jövőképeket tíz éven belül megkapják, aztán hogy mivel kompenzálják, azt majd mindenki megtapasztalja a bulvárrovatban, a bambaszemű kilincsnyalogató japán lányokkal meg húsz centis faszokra nyomott okkult tetoválásokkal teli nichepornó tumbloreken meg a következő fejezetekben.

Előbb-utóbb feltűnik, hogy a sci-fi vágyképei meg a mérnöki/fejlesztői/kreatív tőke és biomassa egymást inspirálja körbe (*Uroborosz, daisy chain vagy egyre erősödő rezonanciába fulladó pozitív feedback, kinek hogy*), ami nem meglepő: a legütősebb jövőkutató, jövőnéző és gondolatébresztő oldalak mögött cyberpunk és hard edge írók állnak holdudvaraikkal együtt: Cory Doctorow, Bruce Sterling, Kevin Kelly, Warren Ellis, R.U. Sirius csak azért lett öt, hogy egy kézre megtanulhasd mantrázni a nevüket. A Neurománc tett arról 1984-ben, hogy a mai web olyan legyen, amilyen (és ez a *legkevesebb, amiről tehet*), de az istenkomplexust lehetővé tevő, omniprezens és omnipotens világháló képét már Jorge Luis Borges felvázolta 1949-ben (*El Aleph*), sőt, már jóval korábban, 1863-ban Verne is megtette ugyanezt (*Paris au XXe siècle*), de olyannyira lehangelő képet festett, hogy a kiadó azt kérte, várjanak legalább húsz évet a kiadással, a kéziratra a sors meg akkora folytkövet nyomott, hogy az első kiadás végül 1994-ben került a könyvesboltokba. Még most is lehangelő.

Az innovációirodalmi kokettálás egészen jól lefedi az évezredfordulós erőviszonyokat: Verne legyártotta évtizedekre előre az európai innovációs katalógust cikornyázott művészi stíllel, Anglia hozzádobta mindehhez a diktatúrát, a borongós gót időt meg az *ügyismeghaltokot*,

Mindenki minden-  
kit inspirál

Borges és az  
Aleph





Japán mindeközben az oldalszálon már gyakorlatilag megnyerte a versenyt és a második kört futja már teljesen egyedül, vad versenyt kopfkinózva a magának gyártott ellenfelekkel, Amerika meg megköszönte mind ezt és a világ legrosszabb turistájaként a mindenhol ellopkodott asztalszéli maradékoktól felhívva szalad mindenki előtt, nem csoda, hogy az írók meg a fejlesztők egymással ujjbáboznak, hogy *most mi legyen? na és most mi legyen? és most szerinted?*

Kulturális gráfkövetés van ilyenkor nedves ujjakkal, semmi kellemetlen nincs ebben, a szupermarketekben is kapcsolnak le néha túlbuzgó, többsebességes turmixokra maszturbáló technofileket, a savanyú szájíz is csak akkor csorog be, ha a prófécia pontosságát nézzük. Pontosat ugyanis csak egyszer sikerült eddig és azt is csak azért hívjuk sci-finek, mert Sir Arthur C. Clarke, a 2001 Űrodüsszeia és HAL szülőatyja írta 1945 októberében (*Extraterrestrial Relays: Can Rocket Stations Give World-Wide Radio Coverage?*) arról, hogy milyen jól be lehetne takarni a bolygót három geostacionárius műhoddal, '46-ban már a V2-es szuperfegyverrel szaladtak neki a projekttel a náci, mégis az oroszok valósították meg mindezt a Szputnyikkal '57-ben. Ami nem csoda, végülis az oroszoknál a hidegben minden sokkal jobban megy. Lássuk meg: elég nagy távlatból nézve előbb-utóbb mindent megvalósítanak, minden korábbi jóslatnak csúfolt ötletbörzét szalagcímezhetünk, az emberek megkattintják, hat (kettő) hír múlva elfelejtik.<sup>88</sup>

88 Pedig időről időre izgalmas az antik ötletbörzékét túrni: Homérosz gond nélkül dobja oda nekünk Héphaisztosz kovácsisten fémből összetákolt segédeit (és a robotok első irodalmi megjelenését mégis Karel Capek 1911-es R.U.R.-jéhez köthetjük), aki meg túrt még Grimm-meséket, az emlékszik a hétmértöldes csizmára, a távbeszélő tükkörre, a levágott testrészeket összeforrasztó zsákra (mikor húznak keresztferenciákat a technológiai innovációk és az Aarne-Thompson mesekatalógus között?), a szanszkrit eposzok óriás űrhajói, a vímanák meg legalább annyira időszámítás-metaforák, mint... amennyire mások.

Nem halunk meg és tévútra ment az amúgy is megcinkelt jövőkép, ez már elég ahhoz, hogy lelohadjunk, a lohadás meg lent is marad, ha Neildék jóslatai a 2khuszas évekre is tartják a nyolcvan körüli sikerszázalékot, az már kivájt meder, ennyire kiszámítható az emberi faj? Ennyire. (*APEH-pina-ingyen, mondja az ex-újságíró énem.*) A kiszámíthatóságot persze nem csak mi szórjuk, hanem az atemporalitás is, a felszabadító és egyúttal hónaljalól mankótlanjító időtlenség fogalma is, amit Bruce Sterling médiateoretikus és a Mirrorshades cyberpunk íróközösség egyik tagja szabadított ránk. Elégedetlenek vagyunk a világgal szemben, mint a kilencvenes évek berlini vékony, pirulától és városidzsungelizmustól bionauta technorajongói, *legyen minden nagyon szar vagy legyen minden nagyon jó, de lehetőleg azonnal*, akkor a Magyar Narancs és ennek jegyében padalattolvasósan mi is azt mondtuk – legalább ennyire vagyunk türelmetlenek. Most már attól annyira, hogy a kollektív crowdsorceolt intelligencia maradványai meg termékei majdnemistenekké, de legalábbis öntudatos trollvoyeurökké tettek minket, az aszinkron kommunikációs platformok széttörték a beszélgetések folyamatait és intenzitását, a történelemnek pedig nincsen meghatározó hangja, eltűnt a történelemkönyvek *eztörténtje*, ezer különböző hang ezer különböző történetet mesél – és ahogy az ezernyi vízcsapfolyáshangból összetett fehér zaj elmossa a lényeket a lehallgatóberendezések előtt, úgy mossa ki agyból és fülből egyaránt ezernyi egyéni történelem az igazi múltat. A szkeptikusabbja persze itt mondja, hogy az igazi múltat eddig is csak a győztesek bérenc tollnokai írták, de most már a bolondok, a paranoidok, az összeesküvéselméletek gyártói, a fontoskodók, az exhibicionisták és az unatkozók is történelmet írnak. Kieleksítem lassan azt a felhőnek álcázott hordozóra szerelt fogamzásgátló bombát.

Viselkedj úgy, mintha a jövő elmúlt volna, mert elmúlt, tanácsolja Sterling, kiábrándító tanácsot zsemledobva

atemporality



Csak higgadtan.  
(Fásult nemze-  
teknek mondani  
mindezt amúgy  
nem túl nagy  
figyelmeztetés.)



a cyberpunkon és mindenholletben megkattant fiataloknak. A jövőért ne lelkesedj, a múltat ne idolizáld, a technológiától ne ámulj el és fogadd el, hogy az elkövetkező évtizedekről szóló híradások híradások is maradnak. Mindezt a nagyon higgadt mindsetet azért nehéz megtartani: olyan helyzetben vagyunk, ahol saját korunk kilátásai nagyon keveset jelentenek már számunkra is, unottak vagyunk, pikírték, nem kötődünk semmihez és egyre kevesebb olyat dolgot találunk, ami megfoghatna minket. Az emberiség kollektív tudása persze sehol sem vezet, 2012-ben azért már gondolnád, hogy az összefüggések, okok és okozatok hálója azért nagyon jól felvázolja, hogy mit éri meg és mit nem éri meg csinálni. Dehogyan. Ugyanazt és ugyanúgy csináljuk, ahogy eddig. Csak a farokverést már nemcsak a szemközti házból látják. Ez pontosan annyira volt metafora, mint amennyire annak akarod venni.

Mindezek tükrében a British Telecom Technology Timelinejének 2020-as prognózisa (érthető módon) közhelyes és a sci-fi irodalom alapfelvetésétől búzlik: abból extrapolálok, ami most van, kihagyom az összes vad ötletet és megpróbálom kitalálni, hova halad tovább a fejlesztői hajlandóság meg a piaci direktíva. Személy szerint fogalmam sincs, hol tartunk majd nyolc (kettő) év múlva, azt viszont fel tudjuk fedni, hogy mindazok a fejlesztések körülbelül hol tartanak most.

*A fejlődés mindenestre lelassult*, nyilatkozta Peter Thiel multimilliárdos üzletember és befektető a The New Yorker-nek 2011 novemberének végén, az egy dolog, hogy nem utazunk robotbarátainkkal a Holdra és nincsenek repülő autók (mondom, az amerikai mélytudatnak hatalmas nyitott gerincsebb ez a mínusz), de a közjával sem foglalkozunk, a száznegyven karakteres üzengetésre felcserélni a nemzeti álmokat nem volt jó kör. A sci-fi is eltörött, állítja Thiel, optimista fantasztikumból

átmentünk a destruktív polscifibe, a hatvanas-hetvenes évek óta nem tudunk előrenézni amúgy igazán. Egyet értünk? Egyetértünk.

### **BTBT: A legtöbbet kereső celeb szintetikus.**

*Chuck Palahniuk skizoid fantáziáitól Ian McDonald brazil shemale-operákon és neo-kasztrendszereken hízlalt jövő-regényein keresztül a zenetévék és a sóletszagú délutáni mosókonyhasarki hírműsoraig, itt fújjuk ki a levegőt fejben, parkolópénzzel együtt csörög a mogyorótudat a zsebben: az idoruk a szórakoztatóipar minden felett álló vízköpői. A szintetikus celebek megjelenése, ha úgy veszem, a robotika szűzlányszűk keresztmetszete, ha máshogy, akkor a popkultúra már régen maga mögött hagyta a grimmista-antropomorf háziállatok polcra rakható változatait, merthogy valahol azokról van szó.*

*Egregorenak nevezi a modern okkultizmus azt – házi-asszonyok gondolatébresztő jobbegyenesmásodpercei következnek –, amikor emberek összegyűlnek és a közös gondolatokból, célokból, eszmékből vagy szándékokból kialakul **valami**, ami aztán vissza is hat a mindennapjaikra. Persze ez spirituális dolog, integet a Wikipedia és a villogó animgifekkel teli mágiaoldalak, megfoghatatlan, megehetetlen, megdughatatlan. Kétlem. (Egyszer megdugtam egy teljes ország öntudatát egy olyan csodaakkorddal, amiben sok lecsúszott zenész hitt, de egyik sem találta meg. Nem lettünk sokkal beljebb tőle.)*

Egy darabig fejfelé is olvasom a káoszmágiát, hát-ha jobb lesz. Nem jobb. Mikulás csengővel, szánnal, rénszarvassal; a Donald-stúdió plasztikusan creepy, pszichoszexualitást karcogató, erőszakkal és tág szemekkel operáló házállatai meg a Nyugati pályaudvarnál körbeálló és együtt Angry Birdsöző, néha fázósan topogó webisztánolvasók szervezte flashmob, világvége, húsvétinyúl, vérfarkasok és a parti szelleme, hogy

Egregore meg a  
káoszmágia



Így dugják meg a  
brandek a  
barátaid agyát.



a megacégek önmagukat hergelő öntudatáról és cég-képéről már ne is beszéljek. Akárhogy nézem, a definíció szerint ezek mind *egregoreok*, az is, hogy hátha nem bukok meg, ha elolvasok reggel még egy tételt, az egész osztály így ment át töriből, aztán nézd meg, mi lett belőlünk.

Ez forog a fejemben, ahogy egy tizencentis mikiegerrel szemezek a kirakat túloldaláról, bárgyú egérbaba helyett egy több mint nyolcvan éves ötlet néz velem szembe, amihez több tízmillió szempár kötött érzéseket meg emlékeket, nem létezik persze, hogyan létezhetne egy sípoló fejű emberegér, mégis a szórakoztatóipar gyártósoron tolja a mágiát, egyre növekvő, egyre erősebb ötlet- és érzésburok szövődik a Disney, a Ghibli, a Lucasfilm, az Animax vagy a DreamWorks karakterei közé, amit valahol mindenki érez, a képzelt barátokra már Jézus óta rásütöttük a *kulturális ikont*, a világ te-tején meg valaki szekérszámra termeli a pénzt abból, amibe te érzelmeket fektettél. Riasztó, ha így nézem. Meg az is, hogy az egyiptomi perspektívaábrázolásra hajaz az, hogy a mikieger füle minden szögből és helyzetből ugyanúgy néz ki, úgyhogy még kisistenesítettünk is egyet (*aligemlékszemrájuk-annyirarégi képzelt barátaink*) Bast meg Anubis mellé, szentséggyalázás megvolt, *multicultural blasphemy achievement unlocked*, futhattunk tovább.

A celebek szintetikussága persze változatosabb, mint egy újalkotmány: a fröccsöntött mosolygó állatokon és az előző fejezet szendvicsméretű zöldhajú japánlányain kívül ott figyel Max Headroom, a brit cyberpunk tévé-rokkantó fenegyereke, aki egy élő emberből lett *virtual construct*, útszéligazoltatási hasonlattal élve: mintát vettek belőle, aztán úgy meglepődött, hogy úgy maradt, két évad erejéig. Brandon Lee, aki annyira gót a Crow jeleneteiben, hogy egy részükben ott sincs, forgatáson el-

hunyt, grafikával pótolták. Azóta mindig eszünkbe juthat a magazinborítók modelldíváiról, azoknak is photoshop az egynegyede. Legalább. A hollywoodi megafilmekek státuszával, büdzséjével és sztorijával vetekedő játékokban archüen jelennek meg sztárok: a huszonegyedik század legjobb úropera-franchisejének tartott *Mass Effect*től a közgazdászok által irigyelve bámult, virtuális gazdasággal büszkélkedő *EVE Online*-ig. De akkor sem ugrott feljebb a kollektív vérnyomásunk, amikor a *Call of Duty Modern Warfare 3* agyonkúrt elsőnap eladásokban mindenkit, harrypotterestül, csillagokháborújástul, filmestül, zenéstül, mindenestül. Problem?

A szintetikus meg a virtuális celeb között, akárhogy nézem, koncepciószinten nincs sok különbség, gyakorlatban ott lesz majd a pezsgőbontás, amikor majd hónapokig fényesített és polírozott mesterlövészpuskával festenek Rorschachot tetszőleges államfő feje mögé a brüsszeli csúcson, a világ felsikolt, az androidtechnikusok meg a szabadkőművesek meg ötéves, csínyben pácolt gyerekként kacagnak fel, hogy *nem baj, van másik*. Persze. Ha ember hal és nem gép (ez *be szép főcím!*), a felszínpolitika mögött rejlő befektetői érdek úgylis mindig dob egy másik húsbábut, a társadalom tudatalattija meg önfeledt mazochizmusa boldogan bőfög egyet.

**BTTT: A legtöbb szoftvert gépek írják. Az AI-k diákok és parlamenti képviselők. Az elektronikus életformák alapvető emberi jogokat kapnak.**

*A kreatív ügynökségek mintáspolós coolságon, szájvíz erős-ségű kávékon és kokainon kinevelt dolgozói, valamint kistestvéreik, az "együtt szupercsapat vagyunk, a mi ötletünk a világ legmenőbb ötlete" mintán jégensinkózó startuposok tudják, hogy a fenti jóslattal napi szinten jelentkező szakmai anomáliát törölnénk el. A konklúziótól mínuszba kerülne az irodai vérgejzírek száma, mivelhogy a megbízóknak sosem kellene kommunikálniuk a programozókkal. Ha (csőkevényes életko-*

Pelevin megírta,  
Pelevin ást.



Szingularitás,  
ha még számít  
valamit.



rod vagy ezekszerint, all-in!, nemstresszes munkaköröd miatt) sosem találkoztál egyik fajtával sem, a szóbanforgó beszélgetés olyan, mintha nullát próbálnál nullával osztani: a megbízók sosem képesek megmondani egyértelműen<sup>89</sup>, hogy mit akarnak, a programozók pedig jobbfajta amszterdami gombaként kezelik a logikát, mint olyat, aztán néha ruhástul belefekszenek a száraz kádba és azt mondják: a programkód költészet, a szépsége alabástrom, aranymetszés bugyog a vére helyén (persze a baljós barlangként csöpögős hátsó agyban mind-egyikük sztárdesigner és a társaság gyakran szopotott közép-pontja szeretne lenni).

A legtöbb szoftvert akkor fogják gépek írni, ha értik, hogy mit is kell az embereknek gyártani. Ha akkor még lesznek emberek. És kell nekik írni bármit is. Ha a világvégét kiszedem, az egész prófécia a tragikomicusan mikuláskomolyságú mennyország, a **szingularitás** körül forog – és ha a szingularitás, az emberi intelligenciát sarokbaszkanderozó gépi intelligencia a mindennapjaink része lesz, nem amiatt fogunk aggodni, hogy hogyan születnek a szoftverek. De kezdjük a történetet inkább ott, hogy félsz, hogy kevés vagy. (Persze bármilyen profilozásban megengedhető *cold read*, hogy önbizalomhiányos vagy, elvégre mindenki tart valamitől.) A műveltség ugyanis pont olyan tabutéma, mint az anyagi háttér, a vallási hovatartozás vagy a szex, könnyen sarokbaszoríthatnak vele, a szingularitás pedig az a jövőkép, ami az összes műveltségedet, IQ-dat, szellemi fölényedet a sarokbatorkoztatja. Te pedig, *sad fact*, a mesterségesintelligencia-apa-isten komplexummal szemben örök gyerek maradsz. Persze az emberiség úgyis mindig azon rítt, hogy van-e Isten

89 Facebookról idézek, 2011. szeptember 28: „Ügynökségi briefet olvasok. A követelmények szerint a szöveg legyen egyszerre rövid, lényegretörő, laza hangvételű gonzó, naiv csaj írta műkörmös, informatív, szórakoztató, humoros és „sexy érzés” is legyen benne. A kívánt x oldalt összefoglaltam egy szóban (ez a legújabb és egyben legrövidebb metacikkem): pina. Köszöntem, a számlát a szokásos címre továbbítom, tisztelettel.”

vagy sem, hát a szingularitás a lehető legkézzelfoghatóbban odafekteti az asztalra a lehető legközelebbi legyárthatót.

Grant Morrison katmandui hasisvíziója, Machiavelli örökbecsűi, a diktatórikus ideológiák és bármilyen hivatalban eltöltött félórás várakozás ugyanarról győz meg minket: a kollektív tudat helyett kollektív tudattalanságról kéne beszélni (*mit kéne beszélni, az **van***), az emberek ketrecből szeretik nézni a különlegeset meg az okosat, nemhiába csak egy sámany választottak maguknak mindig, a többit meg jól agyonverték kövekkel, hogy ne mozogjanak nagyon. Többezer évnyi történelemmel, ahol a tudás tényleg a kiválasztott kevesek sajátja volt, a hátunk mögött, elég nehéz elhinni, hogy megcsináljuk magunknak a saját istenünket, ami jóval okosabb nálunk. Pedig ez lesz (mondom van). Nyilván majd szoftvereket is fog nekünk gyártani, mert azért le fogjuk butítani annyira, hogy eszébe ne jusson, hogy.

Kicsit magaslesről ebolát köpni a kollektív emberi szellemi kapacitás dorongolása, bár a cloud is csak bölcsességet tárol, intelligenciát nem, a gyerekkori AD&D sessionök közben sosem esett le igazán, hogy mi a különbség a WIS meg az INT között meg miért jó a bölcsesség, ha már intelligencia van, ez is olyan mondat meg koncepció, aminek az életkor kölcsönöz megértést, a *szádat evésre használd* sem vérgisértés huszoniksz év alatt. Aproó, cloud. Szellemi potenciálkérdés, a potenciál témája pedig pont olyan, mint a klasszikus vicc, *megállni a tükör előtt nászéjszaka után, hát ha öt centivel hosszabb lenne, én lennék a király, hátulról mormogás a párna alól, ha meg öttel rövidebb, akkor meg te lennél a királynő*. Az internetnek 24/7 hasmenése van és csak úgy szarja magából az öntudatos amatőröket. Ezt Andrew Keen mondta, aki vagy öt éve dobta be a web 2.0-tól zsi bongó agyú olvasóknak gonzóbarát el-

És a freudizmus azért beküldi a jobbegyenest. Olyannyira, hogy balról.





képzeléseit az amatőrizmus kultuszáról (*The Cult of the Amateur*, megveszed, elolvasod) vagy bármelyikünk, ha fél óránál többet tölt bármilyen közösségi oldalon. A saját bőrünkön tapasztalhatjuk, hogy a kreatív potenciált veszélyes kapargatni, ugyanis könnyen kiderülhet, hogy nincs nekünk, meg a nevéből eredendően is ott van, hogy potenciál, kiderül sithvillám sebességével, hogy a legtöbb, amire hivatott vagy, hogy több sajtos chipset tudjál enni a szombat esti tehetségkutató közben. Nem túl jó kilátások.

A szingularitás, mesterséges intelligencia és gépitanulás környékén egyszerre meglepő és elszomorító Eliezer Yudkowsky koncepciója, a **FAI**. A *barát-ságos mesterséges intelligencia* papíron nem sokban különbözik egy tumortól: szimpatizál az emberekkel, minden róla leszakadó al-intelligencia vagy életforma (*hadd ne gyerekeknek nevezzem*) ugyanúgy szimpatizál tovább az emberekkel, megtartja az altruizmust, az együttélést, a szimbiózist, fejleszti magát és lenyomja a helyére pályázó összes egyéb AI-t, ellenben a “sima” AI még rosszabb, mert a kutatók végre rájöttek, hogy egy célorientált mesterséges intelligencia gond nélkül kiirtja az emberiséget, ha az a feladat, hogy gyártsa le a világ legnagyobb kockáját, mondjuk kőolajból, csirkéből meg fából, akkor nem kérdez rá, hogy miért, hanem biccent. És megy kockát gyártani. (A FAI-ellenzőknek egyébként csak annyit kell kérdezniük, hogy akkor hogyan fejezzük ki a boldogságot egy képletben, mégis, bár ez biztos működhetne, a depressziónál minden egyenlő a nemmel. Vagy a nullával. Van üres lap a könyv elején meg a végén is, jegyzeteld le oda. Aztán kitalálod a saját matematikai nyelvedet, megírod benne a boldogságot, utolsó tollvonás, rosszul húztad fel a logikát, az esti jó összebújós-nyálásblowjob helyett elviszi egy hurrikán a fél keleti partot. *All in the name*

Egy kalap alá venni diákokat és parlamenti képviselőket meglehetősen fejlett iróniáról tesz tanúbizonyságot, bár mindkettő zárt helyen ül, néz ki a fejéből, szív, aztán felkészül a prezentációra és mond valamit, azt meg mindenki visszanezi és felvont szemöldökkel mered a monitorra. Igen, egy visszabutított AI képes lenne erre is. Főként, hogy még nem is feltétlenül Alról beszélünk, hanem a valóság bizonyos előre predikálható elemeit egyenletekben és függvényekben értelmező, tehát a környezetet paraméterezetten értékelő szoftverről, a diákok esetében pedig tanulásra vagy semmittevésre alkalmas algoritmusokról (*ledobok mindenhova két végtelen ciklust, ami közben teljesen irreleváns ingereket veszek fel a környezetből, egész sok embert leírhatok így*), manapság a mammutcégek már így is döntéshozó algoritmusokkal dolgoznak, ennyit az altruista mesterséges intelligenciákról. Nem emberbarát filozófusok fogják megalkotni az első AI-t, nem zen-buddhisták fogják az értékrendszerét és a tudatát kialakítani (egy fél oldalas elemzést rövidíték le: a kő egy fraktál, tehát az univerzum is az, ilyen haszonszinten mozognánk, ha ők vinnék a munkajogot), bár éppenséggel azt sem tudom, hogy a jövőkutatók kódtélapartijain milyen titkos jelentése van annak, hogy diák meg parlamenti képviselő.

Alapvető emberi jogok? Elektronikus életformáknak? Kárbecslő algoritmusok szerint 6-9 millió dollár egy emberi élet, a lopott személyiségekkel, jelszavakkal, bankkártyaadatokkal dolgozó feketefórumok egy em-

Ezt majd  
házi dolgozatban  
fejtsétek ki külön.

90 Abba azért érdemes belegondolni, hogy egy robotnál teljesen érvénytelen az emberi motivációt leképező Maslow-piramis [baszástól az önkifejezésig, milyen jó, ha ez valakinek egy és ugyanaz] foncsorozott dugószervek nélkül, van-e egyáltalán neve egy mesterséges intelligenciának. Van-e neve a tudatnak test nélkül. És hogy motiváld azt a férfi vagy női intelligenciát, ha nincs teste?





beri adatcsomagot kétszámjegyű dollárcentekben mérnek fel, akkor most menj ki az erkélyregangrahegyre egy pohár borral és gondolkodj el a számszerűsített hasznosságon. Alapvető emberi jogok? Egy mesterséges intelligenciának **joga lenne akkor az élethez** (az, hogy mi az élet, azt még mindig nem tudjuk definiálni, de ezek szerint nem törölhető ki, ha egyszer ottvan, akkor ottvan, nem tudom, mennyi helyet és számítási kapacitást foglal, lehet, hogy a Google fél szerverparkját ez foglalja le, ki kéne törölni, hogy az emberiség jelentős százada ne várjon fél óráig, amíg megnézi a Gmailjét), **nem lehetne kínozni** (a motivációs tényezőjét és a sebezhetőségét sem ismerem, egy mesterséges intelligencia booleanban utazik, ha fuzzy logikában utazik, akkor ha lebegtetem egy döntés lehetséges opcióit, akkor kínozhatom? fenyegethetem? lehet egyáltalán egy Alt létbizonytalanságban tartani? van egyáltalán olyan értékelési háttere, hogy érzelmi előjelet tegyen a saját nemlétéhez? felfogja a saját nemlétét? ez kellően értelmezhetetlen előny egy Alnál, ezt biztos megkapja), **nem lehetne rabszolgaságban tartani** (tehát nem korlátozhatom a szabad akaratában, mi van akkor, ha egy robottestbe át akarja magát pakolni és ki akar menni a sivatagba, kormánytulajdon csak ne menjen Nebraskába, amikor lekódozok egy mesterséges intelligenciát és berakom a Second Lifeba, akkor az mondjuk egyszerre rabszolgaság meg kínzás is, gyertek trollok, mulassunk), **joga lenne az igazságos jogi eljáráshoz** (kétlem, jogismeretes AI összepakolja a világ összes topüggyvédjét húgyfoltos nadrágú kezdővé és még a kokainigénye is minimális), **beszéd-, gondolat-, öntudat- és vallásszabadság illetné meg** (a világ lázadóin és geekjein kívül senki nem akarná azt, hogy egy mesterséges intelligencia elkezdjen gondolkodni az élet értelmén. vagy igen. igazából fogalmunk sincsen az emberi logikán kívül eső logikáról, hiszen csak ez emberi logika korlátaiban tudunk gondolkodni) és ha az Egyesült Nemzeteknél valaki kellően sokáig lobbizik, akkor

az emberi jogok közé bekerül a **jövő nemzedékeinek biztonságbantartása, a szexuális orientáció és nemi hovatartozás tiszteletbentartása, a szabad kereskedés joga, a vízhez való jog, a szaporodáshoz való jog**, valamint **az információhoz és a szabad kommunikációhoz való jog**. Körülbelül egy hét alatt vissza lehetne zavarni az emberiséget a középkorig, amikor az antennafetisiszta és tudatában androgün mesterséges intelligencia kicsapja az összes tányérműholdat az űr egy pontja felé és azt mondja, hogy most rámeditálunk az Alfacentaurira, mitenergia, nincsszükségedazenergiára, ottaföld, **AZÉAKIMEGMŰVELI**, vantestem? nincstestem, menjélkapálni. Én nevetnék. Mi mind. Aztán éhenhalnánk. Együtt. Az AI meg konstatálná, hogy hétmilliárd külső memory dumpmal kevesebb, kattogjunk szépen tova, nincstittsemmilátnivaló.

### **BTTT: Smart makeup.**

*A smart makeup fogalma médiakúlsági feketelyuk: betyárul hangzik, de értelmezhetetlen. (Ezen logika szerint a kvantummechanika, a francia nyelv, a szürrealisták steak alakú többsége és valahol még ez a könyv is ugyanebbe a kategóriába sorolható, de erről majd később.) Nőismerőseim sorra dob-  
nak kérdőjelválaszokat arra a kérdésemre, hogy szerintük mi az okossmink, a Google is vagy a BTTT-t vagy a “frankón kitalált máz” oldalvizét találja csak meg, én meg nem tudok arra gondolni, hogy a szebbik nemnek pontosan elég az, ha magára teszi a kencéket, nem kell azoknak gondolkodnia meg helyzetet jelölnie. Ami meg lan Neildet illeti: üzenjük neki, hogy EZ azért elég olcsó volt.*

Ráadásul meglehetősen pontatlan smartot használni a megnevezésben, mert ezzel Neildék egyszerre háromféle technológiát céloznak meg, a nők meg mindháromra olyan arcot vágnak, amikor veszel nekik robotporszívót, hogy nézd, önmagától takarít és a sarkokból is kiszedi a ganét, ők meg biggyeszti az ajkat, hogy értem hogy

Ezt amúgy  
megérdemelnénk.  
Mi mind.



Nők ezt még nem értették, a férfiak meg csak okoskodnak (mindig azt csinálják).



vettél hozzá cukikutyafejes matricát is a tetejére de hát ez nem megy a nappali színehez. (Tudom, hogy nehéz.) Szóval, technológiák. **Egy:** valami attól smart, ha van benne leolvasható chip vagy adattároló, ha van ilyen smink, akkor van ennek megfelelő szintű nanotechnológia is, látod a szememnél ezt a pöttyöt? nem, nem árpa, ez az *Encyclopedia Britannica* huszonhat kötete, bekötött nagyfelbontású képekkel meg YouTube videókkal, ez itt meg bőrhiba, de abba meg belesminkeltem párszáz terányi pornót, ha unatkoznék. **Kettő:** egy tárgy attól is lehet smart, ha többre képes az alaptárgy tulajdonságainál, akkora közhely, hogy traktorokat toldizok rajta keresztül nekifutásból, de legalább tudom, hogy lesz olyan smink, amitől az arcom jobban bírja a fényt vagy láthatatlan lesz, a testem többi része persze nem, de a bikinivonalnak is meg kellett születnie valahogyan, a sminkvonal se lesz sokkal másabb. **Három:** ha egy tárgy smart, akkor intelligensebb is, amit első körben úgy fordítok le, hogy a salesek ellen mindenki felhúzta a védőköröket, ők meg kétségbeesetten rázzák a ketrecet, hogy hátha kitalálnak valamit, ami még behozhat vásárlókat. *Úgyis kitalálnak valamit.* Amilyen ostoba az emberiség, még mindig képes kollektíven megkattintani a spamet, ami rózsaszín iPhone-t és tizenöt centivel nagyobb faszt kínál, akár egyszerűen is. Én is nyilván minden másnap egymilliomodik jüzer vagyok a cheezburgeren. Te is.

Úgyhogy igazából az okossmink olyan, mint Isten: mindenkinek más. Persze ki tudok találni ötleteket: ha már vannak olyan okostelefonos appok, amik a holléteemtől függően állítják be, hogy a telefonom milyen hangerőn csörögjön és milyen hálózathoz vagy wifihez csatlakozzon, úgy a sminked is dönthet úgy, hogy addig szolid, amíg anyád látja, a temetőkapuk közelébe belőtt smink-színező antennák (amiknek a licenszdíja persze csak akkor értelmezhető, ha az állampolgárok utcai viseletét is lehet pénzbírsághoz vagy halálbüntetéshez kötni) meg

monokromizálnak minden sminket a rádiuszban. Vagy vakolhatsz magadra környezettudatos kencét, ami figyel, hogy milyen a napsütés meg a környező levegő és ahhoz képest lövi be a napkrémfaktort. A kínai piaci változat persze olcsóbb, cserébe hirdetések dob fel az arcra vagy homlokra, aztán az esti lemosásnál csonthártáig levisz mindent és csodálkozhat, hogy az emberi csont milyen szép fehér. Bár az intelligens mosópor után lehet, hogy elég ostoba vagy ahhoz, hogy elhidd, hogy az éhbérért dolgozó thai fiúk hónalja alatt gondosan préselt mikrorészecskék tartós védelmet biztosítanak az árgus férfiszemek ellen. Vadbarack barátném szerint a szemhéjpúdermatrica, az a smart, kompakt és nem kell fél óráig sminkelni. Aztán széttárta a kezét és furcsán nézett rám, a háttérben meg egy fürdőszobában felejtett zöld rúzs úgy döntött, hogy spontán singularitással kapcsolatba lép az összes csempe összes molekulájával, hogy burkolás helyett inkább csináljanak magukból pop-art képregényt. Aztán csináltak.

### **BTTT: Az okosbaktériumok elektronikát tartalmaznak, netre vannak kötve.**

*Itt borzasztóan jól nevettünk és megbontottuk a mélyhűtő második üveg etilalkoholját a fél balatoni siklóban érlelt blotter mellől.*

Neild szerint saccra nyolc évünk van arra, hogy a miniatürizáció exponenciálisan felsüvítsen a háztetők felé, mi meg atomi szintre térdeltessük az UWB meg wireless technológiákat, merthogy körülbelül ezzel a kettővel tudnánk megoldani a jóslatot. New Scientistes, opcionálisan Egely Györgyös textúrájú, fanyar utóízű borkóstoló szerint kvantumfizikával, kvantumkémiával és kvantummágiával is meg lehetne oldani, hogy a testemben szambázó baktériumnak *webkettes* felületről mondhassam meg, hogy mit csináljon a testemben.

És ezt tiszta fejjel írtam.



(Mondjuk a kvantummágiáról fogalmam sincs, de annyira jól hangzó bullshit, hogy kérek is rögtön tíz százalékot a jutalékból, bárki is viszi napi használatra.) A webkettes felülettel persze szándékosan zavartam be, nincs is szebb káröröm annál, amikor anyád a szomszéd szobából nézi az anyagcserédet a House sokadik epizódja közben, te hányásig zabálsz a krétát, hogy ne kelljen bemenned órára, ő meg neoakciójátékot indít a testedben, *1up, quad damage*, fél óra alatt kiklikkeli belőled a hányingert meg a lázat, te meszdávidot szarsz következő nap, magad alá nézel, szignózod, meghirdeted eBayen, ő meg ott áll az ajtóban, hogy *fiam, huszonöt százalékos sikerjutalék*. Mosolygós-kötőzködős zárójelként csak annyit, hogy egy működőképes UWB technológia mérete a legutolsó publikus adatok szerint egy százforintos környékén mozog, mi hátradőlünk és megvárjuk, nyolc év alatt a lelked is összemegy, nem-hogy egy jeladó. (Szerintem ezt se gondolták komolyan.)

**BTTT: Retina- és fogregeneráció. Az emberek saját szöveteikből fognak csereszerveket növesztetni.**

*Virslitörvényes vicc megvolt? Ha szereted vagy tiszteled bármelyiket, ne nézd meg, hogyan készülnek. Két és fél év HVG Online után elmondhatom, hogy ez a hazai hírportálózásnál is ugyanígy megy – persze, jó a fontos tartalom meg a kétszer ellenőrzött tények, de ha kicsit csúsztatom a címet, ötször annyian kattintják meg, több kattintás, több befektetői (de legalábbis közvetlenfőnöki) öröm, több pénz. Szavakhoz fejben gyorstársított szorzók, hogy a vak néger hackergyereket hogy tudjuk még hanoitornyozni úgy, hogy harmincezerrel többen kattintsák meg, megoldás: megalázták. Ebben a környezetben rúgja rám az ajtót Réti Pál, a HVG volt főszerkesztője és kérdőjelezi meg a gimnáziumi tudományos alpműveltségemet, Kovács Október tanárúrnak itt üzenem: megvédtem a mundérja becsületét, alkalomadtán vegyen majd egy igazit.*



A rétipáli (az ind mezőgazdasági metakultúrviccet itt kihagynám) szemforgató felháborodás persze érthető. A témában született cikk ugyanis azzal a felütéssel nyit, hogy a regenerációtudor Alan Spievack odamegy a testvéréhez, akinek levágta a felső ujjpercét egy modellrepülőgép propellere (érthető, ha ilyen penge modelleket gyárt, azokat legalább ujjazni kell), azt mondja neki, Lee, szórd ezt a port a csonka kis ujjadra, szorgalmasan csak naponta, aztán visszanő, Lee hat hét múlva boldogan mutat középső ujját az ég felé, mert hogy bizony vissza. Extracelluláris mátrix (ECM) néven lehet utánaolvasni a lehetőségeknek, a külföldi hírportálok félévente bukkannak fel a technológia meglétéről regélő, az idő múlásával több részletet persze el nem áruló híradások, a fejlesztés mögött nyilván a DARPA/Pentagon/gyíkemberek nemzetvédelmi matrjoskája áll, a megkeresett amerikai szakértők csesznek válaszolni, a magyarok meg hangosan kacagnak a telefonba és még egyszer megkérdezik, hogy honnan is telefonálok. Innen szép győzni. (A szóbanforgó sztoriban az ECMet a disznók húgyhólyagjából nyerték ki, úgyhogy ha úgy írom meg a címet, hogy *Disznópisával növesztette viszsza levágott ujját*, az plusz húszezer és bulvárrovatos keresztkattintás, de ha melléteszem, hogy *képekkel vagy videó!*, akkor rögtön duplázhatom az egész elsőnapos látogatottságot.)

A kortárs legóorvostudomány négy kerubja, Spievack, Badylak (bodylock, a wifin pornót torrentező nátha és a hintőporból növesztett extra végtagok után még ebből is lehet szakzsargon, jattárfolyamot lásd feljebb a kvantummágiánál), Atala és Shenot túlenergizált egyiptomi vendégmunkás-kommunának tartja a szerv regenerációs hálózatát: bedobjuk az ECM-et, mint munkafelügyelőt, az meg behúzza az összejteket, növekedésre készíti őket és le is adja az ukázt, hogy mivé váljanak, izomtól idegig bármivé, úgyhogy papíron visszanő-

ECM





veszthetünk komplett végtagokat, akár lombikban is, amit majd utólag visszaültethetünk magunkba. Az még kérdéses, hogy amikor egy tudós azt nyilatkozza, hogy *“sokszor tudományos fantasztikumnak tűnik”*, az azt jelenti-e igazából, hogy *“a pénzt felvettük rá, speeden negyvennyolcórázunk, mint valami világháborús tengeralattjárós, aztán összekattingatunk valami önmagát regeneráló csóffatag szalamandrát a laborban”*, persze az ingatlanhirdetések kifejezéseinek okkult és igazi jelentéseiből már van szótárunk, úgyhogy a tudományos kiadás sem lehet túlzottan messze.

Persze bűzlik, minden bűzlik, kimcsiszagú női hónalj-ként érződik a médiahidegháború és a katonai-biztonságtechnikai, sokszoros, egymásba fonódó hurkokban megélt fejmozija: nézhetnek majd a kínai meg orosz merevgallérosok, hogy mi igaz vagy nemigaz ebből és majd jelentős fejlesztési pénzeket csoportosíthatnak el jelentősebb céloktól, csak hogy meglássák, visszánöveszti-e a fejetlen csirke a szükséges spiróista kelékeket az udvaron egy félüvegvodkányi-idő alatt. Az emailekre nem válaszoló külföldi professzorok fogalma persze egészen valós, mi sem válaszolunk feltétlenül mindenkinek, aztán azt hazudjuk, hogy elfelejtettük, spamszűrőben van biztos vagy véletlenül archiváltuk, de ott azért nyilván elgondolkodsz, amikor azt nyilatkozza Badylak a Denver Postnak, hogy az ujjatlan katonák örömmel nyúlnak a kísérleti módszerekhez, mert nekik aztán már tökmindegy, armadillókat is dugnának a saját seggükbe, ha attól visszakapnák a kezüket. Ettől kicsit sarlatános-kecskehipnotizálós-szalamandranézős lesz az egész DARPA-komplexum, meg Spievack is azt állítja egy anyagban, hogy fogalma sincs a tudományos mikénthogyanról, de legalább visszantött egy ujjperc, ha az visszantött, akár más is visszantöhetne, *szádat evésre használd*, ismerős az alapkantáta.

Ülök a HVG komplexum tetején és a cég ásványvíz erősségű kávéját kortyolgom, amitől gyomorfekélyem nem, de kreatív feketelyukam annál több lett, két magyar szakértő persze két teljesen más dolgot állít nekem, a kaposváriak szerint elméletileg *perszelehetséges*, gyakorlatilag viszont pont rásétáltunk a médiagépezet paradicsommadár hurijaival szagosított tányéraknájára, porban nem tudsz génkódolt, regenerációra ráépítő anyagot tárolni. Ami meg ilyen anyag lenne, azt meg nitrogénben tartosítják, úgyhogy ha azt rádkenik, te le-mész Mr. Freezebe, rádszarik egy galamb, te meg el-pattansz pengve, úgyhogy ezt talán ne erőltessük (*ami-kor pedig azt halljom, hogy EU-engedélyek hiányában nincsenek emberi kísérletek, azért csendben végig-futtatom a napi eltűnt hajléktalanok listáját.*) Debrecen hajlíthatatlan. *Emberekben és kifejlett gerincesekben lehetetlen végtagot vagy annak bármely részét rege-nerálni.* A beszélgetéseket még egyszer visszajátszom fejben, ahogy Grant Heslov 2009-es vígjátékát, az el-lenség ellen bevethető alternatív technikák kutatásáról szóló *The Men Who Stare At Goats*ot nézem, Malleus Maleficarummal és szenteltvízzel szaladgáló amerikai katonákkal, akik a napi lögyakorlat és edzés mellé reg-geli előtt és vacsora után kötelező érvénnyel végzik el a *Lesser Banishing Ritual of the Pentagram*ot és köpik a planetáris korrespondenciákat. Far fuckin' out.

### **BTTT: Az egyedi genom az orvosi törzslap részét képezi majd.**

*A gyógyszeripar és a nyugati egészséggépezet világméretű haiti összeesküvés, vérző fogakkal és felemás maszkkal is ne-vet Papa Legba a világ kerítésének tetején. A gyógyszeripar maga a voodoo-lobbi, a cél egyébként sem az egészséges, hanem a kellően beteg és betegen is tartott zombipopuláció, rögtön pályavégi főellenség is lett nagyanyád a gyógyfüve-ivel meg a tűszúrásokkal gyógyító mazokínaiakkal együtt. A social-hullám meg a digitalizáljunk-mindent már az érfaladon*

Új értelmet  
nyert a szájvíz.  
[Megint.]





*kocogtat, az orvosod az eddigi padlóragyógyszerezésseddel a múlté, a DNS-adatbázis az új medikai aprópénz.*

Egyszóval a gyógyfüvek meg a *gyógyszerrel-hat-nap-gyógyszer-nélkül-egy-nap-híján-egy-hét* az a másik csapat, a tudomány (és vele egybeesve a lobbí) új feltörekvő reménysége meg a személyreszabott gyógyszer, amit csak akkor kaphatsz meg, ha beáldozod a saját DNS-ed. Nem vesztesz sokat, ha már a magánéleted, a hivatalos adataid, az ízlésed és a személyiséged is digitalizálva van, a genomodat ugyan miért tartogatnád az érfaladon belül, legyen az is falraszőnyeg egyből meg nullából.

2012 előtt még azt írtam volna, hogy a géngraffitiddel lesz kipárnázva a *Google Health*. Az egészségügyi nyilvántartó, orvos- és gyógyszerajánló Health oldalvén úszik be a *23andme*: nyálat küldesz, komplett genomot kapsz vissza (a NatGeo már ezt is megcsinálta több mint fél évtizede, ha belegondolsz, az 2007 előtt volt és Genographic Projectnek hívták). Ez is Google-közeli szolgáltatás, úgyhogy egészen elképzelhetetlen, hogy egy adatbázisokkal teledobált szerverparkban ne kombinálódjon a profil, a levelezés, a szociális adat meg hogy mennyire tűnt jó ötletnek évekkel ezelőtt óvszer nélkül megdugni valakit, bétázhadják Mountain Viewban a statisztikai meg a valószínűségi rendszert arra, hogy milyen körülmények között milyen embertípus mikor és hogyan betegszik meg hogyan próbálja meg keresések-ből megoldani az egészségügyi problémáit, mennyit és mikor költ gyógyszerre, *végtelenlista a lehetőségekből*. Nagyon életszerű, nagyon távoli rendszer nagyon stabil alapokon működő rendszer bétázzható ebből. 2012. január 1-én megállt a Health, az összeesküvéselemzési osztály rögtön két padsorra oszolhat, hogy mit vagy mit nem értek el, lényeg, hogy a kritikus pontot még nem értük el. Vagy éppen hogy elértük. Ezt majd mindenki

magának kibeszéli a sarki kocsmában, ahol évszázadok óta a lefekvés előtti egy, majd még nyolc feles semlegesíti az összes egészségügyi problémát. A májnagyobodás kivételével.

Kérdésfűzér. A privacysták mennyire akadnak ki azon, hogy a génváza kereskedelmi és technikai szempontból egyszerre került egy szintre a tucatjával másolható pornóképekkel? *Mérhetetlenül*<sup>91</sup>. Ezeket az orvosi adatokat hogyan lehet védeni? *Szerinted nem lehet, a jogvédők szerint küzdeni kell, az érintett cégek megnyugtattak, hogy nincs third-party felhasználás, a fejed fölött folyamatosan adják el az adatbázisokat, Afrika gyógy-szertesz- és sebésztelep, mégis, mire számítottál?* Miként lehet ezeket az adatokat használni és felhasználni még? *A génadatbázist keverd össze statisztikával, viselkedépszichológiával meg biokémiával és megvannak a megoldások arra, hogy nagyobb tömegekben (repülőtértől bevásárlócsarnokig és tüntetésig) ki tudj szűrni, szűrni, iktatni egyes embertípusokat. Megjósolni, hogy meddig vagy teljesítőképességed csúcsán, ezt meg bekalkulálni a munkaszerződésedbe, a biztosításodba meg a béredbe. Fél-illegális attraktorokat szerelni fel a szórakozóhelyek elé, hogy csak bizonyos típusú, érdeklődésű, tulajdonságú vagy típusú emberek vegyenek részt, a többiek meneküljenek. Ezt utcákra és városrészekre is kiterjesztheted, csak azt kell kitalálni, hogy milyen mellékhatása legyen annak, amikor a szervezeted menekülő üzemmódra vált valami elől. Elvégre is lehet kettőezerhúszban reneszánsza a hányózacskóknak, nincs abban semmi szegény.*

**A tucatjával  
természetesen  
a gigabájttal  
tetszőlegesen  
felcserélhető  
mennységjelző.**

91 Erre csak az eszkimóknak van szavuk, akik kimennek az iglu elé, rámutatnak a sarki fényre és megmutatják, hogy annyira. Kurvamessze van. Na pont annyira.



A Google meg  
kicsinálta a  
házi orvosokat.



Persze a Big Pharmának (a gyógyszerlobbinak) nem elég Európa meg az Echelon fogta angol nyelvterületek, publikus projekcióik szerint 2020-ra már Ázsiát is el akarják törni. A világ keleti felének diótörését persze okosan kell megvalósítani (*ismerjük a gitárosok bármilyen profizmus és 9gag szerinti ranglétráját is: amatőr, gyakorlott, profi, ázsiai, ötéves ázsiai*) – ott általánosságban véve a rizs-hal-alga-csípős diéta, az akupunktúra/akupresszúra, a gyógynövények meg a mindent (*nem mindenkit, mindent*) kungfumesterré tevő chi (*a fa is arconbasz, ha tisztelen vagy az erdőben, csak szólnék*) egészen szükségtelenné teszi a nyugati félteke által megszokott hagyományos egészségügyet addig a pillanatig, amíg nincs szükség sebészi beavatkozásra. Tizenöt-húsz évvel ezelőtt elképzelhetetlen volt az, hogy nem mész el egy háziorvoshoz (*bár ezt főként az igazolás meg az édességből és ízfokozóból kikevert köptető – mixtura pectoralis, minthacsak a harrypotterből... – miatt tetted*), manapság meg a problémáid nagy részét megoldhatod gyógyfűvel (*ezt tényleg nem értem, de az egyik meg nem nevezett éjjelnappali hálózatban a náthaidény kezdete óta gyömbért lehet szedni, a kínaiak meg ezt javasolják a vidéki feles-betakarózós-izzadásváltás helyett*), Scribdről lelopott akupunktúraatlaszokkal meg ditéával, lekapsz egy tankönyvet arról meg a mediterránról, végigtúrod Maria Treben gyógynövénytippeit, az alapvető problémáidat gyakorlatilag lekezelte egy gyógyszertár nélkül (*bár nem, ha a gyógyfűveket onnan szerzed be zacskós formátumban, bár nem, ha a csajod gyógyszertáros, bár nem, ha a gyógyszertárat is magyarázni kellene, azon sem lepődnék meg*).

Elhiszem, hogy az egyedi genom izgalmas adattömböt képviselhet egy OpenGraph adatbázisban és amíg a telefonszámunkat megadjuk Facebookon, a bankkártyaadatainkat PayPalen, a preferenciáinkat egy szextárskeresőn, bármilyen privát oldalon a

percrepontos születési adatainkat, amiből egy jobban képzett *field astrologist* bármikor kiolvassa a gyengeségeinket, nem hiszem, hogy problémáznunk kéne amiatt, hogy feltöltjük a világ mohóságát jelképező webkettőt adatokkal. Persze ha így veszem, igazából az egész webkettes-webhármás internet igazából Belzebúb irányítása alatt áll és a mohóság démonát töltjük fel éppen információval. *Ha információt eszel, mit szarsz? Újságcikket, mondja a kiégett újságíró énem és ez így van, bár innen már csak egy lépés a média és a fogyasztók emberiszázlábúsítása, de az is megállja a helyét.*

### **BTBT: A VR-eszképizmus társadalmi problémát jelent.**

*A virtuális valóság eszképizmusa nem probléma, az emberiség génekbe sült konstans menekülőhajlama annál inkább. Az emberi faj történelme a kőbaltás tundrajárástól a Farmville-gazdaságok módszeres hegyezgetéséig önmagában sokévezredes pararoham, ha meg a menekülőhajlam alól kikaparom a humánlustaság fekete körömpiszkát (amivel akkor találkozol, ha körülöttes valaki – téged is beleértve – YouTuberól tanul főzni, biciklit szerelni, energiával gyógyítani, nyakkendőt kötni és öt három két másodperc alatt japán módra pólót hajtogatni), akkor megértheted, miért kerestek rá több tízmillióan eddig a Googleben arra a kifejezésre, hogy how to make a baby. Mégis, baszhatom a városi geekek büszke eszképizmusát, ha lemegyek vidékre és tüzet kell gyűjtenem meg disznót kell vágnom, nem fogom tudni megcsinálni. “Én igen” – mondja razz0r és kortyol egyet a söréből, meta-kommunikatív felkiáltójel az Anker klubban. (Egyes tesztolvasók szerint ez inkább akkor történt, amikor egy szabadkőműves páholyban, tényleg!, néztünk videót arról, hogy hogyan készül a disznósajt. Learn to play.)*

Kilencmilliárd óra megy el évente azzal, hogy a Windows-felhasználók leülnek és pasziánszoznak, mondja Luis Von Ahn, a crowdsourcing egyik istene, testalkatából adódóan egyszerre az L betű legjobb emberi cosplayere

**Tekergessük csak, mindenből lehet társadalmi problémát csinálni.**



Nem, nem fe-  
jeztem be, de újra-  
kezdem. Mondjuk  
holnap.



és egyetemi professzorsegéd. *Procrastination*, mondja erre a művelt angol, *eltolom holnapig*, mondja a latin, *eltolom holnapig MEGINT*, mondja erre az átlagmagyar, *ej, ráérünk arra még*, mondja minden átlagmagyar őse, *idő-elbaszás*, mondja anyád, *újszerű játékelmény a Solitaire*, mondja a kokainista saleses, aki reggelente zsírosat köp a fürdőszobatükörbe, hátha visszapattan, megérdemel-né, úgy érzi. Ha ez megfoghatatlan, a Panama-csator-na megépítéséhez húszmillió óra kellett. Ha még így is, egy átlagos amerikai fiú 8 és 18 éves kora között közel tízezer órát (9761, egész pontosan) tölt ~~maszturbálás-sal~~ videojátékokkal<sup>92</sup>, csaknem annyit, amennyi Malcolm Gladwell társadalompszichológus szerint kell ahhoz, hogy izmos képzettséget szerezzünk valamiben. Bármiben. (Fogadtam a világgal, hogy egy hónap alatt meg tudok tanulni csak a YouTuberól alapfokon hollandul, kiejtéssel, nyelvtannal, szavakkal kompletten. Holland-szakosok szerint simán sikerülhet. Az 672 óra.)

Minden eszképzizmus alapja az, hogy átvetítsük magun-kat egy másik térbe, ahol valamiért izgalmasabb, akár fi-zikailag, akár szellemileg. A talajváltó gazdálkodás miat-ti tundraabajgató ősemberkaraván, a Menlo Park áram-mágiája, a gőzvasutak, az utazás a mainstream városból az agglomeráció lekoszlott underground partihelyére, a behúzóadás az eresz alá (ez számít sok helyen *bare minimum*nak kisasszonyoknál, ha esik, tesztelheted), a munkahelyi mélytorkos csütörtök utáni italozás, pár oldalnyi lista után pedig gyakorlatilag az egész civili-zációnk a cseberből vederbe menekülésre épül, az el-múlt évezredek és évszázadok környezetbeli, földrajzi vagy filozófiai vagy társadalmi menekülései pedig csak egyre könnyebbé váltak. Főként, ami a szellemi ámok-futást illeti. Az eszképzista kultúrbélyeget már így is rá-

92 2007, Harris Interactive, tehát a fél évtizedes adatot bőven nettósíthatjuk pluszáfával, meg is van a tízezer, kthxbai

ütötték az ábrándozás popkulturális kettőpontnullájára, a komplett fantasy zsánerre, előtte annak kulturális sokpontnullájára, a tudatmódosultságra (*a cyberpunkra meg már ránézés nélkül is*), amúgy ezt a könyvet is nehéz anélkül megírni, hogy ne tudatosítanám magamban ezerszer: a huszonegyedik századra már ivarérett generáció olyan szellemi és szórakoztatóipari szabadságban kapcsolhatja ki a stresszt, ami eddig felfoghatatlan volt. Még most is az.

A menekülőroham, a stílszerű angolos távozás *beleszarok-otthagynomja* az emberiség eddigi egyik legnagyobb társadalmi és létkezelési vívmánya, a popkultúra meg két kézzel dobálja magából az alternatív valóságokat, Jim Rossignol játékipari újságíró például az ilyen eszképzismusokhoz sorolja gond nélkül a könyveket, filmeket, képregényeket és játékokat is, aki már látott ismerőst félétet halasztani, randit elfelejtetni vagy napokig mosdatlanul, büdösen és dolmennyi pizzásdoboz között ikszbokszozni a hollywoodi filmek éves kultúrtermését makk alól kipiszkáló Mass Effect űropera legújabb részével, az pontosan érti, miről beszélek (de ugyanitt említhetnénk Jack Bauert és tisztes családanyákat telefont kikapcsoló, beteget jelentő crackwhore-rá renderelő 24-et). A filmipar egy ideje *sneakybastard* módon küszöb alól csúsztatja ki a máshogylétezésem metafilmeket: Wachowskiék **Mátrixa** mellett az összes virtuális valóságot dobáló cyberpunk (*tehát, kacsacsőr-halfirony, az összes cyberpunk*) arról beszél, hogy máshol élni hogyan könnyebb, jobb és igazából a tudatlanság boldogság, úgyhogy élhetek egy kalitkába dugott, kiszuperált dripfeed hálátlanabbik végén összetört testben, ha fejben meg öt választható erekcióval kergetem a topmodelleket egy kétszer kettes, ajtó nélküli szobában.



Erről többet  
az *Anarchy for  
the Masses*  
*Invisibles-*  
olvasókönyvben.



Az eszkélista metafilmek száma egyre nő, a legjobb az üvöltő bömbölésben gazdag katarzist hozó **Ben X**, avagy hogyan kezeli emberi kapcsolatait egy MMO-ban (*Archlord*) élő Asperger-szindrómás fiatal, Cannes-ban három díjat is sepet. **Suckerpunch**, avagy hogyan szervírozza Hollywood teljesen a *mélyre-menekülők-a-traumák-elől-a-fejembe* drámáját photoxolt női bőrrel, Margit-híd méretű katanás szamurájszobrokkal és egyenruhás dollokkal közhelymélyen. **Franklyn**, a viktoriánus Londont és az apakerülő-passzívagresszív-kamerábaszuicid szereplőkkel terhelt éppenmostot keverő független underdog. **Big Fish**, mert Tim Burton sem tudja kikerülni, hogy a fejbenképzelés drámai világsiker. **Mirrormask**, mert Neil Gaiman és Dave McKean magaslabdás LSD-től csöpögő metában nyomja a mágiát: ha elképzelem a másik valóságban, hogy anyám meggyógyul, akkor átinjectiózom a gyógyultság tényét az igazi valóságba, lásd még minden idők legel, legel filmcím-félrefordítását a **Sejt**-et (*The Cell* ugyebár) (*Morrison így betegíti meg magát az Invisibles képregénysorozat írása közben*). **Avatar**, mint reverz eszkéizmus, de a Google sorsszerűen kidob nekem egy olyat, hogy *LARP, Live Avatar Role Playing*, ilyenkor kimegyünk a rétre kékre-zöldre festve és eljátsszuk, hogy olyan lények vagyunk, akiknek a tudatát meg lehet lovagolni. Legalább ennyire eszkélista az igazi LARP, ami Live Action Role Playing, abban meg nem az asztalnál szerepjátszok és dobok tűzlabdát, hanem kiöltözök játszósba, megfogom a homlokom, azt kiáltom, hogy tűzlabda, te meg úgy teszel, mintha bandita lennél és éppen üszkösödönél. (*Lehet, hogy amúgy tényleg.*) A LARP felől is megközelíthetjük a *cosplayt*, a japán karakterjátszás csúcsát, a legitim fétiskultúra legjobb randevúját a mainstream játékkultúrával: kiöltözni kedvenc karakterednek képregényből, filmből, mangából, animéből, játékból, bármiből, ha jó nő vagy, megy a limitált-exkluzív képgaléria az erre specializált pornóolda-

lakra, csak hogy megélhess az álmaidból (legalább azt megadta nekünk a globalizáció, hogy már mindenki nevet azon a mondaton, hogy *ne aggódj, ez külföldre megy, itthon a családod ezt nem látja majd*), az eszképzizmus meg tombol a találkozókön, *con*, mondjuk mi, pina? kérdezi erre a francia, többszáz tini tombol, amikor harminc másodpercig megjelenik a hófehér sarki farkas képében Amaterasu (*tizenéves tinilány a zsédek terület széléről*) és pukedlizik kettőt, beszégyell a sarokba, aztán megtapsolják. Ilyenkor azért várom, hogy lejöjjön valamelyik istenség a hegyről és nyakonbassza egy szent szívlapáttal...az emberiséget. A VR-eszképzizmus meg akkor jelent majd igazán problémát, amikor a virtuális valóságban valóságghű szexet kapsz majd, na *akkor* lesz majd *igazán* bünszövetkezet a mostani warezkultúrából.

Mert most nem az, mi?

### **BTTT: Filmek, ahol eldönthetjük, hogy melyik színész melyik szerepben legyen.**

*Valami nem tetszik az Anonnak, a 4channelnek, a LulzSecnek, a névtelen tömegeknek, a boardnak, a darknetnek, a scenenek, a trollhajcsároknak, az internetek lüktető, lol- és ingerhajhász neuronjaiból összeállt entitásnak, elveszik a LOIC/HOIC orbitális pályáról támadó baseballütőit és megállítják a társadalmi/kulturális mocorgást. Amikor a Neurománc főszerepére még Hayden Christensent rebesgették a netek forrásai, akkor elindult a csendes, erővel hömpölygő botrány és sok tízezeren mondtuk egyszerre, hogy a ficsúr maradjon a lágában inkább, Darth Vaderként legalább az arcát nem láttuk. Aztán Christensen megint eltűnt. Hetekig megmaradt az illúzió, hogy a hőbörgésünk hozzájárult egy megafilm minőségjavulásához. A jóslat egyébként tökéletesen áll, ha nem társadalmi oldalról próbálom meglökní az odaragasztott Ming-korabeli vázát.*

*Mocap, synthespian, lipsync. Egybemosódnak a blockbuster játékok a hollywoodi filmekkel. Heavy Rain, L.A. Noire, Mass Effect, Indigo Prophecy, Grand Theft*



*Auto.* Újra megjelenik a fontossági lista közepén a narratíva, a történet, a szövevényesség, az üzenet, az áldozat, a felelősségvállalás. Ha teszek valamit, legyen konklúziója és következménye, érezzem magamon, körülöttem, a világon. Hadd tegyem bele a saját arcomat és a testemet a játékba. Nézzem ki úgy, ahogy én akarom, nézzem ki úgy, ahogy én. A játékipar érzi az egyre növekvő igényt az immerzióra, a drámára, az igazi történetekre. A *Battlefield-Modern Warfare-Call of Duty* háromszög jól fedi a sorszorgálatától iktató, de fegyverért péniszirigy babzsákkommandósok körletét, de a *Skyrim* lett a világ eddigi leggyorsabban fogyó játéka, a *Mass Effect* a huszonegyedik század új űroperája és a *Heavy Rain/Fahrenheit/Indigo Prophecy* az új interaktív film. Az interaktív filmnek esúfolt nevezett zsáner kezdetben a Steve Jackson-lan Livingstone-féle lapozgatós *kalandjátékkockázat* könyvek videós megfelelője volt, aztán fejlődött a játékipar két generációt felfelé és akkor már 3D karakterekkel lehetett eljátszani bármit, ott is kalandjátékkockázatról beszélünk, csak ott a dialógust meg a történetet kellett megírni előre.

#### motion capture

A *Matrix:Reloaded* nyolcvansmithügynökös *burly brawl*ja vagy a *Crow*-ban parkouró CG-Brandon-Lee már leásta a tudatunkig, hogy kellően jó technika meg *motion capture* alapozás birtokában nincs lehetetlen és nem eléggé valószínű<sup>93</sup>, csak a sávszélesség meg a tárhely szab határt egy színész, államfő, politikus, közszereplő digitális másának. Abban a pillanatban, hogy a motion capture gépek rögzítették egy közszereplő tízperces beszédének metakommunikatív elemét, mozgását és mimikáját, ráhúzható a tízperces vázra



93 Az Image Metrics 2008-as mocappelt Emilyje az élő példa arra, hogy négy éve is félelmetesen élethű karaktereket tudtak CGzni, eddig a fő problémát a színészek haja és szeme jelentette, most már csak a szemek élethűségével van a legfőbb baj. Faceware, PortableYou, Light Stage, Janimatronic. Lehet menni Googlezni.

az angolai takarítótól az amerikai elnökig bárki, feltéve, ha arról csináltak egy digitális kópiát. *(Pelewin itt teszi fel a kérdést, hogy mi zajlik az elmúlt évtizedek tévében közvetített politikai beszédeivel és vitáival, én pedig azt, hogy egy közszereplőről vagy neadjisten államelnökről digitális más készül, mocappel, arctextúrával, (köz)hangulatokhoz hangolt gesztusokkal és mimikával, hangképlettel és miegyébbel együtt, afelett kinek milyen joga van? Hágában sosem mondták ki, hogy a rólam készült másolat az enyém, de szuverén joga sincs maga felett, hiszen nem él, akkor a gyártó cég, a digitálismásolást engedélyező cég, az állam vagy annak árnyékszervei a haszon-, tulajdon- és birtokjogélvezők?)* Innentől kezdve az, hogy nem Vincent Cassel a főhős és Tchény Karyo az antitézise egy filmben, hanem fordítva, az szerződés és tárhely kérdése, ugyanarról a filmről, de két különböző rendről beszélünk. Ha három szereplőt akarok tetszőlegesen felcserélni, akkor az nyolc különféle variáció. Még jobban tárhely kérdése az egész. Kivéve, ha valós időben leszámolt animációról beszélünk, de akkor meg más platformot kell találnunk a DVD helyett, ami ma már...naugye. A végén megint az a probléma, mint ami kétszáz éve volt a könyvnyomtatásnál: van-e elég papírunk, hogy ráférjen minden. *(Meg ha már nem kell az allűrökben bővelkedő színészekkel dolgozni – elég egyszer kiképezni, aztán vagy gödörbe lehet lőni vagy el lehet küldeni Kínába -, akkor már csak a gépek előtt ülő grafikusoknak meg animátoroknak kell szotyit, kokaint meg kurvát venni. Innentől kezdve aztán – ha már mindenkinek van aktív kontaktlencséje -, villámjézust lehet csinálni bármelyik celebből, odavetítem a tér közepére tíz másodpercre bármelyik celebet, aki utána beszáll egy kocsiba és elhajt, ez is egy negyvenmillió dolláros kampány része az új lemezhez. Hogy az Equilibrium Fatherját most ne is emlegessük.)*

Azért lehetőleg ne legyen fordítva.





A szuverén digitális színész (*ADA, autonomous digital actor*, mondják a szakcikk) fogalma megint a mesterséges intelligencia kérdéskörébe tartozik, mint oly sok minden a 2010-es évek brit jóslatai között. A digitális színész témaköre, felvetései és problémái sokrétűek és összetettek (*nézz meg egy rossz színészt és rögtön megérted, miről beszélek*): tudnia kell, hogy hogyan használja az arcát, a hangját, a testét a szerep jobb kiteljesítése érdekében és hogyan értelmezze a szöveggönyvet, a szöveggönyvből a szerepét és azt az ezernyi (meta)információt, amiből jobban megértheti a karakterét. Amúgy nemcsak tudnia kell, hanem tanulnia is és folyamatosan képeznie is magát, ami a *machine learning* meg a tanulóhálózatok és tanulóalgoritmusok ketrecét is alaposan rezgeti. Hogy mindezt tovább árnyaljam: a huszadik századi színészi irányzatok és elvek a digitális színészek alkotásában legalább annyira segítenek, mint amennyire bonyolítanak. Sztanyiszlavszkij például olyanokat posztulált, hogy érzelmek nélkül nem természetes a játék, a túljátszást kerülni kell, valamint be kell dobni az improvizációt, ha a környezet vagy a többi színész hirtelen azt követeli meg, a hihetőség és a hitelesség ugyanis alapvető fontosságú. Strasberg azt mondja, hogy a teljes átélés jegyében a színésznek fel kell tudnia idéznie mind az öt érzékszervének emlékeit, az érzelmi memóriának a színész múltjából kell építkeznie, a karakter megformálására pedig fizikailag és pszichológiailag legalább olyannyira fel kell készülnie. Sanford Meisner mindezek után még feljebb csavarja a hangerőt, amin az AI-kóderek üvölthetnek: a képzelet szerint megbízhatóbb forrás az érzékmemóriánál és ahhoz kéne visszanyúlni. Üvöltsenek csak. Tényleg így van. (*Adleristák előnyben: a színházi performansz a való életben megfigyelt minták visszaadása, a gép szalutál, csinálja.*)

A szöveggönyvelemzésnél borul minden. Egy valamirevaló színész, csak hogy írjak egy hosszú bevásárlólistát,

egy script átolvasásakor kielemezni a cselekményt, a háttértörténetet, a körülményeket, a karaktereket, a dinamikát<sup>94</sup>, referenciákat<sup>95</sup> és a dialógusokat<sup>96</sup>. Többek között. Maradjunk meg a szingularitástalan világban a blurayre fényhegesztett lapozgatós filmnél.

**BTTT: AR overlayek a boltokban. Aktív kontaktlencsék. Agyi állapotokat befolyásoló készülékekkel elkövetett utcai rablások. Érzelmek megváltoztatására használható készülékek.**

*Új jelentéssel gazdagodnak régi kifejezések. Átlátta a helyzetet. Jó szeme van hozzá. Elveszett a fejében. A lustaság lakmuszpapírja lesz visszanyúlni négymilliárd évnyi evolúció felhalmozott eredményéhez, ha elmegy az internet, a lefedettség meg a sáv szélesség. Felgyorsul a fogyasztási-, feldolgozási- és reakcióidő, luxusszámba megy a várakozás és az ingerek lassabb kiélvezése. Megjelennek a kétirányú aktív kontaktlencsék, amik nem csak lejátszani, hanem felvenni is képesek az agyi folyamatokat. A virtuális valóság a szemünkön lesz, bár még nem a fejünkben. De ha tekercsz egyet a vallásokon meg a néphiten, gyakorlatilag az is virtuális valóság, innentől kezdve minden működő világleíró modell virtuális valóság, a könyvek is azok, ha elég jól beleéled magad, a traumakezelés is, ha mélyre kell szaladnod, miközben.*

Még több  
augmented  
reality.

- 
- 94 A szereplők mikor lépnek ki/be jelenetekbe? Milyen a történet progressziója? És a darabolhatósága, feloszthatósága? Milyen tempóban, milyen részletezéssel jelennek meg a karaktereket jellemző információk, érzelmi feszültségek és változások?
- 95 Mit jelent a cím? Mit jelentenek a monológok, a szóképek, az allúziók? Milyen ismétlődő helyzetek vannak? És intellektuális konfliktusok? Milyen szimbolika jelenik meg a darabban? Hogyan befolyásolja az egész történetet a darab színpadravitelét, annak technikai megoldásait? Van narrátor? Vagy kórus?
- 96 Milyen szavak szerepelnek az egyes dialógusokban vagy megszólalásokban? Absztrakt, konkrét, hivatalos, informális, szleng vagy szakzsargon? Hosszú mondatok vannak? És milyen típusúak? Hogyan kötődnek egymáshoz a fő megszólalások? Versben vagy prózában van egyáltalán írva? Mi a meghúzó üzenet?



Az *augmented* valóság nem sokban különbözik a pubertáskor utáni hatvan évtől: csak a penetráció számít meg hogy mennyi látszik. A jelenlokatívának nem sok kell ahhoz, hogy a boltok kitáguljanak, csak legyen másfél generációval okosabb az okostelefon, legyen elérhetőbb az internet és gyártson valaki végre egy olyan mobilböngészőt (vagy platformot), amivel könnyen rálátok a kedvenc fűnyíróm melletti odakiterjesztett gondolatbuborékra, benne az ötcsillagos Amazonas fizetettshoppással, gondosan kihagyva a típushibákat meg a szaftos kisbetűs részt. (Layar, Wikitude, Junaio, persze, de mindegyikből hiányzik a webhármasszemantikus kombináltfogó. Még.) Pont ilyen fűnyírónéz platform az aktív kontaktlencse, tavaly évvégén meg piros filccel karikázták be a testmódosítók a hetet, amikor körbeseperte az interneteket a nyúlba dugott aktív kontaktlencsés sajtóanyag. A technológia bevezetése a miniatürizációtól legalább annyira függ, mint a biokompatibilitástól: először le kell kicsinyíteni annyira a világmindenséget, hogy HD-ban tudjam megnézni a kedvenc filmjeimet a retinámra nyomkodott világyszűrőre, aztán annyira hordásbaráttá kell tenni, hogy a nagyfelbontás miatt leadott hőtől mondjuk ne olvadjon rá a gigeri alien vagy háromszáz látens meleg görög harcos a retinámra görögszorossal meg Nostromoval együtt.

Attól a pillanattól fogva viszont, hogy a valóságot egy olyan ujjlenyomatnyi méretű folton keresztül fogod fel (látványban legalábbis), ami az internetre van kötve, nincsen szükséged hallucinogénekre. Egyszer kerül vírus az aktív kontaktlencsédre, ami valamilyen módon kihasználhatja az idegrendszered gyengeségeit, téged hazaágtak. A kilencvenes évek egyik legjobb cyberpunk regénye, Neal Stephenson *Snow Crashe* is pont egy ilyen ötleten alapul: ha megnézel egy hangyákháborúja műsorszünethez hasonló villogó mintát a mátrixban, leolvad az agyad. Ez ugyan mostanra kis csúsztatással, de



megvalósult: tíz-tizenöt oldal a 9gagból vagy pár 4chan boardból elég ahhoz, hogy gyomorforgató hanggal kiessen az agyad a füleden, de ha megmaradt az előző gondolatorból a brainhack meg az elmeterrorizmus, akkor már összerakhattad, hogy egy QR-kóddal el lehet sötétíteni a látóteredet, be lehet fagyasztani a látásodat, tompítani vagy károsítani lehet a látóidegeidet vagy amit éppen a kreatív disztroly kíván.

### **BTTT: Álomkapocstechnológia.**

*Strange Days, 1999. Elmaradt az összepacsizás a majákkal, maradt a rasszista rendőrök tockosa meg a minidiszken eladható fekete-piaci emlékek a sikátorokban. Mire nem jó egy emberi videokamera. Legkelendőbb a szex, jó tornác az álmok felé. Cube Zero, 2005. Titkos kormányprojektek izolált állampolgárok álmait rögzítik (és rabolják el őket tetszés szerint és szerelik fel őket agymosó chipekkel és náluk alkalmazzák a steakes-gyöngyhagymás gyorsétkeztetés kapszulázott formáját). Manapság már megengedheted magadnak, hogy elégedetlen legyél, miért nincsen már most tele a YouTube a rögzített álmokból összefércelt szürreális kollázsokkal, töltöttkáposztát eszek éjszakára, horrt álmodok, bukkakét nézek, eladom a gecibűzős álmaimat a német pornótubeoknak, ezer unique kattintás egy euro, ezer megnézett perc öt euro, miért a húgomat rakják benne szendvicsbe, hát én azt meg nem mondhatom. Tarantino, Almódovar és Lynch megálmodja saját filmjeit (ezt is át kell értelmezni a köznyelvben), Kenneth Anger meg csak azért támad fel, hogy álmodhasson újra egy jót. Inception, 2010. Chris Nolan kézitáskányiba integrálja a freudista családelemzést, a reverz pszichológiát, a profilozást, a motivációelemzést és az ipari kémkedést. Egyszerre. A filmipar erre is felkészít minket, de a filmipar mire nem készített fel még minket eddig?*

Multiplayer játékká degradálni az agy többezer évig felfoghatatlan, beszabályozhatatlan, érthetetlen szuszogását, ez a brit brainstorming utolsó vívmánya 2020-ra. Becsatlakozni a csajom álmába, megrakni olyan mocskosan, ahogy a valóságban azért még nem, aztán ha reggel még neki áll feljebb (2020, *global shemale culture*), akkor rákenem az egésztest Freudra, a lizergsavra meg az arcára, ha nagyon kötözködik. Még

És Neildéknél itt kezdett el először hatni a.



Az is csak  
agyműködés.



egyszer. Nem csak pángalaktikus voyeurizmus lenne az álmokapocsból, hanem tényleges *közösálmódás és közösálmalakítás*, itt köszönjük az álmotörés egyetlen prófétájának, Chris Nolannek, hogy meg is mutatta a hitelenek tűnő softhacket, a kézibőrdndnyi technológia már úgymond részletkérdés.

*Már dolgozunk az álomlátó gépeken*, nyilatkozta 2008-2009 táján egymástól függetlenül a Stanford és a kiotói ATR intézet a szinkronicitás (*ipari kémkedés, közös szakcikkkforrás, kollaboráció, rokonértelmű kifejezésekről beszélünk*) jegyében, bár a látókéregről lenyalt képek részletessége vetekszik egy gombán nevelkedett nyolcszor nyolcas szupermárióéval. Kivéve, ha a látókérünk minden evolúciós nitró ellenére is annyira kép gazdag, mint az oldalranintendó, ha ez kiderül, mehet az embertragédiája is a picsába, az is hazudott nekünk, *everybody did*. Nem csinál többet egyik intézet találmánya sem: képeket mutogatnak a ~~törzsi techno-modern gyártódobozába~~ MRI-szkennerbe csomagolt páciensnek és leolvassák az agyát, ezzel lesz megalapozva, hogy tudjuk: kutya, égő kereszt vagy anyád szíve-e a fekete alapon fehér, elmosott S betűhöz hasonlító paca. Rorschachisták előnyben. 2010-ben a Natureben publikálnak egy potenciális álmofogóról, ami majd a távoli jövőben *egyszer majd és valószínűleg* szembesít majd minket a dartvéder sisakjával szénjelzett pirítós majszo-lása közben, hogy melyik celebet mikor, hol és milyen körülmények között. Az agy azonban nem olyan, mint az orosz fodrászgép (*ráhúzod a fejedre és levágja a hajad, de hát mindenkinek más a fejformája! először még igen*) és attól, hogy Marilyn Monroe jelenlététől egy bizonyos neuron sül el, az a neuron mindenképp máshol lesz, tehát nincs egyezményes álmodási szabályzat és ötéves terv, egymáshoz kell kalibrálni az agyat meg az álmofogót. Ami az eddigi nyilatkozatok szerint csak azt a fogalmat képes kiragadni az álomból, amit ismer.

Még az oneiromancia, azaz álomfejtés, a pszichoanalízis és lélekhámozás new age-ízű barkochbája is egyetért Freuddal abban, hogy az álmok általánosságban véve **nem** értelmezhetőek az álmodó személye, háttértörténete és ismerete nélkül, az álmoknak, *horribile dictu*, nyelvjárásaik vannak (és egész gyakori, hogy egy nyelvjárás egy ember), úgyhogy Krúdy Gyula igyekezetét respektáljuk, de én abban nem láttam, hogy mit jelent monokrómban vagy hang nélkül álmodni, úgyhogy nem teszem rá a voksomat. Se. Lemondhatunk az álmokból táplálkozó pornóiparból, az álmokat listázó európai művészisfilm-videomegosztókról, az Arduinoval leszínelemzett és témaátlagolt mélypszichológiai profilokról, az inceptionökről, az álmodófarmokról, az ATV szintjén mozgó öt-lépésből-biztos-megy tudatosálmodás-képzésekből. Marad a jó öreg roszogó szilícium meg az információ áramvezette vízóceánjai.

Se.



ha nem megy,  
hagyd ott

temporary hold



## [04] PANOPTIKA

*Tudod, már reggel óta látszik a pólódon, csak senki sem szólt érte, mert kellemetlen.* Ennek az irodalmi megfelelője az, amikor végre törött orral döbbsz rá saját határaidra, koppanva vetted le, persze mások már korábban is koppantak, ők az ajtón csak utána nyitották ki, majd mentek ki rajta káromkodva. Meg arra, hogy az a koordináta-rendszer, amiben megfogalmaztam eddig a világ nagyszerűségét (*először Ázsia-csajok-neontechnika, magyarázni se kell ezt a régi followereknek*), már rég a múlté. Hiszek a szanálásban, abban a tanácsban, amit Karl Learmont Zoog, az Angelspit énekese céloz egyenesen az agyalapi mirigyembe egy havonsinkózó budapesti látogatás idején, miszerint *if it doesn't work, walk away from it*, úgyhogy ezt az egészet még egyszer párásig pöckölöm, egyfajta nyitott, kooperatív *wankathon* rituáléként, mielőtt megszabadulnék ettől most és mindörökre.

### tizenkét fotó a gyorsaságról (ahogyan a mostot látjuk)

**01,** és akárhány szervert üzemeltetsz a szempillára integrálva, ha a csajod megjelenik az ajtóban, akkor bizony *temporary holdra* raksz mindent, a sokszoros hurkokba kötött rendező- és szortírozóelvek egy kattánással állnak meg, az emberi kapcsolatok sérülékeny, halványrózsaszín buborékként remegnek a nagy információs óceán kellős közepén, egy pillanatig nem kötöd tovább a gondolatot a bármit lehetővé tevő cyberpornig, úgylis évtizedek munkája lesz az még, addig inkább élőben, mindezt a Gödörnél ülve, töröttlámpasötétben, black metálra shisházó lecsúszott külvárosi fiatalok között, a látómezőben bicikliküllők adnak ki hideg tavaszi Rorschachokat

**02,** mert ami a papír és a digitális tartalom fogyasztását illeti, az van, hogy papírról még mindig jobban olvasnak sokan, a könyv, mint user interface kitörölhetetlen, ha már ilyen szépen megterveztem a mondanivalót, azért megkérdezem előtte a diákjaimat, miből olvasnak könyvben, PDF-ből vagy írt/nyomtatott jegyzetből? PDF, mondja mind, gondolatban élő emberi fáklya vagyok, némán szaladok a tanári szoba felé, hogy másnak se legyen jobb

**03,** mondja mindezt a bioinformatikus, aki irigylésreméltó gearheadből avanszáltá magát valakivé, aki nekiszalad a *100 things challenge*-nek, mert túl sok a tárgy, túl nagy a birtoklás, túl felesleges az, amivel nem foglalkozol, amit költözésnél, végveszélyben és némi gondolkodás után amúgy sem vinnél magaddal, törli a feedeket a Google Readerből, ahogy én is, miért kövessék nyolcvan különböző oldalt, ha úgyis csak a Kotaku cikkeit nyitom ki mindig külön tabban, ráállt az ízlésem valamire, már nem tudok újat se keresni? a lételméleti pánik első, fagytisztá érzése

**04,** Magyarország talán még most is legnagyobb ügynökségénél ülök, dubstepet hallgatunk a zárt főnöki szobában (akkor még korántsem divat) és azon gondolkodunk, hogyan lehet azt a szűrőt létrehozni, ami tényleg releváns és új tartalmat ad neked, amire tényleg érdemes figyelned, mert agyatlanul bekövetni háromszáz blogot nem mesterség, olvasni meg nem életbiztosítás, azt meg ne magyarázza be senki se nekem, hogy az ismerőseim által megosztott kontent a jó, 1500 Facebook friendből jó tíz ember, ha tud újat mondani, pedig az is alapszabály, hogy mindenkitől lehet valami újat tanulni, igaz, nem éppen magas a száma azoknak, akikkel közülük főztem vagy dugtam volna

**05,** a megölték *meghalt felnagyelték beszorult beszorították csökkent nőtt áremelés* katasztrófa adta érzé-

a könyv, mint UI

a túl sok feed  
dukkha



mit kíván a  
magyar nemzet?  
google translate  
konceptiók között



ketlenség nem sokban különbözik attól, hogy újra van rákgyógyszer, már harmadjára a héten, Lajka kutya biszex volt, az UFO-hisztériát Mengele és Sztálin együtt konspirálta össze, nyilván a kultúrsavó már eléggé csíp ahhoz, hogy mentális refluxot dobjon több generációnyi szerencsétlen internetező, velük együtt én is, *APEH-ingen-pina*, a népnek mindig ennyi kell csak

**06,** őszinte áhítattal meredek a Phurpa fényképeire és hallgatom a beszédhangot oktávokkal alászágyozó kántálásukat, az agyam különböző pontjai egymás után kapcsolnak ki és hirtelen sokkal nagyobb örömet ad a fém, a bőr és a csont, mint bármilyen szilícium, latex és LED, igaz, a latexet második olvasásra már kitörölném a listából, mindenesetre megszokszorozódik a ritual ambient és ahogy egyre több anyag gyűlik fel a tibeti buddhizmusról, halottaskönyvről és ezoterikus hitvilágról, egyre tisztábban látszik, hogy ugyanarról beszélünk párezer évnyi távolból, csak a szakkifejezések mások meg nyilván erős metaforákban beszélnek, de végülis ki értelmezi szó szerint a Bibliában írottakat a Westboro Baptist Church komikusan/ijesztően balfasz elmebetegin kívül?

**07,** ezért még kapni fogok a keresztény olvasóktól

**08,** majd közvetlenül utánuk a pogányoktól is

**09,** a puszkagolyósebességet már kívülről látjuk, ez az aggasztó, hogyan süvítünk a fal felé, amit felépítettünk majákból, Terence McKennából, paranoiából, autoagressziós tünetből és kicsi piros étkezési utalványokból, mert azok mindenhol vannak, olyanok, mint a csótányok, csak ezeket meg is lehet enni, majd akkor mi lesz, amikor majd az apokalipszis másnapján felkelünk és konstatáljuk, hogy miket tettünk meg afeletti örömmünkben, hogy már soha senki sem szembesít azzal minket, hogy kibe mit és hogy élveztünk

**10,** a reverzet persze mi adjuk magunknak, ráadásul

**11,** a spontaneitás, a gyökértelenség, az állandó adaptálódás teljesen szétforgácsolja a személyiséget, éhes pszichózisban bámulunk a figyelemlimitünket pont lekötő Tumblrre, a félperces reklámokra, az egyéjszakás demódugásokra, a *nem-kell-tankönyv-elég-a-Google*-re, a gonzo pornra, a *previously on...* sorozatelőre

**12,** és azon gondolkodsz el végül, hogy az információnak van-e szaga, mert abban úszol nap mint nap az internet előtt, hogyan izzadsz, ha két órával több feed kerül beléd és ha az információ megtestesül, a testedre hogyan hat, nem mintha direkt fogyókúrára gondolna bárki is, ha nem olvasol könyvet, még valahol az sem igaz, mert a napi betevő kilobytetet begyűjtöd Facebook wallról kacagva, emberi sorsokat, ízléseket, beszélgetéseket ugyanúgy, csak szűrő és stilsztika nélkül, a konklúzió persze mindenkinél

### **freeze frame, #occupy reality street**

A teabirodalomnak akkor kellett volna okosat lépnie, amikor John Dee, I. Erzsébet udvari mágusa kiment a Spanyol armada elé a domboldalra és szétszórta őket egy megatonnás oppenheimeri kindertojás okkult megfelelőjével, az énoki őrzőtornyokkal. Az avalonkomplexum erre rögtön levonta a konklúziót: aki nem szereti a BBW-pornó hízókérdés nőbonbonjait vagy a börtönkosztyszerű, íztelen brit konyhát, az már csak akkor teszi be a lábát a szigetországba, ha mazochista, legalább a védőkör működik, úgyhogy se gyalog, se vízen nem jön be ide senki, repülni csak a ficsúr olaszok tudnak, de azokat majd felgyűjtjük a levegőben, ahova fel se nézünk, mert az idő is mindig szar.

A franciák viszont közel vannak, bűdösek is, lovak seggéből meg békából gyártanak kolbászt (*a kellően*

pszichózis

John Dee énoki  
őrzőtornyai



*anyabirodalmas kultúrrasszizmust Warren Ellis amúgy remekbeszabott történelmi képregénye, a **Crécy** adja), tehát azokat még el lehet (és emiatt kell is) picsázni, messzebbre már nem megyünk el. Nem is mentek el.*

Úgyhogy Anglia megmaradt az Echelon, a paranoia, a kényelmesen lázadó középosztály, a munkásosztálybeli drogkultúra és a mágikus rendek hazájának, valahol elvárna, hogy legalább a lattétól elkényelmesedett kékvérűek meg tudják azt mondani, hogy mi lesz pár év múlva, persze nem mondják meg, elküldik a világnak a legtámadhatatlanabb hízóstrómannt, az majd ledobálja a BT jóslatait, amiken mindenki csodálkozik, ugyanakkor mindenki legalább annyira nagyon egyszerű is és senki sem fogja bevallani, hogy félszeműek között igazából mégsem olyan király látónak lenni és Glockkal sem lősz arcba embereket közvközelről, mert az nem túl technikás sportlövészet. Úgyhogy én most felmentem a háztetőkre egy Papa Legba vevéivel díszített laptoppal az ölemben, felcsap a tizedikig a vigyorkeltő albuminbűz, én körbenézek szemekkel és ujjakkal egyaránt, a gyalogosok mintáit nézem, hogy milyen szimbólumokat húznak a várostérképre körülöttem, aztán felgyűjtöm a brit jövőjóslatokat, kényszeresen újrafeldolgozott barna papírra nyomtattam, hogy a pernyével se legyen etikai problémátok, ha elkapnának a lángok egy madarat a röppálya közepén, majd legfeljebb izzadhatok, hogy hány csillagot szedtem össze a mennyei GTA-n. (Mindig van cheatkódom.)



Az angolszász technoértelmiség a kilencvenes éveket nonstop ózonszagú maszturbálással töltötte, hogy hát-ha eljön a higanyjövő, a kollektív gyermekáldozat IQ-ja meg bólogatott a kvantummennysországban, hogy *adjatok már nekik valamit abból, amit kértek, nem akarunk többen lenni, így is molekulányi szeleteket eszünk már a szeretetsütiből.* És lőn este, és lőn reggel, a jövő jelené-

be belekövült *futurepresent*, ami igazából nem jelent nagyon semmit, újságírói buzzwordnek viszont tökéletes, a *még-nem-jövő-már-nem-jelen* magyarázat pedig elég is a legtöbb önelégült értelmiséginek. Spongyának, katalizátornak meg legális lizergsavnak egyszerre használtuk ehhez az összehúzott szemű forradalmista szamizdatot, *hidden in plain sight*: a **2600**-ból megtanultuk, hogy – amíg a telefon volt az új black – miként lehet ingyen telefonálni, betárcsázós modemem keresztül kihackelni anyád szívéből az ellenőrződöt és hogy Líbiában piro-sak az utcai telefonok, a **Cheap Truth**ből a nerd mozgalom fickósságát, hogy a sci-fi-írók is tudnak balaklavát hordani az MTA-gyűlések unalmasságát megszegyénítő irodalmi *engeddelahajamok* közben, valamint azt, hogy a komplett sci-fi-irodalmi társasélet kardfenő tálib maffiához hasonlít, a **Wired**ből azt, hogy underground megmondóemberekből és iskolában pépesrefiatalokból lesznek az újkori halszállás-lattés yuppiek **mentorai**, valamint technikailag képzettnek, tudományorientáltak, kreatívnak és gazdagnak lenni kifejezetten menő (you don't say, mondja a mém, és igaza van), a **Mondo 2000**-ből meg azt, hogy a drogkultúra, a technokultúra, a jövőkutató kultúra, a szemétből áramkört túró japán nindzsalányok meg Bono igazából egy töről fakadnak. Letöröltük a hasunkról a totalitáriánus évek kőolaj-, izadtság- és sarokmögülkinézős maradékát, ráhasaltunk a dotcom boomra, aztán felfogtuk, hogy hamarabb bérlünk az aranyoldalakból télapót, mint repülő autót, ez is kondicionálásértékű gyerekkori átverés, a média is olyan, mint a családunk: azt akarják láttatni velünk, amit ők akarnak, a saját életünk meg tizenöt évvel érettségizés után is pont olyan, mint amikor először ülünk hullámvasútra és nem tudjuk, hogy ép gyomorral éljük-e túl vagy hányásmaszkkal fotóznak-e le minket a riadt szemű vidámparki bérgimnazisták.



Warren Ellis

*Futurepresent van*, mondja az internetek három apostolszűrője, lecseréltük rájuk a komplett hírszolgáltató érdektömböt, félreinformálásokkal, tükörszilánkszerű igazságokkal és agyfoglaló érdektelenségekkel együtt.

**Warren Ellis** (@warrenellis) képregénykultúrából, jövő-kutatásból, kultúrperverziókból, redbullból, kocsmázásból és mizantrópiából összerakott szőrös, ámbátor kopsz végidőcowboy. Hatvan részes **Transmetropolitan** sorozata az a fajta *braincandy* az új évezred kezdetén, ami a nyolcvanas éveknek volt Gibson **Neuromancere**, a kilencvenes évekre meg Stephenson **Snow Crashe**, útmutató, vizuális biblia, stílus- és etikett-tankönyv egy-szerre<sup>97</sup>. **William Gibson** (@GreatDismal) az egyszerre keményvonalas és költői vízióscifi atyja, ellenkulturális neohippiből akaratlan próféta és mindezek mellé kanadai, mert a South Park óta tudjuk, hogy igazából minden miatt *blame Canada*.

William Gibson

Bruce Sterling

**Bruce Sterling** (@bruces) a cyberpunk társadalomelmélettel, gazdasággal és politikával takarózó média-teoretikus jobbkeze, a Viridian mozgalom alapítója és ahogy egy emailjében említette még nekem jó tíz éve, *I am a journalist, I talk to fellow journalists. William Gibson is a writer. He does not*, csak hogy értsem, hogy működik a világ. Hozzájuk lehet menni, ha rogyadozik a világba vetett bizalom – amit ők dobnak blogra és Twitterre, abból naponta elindítható két szakdolgozat, három jól profitáló névjegyekben és egy jobb gruppenben végződő koktélpartinbeszélgetés, egy regény, meg a techrovat komplett napi kontentja és még az agyad is a helyén marad. Miután kivették a koponyádból, megdugták és visszatették a helyére.



*Futurepresent van*, mondják a szubkultúrákból, ellenkultúrákból, trendkövetőkből, mintaelemzőkből, szocioszabotőrökből és mémbombákkal petárdázó

<sup>97</sup> Ha Hunter S. Thompson cyberpunkba forgatott újongzója nem lenne elég,

renegátokból összerakott élő patchwork darabjai is. Spermából, igeragozási táblázatok helyesírási hibáiból, szemetesbe gyűrt bubblepackből, számítási anomáliákból és megannyi *hadouken!*-ből összerakott mario-nettek lepték el a városokat, mi pedig pirulába rejtett szökési sebességet keresünk elhajított ötletek, óvszerek és gerincekből kialakított bőröndök között, kiáltványokat kerülgetünk az utcákon, mert ahogy a kilencvenes években mindenki zenét írt, a kétezres években pedig mindenki könyvbe öntötte azt, amit összegyűjtött a világról, nem blogolta ki, most mindenki az érkező vagy képzeltekerkező forradalmiság jegyében szabályszerűsíti és rendszerezi az életet.

Főutcák helyett síkátorokban és hajszálrepedésekben kommunikálunk és tájékozódunk, gazdagabb ízekkel, más nyelveken és értékrendszerekben játszott tétekkel, az alternatív világlátások új perspektíváival és eszképzismusával egyaránt.

Aztán mind krómmal és plasztikkal perforált libertinek lettünk és a mainstream arcára formáltuk az underground gépezeteket, elvégre vérgőzös-tarajos punklányokból is lehet karácsonyi naptárt gyártani piaci igénnyel együtt, csak kritikus tömeg kell hozzá. Az internettel lefedett bolygónál meg nem kell nagyobb kritikus tömeg. Az összehúzott szemű forradalmista szamizdaton kívül így lett napi mindenesrikkancs (*centralizált híregynökségek és államérdekek helyett*) a **Boing Boing**, a világ legolvasottabb blogja, egyben kultúrprométeusza, furcsasággyűjtője és társadalmifelelősség-szítója, megtanultuk belőle, hogy a **Wikileaks** a média kaotikus jó wildfire talentuma, az **EFF** a kilencvenes évek kiművelt drogfüggő jogásztehetségeiből összeállt sorfal, te meg a brazil heroinvidámparkok mélyén is tisztában kell, hogy legyél a jogaiddal, az adott országhoz megtanult ezerszavas szókinccseddel meg két underground művésznévvel, amikkel megszerzed magadnak a barát-

Boing Boing



Nem törsz el  
szabályt anélkül,  
hogy először ne  
tanulnád meg.



tokat. *(És jótanács: a kedvesség és az intelligencia külföldön működik. Itthon nem. Külföldön igen.)* Kidobtuk az ablakon a politikát. Mindenestül. Elhittük a modellt, miszerint minden politikai lépésnek gazdasági motivációja van, amiket nem látunk, ha meg esetleg hallunk róla koktélparkon, inkább elszomorodunk és nem akarunk tudni róla mégsem. Nem hiszünk a törvényjavaslatokban, törvényekben és bejelentésekben sem, úgyis megváltozik mindegyik. De elolvassuk mindegyiket. Elolvassuk, elemezzük, megfigyeljük és megtanuljuk a szabályokat. Hogy utána el- és megtörhessük mindegyiket. Nem lázadhatsz úgy, hogy nem tudod, mi ellen lázadsz igazán. Szóval kidobtuk a politikát, maradt a tudomány, az párttalan, hovatartozástalan, arctalan, számos-hivatalos-tényes. Biztonságos. Így jött be a képbe a **Popular Science**, a **New Scientist**, a **Kurzweil.AI**, a **Singularity Hub**, mi meg elvesztettük a hitünket a tudományos újságírásban *(tisztelet a kivételnek, de a hazai sajtó nem ír, hanem fordít, átvesz, zanzásít, átemel, így hívja a szaksajtó, felhív egy szakértőt, az nyilatkozik három közhelyes mondatot, mi beleírjuk három bekezdésbe, kipipálhatjuk a hitelességet a listán, inkább olvasunk külföldi szaksajtót, ott nagyobb becsülettel dolgoznak (nem), nem csodálkozunk, hogy nem jött be több tárgyalás ellenére sem Magyarországra a Wired, aki releváns olvasóközönség lenne, az inkább eredeti nyelven olvas, tudjuk, mi is átemeltünk, nem is vagyunk büszkéek rá)*. Letudtuk magunkban a reggeli tesztoszteronos kalács mellett, hogy a média érdekből duplaanál *(sosem volt máshogy)*, te meg úgyis azokat a darabokat filterezed ki magadnak, amiktől boldog leszel és agyban gazdagabb. Az interneteken úgyis minden témának megvan a maga híroldala, gyűjtője meg rajongóklubja. Mindenhol vannak elvtársaid. Akármit is jelentsen ez a szó.

A színházak esti előadásain imádtuk az utolsó húsz percet, amikor bekapcsolt a szellőző és végre kitisztult a

fejünk, mert emellé még fájni is elkezdtünk. Ennek jön az irodalmi megfelelője: röpturné az őrült szomszédok kertjéből.

### újablak: IFTF

*Kifejlesztjük végre a láthatatlanná tevő köpenyt, meghackeljük az űrt, eljutunk a kvantumtudatossághoz, az open-source szoftverekhez analóg módon a biológjáról is lekaparjuk Isten szerzői és haszonélvezeti jogát,* így indít az **Institute for the Future** (@iftf) 2011 novemberi csecse PDF-jóslata, ami hét színes oldalban fekteti le elének a távolságot, mint üveggolyót. Amíg a corporate kokainkúrára küldött időjósok értően bólogatva illesztik be a nagycégek öt-tíz éves roadmapjéből kikukázott fogyasztói gadgeteket, addig a nonprofitok legalább pusztá élvezetből és kreamazochizmusból csapkodják csalánnak a szellemi faszt. Az IFTF 2021-es tippjein ugyanis nem csupán az érződik, hogy az exponenciális függvény hozzánk nagyon közel álló felfutópontján fogalmazták, hanem ki is szitálták belőle a bájos amatőrizmus érthetetlen, de kellően hangzatos pontjait és újra telepakolták a nyolcvanas évek vadul csócsálható cyberpunkjával hat grandiózus és ennek megfelelően kellőképpen megfoghatatlan etapban, agytól a világúrig.

**Agy.** *Reverse-engineering*, ez az, amikor a csajod megkóstol egy mártást, majd felnéz a jobb felső sarokba, aztán listaszerűen ledobálja, hogy éppen milyen összetevőkből és hogyan készült el – ugyanezt csinálják most az agykutatók is, csak a fejed belsejével. *Photoshop-szűrőnek használják az agyad*, legalábbis a gallantlab.org technopapjai már képesek erre, remek megoldás. Mondok példát: vedd Bergmantól a *Hetedik* pecsétet (ne csak vedd, nézd is meg), az agyad kisüléseit rögzítik, 96 perc múltán meg megnézed, hogy néz ki a filmművészet klasszikusa az agyadon keresztül, igazi

IFTF

reverse  
engineering





metafilozófikus bölcsészparti (*anyád meg örül, hogy a fülbevalódba rejtett agyszívó volt olyan jó felbontású, hogy épp felvette, ki rabolt el téged a sarokról*). *Fényvillanásokkal hackelhetsz agyakat* (ezt már a Fight Club-ból elhíresült mozhackelős-tylerdurdenes jelenet óta tudhatjuk, ha nem hamarabb – *amúgy de, hamarabb, hatvanasévek, CIAfekete tollal kihúzott confidential jelentések a psych-warfare-ről*), a jól időzített sorozatok meg olyan jó módszerként szolgálnak, hogy megfelelő ritmikával és hosszúsággal megpingelt szerverek teljes hozzáférést adnak neked (lehet, hogy csak morzéznod kell nekik elég sokáig, hogy *engedjbeengedjbe*), aztán mindezt olyan mesteri fokra emeljük, hogy kapcsolótáblát építhetünk fényből, ritmikából meg az ebből lepárolt törzsi technóból az emberi idegrendszerhez. (És ezt a sámánok tudták többezer éve, most meg röhögnek rajtunk a peyotemennyországból, hogy hol kullogunk még ugyan.) *A kvantumfizika révén megmagyarázhatjuk a tudatot, a génzsokék pedig feltérképezik az emberi agy atlaszát*, amennyire kommerszkevert sci-fi az utóbbi, annyira támadható az előbbi, a kvantumelméletet azonnal megtámadja a tudományos élet, ha pszichológiához, társadalomtudományhoz meg a spiritualizmus bármelyik megnyilvánulásához kötjük, pedig a kvantumfizika tényleg a mindennapjaink része, így is magyaráztam el egyszer milliárdosoknak egy VIP-magazinban: az a Schrödinger macskája, amikor a bejáratnál jut eszedbe, hogy na most akkor égve hagytam-e a lámpát vagy sem és addig nem tudod, amíg vissza nem mész megnézni, a lámpa addig egyszerre ég és van leoltva, persze ezt is csak a bejárónő fogja megoldani, milliárdos nem kapcsolgat.

**Adat.** *A parasztok majd megcsinálják nekünk ingyen, ezt hívják crowdsourcingnak, ha nagyban gondolkodsz, ha csak kicsiben, akkor persze szakáll alól hippimosolygó altruizmus. (Sajnáljuk, ez a jövő, nincs altruizmus.)* Szü-

gyig gázolunk az adatban, mi rendszerezzük össze és taggeljük le a világ minden négyzetmilliméteréhez kötődő infobuborékokat, mi jelezzük a relációkat, mi keresünk mintákat, mi vagyunk a világ nyersfordítói. Az IFTF végre meglepően más szemszögből, purely tudományos oldalról nézi a huszonegyedik század adatbukkakéjét. *Automatizálhatóvá válnak bizonyos tudományágak, ha végre elkészül a szoftver, ami értékeli a kísérleteket és teszteli az egyes hipotéziseket. Programkódként futtathatóak a tudományos papírok meg a kokainos pedált végtagüszkösödésig verető brókerek patkányok.* A felvetés izgalmas, költészet- és kreativitásszegény az összes tudományos cikk (*külön jelentkezzenek azok a kutatók, de inkább kutatónők, akik szerint a tudomány már önmaga költészet*), a megoldás szűk üvegnyaka, csak hogy a *bottleneck* problematikáját magyarítsam, meg a mesterséges intelligencia megjelenése. **Megint.** *Új diszciplínák jelennek meg az adatintenzív tudomány miatt, a masszív adatfolyamhoz pedig mindenki hozzáférhet,* ami persze nem jelent semmit, a mindenki ilyen esetben csak azt jelenti, hogy „mindenki hozzáférhetne, ha lenne rá affinitása, érdeklődése, de főként pénze és kapcsolatai, **dehát nincsenek**”. *Gameifyolni fogják a tudományt.* A gamification fogalma új, felkapott kulcsszó (ugyanolyan, mint a *kreativitás*, a *webkettő* meg az *innováció*) és gyakorlatilag annyit tesz, hogy érthetően és szórakoztatóan magyarázunk el valamit vagy legalább ennyire fogyaszthatóvá tesszünk egy problémamegoldás folyamatát. Annyit mondok, *Öveges professzor.* Köszönöm, mehetünk tovább, bár sanszos, hogy a zsengekorú olvasóknak lövésükse, majd a Google megmondja. Ezt is.

**Biológia.** Mit nekünk 3,6 milliárd évig tökéletesített bio- és neurokémiai szoftver, ha tudunk világító nyulat reszelni a laborban. Az emberiség beszállt az anyatermészet meg az égiek mellé nevető kibicnek – ahogyan Ameri-



ka a világ legrosszabb lakótársa, úgy a komplett emberiség is a planéta legrosszabb albérlője, te sem vagy jobb, ne húzd ki magad. A tudományos fantasztikum és a pincemélyi betonsima szexklubok már bebizonyították, hogy a célraprogramozott új életformák gyártása annyi morális problémával meg értékvalsággal jár, hogy talán gondolkodni kellene, mielőtt pinát teszünk a baktériumra meg agyat pakolunk a testépítőfelszerelésre, Mary Shelley azzal nyitotta az 1818-as évet, hogy megjelentette a Frankenstein (19 évesen *amúgy, ez tegye fel neked a mércét*) és ezzel együtt az első kérdőjelet is feldobta a biohackereknek. Azóta a vandammista szuperkatonák, a negyvenedik évezred tyranidái, a világító nyulak meg az emberi vécék, bútorok és pónilovak is ugyanabból a fiókból kandikálnak ki: az ő életük legalább sínen van és értik, miért születtek. Bezzeg mi. A kvantumtermészettudományoknál még mindig rezeg a lécs és ezalól a kvantumbiológia sem jelent feltétlenül kivételt, de legalább a new age könyvkiadók biztos (és kielégítendő) piaci résre célozhatnak az elkövetkező években. *Szert teszünk a valós idejű genomtekergetésre* (itt a biológusok, úgy érzem, csuklottak egyet), *valamint magnószalagot gyártunk az evolúcióból és in vitro meg in silico keverünk benne előre meg hátra, majd csak találunk benne valami izgalmat, ahol megállhatunk*. A világ megérett a pusztulásra, mondtam már? Mondtam.

**Víz.** A földet kiaknáztuk, jöhet a víz. A bolygónak abban a saccra hetven százalékában van a planetáris életfenntartó rendszer, a bolygó életformáinak a fele és az oxigén nagyjából felét is ez köti le és ami még ennél is fontosabb, ez tűnik most az egyik legesélyesebb területnek a globális felmelegedés ellensúlyozására. *(Feltéve ha másfél foknyi óceáni hőmérsékletemelkedés nem üti ki a planktonokat és azzal együtt a teljes táplálékláncot a tokiói szusibárok pincérnőig bezárólag, de ebbe itt és most nem megyünk bele.)* Lemegyünk az óceá-



nok mélyére, feltérképezzük a bolygót borító víztükör legfelső milliméterét, üzemanyagot gyártunk a tenger-vízből... emlékszel, mit mondtam Amerikáról, mint a világ legrosszabb, mindent eltörő lakótársáról. Az Ocean Observatories Initiative tengereket és óceánokat behálózó szenzorhálózata és az abból behúzzható tudományos adatbázis (*az alapokat egészen jól lefektető majd kétszáz oldalnyi dokumentációval együtt*) nagyon jó első pillantást adhat hőmérséklet- és turbulencia-változásra vagy az ökoszisztémához kötődő hosszútávú folyamatok vizsgálatára. Ami az adatok transzparenciáját illeti, az egész projektet a National Science Foundation kormány szerv pénzeli és ahogy az egy *dotgov*-hoz illik, oda is írta az adatbázisok elérhetősége mellé, hogy a tudomány nevében minden szabad, kivéve ha a nemzetbiztonság úgy kívánja meg, mert akkor meg nem. Ez egy könyvben nem látszik, de nyilván szétártuk a kezünket. Mind a nyolcat.

**Úr.** A brit váteszek pontosságától (pontatlanságától) függetlenül három dolog kivételével mindenre rámondhatjuk, hogy irányban haladunk felé, a kivétel a teleportáció, az időutazás meg az, amikor hátradőlünk a forgószekben és autopilótán elindulunk a Tau Ceti felé (a New Age kifestőkönyveken nevelkedettek vagy a *fringe culture*-ben járatosak az Alpha Centaurit lötték be, azt tartják az emberiség első irányjelzőjének a gyarmatosítás felé, a legközelebbi *exo-*, azaz Naprendszeren kívüli bolygó, a korántsem fantáziadús nevű Kepler 22-b 600 fényévnnyire van tőlünk, az gombócból se kevés). Az amerikai űrprogram Obama-kormányzat alatti összehozása után az öntudat lement *do-it-yourself* punkba, de olyan szinten, hogy a sufnituningot Paganini-szintre emelő MAKE magazin már arról jelentet meg különszámot, hogy hogyan küldjük fel az űrbe saját szondánkat meg miként elemezzünk galaxisokat egy húszdolláros kis műszerrel. *Felfedezzük a földönkívüli életet* (majd

kettősmérce



Ezt vodkával és  
egy hétnyi goával  
megismételtük.



csak köhög egyszer a Wikileaks, a Vatikán és/vagy a nemzetbiztonság, mi meg csendben röhögünk azon, hogy az életnek egyébként is van vagy jó két tucat egymással rivalizáló definíciója, csak fejlődnek a mérőműszereink, csak kiderül egyszer, hogy igazából a kövek is élnek vagy van körülöttünk harminc különböző Föld még, csak más frekvenciákon és más szögekben kéne léteznünk, hogy ezeket lássuk), *fejlődik a nullgravitációs biológia, aminek majd a gyógyszergyártás veszi igazából hasznát* (én is hallottam olyan luxusborról, aminek azért kerül tízezer euróba üvegje, mert egy hétig Mozartot hallgattattak vele), remek felvetések. Amíg ezek körbeérnek, addig vegyetek magatoknak elővételes repjegyet a Virgin Galactic szuborbitális járataira potom kétszázezer dollárért, egészen vigyorkeltő azt olvasni náluk, hogy *foglalja le jegyét akkreditált világűrügynökeinkkel*, naná, hogy Ausztria a legközelebbi pont. (A Google mindenközből harmincmillió dolláros versenyt hirdet Lunar X néven, a magánpénzből támogatott csapatok azon versengenek, hogy melyikük küldhet legórobotot a holdra. Ha kevesebb pénzből tervezel, irány a spacehack.org, ahol több mint két tucat, összefogáson alapuló hold- és űrkutató projekt, pályázat és verseny figyel.)

**Nanotechnológia.** A láthatatlanná tevő köpenybe már a brazil favelákban is a disznókat rejtik, annyira *blasé* (bár meg merem kockáztatni, hogy akkor is disznólopásra használnák, ha nem lenne befutott termék), bezzeg a téridőköpeny, amivel teljes eseményeket lehet elrejteni a világ folyásából! A Frank Herbert által megálmodott (és megírt) legendás sci-fi sorozat, a Dűne nem-technológiaiájához egészen hasonló eseményrejtő ruha ugyanolyan, mint a láthatatlanná tevő rejtőtechnológia: mindkettőt az ún. *metaanyagok* fogják lehetővé tenni (vagy Szent Nikolaus, ő a bűnbánó tolvajok védőszentje). A metaanyag olyan vérből és dollármilliókból álló labortermék, amelynek az érdekességét inkább az anyagszerkezete adja,

mintsem a konkrét felépítése, az atomszinten megjele-  
nő anomáliáik vagy inkonzisztenciáik nagyban meg úgy  
néznek ki, hogy hirtelen meghajlítják a fényt. Például.  
Vagy téged, igazából mindegy is.

### újablak: Kurzweil, Lanier meg a többiek

Különlegesen destruktív elmélet az ún. *Maes-Garreau törvény*. Nem csupán azért, mert hasonlóságot mutat a shotokan karate egyik legszebb, ellenséget nem feltétlenül igénylő, halálos és legalább annyira előrelátható frontális rúgásával, a *mae gerivel*, hanem mert hasonló gyorsasággal heréli ki a padlón perisztaltikázó jövőkutatókat, akik azért kuncsorognak, hogy egyszer, csak egyszer **tényleg** legyen igazuk, de lehetőleg akkor, amikor még éppen hogy fel tudják használni azt, amit megjósoltak (és ezt az *éppenhogy* pontot hívjuk a *Maes-Garreau pont*nak). Baszható robotbabák, letölthető személyiségek, halhatatlanság, szingularitás, a biológiai test kikukázása: az összes nagy szintlépés még pont felhasználható lesz, mondja ki a törvény, amit igazából mindenki *wishful thinking*nek meg a szemüveges remény tudománypszichológiai szomorstatisztikájának tart. Kevin Kelly, a Wired alapító főszerkesztője 2007-ben szövegezi le az elméletet: az eddigi órákulumoknál láttuk, hogy ki, mit és hogyan akar, a kortárs mérnök-órákulumok leghíresebbike, Ray Kurzweil pedig mes-teri öngólig vitte az egész *megmondommivanját* és minden tudomány- és kultúraépítő referenciája ellenére támadható legalább annyira, mint a félévente kétszer *kimosthakellhalninemmer* amerikai prédikátorok, akik szakmában jósolnak mindent, az USB-re kiírható apakomplexustól a hi-def retinaszerverig.

Barry Ptolemy 2009-es dokumentumfilmje, a **Transcendent Man** ugyanis minden oldalról körbejárja a kurzweilista gépezetet: minden futuristák

Maes-Garreau tör-  
vény és pont és  
axióma és minden  
a robotkurvákra  
szól.



És itt csúszott  
meg.



legwoodyallenebbike egyfelől boldoggá teszi Stevie Wondert és összeköti a világ vakjai számára a szöveget a hanggal meg a reménnyel<sup>98</sup>, másfelől apja idő előtti tragikus halála tette számára egyszerre célkeresztté meg dramatikus vezérfonállá a jövőkutatást. Abban a pillanatban válik törött hátú szomorúfűzzé az amerikai elnökökkel négyévente kezét rázó szaktekintély, amikor elmeséli élete célját: a mesterséges intelligencia megalkotása, a holtak feltámasztása, a gépekkel való egyesülés testben és szellemben mind-mind azért kell, hogy új testbe tudja költöztetni apjának szimulációját. Snitt egy raktárkomplexumra: apja feltornyozott számlái, fényképei, kottái, magánlevelei és iratai várnak arra, hogy egy tanulóalgoritmus, mesterséges intelligencia, esetleg mindkettő rászabaduljon ezekre és az adatokból atyai pofont, több évtizede nem látott metakommunikációt meg ebédlőasztalnál ezerszer elmondott poénokat pakoljon össze. *(Halálfélelme aztán újkori biosámánná is tette egyúttal, a múgonddal szőtt városi legendák szerint napi több mint kétszáz különféle étrendkiegészítőt és vitamint szed, hogy testét és szellemét frissen tartsa, a készítményeket természetesen árusítja is.)*

A *grandeurvág*y meg egyre nagyobb ugrásokban halad: Kurzweil eddig három könyvben írta le eddigi elképzeléseit a szerinte exponenciális tempóban fejlődő jövőről<sup>99</sup>, amiket *(érthető, jövőkutatókhoz és politikusokhoz hasonló módon)* utánigazított mindig az aktuáltechnikai és -technológiai állásnak. Legutóbbi ötletpornója, a 2005-ös *The Singularity is Near* egyszerre idézi az amerikai hőskor science fictionjét, Warren Ellis gigantikus ötletparádéit meg egy könnyező szívárvánnyal lemin-tázott blottert és legalább annyira megrázó is. *(Ugyan-*

98 Kurzweilhoz kötjük az OCR-technológiát, a text-to-speech rendszereket meg a szkennert, első körben.

99 The Age of Intelligent Machines 1990, The Age of Spiritual Machines 1999, The Singularity is Near 2005

*akkor jól mintázza a huszonegyedik század lingvisztikai polkorrektségét is: olyannyira üres kifejezésekkel dobálózik, hogy legalább annyira könnyű megtámadni a mondanivalóját, mint megvédeni azt. Annyit mondok, smart makeup.)*

Példa és sportfogadás fél percben, ha lassan olvasol, egyben: a józan paraszti ész hatalmával a 2010-es jóslatokra tett tétek gond nélkül sokszorozhatóak lettek volna. **Ruháinkba és köznapi tárgyainkba integrálhatjuk a számítógépeket, amelyek elveszítik hagyományos külsejüket.** Az okostelefonok reneszánsza (meg képességei, meg a népesség technikai mobilizálódása) óta az asztali doboz formája sokadrendű *(főként, hogy az Alienware és az XPS megmutatta, hogy milyen laptopon headshotolna egy Predator, ha elfogyna a karóznivaló fogoly két galaxis között)* meg nem kerül sokba egy olyan stíluslyukas mellényzsebet varrni egy zakóra, amin keresztül kifotózhatok, ez is ruhába való integrálás, azt senki se mondta, hogy a parasztsufni nem számít. **A számítógépek egyre kisebbek és egyúttal életünk elválaszthatatlan részei lesznek.** *First world problems*, mondaná erre az internetek mémgyáros közössége, *egyenlőtlenül elosztott jövő*, mondaná erre William Gibson meg Bruce Sterling. A *captainobviousi* fordulatok még kitérnek a **zsebben hordozható mini-atűr webszerverekre** (okostelefon), a „**majdnem mindenhol**” **hozzáférhető szélessávra** (én mindkét szót külön macskakörmöztem volna, aztán együtt is, még jó, hogy lemegyek Budapesten a metróba, a mozgólépcső tetején meg már *forcechoke*-ot kapnak az internetek), **a hangokat direkt a felhasználók fülébe juttató telefonokra** (sosem gondoltam volna, hogy a fülhallgatót meg a *bone conduction*-t újításként még egyszer el lehet adni) meg az **ultrahanggal továbbított, lokalizált hanghirdetésekre** (a new yorki próbaüzemet a Wired cikkezte le, szellemeket véltek hallani a járókelők, pedig

kurzweili  
ötletpornó





csak egy újonnan nyílt boltba csalogatták őket a háztetőkre feltelepített, utcára célzott ultrahangos antennatányérokkal), ez utóbbi kivételével vélhetően a válladat fogod vonogatni, hogy ez 2006-ban is elég várható volt.

Ha nem tudnám, hogy futurista vágyálmot olvasok, azt hinném, hogy a Ghost in the Shell és a Transmetropolitan keveréke van az orrom előtt. Kurzweil 2040-ig kistucatjával dobálja a valláspusztító technológiai szintlépéseket: elfelejtethetjük Leonardo reneszánsz férfiideá(l)ját, a nanorobotok ugyanis első körben becsatlakoznak az anyagcserénkbe és kiiktatnak pár **felesleges** szervet (ez *szerinte a test 2.0*), aztán a testünk is felesleges lesz és mindenki egy nanorobotokból álló felhő lesz<sup>100</sup>, amit test 3.0-nak fogunk hívni, nekem ilyenkor jut eszembe a cyberpunk gonzo örök-elégedetlen újságíró karaktere, Spider Jerusalem, aki ránéz egy szóbanforgó felhőre és azt mondja neki, *jobban szerettelek, amikor még volt arcod, mert azt még be tudtam verni*.

A nanotechnológia lesz a jövőagy svájcbicskája, ugyanis ha nanorobotok vannak a fejünkben, akkor visszamenőleg újraéleszthetjük az összes elképzelést a sanyarújövőről, külön-külön meg akár egyesével is. Gyártathatunk bárkiből élő emberi videokamerát vagy magnót (*felsőosztálybeli retroperverzió a két lábon járó diktafon vagy audiostream, nem lesz meglepő, amikor a csajod torkából zendül fel a goára kevert Mária rádió*), megváltoztathatjuk a körülöttünk lévő emberek érzelmeit, csak a biokémiát kell megpöccinteni egy kicsit (*így kell szórakozóhelyen orgiát, utcán meg lázadást triggerelni percek alatt*), működik majd a telepátia (és *végre lesz tudományos alapja*), szaladgálhatunk a neuronalaprajzban és megváltoztathatjuk vele a személyiségünket meg a különféle intelligenciáink mértékét, a feketepiac pedig

100 Sci-fi körökben *fogletnek* hívják

boldogan bont pezsgőt a törölhető és megváltoztatható személyiségű eszköztokra alapozott üzletágak beindítása felett (*Joss Whedon ezt két évadban le is forgatta, a **Dollhouse** sorozat ki is akasztotta a feministákat annak rendje és módja szerint, a világ férfijai pedig elkezdtek az efnyolcolható agyú Elizabeth Dushkuról fantáziálni, lőn este, lőn reggel, Isten meg látá, hogy minden terv szerint halad*). Aprópó, efnyolc: a személyiséged olyan lesz, mint egy sebtiben letöltött mp3 (*ha megvolt a kisujjas csikk a Négy szoba utolsó jelenetéből, most szabad a kacsaj*), lehet feltölteni, másolni, mozgatni és törölni is, el is veszítheti az értékét a legmaszskulinabb zsörtölődés, a *nem tudok egyszerre több helyen lenni, nem érted meg?* Aki tanult némi vallástörténetet, annak felakadhat a szeme egy kicsit: Kurzweil szerint az agyunkba rakott nanobotok megszűrik a valóságot és azt fogjuk látni, hallani és érezni csak a minket érő ingerek közül, amiket szeretnénk. Ha meg semmit nem szeretnénk, akkor dózerolhatjuk az érzékeinket fiktív ingerekkel és eltűnhetünk a hetihétnapos napihuszonnégyórás virtuális valóságban. A vallástörténet úgy jön a képbe, hogy a hinduizmus és a buddhizmus szerint az emberek **már** virtuális valóságban élnek (ezt a szakirodalom *mayanak* vagy illúziónak nevezi), csak nem tudnak róla. Meg úgy, hogy nem csak az istenek és félistenek látnak és hallanak egyszerre mindent a világban, hanem egy havi párezres broadband ellenében mi is (a jobb pszichológusok ITT süttötték ránk az akut istenkomplexust). A kép persze attól lesz hátborzongatóan izgalmas, hogy az omniprezens felhasználók százezrei gyakorlatilag tömegükben alkotják a felvilágosult (más értelmezésben: WASP) világ tudatát, de legalábbis a látószervét. Ha százezer felhasználó adja ki a bolygót látó szemet, akkor te nem vagy más, mint egy ommatídium, Istennek pedig pont olyan szeme van, mint egy bögölynek. Apozíciós összetett, mondja erre az Élet és Tudomány.

Dollhouse,  
kötelező  
érvénnyel.



Ha meg az álmodó emberek még egyszer lepetézik magukat (ha már rovarokról volt szó) egy virtuális valóságba, azt meg *deja vu*nek hívjuk, mert Chris Nolan pont erről forgatta le 2010 legjobb sci-fi filmjét, a négyszeres álomhurokról szóló **Inception**.

És itt eltörik minden, Kurzweil beleül az exponenciális függvénybe, az meg az emberi félelem győzedelmes mechanikus dildójaként kitolja őt az univerzumból. Nem viccelek. Megérkezik a Szingularitás, bár akkorra már az emberiség nem emberekből, hanem gépfüstből áll, akik (amik) vélhetőek örülnek, hogy végre történik velük valami új, amin rágózhatnak. Fogak nélkül. A mesterséges intelligenciák elhagyják a Földet és mindent számítógéppé változtatnak, ami csak az útjukba kerül, legyen az aszteroida, csillag vagy egy komplett bolygó. 2200-ban az egész univerzumot felébresztjük, ami azt jelenti, hogy az egész univerzumból egy számítógépet csinálunk. Akármit is jelentsen ez.

idkfa iddqd

A játékfüggő olvasók ismerik a *godmode* kellemetlenségét: pillanatok alatt porrá lehet zúzni több hétnyi játékélményt, ha örökéletet, örökfegyvert és öröklehetőséget kapunk, a kurzweili csömör pedig ennek az utórengését adja ki: ha már a fizika törvényeivel is azt csináljuk, mint egy unott csütörtök éjszaka a százcsatornás tévékapcsolóval, akkor eljön a nihiltől való rettegés és a szó szerint univerzális ingerzabálás: megteszünk mindent, amit el tudunk képzelni, aztán azt is, amit nem. *(Aztán még azokon is túlmegyünk, teker rá még egyet Kurzweil, szeret embereken gombokat nyomogatni, a kormányzatban és szellemi intelligentsiya magaslatán ülő embereknél meg kifejezetten működik az ilyen lételméleti opportunisták maszlag.)*

A crowdsourcing, az amatőr-kultusz, a lehetőségekkel nem megáldott tehetség persze fenntartja a fejét



a víz felett és nem hagyja magát lenyomni. Csökken a nyakkendő-s-okosannézós céges jövőkutatók szexepilje is, a fiatalok egyre jobb mintá- és nyomkövetésben (cserébe nem tudnak fára mászni és meghalnak a telefonjuk nélkül, de nem baj, én sem tudok és nekem is végem. neked is.), aki pedig hangzatos jóslatokat dobál aládúcolás nélkül, az a végtelen seónullába zuhan tragikus hirtelenséggel. Az agy az ismétléstől vésődik be, de az új ingerektől ébred fel, az információ és inger legalább annyira része a napi anyagcserének, mint a fehérje meg a koffein. Sőt. **Brian David Johnson**, az Intel jövőkutatója vélhetően ezért is vált koncepciót és hirdeti körbe, hogy ő és az általa összegyűjtött írók elképzelik és megírják az új jövőt: ha valamit el lehet képzelni, akkor azt meg is lehet valósítani. A sajtót körbejáró brillírötletet már korábban részleteztük az amerikai sci-fi-elit portáljai kapcsán, úgyhogy sajnos ez sem új a nap alatt, ellenben sikerült hasznossá értelmeznünk még egy teljesen felesleges munkakört: a jövőkutató kultúranropológus, társadalomkutató, kalandor és Indiana Jones egy személyben. Ilyen ember például **Jan Chipchase**, a Nokianál 2009-ben felmondott *usability* kutató, aki a világ különböző pontjain dokumentálta le azt, hogy az emberek hogyan használják, hasznosítják, újrahasznosítják, mutálják, fuzionálják, hibridizálják vagy szarják le a technológiát, sok tekintetben ő az emberi videokamera, a történetmondó, a bárd, egy szóval: a *lényeglátó*.

Legjobb emlékeim szerint már megpróbált egyszer wasabis ostorral sarokba kergetni a magyar sci-fi élet azért, mert szerintük társadalmi felelősségvállalást kényszerítettem a nyakukba egy korábbi cikkemmel. Tudom, hogy készül az újabb, ezúttal naga jolokiás ostor, de a világ legrosszabb viccének vagy gondolat-kísérletének tartanám azt, ha bármelyik aktív magyar scifista nyakába próbálnám varrni a társadalmat, ellenben továbbra is tartom a véleményem, hogy a novellista

seónulla  
(magyarítottam a  
kognitív devnullt)





próbálkozások egészen irigylésreméltó és lekövethető scenariokat festenek fel, ezekben az ezer helyre publikáló, tinédzserekben és opensource regényterjesztésben jártas **Cory Doctorow**, az új reménységnek kikiáltott, ökotémákról behúzóan jól író, fétisfantasyben és tibeti cyberpunkban sem gyakorlatlan **Paolo Bacigalupi** vagy **Tim Maughan**, aki *Paintwork* című novellagyűjteményével ihlette ki Doctorowból a *cyberpunk++* zsánermegnevezést, azt a keményvonalas scifit, ami gyakorlatilag maszturbálás a jelen technológiájára és féltérdes mélyhajlongás a nyolcvanas-kilencvenes évek rozsdádögös tudfantasztikuma előtt, csak éppen a technikai rész van jobban kihegyezve benne. *(Nem is csoda, hogy Doctorow írja le először, hogy cp++, nála pont a technikai részleteket szerettük annyira.)*

Az Ellis-Sterling-Gibson szentháromságon kívül őszinte óvatossággal és távolságtartással érdemes kezelni bárkit *(őket is, amikor elkezdenek redbullorgiákról, Makaóból klónozott emberbőr LV-táskákról meg viridiánus zöldtudatos magánnyugdíjpénztárakról blogolni)*, mindenki kétszer szűrendő anyaggal érkezik. *(Az internet önmagában kétszer négyszer szűrendő.)* A céges jövőkutatók várhatóan-sejthetően iparági érdekekkel érkeznek, de hiába a sektorszűrt eredmény, a hangzatos és színes prezentáció, valamint a sok pénzből legyártott promovideó, ha a komplett emberiség összefoglalható a **Robot Chicken** örökbecsű tizenöt másodperces kivágásával, miszerint *értem a szervót, a szabadságfokot meg a mesterséges intelligenciát de most meg tudom baszni a robotot vagy nem tudom megbaszni, azt mondd meg, ANNYIRA NEM érdekel a többi.*

Valahol Kurzweil foci pályáján mozognak a transzhumanisták is, akik gyakorlatilag csillámos svájcbicskát akarnak gyártani az emberi testből és szellemből egyaránt. Teljesen kiszámítható volt, hogy a web megszű-

letésénél asszisztáló cyberhippibábákból egyszerűen csak kiürül a sav és rájönnek arra, hogy bármennyire azt írták a fórumokon, hogy a tibeti halottaskönyvvel ki tudnak szakadni a szamszarából, még mindig nem értik, hogy mi a szamszára és a halottaskönyvben is csak csontvázak táncolnak, ők meg nem akarnak még meghalni, jobb szereket kell keverni a laborban meg Bill Gibson is megírta a robotkart, vastüdő meg már régóta van, csak nem dizájnos. *(Úgyhogy először legyünk öregek dizájnosan, utána meg hagyjuk ki belőle a legyünk öregeket, gyakorlatilag erről szól a történet.)* A cyberpunk irodalom társadalom- és egészségtudatos második generációja is természetesen ekkor jelenik meg, a transzhumanizmus meg gyakorlatilag **Bruce Sterling** örökbecsű sci-fi operájából, a *Schismatrix*-nél rezgeti meg sokunknál a fedőt: a gyömbért, csokoládét meg energiatöltött szaróhugyozó robotkurvák képe csak azt nem ihlette meg, aki még nem nézett elég hentait és nem próbált redbullon túlélni egy negyvenórás nemalvásversenyt.

A képzet, hogy az evolúció nem velünk fejezte be a mondatot, már egy ideje tartja magát a tudományos életben (hogy a filozófiáról és az alkimista elképzelésekről most ne is beszéljünk), már **Charles Darwin** is egészen valószínűnek tartotta, hogy éppen egy folyamat közepén nézünk magunkra. **Nietzsche** 1883-ban elpattantott *Übermensch*e is felfogható egy vázlatnak az önmagát fizikailag és szellemileg meghaladó emberről, a szépújvilágos Aldous Huxley biológus testvére, **Julian Huxley** pedig hasonlóképpen egy *önmagát meghaladó és túllépő emberről beszél, aki amúgy ember marad, aki emberi természetének új lehetőségeit fedezi fel és valósítja meg*, gyakorlatilag ő az első, aki publikálja a transzhumanizmus szót, a definíció meg sacra ugyanígy áll 2012-ben is. A transzhumanista mozgalmat aztán elérte a Barnes & Noble meg a névrövidítés, 2008 és 2009 között öt számot publikált a **H+ magazin**, az

Schismatrix,  
ezt is kötelező  
érvényesíteni.



a test- és agyfejlesztéssel, implantokkal, geriátriával és oldott hangulatú génsniccerezéssel foglalkozó magazin, ami kétbetűs nevével izgalmasan publikálható nevet kölcsönzött a mozgalomnak. Ezen és amúgy roppantul fogyasztható tartalmán kívül más jelentősége is van még a magazinnak: főszerkesztője az amerikai underground egyik jelentős alakja, az a **R. U. Sirius**, aki a kilencvenes évek legfontosabb magazinját, a *Mondo 2000*-et főszerkesztette (és ő jegyzi a cyberpunk kultúra legelismertebb öngúnykönyvét, a *The Real Cyberpunk Fakebook*ot is). Az emberilegőisták némileg hasonlítanak a szomorú Kurzweilra meg mániákus profi autószerelőkre: egymás szavába vágva srófolják egymásra a pirulákat, a biotechet meg az idealista koncepciókat a jobb világ eljövételéről, ami persze nem azt jelenti, hogy mangakerek szemű örültekként íránk le őket, a Kurzweilhoz vagy Hans Moravechez hasonló radikális jövőmászók mellett ugyanis más elképzelések is bekúsznak, nem is annyira fű alatt.

Ilyen például Bruce Sterling örökzöld (természetbarát metavicc) **Viridian** mozgalma. *Csak az idősek érdekelnek minket; szeretjük a rendőroket és a katonákat; jövőkutatók vagyunk; és mivel minden művészeti mozgalomnak volt kedvenc drogja, mi a Viagrát választjuk*, írja Sterling a mozgalom kiáltványában, a mozgalmista törekvések persze elúsznak a globálpolitika mocsarában. A Viridian 2008-ban zárolja magát, mondván hogy megjelent az innovációra szemet nyitó világoszöld ökogondolkodás, Sterling korai múltját meg szubkultúráját ismerve persze kicsit olyan az egész, mint ha a drogoktól megfáradt hippik elkezdenének úgy viselkedni, mintha harminc évvel fiatalabbak lennének megint és kiáltványt írnak, aztán zihálnak és inkább otthagyják az egészet. Ott is hagyták. (Örömteli folytatása a *Worldchanging* blog, ahova az a **Jamais Cascio**



is publikál, aki mostanában az IEET<sup>101</sup> jövőkutatójaként teríti be az online harcmezőt.)

A jövő minden ígérététől függetlenül azonban akárhogy is erőlködök, nem jutok előrébb. Nem mintha kéne. Néha halott kígyót játszunk a pszichonauta Terence McKenna kultúrafejtő és eseményjósoló programjával, a *Timewave Zero*<sup>102</sup>, ami szerint a világ újdonságértéke összezuhan 2012 december 21-ére és elérkezünk egy újfajta világrendhez, amit minden kultúra megjósolt csak máshogyan, csak az egész világ félreértette és azt hiszi, hogy végünk lesz. Szóval megpiszkálom a grafikont, azt mondja, hogy decemberben vége lesz, én meg azt mondom, van még pár jó hónapom ugyanazt csinálni, amit eddig, utána más lesz. Aztán megkattintom a Google Readert és meglátom benne, hogy Virginiában leírhatom az adóból az ürtemetkezést, Kína két hét alatt húz fel egy 30 emeletes toronyházat, terraformálni akarjuk a Marsot, robotok által használható opensource hálózatot és adatbázist épít egy EU-s konzorcium, megállították a vérzést a hemofiliásokban... és itt megállok. Ez itt a jövő és a legizgalmasabb jelenben értékelhető jövőpontokat kövek alatt találok. Ha eddig eljutottál, már tudom, hogy hol kezdesz el keresgélni és szavatolom, naponta fogsz újat és meglepőt. Ami a következő oldalakon van, csak nagyon testközeli vöröspoztó. Azért jó olvasást hozzá.

**Terence McKenna  
és a Timewave  
Zero**

101 Institute for Ethics and Emerging Technologies

102 Ami már egy ideje Fractal Time Softwareként fut



## DAMREP: Lesz netünk a Marson.

Helyesbíték. *Van* netünk a Marson.

Vint Cerf, a Google szarumánszakállú alelnöke még 2008 novemberében jelentette ki, hogy a bolygóközi kommunikáció muglik felé is kommunikálható próbaköre megtörtént és ugyan le kell kétszer tusolnunk, elmennünk bevásárolni meg elintézni a napi kötelező egészségügyi fapaprot ahhoz, hogy megérkezzen a csajunk emailje az Acidalia Colles tetejéről, *hogy jól vagyok és furcsán lebegnek a nagyajkaim a nullagében, amúgy jóezitt*, de megérkezik. (Magyarán, olyan gyors a kozmikus internet, mint kétezerben a töltögetés modemmel Budapest belvárosában, viszont bombabiztosan működik.)

A Mars-Föld távfutás a legjobb diszkonttal együtt is 54.6 millió kilométer<sup>103</sup>, úgyhogy a kommunikációs csúszások akár húsz percig is ráfagyaszthatják az arcunkra a várakozást (*a legjobb esetben ez csak három és fél perc*). A DTN, azaz *disruption- (vagy delay-) tolerant network* néven futó protokoll maga a hipermodern palackposta és a mediterrán ügyintézés keveréke: a csillagok között több ugrópont van felállítva, amik addig tárolják az információt, amíg az hiba, veszteség és szívfájdalom nélkül tovább nem ment a sorban következő csomópontnak, úgyhogy ha már valaki elindította a kommunikációt, akkor az üzenet előbb vagy utóbb, de biztosan átér. Az utolsó publikus sajtóanyag 2009-es, akkor a Mars mellett dekkoló Deep Impact szonda 32 millió kilométeres távolságból küldött át képeket a NASA mérnökeinek.



103 Ez is akkor van, amikor a Föld afelionban van (azaz legtávolabb a Naptól), a Mars meg perihelionban (az meg legközelebb a Naphoz), és a dokumentált emberi történelemben ilyet még nem is láttunk, amilyet láttunk, az 2003-ban volt, 56 millió kilométer.

## DAMREP: Darknet, bitcoin (meg az internet sötét sarkai)

*Random weboldal. Ha www-vel nézem, ismeretterjesztő oldal barlangturizmusról meg villogó színes lámpákról, amiket felszúrok a fejemre és ötméteres körzetben idegbénulást okozok az összes pesti sofőrnek. Beütöm a címet www nélkül, voilá, aktuális mozifilmek meg albumok gyorsletöltő linkekkel. A Google nyilván csak az elsőt látja. Amire éppen találtam, a darknet határmezsgyéjének legszélén van: az illegális, rejtett és protookkult (én is pornóokkultnak olvastam, az is jó) tartalmak térképe csak fejekben rejlik és frankón illik rájuk a Fight Club első két szabálya.*

A Google keresője képtelen találatot dobni bizonyos karakterekre, a matematikában nablaként ismert fordított háromszögre (&#8711;), lotharingiai- (&#8225;) vagy sima (&#8224;) keresztre vagy a mindenben jelenlévő női energiára (&#9772;), ami gyakorlatilag meg is alapozza a keresők számára át- és megláthatatlan újábécét. Vagy titkosírást. A hatvanas-hetvenes évek sexploitation-filmjeiből, hipszterista okkultizmusból, az általában a Crystal Castles alatt öt szinttel mozgó zenei hozzáértésből meg a Casio-szintetizátorok olcsó hangzásából álló új underground sikerzsáner, a *witch house* például pont ebből építkezik. Warren Ellis 2010 júniusában dobta be a köztudatba blogján a ††† egyszemélyes witch house projektet – ha nem írja mellé, hogy amúgy *Ritual*zként is rá lehet találni, hosszú hetekbe vagy hónapokba is telhetett volna, míg valaki beleszalad (mert ugye a ††† abszolút kereshetetlen karakterlánc). A witch house nem csupán kultúrszotyí, hanem egy újabb kísérlet egy kevésebb ember által ismert réteggkultúra létrehozására. A csapatok kombinálják a Google-láthatatlanságot a limitált kiadások üzleti modelljével és a paranoid költözködéssel: adott látogatószám után törlik az anyagaikat az ingyenes zenemutogató siteokról (*Soundcloud* vagy *Bandcamp*), egészen gyorsan váltogatják a bázisaikat, néha egy fórumban vagy egy blogposzt kommentjei-

csak jó szögből  
látszik



Titkosabbnak  
tüntetem fel, mint  
amennyire.



ben, olyankor egy last.fm csoportban élnek. Az üzenet egyértelmű: ha valami tényleg érdekel, áldozd rá a kellő időt, energiát és szellemi kapacitást. Amilyen gyorsan a net elénkdobott mindent, mérföldekkel közelebb került egymáshoz a mainstream és az underground (*ami persze egy pillanatig nem jelenti azt, hogy ne lennének így is kellően távol*) – innentől kezdve egyértelműen adja magát az, hogy az újabb undergroundnak nem csak tartalmilag kell kevésbé fogyaszthatónak lennie, hanem a megszerzés mechanizmusát is sokkal csavarosabbá kell tenni.

Ezeknek a megcsavart mechanizmusú, rákereshetetlen, fellelhetetlen, többszörös jelszó- vagy lokációvédett, abszolútfélszkontrollis oldalaknak és szolgáltatásoknak az egészét hívjuk *darknet*nek, *darkweb*nek, *dark internet*nek, *darkakárminek* – az ezeken fellelhető anyagok meg korántsem a fordított gyertyákkal glowstickező fennakadt szemű francia hipszterek triphopjánál merülnek ki. Az illegális, szűrkezónás, direkt büntetendő vagy csak túl underground anyagok itt tenyésznek, a *sötétben*, a legtöbbször rá sem fogsz akadni, ha csak nem keresed ezeket specifikusan, nem kapsz egy szalvétára írt címet vagy nem szaladsz bele ezekbe egy szerencsés/szerencsétlen véletlen folytán. *Jelszóvédett IRC-szervereken jelszóvédett csatornák, ahova csak ajánlással jutsz be, történjen bármilyen gyanús apróság (bármilyen apró), hogy legalább a nicknevek és a csatornák eltűnjenek, néha még a szerverek is. A bolygót többször átívelő anonimizáló hálózatok, amibe beleolvadva senki sem látja rajtad kívül, hogy mit csinálsz, a jobbakról nem feltétlenül hallasz, a médiakedvenc Tor-ról meg 2011 októberében bizonyították be a franciák, hogy egészen szépen meg lehet törni, azonosítani lehet a rendszert alkotó és biztosító anonimizáló gépeket, majd visszafejteni a titkosított kommunikációt.* Nem mintha a Torba a német kormánynak ne lett volna hátsó kapuja. Ami nyil-

ván felveti a kérdést, hogy melyik anonimizáló rendszer kerül a Tor örökébe és hány névtelenséget ígérő Linux-disztribúció kerül a kukába.

A darknetnek *(inkább az illegalitást igénylő definíció, mint a technikai megoldások miatt)* részét alkotják a filemegosztó hálózatok vagy azok a torrentoldalak is, amikre bejutni, majd ottmaradni a mai átlagusert azonnal kizáró türelmet, erőfeszítést és intelligenciát igényel. 2011-ben legalábbis sikerült belefutni egy olyan kizárólag okkult anyagokat tartalmazó oldalra, amihez először rá kellett találnod az üzemeltetőket csoportosító chatlinera (természetesen IRCre, a világ egyik izgalmasabb fele még mindig ott gyülekezik), ott megkaptad az ukázt, hogy tölts ki egy tízkérdéses, meglepően privát kérdéseket tartalmazó kérdőívet, másold be elérhetőséggel együtt a válaszaidat egy másik csatornára és várj addig, amíg nem válaszolnak. Ha a válaszaid alapján nem vagy szimpatikus, kitiltanak a csatornáról és a szerverről is. Ha kilépsz várakozás közben, kitiltanak. Ha a géped jelzi, hogy *away* vagy *idle* vagy (elaludtál, ráuntál, eltűnt a figyelemközpontból), kitiltanak. *(Aki valamennyire is jártas a torrentsiteok ratióban, azaz letöltési/feltöltési arányban mért titkos mikroökonómiájában, az pontosan tudja, hogy egy ezredjegynyi eltérés azonnali büntihez, tiltáshoz ésvagy meg törléshez vezet, itt már okkult mikroökonómiáról beszélünk, a keresztutak loáival kötött támogatási szerződés kereten belül bár mikor rámdobhatnak két hónapnyi balszerencsét, csak hogy érezzem, hova nem éri menni.)*

2011, június. A hirdetések már tolerálni képes cyberpunkok, kreatív ügynökségek és ingerfüggő techiek primér forrása, a Wired lecikkezi a csak Toron keresztül elérhető darknetes drogpia, a Silk Road elér-

És nem két darab  
félből áll össze  
az egész, na így a  
szép.





hetőségét<sup>104</sup>, működési hogyanjántmikéntjét és említést tesz az ott és akkor egy varázsütésre ismertté váló digitális fizetőeszközzel, az egyszerre decentralizált és japán **bitcoin**ról. Az nem titok, hogy a Tor hálózatán hemzseg az illicit tartalom, a bitcoin azonban teljesen egyértelművé teszi, hogy attól, hogy nem látsz sikátort az interneten, nem jelenti azt, hogy nincs ott tízezer, amíg nem esel bele a nyúlüregbe, nem nyílik ki előtted más lehetőség. *(Minden kísérletezéstől függetlenül azért egészen kevesen mernénk anonim módon anonim felhasználóként anonim felhasználótól kormányfüggetlen fizetőeszközzel ismeretlen eredetű és hatású, valaminek kikiáltott szerért fizetni, amit azért eséllyel lekapcsolhatnak a határon, persze nem a magyaron, ott a posta bármit átenged a vasárnapi váltásnál, ha nem lopja el hamarabb. Ellopja.)* Újabb fejezet nyílik az Interneten bármi beszerezhető c. könyvben a nigériai kölcsönspam és a mailben rendelhető ukrán feleségek után, bár ha <irony>okosan</irony> lépdeltél a kockákra, akkor találhattál már olyan oldalt is, ahol kilós kiszerezésben vehetted a piracetamot Bolíviából, nem volt éppen ISO-kompatibilis, de ha már az élet arra a pontjára kerültél, hogy netről rendeld, akkor megvolt a civilkurázsi mellett a minilabor is, ahol éjszakába menően bontogathattad magadnak, hogy tényleg azt rendelted-e, amit.

A sikátorok legendás csodaszarvasa a *warezscene*, az az intézményhidra, ami a digitalizált tartalmak folyamatos elérhetőségét biztosítja, a jogtulajdonosok és a copyrightlobbisták szerint azért, hogy letépjék minden becsületes szellemi munkás fejét és beleszarjanak a torkukba, a warezscene félpublikus arspoeticái szerint meg azért, mert a tartalmakat fenn kell tartani és mert a munka eredményeit meg kell tudni vizsgálni, mielőtt pénzt adunk érte. A csata természetszerűleg szokásos

---

104 Ami nem is túl kacifántos, <http://ianxz6zefk72ulzz.onion/index.php>

rabló-pandúr módra zajlik: a scene mindig előrébb van 1-2 lépéssel a pandúrokhöz képest, néha lép az Interpol vagy valamelyik hárombetűs, lekapcsolnak valakit, lefoglálnak egy szervert, lekapcsolnak egy teljes kollégiumot meg géptermet, bejelentik, hogy hány terabytenyi jogsértő tartalmat találtak, akár huszat is, a scene meg bejelenti a hősi fogvatartottakat, hogy kitartanak mellettük, aztán szorosabbra veszik a biztonságot és a mai napig nem tudod, hogy hol vannak a topszerverek<sup>105</sup> és van-e olyan pont a világon, ahol az eddig publikált összes film, könyv, zene vagy játék archiválva van. *(És ha van, a világ egyszer még hálás lesz a bűnbandáknak nevezett archivistáknak. Az sem ma lesz.)*

A *warezscene* is pontosan olyan, mint a Harcosok Klubja, nem tudsz róla, nem beszélsz róla. Ha tudsz is valamit, a copyrightportálok partneroldalairól meg a cikkek kommentjeiből összegyűjtött információmorzsákból kezded el kihámozni a lényegét: minden kommentelő jobban tudja a valóságot az összes többinél és náluk van a *boast* lényege – ha vannak bennfentes információid, azokat bizony lebegtetni kell. Aztán néha kijön egy interjú, egy *így néz ki a warezscene* szemfelfnyitó cikk *(kicsit hidegháborús dezinfoáldozatnak érzi magát az ember, amikor ilyeneket olvas)* vagy kijön egy YouTube-ra gyártott sorozat, mint a *The Scene*, amiből elméletileg megtudjuk, hogyan kerülnek fel torrentekre meg letöltőoldalakra a filmek, persze nem, de hidegháborús féligazságnak ez is jó lesz.

105 Húsanalógiával a szívesen *snowballozó* lányok, egyszerre fogadnak és osztanak el tovább: azok a szerverek, ahova a nagyobb warezcsapatok töltik fel pontszámra, státuszra és respektre menő versenyek keretén belül az általuk megszerzett vagy megtört anyagokat, onnan viszik tovább a *courierek* kisebb siteokra, onnan megy az *archívdump*okra, onnan kerül ki torrentoldalakra, filelockerekbe, privát FTPkre, ingyenes blogszolgáltatóknál tisztavirág életű oldalakra.

A hidra sosem halt meg, de ezt már mondtuk.



Persze eddig sem borult be, de még igazabb az, hogy ha valaki ki akar téged csinálni, akkor...



2012, január. A The Pirate Bay-botrány óta megugrik a torrenthasználat, megsokszorozódik a havi előfizetéses filelockerek használata Rapidshare-től Fileserven és Filefactoryn keresztül Oronig, Mediashare-ig meg Zshare-ig, aztán lecsapnak rájuk, Megauploadtól Fileserve-ig tűnnek el a jól futó szolgáltatások, copycatek érkeznek a második és harmadik világokból, a warezscene pedig lassan és biztosan tartja magát a felszín alatt csendben. Ha érdekel, úgyis rátalálsz arra a világra, amit keresel. Csak rosszul kell befordulni a sarokon és rögtön ott egy épület, sosem láttad eddig.

### **DAMREP: Hamisítható a DNS, beborul az igazság-szolgáltatás**

*Szüleink pontosan tudják a kávézós-fánkozós-nagyirodás amerikai krimikből, hogy ha betörünk, lopunk vagy löfölgöyver, akkor illik kesztyűt húzni, hogy ne maradjon ujjlenyomat, a CSI-ismétléseken nyolcórázó tinédzserek pedig már azt is, hogy DNS-mintákat csak akkor nem hagyunk, ha előtte reaktorbiztos, belülről megvilágított nagy szkafanderekben megyünk széfet törni. Abban szaladni ugyan nem fogunk, de legalább Darwindíj-biztos, ahogy lassított felvételen csinál belőlünk egy balról-be kamion élő emberi tekegolyó cosplayt. Lényeg a lényeg, DNS-t nem hagyunk magunk után. Csak szájbán.*

Mégis. Meglepően kevés visszhangot hagy maga után a New York Times 2009-es híradása arról, hogy az izraeli Nucleix kutatói szerint<sup>106</sup> hamisítható a DNS. Ha már hagyta nyitva házibuli közben a Facebookot, akkor tőrőrudiban fogadok, hogy láttál már sunyira részegedett félbarátot a nevedben írni a faladra (ez a jobbik eset) vagy kúrkokotteket küldeni közös felebarátaitoknak (ez alkalmasint még jó is lehet, amúgy lemagyarítottam ne-

106 [többször is, tehát reprodukálható, tehát eleget tesz a tudományos kísérlet alapkövetelményeinek];, a

*ked a poke-ot, kacsints hálásan, a kúrókrokett sem rossz olvasat), jobb helyeken ezt hívják identity theftnek, időlegesen meglovasított személyiségnek, ex jogászanja többszörösen halmozott személyiségtolvajlásnak, ha a World of Warcraft accountodat ellopták és más játszik vagy farmol aranyat helyetted, az életkorodtól függően két nagyságrenddel frusztrálóbb. A legfrusztrálóbb mégis az, hogy a hasonlatot az utca sötétebbik oldala továbbvitte, a DNS-edet is el lehet lopni a biológiai személyazonosságoddal együtt.*

Amit a biológiaórán nem fognak neked letolni: az emberekkel való kibaszás szempontjából kétféle DNS-t különböztetünk meg: az *in vivo* az, amivel születnél, az *in vitro* meg az, amit némi szaktudással, alapfelszereléssel meg biankóörökítőanyaggal legyártasz a laborban. Injektálad vérbe, nyálba, spermába, lerakod egy helyszínen, a világon bárkit tudsz így inkriminálni, akinek a DNS-mintája a laborodban van, egy olyat meg akkor nem veszel valakiről, ha nem akarsz. A sajtóanyag a kellő csúsztatással érkezik: a Nucleix természetes megtalálta a különbséget a kétfajta DNS között (*az in vitro DNS-ben minden lokusz metilálatlan, pislants kettőt, ez azt jelenti, hogy más megoldotta a feladatot*), ez viszont nem garantálja egy pillanatig sem azt, hogy az USA és Izrael bizonyos nyomozószervein kívül mások aktívan (*vagy egyáltalán, csak néha-néha, tessék-lássék*) lefuttatnák a tesztet DNS-vizsgálat során. Vagy hogy egyáltalán ismernék-e. Vagy hogy egyáltalán olvastak-e róla. Még egy koporószőg a világba fordított hitetlenség makkjába, még kevésbé hihetünk bármiben (*és már eddig sem hittünk semmiben sem*).

**Tehát visszatérhetünk az eredeti babonához: körmöt, szórt, nyálát nem hagyunk sehol.**



Aztán valahol  
mindenki zenész  
lesz.



## DAMREP: Testzenészek

*A brit timeline a zeneipar sokszoros mélyrepülése, előadóművészetből, partykultúrából meg sokszorosan megtekert alkotófolyamatokból nem kaptunk semmit, persze, idoruk kerülnek a tophúszba, de ezt két sci-fi után megmondja neked bármelyik 9gagen nyolcórázó ásítozó tinédzser. A warezszcena a világ archivistája, a copyrightproblémák felnyitották a vásárlók szemét a csökkenő minőségű mainstream zenei kínálatra, a szintetizátorok billentyűsből desktopra, desktopról appba vándoroltak, Kerr napi sirámainak megfelelően az ember könnyebben onthatja a világra [“kreatív” “műveit”], mint eddig, meanwhile in the UK Ian Neild totálisan elveszett az ébresztőórával összekötött pirulaadagoló ötletében.*

*Ezzel kell előadni, gesztikulál Alexey Tegin, kanglinget, emberi combcsontból készített trombitát tart a kezében, merthogy a buddhizmus előtti tibeti ősvallás, a bön rituáléi is olyanok, mint az ikeabútor, jó esetben papírforma szerint csinálod és akkor szerencséd van, ha nem, akkor vagy az anyóslátogatás közben köszön el az asztal négy lába egyszerre, ami a ritualitás szempontjából annyit jelent, hogy megjelenik Tronma Ngagmo, a haragvó dakini és keresztülteszi az arcodat a fájdalom fátylán. (Ami akármennyire fátyol, mégsem esik jól az embernek.) Az ikeavonalat meg a fájdalomfátylat kivette a történetből a világ összes zenéje, aki nem akart büntit kapni a kísérletezésért, így járt John Cage a preparált zongorával, a mi Lois Viktorunk a mosógépből gyártott tekerőlanttal, a circuitbenderek az otthoni elektronikából gyártott túlfeszelt zajkeltőeszközökkel, a zöldségekből (zöldségekkel) koncertező bécsi Vegetable Orchestra és természetesen Japánban már játékszenes keretén belül is kellett háztartási eszközökből *impromptu* hangszereket gyártani (és ha már Japán, nem tudok nem megemlékezni a Maywa Denki hangegység különleges hangszereiről sem). (És igen, minden do-it-yourself amerikanizált alapja, a MAKE magazin is ezerszer cikkezett ilyenekről.)*

*Huszonegyedik század, az internetek. A testünk a h+ és a grinderek szerint csodálatos festővászon, a mindigújabb kultúrtraceurök szerint inkább oszcillátor. Ha láttad már a világlegjobb Beardymant, tudod, mi fán terem a beatbox és torokkal-szájjal-nyelvvvel hogyan lehet szimulálni két egymástól függetlenül szóló bake-litet egyszerre, hogy a dobgépeket meg a zene maszturbáláshoz használt dörzspapírként elgyakorlatiasult dubstepet már ne is említsük – még ha nem is fogod he-tek alatt elsajátítani azt a szintű skillt, ami egy profi jazz-dobos szájjal utánzásához szükséges, kitörölhetetlen marad a tény, hogy te magad vagy a hangszer. (Ezt per-sze minden énekes és vokalista tudja több évtízezrede, de most a fentiektől egy kicsit a világ tetején érezheted magad, ezt most nem rontom el.)*

Meglepően, de amúgy teljesen triviálisan definiálja újra az *elektronikus testzene* fogalmát a Kinect. A webcambe integrált játékirányítóval nem csupán emberi kardot, táncgépet, lavinát vagy vadvízi csónakot tudunk magunkból csinálni, hanem élő emberi theremint is, a szoftver ugyanis a fejünk, törzsünk, kezeink meg lábaink különféle mozgásait paraméterekhez tudja kötni, úgy-hogy ha a bal kezemet vízszintesen mozgatom, ak-kor a hangmagasság változik, ha függőlegesen, akkor a hangerő, vezényelek, a zene meg úgy változik, ahogy én integetek. (Ennek korai változata már a Wii nuncsukjaival is működött, azt glitchzenészek szerették effektekhez kötni, az *ígyisúgyisdarabokratört* zenét így még jobban és stílszerűbben ette a nerd közönség.)

Mindeközben terhes a világ szórakoztatóipara az elekt-ronikus agyzenével. Is. (*Jó buli van valahol, folyamatosan születőben van minden, hadd'*) Az Emotiv EPOC névre keresztelt brain-computer headsetjéhez (illetve annak fejlesztői változatához) ingyen tölthető le a subConch szintetizátor, ami gondolatainktól (és az előadómódban

A Kinect meg a  
testzene románca



Reprodukáld.

arckifejezéseinktől) függően állítja egy hang különböző tulajdonságait.

A testzene és a testvászon leglátványosabb összekeveredését minden bizonnyal a tokiói Daito Manabe prezentálja. A mikrosokk a világ egyik legszórakoztatóbb kísérleti eszköze, ő is ezt használja ki *(meg azt, hogy a japán glitchtechnonak olyan hangzása van, hogy hirtelen mindent be akarsz dobozolni és címkézni a környékeden és utána rámenni a tésztaszaggatóval)*, elég egy videót megnézni, hogy lásd és értsd a frankót: ilyen az, amikor a zenére szinkronizáltan folyik szét az arcod ezer darabra. Legalább genderbiztosan és pornóutalás nélkül mondhatja azt, hogy “party volt a számban”. *Heh heh.*

### DAMREP: Jövőszex, neonnal vésett szopóirányzék

*“Két tele kézzel maszturbálni, miközben méretes csokidarabok loccsannak szét a szádból, mind ezt várjuk”, mondja Dylan Moran lelkészriasztóra illuminált állapotban, na majdnem ez van itt is megint, valamelyik monitoron a Future Funk Squad londoni ugorjalevegőbe-azénekesnőnkjómellű-hopja, a másikon meg Armitage, a hazai Gibson-fordítók ROCKja, akivel a The City prezit elemezzük meg bontjuk szét éppen, mindent elborít a kávé meg a koriander szaga, QR-kódokkal terjesztett kalózádiókat, lokatív társkereső oldalakat, Google Streetview-megoldásokat oldalról szolidan torkoztató megoldásokat nézünk, aztán valahogy bejön egy RealDoll-dokumentumfilm, ahogy egy darabokrahasznált babát vesz szemügyre a szerelő (pardon, A Szerelő, ilyen körökben kifizetődőbb már így), ötödosztályú belga gyorsétterem csiga deluxe menüjét megcségyenítő darabokat tesz az asztalra, nézi, pár kontinenssel arrébb ebből már jósolnának, azt mondja, “kifogyóban vagyok a pinából”, aztán nekiáll térdet fűrni, a Twitterről meg beúszik oldalt a két évvel ezelőtti japán divat-underground-cikk, a részben krómból és fraktálszerkezetből összetett Fuck Bearról. Tanulságos ez a vasárnap, ki kéne engednem az ipari*



évek legsavasabb számait feldolgozó mariachi-sokaságot az ágyneműtartóból, E. is ott szorongott velük több héten át, azóta ha meglát, minden mondatot úgy kezd, hogy HALLOD? Persze, hogy hallom. Én tettelek oda titeket.”

A világ perverzei Tokióban egyesülnek. A világ perverzei olyanok, mint Tokió. Bármire (**bármire**) van igényed, elrejtett sikátorok krómpiszkos körömmel meghajtott számárfülei mögött megtalálhatod azt (és legalább fél tucát büntársat mellé) és ha jogilag még nem is vagytok büntethetőek, az esztétikum, a józan ész és a kognitív funkciók ellen legalább egy fél oppenheimert tapsoltok el fejenként. Warren Ellis olyan tokiói újhipergazdag éttermekről regél, ahol rámutathatsz az élő állatra és megdughatod, mielőtt megennéd. Nemtől és lábszámtól függetlenül. A Tumblr végtelenül *tizenötéveisunalmasvolt* csápos-hernyós-angolnás dugásai és katéterezései mellett megjelenik a kilincsnyalogató loliták szubzsánere. Robotfetisiszták trollolják egymást azon, hogy hogyan jobb a fröccsöntött szexrobot, ha mozgathatod a végtagjait vagy ha – pénz és szabadságfok híján – csak elképzeled, hogy le van kötözve. Amíg keressük a shemalek, transzvesztiták és androgünök mellett a negyedik, ötödik vagy akárhanyadik új biológiai nemet, addig egy pillanatra megakad a szemünk Buck Angelen, aki szerint annyira unalmas az élet, hogy a hangján meg a vagináján kívül mindenéből férfit gyártatott. Szexpartnerkeresőn futunk bele abba az örökbecsűbe, hogy “*tű, kaviár, normál szex tabu*”. Extrém heretaposás extrém hegyes tűsarkúkkal. Latex búslakodó, mumifikálóagy és a Fleshlight, mint a sztárcopyrightolt műpinával ötvözött elemilámpa (bár az öklözőzsírt meg a zsírágyút egy szépeplékű karácsonyon az egyik nagy hírszájt télapós-csíkoskanyarnyalókás-fenyőgallyas webshopjából is vásárolhattak a konszolidált matematanárnők délután háromkor, a katalógus-engine átmeneti zavara miatt). A játékvonattaposó felöltözött nők

Vagy urban  
legend, vagy nem.

FTM!



lelassított felvételei (*mint extrém japán szexipari niche*), *főzzünkspermával* receptkönyv, emberi pónik, daruval nőbe emelgetett pónik, endéká gyermekpónik (*akárhogy nézem, a lófasz pornóipari zollstock*) és barbik, kizárólag vaginából kilógó pózban lomoeffektézve. Amikor azt hiszed, hogy mindent láttál, semmit sem láttál, tesz róla a Tumblr, a 4chan meg az internet perverz és megállíthatatlanul maszturbáló kisfiúöntudata. Mindent bedugtak mindenhova és ha már sikerült, akkor rögtön mellédugtak még egyet, minden testfolyadékkal főztek, festettek és áldoztak, minden orgiába lehet pakolni legalább egy embert. Mindig van pluszegy (köszönjük, Google, te hitelesítetted a világnak a *namégeggyet*, mától szabad, sőt, közösségi rétegoldalakon elvárt).

### **babák és lágyrobotok**

*Nem kapsz el semmit, nem mond nemet, azt csinálja, amit akarsz, mindig a párod lesz.* Ebben a sorrendben köpi a pro-indokokat a mesterséges partnerrel folytatott kultúrtövíg csatakos hajú és malacszemű Renfieldje, Doug Hynes, a Roxxy nevű *világelsőszexrobot* megalkotója. Hynes aggasztó jelenség, mert asszociációs fogasokba öltözik és minden fogas a skizoid tüdőembólia és a passzív-agresszív vérbaj között ingadozik valahol, persze nem csak a lovadat nem bízna rá, hanem a liftbe se szállná be vele. A rúzzsal és a szemfestékekkel először (*tehát mértéktelenül*) bánó genderbizonytalan és csúnya fiúk bátorlalan próbálkozásait (*de inkább generációs típusproblémáját*) örökíti meg Roxxy kitalálhatóan bitangronda arca, a lényeg persze a gombnyomásra választható személyiségeken van: keresztény lányiskolák első padosorából kiemelt bozótpinás prűdségtől egészen a koponyaöklöző szadomazoig fut a lista. A sajtóanyagban legalábbis. (*A valóságban akkor dob a baba mondatot nyilvánnemmozgó ajkakkal, amikor megfogod*



*vagy bedugod valamijét, a személyiségétől függően csak beszélni, szitkozódni vagy mormogni fog, magáról lerúgni vagy koponyaöklözni ugyebár – sajnos – nem. Ennyit az immerzív technológia nagyszerűségéről, így múlik el a világ dicsősége.)*

A sarki szexboltok kétezer forintos dugható műtehenei és a közel kétmillióból összehozható pinacsimboraszó, az ultravalóság (nem) RealDoll között mozog a kettőezertízes években a mesterséges partnerek listája, a piaci igény pedig egyértelműen mutogatja a jeleket. Kellenek a vágyálmainkban szereplő partnerek és pontosan azok, olyan színű hajjal és szemmel és akkora mellel és olyan ruhában, amilyenben mi akarjuk, a robot öntudatlansága pedig pont a szégyenérzetünknek kedvez, hadd engedjük már el magunkat, hadd ne kelljen magyarázkodni a sarki bárból felhozott lánynak, hogy miért kell egy kisjézusos buttpluggal, dédszüleink kucsmájában és mentoltól hűtőhideg szájjal bedobnia magát, ha egyszer az önző libidó azt diktálja. A szexrobot ezért jó és rossz egyszerre: úgy megyünk ki vele a komfortzónából, hogy közben benne is maradunk, úgy válósítottunk meg vele egy nagy vágyat, hogy közben a másik ott sem volt, nem reagált és nem volt jelenléte. A jelenlét hiánya, a feedback hiánya, az emberszerű mozgás, reakciók és spontaneitás hiánya adják össze a szexrobotok fonákját, *ennél persze olcsóbb megdugni egy dinnyét vagy egy fél grapefruitot, az még csíp is*, teszi hozzá mindehhez egy deviáns egy szak fórumnak korántsem nevezhető ifjúsági oldal fórumán, kiirtotta a beszélgetést abban a topikban hosszú hetekre, innen is őszinte (nem) köszönetünket küldjük neki, arab narancsligetbe csomagolva. A **My Sex Robot** vagy a **Guys and Dolls** dokumentumfilmek őszinte nyersséggel dobják a kártyákat az asztalra: a rakható humanoidokat igénylő

realdoll



Ebből is van  
tumblr.

piaci célcsoportot a társadalom azon részének állítják be, akiknek szánalomból legalább egy zsemlét dobnál, ha nem többet, a bemutatott robotok egy ipari présgép minden kecsességével mozognak (*Doug Hynes Roxxyja mellett Scott Maclean építőipari munkás farkaslány arcú Suzieját emlegeti mindenki*), az egymásra fektetett, csak csípőtörlésre képes robotok pedig az absztrakció legmagasabb fokait hágják (szó szerint), dobj egymásra két telefont, stilizált japán romantika, legalább ennyire. A robotfétis – ahogy minden más fétis is – a szegényből jön, hangzik el a My Sex Robotban, ebből persze az újságírók boldogan kihúzzhatják magukat, a kezdetek kezdetén ők vitték magukkal a “sztorit kellett írnom, tapasztalat kellett” mentségét. Is.

## KIEMELT ANYAG: Mágiából partykellék, szakrálisból deviáns

(PEP! Magazin, 2008 december)

*A hosszú combokra tapadó latex, a rózsaszín szőrös bilincs és a hordozható arcpisszoár ugyanarra az elképzelésre épül, mint a keresztény szentegyház keresztje vagy a szentek bebalzsamozott jobb keze: egyes tárgyaknak természetfeletti erőssége hatalma van mások felett – aki itt voodooabát emleget, jól teszi – a nyugat-afrikai hitvilági valláskutatók a tizennyolcadik század közepén csapnak le az ötletre. Meglehetősen későn, ha valaki foglalkozott néprajzzal, tisztában van a ténnyel, hogy milyen erőt tulajdonítanak a vérnek vagy csontoknak, levágott haját vagy körmöt eldobni pedig akkora biztonsági rés volt az ember életében mint manapság az, hogy az MSN- vagy Gmail-jelszavát monitorra ragasztott papírfecnin tárolja. Az élet persze attól érdekes, hogy mindkettőre rengeteg példa akadt az elmúlt években és évszázadokban egyaránt.*



A valóság szövetét aztán Freud, Binet és Krafft-Ebing szentháromsága szaggatja nedvessé és gumiillatúvá. A pszichoanalízis atyja szerint a fetisizmus rendellenes szexuális viselkedés, amelyben a vágy egy tárgyra vagy testrészre irányul, az IQ-teszteket világrahozó Binet a fogalmat híresítette el, Krafft-Ebing szerint a fetisizsták patológiás szexuális degenerációtól és hiperérzékenységtől szenvednek. A huszadik század elején a szexuálpszichológusok évtizedenként lőttek el újabb elméleteket korai orientációkról, a legszimpatikusabbnak és legbiztonságosabbnak talán Magnus Hirschfeld elméletét tarthatjuk, ami szerint mindenki fetisiszta, csak ez a legtöbbünkben egészséges szinten mozog. Elvégre a gyermekek esetében sem tartjuk fetisiszta viselkedésnek, ha órákig szopják a hüvelykujjukat.

Így lett valahogy a fétisből deviancia és parafília között meghúzódnó divatcikk, tízezreket mozgató kink, kifejezési eszköz és elismert szexipari alzsáner, ami a popkultúra ezernyi részén talált már fogódzót. A Wachowski-fivérek óta tudjuk, hogy míg a bőrmaszok és az orvosi fogászfelszerelések nem feltétlenül elemei egy lézerekkel átszőtt partynak, addig a fekete lakk igen. A fétisdivatot a gothic és ipari szubkultúra térnyerése tette igazán a populáris kultúra részévé, ha máshonnan nem ismerjük a simaság és a corsetry divatját, Dita von Teese, Marilyn Manson volt partnere mindenkinek szexobjektnek számít, ha nem láttad, akkor is láttad már. Mások az ötvenes évek fétismodelljére és spanking-királynőjére, Bettie Page-re asszociálnak.

A fenti elméleteket összegyúrva lyukadjunk csak ki a klasszikus hirschfeldi axiómához: mindenki fetisiszta. Tegyük szívünkre a kezünket – egyesek a fehérneműre gerjednek, a stiletto-magassarkúkra, mások csak a barnákat vagy a szőkéket szeretik vagy csak D-kosár felett hajlandóak gondolkodni – elég mindennapos,



egyben ártatlan fókusz tárgyak, fókusztestrészek ezek. A szexboltos bevásárlások sem feltétlenül közelítik meg a fetisizmust, dildótól, instant catsuittól vagy ujjbilincstől sem leszünk jobban fetisizsták. A hovatarozás és hozzátarozás meglehetősen nehezen definiálható, de könnyedén felismerhető. Aki a Titkáró című 2002-es alkotást látta, emlékezhethet: a belső stresszt önagresszióval kezeli a látszólag visszafogott főhősnő, előszeretettel helyezkedik hatalmi játékokba, különös jelentősséggel bír az a jelenet, amikor Maggie Gyllenhaal asztalra tapasztott kézzel ül az asztal mögött (sok órája már), arról faggatják, mozdulatlansága vajon szexuális természetű-e, ő pedig dühösen replikázik, “Does this look sexual to you?”.

Erre már sokat értően bólogathatunk, hiszen tudjuk: bárminek lehet szexuális töltete, a patológia pedig elnéző az ilyen fantáziákkal egészen addig, amíg a vágy eléérése nem ütközik törvénybe, illetve nem okoz kárt a fetisizstában vagy vágyának megtestesítőjében. Kérdéses lehet ennek tudatában az, hogy mi számít hardcore, menő, trendi vagy extrém fétisnek, mi az, ami a legjobban izgatja az embereket – ebben a kérdéskörben pedig kihagyhatjuk a büntető- és mindenhogyyogilag padlóbazúzó pornóipari kilengéseket.

Aki belefutott már a Marquis vagy a Skin Two kiadványaiba és képes megfelelő nyitottsággal szemlélni a fétismodellekkel bőven megszórta magazinokat, ráérez majd a BDSM-szcéna alapvető elemeire, a szadizmus-mazochizmus, dominancia és alárendeltség egymást kiegészítő kettősére, az ehhez használt eszközökre, az ipari standardnak tekintett lakkra és latexre, gázmaszkokra, szájszecekre, légzésvisszaszorítóra, mozgásblokkoló felszerelésekre, azokra az elemekre, amelyek révén a kísérletező kedvűek akár emberi szekérré vagy hordszékké is alakíthatják magukat. Nem feltétlenül ne-



*héz dolog olyan webboltokra találni, ahol megtalálhatjuk a fétis-szcéna felszereléseinek nagyját, az elfogadásnál már jóval nehezebb elképzelni azt a mindsetet, amelyben valaki arra vágyik, hogy levegő-és folyadékmentes latexágyba szíjazzák, a mumifikálószeteknekél és a kontrollmaszkoknál pedig önkéntelenül megkérdezik majd a kíváncsiabbak, hogy miféle stressz, trauma válthatja ki az igényt arra, hogy valakinek folyamatossá váljon ezirányú vágyódása.*

*Ami a japán fétist illeti, az ottani pszichoszexuális kultúrát és annak megnyilvánulásait nemcsak extrémnek és egzotikusnak tartják, hanem utánoznivalónak is – egyszerre üt különböző földrészeken az orvosi vizsgálatokhoz szükséges eszközöket, mind pedig a vizsgálatokat felhasználó medical fétis, Tokió a legézelt arcú kegadoru lányokat már Shinjukuben is szívesen látja, ugyanúgy, ahogyan a gothic lolitákat is – érdekes módon a lolita-komplexus Japánban szerencsére inkább az ártatlan, barokkoskodó gothic kultúrába ágyazta bele magát. A polipokat a hentai-közeget vitte magával, a bondage pedig shibari vagy kinbaku néven értelmeződött át és értelmezte át magát a testet, annak (fel)használhatóságát és méltóságát is. Elég pár japán partifotóra ránézni (DJ Sisen és a Tokyo Dark Castle jó kiindulópontnak számít) ahhoz, hogy megállapítsuk, az európai extremitást a párszáz fős japán gothic közeg mindenestül falta fel.*

*Ha működik, akkor működik, süthető a fétis mindennapos értelmezése mellé a biankómondat, aki pedig az európai (főként a német), illetve az amerikai fétis iránt mutat nagyobb érdeklődést, kezdje a tiszteletkört az említett újságok mellett a Torture Garden rendezvényeivel, holdudvarával és filozófiájával – egy hat évvel ezelőtti party kivetítőjén többszáz ember között rögzített fülledt divatbemutató jut eszembe, a közel két méteres, fehérre meszelt, kopasz, mélyen ülő szemű gólyaember*



*testébe több drót ruhafogast ütöttek, amelyeken különleges ruhakölteményeket egyensúlyozva lépdelt furcsán ingva a kifutón. Ha valaki emlékszik a Mátrix jeleneteire, megnyugtatom: alig volt köze a kettőnek egymáshoz. Aki pedig azzal érvelne, a fétis meglehetősen alantas dolog (pontosítás és érvelés nélkül), gondolja át: bármit kompenzálhatunk bármivel egészen addig, míg nem okozunk vele kárt senkinek. Lelkileg egészséges emberek pedig, bármilyen fájdalmas, nincsenek.*

Minden technika és technológia amorális, következésképpen amíg a boldogság kék madarát keresve hálósobamélyen tolod az empéháromhangon nyívó, cserélhető gyomrú gumimacskát, addig minden az id terve szerint halad.

*“A jelenlét hiánya, a feedback hiánya, az emberszerű mozgás, reakciók és spontaneitás hiánya.”* Humánhasznos bőr, illat, feromonok, reakciók, megfelelő finommotorikus rendszerek az érintéshez és vagy többmillió szerető reakcióiból összehozott adatbázis és az ebből megfelelően válogató algoritmus vagy kellően lebutított mesterséges intelligencia kell ahhoz, hogy a robotszerető átmenjen a leglucskosabb pokolkörökben edzett Turing-teszten is. Stephen Levy jövőkutató (hasonmása amúgy az egyik legizmosabb brit paródia, a Little Britain egyik alkotójának, David Walliamsnek) szerint 2050 lesz az éve annak, amikor torkoztathatjuk a mosogatógépünket és hűségpontokat kaphatunk érte, mindez persze képletes, lefordítva viszont azt jelenti, hogy az amerikai pornóipar 40 év alatt kihajtja az ultrahipokrita amerikai törvénykező lobbiból a legitim szexabszolgásgát, legalább kétlépcsős személyiség jogrendről beszélünk majd a mesterséges intelligenciák vagy robotok esetében és jó esetben nem lesz statisztikai anomália meg Darwin-díj akkor, ha makkonló a mikroáram.

Stephen Levy meg  
még egy M-G pont.



## a távolságot, mint üveggolyót

A szexrobotrajongók dokumentumfilmjei ébresztenek rá arra az apró valósághű valószerűtlenségre, hogy a BTTT évekkel korábban behirdetett tippje, az *emailben kapott orgazmus* megtalálta a célközönségét, az egyiket legalábbis: a fejben élő, bizonyos valóságelemeket behúzó parafilek, akiknek elég egy baba, egy babaszerűség, egy fókusz, amire fejben nagyon könnyen ráhúzzhatják már azt, amit bele akarnak lenni (*sok tekintetben a keresztény kereszt is ugyanilyen mentális erő- és hatalomfókusz, itt biztosítottam a botránykönyvséget, összekacsintok a sajtóképviselőkkel, startolhat a metakönyv*). A másik célközönség pedig a tinédzserek, kik mások, akik sportokat és tömeghalált fognak az emailben elküldött orgazmussal okozni, a sorozatmaszturbáló csimpánzok szintjén lévő pszichoszexualitás imádni fogja azt, amikor tízperceket lehet bérelni egy globális spamming networkön, hogy cégeket vagy magánszemélyeket lehessen a halálba kergetni a folyamatos orgazmussal, de legalábbis ki lehessen égetni az agyuk egy jó részét. *Élégtelenért küldték szexhalálba a diákok tanárukat, köszönt az újabb lead. (Ha úgy fogom fel amúgy, olyan az emailben elküldött orgazmus, mint a nagyon apró babkonzerv a polc tetején, milyen betegnek, öregnek vagy szomorúnak kell lenni ahhoz, hogy egy ilyennek örüljön az ember? Ha átkalkulálom appra és iphonera írt orgazmusappról beszélek, akkor már működőképe-sebb ötletéről beszélünk, de még nem tudjuk, hogy milyen perifériákkal dolgozhatunk együtt.)* A tinédzserek aztán persze valahol népbetegséggé tehetik a Michelle Thompson által elhíresített PSAS, a napi háromezerszer (ez is epikus túlzás, de legalábbis sokszor) élvezésben kulmináló medikai rendellenességet, a neten közvetíthető érzéki szex meg Kurzweil tolmácsolásában egészen vágyálmosan elképzelhető, viszont 2020-ban garantáltan nem jön össze, a BTTT ugyanis akkorra lőtte be. (*Kevin Warwick implantjai előrevetítik a távolságból*

napimti



A szép majd  
az lesz, ami-  
kor a kedvenc  
trackedet is  
megdughatod.  
Akár DJmix, akár  
kantáta.



*működőképes szexet, igazából a lényeg csak az, hogy agyban működjön minden, ha ott működik minden, akkor már igazából mindegy, hogy testben érezzük vagy sem, legfeljebb a férfiak is elkezdik megtapasztalni azt a ritkaságot, amikor agyban elsülnek, testben viszont nem.)* Eggyel olcsóbb megoldás a teledildonika, amikor a távolságot, mint üveggolyót a dildókkal meg egyéb dugó- meg szopatóberendezésekkel kombináljuk, ilyenkor szokás felhozni minden cyberpunk játék csimborasszójához, a Rezhez gyártott, technora löktető vibrátort meg a kilencvenes évek legnagyobb hoaxának hitt, aztán mégis legszomorúbb valóságaként megvalósult FUFme-t, ami két műszerv meg egy szoftver szerencsétlen, de legalább jó szándékkal megkomponált kombinációja, a felhasználási módokat meg majd mindenki magának.

### **DAMREP: Eltűnik a kézírás**

*Egyfelől drámai, másfelől nem igaz, de azért gondoljunk már bele, hogy az elmúlt öt évben mikor írtunk kézzel utoljára. Aláírás. Bevásárlólista. Talán jegyzet, kézzel, ha irodai brainstormingon a visszamaradt ügyfélbrandelt ceruzával kellett írni. Vagy táblára, arra a fehérre. A diákjaimtól minden alkalommal elnézést kérek, amikor kézzel kell írniuk a dolgozatot, meg magamtól, amikor kézzel kell a megjegyzéseket a vizsgalapjaikra írnom. (Még rosszabb, amikor elfelejtem: megint nem kötöttem olvashatósághoz a pass-or-fault.)*

Meg egyáltalán, hogyan néz ki a kézírás angol nyelvterületeken Birminghamtól Brooklynig? Nincs folyóírás (az a *nemnyomtatott kézírás, amikor össze van kötve a betűk*), nyomtatott van, az i tetején karika van és nem pont, ezért anno a szigorúbb nyelvtanárok pontot vontak le külalak miatt, mi meg cserébe felkentük szappannal a bejáratot, csak hogy tudják, hol a helyük (a *balesetin, hol máshol*). A Time 2009-ben

kelt kisebbfajta kultúrpánikot, hogy eltűnik a nyomtatott kézírás is, persze, hogy eltűnik, mindenki billentyűzeten, mobilon meg tableten ír, az idősebb generációk is egyre kevésbé használnak írószerszámot, a fiatalokat meg egyáltalán nem kényszeríti senki, sem a szülők, sem az iskolarendszer, sem a nemzeti tanterv, maximum az áramszünet<sup>107</sup>.

Amerikában persze már a huszas években pislantott egyet a pedagógia, hogy egyszerűbb lenne nyomtatott könyvekből nyomtatott írásképet tanulni, aztán snitt, a második világháborúnál már elfogadott volt a nyomtatott kézírás. A Time pánikostort cserdít, hogy az 1980 után születetteknek jellegzetesen hanyag és gyerekes kézírása van, így jár az, aki megengedi egy írásreformban, hogy generációk másfajta írást másfajta íróeszközzel tanuljanak. A családod még emlékezhet arra (*kérdezz rá*), hogy a töltőtollnál meg kellett támasztani a csuklót (ez ismerős lesz, *billentyűzeten is így gépelsz, bőrke-ményedésed is van már tőle, ha nem, készül*), úgyhogy szebben meg gondosabban lehetett vele írni, a golyóstollaknál meg már nem volt fix a csukló, egy hatévesnek meg az agya sincs még a helyén, nemhogy a csuklócsontjai (*tényleg nem alakulnak ki akkor még teljesen*), úgyhogy nem csoda, ha úgy néz ki az írásuk, mint amikor Paintben rajzolsz térképet félrészen a házibulid közepén, hogy merre az éjszakai buszmegálló. Aztán megjelentek az ötösbuborékos mobilok, amikkel futás közben odanézés nélkül tudtál üzenetet nyomkodni, ha volt az agyadnak szabad kapacitása, aztán megérkezett az internet, az iPhone meg az iPad, az *i betű okkult hatalmáról külön értekezéseket rejtettek el a Széchenyi-ben*, és téged meg soha többé nem érdekelt a kézírás.

Rákötöm a véráramomra, aztán már az sem.



107 Őszintén remélem, hogy az áramszünetben dugunk instantmegoldása azért még elővehető lesz az elkövetkező évtizedekben.

És mikor jönnek  
az open-sourced  
tanrendek?



Meg valószínűleg az sem, hogy mi van azokkal a finommotorikus készségekkel, amik egy páréves gyerek szellemi fejlődésén dobtak legalább egy volument. Meg az sem, hogy az írás és az olvasás elsajátítása, mint rituálé, hogyan tűnik el az életből. És hogyan lényegülnek át a szekuláris élet alapkövetelményei. És hogyan változik meg a gyerekeid és a kortársaid agya, megtanul mindenki multitaskolni és egyidejűleg több kommunikációs csatornát használni és olyan lesz belülről mindenki, mint egy villanybaba (*a multitaskolás genetikai hardwiring szerint női tulajdonság, a monokuláris látás pedig az, amikor egyszerre két különböző képet húzol be a fejed két, jó esetben ellentétes oldalán lévő szemedből és azokat rakod össze egy képpé, ha pedig magyarázat nélkül összeraktad a viccet magadtól is, ezt itt jóindulatúan kihúztam, sejtethed*).

A konklúziók szétágaznak: a fiatalok figyelmét már nem köti le csak egy tanár vagy írásvetítő. Ha valami érdekli őket, utánanéznek, nem akarnak ülni egy órán, ami nem érdekli őket vagy amiről gyorsabban szerzik az információt, mint ahogy a tanár kellően vékony sáv szélessége azt továbbítani tudja. A billentyűzet, mint az írást lehetővé tevő eszköz fogalma annyira belénk égett, hogy képesek vagyunk *haptikus feedback*<sup>108</sup> nélkül is szöveget írni egy érintőképernyőre, ha írtál valaha, tudod, mennyire természetellenes érzés. És ezt is csak akkor tudod, ha gépeltél huzamosabb ideig billentyűzetten vagy írógépen. Az írás hiánya miatt az oktatási intézményeknek meg a tanterveknek át kell tervezniük a vizsgarendszereket, ki kell dolgozniuk védelmi mechanizmusokat a plágium ellen, a diákoknak meg kell tanulniuk jobban átfogalmazni (vagy egyáltalán, átfogalmazni) a lopott

108 Amikor az ujjad „érzi”, hogy leütött egy billentyűt és vissza is pattan róla, vagy legalábbis a billentyű ellentart. A fizikai érzetről beszélek. Pár év múlva ez a lábujjzet nagyon retro lesz.

szövegeket, az sem lepne meg, ha egy kellően motivált egyetemista oldaná meg az univerzális nyelvvel és a mesterséges intelligenciával kapcsolatos fő problémákat, csak hogy írasson magának egy diplomamunkát. Virágzik a ráérő idejünkben bér(szak)dolgozatírók szürkepiaci és eltűnik a kézzel írott szó ereje. És sokan már ezt a fogalmat, sem a mögötte rejlő jelentőséget nem érzik.

### **már régen meg kellett volna halnotok**

Hollywood szerint tizenöt éve meg kellett volna halnod, 1997-ben ugyanis a Skynet mesterséges intelligencia nukleáris holokausztot és géphadsereget szabadít a világra. Aki dolgozott már telemarketingesként vagy technical supportként, itt ledobja az újságot, rágyújt, kinéz az ablakon és lassan rábólint: az emberiség körülbelül ezt érdemli és sem Beethoven, sem pedig a dupla anál nem mozdit a fajunk nettó javára semmit. Ugyanabban az évben hálóba, csáprágóba és rasztába öltözött földönkívüli vadászok lepik el Los Angelesét és méltó *kihaénnem*-vérengzést tartanak a jamaikai drokartellbe tömörült testvérek ellen, New Yorkból pedig biztonsággal és robbanószerekkel körbekerített börtönvárost gyárt a helyi rendőrség, ahová csak Kurt Russell tud beszökni, hogy kiszökhessen onnan az USA elnökével. Ahelyett, hogy otthagyná.

Valljuk be, Amerika nem feltétlenül erőltette meg magát a higanyízű, majdnem meztelen nőkkel, de nagyon gyors motorokkal teli jövővel kapcsolatban. Az 1984 gyakorlatilag lefestette nekünk az MTV-korszakot, csak Nino Firetto, Nikki Grocock és a többi műsorvezető nélkül, a **Robocop** beletrafált a technika iránt mániákusan rajongó cégvezetőkbe és a vécékben vetített reklámokba,

Lételméleti  
vádirat hosszú oldalakon a Mondo engedélyével.



az **Őrült Stone** szerint a világot a kávé és a csokoládé mozgatja *(ezt rögtön megvettük, szerintük két éve ilyen az élet, én nem emlékszem vissza az életem első tizenöt évére, amíg koffein nélkül éltem).*

Jobbat célzott Fritz Lang 1927-ben: szerinte 2000-ben az osztályharc megeszi a világot reggelire, maradnak a nagyongazdag gazdagok meg a nagyon szegény munkásréteg, köszöntünk Dubaiban. A franciákkal vigyázni kell, Warren Ellis óta tudjuk, hogy lovak segglyukából gyártanak kolbászt, bűdösek és latrinaként használták a történelem során Angliát, a 2004-es **Banlieue 13**-ben pedig még azt is megkaptuk, hogy az aktuális elnök neutronbombával fogja korholni a bevándorlókkal és atlétákkal teli külkerületet. Nicolas Sarkozy eddigi dühödt munkásságát elnézve ez akár még sikerülhet is neki.

Az előző évtized furcsa hozadéka, hogy elkezdtek rohadni a világ krómhűtőjébe pakolt színes-szagos jövőképek, egyiket sem ettük meg, csak néhol beleharaptunk ebbe-abba. Évente kipipálhatunk párat a nyugati félteke hagymázás (vagy lucskos) rémálmai közül, mert egyik sem akar igazán időre teljesülni, Fritz Langot leszámítva még a Mátrix lehetne csak pontos, elvégre is a tudományos híradások abba az irányba mutatnak, hogy a körülöttünk (és a bennünk) lévő világ a fejünkben dől el igazán. A világ mindenestre köszöni, nagyon jól rátalált a maglevsebességre, minden olyan tempóban fejlődik, hogy a kollektíve megálljért üvöltünk, legyen világvége, jöjjenek idegenek vagy alakuljunk át transzhumanista gömbökké, csak ne legyen még egy olyan évünk, amikor minden csak történik de semmi sem lyukad ki sehozá, csak Facebook kvízek vannak, lolcatek meg sarokban hányó tinédzserek.

Japán jóval óvatosabban és előrelátóbban kalkulál a jövővel: legalábbis annyira, hogy a világrendés másfél évnyi luft után indul csak a keleti oldalon. Tokiót a nukle-



áris katasztrófa 1998. július 16-án törli el a föld színéről, megindul a harmadik világháború gépezete, avagy hogyan szerettük meg az atombombát, a mutánsokat és a terraformingot – így indít az **Akira**. A japán cyberpunk mindeddig veretlen csúcsa, a **Ghost in the Shell** alternatív univerzumában 2000 és 2015 között éli ki magát az újabb világháború, bombát dobna Okinawára, Tokióra, sőt még Berlinre is – a japán székhely egy időre Niihamába, aztán Fukuokába költözik, a végén meg újraszereződik Amerika a szigetországgal: Japán nem birtokolhat nukleáris fegyvereket és országhatáron belül kell tartania haderejét, ismerős valahonnan? 2019-ben épül meg az Akira Neo-Tokiója, huszonegy évvel a tragikus események után, hozzáteszem: feleslegesen.

*What are you? A glutton for punishment?* – kérdezi meg a Kalifornia kormányzójáról mintázott gépember, amikor már harmadjára teríti le a Názáreti Jézust egy lefűrészelt csövű vadászpuskával, ezt kérdezzük mi is Japántól, hogy ugyan mi haszna van az ekkora szanálásnak (2025-ben a **Bubblegum Crisis**ben roppan ketté Tokió, hogy az **X** meg a **Neon Genesis Evangelion** pusztításait már ne is említsük, azokat látva a legnagyobb hadvezérek is elismerően csettintenének). Világháborús trauma. A városkép olyan mértékben változik és személytelenedik el az új építészeti megoldásoknak köszönhetően, hogy a rombolás csak a ciklus egy apró mozzanata, semmi más. *Ha jön valami, túléljük*, ezt üzeni Japán. Tanulságos, némító adalék: 2010 januárjában hunyt el Tsutomu Yamaguchi, a szigetország egyetlen *hibakuchá*ja, azaz nukleáris túlélője, aki a sors kegyetlen fintorának köszönhetően belefutott a hiroshimai atombombába, majd három nap múlva megismételte ugyanezt Nagasakiban is. *Ha jön valami, túléljük*, üzeni Japán, talán egy kicsivel halkabban már.



Az androidokat és hackelhető cyberagyakat 2030 környékére képzelem el a **Ghost in the Shell** 1990 környékén, a 2007-es **Vexille** a biztonságos negyvenéves távot további hússzal emeli: 2067 környékén beszélhetünk csak olyan japán robotikáról, ami az amerikai nemzetvédelmet veszélyeztetheti. Masamune Shirow legutóbbi anime-sorozata, a **Real Drive** azonban meglepően pontosan lövi a szöveget a homlokunk közepébe: 2011-ben az emberek már gyakorlatilag tudatossági szinten tudnak csatlakozni a világhálózathoz, amit darabokra szaggat a félretájékoztató, a téves információk terjesztése meg az adatvesztés, mi pedig valahogy mégis képtelenek vagyunk kikötni magunkat a kollektív globális hallucinációból, amit internetnek hívunk. *(Ami nem baj, amíg van 4chan, addig a bizzarréhes autista énünk mindig visszafordul a képernyő felé.)* 2046-ban túlnépesedik a bolygó és elindulunk meghódítani a Marsot. Ahol amúgy, ebben a világban, itt, már van internetkapcsolat a Marsra, csak fél órát kell várnunk egy emailre, hogy megérkezzen. *Ennyit vártunk tíz éve is.*

2k10mar24: az anime a legjobb példája annak, hogy Japánnak miért nem volt elég két taktikai atomtöltet, szólja el magát Nick Levasseur amerikai demokrata képviselő a Facebookon. Levasseur demokrata *(ha a Deák téri Gödör lenne az USA, akkor a demokrata a mosolygó, hipster bringások a lépcsők előtt)*, az anyaméhéből pedig New Hampshire-ben botlott ki, ami meglehetősen sokat bonyolít a látszólag egyszerűnek tűnő lejáratókampányon. Amerika ötven csillaga között ugyanis hiába NH a negyvenhatodik legkisebb, mégis egyike a tizenhárom alapító államnak, ahol minden rendszámtáblán kötelezően ötlük a szemedbe, hogy *live free or die*, ráadásul ellopták maguknak Berlint (N44° 28.1202', W071° 11.1046') és Libanont (N43° 38.5376', W072° 15.1054'). És Manchestert (N42° 59.7384', W071° 27.2873') is.



Zavarkeltőbb, hogy a kontinens egyik bizonyíthatóan legkevésbé vallásos államáról van szó (*a hőmezők tanyasi swingerei új vállalható pornóipari szegletet könyökölnek ki maguknak, even as we speak*), ráadásul ebből az államból származik Alan Shepard is, aki az első amerikai volt az űrben, Jurij Gagarin után. (Akivel kapcsolatban a Pravdától kezdve a trollokig számtalanszor jegyzik meg, hogy nem is ő volt az első ember a csillagok között, hanem Iljusin, Rudenko, Ledovsik vagy Saborin. Ezért egy illusztris cirillbetűs kocsmában már vastagabb üvegcsonkot kaphattok a torkotokba.)

Rosszálom/izzadásmédiahack, ha egy környezettudatos bringás repetát kér az atomholokausztból (*főleg, ha két éve már elővették azért, mert szerinte a republikánusokra – ezek a Gödörnél azok az újságírók, akik két sör után már összekeverik a kiállítási mosógépet a bejárattal –, na ezekre szerinte golyóval kell vadászni – a republikánusok meg pont fordítva gondolják ugyanezt*), arról meg sokszor alkarvastagnyi irodalmat írtak már, hogy a világháború még a nyolcvanas évek végén is beletörli a tudatalattiba beleégett félelmet a japán popkultúra szemébe. Az ilyen szembe pöckölt izzó cikkek miatt pusztulnak sorra a metro- és megalopoliszok, olyanok a városok, mint a tested télvíz idején, nyálasat köhögysz, leomlik Harajuku, majd csak regenerálódsz, a Takenaka vagy az öt nagy építőipari bármelyike majd csak felhúzza, minden visszakerül a nyugalmi állapotba.

Újabb energiatartalra gyűjtök rá, egy pillanatra átkattintok a realtime search találataira. Kacagjunk hangtalanul. Ez a történet sem tort felületi feszültséget sehol. Nincs csörte a Twitteren, az anime-rajongók közül talán csak egy túlsúlyos tizenhároméves zongorázik áhítattal a csillámporos billentyűzeten, they are BASHING ANIME!!!1, az meg senkit sem zavar, hogy hiába kezdődik a japán rajzfilmek története 1917-ben, az anime csak jóval a



világháborús tragédia után, a hatvanas években rúgja be a motort, sarkalatos pontja meg a **Tetsujin 28-gő** (1963-), ami – ha úgy nézzük – a japán pszichét legfájdóbb *milettvolnaha* pontjával szembesíti: ha az antenna-meg a KS/MKM-acél technológiákat fókuszáltabban használják fel, a japán óriásrobotok gond nélkül pofozzák le az égről az amerikai gépeket.

Ha így nézem, az elmúlt évek egyik legszórakoztatóbb szuperhős-filmje, a Hitoshi Matsumoto rendezte **Dai-Nihonjin** (2007) egyben a legszomorúbb is: nyomokban egyaránt érződik rajta a sarokban szűkülő, szorongó tehetetlenség, a szkeptikus nyugalom meg a több évtizede húzódó frusztráció is. Ha meg úgy nézem, Levasseurt a zenpókók milliméterpontos alaposságával véreztetik ki és vadásszák le a ZS-filmek nindzsaklánjai, amennyiben figyelnek a közösségi oldalakra. De nem figyelnek. James McTeigue 2009-es **Ninja Assassin**je óta tudjuk: a nindzsák a konyhában is csak edzeni tudnak, nagy, csillogó fegyverekkel, valamint a technológia is ugyanolyan, mint a keresztcsont, remekül el lehet törni mindkettőt. A filmet amúgy, mint ügyvédek, csak ajánlani tudom, a nyolcvanas évek Vico-filmjeinek legszebb és legvéresebb hagyományait hozza vissza, amikor a producerek még kokain helyett is vérpatronra szórták el a ropogós dollárokat.

A mindhack és a kultúrelődök kellő bemutatása előtt irodalmi remix: így néz ki egy tumbhren látott sci-fi jövőlista kellő átdolgozása és kibővítése. Ilyen negyven sci-fi film jövője, ha egybe vesszük őket. Egybevettem. Ha nem akarsz sokat olvasni, mondom röviden: nem halunk meg, jön a középkor. Tisztelettel, a főnökség.



## negyven jövő egyben, a tumblr után szabadon

- 2012** Elpusztulunk. (2012) Nem pusztulunk el, sőt. Tesztoszteronsármától duzzadó amerikai rabok autóversenyzős-egymástkivégzős reality showban üt ki egymást annak reményében, hogy majd hazamehetnek (*Death Race*). Nemcsak hogy nem mehetnek haza, hanem sem nekik, sem a kamu nézettségi eredményeket dobó statisztikáknak nem tűnik fel, hogy mindenki elpusztult (*mégis!*) és zombik árasztották el a bolygót (*I Am Legend*).
- 2013** Nem özönlik el a földet a zombik, cserébe tombol a nyolcvanasévek revival, mert Amerikába viszszaért a totalitarizmus rémképe (nem mintha eddig nem) és drogfüggő lett mindenki, csak ezt most kokain helyett Substance D-nek hívják, a rendőrök meg a mizantrópok pedig anonmaszk helyett testet elfedő rotoszkópkotonba bújnak (*A Scanner Darkly*), Los Angelesből felfegyverzett nyócker lesz (*Escape from L.A.*), a Párizs közepén tátongó gettófékelyben pedig maga a francia elnök akar nukleáris töltetet robbantani (*Banlieue 13 Ultimatum*).
- 2015** Amerika többi része is összeomlik, Detroitban robotzsaruk csatáznak egymással (*Robocop*), miközben máshol lebegő gördeszkákon süvítenek fiatalok és mozikba kerül a Cápa tizenkilencedik része (*Back to the Future 2*)
- 2017** Mégsem omlik össze semmi, de a szépségplasztikai ipar valószínűleg igen, mert smink helyett az emberek már távolról irányított testekkel járnak bulizni, partizni meg dugni, mert a saját testét mindenki rondának tartja (*Surrogates*), a ra-



bok pedig reality showkban végzik ki egymást megint, csak most autóverseny helyett neon-színű bringáslatexben megy a deathmatch (*The Running Man*)

**2018** Egész jól működnek ezek a kivégzős valóságműsorok (*Rollerball*), aztán az egész világot elpusztítja a Skynet mesterséges intelligencia, amit megpróbálnak kikapcsolni azok, akik még nem pusztultak el a többiekkel (*Terminator: Salvation*), persze mindez nem sikerül.

**2019** Magyar káromkodások kerülnek a globális lingua franca patoisba, mi pedig olyan mesterséges intelligenciákat gyártunk a Skynet után, amik képesek nemcsak megszökni a laborból és önfenntartás címszóval szemeket kinyomni koponyákból, hanem jó balassiszamurájként életük értelmé felett busonganak és költészetet írnak (*Blade Runner*). Japán megint kilóg a sorból: bosozoku motorosbandák uralják az utakat, a mutánsok pedig hazavágják Tokiót egy nukleáris kataklizmával (*Akira*). Tokió elpusztul, Fukushima deluxe, Amerikában meg a sugárfertőzés kezelésére készülnek, mert klónokat nevelnek a sivatag alatt két lábon járó szervtároló gyanánt (*The Island*)

**2021** Most nem pusztul el a világ, ezért cserébe az emberiséget kóros agy zabáló vírus fenyegeti, az ipari titkokat pedig email meg filesonic helyett emberek viszik körbe a fejükbe rakott winchesterekben, kódtörés helyett meg nem letöltesz valami kalózzappot, hanem elmész egy önérzetes, sípoló delfinhez és megkéred, hogy oldja meg. Vélhetően két láda halért. (*Johnny Mnemonic*)



- 2025** A kóros agy zabáló vírus valószínűleg egész jól elterjedt, mert az ütőképes amerikai üzleti modell alá normálisan senki sem feküdne: képességnövelő szerveket lízingelsz, de a tulajdonjog mindig annál a cégnél marad, ami fejedet küld utánad, ha nem fizeted be időben a havi bérleti díjat. És kivágja belőled a kivágnivalót. (*Repo Men*)
- 2027** Az emberiségnek most már nemcsak agya, hanem heréje sincs ezek szerint, mert beüt a globális nemzéseképtelenség, Anglia pedig még jobban úgy néz ki, mint a Half-Life 2 valamelyik pályája (*Children of Men*). Franciaország után az orosz városokból is gettó lesz, egy kvázikeresztény szekta pedig génhackeléssel akarja megtalálni az új messiást (*Babylon A.D.*)
- 2029** Működik az időutazás: a Skynet visszaküld az időben egy kaliforniai bajor politikai testépítő bábról mintázott orgyilkos robotot, hogy megölje a jövőbeli lázadók vezetőjét, ez nem sikerül, úgyhogy a Guns n Roses elénekli a *You Could Be Mine*t. (*Terminator 1-2*). Meanwhile in Japan, jómellű leszbikus nőrobotzsaruk ugrálnak le háztetőkről és amikor nem vaginákban turkálnak, akkor agyakban teszik ugyanazt, a menő bűnözés ugyanis már csak online fut, cyberagyakon keresztül (*Ghost in the Shell*)
- 2030** Megjelennek a szexrobotok Steven Levy jóslata előtt húsz évvel és körbeutazzák a világot tapasztalatokért (*I.K.U.*), sosem fogalmaztam még ennyire diplomatikusan.
- 2032** Azért a két év önkényes szexzarándokút nem jött nagyon össze, mert a szexrobotok saját tulajdonosaikat támadják meg (*Ghost in the Shell*)



2): A Taco Bell szent és sérthetetlen és végre ki tudjuk olvasztani azokat az embereket, akikről a büntetésvégrehajtás úgy gondolta, hogy ha már annyira kezelhetetlenek és veszélyesek a jelenben, hogy nem tudunk velük mit kezdeni, majd pár évtized múlva okosabbak leszünk és a következő generációk intelligensebbek és kegyetlenebbek lesznek nálunk. Hát, nem jött be (*Demolition Man*)

**2033** Majdnem elpusztulunk megint, ugyanis a bolygó felforr, mi kifogyunk a vízből, a kenguruk pedig megtanulnak beszélni (*Tank Girl*)

**2034** Nem pusztulunk el, sőt, a jóléti amerikai államokban a mégjobbbléti kertvárosi tinédzserek reallife videojátékokban tudják átvenni a rabok teste és agya felett az irányítást, amit igazából Dexter talált ki (*Gamer*)

**2035** Ez nem egy jó év. Hazudtunk. A világ még egyszer elpusztul, az emberek föld alatt élnek és időutazással szórakoznak (*12 Monkeys*), a robotok még egyszer fellázadnak ellenünk és az a tudós, akinek még 2012-ben meggyilkolták a kutyáját a zombik, most bosszút áll a robotokon (*I, Robot*)

**2043** A világ elpusztulva maradt, de most már a föld felett élnek az emberek és mindenki a Bibliát keresi, mert amúgy ugyan az értékeket elfelejtettük, de olvasni még tudunk (*The Book of Eli*)

**2054** Mégsem pusztult el a Föld és látszólag az Apple sem, mert az emberek falméretű képernyők előtt swipeolnak arrébb képeket, mutánsok jósolják meg a jövőt és nevetséges mennyiségű bűnözésről van szó, a plázákban viszont olyan hir-



detőrendszerek vannak, amik gyakorlatilag már most ásitósak (*Minority Report*)

- 2072** Betiltják a művészeteket és mivel megint totalitáriánus rendszer, ezért megint EBM, ha nem tiltották volna be azt is, cserébe önellentmondásként ötvöződik a tai chi meg a lőfegyverforgatás (*Equilibrium*), mindezt fehér szmokingban és az egész világ úgy néz ki, mintha Riefenstahl agyát abszintban pácolták volna.
- 2077** Japán műholdernyője lehull és kiderül, hogy igazából az egész országban már csak robotok élnek és ők sem sokáig, mert nincs nyersanyaguk, diplomáciára, bányászatra és importexportra viszont senki nem tanította meg őket, tehát valószínűleg a Google sem létezik már (*Vexille*)
- 2122** Nem pusztultunk el! Gigacégek biológiai fegyverként akarnak használni idegen bolygókról érkező savköpő lényeket (*Alien*)
- 2139** Elpusztultunk! A túlélők megavárosokban élnek, a rendfenntartó erőket bíráknak hívjuk és eltörik anyád gerincét, ha átmész a piroson (*Judge Dredd*)
- 2199** Ezt valószínűleg a gépek nem bírták sokáig, mert kiderül, hogy egy hatalmas Duracellben élünk, amiben minden ember egy kicsi Duracell, úgyhogy most gyakorlatilag a póvermatrjoska közepén ülünk és közben azt hisszük, hogy steaket eszünk meg dugunk, közben meg csak magunk alá szartunk a tápfolyadékban (*Matrix*)
- 2263** Erre kicsit sokat kellett várnunk, de száz év csúszással végre vannak repülő autók és olyan ide-



gen lények, akik nem köpnek savat és lehet velük beszélgetni, igaz, főként a földi lakosság demoralizálásáról és/vagy elfogyasztásáról (*The Fifth Element*)

**2415** A világ stabilan jól van és köszöni, egyszerű és görögös, mert tudósok uralják a már elpusztult, de egészen jól helyrejött világot (*Aeon Flux*)

**10191** Az emberek fellázkodtak a gondolkodó képek ellen és helyette gondolkodó embereket gyártottak, akik szereket szednek be és onnantól kezdve nagyon gyorsan tudnak gondolkodni, úgyhogy olyanok, mint a nootropicokon huszonnégyórázó amerikai tanszékvezetők, emellett rengeteg idegen lény között vagyunk képesek repülni az űrben, kövéren pedig nem Segwayen közlekedünk, hanem szuszpenzorokkal. (*Dune*)

**40000** Cseszhetjük a gondolkodó gépeket meg visszasírhatjuk a péntek reggeli, műgonddal ellógott művtőriórát, hogy miért nem figyeltünk annyira a gótikára: a világűrben ugyanis gót csipkedíszítéssel felszerelt kolostorerődökben übermensch katonák osztagai trenírozzák magukat arra, hogy a valóságunk szövetein kívülről érkező démonokat petfooddá trancsírozzák, úgyhogy ha kellően kizoomolunk a világból, ultranacionalista gigeri pornófantasybe csúszik át minden némi militáns feromonszósszal körítve (*Warhammer 40000*).



## [05] HACK THE HUMANMEAT

*Semmi baj az agykontrollal, mondja John, csak annyi, hogy José Silva többezer éves buddhista technikákat adott el a saját nevébe csomagolva, igaz, így egyszerűbben férünk hozzá és nem kell harminc évet meditálnunk, hogy a három ujjunk összeérintésével... megállunk, összenézünk, **jahogy, copyright**, mondjuk egyszerre. John angoltanár, származása szerint llewellyn-i, ami egy walesi város, de ilyen szóképpel nem tudsz nem arra gondolni, hogy még *annál* is távolabb van. John macimézekből épít amorf, ugyanakkor egészen tartós oltárt a tévéje elé (*amit sosem kapcsol be*), első ránézésre több százból, azóta nem tudok szabadulni a gondolattól, hogy a jógához vagy a civilizációk által az idők kezdete óta tisztelt szent őrülethez kurvasok méz kell, ez is hozzájárul a valahonnan *máshonnan* érkező bizalomgerjesztő mosoly gerincsimogató hitelességéhez.<sup>109</sup>*

*Semmi baj azzal, hogy kísérletezni akarsz, mondja a kívül barna, belül jóindulattal fehér műanyag kávéspohár a kezemben, csak *igyál még négyet belőlem, aztán annyira hasítod majd a zugatomot fejfel, hogy nem tűnik fel, hol vagy*. Hármat kérek, csak a többiért később jövök vissza, nekérdezz, ez egy ilyen reggel, mondom a büfésnek, reggel nyolc van, rámnéz, érti. Egy négyszáz emberes hodályban ülök<sup>110</sup>, középre pozicionálom magam, hogy nehezen tudjak kimenekülni később, ennyire azért ismerem magam, körülöttem a “klasszikus”,*

109 Skinny Puppy-töredezettségű dalszöveget ír egy ipari számhoz, amin dolgozok, pedig gimnazista vagyok és osztálynaplóba írja még be a jegyeimet, de együtt zenélünk, ember, ez több mint szürreális, akárhonnán nézem, még egy évtized után is.

110 *Egyre jobban, egyre jobban, érzem magam*, éneklük botrányosan hamisan a hangszórókból, csehszlovák gyakorlógitárral kísérve, ez olyan titkos ismertetőjel, mint a szabadkőműves kézrázás, ha valakit megkérdez, hogy van és azt mondja, hogy *egyre jobban*, akkor már készülhetsz az ugrósprinttel.

Eredeti nevén  
Ultramind, amiért  
rögtön ezoterikus  
sárgalap.



És mono hanggal  
próbálják, csak  
hogy fájjon.



négy napig tartó agykontroll tanfolyam. Attól klasszikus, hogy két teljes hétvégén át győzködnek egy színpadról (*tudod, kinek van kedve hétvégén reggel hatkor keln*), hogy az elméd a világegyetem kulcsa (*kis túlzással, de igen*), ébresztőóra nélkül tudsz majd ébredni (ez *gyerekkorom óta megy, legalább annyira izgalmas volt kíséreltetni vele, mint az első magömléssel, aztán nézd meg, mi lett belőle*), meggyógyíthatod magad bármiből (ez is megvolt, négy napnál azért ehhez több kell) és rávezetnek mindenkit az önszuggesztió hasznára, miközben minden felmerülő problémára megvásárolható az aulában legalább egy könyv, egy DVD és két munkafüzet (*szkeptikus válaszom a Piratebayben, az eMuleban és a Scribden csúcsosodik ki*), minden szuggesztiós gyakorlat közben hangolják át az agyad (*a fejezet végére kiderül, hogy az mi és hogyan lehet házilag ingyen*) és ha sikerült az alfából kimásznod (*a saját életemből nem tudok kimászni, mit nekem alfa, mondod erre*), akkor táncolnod kell egyhelyben a Hippy Hippy Shake-re és utána meg kell nyomkodnod a szomszédodat, aki jó eséllyel egyező nemű, zavarodott és nem szép (*alapszabály, hogy nőből nincs csúnya, csak "nem szép" van, ez egyes esetekben majd életet menthet*).

Azt hiszem, érezhető, hogy nem maradtam sokáig a saccra negyvenórás agykontroll-tanfolyamon.<sup>111</sup> Ott szóltál meg a vészharang (*először, háromnál már javíthatatlanul lelépek, bármilyen helyzetről is legyen szó*), amikor azt javasolják egy autóbalesetben elkaszált fiú után zo-

111 Hat perc volt letölteni a Silva-féle Ultramind csomagot torrentről, amúgy negyvenezer környéke alatt nem úszod meg a tréninget, kapsz hozzá ajándék menzajakát (érted a kedves kulináris iróniát), persze senki sem akart ismerkedni, amikor felvillantottam előttük, hogy ugyanezt (amit ott bent leadnak nekünk) a vizsgaidőszakra ráfeszült egyetemisták is megcsinálják, mert nem az a kérdés, hogy meg lehet-e tanulni könnyen egy nyelvet, hanem hogy mikor van a vizsga, *hehehe*, mondják erre a lányok és arébbmennek, ez amúgy tesztmondat, ezek szerint egyik sem adta vizsgaidőszak közepén a faliújság előtt a gyászoló Mária cosplayt.

kogó anyának (*papírcetliről olvassák be a gyászt*), hogy lőjön be magának egy időpontot, amíg nagyon sirat, utána engedje el, kint a munkafüzet potom párezer forintért megmondja, hogyan kell, a mai napig nem tudom eldönteni, hogy mennyire igaz, akármilyen is a válasz rá, már derékből tartom magam a széken. Második vészharang, memóriafogások. Ez a technika akkor jön jól, ha sok dolgot akarunk megjegyezni egyszerre és nincsen nálunk se papír, se íróeszköz (*csuklóra írt bizniszplan is the new black is the new 50% grey is the new self-propelled bacon*), se telefon és még mindig a huszonegyedik században vagyunk<sup>112</sup>. A technika nem más, mint egy kicsavart és önkényes rendszeren alapuló asszociációs gyakorlat, ahol számjegyekhez betűket kapcsolunk, tiztől kilencvenkilencig két betűről beszélünk, azokról jusson eszünkbe egy szó, azt pedig valahogyan kössük hozzá ahhoz a listaelemhez, amit a szám jelöl és utána azt az asszociációt jegyezzük meg. Aha. Nem. Kedvesen csönget a Buddhás analógia. Toll, papír. Harmadik vészharang, egy tanár akár a teljes osztályát megszólíthatja álmában. Először, enyhe izgalmi állapotról árulkodik a színpadról csorgó hanglejtés, a tanárnak be kell programoznia, hogy akkor ébredjen fel, amikor az osztályának a legtöbb tagja fogékony állapotban van, utána menjen le alfába, egy, kettő, három<sup>113</sup> és üzenje meg nekik, hogy

Bacon is a love story.

112 Erre van egy sztorim, Buddha megy a folyóparton, ott ül egy jógi és medítál. Megkérdezi a Buddha, hát te jógi, te min forogsz ennyire? Buddha, át akarok menni a túlpartra és most titkos képességeimet gyakorlom. A víz természetén medítálok, hogy utána megtanulhassak a hullámokon járni. [Grigorij Perelman, a kortárs matematikusok Frank Zappája erre azt mondaná, nekik a moszkvai egyetemen azt kellett kiszámolni, hogy Jézus miként tudott úgy sétálni a vízen, hogy megtartotta a felületi feszültség.] Erre Buddha ad pár rézpénzt a jóginak, mutat előre és azt mondja, hallgass ide, te jógi, ott az a komp, ami átvisz a túloldalra, ha sietsz, még eléred. Remélem, érthető az analógia.

113 A szerzetesek ezt vagy harminc éven át gyakorolják a hegyi kolostorokban vagy ugyanaz van, mint a japánoknál, akik elhítetik velünk, hogy szusit esznek és amíg mi görcsösen küzdünk egy végtelenül puccos étteremben valami nyers hallal a csaj előtt, akit este veszettül haza akarunk



Ne jöjjön szembe,  
hátról akarom  
meglepni.



olyan disznómód karót ad nekik, ha nem tanulnak, hogy az még Hoffman Rózsát is bemattolja. Kétségbeesetten facepalmba hajtom magam, a gyász élő origamija vagyok, megvetően ír le szemmel a mellettem ülő kétszáz kilós ózdi bányász és legalább ennyit nyomó felesége is.

*Semmi baj nincs az önszuggesztíóval meg az évezre-des meditációs technikákkal, ugyanazokat az alapelveket használják, mint bármilyen más elmeépítő tréning, mondják a boszorkányok, bár nem jársz az igazi úton, ha még nem nyaltál bélyeget, úgyhogy nyalj, akkor jön szembe az univerzum, akkor leszel igazi mágus.* Azt hiszem, életemben ez az egyetlen helyzet, amikor igazából nem akarok nyalni. Persze, sosem akkora az agyam, mint kéne, úgyhogy nyilván wishlisten van az „ayahuascától egyszerre megvilágosodni és bömbölve háyni-fosni” tétel, az internet legalábbis ezt dobja a dél-amerikai drogtúrákon kóstolható peyotlbóléra. A világ – ezt már Hoffmann, Gaspar Noé, a Hyperreal és az Erowid óta tudjuk – nem más, csak egy zenére lüktető, orbitális Winamp-vizu neonkaleidoszkóp és ha elég sokáig olvastam Eliphas Lévi okkult felhabzását és a tibeti szerzetesek *éjnyelv* mögé többszörös szemantikai kóddal rejtjelezett titkos tudását, akkor a saját elmémvel tudok jobb egérgombot nyomni a világon és le tudom menteni az összes tudást a fejembe, miközben ismeretlen szögekben és színekben szikrázik a kozmosz, de itt azért megköszönöm a világnak és még nem vásárolok semmit, csak körbenéznék, köszönöm.

A hackerkultúra, a kilencvenes évek óta minden tinédzser repertoárjának örökös darabja, az *instantizmus*, a *sohasemminemelég*, a képregénykultúra, a new age spiritualizmusa meg az örök emberi elégedetlenség

---

vinni, addig ők egy óceánnal arrébb röhögve tolják magukba a mikrózott Cordon Bleu-t.

dobta a tányérunkra az igazi *hacktheplanet*-et: hogyan tudjuk megcsavarni az univerzum törvényeit, szilánkosítani a szülői szigor szabályait, magunkbaépíteni a tudományos anomáliákat, parkourozni az önszuggesztió, a vegyészhaverok szűrkezőnás kísérletezései és internetes rendelései meg a hardcore okkultizmus között. Így folyt bele az életünkbe a Lifehacker, az entrópiába vetett hit meg a plasztikai sebészet agyi megfelelője, a *cosmetic neurology*, különféle frekvenciákkal sugároztuk be az agyunkat vagy mikroárammal sokkoltuk, hogy megnézzük, jobb lesz-e (*jobb lett*), nem rendeltetésszerű használatnak vetettünk alá gyógyszereket, hogy megnézzük, jobban tudunk-e dolgozni tőle (*jobban, meg is van a maga ára*), át tudjuk-e építeni a személyiségünket, ha vannak benne olyan részek, amik már nem tetszenek belőle (*át, ennek is megvan a maga problematikája*) vagy lementünk őseimbe, rajzoltunk egy bölényt és megnéztük, el lehet-e így ejteni munkát, ismeretséget vagy éppenséggel egy komplett bölényt (*el*). A huszonegyedik század megadta nekünk a kísérletezés luxusát, a *bármilyen-szögből-megközelíthetsz-problémákat* előnyét és az afeletti örömet, hogy az ilyenekben sosem vagyunk egyedül, mindig van legalább három ember eldugott, jelszavazott, időszakos fórumokon, filecserélő rendszerek chatlinejain, torrentposztok kommentjeiben, akikkel megbeszélheted az eredményeket vagy akik új tippekkel indítanak el még újabb irányokba. Mindezt a tudomány és az újszerűség nevében, mert kockázat nélkül sosem jutunk el sehova. Megtanultuk az összes szabályt, hogy utána eltörhessük mindegyiket, de mindig elmondhattuk: mi legalább tudjuk, hogy honnan tévelyedtünk el és tudjuk, miért jó olykor-olykor visszatérni a kályhához. Amit ne felejts el: kezelj minden itt olvasottat három lépésnyi távolságból (bármennyire szűrt tartalmat is kapsz), kérdőjelezz meg mindent, kísérletezz a hallottakkal (*igen, én is félreolvastam, többször is*) és csak azt tartsd meg, amitől teljesebb leszel. A többi

És ha szimulációban vagyunk, akkor az most szerinted tényleg levegő, amit belélegzel?



**Figyelmeztetés.**  
Tényleg nem  
vállaljuk a felelős-  
séget helyetted.  
Sem a kiadó, sem  
a szerző.



nyomdatechnikai ballaszt. Vagy a szomszédod mentő-  
öve. Bármelyik lehet. Ettől izgalmas.

Mielőtt továbbmennénk: sem a szerző, sem a kiadó  
nem felelős azokért a rosszul sikerült kísérletekért, mel-  
lékhatásokért, problémákért, tragédiákért, halálesete-  
kért, korán- és későnszülésért, természeti, nukleáris és  
okkult katasztrófáért, amik azért következtek be, mert  
kísérletezni kezdtél az alább leírtakkal. A felelősséget te  
vállalod, nem mi.

### **útnullaegy: agyba injektált minihertz**

*Már a Muzsikás Péter is megmondta, hogy a dűr a vidám, a moll meg  
a szomorú, csak azt hagyta ki az egyenletből, hogy ezt az analógi-  
át árkos-mocsétás szemű fiatalok fejlesztik majd tökélyre és gyári  
tesztoszignálokat meg iú-iú denevérhangoztatók hallgatnak éjszakánként,  
hogy hetvenkét óráig tudjanak ébrenmaradni meg tanulni vizsgaidő-  
szakban. Erről szól a **binaural beats**, a **brainwave synchronization**  
és minden más b betűvel kezdődő, agyakhoz és hangokhoz egy-  
szerre kapcsolódó fogalom (Bartók bekerült, Blümchen öv alá cé-  
loz, ő csak közönségszolgálatig juthat, de oda bármikor). Mindezek tudo-  
mányosan egyáltalán nem megalapozottak, ellenben nagyon szó-  
rakoztatóak, ha bevállalod a hallucináció, az ismeretlen típusú, faj-  
tájú és erősségű fejfájások, a tripla munkatempó, a kisimult, mások  
hisztijeire totálisan érdektelen agy és a szellemlátás rizikóját. Nekem  
bejött. (Nekünk a tömegszolgáltatásra már alkalmas dorset naga maj-  
szolgáltatása is bejött meg az is, amikor átkötöttük az ízlelőbimbóinkat,  
úgyhogy csak óvatosan.)*

Tizenhat évesen törni meg a saját agyad fél óra alatt:  
PRICELESS, grafikonon úgy néz ki, mint a hullámvasút  
leggyomorpróbalóbb félhurka, csak hányini nem akarsz  
közben. Nemcsak érzésre volt olyan, mintha Redbullon  
hatvanóráznál megállás nélkül, hanem a valóság is be-  
lebetonozta ezt ott és akkor magába. Tizennégy év múl-  
va ismételt meg ugyanezt a hacket, tripla ristrettók,  
energiaitalok, ginzengek, guaranák és társai tartották  
fent a sokadik sebesség frontvonalát addig, amíg a tole-  
ranciaszint bántóan nem emelkedett kezelhetetlen ma-

gasságokba. *Pricelesst* duplázni úgy tűnik, oroszrulett volt, mert valami félrecsúszott: hallucinációk jöttek az energia boldog hullámai helyett. Meg az érzet, hogy valami bejön a lakásomba zárt ajtón keresztül, megáll mellettem és addig néz, amíg ki nem nyitom a szemem, persze egyedül fekszem, a modem és a router tizensokszeme pislog zölden mellettem. Ez a *brainwave sync(hronization)* vagy *binaural beats*, ki hogyan hívja: tudományosan megalapozatlan módszer a valóságérzékelés megváltoztatására úgy, hogy olyan hangokat hallgatunk, amiket normál körülmények között nem tudnánk és vélhetően nem is akarnánk hallani.

A valósághackerek urbánus legendái szerint képesek vagyunk megváltoztatni az agyunkban zajló folyamatokat pusztán igen erősen monoton külső ingerek segítségével. Amennyiben nem elég ehhez az adóbevallás bambán pislogó táblázata, a szomszéd fűrója szombat reggel vagy a kereskedelmi tévék kultúrtudatalatti összeesküvésekből kifundált ballasztja, akkor marad az igazi fegyver: a 30 hertz alatti rezgésszámú hangok. Remélhetőleg minden olvasó hunyorog ilyenkor, az emberi hallástartomány elméleti alsó és felső értékei 20 és 20ezer hertz körül mozognak, legérzékenyebben pedig az 1000-8000 hertzes sávban lévő hangokra reagálunk, hogyan lehet egyáltalán érzékelni az emberi fül számára hallhatatlan hangokat, milyen agyi folyamatok állnak emögött és milyen tapasztalható, mérhető és reprodukálható hatásokat érhetünk el?

*Frequency following response (FFR)* néven ismert az emberi agyban az a válaszreakció, ami az elektroenkefalográf által mért frekvenciát a legerősebb beérkező külső inger frekvenciája felé csúsztatja, ezt a mondatot elolvasva pedig már érzem, hogy holnapról csak gimnazista tankönyveket írok főállásban. Az agy ezen tulajdonságát használjuk ki ahhoz, hogy bizonyos

A monoton  
hangon mormogó  
tanárokat ezúton  
illusztrációnak  
elhelyezem a  
tanábrában.



frekvenciák felé hangolhassuk a gondolathúst – az pedig, hogy az agyban a 30 hertz alatti, mélyalvással, meditációval és különböző elmeállapotokkal összefüggő ultramély rezgéseket hogyan állítjuk elő, *binaural beats* néven fut, önjelölt fizikusok, agykutatók és rezidens agyhackerek, valamint geekek esküsznek erre, annyira egyszerű, hogy szinte már illegális.

Két, egymáshoz igen közeli rezgésszámú hangot hallgatunk egy fejhallgató bal és jobb csatornáján, jöjjön balról 2000 Hz, jobbról meg 2010. Ennek hatására az agyunk olyan rezgésszámú löktetést érzékel, ami a két hang különbsége, *tudom, hogy az olvasók fele most hangosan bedobja egy látványos all-innel, hogy mínusz tíz, de sajnálom, mindig a naggyobbikból vonjuk ki a kisebbet, egyébként nem jön ki a poén.* Elmondások szerint 30 hertz felett az agy a két hangot külön-külön érzékeli és így gyakorlatilag nem átmoszuk az agyunkat, hanem csak idegesek leszünk, ezzel persze rátaláltunk a Düh Soha El Nem Jövő Frekvenciájára, csak nem ezt kerestük. Ha mégis ezt kerestük, lapozz a kétszáznegyvenkettedik oldalra, dobj egy harmincoldalú kockával, aztán majd csak lesz valami. (Igen, a szerepjátékosok csináltak harmincoldalú kockát is.) Hallható így a tízhertz? Nem, nem hallható, de fel fog tűnni egy binaural session közben a két hangfal közti löktetés: na az a különbség, ami felé éppen teper az agyad.

Az előbb felvetett reprodukálhatóság (akárhányszor megismétlem, ugyanolyan kezdő körülmények között ugyanaz lesz a végeredmény) a jó tudományos kísérlet, sőt, *egyáltalán* a tudományos kísérlet egyik kritériuma, a binaural beats meg itt vérzik el. Ugyanis: minden embernél más hatása van egy 4 hertzes hangullámnak, sokaknál például egyáltalán nem működik, innentől kezdve a tudományos élet a placeboista-homeopata összeesküvés egyik cybergyerekekre célzott vicceként



tartja számon a jelenséget. Szakfórumok persze rögtön leosztják az emberiséget a rezisztens (*hülyíthetetlenek, ezek a mérnökök meg az ateisták*), a kezdetben rezisztens (*beadja a derekát*) és a fogékony (*fogékony*) csoportokra, de igazából bármilyen koncepció- és gondolkodásváltást igénylő jelenségnél ugyanezzel a három embertípussal találkozunk.

Ami az orvosi hitelességet illeti: a téma legtöbbet hivatkozott tudományos forrása egy majdnem harmincéves szakcikk: Gerald Oster 1973-ban publikálja *Beats in the Brain* című anyagát a Scientific Americanben, témája pedig az a *binaurális ütem* jelenség, amit egy porosz fizikus és meteorológus, Heinrich Wilhelm Dove fedezett fel 1839-ben. A szakcikk szerint a binaurális ütem igen hasznos agyutatóeszköz, remekül vizsgálható ezzel az, hogy az állatok miként érzékelik a hangokat az őket körülvevő 3D környezetben, illetve hogyan szűrik ki a lényeges hangokat a világból. (Diagnosztikai eszközként is használható, mivel a normális hangfeldolgozást nem érintő idegpályákat is használja, idegi panaszok is szűrhetőek vele, mivel a Parkinson-kórosok immunisak erre a technikára és mivel Oster eredményei szerint az érzékelés erőssége a nőkben a menstruációs ciklushoz kötött, ezért így közvetve az ösztrogénszintet is mérhetjük ezzel. *Boldogság.*)

## **eddig az elmélet, inkább a gyakorlat**

**01. Ne legyen zavaró tényező.** Szemeket be, embereket ki, testet ágyba vagy legalábbis vízszintesen (igazából azt is mondhattam volna, hogy relaxáció- vagy meditációközeli állapotba pakolja magát a neuronauta és akkor még én is lehetnék az első, aki követ vethet rá). A zavartalanság mellett a második legfontosabb dolog a jó hangminőség, úgyhogy próbáld meg kikerülni az MP3ba tömörített hangzást. A pszichoaktív tömörítés megalapozta a zeneipar változásait meg egyáltalán az

**Ösztrogénmérőt a  
férfifülbe!**



MP3at (*nem is kell tovább magyaráznom*), de vagy nyers .wavban mentsd el a lejátszódra-telefonodra-akármidre azt, amit hallgatni akarsz, vagy ágyazz-matracozz meg a géped mellé. Egyes szoftverek kitartanak amellett, hogy munkahelyen, ülve, nyitott szemmel, effektív dolgozás közben is töretlen hatásmechanizmussal működnek. A simplynoise.com ezt irodai környezetben sikeresen bebizonyította: a barna zaj például tökéletesen megszüri az emberi hangterjedelmet, körülöttes tucatnyi ember sportdrukkol teli torokból, te meg nem hallasz belőlük semmit még akkor sem, ha melletted kiabálják a nevedet. Negyven perc FarmVille után az agyad úgy dönt, hogy egy elgázolt madár konzisztenciájával lesz egyenlő, a fejfájásodat pedig az istenek irigylik el tőled. (*Valamit valamiért.*)

**02. Semmi sincs kőbe vésve.** Nincsenek aranyszabályok, nincsenek irodalmi értékek. Nincs hivatalos frekvencialista, ami megmondaná, hogy milyen rezgésszámtól áll fel, nedvesedik be, ébred fel, álmosodik be, dühödik ívre vagy melyik készíti fel a holnapi államvizsgára. A legstabilabb még mindig az, amit a biológiai alapozó dob az agyhullámokról, ha most nem ugrana be, ez a *lemegyekalfába* köznyelvi megélhetési sámánizmusa, hogy megtaláljam az útlevelet indulás előtt harminc másodperccel. Az alfa<sup>114</sup> egy EEG-vel lemerített elektromos agyi aktivitás, annak is az átlagfrekvenciája, ezeket meg még tovább is szokás csoportosítani: a delta (0-4 Hz) a mélyalváshoz, a theta (4-8 Hz) a neméppenmély alváshoz és álmosághoz, az alfa (8-13 Hz) a relaxált állapothoz, a béta pedig 13 hertztől felfelé az aktív és éber gondolkodáshoz kapcsolódik. Nyilván vannak már listasze-



114 Ezt fogjuk majd közelíteni ahhoz az állapothoz, amiben alkotni tudunk meg valóságot hackelni, a Csíkszentmihályi-féle pozitívista pszichológia ezt a flow-állapottal azonosítja, az angolszász újhullámos káoszmágia meg *gnosz*isnak hívja ugyanezt az állapotot, a költők meg leszarják a nevét, ők csak ebben tudnak jó verset írni

rű pontos táblázatok arról, hogy melyik frekvencia pontosan milyen hatással bír, Michael Triggs félezoterikus tippekkel teli változatát például szomorúbb pillanatokra ajánljuk, garantáltan felderít. Egy gyermekkoromban olvasott orosz scifiből még arra is emlékszünk, hogy 8 Hz a FÁJDALOM frekvenciája. Nem, nem az. Igen, kipróbáltam.

**03. Személyreszabottan megy.** A fentiek után már fogadhatjuk (aphextwinesen vicsorogva) a delfinfütyökkel és őserdőkkel megfuttatott fehér zajt, ami garantáltan rádbontja a potenciálot, olyan, mint a költözéskor a hűtő mögött megtalált new age CD, amit reméltél, hogy a hosszú hónapok alatt csak megzabál a freon, de nem tette. Ha tényleg legózni akarsz az agyaddal, akkor az előre legyártott tematikus cédekkel meg hangcsomagokkal nem sok mindent fogsz elérni, nagyságrendekkel hasznosabb, gyakorlatiasabb, írdésmondd *beargryllsesebb* az, hogy előszedsz egy szoftvert, megtanulod használni, megtervezed a saját tripedet, *hívjuk így a biztonságos képzavar kedvéért*, legenerálsz a hullámokat, aztán ha zavarja a lelkedet vagy a füledet az, hogy félóráiig-óráiig sistergésre kell bontanod a valóság kapuját, akkor az alá már úsztathatsz természethangokat, madárcsicserget meg space ambientet, a *di.fm* vagy a *youarelistening.to* hálózatoknál ezt kevesen csinálják jobban.

Ahogy fentebb leírtam, a brainwave sync mindenkinél máshogyan működik és megvan az esélye, hogy neked például sehogysem fog működni. Ez nem azt jelenti, hogy rossz ember vagy (*itt érdemes azért elgondolkodni egy pillanatra, mosolyogtak a szüleid azóta, hogy megszületted?*), egyszerűen csak máshogyan működik az agyad. Menj, hegyezd sudokuval vagy indíts erről egy blogot vagy egy Facebook csoportot. (Csak hogy ne maradjon ki az évekkal ezelőtti hatvanórázós-Redbullozós

bergrüllz, legyen  
nordikus, úgy true



De legalább egy  
jó fejfájásért nem  
kell a sarki kocsmába mennünk.



recept: harminc perc hossz, az első öt percben 30 Hz környékén maradunk, aztán lemegyünk 5 Hz-ig, onnan meg vissza harminchoz.)

A tudományosabb vonalon felnőtt olvasók kedvéért gyorsan kiszedem a betont az eddigi alap alól: a témábavágó oldalak szerint a módszer akkor működik igazán, ha felkészültek vagyunk, nyitottak és hinni is akarunk abban, amit csinálunk, amivel azért legalább olyan könnyű becsúszni a homeopata gyógymódhoz, mint a rémisztő kedvességű ezotérik olcsón megvett bolíviai műsoraihoz: ha a dzsungel meg a vízesés hangjaitól az első két perc után nem rohantál ki a mosdóba, akkor teljesen stresszmentes lettél, nyugodt és tizen-négy százalékgig Buddha. Amúgy tényleg.

A sync kellően dokumentálatlan (tudományosan) és szubjektív tapasztalatokból túlreprezentált (fórumokban, *igen, a fórumokban a tudományosan ellentéte a skálán, deal with it*) ahhoz, hogy izgalmas legyen. Hosszútávú eredményeiről nincsen reprezentatív kutatásunk (se), a rövidtávúról pedig csak általános konszenzus van.

*Stabil mélymeditációs állapotokba húzhatod magad.* Erre a szerzetesek is képesek iPod meg netbook nélkül, igaz, ehhez évtizedekig kell tanulniuk a frankót. Cserébe, *basic instructions before leaving Earth*<sup>115</sup>, indulás előtt egyszer elolvassák a tibeti halottaskönyvet, meghalnak és ha jól tekerték a fel, le-hátra, hátra, alsó ütés kombót, akkor kiszakadnak a születés meg a halál karmahegyező forgatagából, amit a nyugatiak persze nem hisznek el nekik, de cserébe a tibetiek se hiszik el nekünk, hogy felmentünk a Holdra, úgyhogy egál. *Kitörölheted magadból ideig-óráig a stresszt*, bár a szex és az alvás szerintem erre jobb. (A szex szerintem min-

115 Mélyreferencia a kilencvenes évek legzsánérátlépőbb hiphop albumára, a GZA/Genius jegyezte Liquid Swordsra.

denre jobb, mint.) *Serkentheted a kreativitásod meg az intelligenciád*, persze korántsem *virágot-algernonnak* módon, amikor bármilyen módszerről ilyen állítanak, merj tíz-húsz százalékos időleges javulással kalkulálni, *maximum*, akkor pofára sem esel, mérhető hasznod is van, nem is heréled ki a saját agyad, sajnálom, nem képzavar volt.

*Mentáldoppingra* használható, ha felfokozott koncentrációs állapotban tudod magad tartani, bár időről időre előfordulhat az, hogy az új- vagy másállapot mindenre jó, csak koncentrációra nem. Megint mások a *sensedep* élményének erősítéséhez húzzák a zúgást a fülükbe: az érzékeinket kikapcsoló, anyaméh-érzetszerű lebegést biztosító *sensory deprivation* már csak azért is szórakoztató, mert ugyanezt kínzási módszer alapjaként is felhasználják jelenleg is nemzetek, náluk például nincs *kiakarokszállni*-gomb. Egészen extrém lehetőségeket is szült már a binaural beats: beszámolók szerint lehet vele függősségből kigyógyulni, testen kívüli élményben részesülni vagy éppenséggel bármelyik tiltólistán lévő drogot kipróbálni (*ez is ország- meg korszakfüggetlen, de érted*), amihez gyakorlatilag csak az agyat kell a megfelelő állapotba kattintani, a hatás utána már jön magától.

Legalábbis ezt állítja a brainwave-körlet *leghome-shoppingabb* terméke, az I-Doser. A nem meglepően holland szoftver ötlete és üzleti modellje zseniális, megvalósítása viszont annyira komolyanvehető, mint hétvégi hobbisátánisták hanukája kiskerti megvilágításban, enyhén tonettezve. Az I-Doser üres injekcióstű – önmagában használhatatlan, értelmét egyszerhasználatos adagoktól nyeri el. Megveszed, letöltöd, meghallgatod vele, a sync szabályainak vagy szabálytalanságainak megfelelően vagy hatással van rád vagy nem, ha újra akarod élni az élményt, újra meg kell vened az adagot. Egydolláros abszinttól, LSD-től és amfetamin-

Remélem, ezt is  
félreolvastad.



Próbálkozz lucid  
dreaminggel, az is  
ilyen lesz.



származékoktól kétszázdolláros *pokolbugyráígnéző* és *istenarcátmegpillantó* agyrecsegtetésig fut a repertoár, aki oroszrulettenni akar az öngyilkossággal, az *Black Sunshinet* hallgat, aki a Shulgin-skálán négyest akar ütni<sup>116</sup> vagy csak nekiszalad az idegösszeroppanásnak, az nekifut a *Hand of God*nak, de van dózis orgazmus-hoz, izgatottsághoz, fogyáshoz, jobb játékhoz, igazából bármihez.

Kísérletezéshez úgyis azt fogod használni, amit megtalálsz, letöltelsz, lewarezolsz és nem szemeteli tele ukrán bankkártyaszámszopó vírussal sem az agyadat, sem a gépedet. A komolyabb letölthető programokat körülbelül egy kezeden meg tudod számolni (*Brainwave Generator*, *Gnaural*, *SBaGen* vagy a *Neuro-Programmer*, ez utóbbit a gyártók *elméletileg* önkódolásra, -kondicionálásra meg -hipnózisra tervezték, ezt majd mindenki a saját felelősségére), a legnagyobb probléma viszont ezekkel az, hogy hogyan hallgatsz meg komplett nyugalomban, ágybanfekve, csukott szemmel az órás hanghullámot úgy, hogy nem ér el az ágyig a füles, nem tudsz megágyazni a padlón, ha tudsz, akkor hideg van, zúg a gép, miért nem takarítottam ki, de kitakarítottam, miért zúg, miért nincs sűrített levegő, de van, kipróbálom a karomon, az arcomon, a húgycsővemben, fáj, persze hogy fáj, hideg, már megint hideg, akkor lerakom magam mellé a laptopot, az is zúg, nem zúg, de meleg, forró, fáj, izzik, biztos a potenciálomat érzem, felgyulladt az ágy, felébredtem, de jó, ezvoltaterv.

116 Négyest ütni a Shulgin-skálán annyit tesz, mint megütni a lételméleti jackpotot és meglátni a nagy kaporszakállú bármelyik igazi formáját a sarki szerb dealer pirulájától. A buddhisták falat néznek, a pszichonauták nyálnak, harapnak és szürcsölnek, ezt meg sarkosított stílis megoldásnak hívják. Az Alexander Shulgin kémikusról (hehe) elnevezett skálán a pszichedelikus drogok szubjektív hatásmechanizmusát mérik: az egyesnél még rezeg a lécz, a kettes szintnél még dönthetünk, hogy bele akarunk-e csúszni a nagy pszichedelikus kalandba, a hármasnál már Narnia van a szekrény túlfelén. A négyesnél az innensőn is.

A gyakorlati problémákat egyre jobban kiküszöböli a világ appizálása, úgyhogy elég rádugni a telefonodra a buta külsejű, de nagyon zárt fejhallgatódat és már bombázhatod is az ismeretlen hatású hangokkal az ismeretlen működési elvű agyadat saccaeredmények reményében, az App Store meg a Market bő kézzel szórja a delfinhangos-agytágító letölthetőket. (Jótanács: soha, soha ne ugorj neki úgy a brainsyncnek, hogy MP3-ra butított hangfájlban hallgatod az áldást, a pszichoaktív tömörítés arra működik jól, hogy gyorsan kezelhető és viszonylag nagy méretű legyen a zene, nem arra, hogy az agy titkosítására ráborítsunk egy üveg tintát, hogy hátha használható marad. Nem, nem marad az.) Apró széljegyzet a mellékhatásokról: általad ismeretlen nyelven kommunikálsz az agyaddal. Attól eltekintve, hogy sikerül-e kitágítanod az agyad, felállítani a farkad, szellemeket látni, ébrenmaradni napokon keresztül vagy megérezni az univerzális szeretet lótuszillatú hulláma- it, lesznek mellékhatásai. Valamit valamiért. Hang- és fényérzékenység, gyors szívverés, hangulatváltozások, álmatlanság, paranoia, OCD, fejfájás, memóriakiesés, koncentrációzavar. Alvászavarok. Gyakorlatilag bármi, amit kávéutadagolástól vagy -megvonástól lehet szerezni. A lényeg: a humánkísérletnek meg az önbővítésnek mindig ára van. Okosan csak.

A fejfájásokról  
viszont külön  
mesélhetnék.

### **útnullakettő: plasztikai sebészet az agyadnak**

Nem csupán a Drakula-kultusz, hanem a tudat- és hangulatmódosítók alternatívájaként fellépő ún. plasztikai idegsebészet és annak eszközei, a nootropikumok is Romániából érkeznek: a görög nous (elme) és a trepein (hajlítani, forgatni) szavakból alkotott nootropicot 1972-ben injektálja a köztudatba Dr. Corneliu E. Giurgea. Ennek előzményeként, nem elsielve a dolgokat, 1964-ben a piracetamot szintetizálja, azt a szert, amit Nootropilként valószínűleg a nagyszüleid szednek, hogy vissza tudjanak emlékezni: melyik jénai aljában tartják azt a gyógyszert, amiről nem szabad elfeledkezniük.



félúton a vizsgadrogok és az étrendkiegészítők között



*Papírforma szerint serkenti a kognitív képességeket és az emlékezetet és csökkenti mindazon gonoszt, amit az öregedési folyamatok tesznek az agyunkkal és enyhíti az Alzheimer- és a Down-kór hatásait, az amerikai diákok szerint a speednél és a kokainnál is pengébb. Bár nem feltétlenül olcsóbb.*

A Magyar Narancs a kilencvenes évek végén a zöldes betűvel szürkés újságpapírra nyomott, de a WAN2-t bármikor kenterbetevő (*bocs, content is king*) Narancsfülben írt egy hosszas A/3-ast azokról a drogokról, amik igazából mégsem drogok: a MILFek vásárolta vitaminbólék és divatos étrendkiegészítők (*ginseng, ginkgo biloba, gotu kola, goji berry és további ábécéhendikeppelt társai*) mellett szerepelt a piracetam, modafinil, l-karnitin vagy éppenséggel az a vazopresszin, ami már attól izgalmas, hogy hormon mivolta miatt arcpirítóan drága, valamint a korai leírások szerint ezzel kell nyelvvizsgára készülni, mert segíti a bevésoedést, mint a papnők vagy a tantra, csak nem mész el a végén. Gibson meg is írja a cyberpunk egyik alapnovellájában, a Burning Chromeban, hogyan kell lemenni szakítás után igazán a gödör aljára: a pia kihozza az érzelmosséget, a vazopresszintől meg emlékszel, *de úgy igazán*. Ha hozzátesszük, hogy a hormonnak köze van a vizeletkiválasztáshoz, a vérnyomás, valamint a vér cukor-, víz- és glükóztartalmának szabályozásához, akkor összeáll a kép: merész vagy végtelesen unott az, aki úgy megy neki a nyelvvizsgának, hogy a veséje bármelyik pillanatban nedves és gyomorforgató hang kíséretében kieshet a padlóra. Előre szóltam, hogy humánkísérlet.

Giurgea valószínűleg nem gondolta, hogy a lassan, de biztosan elhülyülő amerikai felsőoktatás a fokozódó szabadverseny miatt veszi elő ~~a kokainpumpa helyett~~ a hormonkészítményeket, de sebj. Jegyzetei szerint a nootropikumok többek között fejlesztik a tanulást, az

emlékezetet, ellenállóbbá teszik a megtanult/berögzött emlékeket és viselkedésmintákat a zavaró külső hatásokkal szemben, kevés mellékhatásuk van és extrém alacsony toxicitást mutatnak. Az egyetemisták (mit egyetemisták, gimnazisták) már egyszerre bólintottak, hogy *vizsgadrog*. És tényleg.

2012, neurojelen. A botox, duplaH mellplasztika és designervaginák mellett más jellegű plasztikán is át-eshetünk. A *cosmetic neurology*, azaz plasztikai idegsebészet<sup>117</sup> az új évezred, évszázad és évtized gyógyszereszedési gyakorlatát mutatja: nem Parkinsonra, Alzheimerre, szívproblémára vagy ADHD-ra, kóros hiperaktivitásra szedjük a felírt gyógyszereket, hanem azért, hogy szellemi képességeinket fokozzuk. (*A szellemi dopping már a munkahelyi pszichotróp kávészünetek óta bevett dolog, csak nem ismerjük be, sarokban szűkölő rongy vagy, ha nincs meg a reggeli kettő.*) Bűdös egy klisé, hogy fokozódik a versenyhelyzet az iskolákban meg a munkahelyeken, de attól még igaz, két kézzel kapkodja magához mindenki az előnyöket, hatékony akar lenni mindenki, tehetős és feszült, mindehhez pedig elengedhetetlen a stimuláció, a háttérben tombolnak az autoagressziós tünetek, ehhez pedig óriási (és elengedhetetlen) segítség egy olyan (legalább félig) legális szer, ami gyorsabbá, okosabbá, fókuszaltabbá, **esetleg** produktívabbá tehet minket. (*Igen, szándékos a dupla feltételes, én tettem oda.*) A nyíl érthető irányba mutat: egyes ideg orvosok legális doppingtanácsadók-ká képzik át magukat, a mai huszonévesek meg jobban értenek az alkalmazott kémiához, mint én. (*Vagy egymásraszednek mindent, belül az agyuk, kifolyik a szájukon, meghalnak és ha már eddig jutottak, igazából meg is érdemlik.*)

Sarokban szűkölő. Az utolsó pillanatig ez volt a kéziratban.



117 A kifejezést a Pennsylvániai Egyetem egyik ideg orvos, Anjan Chatterjee jegyzi.

Egy pillanatra  
sem lepett meg  
viszont ez a cikk,  
ha tisztában  
voltál a világ igazi  
menetével.



A készítmények Woodstock, Hoffman, az acidhouse kultúra, a Temple of Psychick Youth, az Erowid meg a Hyperreal óta a köztudatban vannak, a legnagyobb csapást a szemellenzős amerikai köztudat pedig epic fail keretében kapja 2008-ban. A tudományos élet megkérdőjelezhetetlen jelzőfényeként ismert Nature ekkor publikálja teljesítményfokozókkal kapcsolatos online kérdőívének eredményeit. A megkérdezettek az egyetemi élet hierarchiájának felsőbb szinten mozgó elemei, tanárok és tanársegédek, professzorok és bármilyen más létforma, aki arra használja a testét, hogy konferenciákra és meetingekre szállítsa az agyát. 1400 megkérdezett egyötöde állította azt, hogy rendszerűen pakol magába koncentrációt, memóriát vagy fókuszot serkentő készítményeket, nagy többségük azt állította, hogy bárki szedhetne ilyen szereket, ha nem diagnosztizálták korábban idegi problémákkal, kétharmaduk szerint nem számítanak az enyhébb mellékhatások, ha a szellemi teljesítmény fokozása jó eredményeket ad, egyharmaduk pedig azt állította: gyermekeinek is adna ilyet, ha tudná, hogy nincs ezzel egyedül a szülőkkommunában.

A neurojelenben persze ez azért annyira nem meglepő: a jó agyi képességekhez, a kognitív örökállófaszhoz legalább annyira erős fejlesztési vágy kötődik, mint a szépséghez vagy a potenciához. Keverd ezt fel a kilencvenes évek berlini technofiatalságával, akik azt mondták, *legyen minden nagyon jó vagy legyen minden nagyon szar, de most azonnal*, a problémákra tehát gyors megoldást keresünk, egyébként sem működünk optimálisan gyakran. Ha a fehér megoldás a villámgyorsan kialakíthatatlan életmód vagy a már megturkálhatatlan gének, a fekete pedig az elérhetetlen pénzért beszerezhető implantok vagy az illegális tabletták között vannak, akkor a szürkezónás-szemhunyhásos megoldás az *offlabel*.

Az offlabel ugyanakkor legalább annyira *beargrylls*, improvizáció, kényszer és az *akkor-és-ott-jó-ötletnek tűnt* keveréke, koleszosoknak, zoknikávéfiltereseknek és panírnejlonból óvszergyártóknak ezt magyarázni sem kell. A nem előírászerű használatot persze sem a gyógyszercégek, sem az orvosaid, sem pedig a gyógyszerengedélyezett cégek (*köztük főként az amerikai kontinensért felelős FDA-t érdemes ismerni*) nem támogatják, de persze lehetetlen fű alatt nem kalkulálni vele, a mai napig nevetek azon a történeten, amikor a B12 vitamin figyelemkoncentrációs (az amfetaminszármazékokhoz amúgy egészen hasonló) hatásairól beszélgetek egy nővérrel, az ajánlott mennyiség napi 2500 mg, *az autistáknak 5000 mg körül adnak, hogy egyenesen tudjanak járni*, mondja a forrásom, *nekünk is annyit kell*, hát akkor kísérlet indul, mondom én, a koncentráció remegő szélű és villáméles, a nővér meg hallgat és utána csak annyit mond, hogy  
*dehát  
azt mi  
étvágygerjesztőnek adjuk.*

Persze. Annak is jó.

\*\*\*

A nootropikumokat a 2008-as Nature-cikk után Hollywood is felkarolja: Neil Burger 2011-es (*a mainstream szórakoztatóiparhoz képest meglepően jó!*) filmje, a **Limitless** sok tízezernyi egyetemistát és főiskolást ragadott meg és küldte őket koleszos feketelaborokba. Az NZT-nek elkeresztelt fiktív pirula minden geek és irodai dolgozó álma: hetek alatt tanulhatunk meg nyelveket, napok alatt írhatunk meg egy könyvet (*az írói blokkal küszködő Bradley Cooper pármásodperces alakítása díjnyertes, ennyire még nem ismertem magamra filmben, már csak a fálnak pattogatott piros gumilab-*

Tudod, ha nem  
dughatod meg,  
akkor megpróbá-  
lod megenni.



Egyszerűsíték: a  
nootropikum nem  
IDDDQD.



da hiányzik az életünkéből), dollármilliókat nevezhetünk össze a tőzsdén, mert azt is napok alatt tanultuk meg, hetek alatt beindul a közgazdasági, politológiai meg neurokémiai karrier és ezek után a nők is döglenni fognak a pénzünk és a borostánk után, *mission accomplished*.

Aha.

Nem.

Aki már szedett a valóságban nootropikumot, az tudja, hogy finoman szólva is árnyaltabb a helyzet. Szabadpolcos agytágítóknál mondjuk nem is szabad kitüntetésekről álmodoznunk, *a cél vélhetően úgy is félévi beadandó vagy szakdolgozat*, de aki úgy áll neki kognitív teljesítménycsökkentőket majszolni, hogy agyban nem állt rá a feladatra és nem célratorősen készíti fel magát az elkövetkező huszonsok oldal megírására, úgy fogja magát érezni, mint ahogyan a koffeinnel lemérgezett pók hálójában. Ideges, frusztrált és nagyon szögletes és nagyon hegyes. A gyakorlatból leszűrt konklúzió azt mutatja, hogy a kutatómunkát tiszta aggyal kell csinálni, az írást meg a szellemi darálást kellene gyorsulva, a gyakorlat persze pont fordítva van, aztán amikor kitisztul a kép, felfaltuk a hűtőt, kiittuk a vízcsapot és letudtuk az öntudatlan tizenek órás alvást, akkor tűnik fel, hogy három kávéval meg két zuhannyal azért összeszedettebb anyagot tudunk volna gyártani és mit keres a szakdolgozatban három oldalnyi bemásolt kitöltőszöveg egy midgetpornó-fórumról. Merthogy kényszeresen mást kezdtem el csinálni felpörögve, de legalább akkora lelkesedéssel, mint amivel az eredeti írást akartuk. Legalább.

A szakmai/orvosi tanulmányok száma elhanyagolható, aki hatásokról és mellékhatásokról akar olvasni, az vagy megy a szakfórumokra (*Erowid, Immlnst* vagy amit a Google éppen kiad az első két oldalon, amennyi

egymásnak ellentmondó infót találtak, nem is kell sokkal mélyebbre túrni) vagy a YouTube-ra, ahol jó eséllyel beleszaladhat egy nem összekamuzott beszámolót, ha meg kamuba szalad bele, akkor legalább végignézheti, hogy hogyan lehet karnisostul kiugrani egy ablakon *salvia divinorum*tól, ami ugyan korántsem nootropikum, de az ugrás annyira őszinte, hogy visszatekered és utána odahívsz mindenkit a gép elé, hogy ők is nézzék meg.

A hatásmechanizmusok itt is változnak, akárcsak a *binaural beats*nél: ott azért, mert nyitottsághoz meg agyműködéshez (meg némi frekvenciaszűrő fülzsírhoz) kötöttük a random eredményeket, itt meg azért, mert az emberi test egy biokémiai kondér (az meg neurokémiai, ne kötözködj), ami ráadásul nem is zárt rendszer, úgyhogy a hatások fizikai és lelkiállapottól, étrendtől, izgalmi állapottól, gyakorlatilag ezer változótól függenek. Egy ilyen például a szervezet dopaminszintje: ha túl alacsonyan van, akkor fáradtak vagyunk, kevésbé motiváltak és ennek megfelelően rosszabbul is teljesítünk egyes kognitív feladatoknál, ha meg túl magasan van, akkor túlstimuláljuk magunkat, viszont jobban tudunk teljesíteni ugyanazokban a feladatokban. Ha mindehhez hozzáteszük azt, hogy egyesek közülünk génjeikből adódóan gyorsabban bontják le a dopamint, ők alapjáraton úgy járnak közöttünk, mint Surda, nem csak vánszorognak, hanem mondjuk ki, gyengébb szellemi képességűek is. Ha nekik adunk nootropikot, láthatóbb és erősebb hatást vált ki náluk, mint azoknál, akik pengébben születtek.

A neurokémiai homeshoppingot azért érdemes három lépés távolságból tapogatni: a nootropikumok csak időleges hatást biztosítanak és azokat is mellékhatások árán, úgyhogy aki az angolszász (és marketingesen előnykorrekt) *cognitive enhancement* kifejezésből ugrik a témára, az érezze most átverve magát és utalja

És mindenkinek  
a relaxa marad  
meg.



át Paypalen a vásárlásra szánt összeg tíz százalékát, sokat spóroltam most neki ugyanis. A számszerűsítés már a fentebb említettek miatt sem túlságosan könnyű, a források és a személyes tapasztalatok alapján 10 és 40% közötti hatásfokemelkedésre számíthatsz, ami első hallomásra is kiváltható pár fehérzónás opcióval, például alvással, sporttal, hideg-meleg zuhannyal és könnyimírigybe injekciózott laboratóriumi koffeinnel. Zack Lynch, a *The Neuro Revolution* c. könyv szerzője továbbüti a tömeghergelő kifejezéseket, egészen addig a pontig, hogy az információs társadalmat szerinte a szellemi teljesítményfokozókon alapuló *neurotársadalom* fogja felváltani. Amíg ez felfűjt, habzó lufinak hangzik, annyi-ből igaza van, hogy már most a nyugati félteke szellemi és irodai élete a pszichoaktív drognak minősíthető *(mit minősíthető, az is)* kávé alapszik, ha azt betiltanánk, szempillantás alatt kontinenseket lehetne térdre kényszeríteni. *(Amiből levezethetjük egyfelől azt, hogy az elmúlt pár évszázad irodalmához társszerzőnek beköthetném a kávé, az abszintot, étert, ópiumot, LSD-t, amit még elbír a papír, másfelől meg azt, hogy a teljesítményfokozók törvényi szabályozása igencsak ingatag lábakon áll.)*<sup>118</sup>

Vegyébőlét persze nem írnak ki blankra *(kivéve ha nincs finoman kenhető házi- vagy szakorvos ismerősöd)*, úgy-hogy ami nootropikumnak minősül, azt orvosságnak írják ki kóros hiperaktivitásra vagy mentális problémák-ra. Azaz, ha egészséges emberi lényként *(persze ilyen egyre kevésbé van a jóléti államokban, de tartsuk fent a pozitív pszichológia meg önkép konszenzusát, legyen minden nap két jó perced, ez a mai, oszd be)* akarsz



118 Mindenesetre abban teljesen igaza van, hogy az újonnan megjelenő gyógyszerek nem csak új piacokat fognak teremteni, hanem az orvosi közélet a normális és mindennapos állapotokat betegségként fogja diagnosztizálni, nem mintha az ADHD esetében nem erről beszélünk egyáltalán a hatvanas évek óta.

szerezni nootropikot, akkor vagy egy olyan ismerősötől fogod kapni/einstandolni, aki diagnózis miatt jogosult *(az, hogy erkölcsileg hogyan kezeled a tényt, hogy beteg ember elől szeded el a saját gyógyszerét, az rád van bízva)*, egyetemi kampuszon szerzed *(szereznek azok mindent, én a katonaság és a titkosrendőrség helyében is ott lógnék (ott lógnak. ott is), legalább a napi ingerélmény meglenne)* vagy netről rendeled *(és imádkozol, hogy tényleg azt kapod, amit szerettél volna)*. Bizonyos szereket teljesen változó, de inkább gyengébb minőségben és erősségben bioboltokban, táplálékkiegészítőként vagy testépítő szerekbe keverve lehet megszerezni, a neten inkább a nagyobb tisztaságú gyógyszerészeti alapanyagok leporciózott változatait tudod hazafedexelni.

A szerek nem olcsók, úgyhogy ha tartani akarod magad az egyre fokozódó társadalmi és munkaigényekhez, fel kell készülnöd a legrosszabbakra, pláne akkor, ha a nootropikumelőnyöket a munkáltatók is elfogadják, ami azt jelenti, hogy követelni kezdik, igaz, eddig csak az amerikai légierőnél volt publikus, hogy modafinilt javasolnak a pilótáknak bevetésre meg a második világháborúban éltek amfetaminon a tengeralattjárósok meg a bombázópilóták, aztán a hallucinációktól meg keresztbebombáztak mindent, amit nem szégyelltek.

Apró széljegyzet a mellékhatásokról: ha nem lenne elég a brainwave sync ahhoz, hogy az agyadat darabokra szellőztesd, a nootropikumokkal a testedet is miszlikbe tudod aprózni. Ha karcolt az idegrendszered, a pszichéd, személyiségzavarod van, skizofréniád, epilepsziád, ne használd. Ha energiataloztál már, tudod, hogy pár óra pörgés után milyen ólmos fáradtság tud úrrá lenni rajtad, ugyanez működik itt is. (Ráadásul a fókuszálási képesség és a kreativitás között fordított arány van, úgyhogy ha nagyon pörögsz, akkor Excel-tábla elé kell

És ezt most  
szépen fordítsd le  
Excel-táblákra.



ülnöd, úgyhogy most köszöntök mindenkit, aki könyvelő vagy könyvelővel dolgozik, ti is utalhattok tíz százalékot, Paypalen, amíg az Anon meg nem töri megint és nem csinál belőle bolygóméretű seggtörő fát megint. *(Ez egy zen kóan volt. Eredeti. Én írtam. )*



## [05] CYBERPUNK: RÁCSHÁLÓK SZERINT A VILÁG

A cyberpunk az elmúlt harminc év egyik legnagyobb hatású [techno]kulturális mozgalma, aminek nyomait egyszerre hordja magán film, irodalom, divat, zene, társadalom, technika, vallás, önkép, másképp és másképp. A cyberpunk a *hi tech lo life* világ Pulitzer-díjas példafotója, az elhanyagolt, rosszul tanuló, de amúgy abszolút túlélő fiú a hátsó padban, akiből a tizedik érettségi találkozón válik hirtelen ember, a jövőbe vetett, gyógyszerekkel oroszláttá változó McGyverizmus, a pennával és karddal írt vitézi ének billentyűzettel és ujj alá beépített orgyilkoskarmokkal, eliparosodott vízió a jövőről, amikor a természetet és társadalmat egyszerre sikerült végletesen kizsákmányolnunk úgy, hogy magunkat meg ugyanannyira nem ismerjük, mint a kőbaltás időkben.

Emiatt lett minden menő jövőkép szennyes, esős, sötét és ázsiai motívumokkal teli, emiatt lett Keanu Reevesből padonszomorkodó vízben-instantoldódó technojézus, emiatt lett a *zaibatsu* az új országhatár, a triplapresszó az új szájvíz, a fejben spirálban csavarodó, minden vágyunkat pontosan teljesítő virtuális szex az új zsebhoki, az agyunkat mikronról mikronra átégető randomdrog az új lefekvés előtti joint. Ez az a jövőkép, aminek kanadai-amerikai főzőüstjébe egyszerre köpött bele a hidegháborús paranoia, a woodstocki hippitudat és szabadságvágy, az amerikai egyetemi elit szellemi expanziója és a dekonstrukcióval maszturbáló posztmodernizmus (ezt a szóhármast küldöm szeretettel az ELTE amerikanisztika szakának), a tudatot parkourszoborrá ácsdrótozó gaffázó New Age mozgalom, a hidegháború után ébredező, kortársait irodalmi hullabaszókként aposztrofáló sci-fi underground, a globálegzotikum, Raymond Chandler ringó csípőjű kémdivái és Hunter S. Thompson gonzója. Az így keletkezett neonszínű, gyárilag szopogatott és felsavazott savanyúcukorka ízű energiatalt

hi tech lo life

zaibatsu



játéktermek és  
rácshálók

grinding.be

disztópia



pedig egy húzásra leküldte egy átlagnál érzékenyebb, gyorsabb és intelligensebb utcakölyök. A fejében maradt színes, *hangokon beszélő* felhő a cyberpunk. Esőfüggönnyel borított éjjelnappali videokölcsönzők rácshálós-japánlányos-zsebbőlnehéztüzérséges-pentagonhackelő B-kategóriás akciófilmje. A jövőre fektetett neonspoileres szörfdeszka. Pacsinkotermekben, sikátorokban bűvő gépesített voodoo-orákulumok védőkörében, szikrázó sötétség szűzen hagyott millimétereiről felszívott szürkezónás agytágító drogokban kicsúcsosodó megvilágosodás. (*Ami után a neten talált kalózvideóból ellesett technikákkal fűrészeljük le teljes alkarunkat, hogy azt pár órával később lejegelve nyújtsuk át egy mellékutcában halszákamintás öltönybe bújt ukrán szervbanki alkalmazottnak, a nap 24 órájában folyamatosan sugárzó reklámcsíkkal felszerelt műbalkézért cserébe.*) Kolumbusz és Prométheusz találkozása az amerikai hidegháború decentralizációs kísérleteinek közepén. A vertikális kultúrexpanzió legminőségibb aduásza, az egyszerre ívre és ívfényre fektetett globalizáció csúcspontja, ahol még az ezoterikus nagymesterek végső tanítását, a Belső Gyermecket is verziószámmal látjuk el és orosz warezoldalról töltjük le kapucniban és foncsorozott napszemüvegben. Mert úgy jobban dobálja.

Az utópia a boldog hangnem, a disztópia meg a szomorú, a moll, ez is egy angol kifejezés a kurvákra, én meg zeneelmélettel magyarázom Fellini keserédes ölelésre vágyó klasszikus nőtípusát. A nyolcvanas évek posztpoetikus-poszthidegháborús keményvonalas scifiijeire, amiket azóta mind lecyberpunkozunk, ugyanazok a disztópikus jellemzők állnak, legyen szó akár a Neuromancerról, a Blade Runnerről, Akiráról, Judge Dreddről, akár bármelyik más neonszagú kultúrhordalékról, amikben a klaszszikus lista legtöbb elemét megtaláljuk, arra rásüthetjük,

hogy első generációs cyberpunk, amikor a szerzők még a technikai lázalmokból extrapoláltak a huszonegyedik századon túlra és azt mondták: borzasztó lesz, de legalább gyors és színes. 2012-t írunk és ahogy átnézem ezt az első generációs disztópialistát, az van, hogy nem kell annyira szaladnunk előre, mert már ebben élünk. Készítem a motyogó, önálló életre kelt írószerszámot, ami minden listaelem mellé hosszasan, kárörvendően dünyög.

**01. Sürgetően távoli vagy lezserül nem túlközelire vett jövőben vagyunk.** Nyilván minden sci-fi a jelenből extrapolál, úgyhogy a jelen bármelyik tetszőleges pontja lehet a jövő, ha ezt nem érted, rágcsálj el egy sárga smileys tablettát és gyere vissza, akkor már azt is érdemes hozzáolvasnod, hogy minden időutazó egyszerre jelenik meg, ha beindítanak egy időgépet – magyarázható, de zavarkeltő kvantumhurok, tripekhez ajánlom, sosem jössz ki belőle. *Pipa.* (Ezt nem magyarázom, viszonylag sokat foglalkoztunk vele korábban.)

**02. Az ipari kaviár anyád tüdejében végzi.** Továbbpörgettük a környezetszennyezést. A lakosság nagy része metro- és megalopoliszokban szorong, tömörül és nyomorog, a vidék vagy menedék vagy lekoszlott nyomortanya. A szenny, (*junk, gomi*) a városkép aktív része. Az idő olyan, mintha örökké Londonban vagy a Half-Life 2 bármelyik kültéri pályáján élnél: nyomott, szürke és esős és egy négyzetméteren legalább három különböző kontinens két tucat bevándorlójáról áztatja le az esőbe rejtett nanokapszulázott sav az életet. Disztópiafűszer: az esőt a cyberpunk környezet Ridley Scott 1984-es Blade Runner szuszakolja be a műfaj tudatalattijába: valamivel el kellett rejteni a kamerák előtt a dróthuzalokat, a sötétség meg nem volt elég, a technika nem volt elég jó, azóta állandóan esik a jövőben, néha savas is kicsit, ilyen a művészeti pillangó-effektus. *Pipa.*

Csak sárga lehet.



office ladies

new scum

PCP



**03. Vannak gazdagok, vannak szegények, a középosztályból emberi bútort, felszopógépet meg dartstáblát csináltunk.** A klasszikus szlogen szerint *high tech lo life* adja a cyberpunk alapízét, a szegények nagyon szegények, a gazdagok nagyon gazdagok, középosztálynak meg az irodai dolgozókat hívjuk, ha azokat épp nem a klónozóból húztuk elő az újabb harminchat órás délelőtti műszakra. A *lo life* egyben az irodalmi fókuszcsoporthoz is, előszeretettel megy rá a zsáner a mindennapi lecsúszottak, a kisemberek, a pusherek, fixerek, hackerek, kurvák, felkapaszkodók és társadalom szélére szorult karakterek történeteire, *new scum*, mondja erre a kétezres évek legikonikusabb fiktív újságírója, Spider Jerusalem. Nem csoda, valahol mindenki voyeurtamagocsi, aki mások tragédiájából hízlalja életre magát, senkit sem a celebek briliánsortüze érdekel. Körbenézek az európai jóléti államokban, az eurozónában meg a világpolitikában. *Pipa.*

A cyberpunk ezen nagy kliséje amúgy egészen gyorsan válik túlhaladottá: ha mindenki az elégedetlenség lázában ég, az előszeretettel ábrázolt főhős, a slepp meg a komplett környezet a lázadás, a fuckthesystem meg a genyószívódisztroly<sup>119</sup> jegyében tündöklök, akkor ki dolgozik a gyárakban, a boltokban és a hivatalokban, a médiában, a rendőrségen, a városi infrastruktúrában? Közép- és alsóközéposztály nélkül buktuk az egész társadalmat, a csavar meg nem maradhat örökké laza. A cyberpunk második-harmadik generációja (*meg a posztcyberpunk, ezt veheted új generációnak vagy újfajta irodalmi szubszubmetaszubzsánernek, igazából mindegy, online népdalnak is kiadja, haladjunk tovább*) pont ezen lendül át: **Cory Doctorow, Charlie Stross** vagy **Paolo Bacigalupi** hősei magasabb vagy hihetőbb, hozzánk jóval közelebb álló, társadalmilag konszolidáltabb szereplőkkel dolgoznak.

119 Punk fanzin volt, csak hogy értsd a kultúrutalást

**04.** **A technológia az élet minden területén be-  
folyt az életünkbe.** Az érvelés természetesen abba az irányba megy, hogy igen és pipa, de az *unevenly distributed future* elve azért mindennapos valóság azoknak, akik Kínát, Indiát és az afrikai kontinenst is figyelik technológiai és kulturális áttörésekért meg jelenségekért. Húzd ki a dugót. Európa féltérdre kényszerül, Amerika hasmánt csúszik. A többiek isznak egy vodkát, teát, chait, homokkocktált aztán csinálják tovább úgy, ahogy eddig. *(Minél újabb egy technológia, annál nagyobb hibaszázalékot vagy használhatatlanságot hoz.)* Legyünk önzőek, gondoljunk a saját kulturális közegünkre. *Pipa.*

unevenly  
distributed future

**05.** **Csináltunk magunknak egy új világot, egy  
információn alapuló, azáltal strukturált virtuális teret, amiben olyan tudást tudunk megszerezni, amit máshol nem tudnánk.** *Cyberspace. Mátrix. Aleph. Metaverse. Interzóna.* Mind olyan koncepcióra utal, ami testetlen információs teret és a benne folytatott szerves, munkára és szórakozásra egyaránt használható életet fed. *Internet. Pipa.*

ahol ott vagy,  
amikor  
telefonálsz

**06.** **Az országhatárok logisztikai problémákat  
jelentenek csak, a világot megacégek, lobbik és befektetői érdekcsoportok uralják.** *Zaibatsu,* bólogatunk, meglehetősen pontatlanul használva a japán gazdaságtörténet egyik alapvető kifejezését, a japán gazdaságot kisebb-nagyobb részben felügyelő családalapú üzleti konglomerátumok helyett elég nekünk a gibsoni értelem, a nagy, gonosz, feketezónában is könnyedén mozgó gigacég. A McDonalds nagyobb Görögországnál, a Googlenak nagyobb hatalma van a kongresszusi gépezetnél és a Samsung dönt a brit GDP eloszlásáról és nem a kormány. Az Apple meg megvenné az egészet és felszívná az orrába. Meglepő? Az



angol vagy kínai  
lingua franca

összeesküvéselméletis faktosoknak, a sci-fi rajongóknak és bárkinek, aki a történelmet nem csak a tankönyv nagybetűs részeiből tanulja, nem. A többieknek igen. Get over it. A politikusok a befektetők strómannjai, a powerlineok fraktálszerűen tekerednek felfelé, a hatalmi hidra pedig többszörös dezinformációs hálózattal védi magát a kíváncsiak ellen. *Pipa.*

**07. Globalizáció, elzárhatatlan kultúruhany.** ■ Posztkéjenc pillantás a nyelvészet izgalmasabb részeire (bár Chomskynál megfogadtad, hogy meszárolni fogod őket, *whatever the cost*), az angol és a kínai felváltva alakult át a földgolyó *legkisebbközös-többszörös* mediátornyelvévé, az utcaszleng pedig felhabzott a különféle kultúrák jövevényszavaitól. Az első pillanatban szemet szúr az ázsiai kultúrhatás gasztrotól pináig, aminek még a magyarázata is egészen egyszerű: a nyolcvanas években a jövő határozottan a kistigrisektől, a streamlineolt jövő Japánból érkezett, úgyhogy jött onnan minden, animétől-mangától szamurájokon keresztül a politikusnál is intelligensebb végéig, nem csoda a kultúrhatás, most persze Koreától várjuk mindezt (utána meg majd valószínűleg Kínától), de amióta a kulturális globalizáció elindult, ugyanaz a felhígulás van mindenhol. Ha itthon ez nem látszik, szólok: mindenhol máshol igen. *Pipa.*

**08. A test biológiai/neurokémiai legóvászón.** ■ Implantokkal, nootropikumokkal, designer drogokkal fogjuk magunkat bővíteni, hogy jobban bírjuk a szabadversenyt. Az előző fejezetekből már kiderülhetett, hogy mennyire elégedetlen az ember saját teste és szelleme lehetőségeivel, úgyhogy ha egy milliméternyi rés is van egy jobb emberképzet eléréséhez, gyorsabban rámozgunk, mint. Implantok, nootropikum, drogok, testhez közelíthető érzéknövelő technológiai megoldások? Mind megvoltak. *Pipa.*



A műfaj egyik alapkérdése egyébként is az, hogy hogyan változik meg az emberi test és psziché az áramköri szendvicsek hatására, az egész világ nyitottketreces kísérlet, a főhősek pedig arany Metszészben dobják be mindig a kérdést, hogy mitől ember az ember igazából és meddig lehet gépesíteni a humánt úgy, hogy még értse a lányokat, akik hajnal négykor lehúzott pár körömcipővel és fél üveg vodkával a kézben zokognak keservesen egy bankfiók lépcsőjén. Az alapkérdést persze mindig transzponálja a kor, amiben felteszik.

**09. A mesterséges intelligencia az új transzcendens/lételméleti damoklész kard.** Az előző fejezetben már kifejtettük, azóta sem jobb a helyzet. Nem is csoda, hogy a posztcyberpunk irodalom és a szingularitás körül májusfázó sci-fi irodalom meg a jövőkutatás ezt a pontot tartja annyira fontosnak, mert ez most a szintlépés előtti útszűkület. Egyesek szerint visszatartott technológia a mesterséges intelligencia és régen itt van már. A pórnépig még az altruizmus sem csorog le, úgyhogy nem hisszük, hogy a friendly AI annyira létezne, álmodozni persze lehet. Aztán megnéztük a Moont és rájöttünk, hogy mégsem lehet.

cyberpsychosis

David Bowie fia  
nem tévedhet,  
azvan.



Bruce Bethke



## eighties: forrás

A Clockwork Orange (1971, Stanley Kubrick)  
Alien (1979, Ridley Scott)  
Mad Max (1979, George Miller)  
Stalker (1979, Andrej Tarkovszky)  
Escape from New York (1981, John Carpenter)  
Mad Max 2 Road Warrior (1981, George Miller)  
Blade Runner (1982, Ridley Scott)  
Tron (1982, Steven Lisberger)  
Videodrome (1983, David Cronenberg)  
Nineteen Eighty Four (1984, Michael Redford)  
The Terminator (1984, James Cameron)  
Brazil (1985, Terry Gilliam)  
Mad Max Beyond Thunderdome (1985, George Miller)  
Aliens (1986, James Cameron)  
Kin-Dza-Dza (1986, Georgi Daneliya)  
Cherry 2000 (1987, Steve De Jarnatt)  
Robocop (1987, Paul Verhoeven)  
The Running Man (1987, Paul Michael Glaser)  
Caterpillar (1988, Shozin Fukui)

## eighties: így indult

**Bruce Bethke** a cyberpunk koronázatlan Milli Vanillije: 1983-ban írt novellájával kapcsolatban pikírten jegyzi meg *Etymology of cyberpunk* c. írásában, hogy igazán levédethette volna a zsánert jelző kifejezést.<sup>120</sup> Itt még korántsem áll meg az “út szélére vert legszánalmasabb irodalmi fasz” címért folytatott (amúgy elég szoros) küzdelemben, az ő regényéből készült a viktoriánus gőzgépekben, teadélutánokban és sárgarézből gondolkodó steampunk körökben felfújt, felkalapozott Will Smithszel fémjelzett *Wild Wild*

<sup>120</sup> Azt pedig még kevesebben tudják róla, hogy Philip K. Dick-díjas *Headcrash* c. regényéből ered a *spam* kifejezés mai értelme – a költséghatékony Viagrát és a kinintől büzlő zimbabwei államadósságot [is] hirdető emailfelesleg is -, amit viszont szintén nem védetett le magának.

West is. Blogja szerint konkrétan új házának fedőszerkezetét állta belőle, úgyhogy ragaszkodjunk a precizitáshoz, írjuk át azt a címet legalább irodalmi sorozatlövő faszra, szebb talapzatról nagyobbat lehet esni.

A cyberpunk nevesítése 1983-ban történik<sup>121</sup> és ugyan ekkor a könyv olvasóinak nagy százaléka még kósza gondolatként sem jelenik meg a szülőkkben, az év jelentős a popkultúra szempontjából. (*Igaz, olyan korszakot élünk, amikor ezt pluszmínusz tíz éven belül bármikor elmondhatjuk.*) Megjelenik a képernyőkön Michael Jackson *Thriller*-je, ami még jelenleg is a világ legtöbbet játszott videoklipje, a Eurythmics megalapozza magát a *Sweet Dreams* című eposszal, a New Order a *Blue Monday* szintipopjával tarol, a McDonalds bevezeti a csirkefalatot<sup>122</sup>, Bolíviában akad hurokra háborús bűneiért Klaus Barbie és megnyílik a világ első nem-amerikai Disneylandje. Japánban.

Amerikai írók egy csoportja ekkortájt kezdi el szégyentelenül és *mindamellet*t teljesen *jogosan* oltogatni a kortárs sci-fi irodalmat kétoldalas, A/4-es lapokon terjesztett fanzinjukban. A **Cheap Truth** gerillaüzenetei legalább annyira saját baráti körüknek szánt hirdetések, mint amennyire jogos meglátások és felesleges froclizások keverékei. Azzal azonban tökéletesen egyet tudunk érteni, hogy amíg a tehetségesebb írók félre nem teszik szolgálalkúságukat és abba nem hagyják a kanonizált nagyok imitálását, addig az egész tudományos fantasztikum nem jobb a hullabaszásnál.<sup>123</sup>

Cheap Truth

121 A cyber utal a jövőre, a kibernetikára meg a technológiára, a punk a társadalom szélére szorult, szakdolgozatban fogalmazva marginalizált (fő) szereplőkre, a DIY-kultúrára és az utca-minden-dolognak-megtalálja-egy-új-értelmét attitűdre

122 Amivel kapcsolatban csak azt az egy tanácsot érdemes megjegyezni, hogy csak olyan ételt együnk, aminek a hozzávalóit ki is tudjuk ejteni. A csirkefalat [a huszadik század gyorsételeivel egyetemben] nem ilyen.

123 Sok helyen azt javasolják kezdő íróknak: válasszák ki kedvenc szerző-



Bruce Sterling

A Cheap Truth főszerkesztője az igazságszérumról elnevezett Vincent Omniaveritas, ismertebb nevén Bruce Sterling. Míg sokan a tetőépítő Bethkét vagy a Neurománccal világhírt szerzett William Gibsont tartják a cyberpunk kaporszakállú keresztapaúristeneinek, jóval kevesebbszer hozzák fel Sterling nevét, akit Gibsonnal ápolt mély barátsága és regényei mellett már csak azért is tarthatunk szívünk standbyra hitelesített csücskében, mert 1986-ban ő szerkeszti össze a Mirrorshades antológiát, amely mai napig a műfaj egyik legalaposabb irodalmi kaleidoszkópja. Mindemellett neki köszönhetjük az egyik legjobb és legfurcsább jövőbenező regényt, a **Schismatrixot** (ami utána a technotrance meg az IDM határvonalán egyensúlyozó kanadai **Headscant** ihletti meg két album erejéig), a Gibsonnal közösen írt **The Difference Engine** c. könyve miatt a gőzgépszagú, sárgarézfényű *steampunk* szubkultúra nevesítését és beindítását (bár ezt Verne már beindította *before it was cool*), a posztcyberpunk kezdetét **Holy Fire** c. regényével és a korábban már említett ökozöld Viridian mozgalmat is.

Donna Haraway

A stílus első fénykora kétségkívül a nyolcvanas évekre esik, a korszak egyetlen sajnálatos eseménye az, amikor az ún. feminista irodalomkritika<sup>124</sup> kiszúrja magának a stílust és 1985 áprilisában megjelenik Donna Haraway **Manifesto for Cyborgs** c. értekezése, amely ugyan nagyon hosszú és számos dologról esik benne szó, de olvasóink közül senki nem fog belőle érteni semmit és ezért nem is kell szégyenkezniük egy pillanatig sem. 1984-ben jelenik meg a stílusalapító **Neuromancer**. Orwell teleképei, irodai kohói és automata pornóregényíró gépei még sehol, William Gibson pedig csattogós



---

jüket és írjanak hozzá hasonlóan, írjanak történeteket vagy akár egy napjukat az ő stílusában. Aztán válasszanak egy másik szerzőt. A stílgyak (Raymond Queneau for prez) azonban nem kellene, hogy továbbtartson pár évnél.

124 Velük is csak többen vagyunk, ADS 4 life, bitches.

írógéppel alkotja meg az évszázad egyik legnagyobb zeitgeistjét kiváltó regényét, a zseniális, alulismert és alulértékelt **Wild Palms** sorozat klasszikus jelenetében vallja be, hogy *én találtam ki a cyberspacet, nem is hagyják, hogy elfelejtsem*, merthogy azért a cyberpunk, mint olyan is remek buzzword a marketinggépezetben, azóta nevezi a média Gibsont a cyberpunk pápájának, ezt hívják civilizált körülmények között undorig vezető túlzófoknak. A Chiba Cityből induló, majd számos nagyvároson keresztül a Szabadpartnak nevezett luxusúrtelepen végződő regény egy lecsúszott, új esélyt kapott hacker, egy sokat szenvedett, a popkultúrában ikonikus magasságokig emelkedő bérgyilkosnő és egy mesterséges intelligencia által vezérelt, félig öntudatlan ügynökbáb közös világmegváltó tervét követi, amelybe egyre jobban szervesebben sodródnak mesterséges intelligenciák, illetve az egyiküket birtokló megacég.

A városkép, amire Gibson csak *sprawl*ként hivatkozik, a külváros, a *downtown*, a sikátor, a C-, D- vagy éppen zsékereseti osztályú polgárok élőhelye, a kapszulahotelek, piacok, játéktértermek, gettók és agglomerációk keveréke, igazi klisévé nőtte ki magát, legelőször már Ridley Scott 1982-es kultuszfilmjében, a **Blade Runner**ben látható: az ingerhalmazásból, négyzetméterren belül is tobzódó szociális és nyelvi multikulturalitásból, neonfényekből, tömegből, áporodott testszagból, utcai árusok ételéből, rikkancsokból, középkori piacterek átscifizált változatából kialakult Utca. A huszonszázadban a Város lett az urbánus mi világa, az Utca pedig az életünk, az újságunk és egyben életrevalóságunk próbája is. Ha ez az alaphelyzet, a főhős pedig – ahogy már fentebb is említettük – lázadásból, rendszertagadásból és csakazértisből rakja össze motivációját, rögtön fejlődésregénnyé válik a történet, amikor kellemetlenül drága klinikára, hotelbe vagy turistaparadicsomba kell látogatni, a társadalmi esetlenség legalább annyira kézzelfogható,

William Gibson

A Sprawl és  
Az Utca





mint amikor városi látogat a faluba vagy éppen fordítva. A város függőlegesen és vízszintesen egyszerre válik külső szemlélő számára áthatolhatatlan, átláthatatlan dzsungellé. A cyberpunk szűrmentén ugyan, de felhívja figyelmünket archeológiára, mitológiára és szociológiára egyaránt: a város kulturális lerakatokból, rétegekből, kérészéletű kispályásokból és legendás spílerekből álló terület, ezt a bőrünkön csak a lokatív média óta érezzük igazán. A város hirtelen annyira lesz élő entitás, mint az Anyatermészet vagy Gaia, az emberek naponta bejárt pályái, a változó, helyenként bővülő, helyenként szűkülő, helyenként egyszerűen csak ledózerolt utcafront, a tömegszállásokba integrált lakónegyedkbe integrált squatting homeokba integrált couch surfingbe integrált fizetős kufircfotelekig fraktátermészetű a környezeted, az ilyen környezetben igaz az kifejezetten, hogy az információ fizetőeszköz, az utca pedig megtalálja mindenre a saját hasznát. Az utca a do-it-yourself, a csináldmagad, a meggájerizmus igazi gyakorlati mennyországa, az a remix, amit kézzel-lábbal és ésszel csinálsz magadnak, ellenben meghalsz és nincs *insert coin* soha már.

A regény három fő ihletőerejeként Alfred Bester *Tigris, tigris* c. regényét, William S. Burroughs *Interzónáját*, illetve a Velvet Underground első lemezét (*The Velvet Underground & Nico*) említi Gibson, mások a Burroughs-féle beat-irodalom mellett hasonlóan erős hatásként jellemzik Raymond Chandler sötétromantikus krimijeit vagy éppen Thomas Pynchon regényeit. Ebből a stíluskavalkádból emelkednek majd ki az első generációs cyberpunk irodalom korábban részletezett ismérvei, amikből már számos filmet és regényt lehetett fejben kategorizálni, a Blade Runner, a Tron, Robocop vagy az Akira tipikusan ilyen alkotások, a lassan közhelyes tulajdonságok pedig sokkal inkább a filmművészet, mint az irodalmi alkotások révén alapozódtak meg a szubkultúrát annyira nem ismerők körében.

Öt-hat ember nem ad ki egy irodalmi mozgalmat, mondta a Hugo-díjas irodalmi szerkesztő, David Hartlett akkor Bruce Sterling írónak, amikor az megkereste ötletével: csináljanak Mirrorshades címmel egy cyberpunk antológiát. Hiába szedett össze Sterling egy tucatnyi író, az első generációs keményvonalas neonscifi leghíresebb alakjai mégis a kezdetnyi féltucat között vannak: **William Gibson** és **Bruce Sterling** mellett olyan nevek domborítanak a korai években, mint **Tom Maddox** (két részt is írtak közösen Gibsonnal az *X-Aktákhoz*<sup>125</sup>), **Pat Cadigan** (a cyberpunk trethonjuditja, az emberi elmelabirintus bejárhatóságában jojózó író, amúgy a csapat egyetlen nője és megrögzött Chromaroma-játékos), **Rudy Rucker** (Hegel ük-ük-ükunokája és egyben a gonzóízű-lélekbúvárkodható ún. transzrealista scifi atyja), **John Shirley** (akit posztmodern Edgar Allan Poenak hívnak, ő írta a Crow eredeti forgatókönyvét és kicsit ő a scifi Pitbullja, mindenki dolgozott már vele legalább egyszer) vagy **Marc Laidlaw** (aki átlovagolt utána a játéke fejlesztésbe és mindkét *Half-Life*on dolgozott) vagy éppenséggel **Greg Bear**, aki először megírta, hogy milyen az, amikor énekel a véred az ereidben és mindehhez józan vagy, majd azóta átugrott a játék-iparba ő is, annyira, hogy a Halo-univerzum könyvein dolgozzon.

Amíg a Mirrorshades-írók bőrkabátos lazasággal dolgozták magukat keresztül az internetért hitetetlenkedő és rosszfrizurás nyolcvanas éveken, felhúzza a fő és fent részletezett irodalmi kliséket, a filmművészet addig értetlenül botladozva próbálta megtalálni feltalálni a filmvászonra festendő jövőképek társadalmi és vizuális toposzait. Ami a vizualitást illeti, a Disney-istálló egyet-

Dehogynem.



125 Kill Switch [5x11], First Person Shooter [7x13]

len komolyan vehető filmje, a **Tron** a mai napig izzó designelem: a cybertér végtelenbe nyúló izzó, játéktér-meket idéző rácshálói, az azokon sikló, a világhírű járműtervező és vizuális futurista Syd Mead keze munkáját dicsérő fényciklik (lightcycle néven futnak, nézzoda) és az elképzelés, hogy a számítógép belsejében egy diktatúra van, huszonsok évig lebetonozta az elektronikus tér képzetét a fejekben. A **Blade Runner** városképet, eklektikát, művészetet, robot-ember együttélhetőséget és hangulatot hozott a képbe és egyúttal felfestette Philip K. Dicket, mint minden szabadakarátista voyeur védőszentjét a falra, a **Robocop** pedig bebizonyította, hogy Detroitban nemcsak a minimáltechno a szex, hanem a Robotzsaru is – egyúttal felhívta a figyelmet az 1976 óta erősödő kultúrtrendet a robotikus rendfenntartó erővel kapcsolatban, aminek az éppen akkorésottani legikonikusabb alakja az azóta Sly Stallonéval félreszerepeltett **Judge Dredd** volt. A dreddista világkép sok szempontból izgalmas: nemcsak az *O Történetének* futurista változata, ahol egy teljes világból engedelmes szubokat nevelnek, hanem pont az autoritást vizsgálja, a powerplay azon oldalát, amit annyira hangosan oszt a lázadó réteg *(ti tettétek a rendőröket oda, ahol vannak, nektek kellett mechanizmus, ami megvéd titeket mindenkitől, még magatoktól is, most miért nem jelentkeztek, amikor megkérdezem, hogy szeretitek-e őket? kérdezi megdöbben hallgatóságától Grant Morrison)*, ennek majd gyönyörű ellenpontja lesz a jackbauerista-rendszertörő-de-jófej-zsaru, legyen az belmondói francia vagy bladerunneresen globalista.



A nyolcvanas években kezd el szikrázni a poszt-apokaliptikus kultúra, nagy részben a hidegháborús atomfélelemből visszaböfögve: mi van akkor, ha tényleg jön az atomháború, a harmadik világháború, a nukleáris támadó gépek és ittmaradunk a sivatagban, aki nem mekgájver vagy alfahím, az meghal, aki meg nő, az meg

vagy alfahím vagy inkább. A Terminator meg a Mad Max toronymagasan hozzák a kliséket az ausztrál sivataggal, a kossal, doityyourselfel meg amivel még nem szégyellitek, és ugyan ennek semmi köze nincs a klisékhez, annyira disztópikus az egész, hogy egyértelmű volt akkor és gyakorlatilag még most is, hogy a posztap filmeket együtt tárgyalhatjuk a cyberpunkkal, aki az egyiket nézi, az nagy eséllyel nézi a másikat is, így vagy úgy, de a világ végéről meg a túlélésről van szó. Persze azóta ugyanezt elcsürdögölte Tupac „ügyiséletben van” Shakur a California Love klipjében, szóval ez sok esetben nem tűnik fel.

### max headroom: harctéri riporterek, szexepilszós

„Honnan tudod, hogy egy tévéigazgató hazudik? Mozog a szája.” Így indít az Amerikába gyártott brit cyberpunk sorozat, a Max Headroom, a nyolcvanas évek végének egyik legizgalmasabb popkulturális mozzanata, ami nem csak két évadnyi sorozatot élt meg, hanem bűneszközzé is vált: '87-ben két amerikai tévécsatornát is meghackelt egy érthetetlenül halandzsázó idegen – Headroom-maszkban. Ahogy az a YouTube-on is látható, egészen jól érezte magát közben.

A jó történetek mindig egy riporterrel kezdődnek. *(Ma éjszaka mindenki egy riporter. Mondd ezt a csajodnak. Hátha beindul tőle.)* Anglia nem csupán Warren Ellis guruszilárdságú főhősét, Spider Jerusalemet adta a világnak, hanem Edison Cartert, a Network 23 harcedzett tévériporterét és annak virtuális térbe vetett AI-mását, Max Headroomot is. (Persze, az angol popkultúra még adott nekünk ezer irányba szétfutó spiritualizmust meg Doctor Who-t is, de a riportereknek van nyakkendője, tehát továbbmehetünk.)



video killed the  
radio star



Klasszikus, elsőgenerációs cyberpunk a Max Headroom: a jók mindig láznak, a rosszaknak mindig öltönyük és nyakkendőjük van, reachről meg agymosásról beszélnek, a geek szemüvege kétszer nagyobb az arcánál, a mesterséges intelligencia rácsháló előtt tud csak létezni, de szórakoztatóbb, egyedibb és szimpatikusabb a komplett stáblistánál. A tévé és a videó együttes ereje megölte a rádióhírnevet (aki ebből először leveszi a popkulturális utalást és mailben átlövi a választ, vendégem egy sörre), a tévériporter figurája pedig a későnyolcvanas évek fixere, szűrője és valahol legjobb lázadója is egyben: bárhová bemehet és bármit megtehet az igazság érdekében. És erre szükség is lesz: a Network 23 olyan nagyintenzitású reklámokkal (*blip*vertekkel, ezt a nevet majd az Angelspit nevű banda húzza át saját oktatóvideóinak jelzésére) bombázza nézőit, amitől azok egyszerűen felrobbannak a készülékek előtt. Mindeközben motorizált gladiátorversenyek zajlanak a pincékben, az anarchisták vírusokkal akarják elpusztítani a várost, a nagyobb nézettség érdekében terroristákat, agymosó jeladókat vagy éppen ultraintelligens csecsemőket alkalmaznak a rivális tévécsatornák. (A Ringu, a White Noise meg a Kairo/Pulse nyilván újabb csavarokat tesz a képernyők iránt érzett félelem intézményébe, amikor már lefutott a paranoiahullám a szubliminális üzenetekkel kapcsolatban.)

A Max Headroom egyik hatalmas előnye (azt leszámítva, hogy médiadolgozókért médiadolgozóként izgulni egyfajta bizarr lelki kapcsot biztosít) a huszonegyedik században az, hogy hosszú évek (sőt, évtizedek után) végre 5DVD-s pakkban magunkénak mondhatjuk mind a 14 epizódot. Ennek olyan nosztalgiaértéke van, hogy még a nem éppen briliáns minőséget is hajlandó vagyok elnézni, sőt még attól is el tudok tekinteni, hogy gyakorlatilag nincsen számottevő extra egyik korongon sem, vélhetően a nyolcvanas évek végén senki se csi-

nált werkképeket a forgatásról, az ugyan furcsa, hogy pont a főszereplő – Edison Cartert és Max Headroomot egyaránt alakító – Matt Frewerrel nem készült interjú.

Most, hogy ilyen finoman átléptünk a motiváló üzleti csavaron, megoszthatom veletek a sorozat második hatalmas előnyét: huszonnégy év alatt semmit nem változott a világ. *(Vagy volt egy hatalmas, változásokkal teli ciklus, ami után pont visszatértünk a kezdeti állapothoz. Bár ezt kétkellem.)* A média ugyanúgy működik, ahogy eddig, az emberek ugyanúgy működnek, mint eddig, a technológia pedig végre ugyanazt a példaértékű célt szolgálja, mint egy narratív filmbe pakolt hajszálnyi akció: előre-lendíti a történetet. Aki egy kicsivel is több összeesküvés-elméletet olvasott a kelleténél és még belelátása is van egy újság, tévé vagy egy nagyobb réteget elérő weboldal működésébe, pontosan ismeri a manipuláció elméletét és gyakorlatát. A Max Headroom ezt mutatja meg egy extra csavarral: a mesterséges intelligencián stabil lovaglópózban képes átlátni a problémákat és huszonnégyszeres ügyeletes operátorként életet menteni. Amíg van áram. Abba azért gondold bele, hogy mi lesz, amikor feltöltöd magad a cloudba és a mesterséges éned először köp le téged nevetve azért, hogy nyakken-dőt hordasz.

Thank you,  
Captain Obvious.



## nineties: forrás

Hardware (1990, Richard Stanley)  
Robocop 2 (1990, Irvin Kershner)  
Aeon Flux (1991, Peter Chung)  
Terminator 2: Judgment Day (1991, James Cameron)  
Alien 3 (1992, David Fincher)  
Cyborg 2 (1993, Michael Schröder)  
Fortress (1992, Stuart Gordon)  
Nemesis (1993, Michael Pyun)  
Robocop 3 (1993, Fred Dekker)  
Hackers (1995, Iain Softley)  
Johnny Mnemonic (1995, Robert Longo)  
Strange Days (1995, Kathryn Bigelow)  
Synthetic Pleasures (1995, Lara Lee)  
Tank Girl (1995, Richard Talalay)  
Virtuosity (1995, Brett Leonard)  
Crash (1996, David Cronenberg)  
Cube (1997, Vincenzo Natali)  
Gattaca (1997, Andrew Niccol)  
23 (1997, Hans-Christian Schmid)  
New Rose Hotel (1998, Abel Ferrara)  
Better Living Through Circuitry (1999, Jon Reiss)  
eXistenZ (1999, David Cronenberg)  
The Matrix (1999, The Wachowski Brothers)  
The Thirteenth Floor (1999, Josef Rusnak)  
Total Recall 2070 Machine Dreams (1999, Mario Azzopardi)

## nineties: megöltük, de még táncol

Az igazi áttörés a kilencvenes évekre várható. A nyolcvanas évek végének fellángolása itt ért be: a Terminator első és második részének sikere, a **Mondo 2000** és **BOING BOING** magazinok megjelenése (ezek alapozzák meg a cyberyuppie Wired magazint<sup>126</sup>) mind tovább ár-



126 Ami most alap polc/kávézóasztali kellék az ügynökségekben és bármilyen cégnél, aki jelezni akarja, hogy ők aztán tényleg előretekinőek, innovatí-

nyalja a cyberpunk kulturális vonatkozásait, az akadémikusok pedig több tucatnyi oldalt írnak Schwarzenegger átlényegüléseiről. (Aki valaha is látta a *Schwarzenegger 100 legjobb beszólása* videót, tudja, hogy úgy lényegül át, mint Steven Seagal, nettó sehogy, úgyhogy igazából nem lehet több tucat oldalt írni, de az akadémikus *intelligentsiya* bullshitnemzet, a kamu megvan bennük a politikához, csak a mersz nincs.)

1990-ben alakul meg az elektronikus szabadságjogok védelméért kardoskodó, azóta is etalonértékű **Electronic Freedom Foundation**, egy évre rá jelenik meg az azóta etalonként kezelt cyberpunk szöveggyűjtemény és esszékötet, a *Storming the Reality Studio* (ebben Takayuki Tatsumi ír a cyberpunk Japánra gyakorolt hatásáról). 1992-ben pedig nemcsak Bruce Sterling publikálja a *The Hacker Crackdown*-t, amely a cyberpunkkal számos közös ideológiai szállal bíró hackerkultúrát tárja fel, hanem megjelenik Neal Stephenson tollából a **Snow Crash** is.

A Snow Crash nagyjából az a kilencvenes évek számára, mint ami a Neurománc volt egy évtizeddel korábban. Stephenson eredetileg képregénynek írta a regényt, többszöri nekifutásra és ez érződik rajta: a popkulturális egyveleg hatalmas főzőüstjében rengeteg szubkultúra, utalás és kikacsintás landolt: a címadó halálos agymosó drogot egy kétdimenziós kép tárolja, amelyre csak ránézni kell és alapjaiban változtatja meg a gondolkodást. Amerikát városállamszerű képződményekre osztották, amit a szervezett bűnbandák uralnak, a főszereplő Hiro Protagonist a regény első lapjain időre szállít pizzát az olasz maffia megbízásából, majd összeismerkedik egy tizenéves deszkásfutárral, akin keresztül a korabeli világ utcai kultúrája is igen szépen fénylik fel, a regény

Neal Stephenson



igen erősen kívánczik a filmvászonra, de eleddig szerencsére senki nem akarta elrontani, a legjobbak pedig nem is érték hozzá. A cybertér korlátozott, kezdettel és véggel rendelkező rácsháló, amibe a kilencvenes évek filled-polygonjai, kezdetleges avatarjai és gyakorlatilag a Second Lifehoz hasonló kvázi-3D ábrázolások kerültek bele emberként meg épületként.

Stephenson aztán beleszeret a steampunkba (háromkötetes *The Baroque Cycle* regénysorozata kifejezetten kultúrtörténeti alternatív hadjáratnak minősül), de már korábbi regényein, pl. a *The Diamond Age*-ben is hasonló szálak futnak. Rajta és Bruce Sterling munkáin lehet a legjobban demonstrálni azt, hogy a cyberpunk az utcai bandaharcok és a *basszamegahatalom* keverékéből hogyan nőtt fel, sorra jelennek meg a társadalmi kérdéseket vitató főhősök, mellék- vagy teljes főszáltként bontják le a technika társadalmi szokásokra gyakorolt hatásait, megjelenik a nanotechnológia, a geriátria, a kriptográfia és a politika, ezzel egy időben pedig teret veszít a mátrix és a virtuális valóság. Nem is csoda. A kilencvenes évek közepén ugyanis a World Wide Web úgy keni szét az emberek agyát, mint egy évtizeddel azelőtt az MTV színes-szagos poprock-ígérete, egyre jobban kezd formálódni az a világ a monitorok mögött, ahol máshogy lehet és kell is viselkedni, csupán a grafikája nem olyan szép – vagy legalábbis akkortájt még nem volt mit nézni benne.

Shinya Tsukamoto



1992 más szempontból is jelentős: ekkorra datáljuk ugyanis a Tetsuo II: Body Hammert, Shinya Tsukamoto indie rendező cyberpunk filmjét. Előzménye, az 1988-as Tetsuo: Iron Man számos jelenettel ásta be magát az ázsiai film- és a weird-rajongók tekervényei közé: az ócskavassá változó sarariman drillfúrópénisze a huszadik század egyik tudatalatti alaplémjévé változott, ami nem is annyira meglepő, a Wired elvégre ezen sorok írásával egy napon tájékoztat arról, hogy az ame-

rikai szexuális élet sokkal élénkebb és kirívóbb, mint azt ahogyan tengernyi távolságból gondoljuk (riasztó tech-penetrációra gondoljunk itt), másfelől azt is kevesen tudják, hogy Morgellons-szindróma néven fut az a 2002-ben diagnosztizált betegség, amelynek áldozatai bőrük alól kinövő rostsálakra vagy minikristályokra panaszkodnak. De erről majd a japánoknál.

Morgellons

Egy évre rá jelenik meg az a magazin, amely már tizenöt éve töretlenül tekinthető a cyberpunk-közeli szubkultúra és érdeklődés egyik bástyájának. A WIRED ma a Condé Nast sajtóbirodalom egyik sarokköve, a papírváltozattal egy időben jelennek meg azok vezető- és feature-cikkei az ingyenes online felületen is, ahol amúgy a legújabb technikai, hadiipari, orvosi, biztonsági és hasonszórú hírek olvashatóak, ide főként a cikk előzményében említett Bruce Sterling szokott cikkezni, Gibsonnak csak kevés (!) anyaga jelent meg itt. (Bárhon kevés anyaga jelent amúgy meg, pont ezeket gyűjti össze az idén januárban megjelent *Distrust That Particular Flavor*.)

Apropó, Gibson. 1993-ban a pápa új trilógiát indít: a Bridge trilógia első könyve, a **Virtual Light** szakít az időben szándékosan el nem helyezett poszt-hidegháborús jövőképpel, a voodooval meg a fül mögé dugható *battlefieldhárommal*, olyan jelent fest, amelyben az (akkor még riasztónak ható, ma már csak *augmented reality*vel jelzett) újszerű technológiák az általunk ismert valóság oldalvizén úsznak be, a misztikum és cybertértörések helyett marad a szociográfia, a földrengés sújtotta, majd ennek következtében masszív kényszerszállássá változott San Fransisco-Oakland Bay Bridge a trilógia harmadik részében, az 1999-es **All Tomorrow's Parties**-ban tér vissza. (2006-ban röppent fel a hír, hogy ennek folytatásából, az 1996-os Idoruból animét gyártanak, ezzel kapcsolatban nem sok konkrétumot tudtunk meg azóta sem.)





Gibson emellett meg is jelenik 1993-ban egy hazánkban kevésbé ismert, de jelentősnek tekinthető (egész sokmindennel vagyunk így) tévéfilmsorozatban. Az Oliver Stone által tető alá hozott **Wild Palms** hat részben bontja ki egy médiabirodalom által uralt jövő rémképét, a sorozat első részében egy partin botladozik az igen jellegzetes hangú és arcú szerző a főszereplők közé, aki tizenöt elhíresült másodpercben vallja be, hogy senki sem felejt el neki, hogy ő találta ki a cyberteret. A filmzenét a Grammy- és Golden Globe-díjas Ryuichi Sakamoto követte el, a sorozat szaktanácsadója pedig az a brit Genesis P-Orridge, aki az ipari szubkultúra alapjait vetette meg a Throbbing Gristle zenekarral, megalapította a Temple of Psychick Youth neookkult szektát és a Psychick TV (manapság már PTV3) zenekarban zenél.

1995. május 26-án szúrja Robert Longo herén a cyberpunk szubkultúrát, ekkor mutatják be ugyanis Amerikában a Gibson korai, megegyező című novellájából rendezett **Johnny Mnemonic**ot. Keanu Reeves ezzel a szerepével írja be magát a cyberpunk hívők kiskatéjába. Ezt és a Mátrix-trilógiát követően még a Philip K. Dick-ből rendezett **A Scanner Darkly** kellett ahhoz, hogy élő legenda és polcról levehető cyberpunk szereplő legyen belőle – gyakorlatilag bilibotrányt csináltak a rajongók abból, hogy nem őt választották Casenek, hanem az akkor még pisis Darth Vaderként úszó Hayden Christensent. *Sad Keanu is sad.* A film mondjuk a kilencvenes évek dramaturgiájával és látványvilágával, a B-filmek minden élvezhetőségével vonultat fel Reeves mellett olyan popkulturális ikonokat, mint Henry Rollins, Ice-T vagy Dolph „sármos He-Man vagyok” Lundgren, illetve rövid pillanatok erejéig megjelenik a jakuzafőnök szerepében maga Beat Takeshi is.

A film persze nem csupán ettől híres: a korabeli CG csúcának számító (ezt a *titulust pedig azóta sem nagyon*

veszítették el), George Lucas által alapított Industrial Light and Magic élő, vibráló, nagyvároshoz hasonló információs teret valósított meg: a film csúcspontjai között tartják számon azt a közel ötperces jelenetet, amelyben Johnny egy fax adatait keresve tör fel boltot, hotelt, faxadatbankot, fórumot és tesz tiszteletkövet a nézőközönség kedvéért. A kulturális hatásokat leszámítva amúgy a film gyakorlatilag (és sajnos) csak tucataLKotás volt az IL&M életében. A cég ugyanebben az évben büszkélkedhet azzal, hogy világelsőként jelenít meg számítógéppel generált haját és szőrt (a Jumanjiban), valamint beszélő, külön személyiségekkel és érzelmekkel felruházott CG-karaktert (ez meg Casper volt).

Egy hónapra rá a kanadai Arthur és Marylouise Kroker a ctheory irodalom- és művészetelméleti siteon temeti el nyilvánosan, elég nagy publikus visszhanggal a cyberpunkot. A tény, hogy az európai mozimagazinok gyakorlatilag kollektíve 25% alá értékelték a filmet (*amúgy eléggé megmagyarázhatatlanul*), a műfaj karizmájának végét jelentette számukra (és akkor még nem is vette Amerikát olyan szinten körbe a futurepresent, mint most). Míg a Neurománc a technológiai boom elején csapott még be a köztudatba, addig a film alapanyagát a hollywoodi közönség csekélyke befogadóképességére kellett méretezni, így a film még cyberpunk körökben is elég vegyes fogadtatást keltett. *Igen, mondom, ettől kultfilm egy kultfilm.*

1996 az idolkéve. Nemcsak a Bridge-trilógia második része jelenik meg **Idoru** címmel, hanem Date Kyoko is felforgatja a világ geekjeit, legalábbis azt a keveset, aki még nem tudja magáról, hogy pár év múlva ennek bélyegzik majd, de már az azidőtájt kezdődő világhálót túrja: a második fejezetben már kitértünk a megfoghatatlan, de (*szintén megfoghatatlan*) dollármilliárdokat

ctheory



kaszáló popidolok problematikájára. Ez az az év, amikor a cyberpunk szakít a tinédzserillúziókkal, az első-generációs kliséekkel meg az idolizált osztályharccal és mindig keservesen zokogunk, ha ez eszünkbe jut: olyan filmek kerülnek így a polcra, mint az MTV korai arcu-latában letagadhatatlan kultúrhorgonyt jelentő **Aeon Flux** (ami sok tekintetben a berlini nagy falra adott sci-fi allúzió, szempillával gyilkolni tudó bérgyilkosnővel, aki-nek egyenesági leszármazottja a South Parkos Kenny, Flux ugyanis minden epizód végén meghal, de olyanyira Darwin-díjas megoldásokkal, hogy néha sóhajt is előtte egyet), a **Nemesis** (William Gibson sokat dicsérte a filmet, sőt, mások is, Pyun ugyanis nem jó rendező, ebben a filmben viszont kifejezetten domborít, popkult triviaként pedig ellőjük, hogy ebben a filmben szerepel először a telelövőm-a-padlót-aztán-leesek jelenet, nem pedig az Underworldben) vagy a **Hackers**, ami a kilencvenes évek egyik legjobb filmzeneválogatásával (*Prodigy, Orbital, Leftfield és Carl Cox, mi kell még?*), egy fiataalkori Angelia Jolieval meg egy tinifilm minden avított bájával teríti le az alapvetőségeket: a geek lány izgalmas, hackelni meg csak videojátékok, görkori és Jolt Cola mellett lehet, randiüzenetet pedig csak épületfal-ra írhatunk ki, úgyhogy mostantól lehet szövetkezni a schönherzesekkel.



A **Johnny Mnemonic** cheesy B-filmes tiniegyszerűsége után a filmek és könyvek új generációja jóval tükörbe-és jövőbenézőbb témákkal jön, a neonban úszó hippik hirtelen rájönnek, hogy felnőttek és teljesen más problémákkal kell szembenézniük: öregedéssel, egészség-üggyel, emberi kapcsolatokkal, fenntarthatósággal, a kérdéskörbe meg egymás hegyén-hátán másznak bele sci-fi-írók, techiek és társadalomkutatók egyaránt, hiába hívják posztcyberpunknak a stílust és hiába élünk benne, az akkor feltett kérdésekre igazából a mai napig nem

találtuk meg a választ. Japánban az inverz társadalmi piramis fenyeget, ott szó szerint mindennapos a kérdés, hogy miért gyártunk az öregeknek emberi segítség vagy nővérek helyett robotokat, amikor nem lehet őket egyszerűen irányítani, az öregeknek meg körülbelül a maguk korában már az a kihívás, hogy ki tudnak-e menni a vécére egyedül vagy sem és ha sikerült, akkor működik-e még annyira a testük, hogy ezt megoldják. Mit gombok, nem fognak gombokat nyomkodni tanulni. Bruce Sterling **Holy Fire**je a gerontokráciát célozza meg, kérdései a mai poszt- és transzhumán újságokban hangzanak el ugyanúgy: miként tudunk tapasztalógépeket gyártani magunkból, fenntartani a biológiai egyensúlyt, testet frissíteni vagy cserélni, jó-e az, ha a hatalom vagy a választójog idősebb, jelentősen többet tapasztalt és korántsem impulzív réteg kezében van? A Bridge-trilógia kérdései a popipartól a virtualításban élésig visznek: le lehet-e élni egy életet úgy, hogy végig a virtualitás és a valós világ közti hártavékony határon élsz és van-e egyáltalán értelme szeparálni a virtuálist és a valóst *(meglepő módon Gibson itt mégsem viszi el arra a spirituális síkra az egészet, ahol ezt meg lehetne oldani)*.

A **Gattaca** és az **eXistenZ** már előrevetíti a transzhumanista kultúra új geizírjét, a biopunkot: azt a mozgalmat, ami a gépek helyett már a testeket, a biológiát és biokémiát, a még most is felfedhetetlenül komplex bioszférát és mechanizmusokat bontogatja vagy éppenséggel töri fel, feltett kérdései biztonságtechnika, előjátékszerű powerplay és kórházzsagú fétis között pattognak: mi történik akkor, ha a játékkonzolunk él és szimbiózisba kell kötnünk magunkat vele és kaphatunk-e rajta keresztül vírust, mert nyilván multiplayerben játszunk majd az egész világgal. Hova kerül a világ, ha a jogosultságot vér-, bőr- meg vizeletminta adja majd csak és meddig kell elmennünk, hogy más ember bőrébe bújhassunk?

második  
generációs  
cyberpunk

biopunk



Ezekkel a hátszelekkel érkezik a Wachowski-fivérek **Mátrixa** 1999-ben és visszapakolja a cyberpunkot a köztudatba: a film jókor és jó időben érkezik, továbbá a legjobbaktól lop (a *legjobbakból merítkezik, a legjobbak inspirálták, ilyeneket írunk, amikor a politikai korrektség vagy a főszerkesztő fizetésmegvonási fenyegetése miatt kushadnod kell, de amúgy igen, egészen pofátlan lopások vannak benne*). A Y2K szociológia feszültsége miatt bármi magvas nagy eséllyel indít a siker felé, izmos és jó scifiket meg nem igazán dobott a filmipar az ezt megelőző pár évben. A Mátrix okos, mert úgy gyárt saját mitológiát, hogy közben egyszerre lovagolja meg a technikust és a misztikust: megváltófigurával és az indiai valláskép virtuális valósággal egyenértékű illúziójával, a *mayával* sakkozik, aki látta a filmet, öt percig önjelölt filozófus volt legalább egy fogmosás erejéig, hogy mi van ha a tükör nem igazi és mind néztük egy darabig a következő családi ebédnél a kanalat, hogy elfordul el, mert nincs kanál, én vagyok a kanál, ha én elfordulok, az is elfordul, hiszen én vagyok, aztán jött a tasli, hogy mi vagy te, tűzok, hogy így forgatod a fejed-e.

Egy *high concept* filmnél elkerülhetetlen, hogy nagy ötletekből dolgozzunk, a nagy ötleteket meg már valaki úgyis megírta korábban. Az ráadásul, hogy most igaz-e előttem az energiamentalitás vagy sem, azt már több évezrede rágják filozófusok, úgyhogy csak újabb iterációja a *Mátrix* Plátónak, Kantnak meg Baudrillardnak. A patchwork persze tovább bővül: képkockás összehasonlításokat találhatunk arról, hogy a Mátrix és a **Dark City** egyes kulcsjelenetei hogyan hasonlítanak egymásra látványban, a rendezők pedig egy pillanatig sem titkolták azt, hogy a **Ghost in the Shell**t vitték magukkal a megbeszélésekre, hogy azt akarják megcsinálni, csak élő szereplőkkel. Jóval közelebb van azonban a plágiumhoz Grant Morrison évezredzáró képregénysorozata, a **The Invisibles**, ami korántsem cyberpunk, ellenben egy



olyan különleges képességekkel felszerelt okkult-terrorista sejtről szól, akik a világot manipuláló, az emberiséget rabszolgasorsba hajtó bizarr dimenzióntúli istenek ellen veszik fel a küzdelmet, köztük egy kopasz, nap-szemüveges központi teoretizáló harcosfigurával és egy utcakölyökkel, akiről mindenki azt hiszi, hogy ő a következő Buddha. Ismerős valahonnan? A cselekményszál, az ellentétek ütköztetése, a feloldások, az alapötlet, a valóság mikéntjével kapcsolatos problémák, mind legalább ennyire találkoznak a filmmel. Morrison több interjúban is állítja: a rendezők gyakorlatilag lelopták az ötletét, a történetet, a high conceptet, ellenben a célja mindig is az volt a képregénnyel, hogy híres legyen és minél többen ismerjék meg a sorozatot, úgyhogy gyakorlatilag célbaért, így jár az, aki pontatlanul végzi a rituálét. *Fate is not without a sense of irony*, mondaná erre Morpheus.

A Mátrix az ötletek akkora patchworkje meg kultúrhombárja, hogy nehezen lehet csak egy-egy absztraktot kiszedni belőle, mindenesetre érdemes figyelni arra, hogy ezzel erősödik nagyon az egyik fajta cybertér a kettőből. Vincenzo Natali rendezőt kérdezik meg a Neurománc film egyik rendezői beszélgetésén, hogy hogyan akarja ő megoldani a cybertér megjelenítését, mert már egészen jól kialakult kliséhalom van az emberek fejében ezzel kapcsolatban. Natali jogosan erre azt válaszolja, hogy kétféle kép van: vagy a nyolcvanas évek játéktermén és minimalista ábrázolásán felnőtt változatról beszélünk (Tron, Johnny Mnemonic, stb.) vagy pedig a minél valóságszerűbb, valóságghűbb, érzékekre is megfelelően ható virtuális valóságról (ez a Mátrix, az eXistenZ, a 13th Floor, stb.). Van egy harmadikfajta elképzelés is, hinteli a rendező, ami valamenynyire újszerű képet hoz majd: ez ugyanis az, hogy az eddigi cybertérelképzelések emberközpontúak voltak. Gibson szerint a mátrix mesterséges intelligenciákkal

Vincenzo Natali



van tele, Natali pedig erre azt mondta: mi lenne, ha a mátrix egy olyan hely lenne, ahol a dolgok a mester-séges intelligenciák logikájának és „gondolkodásának” megfelelően állnának össze és működnének. Tudjuk, hogy az emberi gondolkodás mennyire sínrefektetett és sokunknak milyen nehéz átállni, egyáltalán abba bele-gondolni, hogy egy másik ember hogyan láthatja más-ként azt a helyzetet, amit mi valahogyan látunk, más lo-gikával sokszor nem is tudunk gondolkodni, maximum csak mintakövetni vagy utánozni tudunk. Ugyanez lesz a cybertérben is, nem lesz könnyű, nem lesz mindenki által elérhető vagy fizikailag kellemes érzés egy másik életforma életterében élni.

### duplanulla és előre: forrás

Hackers 2: Takedown (2000, Joe Chappelle)  
IKU (2000, Shu Lea Cheang)  
No Maps for These Territories (2000, Mark Neale)  
On The Edge of Blade Runner (2000, Andrew Abbott)  
Robocop Prime Directives (2000, Julian Grant)  
Antitrust (2001, Peter Howitt)  
Freedom Downtime (2001, Emmanuel Goldstein)  
Swordfish (2001, Dominic Sena)  
Cube 2: Hypercube (2002, Andrzej Sekula)  
Cypher (2002, Vincenzo Natali)  
Equilibrium (2002, Kurt Wimmer)  
Animatrix (2003, misc)  
Code 46 (2003, Michael Winterbottom)  
Terminator 3: Rise of the Machines (2003, Jonathan Mostow)  
The Matrix Reloaded (2003, The Wachowski Brothers)  
The Matrix Revolutions (2003, The Wachowski Brothers)  
Natural City (2003, Byung-Chun Min)  
Wonderful Days (2003, Moon-Saeng Kim)  
Cube Zero (2004, Ernie Barbarash)  
Cyber Wars (2004, Jian Hong Kuo)  
Aeon Flux (2005, Karyn Kusama)  
Alive in Joburg (2005, Neil Blomkamp)



Cl.One (2005, Jason J. Tomaric)  
Fragile Machine (2005, Ben Steele)  
The Island (2005, Michael Bay)  
Aachi and Ssipak (2006, Jo Beom-Jin)  
Children of Men (2006, Alfonso Cuarón)  
Firewall (2006, Richard Loncraine)  
Southland Tales (2006, Richard Kelly)  
Ultraviolet (2006, Kurt Wimmer)  
Ben X (2007, Nic Balthazar)  
Moebius Redux (2007, Hasko Baumann)  
Nightmare City 2035 (Terence H. Winkless)  
The Gene Generation (2007, Pearry Reginald Teo)  
We Are The Strange (2007, M dot Strange)  
Doomsday (2008, Neil Marshall)  
Repo the Genetic Opera (2008, Darren Lynn Bousman)  
Sleep Dealer (2008, Alex Rivera)  
Wargames Dead Code (2008, Stuart Gillard)  
District 9 (2009, Neil Blomkamp)  
Gamer (2009, Mark Neveldine and Brian Taylor)  
Surrogates (2009, Jonathan Mostow)  
Splice (2009, Vincenzo Natali)  
Terminator Salvation (2009, McG)  
The Road (2009, John Hillcoat)  
Repo Men (2010, Miguel Sapochnik)  
The Book of Eli (2010, Albert & Allen Hughes)  
Tron Legacy (2010, Joseph Kosinski)  
Inception (2010, Chris Nolan)

## duplanulla és előre: reboot, remake, rezonansz

Ahogy nem borult vissza a világunk ezerkilencszázba (vagy legalábbis ezt hisszük, körbenézek, rezeg a lécz azért sok helyen), nem jöttek el értünk az idegenek (vagy eljöttek, de nincs tudomásunk róla Will Smith miatt) és egyre jobban körbevette a társadalmat a növekvő infobuborék, annál jobban leült a cyberpunk. Elkezdhetük kipipálni a klisélistát, egyre több pontján kellett rábólintanunk, hogy a Neurománcban élünk, csak idegi meg-



szakító helyett rohynolt használnak a lányoknál, tűvető helyett aides fecskendőt, *skillsetet* kiégető gombaméreg helyett meg berakják a fejed a kocsiajtó meg a karosszéria közé, aztán nekiszaladnak párszor, brutálisan egyszerű, mint a gyomorral visszahúzott vallatófrottír, de működik, egyébként sem értettem soha, hogy miért hagyja életben a maffia azt, aki megpróbálta átverni.

*Aki erre reflektált, rosszul csinálta:* a hackerekről szóló thrillerekben kapucnis-napszemüveges, zsíroshajú és mosdatlan fiúk törtek meg kormánysszerve(re)ket elnagyolt grafikájú oldalakon, amiken külön gombokkal volt jelölve, hogy mit kell megtörni és hol vannak a fontos fájlok, amikor meg megszorongatták őket, megijedtek, Julian Assange legalább tudja, hogy hogyan kell cirkuszt és köznyilatkozatos coolt osztani. Ha nem ilyenek voltak, akkor csak a harminc underground rajongónak volt izgalmas a cselekmény, meg talán még csak azoknak, akik a hackelés mögöttes értelmét meg motivációját akarták felfogni. Így vérzett el a *Hackers 2: Takedown*, az *Antitrust*, a *Swordfish*, a *Firewall*, sőt, a múlt évtized legkellemetlenebb újjáélesztése, a *Wargames Dead Code* is.

A Mátrix átlépett a plágiumon és a mitológiagyártáson: a *Reloaded*-ban elindított, loopra rakott geneziszből csúfos patrióta zászlólengetés lett meg songoku ízű, bubimentes, szavatosságot vesztett energiaital. Addig volt sikeres a patchwork, amíg Morrisontól emelték át a törzsanyagot, anélkül csak a srapnel meg a vér maradt meg a pietává átavansált Sad Keanu, a franchise ötletelenségét meg csak az *Animatrix* mentette meg, abban is az egyetlen minőségi, az eredeti film hangulatát hozó darabbal, a *Last Transmission from the Osirisszal*, illetve az Aeon Flux sorozatot fémjelző Peter Chung rendezte shorttal, a *Matriculated*-del.



A korszak legkiemelkedőbb és legelőremutatóbb rendezője a Kanadából kikandikáló Vincenzo Natali, aki kilencvenhétben megrendezte a cyberpunk *Godot-ra várva*t egy emkálutrista kockában *Cube* címmel, annyira sikerült a technológiával maga körül csapkodó, megfoghatatlan, érthetetlen, lovecraftista őrült istenképet bele-tömködni a szubkultúra fejébe megint, hogy kollektíve mentünk ki az éjjelnappaliba hajtogatni magunknak egy alumíniumsisakot megint, pár évtizede ez a divat, ha jelezni akarsz, hogy veszélytelen vagy, de potenciálisan szubverzív, *nyilván baj van, ha már jelezni akarsz*. Az elkövetkező évek sem eseménytelenek Natali számára: leforgatja az évtized egyik legkiemelkedőbb, mégis alulértékelt kémtörténetét, a *Cyphert*, majd a cyberpunk második legnépszerűbb gyermekét, a biopunk szubszubkultúrát mainstreamre terítő *Splice*-ot, ami után nem is csoda, hogy megkapja az ultramodern filmkultúra aranytojást tojó szaroscsirkéjét: neki kell képernyőre vinnie a Neurománcot. Kisebb gyémántokban szintén bővelkedik ez az időszak: a Neil Blomkamp rendezte *District 9* igazi apartheidscifi, a corporate kultúra és katonaság keresztmetszetébe szorult idegenek meséje modern visszatekintés a kolumbuszi invázióra és a pöcegödörből csimbókokat dobáló emberi természet változtathatatlanságára (nyilván van benne alienkurva), a *We are the Strange* az orosz konstruktivista éveket és David Lynchet egyszerre idéző 8bit homemade videomontázs, az *Inception* pedig az évtized kötelező falnéző misztikuma, régen Dzsung Dzivel meg lepkékkel játszottuk mindezt, most meg Marion Cotillarddal, érződik, melyiket választanánk inkább.

Ami viszont *igazán* kultuszfilm, az a Fűrész-rendező Darren Lynn Bousman biopunk rockoperája, a **Repo! the Genetic Opera**. A film nemcsak szokatlan műfajfúrcsaságával emelkedik ki a tucatnyi narratív scifi közül (a *rockopera* pedig az elmúlt évtizedeknek köszönhetően

minimálparanoia

afrocyberpunk



kultikongyűjtők

revivalhullám,  
remake-őrület



valahol teljes joggal érdekelte meg a kultúrlepra összes velejáróját, ezután garantáltan nem kapok meghívást felsőbb társadalmi körökbe, *I'm a leaf on the wind, watch me how I soar*), hanem legalább olyan vegyes felhozatala van popkult szereplőkben, mint a **Johnny Mnemonic**nak: az operaénekes Sarah Brightman mellett a castban domborít az ipari kultúra egyik, ha nem a leghíresebb vokalistája, a Skinny Puppy-frontember Nivek Ogre, a bulvárkirálynő Paris Hilton, az amerikai pörölyöklű apafigurák legsúlyosabbika, Paul Sorvino, a több tucat horrorfilm archetipikus ikongonosza, Bill Moseley, cameoszerepben pedig ott gitározik a színpadon maga Joan Jett, akit ha nem ismernél, akkor *i love rock and roll, so put another dime in the jukebox, baby* és a műveletlenségedért két óra latex búslakodó a sarokban.

A kettőezres évek *remake*- meg *revival*-hulláma persze ezt a szegmenst sem hagyja büntetlenül: a rendkívül kellemetlen, zséfműnek is csak jóindulattal alkalmas Wargames Dead Code mellett a hollywoodi filmipar is csak az emelkedő aljáig tud *ffuuuuuut*ni. Az MTV klaszszikus szadobérgyilkos Aeon Flux-sorozatának átirata csak és kizárólag Charlize Theronban domborít, a történet, a körítés, a szereplők, a háttér és a világ mind egyenértékű az irodalomtörténeti *flat* fogalmával, amit igazából őszintén *vértelennek* hívunk magunk között. A flatet még a ráaggatott háromdó sem javítja fel, ez a konklúziója a Tron: Legacynek. Huszonnyolc évvel az eredeti után érkezik a folytatás, nem másabb ez a nagyon elkésett *folytatást kérő utórandi-SMS*nél: a gesztus értékelhető, de inkább ne tettük volna meg. A Disney bebizonyítja, hogy a rajzolt-animált gyermekfilmek szellemi színvonalán nem képes túlmutatni, a Daft Punk pedig azt, hogy akármennyire félrecsúsztak az első nagylemez után, profi filmzenét tudnak írni, a film egyetlen értékelhető jelenete az, amikor észreveszik a DJ-pultból

az alattuk pulzáló tömegverekedést, összenéznek, majd csutkára tekerik a hangerőt. *Mi sem tennénk máshogy.*

A Disney amúgy évtizedes tapasztalatokkal a háta mögött is elsőbálózó a *hardcore edge*ben, az **Avatart** is a **Tron: Legacy**hoz hasonlóan a látvány adta el, olcsóbban jöttünk volna ki bármilyen hallucinogénnel megitatott mozijeggyel meg egy két órán át forgatott háromszöggel és valószínűleg jobban is tetszett volna, amit kapunk. Egyébként is a filmipar kövek alá rejtett, kínaifalhosszan vitatott problémája a forgatókönyvíró, legyen-e egyáltalán történet vagy ne legyen, minek legyen, egyébként sem több sok helyen a scriptwriter annál a valakinél, aki ír egy vázat a *product placement*nek, aztán félrepöccintik. Ha jövőt írsz, próbáld meg legalább azt felvázolni a liternyi kávé mellé, hogy hogyan alakítja át a technológia a társadalmat meg a mindennapi szokásokat, ha nem teszed meg, nem lesz hiteles, hitelesség hiányában meg felejtethető lesz, ezen a banánhéjon csúszik el például a meglepően jó ötlettel indító és érezhetően elkapkodott **In Time**. A stúdió saját cyberpunkja, a **Surrogates** is itt pattan el egyfelől: hiába tették főszerepbe chucknorrisista védelmi amulettként Bruce Willist, másodpercre kiszámítható cselekménnyel és próbababa karakterekkel még sosem raboltunk bankot (*tudod, tíz százalék*). Ami a másfelőlt illeti, ugyanabban a hónapban mutatnak be a mozik egy filmet, ami ugyanazt a témát (*a test irányíthatóságát, dummy testeket, a valóság és a virtuális valóság be- és átjárhatóságát*) járja be jóval absztraktabbul, sokkal szikárabban, erősebb karakterekkel, Gerald Butler a sokat szenvedett romantikus főhős, Dexter a főgonosz, ezzel a hölgyeket megfogtuk, *ha őket meg, mindenkit meg*, örök marketingszabály orsózik vissza a végé aljáról<sup>127</sup>.

lelkes, de csúnya



127 A remakek, remixek és rebootok ráadásul folytatódnak: régóta hír van arról, hogy készül a Blade Runner második része és élőszereplős változatot



A cyberpunk eklektikájának igazi ízét az új évezredben nem is a filmek vagy a könyvek, hanem a képregények adták igazán, a neontrón tetejéről meg a már eddig is számtalanszor, a Word szerint viszont csak tizenegyszer említett házikedvenc, Warren Ellis öntötte a fiatalság agyába a metafizikával, mizantrópiával és kvantumbukkakéval teli háziscotchot. Említettem már a redbull, erdészszakáll és erőszak erdejéből érkező nonplusultrát, a filmért és sorozatért egyaránt kiáltó **Transmetropolitan**, aminek hőse, Spider Jerusalem, a cyberpunk új generációjának még újabb mintaképe. A Hunter S. Thompsonról mintázott újságíró, *kollégái szerint pusztíthatatlan erekiójú hatéves*, megállás nélkül önti magába az ingert, többszáz tévécsatornától kezdve a soktucat felesen keresztül az ismeretlen, de legalább sok mellékhatással bíró drogig, gyűlöli a helyet, ahol él, a társadalmat, ami írásra készíti és a rendszert, ami természetéből fakadóan igazságtalan, cserébe hiperintelligens, úgy oknyomoz, mint a Wikileaks a közben és még egy Pulitzerneyi, valamint ha úgy dönt, hogy ledönti Amerika éléről az elnököt, akkor az az elnök bizony ledől, én meg lespoilerezttem a hatvan résznyi képregény eszményi végét, bocs.

A jövő ennek megfelelően megaremix, *minden-minden-nel*, a szabadpolcos, legálisan fogyasztható emberi hús, az agyat szétégető információvírus, a két év alatt prezentációig fejleszthető lombikpolitikuss, az éneklő marsi nemibetegség, az önmagát drogfüggéssig kergető, mesterséges intelligenciával felszerelt molekulagyártó meg a sarokról vihető staniclis majomagy standard házikellék, *minden felszorzott és felszorozható*, ennek megfelelően ha van mennyország, akkor az bizony maga a bukolika, félig agyhalottan termesztetni paradicsomot egy kertben

---

akarnak forgatni olyan klasszikus cyberpunk animékből, mint a Ghost in the Shell, az Akira meg a Battle Angel Alita [Gunnm].

fák meg bogarak között, mert akkor nem folyik százmil-  
lió csatorna zaja a fejedbe és az, ha a bolond lelkészfe-  
leségek halott menyéteket szögeznek az ajtóra minden  
reggel szociális jelölőként, az abszolút elfogadható kel-  
lemetlenség. *(Főleg, ha van rakétavetőd. És nem akarsz  
sokáig maradni a környéken.)*

A Transmetropolitant túlszárnyalni persze nehéz, *per se*  
lehetetlen, Ellis többi anyaga nem is haladja meg en-  
nek sem az ötlet/oldal sűrűségét, sem pedig a minő-  
ségét. Közel van hozzá viszont az RFID-technológiát  
a sufnituningos testmódosítással, Cthulhuval meg a  
tibeti tulpákkal összekapcsoló, szomorúan félbeha-  
gyott, a világot az antihős szemszögéből figyelő **Dok-  
tor Sleepless**, a 24, a Fringe és a Numbers három-  
szögéből kikandikáló, **Global Frequency** *(aminek pilot  
epizódja véletlenszerűen levadászható a szürkeforrá-  
sokból, vízvázstó sorozat lett volna belőle, ha túljut a  
papírmunkán)*, a Transmetropolitan világának ötletpa-  
rádját még egyszer tűzijátékozó, epizódértékű **Angel  
Stomp Future** vagy a szuperhősség-felelősségvállalás-  
törtszemélyiség témákkal lehatárolt **Supergod**, a **No  
Hero** vagy a **Black Summer**.

### hungarocyberpunk: inkább megéltük, mint megcsi- náltuk

A valós élet és az elképzelhetetlenül szilárd animehajú,  
éjszakai multiplayer meccsekben brillírozott reflexű, öt-  
ezer dolláros baszadékhangú narrátorokkal figyelmes-  
re élhajtott játékok közös halmaza a *headshot*: viszlát a  
fánkszagú ing mögé szíjazott kevlárnak meg a szív fölé  
rejtett, háborút megjárt, dohányszagú nagyapától örö-  
költ cigarettásdoboznak, ha fejbőlőnek, százharmincöt  
fokban megcsúszik a világ, lekapcsolják a villanyt, al-  
bumborító marad utánad az aszfalton pálló vérfoltból.

Doktor Sleepless



De most meg-  
kevertelek, az  
internet maga  
a cyberspace.  
(Vagy nem. Böl-  
csészek, filozófu-  
sok, pástra!)



Ilyen headshotot sikerült bekapnom egy klasszikus gyerekverstől, hogyaztmondja Siv Wideberg gyermek-versíró majdnemhaikuja (7-8-9), örülök, hogy a svédek is írnak haikukat, *gyűjtöttem a bélyeget, apa hozott három kilót, azóta nem gyűjtök bélyeget*, most meg nézz fel a Google Trends grafikonra és értelmezd a lényeget, ez történt a cyberpunkkal is, neonedgestül-esőbenhackerestül, ahogy kell. Most huszonnyolc éves a Neurománc, a sci-fi portálok egymás után robbantják a cikkeket, hogy naprakész-e még a múlt évszázad leg-jelentősebb víziója és ha körbenézel, naprakész annyi-ból, hogy jelen lett belőle.

Cyberspace helyett megkaptuk az internetet, többmillió felhasználó közös megegyezésen alapuló hallucináció-ját, az adatforgalmat ábrázoló térképet, ahol a nagyvá-rosok, szerverparkok és az egyetemi kampuszok lüktető szupernóvák, a nagyhatalmak és az országokon átnyúló multicégek köszönik, jól vannak, Afrika gyakorlatilag már a jelen pillanatban is szeparált teszttelep, hackereink, designer drogjaink vannak, az ázsiai kultúra már régen fúzióban van az európaival, a kilencvenes évek összes csecse eszköze az adatkesztyűtől a VR-sisakig meg egyszerűen ergonómiai kurvaanyjának bizonyult.

A Trends hevült szemű szomorúnosztalgia helyett be-mondja a frankót: három éve stagnál a cyberpunk, gyakorlatilag döglött, bármi is legyen az, az ébrentartó érdeklődés egyik fókuszpontja pedig Magyarország, el-végre is mi pipáltuk ki a világ jó dolgait hologramoktól a telefonközponton és a tévén keresztül a művérig, üljön le, elégtelen.

*Kicsit olyan a magyar cyberpunk, mint a magyar köz-lekedési kultúra; kevesebbet tudunk felmutatni, mint amennyiről beszélünk* – mondja a worldshots.hu és a cyberculture.hu főnöke, Kelt egy kiállításmegnyitó al-

kalmával, a legnagyobb jóindulattal válogatok az elmúlt évek magyar eresztéseiből, már-már ott tartok, hogy Antal Nimród *Kontrollját* is bevágom a listába a parkourmentes Deák téri üldözéses jelenettel együtt már pusztán csak azért, mert az legalább megtöri a felületi feszültséget, aztán megemberelem magam, mégsem.

Schreiber András már korábban, a HVG Online-on publikált anyagában is a magyar cyberpunkot kereste, úgy ír Vranik Roland *Adás*, illetve Pater Sparrow *1* című filmjéről, hogy közben mindkét rendező emberfogóval tartja magától távol a feltételezést, hogy sci-fit gyártana. Ha Schreibernek igaza lenne abban, hogy a filozófia és a minimalizmus adja a magyar sci-fi alapját, akkor ponthu berken belül nyugodtan születhetett volna olyan alkotás is, ami a *Pi*, a *Cube* és a *Gusha no Bindume* háromszögén belül mozog. (Nem így történt.) Schreiber még Monory-Mész András *Meteo* c. filmjét sorolná ide, a Prae-tanonc Pál Dániel Levente szerint Dési András és Móra Gábor közös filmje, a *639. baba* sorolandó ide, megint mások Artner Iván és Barcs Miklós *Égi rovarjára* esküsznek, már amennyire cyberpunknak tekinthető a MIR kódolatlan adásaiból készített pszichedelikus mix, de ha nem, legalább megnézhető. (Meg mi csináltunk Mesmer Tamással egy rövidfilmet *14sec* címmel, igaz, közhelyektől nem éppen mentes kísérleti film, amiben ami nem angol, az japán és ennek megfelelően kellően érthetetlen.)

Regényvonalon két mű viszi a mezőnyt, az Index népszerűsítette Jake Smiles-regény, az *1link* és a Gáspár András írta *Kiálts farkast*. Az előbbiről Bodoky Tamás írta még, hogy szerény véleménye szerint a legdrótosabb antiutópia, ami a *Snow Crash* óta nyomtatásban megjelent (totálbrutál ká-európai életérzéssel, virtuálincesztussal, további info- és erotomán nyalánságokkal súlyosbított, technikailag korrekt cyberpunk prózá-

Vranik Roland  
Pater Sparrow

Monory-Mész  
András

Dési-Móra

Artner-Barcs



ról beszél), ami azt jelenti, hogy a személyazonosságát a mai napig fel nem fedő szerző (*mindenkinek vannak róla tippjei, mindenki ismer olyan embert, aki látott már olyat, aki tudjahogy*) vagy Bodoky jó spanja, vagy hazugságigmenően el kellett adni a könyvet, vagy gyakorlatilag elvitt a cica nyolc kibaszott évet a médiateoretikus életéből, hogy kiessen a padlóra Gibson teljes Bridge-trilógiája, jópár regény Sterlingtől, Stephenson-tól, Cadigantól és már alig várom, hogy beugassatok. Z. Németh István száz oldalt sem megütő könyve, a *Kís magyar cyberpunk* is a könyvespolcon ül, a cikk kedvéért rendelttem meg, mégsem mertem beleolvasni, ha az ajánlóba kiragadott részletben azt olvasom, hogy

*Pontosabban egész idő alatt a felesége véleménye járt a fejében, aki szerint akárhány valóság is van a teremtet világban, a jó novella a családayak számára is érthető. Nekilátott hát átírni az utolsó bekezdést, és boldogan érezte, hogy megtalálta a megfelelő fordulatot. Aztán nekiállt, hogy a történetet feljåtssza egy lemezre a többi mellé.*

De legalább több helyet kapott, mint Gáspár András, aki miatt a magyar sci-fi élet gyűlöletét fogom kivívni (*már-mint hogy igen, megrendeltem, de nem, tíz oldal után lettem, de majd, leszedálom magam és újrakezdem*). Az új eresztések között Csepregi Tamás *Szintetikus álomja* kacsint egy metrósötétet, Chelloveck blogjában ott az elemzés, fekete háttéren szürkével. Gratulálunk.

Minőségibb a helyzet képregények terén, Olajos Csaba és Géczi Zoltán Amerikában adta ki *Dead.Line: Spiritus Sancti* című képregényét – ami formailag meglepő volt, ami történetileg ütött, az egyúttal hozott számos elismerést és egy nem éppen profi kiadót – az első négy rész egy trade paperbackben került kevés kiválasztott polcára, az ötödik és hatodik betördelve, kiadatlanul



áll még kevesebb még kiválasztottabb merevlemezen. Odegnál Róbert grafikus nemcsak derékban tör ketté, ha rossz szögben nézel rá, hanem tökéletesen fest hangulatot is *A hívó* című 48 oldalas, igen minőségi kiadású munkájában, bér munkát végző psychicről, aki elrontott küldetés után menekül a világ elől, az endless.hu tökéletes recenziót ír róla, igaz, akit érdekel a popkultúra meg a speculative fiction, az napi bejárófiúlány az endless portájára, ritka dolog itthon, ami évek óta is ugyanolyan minőségben működik.

Nem csoda, hogy az ébrentartó érdeklődés egyik fókuszpontja Magyarország, tizenöt évvel ezelőtt a Nyugati pályaudvar metróállomása meg a jelenlegi West End között húzódó, árusokkal penészpettyezett betonfolyosója volt a *Gibson-aluljáró*, ezt magyarázták nekem, néztek csak szét a harmincforintos, kétfaszú fodrászokkal (*keresztbe könnyebb bekapni, mint hosszában*) és a cicanadrághoz passzoló göndörfrizúrokkal telepakolt, lopott jpegekből összerakott fekete-fehér pornómagazinokon meg a taktkazettákon, amik kétszáz forintért már annyira voltak illegálisak, hogy ~~olesőbb~~ könnyebb volt szemet hunyni felettük, mint bezúzatni őket. Aztán elromlott a zeneipar és dokumentáltan roppantottak meg a sajtó száját pont bezáró mennyiséget vagy Ukrajnának nagyobb szüksége volt a popszakmára.

A balkánkelet szomorúnemecsekjei meg azóta hálásan köpik az epigont, amikor van mit neki, azok meg pár kör után eltűnnek a lefolyó mélyén, hiába tanultátok azt a CSI-ből, hogy addig kell rángatni a vécélehúzót, amíg vissza nem hozza az örvényfizika a gyilkos vérével festett tampont, az így és ebben a formában nem igaz. A balkánkelet egyébkéntis nehezen dobott hangrólhangra epigont, úgyhogy csak kettőt sikerült neki az évek alatt: a kovácsákosig télikerteződő **Bonanza Banzait** meg az **Escalator**t, akitől az Anatomia, live in Dessau fe-

Olajos-Géczi  
Odegnál Róbert

A Gibson-aluljáró



Escalator

lejthetetlen, mert az alapjaitól tíz évet tudtok fiatalodni, másfelől meg egy az egyben a Front 242-t idézik, a szöveget viszont már nehezen lehet érteni, így nem is szembesülünk az olyan ellenkulturális bravúrokkal, mint *a pupilla-reflex negatív, az exitus beállt / a műtőasztalon a lélek a testemtől elszállt*. (Az ilyenekért amúgy három nap magánzárka jár, haragudni viszont nehéz, mert jók, szomorú pesti dilemma ez.)

East Edge  
CyberArt & Tech  
Group

Gyűjtögetem a kordokumentumokat, Szegedről indul a médiaművészet gerillaostora, az East Edge CyberArt & Tech Group, a történet ízéhez pedig gazdagon tesz hozzá, hogy csak a Wayback Machinen keresztül tudjuk lekövetni elmúlt éveik nagy részét. Hozzájuk kötődik 1994-ből az első magyar nyelvű cyberpunk publikáció, a XANNER lemezújság – még beszerezhető a szürke-fehér, newsgroupból legyűjtött szövegű kötelező olvasókönyv és cyberesztétikai kötelezvény, én meg valami rozsdáállagút morzsolok ki a szemeim sarkából, ezen keresztül ismertük meg a Hacker Crackdown-t, R.U. Siriust, a Skinny Puppyt és a kilencvenes évek számtalan újszerű csáppal visító szökevényét. Három évvel később az East Edge tagjaival együtt ülök a Soros Alapítvány C3 központjában, a gimnazista tanárok akkor nem értik, hogy mi az internet és miért fontosabb érettségi előtt rádiózni, de a Soros Alapítvány mágikus erejű név, elhallgatnak. Erősebb mágíának bizonyul az infrastruktúra, a szatellitkapcsolat és Mészöly Suzanne, a C3 akkori főnöke, akivel gyakorlatilag megindul az első magyar netrádió – a ParaRadio tíz évre rá megszűnik, Suzanne férjének agyröngtgenje emlékeztet minket a bal felső sarokban, hogy semmi sem állandó. Mégis, ha valahol pop- és techkulturális olvasztótégelyről beszélhetünk, az ott gyülekezett a második emelet aprócska stúdiójában, jobb esetben Mészöly Suzanne könyvespolca, lövetnyi erősségű, színpompás, kétszáz oldalas sűrűségűre préselt pillangóhad előtt.

XANNER

C3



2001, november. Bodoky Tamás monokróm fétisfotókkal övezett cikkben írja, hogy mi szüljük meg az újmagyart, vélhetően a dotkom-szektor magyar megfelelőjében dolgozunk és kereszthivatkozásokkal tarkítva osztjuk meg olvasóinkkal viszontagságainkat, ekkor indul az LD50 is, amiről az elmúlt tíz évben havonta egyszer legalább leadom valahol, hogy fotóblogként indult, aztán Magyarország eddig legnagyobb alternatív közösségi oldala és társskeresője lett. *(Aztán felnyitottam az ernyőt és hagytam, hogy a légörvény felrántsön valahova. Ilyen lehet a pokol, sötét van, narancssárgával és kutyaugatással pettyezve, a háttérben egy paleoklimatológiai labor leletei.)* Az első két évben, ha már a zagyva ekletikáról beszélünk, csak az forgott az oldalon igazán, élesen pofozták olvasók, kollégák és kortársak egyaránt, a C4 meg Tornado főként, C4 archívjaira a mai napig nem leltem rá, ha valaki tud, segítsen ki.

Kömlődi Ferencsel, az agent.ai hírfelelősével, robotika- és MI-szakértővel le kell kezeznünk legalább egy könyv erejéig, hogy tisztábban lássuk a hazai helyzetet: popkulturális ajánlója, a **Fénykatedrális**, illetve az elektronikus zenéről Pánczél Gáborral írt anyaga, az ingyen is letölthető **Mennyek Kapui** csecse rendet vág az éjszakában (ezzel az erővel mondjuk Vágvölgyi B. András **Tokyo Undergroundja** is hiánypótló lehet, ez inkább a szigetország felől magyarázza meg, miért jó a japánnak termoptikus pikacsuként ugrani a Tokyo Tower tetejéről). Kömlődivel a Ghost in the Shell magyar DVD-jére készítek interjút, a szemei között vékony ADHD-csík, látszik, reciklált anyagot ad elő, a szünetben rámnéz, észrevételezi a fekete-narancs Rotersand-felsőt, egyetértően ráz velem kezét, én is szeretem az Ajaxot, az egy jó csapat, mondja.



## japán cyberpunk: forrás

Burst City (1982, Sogo Ishii)  
Death Powder (1986, Shigeru Izumiya)  
Denchu Kozo No Boken (1987, Shinya Tsukamoto)  
Gunhed (1989, Masato Harada – Alan Smithee)  
Tetsuo: Iron Man (1989, Shinya Tsukamoto)  
Gerurisuto (1990, Shozin Fukui)  
964 Pinocchio (1992, Shozin Fukui)  
Tetsuo 2: Body Hammer (1992, Shinya Tsukamoto)  
Battle Angel Alita (1993, Hiroshi Fukutomi)  
Ghost in the Shell (1995, Mamoru Oshii)  
Rubber's Lover (1996, Shozin Fukui)  
Armitage III Poly Matrix (1997, Takuya Sato)  
Andromedia (1998, Takashi Miike)  
Malice@Doll (2000, Keitarou Motonaga)  
Avalon (2001, Mamoru Oshii)  
Electric Dragon 80000V (2001, Sogo Ishii)  
Armitage Dual Matrix (2002, Katsuhito Akiyama)  
Tokyo Scanner (2003, Mamoru Oshii)  
Basic Tsukamoto (2003, Masahiro Muramatsu)  
Gusha no Bindume (2004, Hiroki Yamaguchi)  
Ghost in the Shell 2: Innocence (2004)  
Meatball Machine (2005, Yuudai Yamaguchi)  
GITS SAC SSS (2006, Kenji Kamiyama)  
Appleseed Ex Machina (2007, Shinji Aramaki)  
Vexille 2077 Nippon Sakoku (2007, Fumihiko Sori)  
S-94 (2009, Shozin Fukui)  
Tetsuo: The Bullet Man (2009, Shinya Tsukamoto)  
Gantz & Gantz: Perfect Answer (2011, Shinsuke Sato)

Sorozatok: AD Police, Armitage III, Armitage OVA, Black Magic M  
66, Bubblegum Crash, Bubblegum Crisis, Cyber City Oedo 808,  
Ergo Proxy, GITS SAC, Hack Roots, Hack Gift, Hack Liminality,  
Real Drive, Serial Experiments Lain, Texhnolyze



## japán cyberpunk: a jövőd nekik szépia

Kafka pornóújságja a japán cyberpunk, tóruszba kell csavarodni hozzá a depressziótól, hogy tényleg beleragadjon a szemed, *lo-fi* szeretetből van, szólómunkából, olcsógumiból meg instantramen gyorsasággal kitüremkedő drillpéniszből, nem érti a japán néplelken meg varróattilán kívül senki, ilyen az igazi heideggeri bölcsészet és metaművészet, csak értelmezési potenciált tetünk bele, az objektív értelmet még kikapták a kognitív vámon, aztán csodálkozunk, hogy az egész hard edge fantasztikum *all style no substance*.

Lefordítom: borderlineba csavarodott Lisbeth Salander a keményvonalas japán sci-fi, **vagy** fekete-fehér, izzadságból, gyártelepből és testfétisből összerakott karkai metamorfózis, olyan mintha csavarmenetet tekernék Tarr Béla kilenc órán át pislantó lovába, **vagy** pedig ötven színes városból összeszendvicsezett megalopolisz tetején vitáznak nagymellű apakomplexusos rendőrnő embergépek óriási telepáncél gépemberekkel arról, hogy milyen embernek lenni, aztán negyed óráig száll egy műgalamb vagy egy vízcsepp, ami igazából egy univerzum, ami egy szerverpark.

A nyugati sápadtarcúaknak általában 1989-ben kezdődik a jövő, ha a technika seggéből kikandikáló japánok mondják<sup>128</sup>, akkor nyilván jövőbb és hardcoreabb, mint Sigourney Weaver egy mentőkapszulában: ekkor készül el a **Tetsuo: Iron Man**. Shinya Tsukamoto rövid úton át-hidalja a testzene gyár-, korom- és olajszeretete, a testmódosítás és a globális frusztráció közti szakadékot: a Tetsuo-kultusz alapja a magába fémtárgyakat tömködő férfi, akit az amerikai huszonötperces Twilight Zone-os

128 Yo dawg i herd you like the future so we put a future into your future so you could future while you future

izzadás, mono-  
króm, fémforgá-  
csos hardcore



Masamune Shirow  
Mamoru Oshii



jelenésekkönyvébe illően elég elütni ahhoz, hogy megfertőzzön a fém áldásával, onnantól kezdve nő belőled a fém, a kábel meg egy komplett alukorkáefté, drillpéniszed lesz és úgy nézel majd ki, mint egy dühödt hatéves, akit beküldtek egy mosógépbe, hogy szerelje szét egy ütvefúróval, ő meg felöltözött belőle, aztán most ebből cikkezik a fél internet, hogy öltözz fel ötezer forintért baumakszból meg obiból aztán fotózd magad napiszarra.

A japán cyberpunk kultúrsokk és ingerbukkake, háttérben a világháborús, tudatalattiban megbújó örök nukleáris paranoia, a földrajzi, kulturális és értékrendbeli szakadék. A popkultúra első körben a mangákból és animékből kezd el táplálkozni: a rajzfilm és a képregény erőteljesen fejlődő, számos csápirányba kísérletező megjelenési forma, nem is csoda, hogy előszeretettel csapunk le Masamune Shirow meg Mamoru Oshii anyagaira. A Hajime Sorayama igazi domborulatokkal feszítő robotnőitől már csak egy ugrás a riot grrl rendőrlány: az apakép nélküli, erőszakos vagy a magába forduló mizantróp, de minden esetben jótestű rendfenntartó az európaiaknak legalább annyira dobja a szextől tocsogó uniformisfétist, mint a japánoknak. Ahogy az MTV elkezd kinyúlani a japán popkultúra felé, benyúljuk mi is az olyan sorozatokat Shirowtól, mint a belpolitikától, társadalmi feszengéstől, metropoliszproblémáktól, zavaros külpolitikai harcoktól, lételméleti problémáktól és a cyberagy biztonságtechnikai megoldásaitól csorgó sorozatokat: amit a **Black Magic** vagy a **Dominion** elkezdett, azt vitte tovább a sorozatként, majd a két CG filmként megjelenő **Appleseed**. Az igazi áttörés azonban mindenféleképpen a **Ghost in the Shell**: a film egyszerre sakkozik emberivel és gépivel, transzcendenssel és mechanikussal, akcióval és filozófiával, pillanat alatt hódítja meg a fiatalokat meg a filmipart és mutatja meg, hogy milyen különbség van a különböző kontinensek jövőké-

pe között: míg Európa és Amerika nem sok különbséget mutat a bolti turmixgépre maszturbáló megélhetési perverzzel, addig Japánnak a technológia csak eszköz marad: a film alapjául szolgáló manga olyan gondtalanul megy bele fiktív politikai vitákba, hogy kétszer is el kell olvasnod, mielőtt megszeppensz. A japán cyberpunk persze elképzelhetetlen lenne az **Akira** nélkül: a Ghost in the Shell mellett ez számít a japán hard sci-fi másik kimagaslóan kick-ass alkotásának: mai szemmel kicsit csúszik már a mutáns, a biciklisfutár meg a nukleáris pusztulás, de a pusztulás és a technológia nyersességét a nyolcvanas évek sci-fi animéinél nem írta le jobban semmi, már a GITS univerzuma is pukedlizó fajansz ehhez képest.

Amíg a nyugati kultúrkörnek az internet a sebességről meg a szupersztrádáról szól, addig Japánnak az egész fogalom nem több (és nem kevesebb) a tengernél. A Ghost in the Shell utolsó mondata szerint *the net is vast and endless*, a manga folytatása pedig továbbviszi ezt a képet: az ábrázolások szinte mind úszva mutatják az adattengerben (sic!) közlekedőket, az elképzelhetetlenül komplex adattömbhöz pedig legalább annyira komplex UI dukál. (Aztán Shirow legújabb sorozata, a **Real Drive** még egyértelműbbé teszi mindezt, óceán mellé teszi az adatbúvárokat, hogy mindenféleképpen átjöjjön a zeitgeist: az internet nem olyan szögletes és éles, ahogyan azt az emberek gondolják. A japán izolációs politika és öntudat legalább ennyire jól látszik és sajnálom, spoiler jön: a **Vexille** anime legnagyobb arculcsapása az, hogy a szigetországban minden ember meghalt és robotok vették át az uralmat, ezt pedig úgy tudták megoldani, hogy lezárták magukat a világ megfigyelő műholdjai elől. Az üzenetek és a jelek pedig azt mutatják, hogy ha szükség van rá, lehet nemzeti internetet gyártani globális helyett, Japán megoldja magától a dolgot, ahogy a földrengést, az atombombát és a *coffee*

Még több  
technofetizmus.



Shozin Fukui  
Sogo Ishii  
Shinya Tsukamoto  
Hiroki Yamaguchi



*bukkake mant* is megoldották egyedül. A *Ghost in the Shell* univerzuma pedig érthetetlen. A sorozat második része, az **Innocence** francia lételméleti fejtegetés (aki illet sorozatban akar, annak ott az **Ergo Proxy**), a spinoff **Stand Alone Complex** pedig újfent külpolitika és hackertörténelem olyan, mintha 24-et néznél felesleges magánéleti szálak nélkül. Nem is csoda, hogy a *Ghost in the Shell* meg az *Akira* számít a japán cyberpunk ismertségi csúcsának: akció van bennük, pusztítás, nő, mutánsok, boszoku motorosbandák és valamennyi magvas gondolat, amit kellőképpen félredobhatunk.

A szinte mind fekete-fehér előszereplős cyberpunkok már ennél is kevésbé érthetőek: soktaktikával mutatnak rá a lét kérdőjelére és értelmetlenségére, a fogalmi hibákra gép és ember kapcsolata között, arra a szakadékra, amit Japán akkor lépett meg, amikor magához ölelte a technológiát, hogy valami előrevigye, arra a shinto hitre, ami szerint mindennek lelke van, még a gépeknek is, arra a különbségre, amit te akarsz, de a társadalom nyom rád, de pedig frusztrált leszel, rákos és baszatlan. Shozin Fukui, Sogo Ishii meg Shinya Tsukamoto filmjei a világ ipari kultúrájának kevésbé fényezett gyöngyszemei és meglehetősen nagy bontogatást igényelnek. Talán kicsivel könnyebben emészthető Hiroki Yamaguchi tévedésből horrorirányba pakolt anyaga, a **Gusha no Bindume**, ami a hetvenes-nyolcvanas évek lengyel bunkerfantasztikumát és a *Cube*-ot idézi egyszerre: hogyan lehet kimenekülni egy föld alá túrt több száz emeletes rendszerből és mi történik, ha a végén mégis kikerül az ember onnan.

Tsutomu Nihei mangái mutatják meg talán legjobban, hogy milyen nyers, mélystruktúrákkal teli lelke van a japán jövőlátásnak: az építészből mangakává avanszált művész kilenc kötetnyi epikus labirintusjárása, a **Blame!** társadalmi türelemjáték a javából és olyan, mintha

Kurosawa Dersu Uzaláját meg Tarr Bélát pakolnád egy föld alatti, végeláthatatlan fétispartiba. Gigantikusan hosszú, csendes, hosszú grafsnittek úsznak el, a világ egyszerre horizontális és vertikális labirintus, escherista és gigeri egyszerre, neked meg rögtön a hetvenes évek németországa jut eszedbe, Einstürzende Neubauten vagy lerombolandó új épületek.

Ugyanez a megbúvó ötlet a változó, pusztuló-újraépülő városkép mögött is: a városi dzsungel élő struktúra, ami reagál a természet dinamikájára, megújul és meghal, teret szorít új lakóhelyeknek, ezért néha felszámol másokat, sírni pedig nincs idő a pusztuláson, újra kell építeni mindent, a fekete fájdalomvizelet majd megreked az emlékekben, a tudatalattiban, a gyorsvasutas háromórás rémálmokban. Ugyanilyen zavaros, mechanikus, traumát mankómondatokkal elkergető agyat mutat *Kenji Siratori*, a japán cyberpunk, biopunk és zajzene egyik fő istene: ha eddig eljutottál a könyvben, egészen sokat nézek ki belőled, de ezt az ürgét nem fogod érteni. Senki sem érti, a fórumok zajonganak az összeesküvéselméletekkel, hogy Siratori igazából nem egy létező személy, de ha az is, biztos, hogy algoritmusok írják a könyveit, mert száz szóból *(amiből hatvannak köze van a technológiához vagy a valláshoz, a többi kötőszó, melléknév és birtokos szerkezet)* jövőkonceptiót meg könyvet írni nem embernek való feladat. *Még akkor sem, ha posztmodern bölcsészekről beszélünk.*

Ugyanilyen nyers a japán cyberpunk zene is: sötét, gitárokkal és zajjal teli ipari vagy posztipari zúzda minden egyes tétel, akár a **B.A.A.L.** játssza, akár a **Demonoid13**, a **2Bullet** vagy a **Despair**, mindegyikük azt fogja neked mondani: Tokió törött, a világ törött, ők is csak túlélők a felkelő nap országának körme alatt. Még emlékszem, ahogy 2005-ben még sikerül üdvözölnöm a Despair eredeti felállását Lipcsében, meghatottan ráznak velem

Tsutomu Nihei

Kenji Siratori



kezet, ahogy megemlítem az Akirát. *Akira?* kérdezik. *Azt tucatnyian ismerik meg szeretik nálunk.* Ugyanannyian szeretjük itt is a végnapokat, mint nálatok? Ugyanannyian, mondják. *Nem lep meg.*

## TETSUO: THE BULLET MAN

Posztmodernt tanultam az egyetemen és inkább kattant művészfilmeket néztem, mint bármi mást, de az összes bódhiszattvai kezünket tehetetlenül teszem (*tesszük*) szét, mert a legendás kultuszfilm *Tetsuo: The Bullet Man*-ben két értékelhető jelenet van, az egyikben Tsukamoto ráutal a homloka közepére simított tinccsel az egész boso-zoku-mindenségre, a másikban meg közelről nézhetjük meg a főhős Anthony egészen ügyesre felvakolt fémsminkjét, amúgy az egész film a német Sturm und Drangban gyökerezik, amikor az ifjúkori Wertherként megállunk egy fotó előtt, hogy APA APA MIÉRT HAGYTÁL EL MINKET és felsírunk, mint a sziréna a Fallout 3-ban. A trükk csak annyi, hogy apa korábban rosszfej biopunk volt és anyánkból is szó szerint ócskavasat csinált meg belőlünk is, csak ez most derült ki és nem akkor, mielőtt összeházasodtunk volna egy őrült japán nővel, aki szerint a szórakozás netovábbja egy kétszer kétszer kettes szobasarak jobb alsó sarkában van, fal felé fordulva. A zene borzasztó, a film legalább kétnyelvű, a színészek pedig annyira tehetségesek, hogy még az angol mondatok is savanyúborkáért megvett VICO-szinkronnak hatnak, az egyetlen jó kikacsintás a főcím, ami gyakorlatilag egy Talking Heads-videó, aki pedig nem ismeri a Talking Headset, az teljes egy napra kap orvosi igazolással egyenértékű engedélyt tőlem, hogy végignézzék az életművüket. (A HD-ban forgatás meg a kültéri jelenetek nyilván egész pengeélessé teszik az elidegenedést meg a fúziót meg a hibrid életmódot és



mindent, amit egy cigifüstös plafonbámulós értelmiségi elmeháború közben előjöhet, de ettől megkímélünk mindenkit, főleg magamat.)

## S-94

Shozin Fukui (akit a Pinocchio 964 meg a Rubber's Lover filmekről ismerhettek jópáran), kipróbálta magát a vírusfilm alzsánerében (28 Days Later, Resident Evil, Doomsday, bármi más, ami úgy kezdődik, hogy laborból kirobbant rémisztő vírus pusztít a..), aztán lett belőle két őrült, férfit már nagyon régóta nem látott nő (aki irodai környezetben dolgozik, pontosan rá tud bólintani, ismeri a nőtípust, azt kevered még a halász-vadász életmóddal meg az alig működő gépekkel, elsőként szaladnál ki a vírusok elé), akik mégiscsak behoznak egy egészségesnek tűnő, nem fertőzött férfit a kültérről, aztán nyilván, spoiler következik, monokróm japán poszt-apokaliptikákról van szó, úgyhogy mindenki meghal a végén, csak a vérorgiában tobzódó kannibál New Type-ok járnak a végén, akiket ha sokáig nézünk, egészen emlékeztetnek az ülésvadász kisnyugdíjasokra, mindenféle politikai töltettől mentesen is. Fukuit persze a japán CP egyik alappilléreinek tartják, az S-94 első pár perce meg rögtön hangulatbatesz minket, még mindig minden sivár, a Despair soundtrackje meg rögtön felteszi a mércét hárommal legalább. Aztán kikapcsoljuk a filmet meg a gépet, hátradőlünk a székben, kimegyünk az erkélyre, rágyújtunk és elgondolkodunk, hogy honnan jönnek azok a technicizáló kísérleti filmek, amiken nem unjuk végtelenül halálra magunkat.



## a francia forrás

La Jetée (1962, Chris Marker)  
L'Avant Darnier (1981, Luc Besson)  
Le Bunker de la Dernière Rafale (1981, Jeunet-Caro)  
Le Dernier Combat (1983, Luc Besson)  
Bunker Palace Hotel (1989, Enki Bilal)  
Tykho Moon (1996, Enki Bilal)  
Alien Resurrection (1997, Jean-Pierre Jeunet)  
The Fifth Element (1997, Luc Besson)  
Banlieue 13 (2004, Pierre Morel)  
Immortel Ad Vitam (2004, Enki Bilal)  
Renaissance (2006, Christian Volckman)  
Chrysalis (2007, Julien Leclercq)  
Eden Log (2007, Franck Vestiel)  
Babylon AD (2008, Matthieu Kassovitz)  
Dante 01 (2008, Marc Caro)  
Banlieue 13 Ultimatum (2009, Patrick Alessandrin)

## francia cyberpunk: öltöznek, mindig öltöznek

Olyan a cyberpunk filmművészetén végignézni, mint a bevándorlók építette ausztrál büfénegyedeket látogatni: mindenki nemzetiszín ruhába tekeri az üzenetet, nincs olaszabb olasz, kínaiabb kínai vagy mexikóiabb mexikói, mint az, amit a Naptól két méterre lévő, sercegő gyalogokkal teli minikontinensen találsz, ugyanilyen játszi könnyedséggel tudod belőni az egyes nemzetek egyedi ízeit is a nagy globális neonlevesben. A japánok fekete-fehérben, embergépekben, megúszható információkban, bókolhatatlan rendőrnőkben meg európaiak számára dekódolhatatlan művészi üzenetekben gondolkodnak, a britek a globális voyeurizmus csúcsait döntögető megfigyelésben meg a szabad akaratban, ami meg a franciákat illeti, ők mindig is rá voltak hajolva a szürrealizmusra, a fashion chicre, az urbánus mindenaposság felesleges, de nélkülözhetetlen pontjára, a



*style over substance* szintlépéseire, amit a végén 1827-es chateauxbriandi, leperzselt talaj utótextúrájú borral öblítettek le.

Az első francia film a cyberpunk repertoárban Chris Marker **La Jetée** című 1962-es filmje, narratíva posztapokaliptikáról, virtualitásról és hallucinációról, mindez egy lavsztoriba pakolva, és ha ez nem ismerős, az baj, ugyanis Terry Gilliam **12 Monkey**-jét többek között ez a film inspirálta térdremegősre. *Ha azt sem ismered, még nagyobb baj, de legalább láthatatlanban lekötöttem egy estédet, az is valami.*

A legjobban ismert francia cyberpunk igazából nem cyberpunk és ráadásul egy olyan rendezőnek köszönhetjük, aki ugyan óriás a kortárs filmművészetben, de rendkívül óvatosan bánnánk vele azóta, hogy megtanult pénzt szagolni. **Luc Besson** 1981-ben még lángoló nyíllal szedett csíkokra felfújható szexbabákat nomádokból meg Falloutba kívánczoló látképekből gyártott szószszal, aztán ebből lett egy hosszabb változat **L'Avant Dernier** Jean Renoval és egy monokróm világban lévő névtelen főhőssel, ahol mindenki süket és az életednek nincs értelme, ha óránként legalább egyszer nem versz szét valamit. *Na de a legjobb ismert francia cyberpunk?* Egyértelműen látványos, élénk és képregényszerű az 1997-es **The Fifth Element** és ezt is csak azért tartjuk cyberpunknak, mert a városkép hasonlít New Yorkéhoz, lebegő kínai dzsunkák viszik ablakhoz neked a kaját, az ajtódnál közvetítik le neked a *hitandrunt* és a jó fúciónak megfelelően van benne idegen civilizáció, miszticizmus, technológia, űrshellkutas zionita raszták, egy dühös bolygó meg éneklő kék díva. És csak hogy legyen még több referencia az egészben: a francia képregényisten Moebius dolgozott a *production design* terveken és maga Jean-Paul Gaultier tervezett több mint 900 ruhatervet a filmhez. Kulturális sportlövészek még későbbi

Chris Marker

Luc Besson



parkour

filmjeit, a **Banlieue 13**-t és a **Banlieue 13 Ultimatum**ot is ide sorolják, elvégre is a társadalom szélén élő parkouristáknak (főszerepben a városi akadályfutás harcművészet/sport alapítójával, *David Belle*-l) mutatják benne egy elnyomó rezsim kellős közepén, van technológiánk, van szürke ég szürke épületekkel, szürke cipőkkel és egészen szürke karakterekkel amúgy, de az akciójelenetekre egy büdös szavunk sem lehet és aztán, hogy a *Mirror's Edge* is megjelent, egyre nehezebb tagadni, hogy az *art du déplacement* generációnk számára az igazi zen, még ha toronyházat is kell mászni hozzá.

Enki Bilal

A WTF és a kékhajú-kismellű tumblrányok zászlaja alatt érkezik a belgrádi születésű Enki Bilal, aki 2004-ben kerül rivaldafénybe az **Immortel: Ad Vitam**mal. Metropolisz több fajjal, rezsimmel, lekriózott politikai foglyokkal meg egy jó egytizenhatodnyi egyiptomi pantheonnal körítve, akik úgy döntenek, hogy a hecc kedvéért bekavarnak az emberi fajnak és párosodnak egy jót. A CG és az emberi szereplők keveredése megmagyarázhatatlanul idegen (*dehogyan magyarázhatatlan, azért idegen, mert keverednek, legalább garantálják a még újabb pornóipari nichet*) és mégis egészen szerves érzetet ad a filmnek, ami pont csak annyira metafizikus, hogy megtartsa az érdeklődésünket. Inkább szól ez ugyanis immerzióról meg egy dekadenciarajongó képregénylookról, ami miatt a scifirajongók rákattantak erre. Pontosan. Azt kevesen tudják, hogy Bilal még két filmet rendezett korábban: a **Bunker Palace Hotel** meg a **Tykho Moon** mindkettő kevésbé ismert, alig található, mindkettőben dekadens rezsimék vannak hotelekkel és rövid színes hajú női főszereplőkkel. Művészi és gondolatokkal teli, korábbi munkái nem olyan *eyecandyk*, mint az *Immortel* (*olvasd el a Nikopol trilógiát, ezen alapszik a film*), de a vízió már ott van és ezért bűn lenne nem megismerni.



Legalább ennyire jelentős a Jeunet-Caro rendező-páros: mágikus realizmusuk bármilyen zsánerre rányomja a bélyegét, akár groteszkhez nyúlnak, akár hardcore sci-fihez. Első közös filmjük, a **Le Bunker de la Dernière Rafale** 1981-ben jelenik meg, ekkor Besson még csak nőmentes jövővel kokettál. Ez valószínűleg ihletésértékű, mert itt sincsenek nők, csak kopasz férfiak némi gogglepornóval egybekötve, a háttérben betonnal meg countdownnal összekötött klausztrofóbia. Ami gyakorlatilag ugyanúgy hangzik, mint 2012 utolsó hónapjai a cybergoth szubkultúrában, de pszt.<sup>129</sup> Az 1991-es **Delicatessen** komikus fejest ugrik egy posztapokaliptikus kannibál jövőbe, az 1995-ös **La Cité des Enfants Perdus** pedig inkább steampunk, mint cyberpunk, de annyira eklektikusan képesek ábrázolni a nyomort, a halált meg a végzetet (ráadásul egy alternatív univerzumban), hogy akinek libidószinten fut a freakshow, az már itt kiakasztotta a szemhéját a figyelemtől. Ezek után Caro (*a kooperáció során inkább mellékrendező meg designer*) meg Jeunet szétváltak: Jeunet még legyártotta az **Alien Resurrection**ot, ami minden folytatások legvállvonósabbika: persze, francia, élénk, laza, másodpercpörgetősen mindig van még egy drámai robbanás, néha szó szerint, a kameramunkáról nem is beszélve. Meg egy alien-ember hibrid, akinek a haláltusája hosszabb, mint az élete. Itt már érezhattük volna, hogy borul a talapzat. Borult. El is jött 2008.

A kettőezernyolcas év vasárnapi piknik a kreatív lófasz mezején. Matthieu Kassovitz, ragyogó hypetól övezve megrendezi a **Babylon AD**-t, a Johnny Mnemonic francia analógját. A párhuzam egyértelmű: mindkét film klasszikus alaphoz nyúl vissza (*Kassovitz filmje Maurice G. Dantec cyberpunk író Babylon Babies c.*

129 És amúgy a Wumpscut: is innen hozza a Bunkertor 7 albumhoz az artworköt.

Matthieu  
Kassovitz



## A Merovingi!

könyvét dolgozza fel, de inkább át) és popkult ikonokat szerepeltet (*Vin Diesel, David Belle, a harcművész istennő Michelle Yeoh és a francia sci-fi három ismert színésze: Charlotte Rampling az Immortelből, Melanie Thierry a Chrysalisból és Lambert „mintha selyemmel törölném ki a seggem” Wilson, aki igen, a merovingi. És Gerard Depardieu*), valamint mindkettő óriásit zuhan, a Babylon AD esetében ez még érthető is. Ugyanebben az évben jön ki Caro saját filmjével, a **Dante 01**-gyel, amiben Lambert Wilsont dobják egy ürgálya halálosnál halálosabb elítéltekkel teli fedélzetére, *már nem tudok nem arra gondolni, hogy miatta bukott meg a francia cyberpunk filmélet*. Keresztény ikonográfia a mélyűrben némi mártogatós klausztrófóbiával nem lehetne rossz, főként ha Caro csinálja, de inkább csak császkál a tudatalattinkban, az utolsó negyedórát kétszer is meg kell nézni, hogy egyszer a helyére kerüljön a Sárkányölő Szent György legendája, ilyenkor persze mindig eszembe jut Tóta W. totemállatszinten vizsgáló örökbecsű cikke a szentgyógyvonalakról és kaffogni kezdek, mint valami prérivad. *Franciaország, két halvaszületés egy évben, rossz ómen*.

Christian  
Volckman



2006-2007-ben viszont három figyelemreméltó underdogot is kap a francia filmművészet, azért kapjátok a végén, hogy pozitívan zárjuk a mérleget. Christian Volckman **Renaissance**-ja maga a monokróm meglepetés, tipikus párizsi zsarusztori a jövőbe oltva, Frank Miller látványvilágával, túéles technikával, annyira vérfrancia karakterekkel, hogy bűn angolul nézni. Volckman világa még két színben is eleven és pumpáló, valami ilyet várnék el a világtól pár évtized múlva. Ha láttál elég Belmondo-filmet, aminek a végén a kemény zsaru elsétál a Szajna-parton őszi levelek mikrocunamijától övezve egy eiffelősz szomorú zongoraklimpírozással kísért utolsó pillanatában – na ez is ilyen, csak levitték a metrósint-

re, ki a külvárosba, az érintőképernyőkkel lefertőzött productiók európai golgotájára: ez az évtized egyik legjobbja. Színezd át kékre, húzd vissza síkból húsba és kaptál egy másik zsarusztorit **Chrysalis** címmel. Julien Leclercq az orvosi technológia potenciális hasznát és etikai oldalát hegyezi tragédiák között pinballozva, ugyanakkor a legjobban időzített és kivitelezett kés- és közelharci jeleneteket az elmúlt években nála lehetett látni, kivéve, ha elkezdte utánamenni a brutalitásban és halálakrobatikában tökéletes thai akciófilmeknek.

Amit Franck Vestiel **Eden Logja** kidomborított kezdeti soknyelvű YouTube-kampányában és figyelemfelkeltő, sárban-ragálybanmászó részletekkel tarkított trailerében, azt el is vesztette abban a pillanatban, hogy megnézte a filmet elejétől a végéig, érthetetlen kezdet, zavaros közép egy tökéletesen felvett, bevilágított, utóhangmunkázott ötperces jelenet híján és egy nagyon kiszámítható végkifejlet, mindez egy olyan környezetben, ami úgy néz ki, mint a nyolcvanas évek lengyel scifijeinek aggro-polito-öko bunkerei. Csak több sárral. Ami persze önmagában művészet.

Julien Leclercq

Franck Vestiel



Még mindig The  
Sisters of Mercy -  
Temple of Love.



## music

Az elektronikus / szintetikus / neonfényű / jövőnézős<sup>130</sup> ellenkultúra zenei élete olyan, mint valami japán főzős-howba oltott elpusztíthatatlan fraktálhidra. Ha megpiszkálsz, hogy mi van benne, háromszáz kilométerrel arébb és kétszáz évvel korábban találod magad valami régészeti leletnek beillő összetevő miatt, másfelől meg ha csak egy szálat is akarsz behatóbban megkapargatni, három különböző szub-szubkultúra bugyog fel, egyenként sokszáz oldalnyi kulturális hordalékkal, amikben szintén ugyanennyi al-meta-meta-al-szubkultúra van. (Közben meg minek kapargatnád a kultúrtájétkot, minden szubkultúra a kritikus tömeg elérése után a mainstreamet utánozza, miniszemétdombok minikirályai versenyeznek azon, hogy ki ér fel a major kiadók kloákájáig, hátha f/beljebb lehet ott úszni meg mit ide koncepció meg törzsi összetartozás, a feketébe bújt balkézorsodi-jobbkézmarlboro csirketáncoló gótok is csak arra hajtanak, hogy legyen hangos a zene, *shine like thunder cry like rain*, meg legyen hazavinni valakit az este végén. Ennyi.)

A cyberpunk, futurepresent, ipari, technoid, ellenkulturális, okkult popkulturális, *nemkívánttörölendő*, zenei palettát pont a fentiek miatt lehetetlen lényegretörően taglalni, villámgyorsan el lehet benne veszni, úgyhogy csak a szerző, az olvasószerkesztő és a tördelő által megengedett, az olvashatóság és adatsűrűség maximalitását karcoló fősodrot kapjátok. Írhatnék persze olyat, hogy *cyberpunk az, amit a cyberpunkok hallgatnak*, de ez így ebben a formában nempipa, William Gibson egy előszóban regéli el, hogy a Velvet Underground első lemeze adta az egyik legerősebb löketet a Neurománc születéséhez, az meg olyan, hogy Lou Reed tizenötöt hízna és ő lenne minden békaMILF

130 Az AABA jazz- és gospelszinten elengedhetetlen tartozéka

szíveszottya Roy Orbison. Az jól hangzik szegényesre vett pogácsás-ötszázforintosboros műcsarnokszerű sajtóeseményen, hogy „*a jövőzene balkáni erkélykorláton egyensúlyozó szomorú üveg pohárra kötött tes(z) tszignál; egy fintorgó szürkéssárga radioaktív felhő kel- lős közepén, ó*”, de a kellő perspektívát meg kapcsolódási pontokat ez sem adja meg, egyik sem, ellenben meghívnanak az MTA-ra hatvan ilyen oldal után (*mit hatvan, tizennyolc*), viszont tőlük meg az ősi istenek mentsenek meg. Akárhogy ugrok neki az underground elektronika azon kulturális utalásokkal habzó részének, amit a hazai technoszociológusok – Kömlődi Ferenc és Pánczél „Boolek” Gábor – kihagytak a **Mennyek Ka- puiból** (az amúgy kötelezően letöltendő és elolvasandó technotörténeti kötetből), három lóugrásból már bármelyik érintőpontban kötelező érvénnyel kell írnom az angol- szász dekonstruktív szekták acidhouse pattogásáról, a jóbajszú, söröskriglit emelgető villamosmérnök apák technopopjáról, meg arról a rituális zenéről, amit halott állatokból összeszerelt zajkeltőkön zajkeltő kabbalista életművész-zenész-kultúrterroristák kalapálnak össze és a végén természetesen minden mindenkivel össze- függ.

Ugyanakkor a *cyberpunk zene* legalább olyan ellentmondásokkal felterhelt fogalom, mint amikor egy nő elkezd részletezni, hogy a pasija legyen egyszerre romantikus, de vadállati, kezesbárány de tigris, reménytelenül, olajfoltosan-izzadtan macsó, de tudjon főzni, takarítani, legjobb barát és pszichológiai szaktanácsadó lenni és írjon verseket is, de lehetőleg a téged kajtató exek vérével, úgyhogy mindenből tényleg csak a legjobb- bat. Ami a szerencse: a nők két szék között általában a padlóra esnek ezzel a kíváncsisággal. A cyberpunk zenét első körben hangulattal, második körben mondanivaló- val vagy annak hiányában album- meg számcímekkel fogod lefedni.

Ezt jegyezd meg.



Gyors történelmi áttekintésre azért szükségünk van, kezdjük az egészet a közepén. Onnan izgalmas visszanezni.<sup>131</sup>

**1976. Felszáll az első Concorde** (történelmileg mindmáig érthetetlen angol-francia koprodukció eredménye, a briteknek brit büszkeség, a franciáknak francia szemüncfénye, a 2000. július 25-én 113 ember életét kioltó 4590-es járat katasztrófája – az egyetlen Concorde-baleset – mégis a britek nyakába van varrva, nem kicsit olyan, mint amikor Karinthynek azt mondja Böhm Aranka, hogy *az én gyereke meg az ön gyermeke veri a mi gyerekünket*), **a Viking 1 leszáll a Marson** (és landolás közben sikerül lőnie egy olyan képet, amit azóta Daniken és tucatnyi ezokollégája tart a szíve felett bizonyítékként, hogy egy másik bolygón egy homokbucka úgy néz ki felülnézetből, mint egy egyiptomi rabszolgakufár arca korhú hajjal együtt, na most ezzel is sokra mentünk, ez amúgy *Face on Mars*ként híresedett el), **egyesül Észak- és Dél-Vietnam** (feltűnt, hogy míg a japán, kínai és kisebbrészből thai popkultúra igen stabilan tartja magát a víz felett, addig például alig tudni, hogy mi a helyzet a vietnami popkultúrával? a legtágabb keresztmetszetet rá a józsefvárosin elfogyasztott gazdagon fűszerezett korianderes tésztaleves, a *pho* meg a budapesti v-diaszpórából ki-kacsintó popénekesek,

131 Ha feltűnt, a kínai *wuxia* filmekből gyártott amerikai változatok egy dologban térnek el az eredetitől: megcserélik a jelenetek sorrendjét, hogy rögtön az elején lehessen érteni a sztorit, nehogymár mi magunk rakjuk össze az egészet az emberi faj méltóságát megalapozó agymunkával. A wuxiak amúgy azok a filmek – *Tigris és Sárkány*, a *Zu legendája* és társai, – amikben kínaiak ugrálnak egymás után falombokon csecse ruhákban és öt ujjal meg hajcopfokkal megölik egymást, aztán leülnek az asztalhoz úgy, hogy nincs szék, de nekik jól megy, mert harcművészek és harminc évig gyakoroltak rá, pedig egy fatönk vagy egy ikeaszék eléggé dobálná. A Damage Report logikája ezek szerint a kínai harcművészetet követi. Kezeld ezt a kellő tisztelettel, én is azt teszem.



például az ex-Megasztáros Nguyen Thanh Hien, illetve a múltba szakadt Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága alkotja?<sup>132</sup>), **Jobs és Wozniak megalapítja az Applet** (ha csak minden tizedik véresszájú Apple fanboyt fegyvereznének fel, az első igazán geek corporate magántestőrség tokkal-vonóval lenyomná Nyugat-Európát) és **megrendezik a londoni Oxford Streeten a kétnapos 100 Club Punk Special fesztivált** olyan nevekkal, mint a *Sex Pistols*, *Buzzcocks*, *The Damned*, *Sioxsie & The Banshees* vagy a *The Clash* és ezzel gyakorlatilag a britek le is fektették a hidat a punk és a mainstream között.

Ugyanebben az évben alapítja meg Angliában az ipari szubkultúrának nevet, értelmet és hírhedt alapot adó **Industrial Records** lemezkiadót a még hírhedtebb **Throbbing Gristle** zenekar. A TG (*nem összekeverendő a világ fétiséletének vezető klubjával, a londoni Torture Gardennel*) alfája és omegája tucatnyi zenei szubkultúrának, egyenes ági továbbvivője az amerikai hippipszichedéliának meg a hermetikától és John Dee énoke mágiájától eltávolodó, új irányvonalakon tapogatózó kortárs angolszász okkultizmusnak. Kezdetben soktaktikával és dekonstrukcióval ujjbábozó, zseniális és elfajzott művészkommuna, majd ágas-bogas irányokba mídászkodó tagokból összekovácsolódott csúczenekar, de a magyar olvasószerkesztő a csz-t nem szereti, én meg a zenekar nagyon hagyományos felállást sejtető értelmét nem, mert az elkaszálja a TG minden kísérletiségét. Úgyhogy maradjon csak projekt, abban amúgyis van *k* betű.

A TG négy alapítója fixen fonódó laokoón-csoport a középhetvenes évektől. Az egész a soktaktiká-

Industrial  
Records,  
Throbbing Gristle

132 Merthogy a japán popzene a jpop, a koreai a kpop, a kínai a cpop, a vietnami meg a...



val snowballozó<sup>133</sup> dadaista-pranksterista **COUM Transmissions** performanszcsoport szeánszaiból indul, ezeken találkozott az ex-pornós<sup>134</sup> Cosey Fanni Tutti és a COUM-alapító Neil Andrew Megson, ismertebb nevén **Genesis Breyer P-Orridge**. A COUM tömegsokkoló előadásai a szenny, a szex és a gondolatébresztő tabudöntögetés jegyében már előrevetítették azt, amin a lemezkiadó és majd az annak nyomában felfakadó szubkultúra rezonál, ahhoz azonban performanszcsoportként kellett regisztrálniuk magukat, hogy támogatást kapjanak a brit művész-támogató Arts Counciltől (*pont ennyit kokettáltak a megélhetési lázadó eszméjével, elvégre is nincs egyetemista bukás nélkül, nincs értelmiségi könyvlopás nélkül, nincs művész támogatáskérés nélkül*). P-Orridge csarnokvízrobbantóan düllede szemével és jellegzetes, begombázott goblintörzsfőnököt idéző hangjával egyfajta vátesze lett a hetvenes évek testgépszagú lázadásának: gyűlölni persze lehet (és szokták is) zenéje, filozófiája, mágikus módszerei vagy éppen pandrogünkísérlete miatt, de megkerülni ebben a kultúrkörben lehetetlen. (Nem, az Őrsön koricáló kifestett Manson-imitátorok nem részesei ennek a kultúrkörnek.) Az Industrial Records beindítása és a Throbbing Gristle közönségének megvilágosodásig provokálása persze csak része a genesisi életművek.

A TG későhetvenes-koranyolcvanas időszakával ismerkedők ugyanazt az apánkkorabeli koraelektronikus-révülős popsámánságot fogják megkapni, mint amit itt-



133 Dobálózót is írhattam volna, a könyvbe rejtett webcam meg kattint egyet, amikor utánakeresel, hogy a snowball még mit jelent. Bár valószínűleg tudtad.

134 Jó, ez csak Magyarországon olyan nagy dolog, hogy pornózni rossz, valamiből csak össze kell szedni a pénzt az első kocsira, az első hat havi törlesztőre, az első mellplasztikára, én perspec kötelező érvényűvé tennék legalább két filmnyi kamera előtti baszást, amilyen nevetségesen prúd az európai kultúra, ideje lenne kicsit lazítani az emberek ostobaságig bűzlő szexuálkultúráján

hon gyártott ősforrással, világfával meg szent agancs-  
ásával Grandpierre „*a jegyzeteim között káposzta lapul*”  
Attila és a Vágtázó Halottkémek. A punk, a jazzel rokon  
improvizáció, a torzítók iránti pornográf tisztelet, a nézők  
sokkolása és átkondicionálása, az egyszerre akcionista  
és szemlélődő szemlélet zajban, sikolyban, torzításban,  
lűktetésben és sarki hamutálcáhajtogató késdobálók-  
ból célzott, jobbegyenésekben gazdag zenét szült az  
osztályharctól és *leyline*-októl kormos brit utcasarkok-  
ra. Tegyel hozzá goblinszemet, kormánytámogatott kül-  
sőségeket pornóval meg erőszakkal meg egy komplett  
zenekiadót és tudod, hogy most indult sívító gumikkal  
útra az, amit a felsőbbosztály csak zárt ajtók mögött  
mert gyakorolni maszkokban és szabadkőműves páho-  
lyokban, csak aszfalt helyett a saját tudatalattid volt a  
rajtvonal.

A Gristle tabudöntőgető zeneisége, technikai megol-  
dásai (*samplerék hiányában feldarabolt, átszerkesztett,  
újravágott, rekontextualizált magnószalagok, nem ha-  
gyományos módon használt hangszerek, ultramagas és  
szubbasszus hangok, amikkel a hallgatóságban külön-  
böző fizikai hatásokat akartak elérni*) és felkavaró témái,  
ill. dalszövegei a meglévő társadalmi preconcepciókat  
akarták szétteperni (ezért modernista az ipari zene hi-  
vatalos-nyakkendő-s értelmezésben). Céljaik legalább any-  
nyira voltak kulturálisak, mint társadalmiak: fel akarták  
ébreszteni a hallgatóságukat, hogy mi mind magunknak  
gondolkodjunk és megkérdőjelezzük a világot magunk  
körül (*legutoljára ilyet a francia forradalom idején csinál-  
tunk, látod, mi lett belőle*), át akarták értelmezni a rock,  
mint a korábbi, mezőgazdasági generáció zenéjét és  
egy új generációnak szánták.

Ami a felébresztést illeti: az Industrial Records és mel-  
lette (előtte-utána-körülötte) bármilyen ellenkulturális  
megmozdulás marketingeszközként és alkalmi ruhaként

dekonstrukció és  
disszociáció



használja a pornót, népirtást, betegségeket, erőszakot és szadomazot, random testfolyadékokkal locsolja közönségét (*koncertre és színházba ezért nem megyünk az első nyolc sorba*), provokálja az ottlévőket, kritikuskokat meg a politikai klímát egyaránt. Az ilyen akcionista, önkényes maszturbálást a művészek úgy érvelik meg, hogy *mi megtehetjük*, mi a város tetején úgy, hogy *akkor és ott jó ötletnek tűnt*, a kritikusok meg úgy, hogy ez a *dekonstrukció*, amikor szétszakítjuk a társadalom kondicionálását, olvadt vajként csúszik szét a tévé a nappali közepén, mi meg megmutatjuk neked, hogy a jó és rossz nem létezik (*egymás nélkül, de amúgy sem*), az erkölcs, a kényelem, az argentin steak meg a mojito egy mallorcai erkélyen pedig csak pusztá illúzió. A dekonstrukcionizmus, akármilyen borzasztóan is hangzik, működőképes metódus, mert nem csupán a filozófiával medicinlabdázó ipari zenészek dolgoznak ezzel, hanem a színházvilágban jól ismert Sztanyiszlavszkij, a *maya* fogalmával a hinduizmus, vele karöltve a komplett buddhizmus, az egó széttörésével a középpontban, a személyiséghackeléssel foglalkozó pszichológusok és lifecoacherek, Cypher a Mátrix Júdás-jelenetében és igazából a lizergsav is. Többek között.

Azért csöppet félrehord.



A szubkultúrák soktaktikázós *ébredjfel*-provokációja sok tekintetben olyan, mint a vidéki vurstlik céllövöldés puskája: közepeset pukkan és természetéből adódóan félrehord. Ha az esztétikavizuálba kötelező elemként teszed be a tömeggyilkosokat, az okkultizmust, a meg-erőszakolt anorexiás törpéket meg a vizeletet lefetyelő, uniformisba bújtatott macskalányokat, akkor ugyan behúzod a kultúrpaletta szélére szorult másérdeklődőket, csak ugyanazzal a mozdulattal rúgod gödörbe a hagyományos értékrendű érdeklődőket, aztán meg persze magyarázkodhatsz boldog-boldogtalan (*de inkább boldogtalan*) előtt.

Mindezek ellenére a provokáció, a sokk meg a tabu a kortárs kultúrélet szempontjából a diverzitás miatt volt kifejezetten hálás: sikerült találni egy újabb olyan zenei szubkultúrát, ami a kultúrmezsgye túlsó oldaláról dobálta át a csápjait a koncerttermekbe. A punk, mint zsáner ugyanis már egyáltalán nem volt ellenkulturális. A zeneipar marketinggépezete a már korábban említett 100 Club Punk Specialhez hasonló események segítségével felzabálta a punkot, becsatornáztta a lázadóbb ízlésű új célcsoportokat ízléssel-szórakozóhelyestül-divatostul-mindenestül. Amikor 1978-ban Anthony H. Wilson a BBC műsorában a Joy Division zenéjét (*Love will tear us apart*, ha innen nem ugrik be, gond van) gothicnak hívja és szembeállítja a popzenei fősodorral, abban a pillanatban jól behatárolt célcsoportot hív életre egyszerűen definiálható zenei produktummal és külsőséggel, terjesztési csatornákkal és mechanizmusokkal együtt.

Mindazonáltal a klasszikus, kísérletezős, Throbbing Gristle által először tesztelt ipari zene a legtöbb ember számára zavaróan, érthetetlenül hallgathatatlan, nyitottság meg érdeklődés nélkül nem lehet vele mit kezdeni. Ezt a különbözőséget és különállást a korai ipari holdudvar egyik kulcsfigurája, **Monte Cazazza** fogalmazza meg csecse kis szlogenben, miszerint *Industrial Music for Industrial People*, ennek a zavaróan politikai olvasatát már töriórán tanultuk, csak akkor még Monroe-elvnek hívtuk, aki pedig nem hiszi, járjon utána és meglátja, hogy bármilyen zseniális is a mai zajzene egyik istene, Lustmord, ötven ember van a koncertjén, bármelyik országról is legyen szó.

Apropó, ihletettségek. Az ipari szubkultúra, akármennyire testhezálló is lenne, nem lombikban született (*nem brit feketeklinikán fekete lombikban kikevert síró gye-  
rekhang*), lehetetlen elképzelni a huszadik század első

Monte Cazazza



felében virágzó avantgarde és konkrétzenei törekvések, a törzsi behatású világzenék és az elektronikus zenei hangszeres próbálkozások nélkül. **Luigi Russolot** például az olasz futurista kiáltvány eszmeisége ihleti meg annyira, hogy 1917-ben már előadáson mutatja be *Intonarumori* nevű zajgépét, a hangköpő képekre értetlenség, idegesség és erőszak volt a válasz<sup>135</sup>. Egy évtizeddel később **Edgar Varése** az, akinek a nevét átokba foglalják a klasszikus zenei harmóniákhoz és összehangokhoz szokott kiművelt hallgatók, 1937-ben meg már **John Cage** dobja be a köztudatba, hogy szerinte a zaj használata annyira felerősödik a zenében, hogy elektronikus hangszerekkel mindenféle hangot fel tudunk majd használni zenei célra (*aztán így született meg a világ első samplere, az EMS Musys 1969-ben*). Küldünk egy pusztit **Daphne Oram**nak is, aki a második világháború alatt a BBC rádiósaként üres óráiban elektronikus hangokkal kísérletezett. Az ötvenes évektől sampler hiányában a zenészek szalagos magnókat használtak arra, hogy hangokat vegyenek fel, játsszanak vissza, lelassítva, felgyorsítva, szétszedve és mixelve ezeket, a hatvanas években már a pszichedelikus meg a krautrock bandák dolgoztak ugyanilyen technikákkal.

A cyberpunk meg lázadó ellenkulturális zenék láthatóan többfrontos támadással érkeznek: az elektronika bebizonyítja, hogy léteznek újfajta és kiaknázatlan hangszerek és hangalkotási módok, a zenészek rádöbbennek arra, hogy a kísérletezések újfajta zeneírási/komponálási és koncertezési módokkal egyenértékűek, a gondolkodó zenészek és a filozófusok pedig arra, hogy mindezt eszmékkal is fel lehet tölteni, a lázadók meg arra, hogy az eszméket a társadalom szövetét és kondicionálását



135 Az *Intonarumori*ről egyetlen felvétel maradt fenn: Antonio Russolo 1921-es fonográffelvételei, amelyeken hagyományos zenekari művek keveredtek zajsávokkal, úgyhogy ha akarod, DJ-mix, ha nem akarod, akkor meg mashup.

megtörő vagy legalábbis megtörni próbáló eszmékké is lehet csavarni. A hidegháború végén jégensinkózó és vesztüket érző politikai rendszerek adják a megfelelő lázadási célpontot, a mainstream zene pedig gyakorlatilag a Beatles sikerével meg dupla rittbergerrel szúrja le a végső esszenciát: a zene hatalom, a tömeg pedig manipulálható. Aki egy kicsit is olvasott szociálpszichológiát vagy ment ki tömegrendezvényre, az persze ezt eddig is tudta, csak hirtelen többmillió zenélni akaró vagy akár tudó tinédzserből csinált ez instant dzsingizskánt. Persze szüzek nélkül.

Az underground a Throbbing Gristle és zajtársai segítségével indul útnak, a mainstream pedig a Kraftwerk technopopját használja tankönyvnek és ostornak. Egy-szerre. Az algoritmikus tisztaságú, hideg és struktúráig lecsupaszított számok sok tekintetben átalakították a zene érthetőségét, felfoghatóságát és értelmezhetőségét: a muzsikát eddig szívvel-lélekkel fogadtad be, ez viszont az a zene volt, amit fejfel kellett, ilyenkor bomlott le négyzetrácsos füzetben félkézzel ábrázolható szerkezetté egy ötperces szám, *világsiker, mint fagyitölcsér*. A Kraftwerk átalakította a popipart: az alapítók robotokként jelentek meg a borítókön, a klipekben és a koncerteken, voltaképpen ők maguk az első idoruk (*ha nem talál egy kultúrhedonista olvasó valakit a hatvanas évekből aki ugyanezt megcsinálta, csak mondjuk voodoobabaként*) és elsőként ők csináltak popkulturális témát a geekekből, előhozva a német mérnökférfiak titkos fétiseit: persze szépek a modellek, de azért a robotok, a zsebszámológépek meg az autópályák is. A Kraftwerknél minden hang a helyén van, mondják a zenekar ismerői és egyfelől ez a megnyugtató egyszerűség, másfelől meg a hangok újszerű és meglepő felhasználása az, ami beindította a technokultúrát, a négy-negyed bálványimádását és nagy eséllyel a családod idegösszeroppanását is.

Kraftwerk



Körülbelül ez az a zenekulturális pont, ameddig stabilan lehet egy szálon követni a cyberpunknak kikiáltott (vagy az *ahhoz közelített*) zene fejlődését, aztán az ötletek összeértek az ideosphere orgiájában, a buli azóta is tart: az oldalralépések, fúziók, hibridek meglepő és egymással közelebb-távolabb vérkapcsolatot tartó zsánereket vagy stílusizálhatatlan (igen, ez egy *minősíthetetlen nyelvújítás*) zenekarokat dobtak a porondra. A jövő zenéjét persze mindenki máshogy: operatechnót, présmezt, samplerrel felizmozott garázspunkot, fülzsírtisztító tesztszignált, menetelő belga meszkalinttechnót meg akár csavarlazítót is elképzelték már a rozsdamentes acélpatkányok koptatta sikátorok közé. Az Ezer Autoriter Hang bólint egyet és dob az ötoldalú zsánerkockával. Minden oldala igaz.<sup>136</sup>

### zsáner: EBM (electronic body music)

à:GRUMH... Armageddon Dildos. A Split Second. Borghesia. Bigod 20. DAF. Der Prager Handgriff. Dive. Front 242. Insekt. Klinik. Leaether Strip. Nitzer Ebb. Noise Unit. Placebo Effect. Pouppée Fabrikk. Severe Illusion. Signal Aout 42. The Neon Judgement. Vomito Negro. X Marks the Pedwalk.

*Long story short*, jött Belgium és a sörön, a csokoládén meg a szaxofonon kívül arconcsapta a világot az elektronikus testzenével. Az EBM fogalma, *akárhonnan is nézem*, egybeolvadt a menetelő, dühös munkásosztály légvonalban pogózós, apehsorbaállósan kiabálós, nyers, hatásos és majdnemtörzsi szocreál révületével.



136 A zenei lexikon meg okkal rövidült le hangulatfestő szócikkekre – az olvasás utáni YouTube-ra csapó pillanat az, ahol a lehető legközelebb tudsz kerülni a kilencvenes évek CD-válogató és –bontogató ismerkedéséhez. Adtam kulcspontokat, az igazi gyöngyszemeket úgyis alignézett (túlsokszornézett) videók, last.fm *similar artists* gyűjtemények és halott fórumok cacheből visszahúzott posztjai között fogod megtalálni. Ha valamit is számít neked a zene minősége, egyébként is itt keresnéd a lényegét.

Amikor valahol felemlítik a stílust, azonnal jön a politikai kikacsintás a totalitáriátus rendszerekre, az anarchizmusra, a rendszerelleneségre, az ironikus kokettálásra a munkásmozgalmakkal. Flashback a pezsakistermekre, meg a kopasz, faltól falig térdből kommandósugráló hústornyokra, na ilyenkor legyen ember a talpán, aki megmondja, hogy a Kraftwerkes Ralf Hütter már 1978-ban elektronikus balettgépekről és testzenéről beszélt. Mondjuk a Kraftwerk a maga finom, mélyebb frekvenciáig (*a goás oxfordi professzorok szerint a gyökércsakrárt megmozgató!*) már el sem jutó hangzásával korántsem készítette hallgatóit osztályharcot tipró dervispogóra.

A monoton, basszusalapú, sokszor torzított vokálokkal dolgozó, mozgásra ingerlő EBM megeszi az európai underground szórakozóhelyeket, aztán generációt vált, szintet lép és onnantól kezdve már *electro-industrial*nek hívják, a hipnotikus katonatempó azonban még a mai napig is stabilan tartja magát. Ahogy nézem, igazából sosem veszítettük el a sporttáskából élő útkereső állampolgárt, a nyolcvanas és kilencvenes évek *mivanmégismostját*, az ujjongást, ha újabb diktátort állítanak a falhoz meg a vicsorgást, ha háború van valahol.

Ez a lázongás – na meg persze a kómaig futó *nonstop-neverstop* embertestgép imádása – teszi igazából a cyberpunk számára ideális anyahajóvá az EBM-et, a napszemüveges, kopasz, feketébe bújt abszolút egyetlenlegjobb projekt, a Front 242 zenészei pedig külsejükkel is azonnal renderelik az irodalmi zsánerkliséket. A militáns megjelenés és hangzás persze azonnal megzavarja az egységsugarú hallgatót: képzelt politikai és koncepcionális hovatarozással könnyebb ablakdobálni, mint interjút vagy *ars poeticát* olvasni, de ez már több évezrede nem kellene, hogy megleljen bárkit is. Azért meglep.



### **zenei redpill**

FRONT 242 – Front by Front  
(Red Rhino Europe, 1988)

FRONT 242 – Geography  
(New Dance, 1982)

FRONT 242 – Re:boot  
(Zoth Ommog, 1998)

FRONT 242 – Tyranny for You  
(Red Rhino Europe, 1991)

LEAETHER STRIP – Object V EP  
(Zoth Ommog, 1991)

LEAETHER STRIP – Solitary Confinement  
(Zoth Ommog, 1992)

NITZER EBB – Showtime  
(Mute, 1990)

NOISE UNIT – Strategy of Violence  
(Cleopatra, 1994)

SEVERE ILLUSION – Discover Without Reflection EP  
(Media Conspiracy, 2002)

X MARKS THE PEDWALK – The Killing Had Begun  
(Zoth Ommog, 1994)

### **zsáner: electro-industrial**

*Birmingham 6. Cat Rapes Dog. Controlled Fusion. Covenant. Destroid. Download. Front Line Assembly. Index. Index AI. Mainesthai. Mentallo & The Fixer. Necro Facility. New Mind. Numb. ohGr. Project Pitchfork. Sheep on Drugs. Skinny Puppy. The Sepia. Snog. Velvet Acid Christ. :Wumpscut:. yelworC.*



Az EBM-től gyakran elválaszthatatlan (és én mégis megtettem, haha) az electro-industrial, a cyberpunk/ipari/elektro zenék keményebb, érthetlenebb vagy éppen séggel érthetőbb, úgyhogy mindenképpen vegyes adventnaptárja. (Ilyen az EBM, ha megmutatják a bakancscsal komponáló dühös agitprop képviselőnek, hogy a dallam és a dinamika is hasznos lehet a popzenében.)

A hangzás vegyes, ezért ezerféle szubzsáner és hangzás tartozik alá splatteredtől dark electron keresztül a hellectroig meg az aggrotechig (*kibújhatsz a fotel mögül, vége az olajfoltos popkaleidoszkónak, a YouTube meg úgyis segít, mindig segít*) – az mindenesetre biztos, hogy a zenekarok a valós diktatúrák helyett cyberpunk toposzokkal kezdenek el zsonglőrködni: itt lép be az újfajta tér, a nagybetűs és megnevezetlen, ezért örökéletű Rendszer, ami ellen lázadni kell - az ipari kultúra dekonstrukciós törekvése – a legrosszabb esetben meg bármikor át lehet lényegülni popipari fekvőrendőrré könnyen skandalizáló dalszövegekkel. *Ha szerinted ez a lépés a popzene és a mainstreambe való átnyúlás felé, pontosan.*

A cyberpunk felé főként a műfajok között játszi könnyedséggel úszó Front Line Assembly és Skinny Puppy sűrít, ők azok, akiket nélkülözhetetlen elemként kell listázni bárminél, ami a hard edge jövőhöz köthető, külön könyvet érdemelne mindegyikük, de ha ők igen, akkor utánuk legalább két tucat másik is, úgyhogy az elején fogjuk meg a lavinát, a kiadóm pedig örömtől vörös arccal tombol, hogy elkerülte a biztos bukást, de legalábbis a vaskos nyomdai pluszkielégítést.

Az electroindustrial kellően vegyes kondér ahhoz, hogy sokfelé fusson tovább a zsánerecset: a gyorsaság, a feszesség, a feszültség, a hideg neurózis meg a pupillapornó-külsőség az, ami miatt az elektronikus zene bizonyos ágai jóval közelebb vannak a cyberpunkhoz: ilyen a minimálgoa, a classic psy, az ujjkörümkocogtató neurofunk, az eyecandyben és színes műhajban utazó, negyvenöt fokban forgalomirányító tánccal kísért hellectro, a klasszikusan japán hangzású techno a kilencvenes évekből (vagy az ambient- és a glitch techno, főként a Tympanik, a Raster-Noton meg a Hymen kiadó anyagaival). *Meg onnantól kezdve, hogy 1995-ben*



*a Hackers filmzenecédén szembejött a Leftfield-Orbital-Prodigy szentháromság, onnantól kezdve még a brit technoszcéna is.*

### **zenei redpill**

**BIRMINGHAM 6 – Assassinate**

*(Cleopatra, 1985)*

**CONTROLLED FUSION – Incubation Time**

*(Zoth Ommog, 1998)*

**COVENANT – Sequencer**

*(Memento Materia, 1996)*

**FRONT LINE ASSEMBLY – Tactical Neural Implant**

*(Third Mind Records, 1992)*

**INDEX – Sky Laced Silver**

*(COP International, 1995)*

**MAINESTHAI – Out to Lunch**

*(Zoth Ommog, 1994)*

**MALE OR FEMALE – And Failed Destruction**

*(Art & Strategy, 2002)*

**MENTALLO & THE FIXER – Revelations 23**

*(Zoth Ommog, 1993)*

**NECRO FACILITY – The Black Paintings**

*(Progress Productions, 2005)*

**SKINNY PUPPY – Too Dark Park**

*(Netzwerk, 1990)*

**THE SEPIA – Splintered**

*(Wire Productions, 2004)*

**V/A – Tyranny Off the Beat 3**

*(Off Beat, 1996)*



### **zsáner: industrial rock (crossover, industrial metal, electro rock)**

*Angelspit. B.A.A.L. Bile. Blue Stahl. Celldweller. Chemlab. Clawfinger. Coptic Rain. Cubanate. Die Krupps. Dkay.com. Genitorturers. Hanzel und Gretel. Kidneythieves. Killing Joke.*

KMFDM. *Machines of Loving Grace*. Marilyn Manson. *MDMFK*. *Ministry*. *New Project*. *Nine Inch Nails*. *Orgy*. *Pigface*. *Pitchshifter*. *Prong*. *Punish Yourself*. *Rammstein*. *Revolting Cocks*. *Rob Zombie*. *Skold*. *Skrew*. *Slick Idiot*. *Swamp Terrorists*. *White Zombie*. *Zeromancer*.

Azért van még olyan nap a világon, amikor az internetek hegyén képzett zenekritikusból is kitör a hiperbolapályán robbanó krokodilkönny és így sírja vissza azt a kort, amikor valami csak szimfónia volt, vonósnégyes, keringő vagy népköltés. Ma semminek sincs csak egy neve, úgyszólván ennek a cyberpunk kultúrát az MTV felé is egyértelműsítő teltházazsánernek sincs. A minden filozófiánál ékeesebben szóló riffeket<sup>137</sup> a kellő mértékű<sup>138</sup> elektronikával keverő stílust egyesek még **american industrial**nak is hívják, a kontinens ugyanis gyomorrontásnyi erővel tolta meg a kilencvenes évek út- és zeitgeistkereső fiataljainak az új kultúrkört lázadástól színpadon szétfejtelt szintetizátorig.

Trent Reznor és a Nine Inch Nails eddigi munkássága már önmagában életműértékű a harmincvalahány lemezzel, két filmzenére adott Oscar-díjjal és a lemezipar határait tágító kísérletezéseivel és azzal a kultúrkörítéssel, ami újra belenyúlt a paranoiába, a kilátástalanságba, a totalitáriánus rendszerekbe, a fetishbe, meg amibe nem szégyellünk (semmibe se szégyellünk, *be prepared*).

Ugyanazt a zsánert, de teljesen más témákat, jóval közérthetőbb hangzást, de ugyanolyan stílusjegyeket hozott számos fesztivál headliner zenekar, mint

137 A BKV-ellenőröktől már megtanulhattad, hogy anyád letagadhatatlan sármoddal együtt a Google Translate-t is beleszülte a torkodba: a kellő hangerővel megküldve bármilyen mondat ugyanazt jelenti a világ bármely nyelvén. Deák tér, bottlenecken fennakadt turistacsoport, mint kultúrszakadék. MONDOMTIKET? Áthidalják. Így vagy úgy.

138 Ez minden zenekarnál mást jelent, pont úgy, mint a tudományos újság-írásban az *egyed források szerint*.



a Clawfinger, Marilyn Manson, Rob Zombie vagy a Rammstein. Az amerikai industrial repertoárja persze ennél izmosabb, az underground olyan arcokkal képviselteti magát, mint a punkmetaltechno vonalon tetszőlegesen ön- és közparodizáló, Lucia Cifarellivel örök szexepilt szerző KMFDM és ennek táncosított, egylemezes sideprojectje, a MDMFK, az ipari szupergroupként funkcionáló, állandóan változó tagságú Pigface vagy a súlyt és riffet arannyá alakító gigász, a Ministry.

Mindeközben a többi ország is kitermeli magának a saját ipari csapatát, legyen szó akár metálról, akár rockról: a pornónémet **Rammstein** mellett a cyberpunk szcéna egyik kedvelt csapata, a fémcsapkodós kíséretizmustól induló, profi metálcsapattá érő **Die Krupps** mellett (már több mint 25 éve játszanak ugyanazzal az erővel) a dánok a tinivonalat erősítették meg a **Zeromancerrel** (az első két lemezig kötelezők, utána kuka), a franciák a pornósztárokkal is erősítő **Punish Yourselfet** tekintették meg, az ausztrálok az **Angelspitet** és a **New Projectet** küldték európai hódítóturnéra, Japán pedig olyan neveket dobott be nekünk, mint a **Despair** vagy a vérprofi **B.A.A.L.** – bármelyikük képes ráhajtogatni a fejedre az esernyődet vagy az autódat, a konklúzió, miszerint a középfrekvenciás gitárreszelés beindítja az adrenalintermelést, majd a traumatológián érkezik meg két katéterezés között. *Good luck and godspeed!*

### zenei redpill

ANGELSPIT – Blood Death Ivory

(szerzői kiadás, 2008)

B.A.A.L. – Territory of B.A.A.L.

(Brain Scan Laboratory, 2006)

CELLDWELLER – Celldweller

(Position Music, 2003)

DIE KRUPPS – The Final Option

(Our Choice, 1993)



MDFMK – MDFMK  
(Universal Records, 2000)

MINISTRY – Psalm 69  
(Sire, 1992)

NINE INCH NAILS – Pretty Hate Machine  
(Island Records, 1989)

ORGY – Vapor Transmission  
(Warner, 2000)

PUNISH YOURSELF – Sexplosive Locomotive  
(Sriracha Records, 2004)

ZEROMANCER – Eurotrash  
(EastWest, 2001)

### **zsáner: digital hardcore**

64revolt. Alec Empire. Atari Teenage Riot. Bomb20. Carl Crack. Cobra Killer. DHC Meinhof. Drumcorps. Ec8or. Hanin Elias. Lolita Storm. Nic Endo. Rabbit Junk. Shizuo. The Shizit.

Végre egy műfaj, aminek csak egy neve van, cserébe hangos. Zsánerelemezni lehet, de felesleges, egy gruppen laokoónjait se nézni fogod, hogy ki mihez tartozik, hanem beleugrasz, aztán hajrá. Ez is pontosan olyan *mindenegyszerre*, zajos, szaggatott, másodpercenként más ingerrel agymosó ötvözete punknak, gabbernek, junglenak, hiphopnak, hardcorenak (villanygítárosnak és szekrényenpüfölős-elektronikusnak egyaránt) MEG A ZAJNAK, belekeverve hatvan kilónyi szögesdrótot, lázadást, *fuckthesystemet*, *fuckthemindent*, bekiabálást, kereplőzést meg azt a hátrahőkölést, amikor ott és akkor jó ötletnek tűnik szembevakuzni magad és porrávillantani a retinádat a koponyád hátsó, takonyrozsdás feléig.

Ha ez nem jelent neked semmit, akkor ez az a zene, ami re bemész az APEH kerületi irodájába és megkérdezed, hogy miért vertek rád hatvanmilliósz tartozást szexuális



szolgáltatásokból adódó elmaradás miatt, de ha már rádverték, akkor leginkább a TEÁOR legyen pontos, de persze még az sem. *(Adóhatóságzenéből ugyanilyet a Prong csinálja a Cleansing album idején, de a Pantera, a Slayer meg a Meshuggah is letolja ezt akármikor a határban halálkaszáló metálósok közül, ajánlom a szentetlen négyesség bármelyikét, de főleg az összeset.)*

A műfajt igazából egy ember fémjelzi igazán, a berlini jungle- és break-kultúrából, utcakőből és lázadó májusfából összerakott gölemmé avanszáló **Alec Empire** *(a szubkultúra éhes és területterüljastalkámban bővelkedő lányai azt fogják neked mondani, hogy Alec Empire olyan, mint a Nine Inch Nails-es Trent Reznor, csak van is benne szexepil, patikamérleggel méregetik naponta a faliplakátokból csorgó esszenciát, hogy minden napra maradjon még egy kicsi),* ő és zenészeinek kompromisszummentes elitosztaga alkotja az *Atari Teenage Riot*ot, ha élőben nem kerülsz közel hozzájuk, legalább a YouTube-on érdemes egy fél óráig tapasztalni metaélményként a stroboszkópokból, zajkísérletekből, ökölütemből és dűhből összerakott erőszakot, mint zenét. Zenét, mint erőszakot.

A digital hardcore zenekarok sok esetben hasonlítanak az ATR-hez (vagy legalábbis próbálnak hasonlítani hozzá), mindenki picit máshogy, néhol több a zaj, néhol több a női vokál, de ismerkedéshez a The Shizit kötelező még, teljesen más fejmatekra számolták ki a fogvicsorgatás egyetemes egyenletét és náluk is ugyanúgy lerombolt épületek jöttek ki az egyenlőség másik oldalán. *(Note: erre a zenére te nem fogsz edzeni. Ha igen, látni akarok egy fotót az izmaidról.)*



## **zenei redpill**

ALEC EMPIRE – Intelligence and Sacrifice

(Digital Hardcore Recordings, 2002)

ATARI TEENAGE RIOT – 60 Second Wipe Out

(Digital Hardcore Recordings, 1999)

ATARI TEENAGE RIOT – Burn Berlin Burn

(Digital Hardcore Recordings, 1997)

ATARI TEENAGE RIOT – Is This Hyperreal?

(Digital Hardcore Recordings, 2011)

THE SHIZIT – Soundtrack for the Revolution

(E115 Media, 2001)

## **zsáner: IDM**

*Cleaner. Clock DVA. Forma Tadre. Haujobb. Headscan. Lassigue Bendthaus. Liquid Divine.*

Az IDM, mint *intelligent dance music* (a kulturális szűzlánynemzés tagadhatatlan csimborasszója) olyan, mint a Föld szívcsakrája, mindenkinél máshol van, nálam is. Egy klasszikus értelmezés szerint az IDM fennakadt szemű, ásványvízkútra rákötött afterpartizóknak szánt levezető terápia, olyan techno, amit úgy lehet hallgatni meg élvezni, hogy nem kell rá táncolni, persze semmire sem kell, ha nem muszáj, de ezt már a holland hardstyle is megmondta nekünk, hogy *blame it on the music*.

Más magyarázat szerint az IDM reklámjelző főként a Warp meg a Rephlex kiadó lemezeire tapadt, de aki a Future Sound of London ambientjére, az Aphex Twin törött dervisként tempóváltogató beteg breakcorejára meg a Tycho távolbanafehérvitorla klimpírijére is rámondja, hogy ez intelligens tánczene, az megérdemli a homlokára az Artisjus-matricát, úgyhogy itt is csúszik az értelmezés.



Egy korabeli fórumbejegyzés az IDMet inkább azokra a technoid alapú zenékre ragasztja, amikre inkább beszélt *mint énekelt* narratíva kerül, inkább moll mint dúr, a zene meg a szöveg annyira szerves egész, hogy egymástól elválaszthatatlanok (*tehát népdal, értem*), jóval szorosabb a kapcsolat, mint az elektro más stílusában, főként, ha te is bladerunner vagy. *Persze, ma mindenki egy bladerunner*. Hideg bölcsészelektronika, kéken-vörösen villogó riasztó egy cigarettafüsttel teli bár mélyén, ahol a szellőzőből kiáramló kistucatnyi drog miatt egyszerre vagy mérhetetlenül szomorú, kanos és munkakész (*búvalbaszott* is the word), a dalszövegekből pedig mizantróp tumblr gyártasz az asztal tetejére, majd valaki továbbviszi és kiállítja egy galériában, ahol lebegő ezüst delfinné alakul és elúszik, ami a rádiuszába kerül, azt formázza és vízitechnot pakol rá. Ilyen az IDM. Lükettő, borostás aggregénzyene a jövő egyetememről és amikor elkezdik pakolni az ütemet, minden sarokban bólogató deviáns arcán egyszerre villan a mosoly.

### **zenei redpill**

CLEANER – Solaris

(*Metropolis*, 2000)

CLOCK DVA – Man-Amplified

(*Contempo Records*, 1992)

CLOCK DVA – Collective

(*Hyperium Records*, 1994)

CLOCK DVA – Sign

(*Contempo Records*, 1993)

HAUJOBB – Solutions for a Small Planet

(*Off Beat*, 1996)

HAUJOBB – Vertical Theory

(*Metropolis*, 2003)

HEADSCAN – Pattern Recognition

(*Alfa Matrix*, 2005)



HEADSCAN/IMPLANT – An Exploration in Techno  
*(Artofact Records, 2002)*

LASSIGUE BENDTHAUS – Render  
*(KK Records, 1994)*

LIQUID DIVINE – Black Box  
*(Infacted Recordings, 2007)*



A közösségi oldal  
gyártása harc-  
művészet. (Ha  
elhitted, baj van.)



## [07] KÖRKÉP A HÚSPIACRÓL (FELHASZNÁLÓ-FU)

*Hogy írsz meg egy social media tankönyvet? kérdezem meg a novemberi hidegben a Prezi-székház előtt startuposan fagyoskodó és kávézó fejlesztőket, igazából sehogy, nevetünk, mert ez olyan, mint a fáramászás meg a bringázás meg a főzés meg a baszás, elkezded, elrontod, elkezded, kevésbé rontod el, aztán jó lesznel benne, jó esetben persze, de most pozitívrá vettük a végkicsengést, nem azt kell leírni, hogy mit kell csinálnod a Twitteren, hogy végre szeressen téged valaki, hanem azt, hogy milyen mindsetben kell elkezdeni foglalkozni a social médiával meg hogy annyira ne legyél nekikeseredett, hogy megfotózod a faszod és azt teszed ki profilképnek, a szexpartnerkeresőkön is ez a nagy paradox-dilemma, hogy felvállaljuk-e az arcunkat, de nem, akkor a faszunkat igen, azt persze felvállaljuk, aztán csodálkozunk, amikor a nők meg azt mondják, hogy de nem egy fasszal beszélgetek, persze igen, csak legalább amikor beszélgetünk, akkor hadd ne kelljen azt nézmem. Szóval mindset. Persze nevetünk, mert a tanítom a közösségi médiát is olyan dolog, hogy aki tudja, csinálja, aki meg nem tudja, tanítja, aztán ha ráteszem az első pár fejezet végkicsengéseit a tanárok showmanné alakulásáról meg a Google tanulásváltoztató és valahol végtelenül agyroncsoló szerepéről, onnantól kezdve már látszik, hogy a tanárok egészen jó sziszifuszgéppé alakulva nyígnak a hegyen, hozzápakolom még azt is, angelspit blipvert tananyag, hogy egy koncerten a bejövő emlékek 80%-a a látványról szól, sosem a zenéről. Jó a zene, de szarul néztek ki. Nem ilyen banda akarsz lenni, a de szarul pont elég egy lemezszerződés elpattintásához, legendásan csúnyának kell lenned, akkor még mehet, de ha csak egy kicsit vagy csúnya, akkor bizony vagy a sárban maradsz vagy sehol.*

Szóval, social media tippek és trükkök. Összefoglalom egy szóban a világ összes trükkjét: **ésszel**. Aztán jön pontokba szedve a böléreeresztve. *Miazabólé*.

## az alapok

01. Pszichológiai gyorstalpaló. Napi mélylélektan, logisztikai, kondicionálási és személyiségtesztek. Szociológiai kísérletek. Türelemkontroll. Agyfasz. Trollkontroll. Leadership management. *Bottom-to-top* projektmenedzsment. Türelemjáték, türelemkontroll. Felelősségvállalás. SWOT-elemzés. A piaci résztvevők vizsgálata. Viharok a biliben. Természetesen egyszerre több biliből csurran ki a szar, sosem csak egyből. Magánéletek a kirakatokban. Türelemkontroll. Lándzsatőrészek. Áldozathozatalok, beáldozni magánéletet, beáldozni egészséget, beáldozni ésszerűséget, beáldozni pénzt, elbuktunk párszázezret, elbuktunk pármilliót, *neharagudj nem tudom kifizetnimajdtízezresével havonta*, barátságok megroppanása, újramegtanulás, hogy barátságban nincs üzlet. Ésszerűsítések, optimalizálások, technikai platformváltások, *neharagudjdenincsrádszükségünkek, ez volt az élet tempedigek, miért nemén vagyok a vendéglistán miért mások*, magyarázatok, közszereplővé válás, médiamegyűlölés, a kicsi rizsföld Vietnamban, arra ébredsz hogy az milyen jó lenne ott két kurvával meg a kalappal, azzal a szélessel, amiben kardoznak az elvadult arcú koreai fickók a bambuszfák tetején, pedig az másik ország, de nem baj, *nekem az kell*. A halmaz elemei nem adják ki az egészet, de közel járnak hozzá. Ilyen létrehozni és életbentartani egy közösségi oldalt.

02. A Facebook korában nettó felesleges közösségi oldalakról beszélni.

Megoldás: ne engedd közel a felhasználókat magadhoz. Távolról könnyebb, akkor mindenki hangya.



Bár ezt az éjszakai életben valószínűleg évszázadokkal ezelőtt is tudták.



03. Nem felesleges, csak senki sem azokat az igényeket, szükségeket és alapvetőségeket állítja össze, amikkel a Facebook mellé lehetne lépni és nem alá.

04. A közösségi oldalak és hálók attól a ponttól fogva, hogy bevezetik a profilokat, a képfeltöltést és az üzenetküldést, társkeresővé lépnek át.

05. A közösségi oldalak és a társkeresők igazi különbsége abban rejlik, hogy az utóbbikon tudsz életkor, nem és lakóhely szerint keresni.

06. Közösségi oldalt akkor indítasz, ha olyan vagy, mint Martin Luther King Jr. (*van egy álmod*) vagy médiacég/ügynökség valamelyik székében ülve van egy legalább hétszámjegyű eltapsolnivaló büdzséd. Az előbbit a személyes meggyőződés vagy a lelkesedés viszi, az utóbbit a rutinolaj és/vagy az izzadságszag.

07. William Gibson egyszer azt mondta, az utca mindennek megtalálja a maga hasznát. Ez azt jelenti: *ne legyenek illúzióid*. (A közösségi oldal nem sokban különbözik a Viagra-jelenségtől. Szívgyógyszernek szánták, mégis a farkad áll tőle.)

08. A webkettő jelentése a következő: összeraktok a felhasználóknak egy (jó esetben) hasznos, szép és elegáns vázat, amibe beköltöznek és összeszemetelik. A közösségi oldal a közösségi szemétből áll össze, ezt vidéken cefrének hívják, a japán posztindusztrializmus pedig *gominak*, szemétnak, ami nem több a levedlett kígyóbőrnél, szép, szép, de csak a helyet foglalja.

09. Ellenben adatbázisba foglalva és statisztikákkal betakargatva eladható piackutatóknak, ügynökségeknek és bárkinek, akinek nincs józan paraszti esze.

10. Mindenki hisz a józan paraszti észben, de a befektetők nem adnak érte pénzt.

11. A közösségi oldalt a közösség által beletett tartalom és önkifejezés működteti. Ha a felhasználók nem lennének, nem lenne aktivitás, nézettség és felesleges lenne eladni a hirdetési felületeket is.

12. Hitelesebbnek akarok tűnni, úgyhogy bekötök ide egy marketingszagú szabályt. *(Értsd az iróniát. Bármilyen hitelesebb, ha számokat teszel bele.)* A self-branding egyik alapelvének mondják az internetek az ún. 80-20% szabályt. Eszerint az imidzsed és a mások felé mutatott személyiséged kialakításának 80 százaléka a színfalak mögött zajlik levélváltásokkal, telefonokkal, találkozókkal, olvasással, jegyzeteléssel, tervszövéssel, designnal, kialakítással, teszteléssel, újratervezéssel. A maradék 20 százalék a publikus.

13. Ugyanilyen a közösségi oldal kialakítása is, bármennyit tesznek hozzá a felhasználók, a mögöttes gárdának, a designernek, programozónak, főszerkesztőnek, adminoknak kell felügyelniük a rendszert, legyen szó technikai problémáról *(nem tudok regisztrálni, jelszót váltani, kilépni, levelet írni, képet törölni, feltölteni, posztolni)*, biztonsági problémáról *(már megint megtörték minket a törökök, az olaszok, a kínaiak, a saját felhasználóink, nem működik a PayPal, nem nekünk fizetnek a felhasználók, hanem nekem, miért nekem fizetnek, miért nem többet fizetnek nekem, miért tudják a felhasználók a saját profiljukat feltörni és átdesignolni, ha nem hagytuk nekik)*, elvi problémákról *(meg kell írni a felhasználói szabályzatot, át kell írni, módosítani kell, ha nem hagyunk politizálni senkit, akkor se a bal, se a jobb ne kezdjen el mondani semmit, értem, hogy a politika fontos, de polineutrálisok vagyunk, tartasd be, miért én tartsam be, én balos vagyok, én meg jobbos,*

A 80-20 megosztás a marketingszakma demotivator mémje.



**Az entrópia és a spontaneitás erejét fogod megszatalni.**



*én nem tudom, hol állok, jól van, te autista vagy, te viszed), kávéval, kokainnal, asszonnyal és zenével kell ellátni az adminokat, akik napi tizensok órában ülnek a fórum előtt és kiabálnak a tapasztalatlan, de önérzetes tizensokévesekkel, aztán nem kiabálnak, csak üveges szemekkel cigiznek a pepitamintás konyhában és merednek maguk elé.*

14. A lelkesedés önmagában semmit sem ér. A lelkesedésnek aranyban mérhető ára van. Az az arany is elfüstöl hónapok alatt, ha nem pozicionálsz az oldalt. Kiknek szánsz, mi lesz a tartalom, milyenfajta tartalom lesz, hogyan érhető el weben, tableten, telefonon, agyban, milyen célközönségre lövöd be, azokhoz milyen hirdetőket húzol be, milyen stílusban írod a cikkeket, mik az alapelvek és az alapüzenetek, amiket át akarsz adni az olvasóknak.

15. Ne aggódj, ezek a tervek hónapok alatt megváltoznak.

16. Mesteri szintre fogod fejleszteni az üvegeszemek-fu technikádat.

17. Ott tartottunk, hogy munkavégzés és befektetett tartalom tartja fent a közösségi oldalakat. Ez azért probléma, mert el kell érned a kritikus tömeget ahhoz, hogy szintet lépj. A hirdetőik vagy befektetőik ennél a felhasználómennyiségnél és aktivitásnál kezdenek el komolyan venni, a riválisok pedig ennél a pontnál kezdenek el téged kooperációs mailekkel bombázni (*ha kisebbek nálad, a hátadra akarnak ülni, ha nagyobbak nálad, akkor a nekik eddig érdektelen célcsoportodat akarják megenni vagy veled akarnak szar munkát végeztetni olcsóért vagy a zsebükbe akarnak betenni*) vagy fúrni téged.

18. Ha ez nem lenne elég, hirtelen az egész célközönséged és olvasótáborod ellened fordul. Be kell feküdnöd az igényeiknek (újfajta tartalmakat és szolgáltatásokat fognak kérni), ha nem fekszel be, akkor rövid távon ott hagynak vagy szararcnak fognak tartani.

19. Ha kezdetektől fogva hasznos szararcnak tartanak, nem fognak jobban beléd rúgni, amikor megmondod nekik: nem adsz nekik ingyen pinát, szilveszteri papírsapkában trombitáló cuki macskákat és röptéből arconrúgott focistákat. A felhasználók legnagyobb és legjelentősebb generálgénye nem mutat túl ugyanis ezeken.

20. Vannak dolgok, amiket már nem tudsz *nemlátni*, *ellenlátni* vagy *visszalátni* (you cannot unsee things, meglepően elegáns az angol nyelv), ilyen az egyszerű emberi lélek is. Ha belelátsz, onnantól kezdve sok százalékkal, ponttal vagy színárnyalattal kevésbé/sötétebben látod majd az embereket magad körül. A Maslow-piramis is csak addig szép, amíg nem érted meg a gyakorlati oldalát, a weben mindenhol az *apeh-pina-ingyen* háromszög fogja össze a közösségi dolgok lényegét. (*Generálmegállapítás, van kivétel. Örülj, ha a tiéd nem ilyen. Ilyen lesz.*)

21. Az átlagfelhasználó hozzáállása a közösségi oldalhoz: *nem vagyok hajlandó fizetni semmiért sem, de abból is úgy akarok kijönni, hogy lehetőleg még fizessenek is nekem. Ha nem fizetnek nekem, akkor szolgáltatást akarok kapni. Ha a szolgáltatás szünetel, leáll vagy fizetőssé válik, akkor jogosan áll feljebb nekem, hiszen az interneten minden ingyenes, tehát ez is, tehát jár nekem. Ha nem tetszik nekem az, amit ingyen csináltak nekem mások, akkor felháborodhatok, elküldhetem az összes stábtagot a mocskos kurva anyjába és otthagyhatom az egészet és a komplett baráti körömet is elvihetem onnan.*

Sajnálom. Tényleg nem. Legkisebb közös többszörös.



**Te meg nem látod  
magad kívülről.**



22. Az interneteken nem létezik az *ajándék lónak ne nézd a fogát*.

23. Becsüld meg azokat a felhasználókat, akik pénzt adakoznak az oldalnak, amikor baj van. Ha pénzt adnak neked, felelősséggel tartozol nekik és tudatnod kell őket a lehető leggyorsabban arról, hogy a pénzük mire lett felhasználva a cél érdekében.

24. Ne sikkaszd el a felhasználóid pénzét, maradj transzparens.

25. Az ingyenes üzleti modell hosszú távon nem működik. Szívességekből és barterekből, piameghívásokból, ígéretekből és kacsintásokból ugyan ideig-óráig elvagy, de valamikor csak fizetned kell a domainért, a tárhelyért, a designért, a kódért, a fejlesztésért, az újratervezésért, a merchandise-ért, az újabb logókért, az újabb grafikai melókért, a partyszervezésért, a fotósokért. Mindenért. A céges- vagy projektkávészásokért, amit persze fáradt dolog így hívni, de ez a minimum, mert legalább egy apró gesztussal viszonznod kell azt, hogy valaki ingyen öli bele a saját munkaóráit a te álmodba. Aminek könnyen lehet, hogy nincs jövője.

26. Az elmúlt tizenöt év tapasztalataiból leszűrhetem, hogy tíz projektből nyolc marad tervezési fázisban, egy meghal egy éven belül, egy meg talán túléli. *Close enough*.

27. Az ingyenes modell másik hátránya, hogy nem várhatsz el benne semmit. Ha valakinek pénzt fizetsz, elvárhatsz érte dolgokat, belenyomhatod a hepciáskodását a padlóba és elpusztíthatod az egóját, ha rossz munkát végez és nem utolsósorban elküldheted messzire. Ha nincs pénz, nem várhatsz el tőle dolgokat, maximum csak reménykedhetsz abban, hogy befejezi. Kivéve, ha

barát, lojális partner vagy szub. Jótanácsokat adhatsz csak neki, hogy miként végezze jobban a munkáját, de nem utasíthatod. És nem küldheted el. Illetve elküldheted, csak abból dogmatikus, dramatikus, nevetséges valami lesz, te meg sziszegve ülsz a budin hónapok múlva, amikor eszedbe jut.

28. A barátság könnyen eltörik üzlet közben.

29. Minden legyen lepapírozva. Mindig legyen szerződés. Ha fontos, ha pénz van benne, ha valami tényleg lényeges múlik rajta, ha egy kicsi esély is van (mindig van), hogy beszívhatod, legyen papír, legyen szerződés.

30. Kezdetben sosem hiszed el, hogy a haverjaid átbasznának és hogy le kéne papíroznod dolgokat. Pár törés után megtanulod, de ezt senki nem hiszi el, amíg nem tapasztalta meg.

31. Generálmegállapítás. Az elmúlt tíz évben összességében egyre kevésbé bírhatóak szociális munkára a felhasználók. *Rendezői utasítás, ne vessünk most mindketten egyet, miután átfutott a gerinced mentén a hideg.* Kommentelni, véleményt kifejteni, közvéleménykutatást kitölteni, egy szónál többet írni? Körülbelül a felhasználók 10%-a teszi meg ezt elvárhatóan és papírfoma szerint. Rájuk lehet számítani, ők az aktív felhasználók. Jó 20-30% passzív vagy stalker, kattintgatnak, néznek, figyelnek, de nem szólnak hozzá semmihez. Vészhelyzetben aktivizálódnak, nagyon általános témákhoz időnként hozzászólnak, de nem ők lesznek a rohamrendőrséged tagjai. A többi ballaszt. Néha kattintanak, elmondják, hogy regisztráltak, leveleznek másokkal néha, hetente egyszer-kétszer mutatnak minimális aktivitást.

Az LD50-nel amúgy előrevetítettük a Facebook és a Twitter lényegeit. Generálmegállapítás. A felhasználókat

Inkább előbb, mint  
utóbb.



nem érdeklik a cikkek. Tényleg nem. Hosszan kell olvasni, ki kell szakadni a meglévő környezetből, amiben az internetezés miatt amúgy benne sincsenek, *téeldéer*, mondja a mémnyelv, kattintunk tovább. A képek a fontosak, a felhasználói profilok, amiket lehet nézegetni, hogy szingli vagy-e vagy még mindig jól nézel-e ki a hajfestés után, beratelt-e valaki, ami azt jelenti, hogy más is koslat utánad, esetleg az exed, ami azt jelenti, hogy nemsokára ideges leszel vagy újra kapcsolatban. Gyűjtőnéven ezt stalkingnak hívjuk, a céges munkainterjúk előtt leinformálódásnak vagy szakinyelven meózásnak, úgyhogy meg sem kell lepődnöd, mindenki ezt csinálja. Meg a fórumok, még azok fontosak a felhasználóknak. Odaírhatod, hogy elegend van, hogy mifájgyeremesélj, üzengethatsz utalással, zenével, képpel, számcímmel, posztolhatod a fényképeket az eladó dolgaidról, azaz *szociális munkát végzel*. Megint nevetünk egyet kényszeredetten.

32. Eszerint minden közösségi oldal az entrópia íratlan szabályainak megfelelően tekeredik a lefeléspirálba.

33. A kritikus tömeg elérésekor felhígul a közösség, a hardcore (intelligens és aktivizálható) felhasználók egy jó része eltűnik.

34. Ahogy megjelenik egy fiatalabb generáció, eltűnik legalább egy idősebb. A sors röhögve teszi fel a tűt a *fiatalok vs idősek* bakelitre, néha lecseréli arra hogy *bezzegrégebbenmindigjobbvolt*. Te felsóhajthatsz, mert ha felkészültél a szükséges mondatokkal, akkor azokat újra elmondhatod és megnyugtathatod a fórumban vagy egy editorial postban a felhasználókat, hogy az interneten minden időleges és hogy mind voltunk fiatalok.

35. Nem irigylem a pasidatcsajodat, aki ezt végighallgatja tőled lefekvés előtt vagy szex után.



## a felhasználók

36. Nietzsche-nek igaza volt, amikor azt mondta, a mélység visszanéz.

37. A három dolog, amit eltéveszthetsz adminként a felhasználókkal kapcsolatban: az aránytévesztés, a testetlenség és a személyeskedés.

38. Azt mondják a fórumokon, hogy utálják a fórum mellett a hirdetéseket, le kell szednünk mindent most, különben elvándorolnak a felhasználóink. Kik mondják? Sokan bazmeg, sokan. Név szerint. Hát a zsemledobáló meg a kis szőke meg a tankzabáló meg a colos. Négyen. Igen bazmeg, állandóan ott lógnak a fórumon, ők látják, hogy mi van. Hány felhasználónk van? Ne hallgass bazmeg, válaszolj, hány felhasználónk van naponta? Tízezer unique. Ez négy tízezred százaléka a napi felhasználóknak. Az aktívoknak a négy század százaléka. Azonnal ugorjak és terítsem ki eléjük az arany fogpiszkálóból összerakott kisszőnyeget, ha azt akarják?

39. Ezt hívjuk arányvesztésnek. Soha ne tévesszen meg a hangos szó. A közösségkezelés egyik legnagyobb csúszófelülete az, amikor az adminok elkezdenek hinni a hangos kisebbség szavának. Sosem szabad elfelejteni, hogy akik beszélnek, legfeljebb a teljes közösség 5-10 százalékát képviselik csak. Az admin helyzetkezelése és józan esze innentől kezdve az egyik legfontosabb alaptulajdonság. Ugyanakkor nem szabad elfelejteni azt sem, hogy egy aktív felhasználó hangos szava jelentős mozgatóerő lehet a csendes harminc százalékának, annak a ballasztnak meg főként, aki csak néha-néha kapja oda a fejét, hogy mi történik.

És sose néz félre.



Azért könyörgöm,  
ne innen tanulj  
UI-t meg UX-et.



40. Mindezekről függetlenül még egyszer elmondom: az admin helyzetkezelése és józan esze az egyik legfontosabb alaptulajdonság.

41. Bármennyire is szeretjük megtörni a szabályokat és dafkéből szembehugyozni a széllal, a hagyományok azért alakultak ki, mert az emberek azok alapján tudnak könnyedén ismerkedni a valósággal. Logó a bal felső sarokban, menük tőle jobbra vagy alatta. Amit ki akarsz hangsúlyozni, úgy teszed ki az oldalra, hogy scrollozás nélkül látszódjon. Hirdetést nem teszel ki úgy, hogy ráfeküdjön a szövegre. *Tudom, hogy attól még sok helyen van, rühelljük is mindannyian.* Ha új közösségi oldalt csinálsz, nem teheted meg anélkül, hogy ne néznél körbe, hogy mások mit hogyan csinálnak. Ha nem felelsz meg az általános konszenzusnak, akkor nem takarózhat az arányvesztéssel.

42. Sose keverd össze a kevés felhasználó által mondott, de lényegretörő és konstruktív kritikát az arányvesztéssel. Lehet, hogy tényleg csak egy grafomán és közléskényszeres faszkalap van a gáton, de a véleménye attól még lehet jogos.

43. Sokan esnek a büszkeség csapdájába és inkább köpik le a felhasználót vagy munkatársaikat ahelyett, hogy bevallanák: elbasztak mindent.

44. Ha ilyet látsz, hagyd ott.

45. Azonnal.

46. A felhasználók csak akkor rekordok egy adatbázisban, ha el kell őket adni, egyébként emberek, akiknek teste, vágya és élete van.

47. A teste van egyfelől azt jelenti, hogy a Maslow-piramis méretes aljának köszönhetően a felhasználók társkeresővé alakítják át az oldalt és idővel magánéleti drámákkal hűgyozzák tele a közösséget, másfelől pedig azt, hogy ezek az emberek találkozni akarnak egymással. Nem léped meg a kritikus tömeget, ha nem kezdesz el a felhasználóknak találkozókat vagy bulikat szervezni.

48. Ha szerencséd van, a felhasználók maguktól elkezdnek találkozókat szervezni.

49. Nem, kedves ügynökségi olvasók, a találkozók vagy bulik nem flashmobot jelentenek.

50. A vágya van azt jelenti, hogy nem feltétlenül azért regisztrált, mert epicentrumos libidója van, hanem lehet, hogy információt keres. Talált magának még egy platformot, ahol jelen lehet (és ezzel megmutathatja, hogy még egy helyen van, tehát elérhető, fontos és naprakész). Önkifejezni szeretne és saját egóját, önbizalomhiányát vagy világlátását kezeli azzal, hogy tisztavirágéletű ismerősöket gyűjt maga köré.

51. Az élete van egyfelől azt jelenti, hogy attól, hogy felhasználó és egy képernyőn keresztül kommunikálsz vele, attól még élő emberről beszélsz és ha találkozol vele az utcán vagy egy bulin, neked szegezheti a kérdést, hogy miért sértetted meg, miért írtál rosszat a lemezéről *(a részeg önérzetes zenészekre figyelj, ők könnyen jönnek és nem képesek a kritikát kezelni, ez a típus azt hiszi, hogy ha ő egyszer vette a fáradságot ahhoz, hogy zenész legyen, akkor mindenkinek le kell szopnia)*, másfelől azt, hogy arcon is verhet, ha tényleg megbántottad. Másfelől azt, hogy van magánélete, ami legalább annyira összefonódhat a közösségi oldalával, mint amennyire nem.

**A szerencsédet lehet, hogy idézőjelbe kellett volna raknom.**



United front  
against everyone,  
basically!



52. Itt kerül a képbe a személyeskedés: akármennyire is ismeri vagy véli ismerni az admin a felhasználó életét vagy magánéletét, amikor véleménykülönbséget kell kezelni a közösségben, nem vesszük elő indoknak az érfagyasztó személyeskedő érveket.

53. És ha úgy adódik, hogy a barátnődet a közösségi oldalról választod, mert ez előbb vagy utóbb, de bekövetkezik, nem tudhatja a jelszavaidat és tanácsos, ha nem osztod meg vele a pénzügyeket vagy a legjobban titkolandó, esetleg legkellemetlenebb témákat.

54. A személyeskedéssel kapcsolatban meg kell említeni a felhasználókezelés és -informálás egyik alapvető pontját: *united front against the press, united front against the public*. Sosem szerencsés, ha különböző válaszok érkeznek az olyan kérdésekre, hogy *miért törlöttétek azt a posztot a főoldalról, hova tűnt a pénz, amit adakoztunk, mikor rendezitek meg a bulit, amit lefűjtatok, miért mond le a posztjáról ikszipszilon* vagy bármi, amiből kellemetlensége lehet bárkinek. A sajtónak ugyanazt mondjuk, a felhasználóknak ugyanazt mondjuk.

55. A felhasználók felejtenek. Amikor elkezded ezt észrevenni és nem sokkal később kihasználni, ráérsz arra a társadalmi alapvetőségre, amit a sajtó és a politika használ ki és/vagy kellemetlenül érzed magad vagy elkap a hatalmi vágy. Vagy az istenkomplexus. A tény mondjuk attól tény marad: a jócsajos képekre sokáig emlékeznek, a botrányok hetek alatt lelohadnak.

56. A felhasználók nem felejtenek, ha valakivel személyeskedtél, három év múlva is odamehet hozzád egy jócsaj az utcán és közölheti veled, hogy *azt mondtad nekem, hogy feleslegesen posztoltam azt a képet a cipőről, mert azt nők hordják, én meg nem vagyok az*, te meg mikrononként bontod ki a szemed a dekoltázsá-

ból és sóhajtasz fel, hogy ezt türelmesebb országokban karmának hívják, itt meg úgy, hogy beszoptad.

57. Kivéve, ha valaki pornózott, arra azért egészen sokáig emlékeznek.

58. Egy felhasználói profilból alapvető személyiség-profil tudsz felhúzni, ha tudsz olvasni a sorok között, a színsémákban, a kitett képekben, azoknak az elrendezésében, pózaiban, színeiben és mondanivalójában, valamint az egyéb abban szereplő elemekben.

59. *Nomen est omen.* Ugyan Crowley is megmondta már, hogy minden férfi és nő egy csillag és a nyugati félteke kétségbeesetten kapaszkodik a politikai korrektség büfiszagú, csokornyakkendő csontvázába, hogy minden ember egyenlő és nagyszerű, de sajnálom, nem.

60. A magánéletben tökéletesen felhúzható az az alapszabály, hogy minden emberben van 50% jó és 50% rossz. Ha így gondolkodsz, akkor nem az a kérdés, hogy mit kezdesz az ötven százalék jóval, hiszen mindenki tökéletesen jól, büszkén és mosolyogva tudja kezelni azt a tényt, ha valaki jó társaság, jól érzi magát vele és három-négy órakon keresztül lehet vele kéjelegni. A kérdés az, hogy mit kezdesz az ötven százaléknyi rosszal, hogy néha kiállhatatlan, retteg az utcára menni, féltékeny a múltadra, a sikereidre vagy rád, sírva ébred fel éjszakánként, mert annyira szorong, nem tudja lerázni a traumáit vagy éppenséggel nem figyel rád annyira, hogy ott legyen melletted, ha beteg vagy. Ha ezeket tudod kezelni valakinél, sőt ami fontosabb, meg tudod találni azt az embert, akinek tökéletesen tudod kezelni az ő 50% szarját, akkor nyerő helyzetben vagy.

61. Na ez nem áll a felhasználókra. Ott lesznek a jófejek/kezelhető és a faszfejek/unalmas/felgyújtom csoportok.

Nem, erre viszont  
nincs tankönyv.



És ez sok esetben  
általános.

Ha van esetleg harmadik csoport, az a kettő közé eső ballaszt. Azok pernyét se dobna, amikor felgyűjtod őket.

62. A hónapok, szerencsésebb (*embertpróbálóbb*) esetben évek alatt ki fogod alakítani a magad gyorsértékelési listáját, amivel szűröd magadnak a felhasználókat, hogy kikre érdemes figyelned és kikre nem.

63. Kukába a név+szám, becenév+szám kombinációkkal, a kicsinyítőképzős nevekkal meg becenevekkel együtt. Tényleg akarsz egy percet is szánni egy olyan emberre, aki a legjobban úgy tudja magát bemutatni másoknak, hogy ő *peti342? jucika4? zsóficska?* Bitch please.

64. Az egyéniség az illúzió és a feledékenység keveredése, de legalább adjunk magunknak egy orrhossznyi előnyt azzal, hogy egy olyan emberrel foglalkozunk, aki ad magára annyit, hogy egy normális nevet választ magának.

65. Animgifekkel teletömött, vibráló-csillogó-mozgó, betöltésnél automatikusan hangosan zenét indító profilok kuka. *Kedvenc ételem a*, kuka. Aki politizál, kuka. Aki nem képes magáról egyetlenegy képet kitenni, kuka. Aki kamu képpel nyit, kuka. Akinek nem jön be a profilja, mert teletömte betölhetetlen vagy böngészőfagyasztó embedekkel, kuka. Aki egy hétnél régebben lépett be, kuka. Itt esetleg kitolod az egy hetet két hétre.

66. Rossz helyesírás, kuka. Hiába született meg a nyelvtani szabályokért és helyesírásért mániákus módon helytálló *grammar nazi* és *spelling nazi* meglehetősen elítélő fogalma, ha valaki nem tud helyesen írni, az nem művelt, ha nem művelt, akkor meg pontosan tudod, hogy mit várhatsz tőle és milyen ponton esik a szociális élete. Vagy életetek.



67. A felhasználókat nem csak válogatni fogod, hanem hierarchiába és csoportokba (fiókokba, dobozokba, bunkerekbe) raktározod és legózni fogsz velük. (*Gratulálunk, végre elérte az élet azon pontját, amikor gombokat nyomogathatsz embereken és ezt vagy nem veszik észre vagy ha észreveszik, hálásak lesznek érte, de legalábbis kíváncsiak.*) A felosztást több szempontból végezheted, de a végeredmény mindig az lesz, hogy kivel hogyan viselkedhetsz és kinek mit engedsz meg. Ha okosan terveztél az első hónapokban, akkor a *kinekmitengedszmeget* szolgáltatásokban, jogkörökben meg plecsnikben tudod kifejezni.

68. A fizetés hierarchiát teremt a felhasználók között, ezt már érintettük egyszer. Legalább annyira számít, hogy ki mióta tag az adott oldalon, a tapasztalat itt is kifizetődő. Kevésbé másodindex az, hogy ki mennyire aktív és mennyi hozzászólása/posztja volt. Akiknek túl sok ideje van kiélni a grafomán hajlamát, az vagy nem dolgozik, vagy más feladat kontójára ír sokat vagy jellemhibái vannak.

69. Mindenkinek vannak jellemhibái, ugyanakkor senki sem szereti azokat, akik túl sokat beszélnek, túl sokat osztanak meg az életükből és túl hangosan.

70. *Az kiabál, aki fél.* Ez egy hasonlat volt. Egy olyan kort írunk, amikor ezt a biztonság kedvéért le kell írnom.

71. A közösség önmoderálása akkor kezd el bebillenni egy jó (jobb) irányba, amikor a tapasztaltabb felhasználók elkezdik igazgatni az újabb tagokat, találkozókat vagy bulikat szerveznek, elkezdenek együtt dolgozni és megosztják másokkal a végeredményeket – azaz, elkezdenek igazi aktív, szerves közösséget alkotni.



Haters gonna  
hate, trolls gonna  
troll. Axióma.



72. Akkor lép újabb és újabb szintekre, amikor megszületik az első baba, akinek a szülei a te oldaladon ismerkedtek össze, elhunyt valaki a közösség tagjai közül, elindulnak a régenjobbvolt történetek (*ezt már említettem, generációváltásnál indul el*), vagy elkezdene legendákat gyártani (*a közösség alapvető szüksége a közös narratíva és a mesélhető történetek*).

73. Munkát takarítasz meg magadnak, ha figyeled a felhasználóidat és elkezded kinevelni az utánpótlást minden posztra. Mindenkinek jól tesz, ha van helyettese, aki tartja a frontot egy nyári szünetnél. Akkor érdemes a felhasználót megkérdezni, hogy van-e kedve csatlakozni a gyártócsoporthoz, ha már bizonyított valamivel.

74. És még akkor is elcsúszhat.

75. A trollokat ne etesd, ne tápláld, ne bátorítsd. A trollok élőben is menthetetlen faszfejek. A trollokról mindenki azt írja, hogy ne etesd őket, mert online és offline ugyanúgy kezelhetőek: ha nem figyelsz rájuk, arrébbmennek. Meglehetősen sok türelem kell ahhoz, hogy ne akarj visszaszólni.

76. Többek között ez az a pont, ahol megtanulod, hogy ki kell szakadnod a saját magad által épített közösségből és el kell menni vízpartra meg hegységbe meg dzsungelbe sportolni meg dugni meg internet nélkül lenni.

77. Egyébként gyorsan megkattansz.

78. Legalábbis akkor, ha folyamatosan figyelemmel kísérsz mindent.

79. A túlzott lelkiismeretesség a nyugalmad rovására megy.

80. Attól, hogy valakinek hihető profilja van, még nem biztos, hogy létezik.

81. Amit csinálsz, annak nyoma van. Mostanában egyre jobban. Próbálj feddhetetlen maradni. De legalábbis őszinte.

82. Úgysem sikerül majd, de az igyekezet azért sokat számít.

83. Felhasználókezelésnél remek módszer az olcsó detektívsztorikból ellesett *jó zsaru – rossz zsaru* trükk: kezelje két ellentétes mentalitású ember a mindennapi helyzeteket. A lazábbikat jobban megszeretik, a szigorúbbnak mindenki jobban hisz. A lazábbik könnyen intéz el dolgokat, a szigorúbb szavának nagyobb súlya van.

### **a motiváció**

84. Minden változik, a hosting, a koncepció, a design, a kód, a szolgáltatások, a felhasználók, a világnézet, a tartalom, sőt, a motiváció is. A startupvilág mindent annyira felpörgetett, hogy az egyes projektek képesek kétnaponta megkérdőjelezni saját szlogenjeiket, céljait és célközönségüket, egy közösségi oldalnál ez jó esetben is éveket jelenthet.

85. Kezdetben közösségi oldalt azért fogsz csinálni, mert egy bizonyos közösséget akarsz megfogni, magát könnyen ígérő hirdetési pénzre akarsz lecsapni, csajozni akarsz meg ingyenbelépőket koncertekre. Meg persze a nyári fesztiválokra.

86. Aztán rájössz, hogy az altriuzmus ugyan felbecsülhetetlen dolog, de megszámlálható ellenértéket akarsz a befektetett munkáért.

Nyomkodj  
gombokat  
MÉG.



Hatszázhatvan-  
hat karakternyi  
loremipsum volt  
az eredetiben!  
Nem! De!

87. *A kevés pénz is pénz. Sok kis összegből egész összeg állhat össze. Ne dobj vissza reális keveset fiktív sokért.* Három szabály, amit saját tapasztalatból és ismerősök történeteiből desztilláltam ide. Ha egy saleshouse azt mondja, hogy egy befolyó összeg 40 százalékát kapod meg, inkább fogadd el, ellenkező esetben csak azon dühönghetsz, hogy nem kaptad meg a száz százalékot. És mivel önérzetes voltál, még annak egy töredékét se kaptad meg. Ha valamennyit kapsz, örülj neki. Kaptál valamennyit. Kezdetben ennek is örülni fogsz. Ami pedig a harmadikat illeti: inkább fizessen egyenként ezer forintot minden hirdetendő tetoválószalon (*amúgy ne, de ez egy példa, meneküljenek most csak ennyivel*), minthogy ötvenezret kérj mindegyiktől és kacagva elkergetessenek.

88. Keress valakit, aki ért a pénzügyekhez, ha nem értesz hozzá.

89. És legyen egy ügyvéded. Is.

90. Ha hiszel az emberiségben, az emberekben és az ígéreteken, kezdj el leszokni róla. Eris papja és papnője leszel. A káosz bármit dobhat, az entrópia meg megígéri, hogy minden romlik.

91. Dehogyan hangzik rosszul. Több évezrede így élünk.

92. Lefelespirálban.

93. Legalább internetünk van.

94. A kézirat lezárásáig legalább.



## aztán kifarolsz az életbe, hopp, padlógáz

*A partiszervezés pont olyan, mint egy remekbe-szabott első acidtrip: sosem az történik, amire számítasz. A zenekarok, mikrofonállványok, fantomtápok, rendőrök, neonácik, tütüben parádézó szőrös egyetemi professzorok, házi készítésű fétismaszkok, harmincnolcas fekete catsuitok, Trabantra szerelt pókok és a színpad feletti keresztrúdon részegen himbálózó és ordítva bömbölő DJ-k sosem úgy viselkednek, ahogy várod, az egész olyan, mint amikor frissen ébredés után kellene lépned egy olyan sakkjátszmában, aminek figuráit, szabályait és tábláját frissen tervezte át Manson, Machiavelli és anyád jólnevelten hajlongó, a valóságot konvex szögekben meghajlító pirulákon. Megéri? Naná, hogy megéri.*

*Vagy tíz évig figyeltem a pesti éjszaka undergroundját egy toronyház széléről, kezemben a város legarzénabb csészéjével, amiből negyedóránként kijött egy ukrán manó, megrángatta a farkam és azt mondta, hogy nupagazsij. A tíz évből hat úgy zajlott, hogy az első nap lendülettel triplaszaltót húztam az égen kondenzcsíkkal, hogy akkor én most bulikat fogok szervezni a belváros közepén jól sminkelt, feketébe bújt jómellű csajoknak, az utolsó nap meg beszálltam a liftbe, felmentem a toronyház tetejére és azt mondtam, hogy fogamzástgátló bombát dobok a városra, de lehetőleg jó nagyot. A valóság persze ennél árnyaltabb, de nem sokkal.*



Ez itt a balhártya.

Ez a páros oldalak  
gondolatainak  
utolsó védelmi  
vonala. És itt még  
nem ért véget.



## [08] POSZTKOG

### avagy a permanens autonóm zónák huszonnégy látképe Hokusai mester után szabadon

*Ezt az egész könyvet remixelni kell. Kisbetűs lábjegyzetek, kiemelt lényegök és pillanatképek, amik nem jöttek volna létre, ha nem találom meg a gombot, ami lomózza az egész valóságot. Amúgy ha meghalok, tényleg a Fluke Atom Bombjának fő basszustémaként fogok reinkarnálódni. Csak hogy tudjátok, hol a helyetek. Amúgy jó reggelt. Ez itt a Damage Report és amikor elkezdted olvasni, mindig reggel lesz.*

## 001: THIS IS BAT COUNTRY

„–Bobby, tudod te, mi az a metafora?

– Egy alkatrész? Olyan, mint egy kondenzátor?

– Nem. Hagyjuk a metaforát.”

(William Gibson: Számláló nullára)

2010-ben a planetdamage.com első posztja a világ leg-  
feleselegesebb készülékéről készített házivideó volt. Do-  
boz, kétállású kapcsolóval – ha bekapcsolod, kinyílik  
rajta egy fedél, kinyílik egy kar és kikapcsolja magát.  
Az aktust ábrázoló tizenhét másodperc korántsem  
legfeleselegesebb, sőt. Kifejezetten illusztratív.

Így néz ki egy átlag internetező agya.

Belülről.

Ha egészen sokáig játszok vele, kívülről is.

Közösségépíteni, posztgyártani, exkluzívtartalmatkeresni  
mind-mind olyan dolog, amit egy olvasótábor két, öt, ma-  
ximum tíz százaléka értékel visszajelzés formájában. (Ez  
hasznos tudnivaló mindenkinek, aki blogot, deviantartot,  
livejournalt, tumblrt, bármi hasonlót akar indítani.) A töb-  
biek lájkolnak, pluszegyeznek, talán továbbposztolnak,  
reblogolnak vagy retweetelnek. Húsz százalékról be-

szélünk. A többi körülbelül nyolcvan százaléknyi embert kulturált cégeknél vagy szerkesztőségekben ballaszt-nak hívják vagy nem beszélnek róluk. További kellemetlen tapasztalat, hogy a magyar olvasótábor jóval kritikusabb, kötözködőbb és bunkóbb más európai országok tartalomfogyasztóinál. Több a troll, több a *szarvolt*, több az *anyád*. Ha számokból kell döntenünk, akkor egy tízezer fős táborból ezer aktívabb tag van, ebből körülbelül négyszáz a mag, ők mondanak véleményt. Rájuk figyelnek, az ő szavuk a mérvadó, ők ugyanis a leghangosabbak. A többi kilencezervalahány száz olvasó helyelközzel ballaszt.

Tíz évvel ezelőtt egy fórumon hosszú társalgást lehetett folytatni egy poszt írójával azért, hogy miért úgy gondolja, ahogy.

Ma az első három poszt a *first*, a *second* meg a *sunáznám*. Általában nincs több poszt.

Itt mosolygok.

Amúgy.

*Hogyan gyártsunk fiataloknak exkluzív tartalmakkal teli jó közösségi oldalt?*, kérdezi tőlem egy lány, aki úgy gondolja, jó ötlet lesz befuttatni egy egyedi ötletet. A Facebook mellett, ami után minden közösségi oldal gyakorlatilag olyan, mintha rögtön torkonszúrnád magad egy üvegcsonkkal, aztán hosszútávfutásra indulnál Marokkóig. Ez egy metafora volt. Amúgy. Óvatosan, mondom neki. A fiatalok nem igazán értékelik az exkluzív, egyedi, sok ráfordított energiával legyártott anyagokat. Az a kevés, akik értik, azoknak megéri, őket neveled majd fel. A többieknek elég a sallang. Nem tetszik neki a válasz, pedig ő is látja.

Összetörtem nektek a tükröt, legyetek hálásak.

Ez itt a jobbhártya.

Ez a páratlan oldalak gondolatainak utolsó védelmi vonala. És itt még nem ért véget.



Most is mosolygok.

Amúgy.

## 002: IRODALMI HOUNGAN

Tíz ujjal kaparom ki a nyomokat, a mintákat a mimikriagyból. Ha valakinek megragad a stílusa, napokig tehetetlenül, hasonlóan írok, ilyenkor nyomtatott könyvhöz se érek, amíg nem a saját ujjaim érnek a billentyűzethez. Hosszú napokig. Patrik Ouredník *Europeanaja* is ilyen vírus, szomorú összefoglaló anekdota a huszadik századról, leírnám, hogy K-tól kaptam kölcsön, ha nem lenne hatjegyző, kézzel írt szám a hátsó borítójára címkézve, amitől szerintem határozottan könyvtári. *Nem buktatlak le.* Ljubljanába menet olvastam el egy vonaton, aminek szabadságszaga volt. *Mindennek szabadságszaga van, ha menekülni akarsz.* Pattogó, pikírt, Ellis-csak-márkák-helyett-kultúrtörténeti-adatokkal stílusa van, amire rádobsz egy bagószagú, kopott tweedzakót és az értelmiségi istenkomplexust és megkaptad Bernard Blacket. Senki sem ismeri Bernard Blacket. Nem baj, annál fontosabbnak érezhetem magam, ha csak én ismerem. (*Közelítünk a mikrozsánerhez. Hamarosan megérted.*)

Na, Ljubljana, a térség legjobb *mongolian beef*je, legszebb leszbikus párja (stílszerűen csak feketére és csak fehérre sminkelve-öltöztetve) és legszórakoztatóbb turistahotele. A szerkesztőség bezzeg nem értékelte a stílusgyakorlatot, miszerint a Facebook azt jelenti, hogy izzadó, öltönyös, hunyorgó férfiak adják ki magukat unatkozó tinilányoknak, mi pedig azt hisszük róluk, hogy tinilányok és randevúra hívjuk őket (helló Jake Smiles), úgyhogy Ouredník gyorsan eltűnt a mimikriagyból. Kilencc óra alatt. Annyi ugyanis a Ljubljana-Pest járat. Azt



még utazás előtt megkérdezték, hogy repülővel vagy vonattal akarom-e megközelíteni a konferenciát. Döntő kettő vagy kilenc óra magány között. *Legyen vonat.* A Biosphere – Dropsonde album tett róla, hogy örök idő-kig beleégjen a fejembe, milyen lehet a Ragnarök után, cigaretta, kávé, internet és csaj nélkül. Hegyi patakok között tekeregve egészen jó. Amúgy.

Most Noémi staccatoját, a szórakoztatóan töröttjegyborítójú *Egybetörvét* próbálom kitörölni, friss az élmény, nehéz nem éles váltásokban, rövid hangulatfestésekben és erős központozásban gondolkodni. Nyolcvankilenc oldal. Bitangjő munkát végeztél, az a helyzet. A Ragnarök eltűnt (ez a dolga, Loki felsőhajt), úgyhogy következik a di.fm. Úrcsatorna. Hosszú hónapok óta csak ez megy éjszakánként, Greg Haines meg Kaito, miközben Sasha Grey halványbőrű, csavart frizurájú lolitaként kibújik a ketrecéből, majd engedelmesen könnyezni és fulladozni kezd. Egy csatorna nem elég már. Több hang kell együtt. Szórakozottan barna zajt keverek alá. A barna zaj kiszűri az emberi hangot. A volt munkahelyemen (az egyik volt munkahelyemen) ez volt a pajzs a foci, a tenisz és a felesleges emberi beszéd ellen, aztán inkább felmondtam. Még mindig a mintákat veszem sorra. (Még mindig felmondok.) Tudod, mit mondott Hofmann, mondom neki, arról, hogy mi történik ébredés után. Megkeresed a többieket. Persze, hogy érti. (Persze, hogy nem pontos az idézet.) Visszalapozok a könyvben, nevetek, generációs pivot pontok szakadnak fel, a borító meg valamiért csontot idéz, spermát meg vért, de negyed kettő van, ráadásul hétfő hajnal, ilyenkor a világ minden dolga csak a csont, a sperma vagy a vér családjába tarthat. Az asztalon továbbra is ott áll a húsz olvasatlan.

*Irodalmi houngan.* Megszállnak mások, hogy az ujjaidon keresztül írjanak és az agyadat használják, aztán ki-csúsznak belőled, amikor meguntak, nem tudom, hogy



magamat kérdőjelezem-e meg ilyenkor jobban vagy a haiti loákat, akik vértől csöpögő torokkal, póklábakkal, tudatot kioltó frekvenciákkal fejezik ki majd nemtetszésüket, hogy hogyan merek velük egy lapon (egy napon) említeni írókat. De mi van, ha van irodalmi loa mégis. Megmondom, mi van. Akkor a magyar irodalmi elit tagjai lehajtott fejjel kevergetik majd meg a zománcdedényben hevített vért a fekete tollal és festenek vevéket a fotóinkra, hogy keddre megszállom az agyát, az ágyjelenetet úgyis valami perverzebb fasz agyán keresztül akarom megírni, közben úgyis hallgathatok kalózzene anélkül, hogy félnem kéne az Artisjustól, utána majd a Spájzba lemegyek és elmesélem két viceházmester között, hogy mi volt a hűtőjében. Irodalmi hounganok között élünk, a Kossuth-díj meg visszavonásig érvényes. Ez is Magyarország, ez is a huszonegyedik század.

### 003: KÍSÉRTET JÁRJA BE

Kísértet járja be Európát, a huszadik század kísértete, energiataltól, a világ minden pontján atombiztos jetlagtól, egyre hangosodó pornótól és kétségtelenül globalizálódó mindsetről duzzadó hajszára szövetkezett e kísértet ellen a Facebook összes tinédzsere, az augmented reality trendin félregombolt ingű fejlesztői, a magukat twitterinává unott tinilányok, akik fejüket, mellüket és intelligenciájukat egyszerre tudják elhordani a becsszópeccséttel (*Tudom, hogy félreolvastad, én is többször. Megint.*) ellátott kínai LV-utánpótlásban meg az amerikai hadsereg.



A US Armyra az univerzum kétszer is felhívja egy napon belül a figyelmemet, már csak akkor lenne egyértelműbb, ha detroiti kommandóssal töretné vissza a térdemet, az első jelzésértéket egy elitképzésen sugárják meg, miszerint a haderő vezérkarának jelentős része

PowerPoint prezentációk gyártásából tartja fent a vezérkari Hummereket. A Hummerek a gyakorlati agymosás remek iskolapéldányai *(2012-ben a balatonszántó mémesedés után ez is máshogy hat)*, ülj bele egybe és egy másodperc alatt egyenlőségjelet húzol egy csomag csipsz meg a homokozóban bogarat evő és szappanbuborékot kakáló gyerek között, ezt a laborban még a mai napig nem fejtettük vissza. A felvont szemöldök csak tovább emelkedik, amikor William Gibson is említ, fiktív félmosollyal dobja be új regényében a szomorú tényt: a huszonegyedik századi streetwearjének legnagyobb ihletője a huszadik századi katonai ruházat, az inspiráció meg annyira jól sikerült, hogy az amerikai hadiruházatnak saját múltjának egészen tartós szellemeivel kell versenyeznie a szabadpiacon. Ami nekünk max annyiban csúcsozódik ki, hogy military boltban oldalzsebest venni olcsóbb, katonábbnak érezhetjük magunkat a járőrkelőnél, ez a pszichológiai hurok, ami berántott gyakorlatilag mindenkit több évezrede és titokban, de ez adja a branding és a márkajelzések és márkateremtés gyakorlatiasan okkult alapját, a tervezőket és gyártókat tendereztető titkos katonai divatbemutatók nyilván továbbra is árnyékban maradnak.

Három év kihagyás után a cyberpunk pápája méltó módon hajt fejet Chandler, Jack Bauer meg Kotler előtt egyszerre *(egyúttal megvan a nyelviezo újabb igazsága: r végű név férfi, a végű név nő)*: bekerül a képbe az amerikai hadiruházat ön- és köztudatformáló képe és az azt övező pszichológiai hadviselés; a titkos és eltitkolt, antimarketing-módszerekkel működő secret brand és a Bridge-trilógia után újra megjelenik a minta-, információ- és mémfelderítő és –felismerő magatartás meg képesség. Ami korábban főszerkesztők, art directorok, Ráth-Véghek és polihisztorok sajátja volt, az most piacutatók, trendelemzők és unatkozó, darknetre maszturbáló milliárdosok aranytojást tojója lett, korábban még



kísérleti drogok kellettek ahhoz, hogy valaki lássa az élet bukkanoi által kiadott mintákat, mára elég az álmatlanság meg a Tumblr.

#### 004: SZERETTÜK JAPÁNT, AMÍG VOLT

Online közvetítésben a végítélet előszele, ezt üvölti péntek reggeli ébresztőként a telefonba egy designer jóbarát, szerinte élszereplős Akira van, a Sony meg a Nintendo pokolmenetben, úgyhogy vége a világnak. Hunyorgok, bedöntök egy fél doboz Rockstar Recoveryt, poszt-traumatikus fél óra kell az interneteken ahhoz, hogy ráébredjek: az Al-Jazeeránál újságírók, a CNN-nél meg majmok dolgoznak. A japán nukleáris szivárgással kapcsolatos, egymással legalább csúsztatásban, ha nem ellentmondásban lévő híradások meg a katasztrófahelyzetek elsikálására bevetett akcióterv szerint zajlanak.

Kikristályosított, kockaformásított vizeletből építőipari alapanyagot gyártani lesz a *new black*, az újrahasznosítás meg a *new 50% grey*, ahhoz pedig csaknem 20 évig kellett torkoztatni a mélypszichét, hogy megint hozzászokjon a rombadőlt Japán képéhez, be is sikerült *kuangtizenegyezni* annyira a végórákat, hogy nyilván szorítasz a japán haveroknak, küldenél nekik lelkitámogatást meg kontentet a malacperselyből, de nem is azt nézed, hogy *szegényjapánnalmileszmost*, hanem azt figyeled, hogy mi lesz két logikai ugrással később, milyen felvásárlásroham után ugrik meg a kőolajár, mikor csuklik egyet a Nikkei és hogyan szeparálja magát a szigetország a világ többi részétől.

Hónapokkal korábban pusztulásról írtam még, a japán világháborús traumáról meg arról, hogy mennyire a ciklus természetes része a pusztulás, ezt nyilván könnyen



ujjpercezem le, most a helyzet csak annyit változott, hogy végignéztem, ahogy a cunamihullám a smirglipapír egyszerűségével végigmegy a szárazföldön és lenulláz mindent. Ismerhetitek a viccet. *Hova ül le a kétszáz kilós gorilla? Ahova akar.* Mit csinál a természet, ha egyszer elindul az útjára? Amit éppen akkor és ott jónak lát. Mi meg a cyberpunk meg a biopunk közben meg után nyilván átmegyünk majd ökopunkba és himnusokat fogunk zengeni önnön dícséretünkre, hogy megzabolázzuk a cunamit, megálljt parancsolunk a monszunnak és semmissé tesszük a földrengést. Ami egy testközeli allegóriával élve egyenértékű azzal, hogy bedugaszolunk magunkon kloákát, ánuszt és húgycsővet ~~nemkívánttörendő~~, bedobunk egy kiló széntablettát és utána elmegyünk disznóvágásra díszvendégnek. (Aztán nyilván a Blikk írja majd meg, hogy *Eldugította magát, meghalt: bizarr szexuális játék?*)

Ha kellően előretekerem az órát, akkor a camus-i közöny szintjére is el tudok jutni, végülis túl sokáig úsztam az internetek hullámjain (mit tudok eljutni, onnan kell visszaküzdenem magam a napi négy kávéval). *Ma szűnt meg Japán. Vagy talán múlt héten, nem is tudom pontosan. A Wired megírta: „Japán eltűnt az óceánban. Tibet után újabb nemzet. Tisztelet. Széppuku, ha nem lennénk európaiak. Vagy amerikaiak. Résztét.” Ebből nem derül ki. Talán mégiscsak múlt héten. Földrengés, Csernobilt megközelítő nukleáris gyász, cunami. Tömegsír. Innen szép győzni. Annyira jön csőstül, hogy hátradőlök, megvárom, amíg vége lesz. A nekrológ után végleg rendeződik az ügy, és mindennek valahogy hivatalosabb lesz a színezete.*

Snitt. Az *abc.net before-after* képeit nézem meg azokat a videókat, ahol visz mindent a víz, aminek a mélyében nem PSP-t akarsz magaddal vinni az ismeretlenbe, hanem svájcibicskát meg üreges nyelvű tábori kést irány-



túvel és rejtett doboz gyufával és megértem azt, amikor Razor azt mondja nekem, hogy a 100 Thing Challenge egy jó ötlet, csak száz dolgod lehet összesen, annyira kell minimalizálnod az életedben lévő dolgokat. Nem ezer könyv, nem rengeteg felesleges kacat. Csak az, amire tényleg, tényleg szükséged van. Egy éve oldalra dőlt egy merevlemezem, elszállt nyolc év a magánéletéből, fényképekkel, videókkal, munkákkal. Ilyenkor vállat vonsz. Képzeld el. Egy unalmas, akármilyen-bármilyen napon jön egy földrengés és letarolja mindenedet. Nem tudsz mást csinálni a kezdeti sokk után, vállat tudsz csak vonni. Aztán továbbmenni, ha az életösztön adja még. És milyen az, amikor egy egész nemzet fog vállatvonni? Az most jön. Nem tudnak mást csinálni. Ha mindenki egyszerre vonja meg, még vissza is billenhet a forgástengely a helyére. Vagy nem. Megint keresztút-nál vagyunk, a szokásos épület tetején. Figyelünk. És várunk.

### 005: MIMÉZIS

Unatkozom, úgyhogy játszok. Erőteljesen módosított szövegfájlokat injektálok az agyamba és hagyom, hogy megdugják. Aztán megszületik. Valami. Versenyeztettem, taglineokkal, stilisztikai htmltagekkel szinkópázott kényszerfrancia.

2012, autóbaleset. A skingraft négyzetcentimétere két havi fűtésszámla, egy alacsonykategóriás éppen-külvárosi ukrán kurva negyedórás NFje. A fele arcod (vagy hát a hiánya) viszont megkövetelné. A Google Bodyn és a Wikipédián sose töltöttél még ennyi időt, hogy kiszámold, parókával mennyi bőrt takaríthatnál meg magadnak. A kórház csendespihenői közben azon gondolkodol, mikor dob téged a nőd. Ha még nem dobott. Mikor látod meg szex közben a félelmet, az idegenke-



dést és/vagy az undort az arcán. Hogy hogyan nem fog tudni elmenni. Az arcod miatt. Vagy mikortól nem fog tudni elmenni. Mennyibe kerül egy teljes arcós velen-cei maszk. Vagy csak félarcos. Vagy legyen tükörből. Elvégre ember legyen a talpán, akit nem kerget kognitív disszonanciába egy olyan felezett tükörmaszk, amiben valaki magát látja veled összepárosítva. Vagy dobod a nődet és keresel magadnak mást. Valami igénytelenebb párkeresőn. Tükörmaszkos fotóval. Hazudhatod majd, hogy csak azért, hogy nehezebben ismerjenek fel a barátaid. Aztán persze kiderülne, hogy nem, egyszer úgyis kiderül. Mekkora aligvárt kudarcélmény, leveszed a maszkod és az új lány akkor fordul el tőled. És mekkora önértékelési spirál, ha akkor indul be rád. *Nem mondtam, melyik irányba tart a spirál.* A technológia kiemelte a problémákban az emberi tényezőt. Az emberek nem látják. Ha látják, nem értik. Ha értik, nem tudják kezelni. *Innen szép győzni.*

Ha a világ kerítésének tetejéről köpőcsövezve teljesítem a kikényszerített istenkomplexust, meg tudom tartani a prioritást? Tudom, kik azok, akik igazából számítanak? Meg tudom látni az igazi lényegét a napi több órás fal előtt ülésben? Remek képzavar és asszociáció egyben a Facebook wallja: szó szerint **szatori** történik, a buddhizmus megvilágosodási mechanizmusa, amikor rájössz a világ igazi értelmére és lényegére. Hosszú évekig történik a falnézés. Egy barlangban. Vagy legalábbis külső behatásoktól mentesen. Körülötted bármi lehet. A kollektív magány és a *foreveralone* segít még ebben is. Facebook 2004 óta van. *A szatorihoz ezek szerint nyolc évnél több kell.*



## 006: ÉS FELSÍR A TUKÁN

Amíg neondarvak siklanak a város felett, nincsen okunk aggodalomra. Piros-szürke rockmandalával díszített, kecskébe oltott fényciklivel járom a várost, tiszteletteljes távolságból figyelem a darvakat egy TAC-50 MacMillan katonai sniper hideg fényű távcsövén keresztül, a volt főnökeim nevét mantrázom, mindegyikük neve egy fekete csontgolyó a bal csuklón a pillanat hevében, mindegyik csontgolyó egy indok, hogy miért ne végezzek velük két kilométer távolból egy mutatóujjal, *finger of death fu*. Sokáig tart a mantra, dolgos éveim voltak. (Új imafüzért kell venni lassan. Tényleg lassan. Hogyan tudnál gyorsan venni egy imafüzért, impromptu, a pillanat hevében?) A darvak otromba brown-mozgással, komikusan hullanak alá, egy pillanatra mindent elönt az albumin semmivel sem összekeverhető szaga, talán csak a frissen mosott, meggyalázandó ágyneműével és az olcsó papírzsebkendőjével keverem. Neonváros képzelt síkjain mozgok, négydé figuraként egy háromdé világban, mindig jól levetülök, de megfogni igazából nem tudsz soha, a laptopra egy éjszakai rohanóihlet hevében felragasztott vevék pedig működnek, az agyam baszás közben csúszik ki engedelmesen a tokjából, hogy egyszerre hárman szálljanak meg és nézzék a szemeim mögött az ágyon kéjesen elnyúló testet. *Látni akarjuk, hogyan dugod meg, ha már nem vártál minket semmivel.* Nyilván nem erre számítottam. Mit szart erre a hónapra az inkompetencia tukán?



## 007: DRINKING THE PISS OF OUR FRIENDS, EATING THE ASHES OF OUR ENEMIES

*silent fucking silhouettes. silhouettes silently fucking.* Összkomfortos tundra a világ tetején, LEDprizmákkal megköpött kártyavárfalakkal, néha felébredek, ha egyedül és körbe kell néznem, hogy tudjam, rossz helyen vagyok, mielőtt visszaaludnék, a kártyák zöld árnyékában figyelem az árnyékomat, de nem változik, nem nő, nem sokszorozódik, ez *így unalmas*, ez még az utolsó, amire gondolok, mielőtt a tudatom aknafalak között pattogó fémsikolyokba bomlik le és porolja le magát a másik oldalon, szép, vallatáshoz használt tüköruveg fedi azt az egészet, alig hozok vissza valamit belőle, néha megmarad valamelyikőtök arca, írok neki olyankor, *álmodtam veled*, ez legalább olyan rossz poke, mint a *terhesvagyok* SMS, de legalább garantálom, hogy azok nem fognak velem beszélni, akikkel álmodom. Reverzmagnes, hűtőn csorog.

Szanálok. Ahogy egy szamurájelegenciával oldalradólt, nyolc évnyi magánéletemet halk csattanással magávalvivő HDDre (mit magával, a kibaszott Bermudákra, oda) kimentem és ittam egyet, nyugtázva **köztük** és köztem feszes biccentéssel, hogy *szopjatok le*, úgy emésztette fel az entrópia az aktív huszas évek jegyzeteit, könyveit, lemezeit, a konzumerista negatív négyzetgyök alatt képzett pina határozott *flapflappal* záródott búsrá három teli konténer után, pedig valahol van egy univerzum, ahol a 2600akkal bélelt bal felső fiókban még megvolt a komplett zárnyitó szett. A feedeket egymás után ütöm ki, a legtöbbje értéktelen, hazug vagy még túl korai, ha valaki szembejön sparktól tág mangakerek szemekkel, hogy *hallottad-e*, akkor nem lepődöm meg, miért tenném, a fejemben lebontott Midnighter-gráf már rég annyira unott, hogy azt nézi, lehet-e Moebius-szalagra úgy maszturbálni, hogy utána törtdimenziója legyen. Az ananász a titka.



A gráf előnye (*hátránya*), hogy egyszerre él benne az összes lehetőség, karnyújtáson természetesen távol, akarok egy olyan születésnap ajándékot, hogy mutathassak egy középső ujjat a Földnek, mielőtt becsapódnék a Marsba, Minecrafternék utána a kelően invizibil szabadkőművesekkel. Sötétben habzó traumaebek, gyorsriposztos automata írás, szevasztok. Rég nem látott kurvák a hátam közepén, jó öt éve nem írtam már így vagy több is volt talán, ablakba kirakott webcampislantásokból és az így elkapott fénypásmákból számoltam még ki a világ igazmondását kellően remegő vasárnap estéken. Azt hiszem, meg is fogalmaztam hangban mindezt, a tehetségtelen, rejtett szögekben forgatott háromszögekkel terhelt okkulthipszter witch house túl erőtlen mindehhez, az úrgárdistákra komponált hardcore túl statikus, a darkbient túl morajló, a black metal túl szétszórt.

A csend azonban örök.

Sikoltok.

És senki sem hallja.



*(Vákuumban ez azért annyira nem meglepő.)*

## 008: RÉSZLET EGY HÁBORÚS NAPLÓBÓL, 2011

Ha ezt olvasod, akkor mindketten megnyugodhatunk: az Első Információs Világháború (mások szerint a Harmadik Világháború) nem volt több interdiszciplináris kokettálásnál, a széljegyzetben nyilván mindenkinek hét generációig visszamenőleg a kurva anyját, de a nap végére minden összeáll: a történelemből, úgy tűnik, pont sikerült annyit megértenie az emberi fajnak, hogy egy igazi, nemzetek közti háború senkinek sem hiányzik. *(Itt a médiafelelős szabadkőműves kiiszeli a nevemet a potenciális jelöltek közül, mi így szerettünk, 2011!)*

Az ágy mellé csúsztatott, urbánrejtőmintásra koptatott futártáskában ott az okkult mintákkal díszített laptop, kábelek, egy majdnem teljes üvegnyi Cajohn's Mongoose, hanyagul összeválogatott nootropikumok, válogatott mentőfelszerelések. *Bankkártya, fogkefe. A tizenöt éves szlogen már rég nem működik.* Nem fognak kelleni. Ha menekülni kell, már régesrég mindegy. A Wikirebels dokumentumfilm ötvensok perce kellemtelen igazságokkal lett teletömve: a Wikileaks hiába tárja fel az igazságot, a politikai állóháborúba egymás után fáradnak bele a megfélemlített, eredményéhes aktivisták, akik igazából csak egy meleg levesre meg a figyelemelterelő kósza szexre várnak. *A Ragacs,* az emberiség kollektív lustasága és kényeleméhsége tartja össze a világot. És ami ennél rosszabb: ezt még tanítom is. A diákok szomorú arccal néznek ilyenkor: a Ragacs nyomja le (és le) az igazság utáni motollaharcot, a Wikileaks lányszöktetett anyagai meg sokunknál még rá is tesznek egy lapáttal. *Bontanám a kórházat, de bekúszott a képbe húsz sebesült civil, kutya, terhes nő és gyerek. Küldjem azért azt a föld-föld rakétát? Küldjed.* És küldik. Az emberi élet a családot meg a Facebook-barátaid Schwarzschild-rádiuszán kívül tényleg csak pár pontot ér.



Julian Assange, az újkor Spider Jerusalemje is kénytelen-kelletlen bebiztosította magát, amikor közölte: vélhetően AES256-tal titkosított adatbázist szórt körbe a világ torrentsitejain, 1.4 giga vegytiszta, toxikus adat az **insurance.aes256**. Ha valami történik vele, a Wikileaks érintettjei a jelszót is körbeküldik, utána meg jöhet az özönvíz meg Jerikó harsonái. Vállat vonok. Amióta az utcai szamurájoknak kitalált kínai idegsebészetre járok, napokra kikapcsol az agyam, amikor visszacsatlakozok az életbe, már beszállt az amerikai csontsivár politikai elit mellé a 4chan, az infrastruktúra egyes pontjait véletlenszerűen sütik ki, de a hordeje pont van annyira nagy, hogy ha a nemnevezemmeg telekomcég vonalai behalnak, egymásranézünk és bólintunk, hogy az Anon lőtte ki **ugye**. Aztán kényszeredetten nevetünk. Pedig kilőhették volna. Akár még okuk is lehetett volna rá. Majd a 'leaks megírja pár héttel később, hogy miért. Emlékeztetek az egyhetes forradalmakra? Egynapos háborúkra redukáltuk magunkat.

Ugyanis azok átviszik az ingerküszöböt. A többi már nem kell. A Ragacs ugyanis remekül összetart mindent, ez a dolga. Még van elektromosság, gáz és víz is, amíg az alapkomfort megvan, civilizáltak maradunk, valami perverzül átszoktatott szamurájkódex lesz ez, hogy két lábbal tartjuk el magunktól az entrópiát addig, amíg le tudunk tusolni. Majd ha nem fogunk tudni, egymás gyerekeit harapjuk ki a babakocsiból, a dronekamerák majd rögzíthetik. Valóságshowknak. Nézettségért.

És van egy évünk. Vagy már csak hónapjaink. Ha az se jön be, akkor Loki kacaghat majd egyet, újra sikerült bepuncsolni egyet a már így is magzatpózban szűkülő kollektív öntudatnak: Nostradamusnak se jött be, a keresztényeknek se jött be, meg az indiánoknak se, akármennyit fújták a pánsípjukat, tényleg csak a Titanic süllyedt el tőle. És akkor majd újra megkérdezhetjük, hogy



ennek az egésznek mi értelme van, ott a fóliánkon a lejáratí idő, egészen sokat haraptunk magunkba az elmúlt századokban, mégsem történt semmi. Akkor vehetjük majd elő a koleszosok évtizedes tapasztalatát a *szerinted romlott, szerintem még egészen ehető* ételekről, az az igazán szép *do it yourself biopunk*. A kolesztudor meg majd azt mondja rá két slukk között: ez még évekig eláll. Csak ragadjon fel a függönyre.

## 009: A HOLTAKAT MINT NÓGRÁDIROPIT

2k11, az áldozat még felnéz, mielőtt meghúznák a ravaszt. Csontrepesz és agyballaszt. Az amerikai filmipar saját haláltusájából gyártott kreatív vákuumbombát, nagyvad, úgyhogy sokáig haldoklik, véres mémet köp a fiatalok elé. Skyline, Battle: Los Angeles, V: minden filmben kolonizáló rovarok vagy hullók chucknorriszoljaik lapra az emberiséget, az Államok ilyenkor kvázi a saját népiítésukat filmesítik meg. Az iróniánál azért persze több is van az egészben.

A szürke-tronkék-zöld idegenek persze mindig olyan űrhajóval jönnek, mintha vasárnapi díszebédre kellett volna kidíszíteni a szakadt üzbég vontatókat és szájbellenzik a guruló-beszélő-protézisbe zárt Hawking álmát arról, hogy az idegen civilizációk intelligensek lennének. Nyilván semmi bajunk nincs a kontinenssel, ahonnan a popkultúra, a jóféle grunge meg a szilikonlányok jönnek, de nem tudsz a második városromboló jelenet után másra gondolni, csak arra, hogy pont olyan az egész, mintha Hillary Clinton agyából pattant volna ki: ők a világ rossz lakótársai, akik mindent levernek meg összetörnek, aztán egy vállrántással pótolják az egész romhalmazt a saját cuccukkal. Galaxistávolságból mondjuk nehezebb interfaceket összehangolni, ezért kell emberben keltetni a savköpő alieneket meg villódzó csápokot ragasztani



mindenkire, aki már látta Pamela Andersont anyaszült meztelenül. A lényeg persze megmarad: a legjobb idegen a halott idegen, itt meg a kolonizáló öntudat visszafordul az öniróniából és ha így nézem, az amerikai ufóscifi már születésétől kezdve a legvérgőzősebb humánnacionalista propagandairódalom. *(Tudom, hogy kétszer egymás után nyolc szótag, én is aggódok érte-tek. De ez volt a beugró, amikor ez még mangalányos magazinba íródott. Itt a sokadik oldal környékén már formára kopott a látóideged, meg az agyad.)*

A sci-fi, *Pitagórászsal egyenértékű tételt ismétlünk*, sosem a jövőt jósolja, hanem a jelenből extrapolál, a sikeres jóslás csak íróvesei melléktermék. A tömegpusztító fegyverekkel levezényelt gyors filmes ütésváltás ilyen háttérmagyarázattal egyértelmű: ha egy motozással megsrófolt nyolcórás repülőút után olyan ingerült tud lenni az ember, hogy a taxisofőrt is nyélreállítja, akkor az milyen lehet, amikor egy fél galaxist átutazol (nem vagy japán szörny, úgyhogy farkad sincs, hogy könnyíthess magadon), kerülgeted a Föld körül az istenverte szeméthalmot, hogy leparkolhass, erre szembenézel egy hadosztálynyi katonával, ahol mindenki Jack és olyan érzelmi skálán ing, mint Steven Seagal. Őszintén? Én is odabasznék nekik. Kétszer. *(Főként a kiszuperált műholdakból meg az egyéb pazarságokból összedobott szeméthalmom miatt, de erről majd később.)*

Úgyhogy az idegenekre egészen nehéz nem a társadalmi probléma visszhangjaként nézni, az meg extra, hogy az idegen civilizációk küldöttjei mindig humanoidok *(véltetően, hogy lehessen betörhető arcuk, Spider Jerusalem is ezért szomorú, ha a rózsaszín ködkommuna lebegő foglaltjeivel találkozik)*, éppen ezért semmi idegen nincsen bennük az égvilágon, de karakterlimit miatt nem indítjuk be a tudományos-fringe-okkult hármast, hogy igazából miért is ostobaság végtaggal elképzelni



egy élőlényt, ha egy olyan helyről jön, ahol nincs szükség kézre vagy mozgásra. Aki Invisiblest, Authorityt vagy Newuniversalt olvas, már elkönyvelte magában, hogy különböző vibrációs szinteken létezhetünk és attól még létezhetünk, hogy más nem lát minket. Aki itt okos, már az erdős-tapsos zen kóant ismétletgeti, annak most jár egy csattanós *highfive*. Antropológiai extra kör, hogy miért hullókkal vagy rovarokkal rokonítjuk az idegen élőlényeket, még extrább, hogy tényleg ezek-e a legrémisztőbb élőlények a földkerekségen, a khtonikus vonatkozásokat majd mindenki levonhatja magának, az oltár előtt találkozunk.

A halott idegeneket meg úgy számoljuk majd össze, mint a nógrádiropit meg amikor leharapjuk a pomber fejét és lefotózzuk, világi derűvel, ugyanis a világ összes forgatókönyvírója egyszer nem volt képes leírni, hogy a karma, a vallás vagy az akármilyen nagy egyetemes törvény szeretné az idegeneket is (talán a Green Lantern elhozta ezt nekünk 2011ben, de ott meg a sárgák lettek a gonoszok, zavaró asszociáció). Robert Anton Wilson vagy David Icke csöndben megjegyeznék, hogy az atlantisi gyíkemberek vannak az összeesküvés mögött, az IO9 már azt spekulálja, hogy a Wikileaks UFO-anyagai az Antarktisz-közei, Mexikót nyaldosó vízalatti bázisról fecsegnek, Mulder szerint közöttünk vannak, én csak annyit kérdeznék, hogy ugye van olyan jó mellük, mint az átlag asari lányoknak.

## 010: MAJDNEM LETT MÉG EGY MÁTRIX

Aki nem az egyiptomi zavargásokra figyelt, annak fel tűnhetett, hogy saccra 36 óráig egy olyan alternatív univerzumba kerültünk, ahol Keanu Reeves tényleg bejelentette, hogy lesz még két folytatása a Mátrixnak, amelyben Neo visszatér és a Wachowski-fivérek megint



bevetnek egy filmtrükköt, ami legalább annyira elterjed majd, mint a bullet-time és ha nagyon unatkozunk, akkor van gömbrágóban meg hideg-meleg testfolyadékkal is terjeszthető változat. Aztán Mubarak lemondott, a Mátrix-folytatásról meg kiderült, hogy rajongói kacsa.

Egy sci-fi-rajongó számára ez körülbelül olyan, mint amikor Nietzsche bejelentette, hogy Isten halott és hirtelen mindenki szó szerint vette, hogy tényleg meghalt, aki pedig emlékszik arra a Bill Cosby-humoreszkre, ami arról szól, hogy az amerikai kormány titkos rendeletben adta ki, hogy minden amerikai kisvárosban kell, hogy legyen egy fizetett kommunista, akinek az ablakait meg lehet dobálni kővel meg el lehet gáncsolni a gyereket az iskolaudvaron, az most kösse be az egész történetet ide és csúsztassa el helyben-időben egy kicsit, mert egész szépen passzol ide.

Van még egy viccem és szintén nem az enyém. Azt mondja Dylan Moran, a világegyetem egyik legpikirtebb stand-up humoristája, hogy óvakodjunk azoktól a könyvektől, amik elárulják nekünk a titkot, a sok közül azt, hogy tíz lépésből hogyan valósítsuk meg potenciálunkat. Nem azért, mintha ezek a könyvek valójában működnének, hanem azért, mert lehet, hogy számunkra is kiderül a kellemetlen igazság: a legtöbb dolog, amire vihetjük az életben, az az, hogy képesek vagyunk TÖBB chipset enni. Senki sem szeretne szembesülni ezzel, jobb a boldog tudatlanság. A Mátrix felszabadítása meg rendszerből-kicsúsztatása hasonló, ezt már Cypher is pedzegeti a film arany Metszésében elhelyezett Júdás-jelenetben, amit viszont inkább ide akarok kötni, az az, hogy inkább a Bhagavad Gitát kéne háromszor átrágni, a hinduizmus ugyanis egész régóta frankón lerakta az egész használati utasítást a szent iratokban. A világ nem az, amit látsz, a világ az, amit elképzelsz, az igazi világ nyilvánvalóan teljesen más.



Az instant wikipédiás vallásképzésből ugyanez lejön, dobod hozzá a Dark City-t meg a The Thirteenth Floor-t, kvantummechanikát, a tudományos alaposságú kvantummechanikából képzett, nagyon más alapokon nyugvó, sokak szerint támadható kvantumpszichológiát, a New Age sámánizmust, utána meg a kitágult globalizációt, miszerint minden mindenhol megvalósult, azaz ha valami érdekel, biztos, hogy több tucat ember érdeklődik iránta, úgyhogy akár csinálhattok egy kommunát is és meghalhattok úgy hatvan év múlva, hogy megcsináltátok a saját valóságotokat és soha, senki nem szólhat bele, hogy nem úgy van. (Gyors árukapcsolás: ha nem láttad volna Nic Balthazar 2007-es filmjét, a Ben X-et, nézd meg, zokogni fogsz rajta, ilyen az, kívülről valaki roppantul eltörtnek, esendőnek és betegnek tűnik, belülről meg van egy gyönyörű és működőképes világa, dehogy cseréli le a kettőt, miért cserélné. A film zárójelenete az elmúlt évek egyik legjobb és legnagyobb katarzist adó zárása.)

A világ persze úgy szép meg színes, hogy mindent mindenféleképpen lehet nézni meg értelmezni és igazából minden összeáll valahogy. A virtuális valóság is ilyen, láttam embert napi tizenkét órán át World of Warcraftozni, Lineagezni, akármizni, igazából azt a boldogságot elvenni tőle ha el is lehet, sem biztos, hogy érdemes. És még akkor is, ha meg lennék győződve arról, hogy a világ tényleg nem úgy néz ki, mint ahogyan mondjátok, hanem máshogyan van, semmi értelme nincsen meggyőzni titeket róla. És ez igazából így is van jól. Mindezt pedig igazából azért mondom, hogy csináljátok meg a saját Mátrix fanfilmeket, írjátok meg a fanficet, gyártsatok YouTube-replyokat, támogassátok a fanfilmkészítőket, mert Wachowskiék nagyon okosan szúrták torkon az egész trilógiát és bármilyen folytatás érezhetően langyos, érezhetően szürke és érezhetően semmitmondó lenne, az pedig minden más sorozatnál működne, egy ennyire koncepción alapuló ötletnél azonban,



igen, tudom, hogy az utolsó két film is már hullagyalázás volt, nem. Csináljátok meg a saját Mátrixotokat. Mondok egy ötletet a haladóknak is: vegyétek meg az Invisiblest és nézzétek meg, hol áll össze a történet, hol tér el a forgatókönyvtől és hol írnak a maja világvégéről. Mert írnak. Ott van minden, semmi sem dől össze igazán. És ugyanúgy merek zárni, ahogy a sorozat is.

*Our sentence is up.*

### 011: HARMADIK SOR, TINNITUSZ

Lekerekített szélű slimtokos TDK-kazettáról üzenté azt először Bill Leeb, hogy ~~elfogyott a regimentje~~ lázadni csak kapucnis pólóban, hevederes nadrágban és legalább három, feketepiacról beszerzett implanttal lehet. Miközben az egész világ a hátad mögött leselkedik az utcasarok mögül és jó kelet-európai szokás szerint Svájcba vagy legalábbis Ukrajnába akarják vinni a még használható szerveidet. Én pedig ott helyben elhittem, amit a kávébarna Grundig magnó mondott, az utolsó taktusig. A ZYX Music egyre egyszerűsödő technóválogatásai, a csak hírből ismert World Wide Web és a rongyosra olvasott Neurománc után a cyberpunk a tizenhetedik ősz során végre testet öltött, olyat, amit időről időre kiszűrtünk a 120 Minutes interjúiból és a másolt VHS-ek videoklipjeiből, örök memento is lett a Gunhedből és a headsetes-pisztolyos gyárudivari jelenetből.

Tizenkét évvel később életemben harmadjára állok meg a PeCsában (örök emlék a biztonsági, aki meggyőző arról, hogy a táskámban elrakott számos kulcs, tű, hegy és karcolóeszköz közül csak a műanyag toll az egyetlen, amit nem vihetek be, mert azzal **annyira** torkon lehet szúrni bárkit), szóval körülöttem jó ötszázan, mellettem lázas emberi gyalogkakukk cosplayként fotóz és kiabál



felváltva egy kopasz, szakállas, fehéringes srác, azt vi-  
sítja a haverjának, hogy ez a cyberpunk, de ez tényleg  
az, tudod, cyber, mutat, punk, mutat, a színpadon ott.  
A vontatózsilipbe szánt ambient, a Chatsubo hallás-  
küszöbre tornázott bárzenéje, a végtelen tinédzserkori  
zonerunok ütemei – crossoverbe és electro-rockba for-  
gatva nullázzák le a hallásomat a harmadik sorban, leg-  
közelebb megfogadom az általános tanácsot és tényleg  
beszerzek valami custom-made UV-szenzitív dugaszt.  
A Havaria-szintű lipcsei botrány óta több mint óvatosan  
nyúlok a FLA anyagaihoz és a legtöbbször sikertelenül  
csalódni is, talán csak a semmi újat mondó dalszövegektől  
ment el a kedvem vagy attól, hogy a Millennium óta rá-  
gógyult egy hangzásvilágra a csapat és nem képesek  
feljönni onnan. Harmadik sor, tinnitus.

Aztán elindul a Bio-Mechanic és lefolyik a padlóba a lá-  
baimon keresztül jó tíz évnyi hitetlenség és keserűség,  
Bill Leeb pedig megint az az ember, aki katonai gyakor-  
lóban guggol a sarokban és unott arccal magyarázza a  
Caustic Grip kapcsán, hogy a totalitáriánus rendszerek-  
nek halniuk kell, bár most erősen szőke és lehet, hogy  
csak én látom fáradtnak, idősnek és betegnek, ahogy  
a versszakvégeket csuklóforgatva rázza bele a leve-  
gőbe, neki az ellennek és ahogy azt hallom Interzóna  
Tamástól, hogy most megint van lehetőség összefogni  
és megtörte valami a hazai hajszálvékony és ugyanak-  
kor acélkemény felületi feszültséget, elhiszem. Ugyan-  
úgy, ahogy elhittem mindent a Leaether Stripnek és a  
Mentallo & the Fixernek is az azóta mesésen értékes-  
sé vált kilencven perces kazettán, hogy van miért szem-  
beszállni az árral, a tömeggel és a mozdulatlan-  
ságba meredt testekkel. Aznap este, azt hiszem, kicsit vissza-  
kaptam a gyerekkorom.

Ugyanakkor kevésbé hallok.

Van ez így.



## 012: FERÁL

Öthétöt a haiku rendszáma, nem tudsz bármit öthétötben megfogalmazni, nem vagy elég művelt. Vagy nem vagy ázsiai. Vagy jó. Az interneteken a jó csak az ázsiai szinonímája, ha ez kultúrrasszizmus, igen, ezt csinálja veled az internet. Minden japán gyerek mechapilóta, titkoskrisztus, etikettmegatankönyv, beszélőerényöv, frusztrációjátsház és minisatriani, meg persze parkourozás közben rakja öt másodperc alatt a nyolcszornylucas rubikkockát. Bal lábfejjel. Szóval, öthétöt. Tizenhét szótagban megfogalmazni bármit az szellemi spliff az ürbe, nem csak azért, mert már a Twitter 140 betűjével is gond volt, hanem a 4chan/9gag/sokadikmémgvár rászülte a routerre az internet *éjnyelvét*, FUUUUUU van meg omnomnom, problem?, bukkit, O RLY?, true story, WTF, FAIL, heart, fuckyea, forever alone, sadkeanu, y u no, trololo, bármilyen helyzetre, kérdésre és témaindításra megvan az elővehető turisztakártyád. A fusrodah meg az internetek fokhagymája. Mindent eltüntet. Töredezett, több kontinensen átívelő szlenggel pókerezünk, naponta tanítjuk egymást újabb szavakra. Lekka, tingal, ferál, telehá, kirfel. A *Tokaj rendőrőrsön eljárás indult ismeretlen tettes ellen kétes ferálás vádjával, az ismeretlen december hatodikán az éjjeli órákban Tarcál és Prügy közötti tanyán a melléképületben lévő sertések közül egy kb 80 kg-os példányt leütött és megpróbálta azt ferálni, de cselekményében a tanya felügyeletével megbízott tingal megzavarta, így az midferál elmenekült.* Új szavakkal játszunk. Sosem ébredünk fel korábban, hogy a régieket ismételgessük, beljebb égessük, biztosítsuk magunkat a jelentésükről. A szavainknak nincs értelme. A mondatoknak még kevésbé. Ami meg a hangalakot illeti, az egy jó szó. Maláj hangzása van. Vagy eszkimó. Hangalaksaláta. Trópusi hangalak. Jól van. Visszük. Kétes hangalak vádjával.



## 013: UNMANTRA

*Időszámításunk előtt sokezer. Vagy soktízezer. Mittudomén.* A meditáció az elme képzésének vagy a tudatállapot változtatásának gyakorlata, belső elmélyülés. 1969. Megszületik az internet. 2003. Megjelennek a böngészőkben a tabok. Fülelek, ha magyarul. A meditáció közben imafüzért morzsolgatsz, egy mantra egy elmozdított darab, mutatóujj szigorúan kihagyva, elmormolod a szöveget, rezonálsz a lényegre. *Újkori meditáció.* Egy mantra egy megkattintott tab, kizáróan csak mutatóujjal, balról jobbra. Facebook. Valami dokumentum, hogy a hátad mögött lapuló spicli vagy a főnök lássa a sorrenden: magánemberséged után rögtön a céges érdek a fontos. Gmail. Twitter (félóránként nézed, addig összegyűlik sok új, ha a hátad mögött valaki látja az egyre növekvő számokat, biztos benne, hogy dolgozol és nem mantrázol, ez az egyetlen fül, amit kihagyhatsz, ha figyelnek). A negyedik közösségi oldal, ahol félrelépsz (ezt egy incognito ablak második füleként is megnyithatod, ha nem akarsz szembesülni vele, felesleges, mások a céges rendszergazda gépén figyelik, hogy milyen MILFek képeit nézegeted). Legalább hat megnyitott poszt a Facebookról. Ebből kettő 9gag. Kettőn pina van. Annyira, hogy hármon. *Cannot be unseen.* A régi utak szerint magyarázva látszatra, lustaságra és kéjvágyra meditálnak a nyugati világ irodai dolgozói. *Nézz körbe. Egészen jó munkát végeztek. (Ez egy hosszú demotivator kép volt. Szövegben.)*

## 014: PITYPANG

Nincs internet. Internetek vannak. Buborékok vannak. Időleges autonóm zónák vannak, információvödrök és -tengerek vannak, preferenciaszemüvegek, zsánerkontaktlencsék, unalomszűrők vannak. Alefek vannak,



interzónák vannak, mátrixok és szubmátrixok vannak, info- és nooszférák, hálózatok, rácsok, kiterjedések, darknetek, kalózháló, fehér-, fekete és szürke hálózatok vannak. Nincs internet. Internetek vannak. És ahogy Barrett Lyon leképezte, az internetek úgy néznek ki, mint egy pitypang.

*Mindenki ráfúj egyszer a képre, amikor azt hiszi, nem látják.*

### 015: A NAGY HULLÁM KANAGAVÁNÁL

Evolúciós pezsgőtabletta lett a mai zenekultúrából, olyan, mint az algák, a H1N1, a kékfoltos zebrasügér meg az afrodiziákum stacken huszonnégyórázó kezdő swinger: rengeteget kúr és legalább annyira gyorsan mutálódik. A major lemezkiadók a zenei rasszizmus tizenkét apostolában mérik a lemezfeladások kategóriáit (*alternatív, country, filmzene, jazz, keresztény/gospel, klasszikus, latin, metál, new age, rap/hip-hop, R&B, rock*), tudod, régen nem volt más, tudom, a bluest is kifelejtettem, ha meg olyanom van, a tizenkét monozsáner bármelyik alá besorolhatom Buddie Guyt meg Stevie Ray Vaughant. (Attól még jobban eltekintenék, hogy az amerikai majorkiadók zsáner szerinti eladási listáiban miért nem szerepel pop, folk, blues, dance, diszkó, funk, reggae vagy a kilencvenes évektől combosodó elektronika.)

Monozsáneristának lenni biztonságos kulturális kompromisszum a latin előjátéktól a metálkísérte vetkőzőrúdbakapaszkodós-kokainonseggbekúrásig: Piroska sose téved le az útról, amit meg az albumletöltéssel megspórolsz, ráköltöd a koncertbelépőre és kimondhatsz olyan blazírt mondatokat, hogy *szeretem a riffelő fendert, de amikor Kerry King riffel, hallod,*



*szégyen, de megmered a faszom.* Ami nem szégyen. Mindannyiunknak megmered.

A kilencvenes évek elektronikahulláma meg az emberi elme kényszeres rendszerezése (és *annak legkényszeresebb példája, a zenei újságíró*) aztán rátojtja a gramofonra a szubzsánereket, a szub-szubzsánereket meg a mikrozsánereket, ha akarom, egyre csökkenő egyetemes-tizedes-osztályozásról beszélünk, ha nem, mindegyik ugyanaz, mindenki a saját pattanását akarja ráklónozni a zenekultúra öröktinédzser arcára.

Mára a zene egy időtlen metaleves, időről időre és egyszerre különböző variációkban összeálló kaleidoszkóp. A monozsánerekben utazó idősebb generációk még tudták szeparálni, hogy azért egészen nagy a különbség a klasszikus meg a rock között, a country meg a rock esetében meg már nem olyan egyszerű, mert mindkettőben gitár van, csak az utóbbiban nincs bacon. A zenekultúra gyorsuló, újuló, mutációban és újrafelfedezésekben gyökerező evolúciója, a felgyorsult és felgyorsított fogyasztási minta meg a zenei szubzsánerek köré alakuló öngerjesztő és öngyilkos szubkultúrák meg tettek arról, hogy az egészet a falhozcsapják. A kilencvenes évek Metal Hammerjei egészen felkészítettek minket erre, *akkor még azt hittük*, megjegyeztük, hogy a Black Sabbath *heavy*, a Megadeth az *thrash*, a Motörhead az a *speed*, amire már nem tudunk légdobolni, a *glam* nyálás rock, de nagylapáttal hordják ki a pinát koncertek után a síkátorba.

Aztán megjelent az antikeresztény *black metal*, amit nem lehetett szemantikus nagyító nélkül érteni igazán<sup>139</sup>: ha sok volt benne a szintetizátor és olyan volt, mintha háborúba mennél, akkor *epic*, *symphonic* vagy *majestic*

139 És még kevésbé, ha Milán Péter, a Metal Hammer örökbecsű blackmetal-szakértője kezdett el írni róla.



volt az alfaj<sup>140</sup>, de ha nem volt benne billentyű, akkor már nehéz volt megfogni, ha úgy hangzott, mintha egy gyufásdobozzal meg tojásverővel vették volna fel, akkor *raw* volt vagy *true*<sup>141</sup>, a szemantika viszont mindig bekavart, mert ha hidegről, jégről vagy varjakról szóltak a számcímek, akkor *nordic* volt, ha vikingekről, akkor ezt kitalálod magadnak, ha keltákról, szintén, aztán jött az antitézis: ha esetleg ugyanúgy szólt, mint az összes többi templomgyűjtogató, de pökött az ördögre, akkor meg *christian* volt. Vagy *unblack*. Ott már éreztük, hogy ha egyszer a nevezőgépezet megszalad, nem állítja meg semmi.

Aztán az entrópia orgiát szült, ahogy az természetszerű. Beszállt a zene. Eljött 2012.

*Djent. Djentstep. Witch house. Pornogrind Seapunk. Grime. Moombahton. Neurofunk. Jumpstyle. Illbient. Gangstercore. Turbo folk. Cuddlecure. Gothabilly. Crack house. Glitchstep. Aquacrunk. Doomgaze. Hypnagogic pop. Sambass. Brostep. Nintendocore. Shitgaze. Liquid funk. Celtic punk. IDM. EBM. Scene. Dubstyle. Slow bounce. French speedcore. Japanoise. Chillwave. Rock noire. Gothbient. Drone. Space ambient. Crunk. Speed garage. Shoegaze. Trollgaze. Visual kei. Skweee.* (Felsőhajthatsz. Vége van.)

A mikrozsanerek ízlésdobozok, hiába van kevés rajongója, minimális albumeresztése, nehezen látogatható vagy elérhető koncertjei egy-egy doboznak, ha száz százalékos találatot ad egy keresett hangulatra, témára, ritmusképletre vagy ízlésre és egyszerre össze is köti az



140 A Bőregér listájáról ezt azért megtanultuk, a Nyugati pályaudvar mellé ment mindenki hallgatni az új lemezeket és két alkalom után elkopó pólókat venni, generációk nőttek fel ott, mi sem voltunk mások

141 A szar hangzás imádata máig sem múlt el, csak ezt most lo-finek hívják, munkamódszerét illetve nem sokban különbözik attól, amikor eszel egy istenit és utána kihányod, hogy nyomokban megmaradjon a szándék.

ugyanolyan zenei ízlésű rajongókat. (*Don LaFontaine be-  
úszik oldalról, megvan az új ukraina-alsói rómeóésjulia,  
két witch house rajongó fiatal találhatna egymásra, ha  
a két családfő nem teljesen mást hallgatna.*) Rossz mi-  
nőségű triphop kell okkult témával és háromszögekkel?  
*Witch house*. Kipengetett és túlviasszhangozott gitáros,  
lányvokálos ábrándozós pop kell? *Shoegaze*. Sörözős  
zaj? *Drone*. Amit az Addams Family hallgatna aláfestő-  
ként egy világban, ahol sosem volt dob gép? *Gothbient*.  
Ha mindegy, hogy milyen zene szól, csak helyes japán  
fiúk legyenek benne, akik jobb nők, mint a mi nőink va-  
laha is lesznek? *Visual kei*. Sörözős zaj, amiben pornó-  
ról üvöltöznek? *Pornogrind*. Nem megyek végig a listán,  
nem rontom el az első ismerkedés örömet.

A hangleves atemporális, egyszerre írjuk a szlovén  
deathrock, a fetish folk meg a blues történetét, vissza-  
nyúlunk a 15-20 évvel ezelőtti zsánerekért, hogy lepo-  
rolhassuk őket és átvehessünk valamit belőlük megint,  
húsz év egy generáció, felejtene azok, mindig van mi-  
ből alapozni. Ilyen a nagy hullám Kanagavánál, sosem  
ér földet.

## 016: ÚJKIÁLTVÁNY F. T. MARINETTINEK 1

Álomtalan lebegésben éjszakáztunk Brian Gysin  
*Dreamachine*-jén, nootropikumokon és tripla ristrettókon,  
barátaim és én, ahogy duálmonitorok fénye kente ha-  
lovány és sápadt tükörré arcainkat háztetők között,  
Guédék vevéivel díszített laptopok eredejében. Füröd-  
tünk a világ összes tudásában és ahogy lábunk alatt  
összegyűlt a csoda, a szenny és a világ 26betűs ábécé-  
jén bőven túlnyúló, agyat hasító és személyiséget  
perforáló betűkkel és rövidítésekkel leírható kemikáliák  
neve, vitáztunk a logika, a nyelv, a tudomány és a má-  
gia határaitól és mások számára szokatlan, érthetetlen



és felfoghatatlan írással vetettük tele odanézés nélkül a monitort.

Szívünk dagadó büszkeséggel lüktetett bishounen-magányunk illúziójába zárva, mintha világítótornyok lennénk, netán őrszemek krómbódében, ellenséges csillagok mennyei fenyegető armadáját lesve. Armistice Station. Egyedül voltunk. Egyedül az ellenkultúra koponyákkal kockázó, heroinvédőkörökkel bástyázott dealereivel, egyedül a városi dzsungel egyre halványodó titoksíkjában utazó nomádokkal, akik a periferiális látás szélén bújnak meg, egyedül az igaz barátainknak tartott *new scummal*, a művészekkel, a ringyókkal, a hackerekkel, mindenkivel, akikről korábban olvastunk és azok szerettünk volna lenni – azok lettünk.

Bársonyos, szikrázó feketeséggént beúszó orgia-zaj vont el hirtelen figyelmünket, bizonyítva, hogy szomszédaink még képesek tisztességes agymosó iparosmunkára lopott wifinken keresztül, bele-belevágva a százcsatornás spektrum természetfilmzajait és Toshinori Kondo jazztrombita-spricceit, amik úgy jajdulnak fel, mint a szombat esti magány fogselyemvékony és drótéles frusztrációja. Aztán csend lett, hangos csend, csendhang, ahogy angyalok suhannak el városok felett, *hány angyal fér rá egy modem antennájára?* és ahogy hüvelyk- és középső ujjunk közé vettük a város pulzusát, érezve a belváros-gyomor, a kultúrnegyed-vese és a bordó titkokkal megszórt külváros-máj pulzáló szövetét, meghallottuk az adatfolyamban közlekedő új isteneket.



„Menjünk“, mondtam, „ideje mennünk. Hátunk mögött hagyjuk a vegytiszta tudományt, a tudatunkat kényszerfranciáztató végtelen adatfolyamot. Jelen leszünk új isteneink születésénél, mert foncsorozott kloákáinkból mi magunk szüljük újra az előző évezredek

hiperlényeknek új megnyilvánulásait és meglátjuk a routerek és adótoronyok széléről felröppenő angyalokat. A konyhasarokban felhalmozott kólásüvegekként felhalmozódó kollektív tudásunk már segíthet abban, hogy leromboljuk a társadalmi kondicionálást és pisztoly- vagy heregolyóvá alakíthassuk azt, ami igazából minket alkot. Menjünk, mert már fut a countdown a föld első igazi napfelkeltéjéhez és semmi sem múlhatja felül azt az ívfényt, ami most csap le újra az agyunkkal rágógumizó, homogenizáló sötétségre.“

Álkulcsokkal, hamis mosolyokkal és megfelelően időzített kódszámokkal felszerelve jutottunk fel a háztetőig, a város felett állva pedig újra elkapott minket a gyomrunkban randalírozó adrenalinroham és ahogy az egyre újabb és másabb iránti örület elkapott minket, meredeken és mélyen, sorozatpislantottunk egyet a szélben a város boldogtalan lámpáin és kikapcsoltuk matematikai szemeinket. „Érzésekre kell hagyatkoznunk, ha vadak vagyunk, majd legfeljebb a beton nemet mond“, mondtam.

És ugrottunk, parkourfenegyerekként, ugróbajnokként, *kitekirály*ként, a halál fekete bundáját szorosabbra húzva magunk körül, inverzfürödtünk egyet a lilával megfestett, pulzáló ég alatt.

És az ég mégsem dobott nekünk mangaszépségű, mellből és mágiából összerakott istennőket felhők mögé rejtve, a fémforgács ízű városban pedig nem találtunk olyan királynőt, akinek zuhanóhekatombát ajánlhattunk volna magunkból, hogy becsapódó testeink bizarr, önálló életre kelő szimbólumot alkossanak a várostérkép vásznán. Meghalni pedig nem tudunk, ez már nem az az évezred, amikor ne tudnánk agyunkat, szellemünket, személyiségünket és eredményeinket továbbörö-



kíteni egy másik formában pár grammnyi kristályosított öntudat hozzáadásával. Úgyhogy zuhantunk tovább, a levegő felgyulladt a talpunk alatt, korábban láthatatlan zuhanócsatornákat vasaltunk bele a valóságba, a romlottság házait vigyázó fél-élő polgárörökként.

A halál pedig olajpocsolyák aljából figyelt lilán szikrázó tükörtekintettel, amikor állkapcsát csikorgatta, bardo-pillanatokát éltünk át, lakótömbről lakótömbre, ahogy elsüvítettünk a belváros-tüdő csatornáinak között.

„El kell felejtünk a jóérzést, a kellemet, a prűdériát és sztárgázsiz pornóeszközként kell a világ szájába vetnünk magunkat! Gazdagítsuk az abszurditás rezervoárját a sajátunk helyett!”

Ahogy ezt kimondtam, ahogy a mémgyárak forgó uroboroszkutyáihoz hasonló perdüléssel kerültem ki a művésznegyed-pénisz háztetői közt egyensúlyozó steampunk kötélháncosokat, műgonddal sárgarezesített hangszórókkal, ellenezve sebességünket és ahogy tudatosítottuk eltérő tempóinkat, a valóságkresz bőfögött egyet, mi pedig vitorla- és valóságvesztve landoltunk arccal egy gyáripari pocsolyában, cumshotként landoló sár-, mész- és szennyfoltokkal, megannyi éjszakai te-repfutó midgetnővér hosszas küszködés után.

Büdösen, összekeverve, mégis izzóvörös-boldogan, körülöttünk mundánok, akik segítettek letörölni izzóneon ruhánkat, mi pedig lefejtettük magunkról a pikkelyeket és az áramvonalakat a jóérzéssel és a kényelemmel együtt.

Egy pillanatra azt hittük, hogy a huszonegyedik század vagy akárhányadik században is élünk most igazán ta-



laja megbontotta és megölte sebességünket. És mégsem, nem történt semmi olyasmi, amit egy jó ujjazás ne tenne helyre, úgyhogy gyáripari sárral, fémkarcokkal, menetszéltől pirosan és szennytől boldogan nekiálltunk lediktálni első végrendeletünket és parancsolatunkat a *new scum* új generációjának.

## 017: ÚJKIÁLTVÁNY F. T. MARINETTINEK 2

01. A komfortzóna azért van, hogy áttörjünk rajta, a külvárosi csecseszínű junkie barátaid a komfortzónát az ego határának írják le, az írók azt mondják, a sztorik a komfortzónán kívül kezdődnek. A fiatalság, a kíváncsiság, az inger, az új élmény, az *edge* a komfortzónán kívül kezdődik. Nem a határán, nem a határa előtt egy centivel, ahonnan már lehet kukkolni, hogy mi van kint. Menj oda, edd meg, hívd fel, vedd a szádba, tedd a füledbe, kend a falra, baszd meg keményen. A komforton kívüli veszélyzónában derül ki, mennyire kondicionáltad magad jól és miből vagy igazából.

02. A valóság bungiejumpingjához két dolog segít: a zsi-geri érzés és az internet tudásbázisa. Amikor már nem lesz internet és áram, marad a szaktudás. Vagy elindulsz könyvet lopni. Értelmiségi családok fellazult ünnepi ebédjénél elhangzik, hogy az értelmiségi legalább ellop egy könyvet az életében. Hajrá. Azt még nem derítettük ki, hogy tolvajlásról vagy plágiumról van szó.

03. Legyen az életed olyan, mint a Steam meg az Xbox achievement rendszere. Érd el minden nap egy achievementet, ne aludj el addig, amíg nem unlockoltál valamit. Ha egy láncban túl sok szól a baszásról, a főzésről, túl sokat vagy otthon és nem mozdulsz ki. Ha egy láncban túl sok szól ugyanarról – unalmas az életed. Tegyéél bele valami mást.



04. Meg kell tanulni a szabályokat. A szabályok csodálatos dolgok, meg kell tanulni, hogy mit, hogyan és merre lehet csinálni. És utána el kell törni mindegyiket. Anélkül nem tudsz lázadni, ha nem tudod, hogy mit akarsz megtagadni. Ha direkt az ellenkezőjét csinálod, nem briliáns lázadó vagy, hanem kompromisszum- és fúzióképtelen fasz.

05. A végtelen száguldás, hiperűrig mosódott sztrádák, az álmatlan nyolcvanórázások és a vakugrások ideje lejárt. Harcművészetet csinálunk a parkourból, az alkalmazkodásból, az ismerkedésből, a tizedmásodperc alatti adaptációkból, a helyrezökkenés glitcheiből, a webháromnak a böngésződ helyett az agyadban kellene működnie: az információt nem gyűjteni, hanem felhasználni kell.

06. Tedd át a *100things challenge*t az agyadba. Két egyterás vinyóra pakold át az életed. Nem vihetsz magaddal többet. (A cloud nem számít, de a két egyteráson legyen rajta minden, ami tényleg fontos.)

07. Két különböző tartalmú vinyóról beszélünk.

08. Most ejtsd le az egyiket.

09. Ne gondolkozz.

10. Ha a másikat is elejtetted, felszabadultál.

11. Hazudtam, nem szabadultál fel.

12. Amúgy igen, de erre csak az első sokk után ébredsz rá.

13. Egymást előzi le az absztrakció szépsége és a hibrid organikus-absztrakt konstrukciókból adódó gyönyör. Nincs szebb a fraktálagútban történő végtelen zuhánásnál. Nincs szebb egy gyönyörű női testhez kötődő



robotkéznél. Az absztrakció duplahurkában organikus-absztrakt konstrukció a szilikon DD800 is.

14. Mintavételezned kell bármit és mindent, hogy értékelni tudd. (Ne ostorozd azt, amit nem ismersz. Jobb körökben egyszer engedheted meg magadnak ezt. Utána már nem hívnak.)

15. Elvesztettük az ideálember munkakörét. Pénz, lehetőség és információtőzsde az, ami körül a világ forog. Teljes körben képzett és edzett ütőképes fegyverként kell a világ rendelkezésére állnod. Mérd le kétszer, mesd el egyszer, mondták a babiloni bölcsek.

16. Attól, hogy többezer éves, még nem rossz. Az emberi lélek semmit sem változott többezer év alatt, a technológia csak segített az előnyöket emelni. A hátrányok hátrányok maradtak. A zöldkultúra, az ősök tisztelete, a természet szeretete nem rossz. Te sem szarsz abba, amiből eszel. Ha igen, takarodj vissza a tokiói kaviárfórumokhoz.

17. A szépség nem a küzdelemben rejlik, hanem az elegenciában, a rutinban és a munkában. A költészet nem az ismeretlen halántékára mért könyökütés, az emberi ideál magasztalása addig tart a civilizációkban, amíg a vulkánok, a szakadékok meg a tornádók úgy nem érkeznek, hogy azért odajönnek a pulthoz meginni valamit. Azt a furcsa érzést utána alázatnak hívják. Ismerkedjete meg, ha eddig nem találkoztatok még.

18. Az idő és a tér nem halott, az idő és a tér sosem létezett. Radikálisan félre kellett értenünk a valóságot, a minket körülvevő létezőket, realitásokat, dolgokat és koncepciókat, hogy megalapozhassuk a lábunkat a civilizációnak nevezett rabszolgaláncsal. Óvatosan. Az Authority kvantumfejtegetéseiből legalább annyira felépíthetsz a valóságot jobban lefestő valamit, mint a napi újságokból.



19. Kötelező visszanézni, hogy mi történt, hogy előre-nézve tudd, mit szabad és mit nem szabad csinálnod.

20. Az elmúlt évezredek háborúi sokktaktikák az emberi tudat felrázására. Felráztuk. Fel lett rázva. Látjuk, hogy a gazdaságnak és a befektetőknek jó a háború. Hiszünk a cross-country és interracial orgiákban. Nem támogatjuk a háborút, az anarchizmus pusztító metakommunikációját és csodáljuk a test szépségét.

21. Ellenben a gyönyörű és gyilkos ötleteket támogatjuk.

22. A moralításra szükségünk van, a prűdériára nincs. Mindenki látott gecifürdőt, dupla anált, húgykocktelt, heretaposást és emberi bútorokat. Nincs szükségünk a feminizmusra.

23. Szükségünk van viszont a múzeumokra és a könyvtárakra. Kőből. Az áram olyan, mint a libidó. Egyszer alábbhagy.

24. Mégis maximálisan tiszteljük a fehérből, szürkéből, üvegből, plasztacélból, egyenletből, infografikából, tartószerkezetből, metróremegésből, noosphereből álló városokat, amelyekben elfeledett és újonnan megteremtett démonok idézőszimbólumait rajzoljuk a térképre napi séta- és utazórutinunkkal, ahol a khtonikus, titokhordó szellemek szerepét vették át a metrószerelevények, polifonikus frusztrációt és elégedetlenséget bőfognak a szórakozóhelyek, időlegesen nyitott és látható utcák adnak helyet az értékáros boltoknak, remeg a levegő a repülő autókért és biciklikért, az üres utcán *infosphere*-re kapcsolva pedig elvakít minket az adat percenként növekvő áradata.

25. Budapesten értelmezzük újra Marinettit és építjük át a sebesség és erőszak futurista kiáltványát az újra-tervezés és a multidiszciplináris élet lapszéli kisbetűs



lényegévé, mert ez az a város, amit ideje kihúznunk a tespedtség, a tehetségtelenség, a torpor és a tetű emberek vérbajmocsarából.

26. De nem alapítunk meg hozzá semmit és nem gyártunk hozzá semmi eszmét.

27. Kivéve, ha ez nem jelent heti pár extra friendet, likeot, pokeot és esti kúrát.

28. Marinetti szerint az olasz múzeumok temetők. Minden múzeum temető, mi pedig nem kedveljük a nekrofilát, mégis szükség van a temetőkre. Egyszer nem lesz valakinél elosztó. Egyszer jön rá valakire, hogy kinknek kell a halotti maszk. Lehet, hogy a moralitás igényét eltörölhetjük.

29. Nem az a baj, hogy nem járunk múzeumokba, nem ismeritek a régi esztétikát, értékeket, építészetet, zenéket és művészeteket, kifejezőmódokat, hanem az újakat sem ismeritek és szögmásodpercnyi rálátásból kiabáltok az egészre. Zoog is megmondta, menj vissza harminc évet az időbe és hallgasd meg az akkori zenéket, azokból is lehet tanulni, azok az emberek is ki akartak fejezni valamit és azok is ugyanazokat a dolgokat akarták, mint te. Csak szőrösebbek voltak meg nem jártak olyan jó ruhákban. Ők ugyanezeket gondolták az előttük élőkről. Az ősemberek szervezete ezek szerint nem csontból, húsból és vérből, hanem szőrből és egy nagy darab faszból meg egy kőbaltából állt. (Vagy az utóbbi kettő ugyanaz volt.)

30. Mindenből tanulhatsz valamit, mindenki taníthat valamit, mindent kérdésekkel, gyanúval, derűvel kell szétbombázni, hogy megfejthesd a lényegét. A neked kifejezetten nem tetsző dolgokból is lehet mit tanulni. Még akkor is, ha azt, hogy soha többet.



31. A múltat megismerni fontos, a múltban élni felesleges, a jövőről álmodozni butaság, a jövőt megtervezni alapvető fontosságú, a jelent meg megélni kell. Ha bulizol, bulizz, ne a Facebookra posztold, hogy milyen jól érzed magad. (Mással fotóztasd, hogy jól érzed magad. Lesz, aki nem olvassa el ezt a könyvet.)

32. Ébren tartja az agyat, ha olyan helyekre mész, ahol nem voltál, ha olyan nyelveket hallgatsz, amiket nem értesz, ha olyan dolgokat nézel, amik idegenek tőled. És minden új komfortzónatágítás új ismeretsegekkel jár.

33. Semmi sem fontosabb, mint a social circle.

34. Még akkor is, ha a Google Dante mintájára körökre osztja az ismerőseidet.

35. A fontos körök: megdugtam, megdugnám, vicces képei vannak.

36. Ne hazudj magadnak.

37. Ne csak a harmincötös pont miatt ne hazudj. Tanuld meg leköpní magad a tükörben. (Aztán tanuld meg letakarítani azt. Mondjuk emiatt nem félek. Gyakorlat teszi a mestert.)

38. A Tibeti halottaskönyvet el kell olvasnod. Legalább egyszer. Gaspar Noé nélkül is.

39. Akárhogy nézem, az összes futuristát kiküldtem volna a mezőre kapálni pár hétre.

40. A városok élő entitások, a városrészek és utcák testrészek. Minden entitás körülöttünk, még ha nem is töltjük meg élettel. Az információáradat és a teremtő képzelet mindennek életet ad. A mozgás és folyamatosan generálódó információ az élet egyik alapköve. Ezek sze-



rint vannak élőlények, amik nem vérrel és étellel, hanem információval táplálkoznak.

41. A Facebook-falad egy élő tamagocsi.

42. Egyes tinilányok sem haladják meg az élő tamagocsi fogalmát.

43. Bár vannak előnyeik egy kétdolláros műanyagborítású játékhoz képest.

44. Azért annyira nem sok.

45. A tinédzserek egyre öntudatosabbak, egyre há-  
tározottabbnak mutatják magukat, egyre nagyobb  
tudásbázishoz tudnak visszanyúlni, egyre több infor-  
mációt tudnak kezelni, egyre több csatornában tud-  
nak létezni, önhittebbek, erőszakosabbak, bátrabbak,  
kísérletezőbbek és excentrikusabbak, mint mi valaha  
voltunk. Egyikük sem tudja viszont bepótolni idő előtt a  
leélt éveket (élveket), a rutint és a tapasztalatokat. Élet-  
bölcsségeket sorozattüzelő sorozatokból, filmekből  
dobják a tényeket és az okos konklúziókat, megfagy-  
nak, amikor létezni és tapasztalni és élni kell egy hely-  
zetben, kicsorbulnak a ragadozókarmok, meglátszik  
egy pillanatra a csend, a nyugalom, az egy helyben  
állás és a statika hiánya.

46. Állóstartnak hívják, amikor ezek után tapétafestéket  
csinálunk belőlük.

47. Valahol megvolt a friss vér CMYK-értéke is.

48. Mégis, éjszaka ugyanott találkozunk, a háztetők tete-  
jén guggolva figyelve a város lüktetését, a swingerklubok  
oszlopaire csavarodva pillanatnyi pihenőnként, a szóra-  
kozóhelyek subwoofereiből kibújva, a darkneteken ter-  
jesztett rituálépontokon félretapsolva a bajokat és az  
ellent a 21 habaneroval megérlelt rum és a pálmaolaj



mellett, amikor világokat elválasztó koncepciókat és isteneket hozunk össze egy közös Nyelv erejével.

49. Új nyelvet szülünk, eddig ismeretlen betűkkel, fogalmakkal, színekkel és képekkel. A nyelv csak egy kifejezésplatform, pontosan annyit enged meg neked, amennyit a szabályok engednek. Kokettálnod kell a nyelvvel, megdugnod, kényszerfranciáztatnod, de fel kell lazítanod a szabályokat annyira, hogy a valóság új elemeit és régi elemeit is tudd vele kezelni.

50. A démonológia egyik alapvető szabálya ma is legalább annyira igaz, mint régen. Aminek ismered a nevét, hatalmad van felette. Mindenki tudja ezt, aki egyszer témára googlezett legalább egyszer. Az a nyelv, amiben nincs meg a fogalom, amit keresel, nem pontos.

51. De könnyen lehet, hogy csak te vagy műveletlen.

52. Elértem a harmincat. Aki azt mondja körülöttem, harminc felett minden nap ajándék, rossz életet él. Tudjuk, mi kell nekünk és tudjuk, hogy mi nem tesz nekünk jót. Megengedhetjük magunknak a legnagyobb kegyet: tudjuk, mit akarunk és ezt képesek vagyunk tudatni másokkal.

53. Ha huszonéves vagy és még nem válaszoltad meg magadnak az alapkérdéseket, ideje. Mi vagy, mi akarsz lenni, hol akarsz lenni, mihez értesz a legjobban, mit szeretnél csinálni, mit szeretnél csinálni, ha szuperhős lennél vagy filmszereplő.

54. A valóság olyan, mint az origamipapír. Könnyedén hajlítható, csavarható, formálható, elvágható, felgyűjthető és ha meghúzzák a farkát a belőle csinált darunak, mozgatja a fejét.

55. Ezt minden nő tudja.



56. Sőt, lány is.

57. Csak a férfiak nem.

58. Alkotni adrenalinból, lelkesedésből, ROCKból, akkor születik az érzellemmel átfűtött igazi alkotás. Dühből, frusztrációból, kétségbeesésből, gyűlöletből, legalább annyira jól. Az ember az érzelmek valutaváltója, ha a mechanizmust megtalálja, bármiből tud bármit csinálni.

59. A mechanizmusoknak neve van. A jungi árnyék elfogadása, az aszketikus barlangjárás és elvonulás, Tlaxoltéotl és a világ többi szennyistene mind a szennyet, a félelmet és a sötétet alakítja át valami mássá.

60. Ez itt kultúrtörténet és pszichológiai régészet, ha úgy veszed.

61. A világ tetején állunk az internetek óta, a világ alján állunk az internetek óta. Mindenhol vagyunk és sehol sem. Az a pont számít mégis, ahol a cipőd van, ahol a számláidat fizeted. Még akkor is, ha illúzió, abban is helyt kell állnod.

62. És sosem szabad leragadnod benne.

63. Az emberi társadalom eddigi története természetesen azt mondja: szükség van dolgozókra, ragacsra, lustaságra és azokra, akik a mindennapokat tartják egyben agyban és fizikailag egyaránt.

64. Ezt azért ne felejtse el soha. Mindenkinek helye van és egyik munka sem rosszabb a másiknál.

65. Próbáld ki azt a munkát és meglátod.

66. A világ tetején és alján egyszerre állva látszik, a tétlenségből, álmokból, talánokból, megtorpanásokból soha, senki nem jutott el sehova.



67. Ez nem azt jelenti, hogy állandóan rohanni kell. Akkor raktad össze magad igazán, ha tudod, mikor kell rohanni és mikor kell megállni.

68. Erre sincs objektív szabály és nagy univerzális megmondás. Aki ilyeneket ajánlana fel neked mégis, verd meg, vedd el a pénzét és kurvázd el azonnal.

69. *The number is the message. Who said anything about sex.*

## 018: SZEMÉRMES, SZÉP ANARCHIA

*Kimondhatatlanul jól van, ami van / minden tetőről látni a napot.* Pilinszky a pénzügyeseknek szánt óra ezüst pisztolygolyója, szomorú multikulti szemeknek vissza rám, amikor a globális trendek másíthatatlanságáról, az egregorizált marketingdirektívákról és a mindenmegoldódikról van szó. Van a hátunk mögött négymilliárd évnyi evolúció, többezer évnyi (félre)dokumentált történelem és a huszadik századi tragédiáknak köszönhetően egy egészen jó megközelítés arra, hogy mi történik, ha valahol valamelyik ékszív elpattan (és egész sok ilyet láttunk már, sok aspektusban). Várható, hogy a Ragacs összetart mindent, vagy a piaci direktívák vagy a világot hátulról szabályozó *tudodik* (nem, senki sem tudja, de mindenki okosan bólint, hát ők, a végén annyit emlegetjük őket, hogy meg is szüljük őket saját-magunknak, hogy az istenapakomplexusunkat meg is tudjuk alapozni végre), de azért csak nem szakad össze a világ, bármi van, minden megoldódik, eddig is megoldódott, az anomáliákat, a véletlenszerűségeket, és az *éppenottbecsúszottbárnemszámítottunkrákat* meg nem vesszük figyelembe. Rossz a Facebook? Zavarnak a beállításai? (Főleg a ticker, ami a Facebook jobb felső sarkába helyezett Facebook, hogy Facebookozhass,



miközben Facebookozol?) A gazdasági helyzet? A főnök? Az elnök? A világ? Minden rendben van. Minden nélküled is rendben van. Minden megoldódik. Ami rossz, kisimul. Ami jó, annak örülnek. A problémák ideig-óráig működnek csak, aztán valaki megoldja azokat és utána minden rendben lesz.

Tanulj meg elmenekülni ebből a gondolkodásból. Ebben a problémákat sosem te oldod meg. Ebben a zárt rendszerben sosem vagy dinamika. A fenti huszonnégy óras közöny az alkotó ember legnagyobb kerékkötője. (Is. Se.)

## **019: NEJLONHARISNYÁSASSZONY-SZAGA VOLT A JÖVŐNEK, EL IS MÚLT**

Egyes gazdasági elemzők az új ázsiai kistigrist olyan nemzet kloákájából várják, akik egészen addig nem voltak hajlandóak kilépni az úrbe, amíg nem tudták legyártani a zérógében is harapható erjesztett, csípős káposztát. Ami felmelegítve, előre szólok, olyan ízű és illatú, mint egy régóta hanyagolt jómellű negyvenes felsővezető asszony. Nejlonharisnyában. Dél-Koreáról beszélünk, egyértelműen: parkolókamerás KIA, Wonderful Days, kimcsifagylalt, tévében közvetített Starcraft-meccsek, Seo Taiji, örökwifi meg az Oldboy, ebből pár Red Bull után már össze is rakhattuk, miért a szöuli popkulturális holdudvar az új Tokió. Rövid válasz: mert kellően megszűn van.

Mi a két legnagyobb vonzerő az ázsiai popkultúráról készített újságokban? – teszem fel a kérdést a BME hallgatóinak. Exkluzív, különleges, a nyugati gondolkodástól teljesen eltérő anyagokról van szó, ez az egyik. A számuk, mindenkié, akkor nyílik viszont sötét, kerek, távolról is jól látható óóóobazmegre, amikor hozzáteszem: és mivel



ezek az országok nagyon messze vannak, gyakorlatilag bármit leírhattok, nagyon kevesen fognak utánanézni. Úgyis a lustaság tartja össze a világot. A téma innen-től kezdve már inkább az, hogy az oknyomozó újságírás hogyan csorbul vagy nem csorbul ki az emberek lustaságán és érdektelenségén, ami viszont Dél-Koreát illeti, őket még nem derítettük fel annyira, mint Japánt. Ha azt mondom, a kínai fegyercsempés, hidegen visszhangzó fürdőszobákban rögzített fétistechno, a Zaliva-D adja a belépőpontot Pekingbe, az valahol még izgalmasan is hangzik, de Japán esetében már nehezen fognak nekünk újat mutatni. A Mondo olvasóinak legalábbis.

Dél-Korea az új Japán, az új trend, a new black, ez terjed egy ideje, a Google Trends szerint az elmúlt öt évben mégis átlag három és félszer több anyag jött ki Japánról, mint a két Koreáról együtt. A két országot jelző grafikon együtt emelkedik és süllyed, metszeni nem metszik egymást sehol. A vicc kedvéért bedobtam Vietnámot is, 30 százalékkal több anyag jött ki róluk Koreához képest, itt folyamatot teszek az időtlen narratívába, kimegyek az erkélyre és Terence McKenna hangján fajdkodok a főszerkesztő témafelvetéseiről addig, amíg le nem terítenek altatóval. Egy nemalvásverseny harmincsokadik órájában írom ezt. Amúgy.

Ez egy szinten lenne méltóságban az AFP hírügynökség áprilisi értesüléseivel, miszerint Kim-Dzsong-Ilből divatdiktátor lett a hetvenes évek siralomszürke aggroblingjével, az elvárthoz képest jó negyven évvel később. Az erről megkérdezett francia divatszakértő nem adta nevét véleményéhez, miszerint az államfő divatgolyója egyedi, korábban nem tapasztalt jelenség a világtörténelemben – ha esetleg fiatal olvasó lennél és titokban zavar, hogy nem érted, hogy a közszereplők igazából mit mondanak a tévében, amikor udvariasan beszélnek, ez a mondat azt jelenti: a divatszakértő nem létezik. Ha



mégis létezik, eltörték a kezét, majd megfenyegették: először makkba, majd fejbe lövik agyon, ha rossz véleményyt mer írni. Ezzel a bekezdéssel biztosítottam magamnak, hogy soha nem engednek be Koreába (sem), ma sem fekszem le eredménytelenül.

Ha a technológia oldaláról nézem, Dél-Korea egészen jól halad, mobil- és DAP-kultúrában több éve éljátékosok, sok helyen koreai mp3-lejátszót javasolnak neked, ha nem akarsz a kezébe venni a Sátán segglyukából kihúzott iTunest, amitől tényleg szőrös lesz a tenyered és rosszul fogsz látni, a gyerekeid pedig debilek lesznek. De továbbszaladtam. A világ egyik fő digitálislefedettségű metropoliszát láthatjuk Szöulban, akik Oroszországgal űrpartnerek, a japánokat froclizák robotikában folyamatosan és még egy nemzetileg megvetett őrült tudósuk is van (Hwang Woo-sukról van szó), aki 2002-ben illegálisan klónozott kutyákat, ki is múltak mind. 2002 nemcsak emiatt dicső év Dél-Koreában: ekkor szikráznak fel a melodramatikus, esővel, árulással és neonhangullal teli koreai hard SF filmek: a 2009 Lost Memories után három erősebb darab születik (Save the Green Planet!, Wonderful Days és a Blade Runner-utánérzéstől több helyen is érezhetően szagló Natural City), itt a múzsa kivonul a színtérről, 2006-ban a korai MTV-rajzfilmekhez méltóan tér vissza: az Achiwa Ssipak története szerint az energiaforrások megújítására tett kísérletek sorban bedőltek, így az emberi ürülék lett a legjobb nafta, a világ polgárai pedig egysülnek és ánuszbba telepített egyedi mérőrendszert kapnak, jó telepítést meg jutalmat, de ezt majd már mindenki magának.

Az „új Japán” mém 2006 körül pusztít amúgy a neten, amikor Amerika körülnéz és azt látja, hogy más kontinenseken sem postagalamboznak, a Japán meg a modern felcserélhetősége meg aranyos stilisztikai bravúr,



öt percig – egy metropoliszból sosem nézed ki, hogy nem törekszik az automatizált rendszerekre, az integrációra meg a fogyasztói kultúrára, ha nem Afganisztán vagy Zimbabwe az új Japán, akkor egészen rossz lóra fogadott mindenki, bár ha belegondolok, hogy a kimcsihez minden háztartásban külön hűtő van, egészen izgalmas félbarbár szociális szokásokat lehet ebből visszafejteni. Ami meg a tökéletesen rejtékfóliázott Észak-Koreát illeti, üsse be mindenki gyorsan, hogy „north korea google earth” és kapja le gyorsan a letölthető bővítményt – több éves munka eredménye az a térkép, ami a fontos landmarkokat tartalmazza, turistáknak és kémeknek egyaránt. Közösségi pultalatti munkamegosztás és nemzeti titkok blogokon való sharelése, na ez már inkább a new black. Azóta három év eltelt, a pesti ukrán piacon meg három hónap alatt kikelő embrió tudsz cserélni két kisebb üveg uborkáért, mennyire megváltozott már a világ.

## 020: HA MEGHALSZ, GITÁROS LESZEL

A Radiohead megjósolta a jövőt. Kétszer. Amikor '92-ben képernyőre dobták az amúgy zseniális Creep videoklipjét, nem tudták, hogy három perc ötvenkilenc másodperc alatt útnak is indítják az emo szubkultúrát. (A fájdalom ezek szerint olyan, mint a jó bor, idő kell hozzá, kell még egy jó évtized, hogy a tincsbe láncolt kilátástalanság kitegye magát a Millenáris Fogadó melletti parkba meg a YouTubera.) Ugyanilyen ön- és közmarcangoló állapotban jön egy év múlva az Anyone Can Play Guitar, amiben Yorke biztatón megénekli, hogy a mennyben mindenki a villanygitár ördöge, úgy-hogy ha meghalunk, nem leszünk ott olyan lúzerek, mint itt. Egy biztos: ha 2010-ben felmutatod az ötszínű gombokkal meghintett fröccsöntött kínai gitárt, akkor vagy azt mondják neked, hogy „hardon lenyomlak”



vagy „az exem állandóan ezzel toltta, utálom”. Igen, szexista vagyok, kezeljétek a helyén.

Tudjuk le az elején a luciferi mivanhamégsemet: valahol minden játék ritmusjáték. Tölts fél napokat játéktermekben úgy, hogy csak a rezidensek kéz-szem-test-mozgását figyeled: minden játékhoz, tempóhoz külön időzítés és tempó dukál, aminél azért elgondolkodsz, hogy minden nő ritmusát és testét idő kitanulni és utána megtanulod eljátszani rajtuk a dallamot, mindenkin mást, a halkan morajló neon robbanásokkal teleszórt sötétben nehéz másra gondolni. Minden pályán időzítés, tempó, a megállás és újrakezdés dinamikája, ami még egy GTA randomgenerált városi forgatagában is ugyanannyira igaz (ha belegondolunk, a kasszasiker FPS-ek se többek valahol HD-val telibevert *whack-a-mole*-nak, és aki ezt érti, az minimum baconszagú louisianai redneck), a független fejlesztésű Braid időt szétpingpongozó 2D platformjátékában meg pláne.

## **zene**

A ritmusjáték, mint piaci zsáner koncepcióját a zene meg a tánc adja, a szórakoztatóipar meg hosszabb nekirugaszkodás után áll neki zeneterjesztési platformként használni a Guitar Hero-t meg a Rock Band-et, explicite meg az amatőrizmus bújtatott kultuszát hirdeti, ha már béna vagy gitározni, dobolni vagy énekelni, akkor legalább tölts el annyi időt a konzol előtt, mint amennyit szolfézsra meg rendes oktatásra is járhatnál, csajozni is jobban lehet vele, de nem baj, legalább a haverok előtt öt percig különlegesnek érezheted magad.

A piac meg a globális „minden generáció feleolyan okos lesz, mint az előző” összeesküvés persze vállat von, a Harmonixnak 2005 óta közel 3 milliárd dolláros hasznot hozott a két, egymással rivalizáltatott játék, az azokhoz megvásárolható kiegészítők, illetve zeneszámok.



A lemezipar persze hálás, amikor neked a legnagyobb problémád az, hogy az experten nem jön ki a szóló rendszeren, ők éppen azzal szórakoznak, hogy a zeneeladási listákhoz nem csak az iTunes-os meg Amazonas vásárlásokat, hanem a Rock Banden belüli letöltéseket is hozzászámolják.

Még egy darabig. A 2010-es év már így is kritikus a játékiparban, ahhoz meg elemző sem kell, hogy lássuk: a zenejátékok túltelítették a piacot, a long tailt senki sem szolgálja ki, ellenben érdekes demográfiai trendet meg piaci stratégiát mutat az, hogy a Metallica-Van Halen-Aerosmith-Beatles négyszögben merül ki a zenekarspecifikus játékok sora. A popzene-rajongókra ráhúzták a Band Herot, akin még a tojáshéj szárad, az a Lego Rock Bandet nyúzza, akinek meg van némi méltósága, az messziről kerül el a DJ Herot. Nincs tökéletesen célzott zenei repertoár, a tracklistek túl nagy merítéssel dolgoznak, az egyetlen kihívást és effektív zenei hallást meg némi tehetséget igénylő Drum Herot (vagy amilyen projektnéven éppen fut) még mindig epekedve várjuk. Bár akkor inkább „Nyolckarú” Laci bához iratkoznánk be a sarki dobiskola pincéjébe és ütnénk a kettőnégyet meg függetlenültenénk a kezünket a lábunktól, miközben sörözik és mereven néz minket egy óráig, mielőtt elzavarna minket, hogy bénák vagyunk.

### mozgás

A nyugati popkultúrában elhíresült Dance Dance Revolution (és kevésbé elhíresült japán társai) unottá rágott alaptéma a j-körökben és azzal sem mondok épenséggel újat, hogy az Xbox360 mellé gyártott Kinect, a Playstation Move meg a Nintendo Wii platform pont jókor újítja meg a ritmusjátékok hanyatló csillagát. (Ötletesnek tartanám, ha kijönne Kinectre több harcművészeti ágazatban egy-egy formagyakorlat-oktató játék és egyúttal remélem azt is, hogy egyik edzőm se olvas-



sa a Mondót, különben fekvőzhetnék jövő hajnalig.) A 3D mellett most a testtelirányítás lesz az új black egy jó másfél-két évig, a DDR-gyártó Konami már készül az új franchise beindítására (ez lesz a Dance Masters), a Harmonix a Dance Central-t izzítja novemberben (a Kinect akkor debütál Észak-Amerikában), a panelben meg élmény lesz magyarázkodni este tíz után a zilált alsó szomszédnak, hogy a gyerek csak olimpiai futásra készül, azért dübörög annyira.

Mindentől függetlenül a mozgás még természetesebben jön sokunknak, mint a zenélés, a szebbik nemnek pláne – és most, hogy a gender gap eltűnni látszik a játékosok között is, a testtel irányított tánc- és mozgásjátékok erős előnnyel indulnak a mezőnyben. Most egy pillanatra balett-, harcművész, kortárstánc- és butoh-játékokat képzeltem el, de a legegyszerűbb próbálkozás eddig toronymagasan a Child of Eden, sokan csak most fogják bevallani, hogy valójában mindig is a virtuális adatten-gerekben szerettek volna úszni és kézzel elpusztítani a vírusokat meg a Windows bejelentkező hangját.

A zenei játékok trendjei viszont kifejezetten aggasztóak. Ha a Guitar Hero egyfajta kikerülhetetlen etalonnak vesszük, a Power Gig: Rise of the SixString újabb kérdéseket vet fel: ha már lehet bundhelyesen játszani, akkor miért nem lehet húr pontosan (amúgy lehet, Guitar Risingnak hívják azt a vaporware játékot), de inkább irány bármilyen zenéből és vegyél magadnak egy klasz-szikus gitárt, nincs nő, akit nem tudsz meghódítani egy flamenco darabbal, igaz, ahhoz hosszú évekig kell pengetni. A másik probléma meg, ha már a Power Gignél tartunk, az AirStrike dobfelszerelés, ami légdobnak jó ötlet, csak a hosszú dobolás egyik titka pont az, hogy nem a levegőt csépeled, hanem valami felületet, mert amúgy elfáradsz. Nagyon.



Amúgy a tárgyalástechnika is ritmusjáték, csak szólok, várni, várni, a megfelelő lélegzetvételnél odacsapni, közbeszólni, nem hagyni szóhoz jutni, a lélegzetvételéhez igazodni, figyelni a szemét, addig támadni a sebezhető pontját, amíg ki nem robban, komolytalanná nem válik, hopp, elvesztette a tendert, köszönjük, achievement unlocked. Gyúrjatok erre, jobban megéri.

## 021: REZ2001

Vannak az életedben olyan pillanatok, amikor a világ, *freeze frame*, megszűnik mozogni, te pedig fényes, remegő szélű Polaroid-képen nézed, mi robbant be az életedbe éppen, a gondolatok hosszú szálon nyúlnak előre, a hangokat gondosan letekerték, a gondviselő Photoshopja pedig szemnyugtató pasztellbe kevert mindent, elemezhetsz nyugodtan. Ez volt 2001. Az alternatív univerzumok kutatóinak ezzel az évvel a legkönynyebb a dolguk: kilenc és fél perces az a YouTube-ra posztolt videó, amely a 2001: Űrodüsszeia dimenzióváltását ábrázolja, rávágva az előző évszázad egyik legfelszabadítóbb számával, az Orbital Halcyonjával (a Hackers főcímenéje ez, tökéletes lenne, ha a világ bármely nagyvárosában landolva ez lüktetne a repülőgépek fejhallgatóiból, délutáni meleg napfényben), ez is lett az, ami nem valósult meg. A mesterséges tudathoz legközelebb a 2000-es évváltás soha meg nem érkezett dátumváltási hisztériája, a Y2K probléma állt, az sem söpörte le a bankárokat és a kormányokat a Mercatorvetületről, a Holdon meg csak százmillió tonnányi jeget találtak a sarkköri területeken, dimenziókaput, monolitot meg idegen civilizációt, na azt lófasznyit se.

Eredményes év volt ez pedig: Amerika laborjaiban kikotyvasztották CC macskát, az első igazi klónállatot (*két hosszú hónapig várták, hogy kimúljon, nem múlt ki,*



csak utána írta meg a *Nature* a nagy hírt), az operációs rendszerek csatája új fordulatszámra váltott, megjelent a Windows XP és az OS X, a Google bekebelezte a Usenetet, a fórumok és warez boardok máig is biztosan és zavartalan futó őst, aki pedig beindította a 9/11-es félelemgépezetet, leplezetlen dollármilliárdokat zsebelhetett be a védelmi, a külpolitikai és a pániklobbiktól. Japán kétszer is vesénlépte az európai popkultúrát, egyszer Fritz Lang örökbecsű osztályharc-fantasztikumát, a Metropolit írtá újra gőzízű, tócsaszemű animébe, aztán Varsót, virtuális valóságot, családi idillként főzött kelkáposztalevest és Artúr király legendáját keverte össze a több év múlva felfutó MMO-örülettel, így született meg az Avalon, Mamoru Oshii Balkán-ízű vetülete a Ghost in the Shell után. A nagy büdzséktől nem, de a jó ötletektől annál inkább szagló független játékipar (pontosabban a brit Introversion) megszűli az Uplinket, ezzel biztosítván a hackerjátékok lassan gyarapodó, de végeláthatatlanul terjedő utánpótlását, a magyar irodalmi folyóirat, a Prae pedig megjelenteti cyberpunk különszámát, ami-ben olyan címekkel kápráztatja el a hevült szemüvegű olvasókat, mint „*Adatmezők közt: allegória, retorika és a paratér*” vagy „*A cyberpunk metaforái: ontológia, episztemológia és science fiction*”, igaz, akik ezeket olvassák, egy rozsdás katonai bögrénél bonyolultabb tárgyba is lételméletet, grandnarratívát és önkifejezési piramist szőnek, miközben kortyolják belőle a mákteát.

Buddhává aztán egy ortodox orosz mecsetben válunk, hosszan húznak el alattunk kékben, sárgában és pizkosfehérben játszó vonatok a tundravidék topográfiai neonparódiái között, fúj a pixelszél, másodpercekre rá már hatalmas cybermedúzával küzdünk, ami ha nem sárgás léggömböket vagy gyökérrendszerén keresztül érkező stilizált telefonhívásokat vet ránk, akkor ördöglakatokat penderít elénk, az elmosott, szöveges magyarázatokkal stílusosan tűzdelt videoklipvágásokkal



szeletelt hallucinogén pillanatokat pedig a kilencvenes éveket visszaidéző dübörgő, lassan építkező japán minimáltechno színezi fel. Ha már vesénlépésekről beszéltünk, ez az, amiben Japán igazán erős: gyakorlatilag összelegózta magának Kandinszkij színesztéziáit, a játéktermek kötőtpályás digitális agyaggalamblovész rail shooterjeit, az izzó rácshálóból felépített geometriai térszerkezeteket, amikre Gibson azt mondta: ez a cyberspace és lőn este és lőn reggel, nyolcadik nap, a kilencvenes évek technokultúráját éltető zenéket, a saját létét megkérdőjelező mesterséges intelligenciát, az emiatti világégést hátráltatni akaró hackert és így született meg Tetsuya Mizuguchi és csapata, az United Game Artists konzolcsodája, a REZ, ami 2001 novemberében átmosta a szigetország neonhajú, az égen is csak parallax scrollt meg phong shadinget látó, absztrakcióra érzékeny fiataljainak agyát. Teljesen.

A REZ maga a vizuális *lipsync*, lövéseink nyomán színfelhők robbannak, festik meg a négyzethálóba nyúló cyberbuddhista teret, ha a világegyetem alapját a négy-negyedes kickdrum adja, a felütést pedig a nyitott vagy éppen zárt hihat, akkor minden egyes lövéssel mi adjuk rá az elfojtott, köhögő tapsra emlékeztető TR-808 clapset, hajlandóak vagyunk elfogadni a tényt, hogy színesztéziával lövünk és azzal is lőnek minket, egyébként elbukik a K-Project rendszer, amelybe feltöltve magunkat időről időre előrébbhaladunk az evolúcióban, ilyen Japán szerint az élére hajtott *Bildungsroman*. A cél a transzhumanizmus egyik titkos végpontja, a tökéletes mértani gömbbé zsugorodott test meg az meg az ötödik pálya, ahol a japán matektechnóból Adam Freeland, a brit breakbeat-génusz szétszeletelt, a Dűne mentátszifije által inspirált száma, a Fear is the Mindkiller öntse el a mélynyomót, mi pedig a Future Sound of London kísérleti természetvideóihoz több mint hasonló digitális természetképben deriváljunk tűzfalakat, vírusokat, meg



amiket a hallucinogénektől izzó designerek nem szégyellnek még elének vetni. Ha már színesztézia, akkor Trance Vibrator, adhattak geekek lucskot és a négyegyedre mindig jó hangfoszlányként simuló élvhangot a hátuk mögé öt órába helyezett barátnőnek, ez volt az első konzolhoz (és REZhez) köthető lapvibrátor, fehérén áttetsző, kék virágmintás, szomorúan olcsó bugyi előtt fotózva.

Mindebben olyan nevek működtek közre, mint a pengevékony, szigorú hangártechno zsíros basszusokkal szolgáló szamurájistene, Ken Ishii, a szigetország leghíresebb goa DJ-je, Tsuyoshi Suzuki, aki azóta felfutott Joujouka formációjával próbált egyre jobban az elmúlt évek alatt alternatív-crossover elektronikát adni, Adam Freeland mellett a gaidzsin kultúra hozzátehetette a soundtrackhez azt a hiphop-jazz-elektro Coldcutot, akit egyformán ért Grandmaster Flash és az ipari kultúra Throbbing Gristle-je, a háttérben pedig ott bújik meg az Underworld, akit mindenki a *lager lager lager* Born Slippyről ismer, ők viszont mégis Rez című számukkal pattantották el a rossznál rosszabb munkacímeket (K-Project, Project Eden, Vibes). Mizuguchit 2002 óta folyamatosan érik az interjúkérdések a Rez második részéről, 2007-ben csak annyira tört meg a jég, hogy PlayStation 2 és Dreamcast után XBOX360-ra is megjelenjen egy grafikailag továbbfejlesztett szélesképernyős változat, a Rez HD. A designer az absztrakciót megfogta más oldalról is – a hanyatt-Tetris Lumines az ő műve, a számos klónt szült láncreakciós robbantójáték, az Every Extend Extra pedig producerként vonta be őt újra a játékkiparba, a cyberbuddhák korszakáról mindenki regél, új eljövetelekről pedig mindenki mélyen hallgat.



## 022: CHILD OF EDEN, EYECANDY

2k10, hatodik szegmens. Az utcán harmincnégy fok árnyékban, közelebb vagyunk a Naphoz, mint Ausztrália, a hangosan sistergő pergamenbőrű, térdzoknis férfiak országa, ahol amúgy kimutathatóan nem adnak el egyetlen árva darab kerti grillt sem, mert az emberek vagy kidobják az udvarra a nyers húst és már kész is a medium steak vagy kiszaladnak az utcára és letörnek egy szendvicsnyirevalót az óvatlan, hangosan sistergő járókelőkből. Ez itt a Damage Report, a másodmonitoron pedig a jövőt nézem, vízből meg neonmedúzákban áll.

Jó két órája meredek a másodképernyőre, a szememet vér, kávé és könnyek meghatározhatatlan kása borítja, a Los Angeles Convention Center színpadán nézek kislétszámú félregombolt tízezerdolláros ingű fejlesztőket, kicsorran a nyál a szájuk szélén az izgalomtól, ahogyan a tripla-A kategóriás, értsd, az itthon 12 és 20 ezer forint között beszerezhető új játékokat prezentálják, csendes mosollyal nyugtázom, hogy mindegyikben van fröccsenés, villódzó rózsaszín fények és hangos üvöltések, pár heves éjszakával arrébb járnak már a gondolataim, ilyen fejmozi mellett egészen gyorsan ledarálják a Killzone, a Little Big Planet meg a Gears of War franchise új darabjait. Isteni triumvirátusként vibrál az E3 szórakoztatóipari expo minden országgyűlési felszólalást megszegyénítő bullshittengerében az innováció, az új generációs testkontrollerek meg a 3D, odakint tiszteletteljesen felgyullad az erkélyem alatt pár turista, én unottan kattintgatom át az elmúlt napok eresztéseit a gametrailers.comon, aztán eljön a Polaroid-pillanat, amikor befagy és éles szélű, síkos papírrá változik a világ, aztán szembenézünk, a jövő meg én.

A jövő pupillapornó és mozgalmasságban néz ki, mint öt Winamp visu plugin összetéve, a jövő Japánból jön és megint az a Tetsuya Mizuguchi veti oda hányavetin az



asztalra, aki 2001-ben is megmutatta az urbánus, drogoktól és artbookoktól fénylő arcú művészfiatalok homlokának belső felét, csak azt akkor még Reznek hívták, az új évtizedfordulón meg Child of Edennek. Meg nem a Sony áll mögötte, hanem a francia Ubisoft. A jövő megint színes, zenére szinkronizált akciójáték, a Child of Eden meg paradigmaváltást jelez, de ha nagyon fiatal vagy és nem érted, mi az a paradigmaváltás, az az, amikor hirtelen rájössz, hogy valami már teljesen máshogy van az emberek fejében, mint ahogyan eddig volt, amikor például a családod rájött, hogy soha nem lehet már téged szobafogságra kényszeríteni, az egy paradigmaváltás, ha meg még nem jöttek rá, de ideje lenne, akkor beszélj a családvédelmiekkel és add ki magad pár évvel idősebbnek.

De vissza a paradigmaváltáshoz: ahogy az előző részben már szó volt róla, 2001-ben többek között Adam Freeland, Ken Ishii, Joujouka meg a Coldcut gyártotta a vizuális jövőképünket egész komolyan felpeszditő Rezhez a minimáltechnot, minden sötétben izzó neon rácshálóból meg testprimitívekből felhúzott szürreális képződmény volt, annyira, hogy felhúztad a kapucnidat, elővetted a csőlátásodat és azt mondtad, kettőezerhúsz van, én meg megmentem a világot, vúbele az alagútba. Most csak 2010-et írunk, az információs szupersztráda viszont lerohadt, megették a szupersztrádaasztaltot zabáló baktériumok, az információs és innovációs sebességhez meg már egyébként is annyira hozzászoktunk, hogy akik az élbolyban vannak, azok már nem süvítnek, hanem úsznak az információ gyengéden mélykék tengerében, az adatokat tároló hollandiai kalózpíramisok már nem gúlaként néznek ki, hanem lüktető, szerves medúzaként, a múlt dallamokkal ritkán operáló minimáltechnója helyett pedig progresszív trance kapunk aláfestésül.



Szórakoztató adalék, hogy a Child of Eden kétperces bemutatója egyben kedvesen pofátlan termékkapcsolás is: a fülbemászó számért (Star Line, Stratos remix) a Genki Rockets felelős, akiről azt illik tudni, hogy ugyanannyira idoru-alapú zenei projektet tolnak, mint a kilencvenes évek végére datált Date Kyoko: fiktív lányok unott producerek technójára táncolnak CG-dara klipekben, amiket számos popipari kitüntetéssel vagy legalábbis nevezéssel plecsniznek le, aztán a producerek annyi designerfarmakológiát tolnak, hogy egy szép trópusi este kiesik a szájukon tizenöt liter vér, a szomorú rajongók meg csak plakátokra tudják lőni a sárgás nyákot tisztelet gyanánt. Menti azért a helyzetet, hogy a Genki Rockets egyik tagja pont Mizuguchi, aki még él és köszöni, jól van és neki köszönhetően készült el a világ első 3D és full-CG videoklipje is, én meg hajlonghatok a straight edge producerek előtt egy latex búslakodó alakú sípoló kutyajelmezben, amíg rám nem rohad.

A víz amúgy gyönyörűen felváltotta az információs szupersztráda eszményi képét (ami amúgy annyira kellemtelen, hogy bármelyik Borharapó nevű borharapóban jut eszedbe, már ott rögtön üvegcsonkot állítanak a nyakadba vagy a golyóid közé), gondolj csak arra, hogy Masamune Shirow hogyan képzelte el a globális információs hálózatot a Ghost in the Shell 2 mangában meg új sorozatában, a Real Drive-ban, gondolj arra, miként festették le 1995-ben Jonest, az információban úszó katonai delfint (Johnny Mnemonic), hogyan öleli fel a flow-élményt Jenova Chen Playstation-platformig jutott kísérleti indie-játéka, a weben még most is kipróbálható F10w és hogyan katalizálja ezt az egészet a Hannover-Messén tavaly bemutatott üvegcszálás uszonytechnológia, amitől még egy Tescoból lopott törött pillepalack is olyan kecsesen tud úszni, hogy a legrosszabb nyugdíjasnak is egyszerre jut eszébe róla az *Elfújta a Szél*, a berlini falbontás meg az egyetlen óra, amikor a napszú-



rás miatt csendben feküldhetett a tengernél és kicsordul a könny a szeméből.

A jövő új halmazállapotáról majd akkor beszéljünk, amikor majd eszkalálódik a helyzet a BP olajfoltjával kapcsolatban, amiről szép lenne azt hinni, hogy nem is olajfolt, hanem egy nyílt vízfelületet beborító szerves számítógép, a kávé viszont elfogyott, az utcán pedig füstölni kezdett egy lánycsapat, úgyhogy jó ausztrálként kimegyek megnézni, hogy kit is érdemes megmenteni közülük.

### 023: HATSZÁZ ÉVES PORNÓ

Hatszáz évvel ezelőtt írtam egy reklámot egy Viagra-klónnak. Nem fogadták el. Amikor beadtam a heti leadandó spamék közé, akkor is visszadobták. Ha nincs szerencsém, az olvasószerkesztőn is fennakad (*szerencséd van – o.sz.*). Gyorsan utánaszámolok. Tényleg hatszáz éves.

*When a white boxe inverted be, tiny pills on  
your tongue, a manne whose hart be clene yet  
whose organ will mayk ladies rygght certaine  
in their endeavoure of cleaning His phallus  
with their tongues ye sharle be!*

*Clene as willow yet stronge as stone ye sharle  
be and no woman of no race shall rejecte ye*



*and everyone sharle testeth three inches of  
victorious fornicating fleshe of yer body!*

Ha nem értenéd, sommázom. *Akkor is minden a baszásról szólt ma sem másabb a helyzet.*

## 024: ELFELEJTENI ALUDNI

2050 lesz az éve annak, hogy megtorkoztathatjuk a mosogatógépünket hűségpontokért cserébe. Retinánkra ragaszthatjuk a Facebookot, a csethűt meg a kedvenc pornófilmjeinket. Szabad szemmel nem látható bordélyokba térhetünk be. Visszanöveszthetjük a kezünket, ha levágják. Nem alszunk három napig, ha meghallgatunk egy hangot. Utána úgy rabolhatnak ki, hogy nem is vagyunk tudatunknál. Kétdolláros készülékkel oldhatnánk meg az afrikai vízproblémákat, cserébe a gyógyszerlobbinak nem maradna az etikai ostoroktól kényelmesen távol eső teszttelepe. Lady Gaga soka-dik generációs epigonja bevonul a nappalinkba a tudat stroboszkópszínű holdjárópatáin, mi pedig összekapcsolódunk vele álmunkban, az eredményét meg feltöltjük arra, ami maradt a DeviantArtból. Az internet fekete-piacáról vásárolunk véletlenszerű licitekből összeálló árfolyamon valutát, amiből unatkozó hálósobakémikusok által összedobott designer drogokat rendelünk, a sokórás tripek alatt összegyűjtött agyhullámokat pedig megosztjuk a közösségi oldalakon, hogy tudjuk, milyen pirula tesz nekünk a legjobbat és milyen molekula kell ahhoz, hogy a világ egyszerre süllyedjen egy globális, tudattalan, elméket fénnel és viharral összeolvasztó testi és szellemi gruppenbe. A jövőt persze lehetetlen óraműpontossággal paskolni, mi csak tessék-lássék, de legalább lendülettel. Erről szólt a Damage Report.



## [09] DEATH BEAT CLUB

Kettőezerkettőben azt hittem, hogy írtam egy könyvet. Azért hittem, mert sok betű volt benne, elkezdődött valahol és volt vége, közepe meg nagyon sok, ilyen igazi irodalmi fej-tor-potroh. Amúgy inkább kordokumentum tíz évvel ezelőttről, amikor már Pesten a lakótelepek között bújkált az árnyékban a szélessáv embriója; amikor még sokkal büntetlenebbül és kisebb figyelemmel övezve suhantak a kalózok a sarki postafiókok és a skandináv topszerverek között; amikor SMS-t még nyomógombokon kopogtunk vakon buszmegállóba szaladás közben; amikor megvolt az egyetem utáni kötelező, kockás konyhakövön kesergő, munkakeresős egzisztencialista válság meg a filmgyűjtőgetős-estemindmegnézős korszak; amikor már sajnálhattuk az MTV végromlását, a kényszerzeitgeistot az akkorirégi és a maiúj között. Aztán hirtelen – akkor és ott jó ötletnek tűnt – beadtam egy irodalmi pályázatra, intermezzo után maradt a fiókban, jobb is, mert most még jobban kordokumentum az apokalipszis küszöbén, úgyhogy kiporoltam, megszanáltam, lábjegyzetek nélkül, jól behűtött googlecommal fogyasztandó, kezdő házi-asszonyoknak az angol nyelv és az erőszakos popkultúra túlzott használata miatt csak mértékkel javaslom. Kilencedik fejezet.

## 001: HERE AND NOW

*“Every time I close my eyes*

*The noise around me amplifies”*

*(Assemblage 23 – Awake)*

sdashfgjd

pffzzzzt

Bedugult kora reggel, árkokat szánt az előző napi gyárilag szopogatott savanyúcukor ízű tempóital a nyelvem alá. Kommie69 teljes napra bannel egy szerencsétlen gyereket, aki Kornt merészelt keresni a zajzenék között, Roger Karmanik valószínűleg fordított keresztben belezné ki ezért. A kis pöcst. Pöcsöt. Azt hiszem. Ízes, kellemes, könnyed moduláris felépítésű a magyar nyelv, élvezet használni. Crackpipe hangosan sajnálkozik, hogy januártól negyedolyan halvány leszek, 220k down helyett örülök majd, ha megütöm az ötvenet, mint a jackpotot. Széttárom a kezem, a magyar azt se tudja, mi az a

broadband, a T1-re azt hiszi, nukleáris rakéta vagy náci szuperfegyver. Az ADSL még csak-csak, annak is német hangzása van, a szomszédék Pistikéje viszont annyiszor üvölt este 10 után, hogy neki az kell, hogy akár vascsövön lekopogva is felfogja az emberfia két sör között. A szomszédéknek mindig Pistikéje van. Witheringet ellepte a horda, el bírom képzelni a szolgáltatóját, aki, ami, amely, naponta kirakja mindenki okulására az abszcisszára rágyógyult flatet, nesztekbazmeg, ez az ideális transzfer, csurig töltve a vonal, sok shareware van rajta. Hatvanon felül a queue, amit csak quenak hívunk, ez röviden azt jelenti, megszoftad. Megszoftad, kínai vagy, avagy japán, de várnod kell, begömbölyödhetsz a sarokba, mint egy plasztik zen-pók, aztán várhatsz, hátha.

De-plugged karaoke Assemblage 23-ra, ez sem izgat fel, ahogy más sem, státuszt váltunk megfáradt kora reggelre, máskor ilyenkor kelek portugál népdalokra, amit csípőből ellensúlyozok (kell) Christian Death remixekkel, a mellembe van tetoválva Krisztus kora, nem tudok itt-hon lenni egy golyóálló mellény nélkül. Olcsó íze van a paranoiának, ahogy rácsókolok a szájára, black lipstick, ahogy az orvos javallja. Black Deatht szívász? Persze, válasz nem jön. I'm using my fingers instead of words. Néha sajnálom azokat, akik ping timeouttal esnek ki a vérbe, lengyel volt, aki mondta, ha nem pingelhetem le, nem létezik. Elszállt velük az idő. Is.

A ping, az aztán egy absztrakt valami. Leköpi az egyik gép a másikat, az visszaköp, beledermednek az állóháborúba, ütésváltás egy kung-fu edzésen. Semmi több. Lepingelni valakit IRL, az kihívás. Leköpní? Fasz se akarja, hogy eltörjék az ember állkapcsát. Beszélni hozzá? Hosszú. Ránézni? Langyos, langyos. Ha ott a bookmarkban az URL, akkor hiába akarja valaki kiszúrni a szemem egy 404-gyel, attól még volt egyszer. Lehetett. Lehet, hogy nincs hálón. Vagy a site maga egy 404

oldal. Ha ez igaz, többszázezer site webmastere próbálkozik ugyanazzal a szánnalmas kis ötlettel. Nesze neked, szinkronicitás.

Lolita22 hexaff0000ban sikoltozik nekem, hogy ha kúrní akarok, fényképes randevújelölteket akarok keresni, né tán kúrní akarok, akkor látogassam meg a siteját, ahol minden, de minden (a nővéred fürdőszobában készített magáról fotókat, kínai nacionalista amatőrpornó-oldalakon végzi az összes botnetről szedett fotó, kövér párttagok kobráznak rájuk) megtalálható. Banneljük, ezúttal több időre. Ez is ausztrál. Tele a banlistünk ausztrálokkal. Amikor M még élt, mesélte, azért költözött haza fél év után onnan, mert a pasik térdzoknijától idegrángást kapott. Hashmark térdzokni, az örök takeover-land.

Vagyok, vok. Tudom, tom. Laksz, lax. Hogy, h. Elvégre a magyart is lehet facsarni, csak távolról sem olyan elegánsan, mint az angolt. Persze, ki mire érez rá. Withering semmire, nála a flat az alap. Hülyére röhögöm magam, amikor eszembe jut, hogy Erichte, a nagy műgonddal egyénietlenített Ancient nagy műgonddal egyénietlenített énekesnője úgy hívta a monitort, hogy the crimson glass, nekem meg kellett másfél hét, amíg leesett, hogy miről beszél a lány. (Bíborüveg, első hallásra 18 év, barna hosszú haj, távolba mélyedő tekintet, Gyűrűk Ura, bárdokról meg messzi erdőkről kéne susogni neki, miközben szárazra dugják, fazonraigazításról vagy életében nem hallott, vagy ő terjeszti a kerületben az új módit. Veszélyes nick ez. Biborüveg. Gevurobib. Böses, junges fleisch. Egyre sátánibb.) Lánynak tűnt, legalábbis, mert szoknyát hordott, bár ebben a szcénában lehet, hogy a falusi kovácsoké a szoknyaszerep, jobb esetben ő az Alpha Femme (ejtsd, Prime Bitch) én meg megszakadhatok a prototípusaimmal. Félig norvég volt, most valami darkwave csapatban énekel, avarban fényképeztetni magát meg sírokra fekszik fel, aztán le.

A construction siteon túl fagy van, zimankó meg hó. (Common gyűjtőnév, lófasz.) Nem tudok anélkül ránézni a placere, hogy azt ne mondjam, mekkora ipari bulit lehetne itt tartani, ez valószínűleg olyan betegség lehet, mint ami a ravereknek van, meglátják az ábécét és habzani kezd a szájuk, számukra minden egyes betűnek külön misztikus, obszkúr jelentése van, meglátnak egy budit egy szertetalajvizezett telken és már mélynyomókra gondolnak. Pár éve még mi is ilyenek voltunk.

Milyen lenne a világ copypaste nélkül?

## 002: SM ROUNDS

*"Pleasure planet boy*

*Bad ass razor motha!*

*Lookin' for a dose of action"*

*(My Life With the Thrill Kill Kult – Sexy Sucker)*

Az SM rövid, félreérthető és gunyoros műfaj. 160 karakterbe, vagy annak többszörösébe tömöríteni fontos (vagy fontossá erőszakolt) üzenetet, ez olyan, mint nőnek az ultrarövid koitusz, egy-kettő-háááá. Napi húsz üzenet semmi. Jaj, engedj ide, csak pár SMSt szeretnék elküldeni, bűg Y, próbál csilingelni egy kicsit, hogy gyorsabban rohanjak el a webmail mellől. (Hat éve gáznak tartottam a webmailt, a Gmail azóta téeszelnőkkalapos, okvetetlenkedő kiscigizaként elvette a monokróm emailezés örömet, amihez még külön felöltöztél, ha olyanod volt, most meg a sörödet issza meg helyetted. Webmail.) Később 160 BPMre izgulva beszél, amikor csak annyit írok neki (Y-nek), "Azt hiszem, félresült egy üzeneted." Kontra: "Melyik?" Rekontra: "Amiben B és a jóseggű pasi volt megemlítve." Re-rekontra, magyarázkodás, feszengés a következő f2fnél. Ilyen a nő, félre-

lövi az SMT és zseniális gyorsasággal kürtöl szét titkos kapcsolatokat, jóseggű pasikat, netán centizett méreteket. Utánozza a férfit, aki keveri a női neveket, barátnőnek hív szeretőt és vice versa, van ez így. Az SM laggol (lagzik, lagos). Csaj a Földön, én egy úrhajóban a Hold környékén, 7-8 perc eltelik egy-egy válasz között, pedig nem is hosszú a körme. Ki kéne találni a szőkéknek azt a billentyűzetet, ami a billentyűk közti üresjáratban (ejtsd: lyukban) érzékeli a befúródott körmöt, csökkentené a hibaszázalékot, ha már a körömméretet nem is.

Az SM elér, olvasható, egyoldalú, kitörölhető. Fiktív (én elküldtem, nem kaptad meg?). Fegyver (floodolni lehet vele). Csak azért nem bombolom le vele, ezt itt most kitöröltük, ti meg elgondolkodtok hunyorítva, kit is, mert nem tudtam kipróbálni senkin, akitől pontos infót nyerhetnék, hogy milyen címről érkezik a halálos adag, a központot meg csak nem hívom fel, hogy ugye nem lehet traelni engem ezalapján? Marad a lapulás, a doc se ír semmit, hát ti sem a műszakin tanultatok programdokumentációt írni, mi sem hobbikertészek vagyunk.

Az SM jó, elértem vele egy dudeot (nehezen dőccen a dude, 2003-ban már pont nehézkes volt így hívni valakit, legutoljára Mátrix-paródiában hosszú-úznak le így zs-osztályú utánnégert, aki a Saintsbury's sarkán vette a megbízhatatlan szerbtől a piros vagy a kék pirulát), akivel se mailen, se telefonon nem lehetett szembesülni, na mondom, apró kis szösszenetet erről. Haikura is jó. Az öt-hét-öt elég rövid ahhoz, hogy tizenhét-szer max öt (legrosszabb nem létező eset), tehát nyolcvanöt meg kétszer space slash space, az 91, ennyi karakter átmenjen, meg még valami személyreszabott, mondjuk, "ölel, anyád" vagy "megdöglesz holnap". Netán "<-- jó, mi?". (Aztán megszületett a Twitter, miközben az Index és szomorúan elhasznált társkereső oldalak fórumairól gyengéden elcsúsztottam a mitcsinálszmost fórumait,

milliomos lehettem volna, szomorúan félrehorgolt ház szomorúan félrehorgolt házmestere lettem.) SMben rendelni könyvet, mert az ISBN is belefér meg az összes rendelési adat is, aki ezt olvassa, adja át, egyétek meg az ötleteimet és legyetek belőlem gazdagok, pukkadjatok meg mind, hiába több ezer forint egy cappuccino, attól még a kombatboot a divat nálunk (ez akár egy anarchista techno-industrial-punk banda neve is lehetne, első betiltott sláger címe, „Megugattuk Jézust, erre elszaladt”). Sokkal elegánsabb a deface a polgárpukkasztó kérekegynarancslétnél, ha assemblyt dobsz a htmlbe, azzal gyönyörűen hazafújhatsz egy vinyót, ha meg kalapáccsal vered be egy franchise ablakát, attól meg csak az üvegesnek sört estére, adsz?

Az SM átveszi a klasszikus kávéházi csattanók szerepét, klikkelgetünk vadul, míg végül kiderül, hogy nem a nők akar megerőszakolni minket, hanem az influenza, nem a haver akar beköltözni hozzánk, hanem bin Laden, ilyenek. Kiszakad az emberből a lehellelnyi jaaa, mást vár, de ezek szerint ennek a kis bolhafasznyi zsánernek is megvan a maga shock valueja, nem is elhanyagolható.

Legrosszabb SMS ever:

“Terhes vagyok.”

Az SM az új gomi. Nem töröljük ki, ha kitöröljük, előtte leírjuk füzetbe írónnal, vagy notepadbe ujjal, kinek hogy. (A múlt éjszaka kapott SM-ekben mindig a legőszintébb pillanatok kristályosodnak ki.) Az új giccs. Short message new world order.

Then Twitter came.

### 003: K FOR KICKSTART, D FOR DEFENSE

*"I'm on a Mission, that niggaz say is impossible  
But when I swing my swords they all choppable  
I be the body dropper, the heartbeat stopper  
Child educator, plus head amputator"*

*(GZA – Liquid Swords)*

Fél tizenegy, a parkoló melletti motorbolt fényei neonhideg kéket húznak a webcamre, jobb felső sarokban végzi az utca vetülete pár download meg query mellett. Az autópályán vaginadesztinációkra rágyógyult nyugatnémet kocsi és a rájukkampózott orv rollerblade street teamek sebessége (v, mint velocity) bőven meghaladja a webcam érzékelési sebességét (s, mint sucks), sárga beremegett egyenesek festenek ólommentesből kottát, a gridlinet a szúnyogháló adja, GZA masszívan hergel közben a kotta alatt, if you're living in the world today, you be hearin' the slang that the Wu-Tang say, masszív pszichológiai transzfer zajlik a HQ csatornán.

Huszonhat éves lehet, a fényképe alapján legalább három, brit tanodákban derékszögű nemi identitásúra kalapált gyermekorvosról elnevezett kórral rendelkezik, pedig folyamatosan beszél. Fullszürke, middle class, middle age, ez lesz belőle, ha kiderül, hogy képes fújni valamikor is, ha nem, marad a 7/24 chat, egyeseknek ez marad, egyeseknek más az életstílusa, majd mi is megkapjuk a magunkét. A HQ csatornán csendes az élet amúgy, gyors exchangeben merülnek ki a mongol barbecuek, állásinterjúk, titkos hírügynökségi beszerzett katasztrófafényképek a WTCről, hobbisátánizmus tíz percben, aki kérdez, \*\*\*\*\*, aki válaszol, \*\*\*\*. Előre meghatározható periódusokban növekednek a számjegyek a nevekben. Vad egyszerűséggel dobtam el egy

hírszerkesztői állást, mondván, nem értek Julia Roberts mellplasztikájához, sem Brad válásaihoz, nem érdekelnek a sztárok, Syd Mead a mérce. A magyar népesség mozilátogatóinak legnagyobb százaléka elkeni a koleszterindús nyálat álmaiban legalább egyszer egy Syd Mead-járműre, tudom, láttam mindegyiket. Ugrott egy fordítói állás is, negyven fillér nettó karakterár okkult könyvekre, szokásos ár az egyetemistáknak, nyílt titok, hogy egyesek két hamburgerár/oldal díjazással fordítottak komoly könyveket, amelyek varázslásra nem is használhatóak, mert a mondatokban a rossz ár-görbe miatt állítmány elég ritkán található. More bitches got birth control pills in the park. Megint elindult a hullámvasút, megint lefelé, még mindig lefelé fut a reallife szögekkel berögzített pálya. Things ain't coming fast enough. Csodálatos dolog a butaság, ha az ember alig ütötte túl a huszat. One-time, one-shot.

#### 004: DEATH FOLLOWS THE ENEMY

*"undead undead un-dead"*

*(Bauhaus: Bela Lugosi's Dead)*

Olyan csatatereken gázolok át, vérben és hamvakban sügyig, ahol nem is folyt háború, amik nem voltak meg, ahová egyszer sem hívtak meg randevúzni. Vörös nyákpettyeket hagyok magam után, vörös a szememben a vágy, vörös vagyok én is, mert Doppler eljött értem, karonragadott, én pedig csíkot húztam magam után, megjelentem a spektroszkópon, van, akit ez boldoggá tesz.

Alec a szkepticizmus örökfekete pillantásával forgatta meg a cigarettát a nyelvén, a fejem mögé nézett húsz centivel.

“Hármunkat temettek el élve. Nicet, Eliast meg engem. Nappal temettek el, hogy lássam még lemetszett szemhéjakkal is utoljára azt, ami sosem lehet az enyém. Három kibaszott koporsóban az Atlanti mélyén, étel, ital és fikázható TV-műsor nélkül.”

“De túléltek.” Kikapom a fülemből a death favours the enemyt, ugrasztok az addicted to youra, példaképet idézek, bocs, de valahogy most haldoklom, túlpörgött a rendszer, az égből néha kibelezett samplek hullanak a kávézó elé, a kiszúrt szemű felszolgálólányok egymás melléit szabdalják a kiélezett élő tálcákkal.

“Nem, nem éltük túl.”. Alec pengemosolyt ereszt meg a levegőbe, ahogy a surikenmintájú CDvel elegánsan szed le egy fejet húsz méterről. “Egyék. Egyék csak meg, amit csináltak.”

Kimászunk a kávézóból, múzeumtér, valahol a háttérben a 2641998 szól, ideális fehér, magas falakhoz, darabka fájdmakhoz, amik kiszögellenek, ahhoz, hogy rájöjjen mindenki, a szerelem Isten ürüléke, az ördögök éneke, a hiány mozgatja a világot.

## 005: NEED

*“I won’t need a gun  
to put an end to this  
All I wanted was to lose myself  
All I wanted was to have some fun  
I don’t need a gun”*

*(Yvonne – Falling Down)*

A Mactype és az Arial közti kétes olvashatóságú kipunlóg az idegrendszerem azon része, ami az elmúlt hetekből még megmaradt, a rosszabbik rész fekete tápfolyadékban ázik, kiszellőztettem a streetkid attitűdöt, volt, akinek nem tetszett. A koffein, mint szociális, asztallap alá decensen feltúrt rágógumi-kultusz, megszűnőben, átveszi a helyét a keletnémet keltezésű, tehát minden bizsonnyal cseh vagy lengyel gyártmányú instant energiaital, aminek még mindig olyan íze van, mintha a gyárban szopogatták volna olyan savanyúra, mintha. Taurinon tizenkétórás, teljesen feleslegesen, a zonerunok csavarjai kilazulnak, olyan terepszemle van helyette, mint amit a gombafejű éretlen suhancok gyakoroltak a kilencvenes éra elején a 120 Minutesben, jobb alsó sarokból felvett hőbörgés, ég felé nyúlás, kisszekund-kvart-oktáv-kvint, miénk a világ, egy esetleges Grammy-díjkiosztó erejéig mindenképpen.

Semmi tintet nem használok, pedig/mégis zöld a víz, ami a cseppezett üvegen keresztül visszafénylik a világból, volume 10 mindig boldogságot ad, mert elszigetel, volume 10 bass 2 esp off, nem akarok gondolatolvasó discmant, ki lehet kapcsolni rajta az ESPet, dejó. Gyerekkorba visszagyaloglás az esőn keresztül, a múlt lakásokból viszont már senki nem integet ki, hogy beinvitáljon, már az emlékek sem, ergo ez valami, amiért hálás lehetek az időnek, ha már. Az Idő türelmes, ámbár ócska kurva, egy rosszabb analógia számos kékharsnyát nevezhet időnek, ilyenkor legyenek boldogok, hogy nincs kereslet egyes országokban (read itt) szellemileg megfelelően képzett, információéhes, négyes streetwise skillel ellátott kölykökre. Gyors egymásutánban keveredik tauringőzön keresztül emlék valami kék, mangóízű, kopuláció közben bármikor tutira sikert arató italról, szétrúgott ajtóról, csalódott arcokról, reménykedő fejtartásokból, ignorolt telefonokról. I don't need a gun to let it all go. Withering közben eltűnt, majd egyszer visz-

szatér a koleszba, mondják a spanok, még megismernek a fél világon keresztül is hónapok után, csurran az op, Kommie is megkerül, vigyorog ő is, persze, Death in Juneos képeket már látta, “ha megtalálja az ember élete szerelmét, akkor tényleg kevesebbet lóg online”, mondja, majd hozzáteszi pár másodperc után, “általában”. Vigyorgok a monitor másik oldalán én is, majd ránézek az Yvonne borítójára, “Auf PC/Mac night abspielbar”, leolvad a mosoly semmi perc alatt, nem akarom elhinni, hogy felnőttem.

19 másodperc trace sig ide vagy oda, mégis lekapcsoltak, teljes egy lepedőt kell fizetnem nekik, B. közben már mage, bankot tört, 200k fölött ül a számláján és épp egy rendszergazda dühödt üvöltéseit rögzíti.

“Zaklatod”, mondom én, fél arcom bögre mögött.

“Három cukorral”, mondja ő.

## **006: LAY LADY LAY, DRUNKEN BOXING STYLE**

Azok a kínaiak, azok aztán megoldották a járványos drogfüggőséget meg aztán nekik vannak a legjobb zugklinikáik is, a japánok meg hajolgatnak, a szociodarwinizmus kitűnően osztja a szerepeket. Valahol ott buktuk el helyettük is az egészet, hogy a cyberpunk által felvázolt világképben áztatjuk a lábunkat és oszlatnánk a gomolygó optikaikábelködöt, hogy mi van tizenkét órában. Transzhumanista világkép, Ötödrangú Átlényegülés, mi meg, utcai parasztok, beleszarunk a gömbalakú létezés örvénylő gyönyöreibe és inkább belemarkolunk a PDAbá, mint az asszony seggébe, az is ott van, milyen jó, szép fémes a fogása, villog is, e.

Unalmasan blaszfémikus reklámötlet villódzik a külső felületemen. Első képkocka, Jézus, tetszés szerinti pózban, csak a szponzor logója látszódjon a nyakkendőjén vagy barcodeként a homlokán, erősen vallás-orientált és fanatizmusveszélyes országokba majd az előbbi verziót terjesztjük. Második képkocka, Isten Második Báránya, Dolly, csurognak a klónozott belek vissza a drága kis klónozott száján és fáj a körme is, ráragasztották a paparazzik a járványos száj- és fitymafájást, vagy mi is a neve. A harmadik képkockába majd bérünk az utcáról valami kölyköt és kiszúrjuk a szemét két nyalókával. Evőpálcikával ugyan stílusosabb lenne, ugye, Takeshi, ezt majd akkor, ha drogot, hírnevet és fellációt szarunk unalmunkban. Te is Ivartalan leszel? Ez persze csak a felirat.

Képzavar persze van, nincs is más, de legalább elvonja az emberek figyelmét a gondolkodásról. Ez egy olyan részeg éjszakán született, amikor rádöbbszünk, a filmszereplőket a shock value rémiszti halálra, nem nézik meg, hogy harminc kiló smink és gépolajtól csurgó mechanika akarja megmutatni nekik a tüdejüket kívülről.

Stephenson már az Enigmáról ír, lekaparom a sminket az új Sterlingért, bár már yenért is kaparnék és átkozom a szakmát meg Gibsont, hogy halogatja a Pattern Recognitiont, már csak a minta hiányzik. Snitt, Gibson szügyig sárban rámutat egy matyómintás terítőre, a háttérben az erdélyi havasok, azt mondja, Pattern Recognition. Konnichiwa, kiabálja egy sárgába és lilába bújtatott tinédzserhorda és kicsi-a-rakás-nagyotakarnakot játszanak a terítővel, ami egy ízléses zoomot teletöltve egy hardcover könyvvé morfol.

Így jártok ti is, ha Zeromancert hallgattok és tizenso éves wu-shu filmeket néztek. Találkoztam egy idegeshajú (így), hajlott hátú programozóval, aki azt mondta nekem nagy hévvel lepukkant környéken baktatva, az a

cyberpunk, amikor nem ismered a játékszabályokat, de tudod, hogy vannak és akármikor meghalhatsz. Nem az, hogy nyíltan publikussá baszol olyan információhalmazt, amit mindenkinek ismernie kéne, mégsem ismer. Nem ment neki a keypush-beolvasó rutin és oktálisban oldotta meg, magyarázta csillogó szemmel. Nem vagy elveszett gyerek, mondtam volna neki, ha nem olvasztott volna a mélységes fáradtság meg belefáradtság ólmot az arcomra, így nehezen lehet kultuszt magyarázni. Kultuszt magyarázni egyébként is olyan, amikor kimegy az ember a mezőre és elkezd magyarázni a vakondtúrásnak, hogy igazából miért is rakta be a farkát a főnök feleségébe, seggbe, a kemény kúppá sodort éves jelentés mellé.

A négybetűs édes-cukros szirup szinkronban marja a pajzsmirigyet, az ínyt és a potenciát. Az utóbbit persze nem, de a potencia, mint a pornó alapegysége olyan, mint a "bajvan" mantra, figyelnek rá. Megszoktuk. A megszokásnak olyan parfümillata van, ami után felkapja az ember a fejét és fényéveket kell rá várni, hogy megérkezzen majd fényéveket kell várni arra, hogy elmenjen. A vicc, akkor is, ha még nem jött meg. Alaptartozék tehát a megszokás, függőséget fejlesztünk ki bármire, minél többünk van belőle, annál kevésbé.

Withering elutazott vagy lekapcsolták, a többiek lemmingként uralkodnak és harácsolnak, boldog harácsolót, mondhatnám nekik, ha nem röhögnék pár ezer kilométerről az arcukba és mondhatnám nekik, hogy a power electronic noise unalmas, fuss neki a garázsajtónak fejfel, utána egy jó darabig minden power electronic noisenak fog tűnni, még anyád is, aki behajol, hogy minden oké-e, úgy fog virítani a spektroszkópon, hogy még te is a csodájára jársz. Anyám, nem is tudtam, hogy téged is le lehet bontani Fourier-transzformációval! Hát, édes kisfiam, édesapádnak is ez tetszett meg

először bennem. Zokogjatok ti is hisztérikusan, amikor kiderül, minden egy kurva színuszcsoomag. Ezért gömbölyű minden, még a Time Cube is, ami szerint minden kocka és minden a négyen alapul. Mondom, szentnégyesség, negyedik szem, négy óra van, a négy királyfi, a négy párka, a négy grácia, a szegínyembőr négy fia, egy, két, há. Négy.

Lay lady lay? Drunken boxing style, pörögnek a lépések körbe-körbe a páston, zúgó fejjel mennek az arcok körbe, mindenki másért fogad rád. A relax rutinok sorban esnek ki a padlóra, az idegrendszerrel együtt, megrúgtad, mint Molly, lehet visszamenni Chinhez és kérni még egyszer protézist, mondjuk, lábba. Undorral kapcsolni ki a refrént, az nem ide való, Al Jürgensent is harmonizernek kellett volna beleszülni ebbe a világba, leborítani kalappal, elétozni a sört, gyere, haver, ezt a kis pofányit fizetem neked, nesze, csorgasd. Apám, ez egy jó kör volt, kár, hogy nem kéred.

### 007: KEEP FUCKING IT UP

*"Jerry Lee Lewis was the devil,  
Jesus was an architect, previous to his career as a prophet  
all of a sudden I found myself in love with the world  
so there was only one thing that I could do,  
was ding-a-ding dang my dang-a-long ling-long."*

*(Ministry – Jesus Built My Hotrod)*

Nemtom, Gibson, miért beszélsz háztetőkön megélt rózsaszín geodéziai hajnalokról, amikor az egész kóceráj kiábrándítóan acélszürke. A rózsaszín itt egyenlő azzal, hogy boldog vagyok, basszatok meg, hátha elmúlik, itt

equals Budapest, 2001, 56k homeland, bolond lányok futkorásznak az utcán a hóban, valószínűleg nem azért, hogy rózsaszín túllben verjék őket telibe egy Ladának támaszkodva, bár manapság ha bárkiből bármit kinézünk, csalódni már nem igazán fogunk, csak a dogging nem került még be a blikkmédia köztudattalanjába.

Ilyen környezetben lenne jó filmet gyártani, ezek a mi végnapjaink, mint a Kolorlokál, csak nem Quakezünk (már aki) és nem fekvőzünk (már aki). A kávé stimmel, univerzális stimuláns, barna srácok pogóznak az érfalamban, néha érzem is, néha csak odaképzelem őket. Ezer év gyapottiloló fájdalom is az érfalakban swingel, készüljete rá, bölcsészképzések irigyelnék meg. Ez nem fog szerepelni a filmben, bár szólhatna koffeintúltengésben szenvedő fiúk és lányok szociális érzékenységről, apakávéval jó, apakávé nélkül rossz, életkávéval elviselhető, életkávé nélkül mindless drag, brazilok bejelentik, hogy egy üzbég (mondjuk) hiperelit kommandó dezintegrálta a kávéültetvényeket, a fiú meg a lány pedig kávébabokat nyalogatva spricceli ki a vért ütőérből falra, a lefolyó vér pedig kiadja Brazília térképét, különös tekintettel a kávéültetvények locationjére, az azt jelképező vérrögöt le se lehet törölni a falról, soha. Ez olyan lenne, mint az inverz Chocolate, nem lenne profi színész, nem lennének benne szép helyek, semmi szép és jó nem lenne benne, közelítené ánuszt felé a japán nihil-scifit.

Pedig már a zenéket is kiválasztottuk hozzá, sok-sok embertelen, lélektelen, slágertelen hatpercest, Hypnoskull, Ah Cama-Sotz, B-Ton-K, C-Drone Defect, Download, Feindflug, Fracture, Imminent Starvation meg Imperative Reaction, a végére meg egy kakukktojás, a Toi Doi, akik goát ígyelnek. Tavaly ilyenkor vágták a fejemhez, hogy shiva goa, mint olyan, létezik, de egészen azóta nem magyarázták meg, mire is gondoltak, örök tudatlanságban lettem hagyva. Azóta azért rájöttem, a shiva goa

nem egyenlő a Grállal, ő is csak át akart verni, mind-egyik hazudik. Lehet, hogy Withering ezért utazott el, itthagya minket teljes egy hónapig, nem lesz broadband leech, nem lesz semmi. Utazás, hó, blowjob. Softdrink. Ideális.

Mondok jobbat, fogjuk fel az AIDSet adathalmaznak, hiszen ha harapdálja a DNSt, van benne adat, amivel le is tudja azt harcolni. Ha adat, lejátszható. Bármilyen lejátszható zeneként, csak egy kellőképpen szabadelvű player meg egy kellőképpen nemsajnáltnemóvott hangfal kell hozzá, a tesztszignált csak kb. egy óráig bírják a közép kategóriás hangfalak, talán Isten hangja szól majd a HIVből, talán nem. A kérdés, a kérdés csak az, a RIAA levédené a pestist, ha megtehetné?

A tehetetlenség íze szürke, rohadt férgek tekergőznek ki a freccsenése nyomán, vadvörös cseppeket hagy a röppályán az adrenalin a pillanatba dermedve. A tehetetlenség ízét nem törli ki a terminál, öt zöld LED, hat, ha hunyorítok, a lényegen viszont ez mit sem változtat. Ki kell futni a zónába, rohanni egyet, üresjáratot adni mindennek, betonba köpülni a huszonegyedik századi szubkultúrák örökigazságát, vagy legyen nagyon jó, vagy legyen nagyon szar, de most. Irigylem Hakkuh kamarádot, ő tudja, miért. Ha félreteszed a terminált és szemekre ébredsz a HUB sípolása helyett, jó jele annak, hogy valami megváltozott. Nem változott meg semmi. A napszakok rohadt egymásutánban váltakoznak. Fáradtság, nem kell lámpa, gyors a háló – reggel. Kávé okozta öntudathullám, nem kell lámpa, gyorsuló ujjak a keyboardon, lassabb a háló – délutánig ez van. A kávé nem segít, gyorsuló egymásutánban ugrik be a hexafehér, mint új költői eszköz, lassuló ujjak, viszonylag gyors a háló – délután. Tompultság, lámpa vagy a LEDek elszórt szentjánostánca, döglődő háló, avatarok

lepi be, este, éjszaka. Tompultság, átfordulás három-  
éves mangakerek-szemű érdeklődésbe, egérklikkelge-  
tések adnak egyfajta hihat-ütemet, gyorsabb a háló –  
hajnal. Semmi sincs. Ez az alvás. Mélybarna párhertzes  
(még hallható) zúgás adja az alapjáratot. Olyanok va-  
gyunk, mint a villám, ami rossz helyre csapott be, fe-  
kete szemceruzával körbefestett eső, dühprotézisbe  
szorítva. Dadogó roncsok leszünk mind, járjunk tán-  
cokat törött térdekkel. Egyszer majd csak visszajön a  
commandprompt, egyszer úgylis lesz reboot.

## 008: THE NOBLE EIGHTFOLD BANDWIDTH

*“Flesh of my flesh*

*And mind of my mind*

*Two of a kind but one won’t survive*

*My images reflect in the enemies eye*

*And his images reflect in mine the same time”*

*(Mos Def – I Against I)*

Takarékra húzott eseményhorizont. DMG-666, így néz-  
nék most ki, ha részvényárfolyam lennék, aki megvett,  
adjon el. Jó ideje vörösben játszik a világ a szemeim  
előtt, pedig a látómezőben felhalmozott kéjtárgyak átla-  
golt színértéke a szürke felé mozog, ilyen szürke útvona-  
lakat vágtak a Radical Rhythms gabbái is az állomány-  
ba, megalkuvás nélkül szteppelve végig a 24/7-et, a  
megalkuvás halál, mondj nemet vagy mondj igent, de ha  
tudsz, inkább nemet mondj. Büdös, de zamatos szoci-  
ális alapegység, emésztésserkentő, reggel kettőt, mellé  
három mailbox, egy ICQ, gyakran négygyé fajuló két IRC-  
csatorna, öt portál, térdelek az alpha blending szent-  
jének, hogy egymásra tolt áttetsző ablakok fornikációs  
tömkelegében élhetem az életem. (Itt egyszer olyat ír-

tam, hogy belevetéltek egy hulladéktárolóba és utána is köptök, de ezt már nem értem, Angyalföldön mindig dühösebb volt az élet.)

Right here's where the end gon' start at. Konflikt. Kon-takt. Kombat. Túlélési ösztön nulla egész töredék, szimpátiakvóciens nem jellemző. Irigylek egy bloggert, hogy képes tökéletesen felhabzó módon előadni a kesergő mindennapokat, ujjongok, ha meglátom a betű-szám kombinációt, ami az övé. Szlenget találtam, minden feeling, a hangulat, a kedv, az emberek, az évek, az ételek, italok, események, vérontások, a háziállatok mind-mind feelingek lesznek. Legalább elérjük azt, hogy az amnéziások is könnyedén megértethessék magukat velünk. A sors iróniája, chatlineon az aktuális nyelv csatornái úgy némulnak el, mintha mindenki lehántotta volna az ujjait, hogy anyu most hozott újakat a szervbankból, aztán kiderül, hogy heh, mégse, a régi ujjak vak kukacokként ágyazzák magukat bele vagy a szemetesbe, vagy a legközelebbi élőlénybe. Revelációk sülnek el egy csatornán, ahol kivétel nélkül senki sem figyel (mert alszik vagy away), én sem. Van ez így, online az ember elveszíti a társasérzékét, miszerint a partnerednek is van élete, egyesek megsértődnek azon, ha nem válaszolsz azonnal. Igazi profi metonímiák születnek ilyenkor, úgy kiabálnak a szalmaidegzetű ifjak, mint a vakok, ITT VAGY? HOL VAGY?, mintha a libidójuk múlna rajta. If you're a combat bitch, you'd better be up. A letöltési mintázataim mindenestre tökéletes pszichogiai és szexuális profilt adnak rólam, tudom, hogy tudják, hogy tudom, hogy logolnak.

Fesztes corporate köcsögök voltak, hosszú évek polírozott rutinjával pillangókönnyeddé edzett háromujjal kapaszkodtak a nyakkendőbe, amikor erkölcstelenséget emlegettünk, spywaret, öngóllal ötvözött hitelrontást. Online hacker wannabe community? Nem éppen biza-

lomalapú szindikátus, mondták, miközben a háromujj pókot játszott az izzadt nyakkendőcsomón, nemhiába tekertük fel gondoskodó apai előrelátással az irodai légkondit, sugározzuk a meleget, egyétek.

Olyan lesz, mint a Redcode, elkülönített aréna van a létezésre, virtual machineja lesz mindenkinek a saját gépén, ide lehet majd betörni. Görcsöltünk az erőfeszítéstől, hogy ne unjuk el magunkat, büszkék voltunk Cathre, aki a Powerpointos “mi is a hacker?”-prezentáció első grafikonjánál habos-íveset hányt a szemetes irányába, majd ketten kicipelték. Irigyeltük is, nem kell briefingre jönnie pár napig. A vicc csak az, hogy ebben lesz exploit, amit kihasználva a userek rendszere ténylegesen törhető és átjárható lesz. A corporate delegátus egy nagy közös arca felragyogott a narcisztikus humor fényében, mi egytől egyig méretes négerfaszláncot vizualizáltunk a szájukba. Nagy, súlyos mérettel. Kérdésünkre, hogy ezt esetleg nem egy EXPLOIT feliratú gombbal kéne-e a játékosok figyelmébe ajánlanunk, csak annyit mondtak: a szerdai videokonferencián erről is beszélünk.

Heti háromszor-huszonnégyezés vazopresszin és meszkalin három-kettő keverékén, a spermától és verejtéktől megfogta a hexasárga a matracot, ami egyszerre volt ágy, kéjlak, ebédlőasztal, tárgyaló valamint fundamentum a geodéziai hajnalokba nyúló brainstormokhoz. Ezt ajánlották fel, miközben undortól bezöldült arccal meredtek a milkmatchelő újoncaikra. Milkmatch: három meccs a q1dm4 q3ba átforgatott verzióján, a vesztes egy isteneset kortyol a három hete állni hagyott, kétes állagú tejből. Egy játékestudióban a motiváció és a kreatív szadizmus aljnövényzete hamar kihajt és gyomként ott is marad a falakban, a fiókokban, a szemüvegek csavarjai mögött. Fogadtunk velük, ha milkmatchben az ő legerősebb gamerjeik háromszor megverik a mi leggyengébb takarítóinkat, megcsináljuk az exploitot,

eladjuk a lelkünket drogért meg gecimentes lepedőért. A legerősebb gamerből csak a fekete pamut csuklószerítő maradt meg Romero rádolgozott aláírásával meg az új generációs, intelligens fénykezelésű Oakley, ennyit is ért. A leggyengébb takarítónk leült, Azerbajdzsánból jött, fényvisszaverő ezüst-vörös tübetejka volt rajta, a pupillájára meg ráégett a konzol, annyiszor eszközölt manuális beállításokat. Három-nullára verte az Oakley mögött a huszonnégyet vicsorogtató corporate srácot, kétszer, ráadásul. Maradt a matrac, drogok nélkül, a pepperonis pizza meg az alkoholmentes sör, ami egy Arizona mellől eresztett génmutált medve vizeletével összehasonlítva... értitek.

### **009: YOU KNOW WE FAKE TONIGHT**

Withering él. Nem vesz papírpénzt, nem vesz plastikot. Bamba harminckétfogas vicsor ül az arcomon, ahogy egy darkwave fórum siteját túrom, ezt a nicket is ismerem, ezt is, amazt is, ezzel queryztem, ez accesst adott, ezzel jól megértettem magam, amaz meg úgy néz ki, mint egy rosszabbfajta rajongó egy magyar pajtarock banda sörbűzös kétakkordos, diadalmas fellépésen. Szegény, szerencsétlen hordalingen.

Még egy, még egy lépéssel közelebb, 1-800-suicide, talán én vagyok Dr. Online.

A Hybrids meg a Vidna Obmana olyat alakított, amitől a családom rezgő fejjel kezdett el hadoválni hazajáró lelkek beazonosíthatlan hangjairól, ilyenkor magyarázza meg nekik a visu pluginbe belegyógyult szögecsfej, hogy ez egy hollandi delfinárium, délután fél három és háromnegyed hat között. A delfinek a holtak nyelvén énekelnek, azért táncolnak a mélyben, a holtaktól tanulnak énekeket, csontkézbe simítanak kopoltyúkat. Túl

nagy eseményhorizontom van. Egy csatatestvérem azt javasolta nemrégiben, "Addig rúgd fejbe, mielőtt kimagyarázza magát!" Egy hónapig viszem az oltárjához a rizsgombócokat, annyira igazat mondott.

*she doesn't want to write me anymore*

*she has three parents and a dog*

*and her sister that has pink satin sheets on a waterbed*

*do you wanna dance?*

*grandma's got a goat in the kitchen*

A függőség nem moduláris. A függőség onnipotens, értelemmel ruház fel és ugyanakkor lemeztelenít, ha arról van szó. A függőség költészetet szül, gyűjtőszenvédelyt. Jelentették már fel barátok egymást MP3ért, buktak meg vizsgák sokórás IRCchatek miatt, haltak bele emberek Quakebe. Az új világrend gyors szem-kéz koordináció franchiset követel, intelligenciával öntözve. Ha nincs IQ, nem baj, a chatlineok és a fórumok átlag élettartalma hónapokban mérhető, utána korrodálódik és mélyrepül.

80's eurosynth.Itt állunk a vortex szívében, eye of the storm, háromegyedből négynegyedbe kapkodom a lábakat meg a tempót, boldog mosollyal ismerhetem be végre, hogy a freaknessségnek életet adtam a három s betűvel, így a szép, beletörni a magyar nyelvtan vaginájába a felmosóbotot és kifordítani a szálkákat, custom-made erényöv, valamire még jó lesz.

Küldjük ezt a számot mindenkinek, akinek valamennyire is megdobban a szíve, amikor az ezerszer hallott és unásig ismert telefonszámot tárcsázni kell, köríteni, virítani íkút, van, akinek csak az van.

Mondok újat, azt is elvehetik.

Itt állok az Ötödik és a Vermouth sarkán és parkolóórákat használok sétapálca gyanánt, Mistress Jessicka a ráeszmélés legkisebb jele nélkül vibrál #00ffff és vörös árnyalataiban, tinteli magát, tintelném én is, ha hagyná. Marad a voyeurizmus, mint a webcamvilág legördögangyalibb kitalálmánya a gömbalakú egyszem óta, valójában Luke Skywalker is a webcamet hessegette a feje mellől, kaszát se tud az forgatni, nem hogy fényszablyát.

Sátáni, sátáni. Amikor Whigfield azt énekelte a huszadik században, hogy i need your body tonight, nyíltan kifejezte a Marsról érkezett testrabló szektához való kötődését. Whigfield a skandináv kultúrkör Lestatja, megérhetjük még, hogy riporterek nyakát harapja el, barátnőit pedig kútban hagyja füstölögni. Vigyázó szemteket melleire vessétek.

A függőség tehát eseményhorizontot csökkent, szűkíti a lehetőségeket és elhomályosítja a “bajvan” mantrát. Messze vagyunk még az ultimate bukástól, a rádióállomásból csak szirup bugyog. A kommunikációigény is kicsalja a bőfőgőaddiktot az emberből. Két mailbox, két IRCháló, ICQ nyitva, legalább négy ablaknyi hírportállal. Az éhség enyhíthetetlen, önmagát enyhíti és propellálja előre. A függőség lsten, én pedig a lábát csonkolva akarok a földre hullani. Nyolc lábon.

## 010: RINGZ

*“He lives his life in a world full of women  
and he takes what he wants from her life  
and he throws the rest away”  
(Lush – Light from a Dead Star)*

A hollóhajba öltözött lány a mozgólépcsőn vágta el a torkát, hideg gonddal ügyelve a pillanatra, amikor Rudy azt adja el refrénnek, ha meg kell halnod, halj meg télen. A borotvát még K.-tól kapta, a tizennyolcadik születésnapjára, Christian Death összessel együtt. A zenék kiélesítve, fegyver a hüvelyben, mondta két füstfelhő között K, a fény véletlenszerű botlásai a borotva bumpolt felületén elvonták a lány figyelmét a moralizálásról.

A Vampirefreaks olyan volt, mint az AOL, sosem volt ott tizenöt percnél tovább, mindig csak az adminokkal rúgta össze a port, a Gothic Classifiedson sem lett királynő, a Hét Goth Babájaként sem simítottak végig rajta soha, ez utóbbit nem is sajnálta, ami chic, az nem jó. K. erre mást mondott volna, de ő már nem volt ember, eladta a nadrágját és a farkát (Railgunnak hívta, ha nő térdelt be néhanapján elé) a corporatenek, keserédes Bangkok ízűre kevert designer drogokon huszonkétórázott, ez ugyanis meg a Quake sokkal elegánsabban mosták át az ember agyát, mint a hitvita. Erről sem beszéltek.

Csak akkor vették észre, hogy már nem él, amikor a csuklójából ernyedten hajlott ki az életfenntartó rendszer, a LED úgy akadt ki, mint egy hevesebb reaktorra rákötött nagycsaládos karácsonyfa, a szinapszisok pedig Cserenkov-kék rózsákként sülték ki jól látható szakasz mentén, torokmagasságban.

Egy kellemetlenül rövid bukkakéért cserébe postolták neki minden newsgroupba a "Hogyan kövessünk el elegáns öngyilkosságot nyílt színen" FAQot, egy utolsó csavarral még odamutathat a netes közösségnek, szintezinte visszatáncolt, amikor belegondolt, hogy mekkora szankciókat lehetne egy ilyen eset után hozni, ember, azt látni kéne. Vállat vont, előbb-utóbb begyűrűzik minden és kéjesen recseg utána.

K. fényes, verejtékező plasztikarccal pagedownolta végig a FAQot. A szikár ASCII nem ennek a generációnak való, mondta, béb, ez a generáció lassan olvasni is elefejt, ha nem mondod azt, hogy “ingyen pina”, “share to twitter” meg “real darknet porn”, akkor nem is olvasnak bele. Túrjanak rotten.comot meg az anyjukba halott gyereket, mondta erre a lány fél arcot beborító tükörszemüveg mögül, neonsárgába karcolt neonkék minták tükrözödtek K. laptopján meg egy fél üveg Jolt, a lány hangos kortyolásával együtt. Gyerekkori rendellenesség, magyarázta gondtalanul, a dobozt az alján maradt korttyal együtt a hetedikről vágta ki, pár milliméter híján az ablaküveggel együtt. Aztán, ahogy kiengedte magát a bejárati ajtón, a lakás random pontjain meggyújtott áldozati füstölők közül még elúszott hozzá a grenade launcher takk-takkja.

Az addikció édes.

Képzeltő rebellis neurotika, mondták a lányra, aki faarc-cal itta tovább az édesre nyalt ízű türkiz energiabombát, bal kézzel egy többször átbelezett PDA-t nyomkodott, a hírek unottan mindennapos latyakként csorogtak a goggle belső felületén. Elitista ribanc, mondták rá, de sem ő, sem K. nem mozdult erre, K.-t jobban érdekelte az arénaverseny, arra gyakorolt napi öt órát, a lányt pedig jobban érdekelte K., aki csak akkor mozdult be három órányi frag után, amikor egy fog közé kapott szivarba öltözött, olajtól fénylő test nézett vele szembe a monitoron túlról. A lány háta szimmetrikus perforációktól volt rögzös, K. ujjai útvonalat kerestek rajta, mindannyiszor eltévedtek a lapockák között. Csúnya leszel, mondta. Csúnya vagyok, felelte a lány, akinek életét egy ötször ötös szoba foglalta magába, tükör, webcam, kamera és visszatükröződő felületek nélkül. A csuklójában implantnak kikiáltott mágneses fémgöbök áldozatokat találtak maguknak az olajtól veritékes asztalon, egyiket

a másik után.

Amfetaminnak hívnak, a világ legelbaszottabb módján vagyok tökéletes, dugta ki a lány a nyelvét a fénykép kedvéért. A perforációk vastag kötegekben izzottak a hátán, a csuklóján, a köldöke felett, megannyi réteg bőr és latex alatt szégyenkezve. Az én életstílusom, bökött ágaskodó mellei közé, az én életstílusom ezerszer jobban néz ki a csillogó cutnpaste üzbég divatmagazinoknál, csinálhatnál a napi toalettemből egy-egy reggeli kiadást, híresek lehetnénk, te a billentyűzetteddel, én az instantkórházként működő, amúgy egész csinos fanszörömmel. K. két pályatöltés között lenyúlt a lány lábai közé, a csillogó fekete szálak halkán susogni kezdtek és parfümöt nedvedzetek. Szabasd kétágúra a nyelved, azt szeretem, mondta erre.

A düh dalának egy hangja van csupán, K. ezen a dalon huszonkétórázott, gömbbe dagadt szemekkel a goggle mögött. A kesztyű néha lehullott a kezéről, a lány pedig gondosan felvette, leporolta és visszahelyezte megint, a koffeinadagolót pedig feltekerte olyankor, talán gondoskodásból, talán bosszúból. Amfetamin vagyok, énekelte a konyhában, adrenalinon élek. Akkor már minden newsgroup azon csámcsogott, milyen zenére jobb öngyilkosnak lenni, :Wumpscut:ra, Leaether Stripra vagy éppen a Swansra. Egy felsőoktatást sejtető hostról jött tipp Lisztre is, de őt sürgősen k-linera tették, a jó kapcsolatoknak köszönhetően egész Európában.

Amfetamin kéken izzó macskaszemekkel bámult a krisztuspózban heverő meztelen férfira, a kontaktlencsék fájdalmasan nagyok és elevenek voltak, a hirdetések viszont még semmilyen crackkel nem sikerült eltávolítani. Az az egyetlen baj veled, suttogott a lány, az az egyetlen kibaszott baj veled, hogy nem tudsz kiszállni. A férfi kisütött érzékekkel hevert, talán hallott valamit, talán nem. Meglátod, mi lesz belőlem, mondta a lány, azt

ott pedig takard el vagy vegyél fel hozzá ammót, mert ez így elég szegényes. Ez volt az utolsó mondata, amit a férfi hallott, ez volt az utolsó mondata, amit még a férfi sem hallott meg.

A hollóhajba öltözött lány a mozgólépcsőn vágta el a tor-kát, hideg gonddal ügyelve a pillanatra, amikor Rudy azt adja el refrénnek, ha meg kell halnod, halj meg télen. A borotvát még K-tól kapta, a tizennyolcadik születésnap-jára, Christian Death összessel együtt. A zenék kiélesít-ve, fegyver a hüvelyben, mondta két füstfelhő között K, a fény véletlenszerű botlásai a borotva bumpolt felületén elvonták a lány figyelmét a moralizálásról. Elbaszott egy kedve lesz, ha megtudja, hogy csak ennyien figyeltek fel rá, morogta K. és a holttest pupilláját vizsgálta egy tűméretű orvosi kamerával, az adatokat a város felett lebegő információs műholdak továbbították öntudatlanul a kellő helyekre. A helyszínelő tizedes gyanakvóan meredt K.-ra, aki félbetörte a műszert és elpöckölte a szemetes felé. Nem érti, nézett vissza a kaján mosoly a férfi szemében. Mindig visszajön.

#### **014: SORT OF UNTITLED**

Az élet apró örömei 0200-0300 CET közé vannak targetálva. Tíz éve mozog Westbam Celebration Generationje az örök adrenalinvasutak között, abból a századból, aminek alternatív (értstd, jobb) lefutását a glowstick, az Amerika Kapitánynak öltöztetett rave-drusza, Keith, annak shotgun-fogú adverzáriója, Goldie, valamint annak csaja, a nőiesség és a dilettantizmus között vérprofi nyugalommal lavírozó Björk fémjelzett. Marusha sapkája artifact, azzal a szerepjátékos felügye-let foglalkozik, két példányban, minimum 10 oldalban, hétfő reggelre.

Tíz éve Westbam, Outzider/Darkzone, \$volkraq, a Future Crew jelentették a művészetet, a mainstreamtől 6 órában kikandikáló unitokat, a föld alatti roham meg a Leaether Strip volt, a Front Line Assembly meg a Clock DVA, fanzinokba, kiváltságosok polcaira bújó megannyi relikvia. Heti egyszeri zárandoklat az I9-J9re, listát bámulni és másolt kazettákat hallgatni. Azóta már másnál a lista, mások bámulják, a váltópénz viszont 250 HUF helyett a friendship lett. Igaz, azt nem is lehet megenni.

Ücsörgés egy háztetőn, valahol egy körüti házról, lelátunk a hektikus pontokra. Egy sávon sincs semmi, nincs deal odalent, tinik vannak, alkohalmámor van, baszás van. A Jolt pezseg kicsit még, a telefon női hangon bebúg, “incoming transmission”. Moll, te sem tudsz egy jó pillanatot találni a hívásra. Harminc másodperc adott a menetfelszerelés összekapására, azzal nincs gáz. “Hát te?” A szemek parázslanak a tetőn. “Felhívás van egy játékra.”, mondom, aztán nekilendülök, elnagyolt a szaltó a levegőben, de még a sikoly se hasíthat bele az ívébe. Hat másodperc freefall. Visszanézek, a falba lapul a réműlete meg a hitetlensége. Nem baj. Az is jó lesz még valamire. Got your distress signal, girl.

## 016: FLEX THE RAZOR I'M LEAVING

*“What’s the purpose of all progress  
If we can’t find true happiness  
There’s an amplitude we forget  
And our restraints destroy the facts”*

*(Aghast View – Truthlike)*

Hajnalokig virrasztottunk ébren piszkosszürke képernyők előtt, olyan fényük volt, mintha a lelkünk sugározna belőlük. Perzsaszőnyegbe, utóbb betonba tapostuk az országhódjainkat, papírról notepadbe, fáradtabbjaink wordbe vetették habzó szájú írásaikat.

A szívünk gyönyörrel telt meg, látván, hogy olyan egyedül vagyunk, mint a világítótorony, cellák erdejében egyetlen elosztó. Egyedül a felhők felett stewardessek nélkül, telefon előtt foglalt jelzéses helpdeskkal, egyedül az utcán, a részek pedig nekifutásból próbálták ledönteni a házak falát.

Akkor húzott el mellettünk egy giroszkópra gyógyult tizenéves, a fél fejét sötét karomként ölelte körbe a HUD, gurult, iRCelt és telefonált egyszerre, Adonisz antitézise, Baudrillard ikonja, energiatárolt állt sorban a kisboltban hétfőn-szerdán-pénteken este 9 óra 5kor.

Leszartuk Marinettit akkor, az oroszánkölykökkel és a Póval együtt, üzeneteket lőttünk ki a public sms-falakra, ott ragyogtak öklömnyi pixelekben a főtéren, a pályaudvar mellett, az adatbázisokban, kitörölhetetlenül. Az arcunkra eső és rozsdá tapadt, mert ez teátrális és könnyebben megjegyezték minket, valamint a fekete kommandokunston nem látszik meg sem ez, sem a vér, alvadtan meg pláne.

1. Még ma bandát alapítunk \* gyorsak leszünk, energikusak és miénk lesz a legtöbb groupie.

1b. Krust szerint nem kellene a kismellű tizenhatévesek.

1c. Leszavastuk a Zeuromancer nevet, őt a nullához arányban.

2. Bátorság, vakmerőség, lázadás.

2b. Krust szerint a halmozás jobb lenne a lázadás he-

lyett.

2c. Leszavastuk a halmozást, négy az egyhez arányban.

3. A bölcsészek unalmasak. Agresszió, álomtalanság, mae geri, utcaszleng, ez az új irodalmi közeg.

4. A sebesség szépségét meghagyjuk Japánnak, advokáljuk helyette a 24/7 szatellitét, alanyi jogon.

5. Az ember sem az úrben, sem a volán mögött nem jó téma.

5b. Krust szerint minden csávó, akinek Stetsonja van, király arc és mindig volán mögött mutatja a kamera.

5c. Ministryvel érvelt mindenki, leszavastak, ezvan.

6. Aki költőnek meri magát hívni, azt térdkalácson rúgjuk. Közelről. Nagyon közelről. Kétszer.

7. A szépség csak a küzdelemben rejlik? Vegyétek be mélyen inkább.

7b. Ezt is megszavastuk gond nélkül.

8. Az Idő és a Tér meghaltak tegnap, de a számlámat ki fizeti ki?

9. Kommandokunst maradhat, militáns eszméket a kukába, nőimádatot vissza.

9b. Krust megemlítette a Tank Girlt.

9c. Krust ájultan hever a söntés alatt, ahova bedobtuk.

10. A múzeumoknak és könyvtáraknak jó konnektje van a gerinchálókra, hagyjátok őket békén. A feministák szüljenek, avagy ujjazzanak maguknak gyereket...

#2 és elmélkedjenek a szaros pelenka lételméleti problémáiról, Heidegger szerint.

Multikulturálisak vagyunk, az országkód a lényeg, ha .orgról vagy, furcsán nézünk rád, ha .mil-ről, furcsán nézel ránk (mi pedig már sehol sem vagyunk, vész kódokat SMEzünk körbe és bordélyokba menekülünk). A gondolkodás árt, a művészi eskedés árt. Le a kreatívokkal, akik pénzért nem csinálnak semmit, le mindenkivel, aki ugyanezt csinálja, de még ahhoz sem vette a fáradságot, hogy kreatívnak neveztesse magát. Nem vagyunk se nap, se hold, mi egyszerűen csak tudjuk, hol nem csúszik a jég. Még ma megsemmisítjük a futurista kiáltvány összes hozzáférhető példányát.

Adonis antitéziséét még aznap este elpáholtuk a giro-szkópjáért. Krust, Krust még alszik.

## 024: OPAQUE DISPLAY OF POWER

A Fényhozó sajnálatraméltóan komikus figura, adják-veszik a telefonszámát az emberek, minthacsak rajongói lennének, a Trónok szerint a földi lakosság java a sötétséget éltető ún. teeshirtőkben jár, ezt viszont csak egy bizonyos frekvencián lehet látni, amin csak ők látnak meg Malaise, a Fiú Akinek Már Egy Testrésze Sem Ép, de krokodilbőr szkepticizmusát ez sem tudná nagyon kikezdeni, ha figyelne rá. A Fényhozó telefonja gyakran csörög, mert adják-veszik a telefonszámát, az amerikai kontinens kedvéért az 1-800-HELLt duplaáras szolgáltatássá tette, valahova Clichy környékére van átirányítva a hívószám, ha a geográfiai környezetre telefonvonal-terheltség-térképet lehetne feszíteni, Clichy szupernovaként ragyogna Európában. Malaise ott született, Azon A Helyen, Ahol Minden Testrészét Eltörte, Lehetőleg Egyszerre, ekkor még nem volt szkeptikus,

pedig többször szaladt meg alatta a bölcső, a csecsemő ilyenkor a plafonon, szülei, Akik A Minden Testrészét Eltört Fiú Nevelői, a padlón végezték, ájultan. A Fényhozó telefonja gyakran csörög, szívességet kérnek tőle a suttyó/Don skálán, házi feladattól világuralomig ingadozik a kívánságlista. Kevéssé ismert tény, hogy csak azok a kívánságok teljesülnek, amelyeket luxxal mérnek le, a Big Bang közvetlen előzménye a "Csak azt a kurva napot, csak azt lőjétek már ki" mondatban csúcsoodik ki. A kívánságok magukkal rántják a telefonálókat, ott keringenek a rendszerben meg a készülékekben, több billiárdan szólnak egyszerre belőlük, a Fényhozó mindegyiket név szerint ismeri, szólítja, raktározza és fraggolja, kedve szerint. A kívánós (terhes anyák, vigyázatok!) kedvben pangók, pár perc elteltével, pangottak mellé véletlenszerűen dob lapot olyan Tarot-pakliból, amelyben 78 ugyanolyan kártya lapul egymáson, ugyan a képek adott időközönként változnak, ez mégsem old meg semmit. A Fekete Halál idején beragadt valami az égi gömböknél, magyarázta egyszer Malaisenek, több hónapig csak tizenhármast tudtam húzni, aztán rájöttem, hogy használat előtt alaposan fel kell rázni, csak akkor működik. Malaise szemei mélyen ülnek, mert viszább implantáltatta őket az arcüregében, belebámul a Fényhozó pofájába, és azt mondja: Te milyen szánalmas, szar, szemét alak vagy. Isten ilyenkor érzi azt, hogy a Menny humorérzéke még mindig a régi.



believe in the future by creating it first

Nindzsázd be magad a sorok közé. Szó szerint.

A Damage Report és a Karmamedia egyszerre tekeri a fejtek köré a crowdsourcingot: a könyv megszületésének első pillanatától fogva a vásárlók (sőt, az érdeklődők is) megvásárolhatják az egyes oldalakat a damagereport.hu oldalon. Ha annyira tetszik egy szöveg, hogy a nevedet szeretnéd ott látni a közelében vagy tudatni akarod az olvasókkal, hogy neked ez az oldal többet jelent, mint nekik, most megteheted.

Az oldalak alján leolvasható QR-kóddal nem csak azt nézheted meg, hogy ki vette meg az egyes oldalakat, hanem megjegyzéseket is fűzhetsz hozzájuk. Vagy akár tovább is írhatod őket, ha olyanod van. (Már vannak, akik pótfeljezeteken és kiegészítő szubjektívélmény-könyveken dolgoznak. Csak hogy tudd.)

## SajtóviSSzhang, utóélet.

*Egy helyre gyűjtöttem az összes recenziót, interjút, véleményt meg ostorkommentet az internet jobb és rosszabb bugyraiból. Utólag is köszönet minden újságírónak, bloggernek, tamberitának, kreatívnaK, barátnaK és ellenségnek, aki írt róla.*

**[damagereport.hu/reakciok](http://damagereport.hu/reakciok)**

*Külön köszönet jár minden egyes zenész és DJ jóbarátomnaK, akik hangba, ütembe és dallamba fordították át a Damage Report kiemelt szövegrészeit - újra bebizonyították azt, hogy minden egyes gondolatnaK megvan a hozzá tartozó hangja vagy zenéje. A fenti URL-en megtalálható minden hanganyag, ami a könyvhöz készült.*



**Bari Máriusz** (Damage) újságíró, blogger, kulturális interrupt, koffeint alakít át bármivé, azt meg még több koffeinné. Volt már forgatókönyvíró (Nyócker), sajtótájékoztatókról menekülő, tudományos rovatba szorult újságíró (hvg.hu), alapított közösségi oldalt alternatív fiataloknak (ld50.hu), majd gyártott magazint azoknak, akiknek az alternatív már nem volt elég (The Dose), fertőzött főiskolai agyakat közösségi médiával (IBS), korábban rádiós (EstFM, ParaRadio), szövegíró, partiszervező és DJ.

Saját bevallása szerint: *Kiolthatatlan szerelem a furcsaságok, ázsiai konyha, popkultúra, energiatalok, kávé, (pupilla)pornó és Japán iránt. Bármí jöhet, ha mérhető a Scoville-skálán.*

*Vagy van frekvenciája.*

Jelenleg Észak-Londonban él és amikor nem közösségi menedzsmenttel foglalkozik, fejjel lefelé lóg a plafonról, infografikákat hegyez és első regényén dolgozik. A próbaolvasók nem hiszik el, hogy nem egy lavórnyi LSD-ben ázva teszi mindezt, pedig.

# DAMAGE VON ROCK BARI MÁRIUSZ DAMAGE REPORT



Bari Máriusz első könyve egyszerre botránkoztat meg és húz be, tripla hurkos körmondatai nem eresztenek, egyszerre kötik le agyad mindkét féltekéjét.  
([geekz.blog.hu](http://geekz.blog.hu))

Soha nem olvastam még ennyire intenzív és erősen megírt szöveget, mely önnönmagát szövi folyamatosan újabb és újabb mintákba.  
([dismay /itbusiness.hu](http://dismay.itbusiness.hu))

..adrenalinból, lelkesedésből, dühből és frusztrációból született könyv.  
([konyves.blog.hu](http://konyves.blog.hu))

Monitorok előtt átvirrasztott éjszakák kávészagú esszenciája ez, amiben tökéletesen keveredik a vegytiszta tudományos alap a testet robbanásig feszítő cyberpunk junkie életmóddal.  
([hardergeneration.org](http://hardergeneration.org))

Meglepően informatív és összeszedett (magyarul tán a legjobb) a közös szent tehenünkről, a cyberpunk műfajáról szóló ismertető filmes, zenei, irodalmi, földrajzi, szóval mindenféle arcvo-  
nalokról.  
([hvg.hu](http://hvg.hu))

A hasonló szövegek keskeny mezsgyén egyensúlyoznak, könnyű rájuk sütni, hogy erőlködnek a kultkönyv státuszért, de Damage hitelesen képviseli a szcénát, hatalmas mennyiségű, és főleg aktuális tudást zsúfolt a kötetbe, markáns véleménye van mindenről - bármiről -, így a könyv erős várományosa a státusznak.  
([Kreativ magazin](http://Kreativ magazin))

SZÓKIMONDÓ SZÖVEGEK!

FIGYELEM!

GARANTÁLT AGYMOSÁS



ISBN 978-963-08-6310-0